

OL “VANGÉL DÈL SAN LUKA”
KÖNTÂD SÒ LIBÈRAMÈNT DÈ Û BÈRGAMÂSK DÈL MCMXC
È PJÈ DÈ IMPRÈSJÛ DÈ LA SÒ IÑÒRANSA PÈRSUNÁL

2. PREÁMBOI
4. KO PRIM : OL BATESTA E 'L GESÛ
5. KO SEGÓND : KOMAKÊ NAS GOÂN
10. KO TERS : KOMAKÊ NAS E KRES GESÛ
14. KO KUART : A NÂSARET E A KAFAREN
19. KO KÜINT : A L'CAMA I SO PRIM AMÍS
22. KO SEST : I DUDES POI BEÁC
26. KO (D'I) SET : KI KE L'Ê OL BATESTA
30. KO (D'I) OT : SOMNA – BORASKA – GAÏR
33. KO NÖV : MISJÛ – PA E PES – TRASFIGÛRASJÛ
38. KO DES : MISJÛ IN 72 – SAMARETÂ BU
42. KO ÖNDES : PADER NOST – GONA
47. KO DUDES : PROIDENSA – SPETÂ
50. KO TREDES : FIG – LEÂT – PORTA STRECA
53. KO KUATORDES : BANKÊC – PREENTÎV
55. KO KÜINDES : PEĞRA PERDIDA –
SCEC LAATÎV E RAÑÎ DE PADER ISJÛR
57. KO SEDES : FATÛR – SJOR E POERÊT
60. KO DESSÊT : SKÂNDUI – FI DEL MOND
63. KO DESDÔT : SCEC – CEKO DE GEREK
67. KO DESNÖV : SAKÉ – BANKE – PALME
70. KO (V)INTE : IT – SET FRADEI ÖNA MOÉR
74. KO (V)INTÛ : MONEDINE – FI DEL MOND
76. KO (V)INTEDÛ : SENAKOL – ĞAL DE PĜERO
82. KO (V)INTETRÎ : PELÂT – KALVARE
87. KO (V)INTEKUATER : A LA TOMBA – ASENSJÛ
91. KUA A 'L “VANGÉL DEL LUKA” SEGÓND ME

..... istruzioni di lettura / manéra dè lèsèl sò :

a, b, d, f, l, m, n, p, r, s, t, v : lètre tüso “italiane” (come “italiano”)

â = tònica; à : in voci imperative; ǎ = voci di verbo “avere”

b : a fine parola, pronùncia “p”

c : leggi sempre “c” come in “ci, ce” [*per “ca, chi, che” trovi*]

k, K : come in “ca, co, cu, chi, che”

d : a fine parola, pronùncia “t”

e : come “è” aperta/larga; ê = tònica o verbo “èssere”; è = in voci imperative

ē : come “é” stretta; ě = tònica o verbo “èssere”; é = in voci imperative

g, G : come in “gi, ge”; finale di parola leggi “c”

g, Ğ : come in “ga, go, gu, ghi, ghe”; finale di parola, leggi “k”

î : “i” di “istinti”; î = tònica; ĩ = voci di “avere”; ì = imperative

ĵ : come in “più, già, fiocco, media, ...”

ĵ : come in “foglio, vegliare, egli”

ñ, Ñ : come in “legna, maligno, ignorare”

o : come “ò”, aperta, larga; ô = tònica; ò = voci imperative

o : come “ó”, chiusa, stretta; ǒ = tònica; õ = voci di verbo “avere”

ö : come francese “eu/oeu”; ô = tònica

g : come in “esosi”... non “sospirata”; finale, leggi “eSse”

u : come italiana “ugo, gufo, Però” e francese “ou”; û = tònica

u : come in “qui, sguardo, frequenza, seguire, quando”

ü : come in “würstel, e francese “u” netta; û = tònica

v : finale, leggi “f”

parole ordinariamente “piane”, salvo accento tònico espresso

o' = ol ; a' = a 'l; de' = del; sö = sö ol; ko' = kon ol; é = vieni!; à/á = va!

PREÂMBOI DEL
“VANGËL SEGÖND OL LUKA”

Dapo ke semô in tace i s'ê insiñâc a met so in urden ôna storja d'i laûr ke g'ê söcedîd e ke i me interesa a töc noter, isě kompân ke m'i ä köntâc sö kei ke de prenepe i n'n'ê stac testemone koi so ög... e dapo ke me so infurmâd me per be sö töt kuat, infina d'i prim laûr... m'ê parîd a bel de skrien so akâ me be in fila ôna traca, in manera ke m'pöde rendes könt kon buna resû del fondamět ke l'istâ sota kel k'i me fa imparâ amô a 'l de de 'nkö.

Oter ke me lesî sö, dokâ, teñi semper a met ke me ke ve skrie ö mia est töc i laûr ke ve könte sö: ma ke perö ö est in faca skuase töc kei k'i ä est i fati, ke i a köntâc sö per prim, me... e ke tace laûr i m'ê stac köntâc sö prope de lur de prima us, e amô fresk de Senakol. Ñe pjö ñe meno, êkola. Ma sul ke adês perö m'ä ülfid urdenâ impö be töt, ni-ger sö bjank.

Po teñi semper a met akâ ke töt kel ke g'ê adês de skriîd so a l've ü tok dapo ol fato d'i fati: dapo k'i testemone i ä rekoñosîd ol Gesû iv, dapo la so mort in krus; e 'ġura, e sul iġura, i ä kapîd tace laûr de prima, e sul ke 'ġura i s'ê metîc dre a camâ “Siñûr” poa 'l Gesû, mia pjö sul ke 'l Gran Dio Sant, Pader indel cel. Ke prima i a camaa per nom “Gesû” o “Maester”, o “Amîs” komâ lü lur, o “kapo” kei pjö politek; po in tate d'otre manere de konfidensa e de respêt, ma negû ñemô mia “ol Siñûr Gesû, Gesû ol Siñûr... ol nost Siñûr Gesû Krist”.

E me, dokâ, ö mia riteñîd de turnâ semper indrě e de sfrondâ so ol rendikönt, ma sě de lasâ skuase despertôt intrega l'amirasjû e la venerasjû per ol Gesû... kompân ke l'ö rileada e 'mparada a sköla d'i so Apôstoi, d'i so paręc de lü, d'i so amise e amîs, e 'nfi-na d'i so kuntrare, kei ke l'g'ġa fac del be. Po l'ê natürâl, ma l'dige alistês: i nom, cêr-tosa, i sarâ pjö ñe itaġa ñe latî e men amô ebrě, ma metîc so in bergamâsk: ke sedenô, presempe, per din adoma ü per töc... la Maria la g'ävrês d'ês (a presapök) “Mirjam”.

A di la eritâ, ò lasâd istâ amô “Pjero” semô trop fjurîd; ke l’pöderês vês invece a “Peder”, pjö isî a 'l latî e a “preda”.

E amô a ü laûr sul regordis be semper, ke l’ê mia 'l meno. Me po, ke v’ò ultâd ke in bergamâsk kel leber læ, l’ò lesîd sô in itaḥâ, ke ü falî me se ne 'ntende: ma, be deluntâ de ĩga kapîd det töt kel ke ò lesîd sô... ve rekomande ak a oter de imparâ a les sô ol originâl autentekâd e de fidâs po mia trop dela mea skritûra 'ndei pas pjö kritek o defîcei; ke me ò fac i salc mortai a met mia so dei laûr senza sügo per me ...ke so a pjötôtst materjalôt; abekê, kon tîc i me retök, me g’ò alistês l’ambisjû de püdi ês teñîd, in vja de mâsima, “fedêl”. “Fedêl”, ne... in tât ke kon parole de 'nkö s’pöl vês fedei a ôna storja de dumela añ indrê, skriida so la prima olta ü melanövsentsinkuantâñ fa: e 'nkö presempe, m’s’ê a 'n fastöde a kapîs semô adoma a parlâ de besôc e de lüv e de pastûr, ke a 'l me paîs; kompâñ se m’g’ès de parlagâ a 'l san Luka... de kanû (del melgôt o de guera), de cakolât, o de bombe inteligente e radar: per di sô ergöt de in kors intât ke skrie, a i noste feste de Paskua 1999 (e po a i noste feste de Nedâl 1998, kon buna pas d’i ângei, 'st’an: bombe krestjane sô 'l ko de krestjâ, sirkade o no. Però kesto, pota, a l’völ mia di ke a kel tep lâ g’ê mia söcedîd negöt, ne, e ñe ke la kambjerâ mai, êkola).

E oter. Siñûr...: ârda so 'mpo te, sedenô ke m’sè salva pjö ön’otra olta!

E dokâ, kua a parole amô, presempe, teñi po a met be ke ge digerö “amîs” a i so amîs del Gesû k’i ge 'ndaa dre e i vülia 'mparâ (de lü), po ge digerö “dom” a 'l “Tempjo de Gerüsâlêm”, “prec” a i “sacerdôc del dom de Gerüsâlêm” (mia kei k’i eñia 'nsâ adoma oñe tat, d’i oter paîs e sitâ, a fa 'l so brao öfese), e “ka de dotrina” o “sala dutrina” a i “sinagoge”: per parlâ kome maje, e miga a sköla.

Po g’ê a (o) “speret sant”: e 'l Luka l’disia prope mia – kompâñ ke de noter bergamâsk inkô; a l’so mia de kua – o’ “speret de disinfetâ o de fa sô la grapa”; ma noter inkô m’sa ñemô mia dil mei de isê: “l’intensjû, 'l sentimênt, ol fjat/respîr... de du k’i se basa sô de murûs”, per proâ a spjegâs kondü paragû, se ge rie almeno 'mpo a presapök; e per fa du: forsâk impö a kompâñ del lac d’ôna mader.

KO PRIM : OL BATESTA E 'L GESÛ

Ol an kel d'i kũindes del so reñ del Ceser Otavjã 'l Gũsto (ol so neũd fjõlãd del Gõ-fo Ceser), ke a 'l goerno de la Gõdea l'ĩa mandãd iãã 'l Ponsjo Pelãt, e kapo in Galelea l'ẽra ù Erõd, e ù so fradêl a l'ẽra kapo del'Etũrea e Trakonẽteda, e ù tal Lesaõa kapo de Abilena; gran kapi d'i prec d'i ebrẽ ol (Go)An e 'l Kãefa, êkola: gõsto 'n kel tep lẽ, ol Sant Siñũr a l'g'ã komandãd a 'l so scet del Sakarea, ol Goãn, ke jura l'ẽra amõ vja fo 'ndel desẽrt... a l'g'ã komandãd de parlã in mes a la set. Isẽ, ol Goãn a l's'ẽ metid dre a 'nda 'nsõ e 'nso per ù tok del fjõm Sordã, e l'predikaa fo de laãs so bei nec, de konvertis per vĩa 'l perdũ d'i pekãc, prope komẽ g'ẽ skriid so det indel so leber d'i orãkoi del profẽt Esai: “Us de ù ke usa sõ 'nsã e 'lã, de preparaga õna vja bela dreca, de 'l desẽrt infina a i sitã... per ol re del Grand Siñũr ke l'ẽ dre a riã! 'Nguãli so i montaõete dokã, e 'mpjenì sõ i fope, i sentẽr a gombet indresii fo, e ke ge see mia pjõ de ostãkoi... isẽ ke ù per ù tõc, aturen, i põderã ed ki ke 'l Dio Grand a l'manda ke per salvãm!”

A n'ne kuria lã a muntũ per fas laã so. E isẽ n'ne kapitaa lã poa tace de kei ke se antaa de konõs benone la lege e oservala a ponti, lur, po de fagla oservaã ak a i oter.

E lũ l'ge disia isẽ: — Brõta rasa de lẽpere! Kom'ela, po, ke ve e mia pura de ês kastigãc, a ure o a de!? Fila ed pjõtõst koi voste ovre, kela oja ke de kontrisjũ! Metis mia dre a kõntãm sõ a me ke g'ĩ ol Abrãm per pader... voter! Ve digerõ ergõt poa me, jura ...ve dige isẽ ke 'l Dio Sant a l'ẽ bu de tra fo a de kei plok ke ...tace bei seec viv per ol Abrãm, e a kei... ge okorerês nê 'l vost taetf per fagel ved a i oter (de ês iscêc de l'Abbrãm)! Ma uramai, l'ã a perdid la pasensja: la sgũr l'ẽ lẽ a la raís dela pjanta, e la pjanta ke la porte ù frõt mia bu la e teada so, po bõtãda det indel fõg! —

La set, i ge domandaa g'õei de fa kosê, dokã, e 'l Goãn a l'ge respondia isẽ:

— Ki ke l'g'ã dre du mantei, a l'fage ù per ù kon ki ke n'n'ã mia ke de kuarcãs so per durmĩ ke stanõc... e l'istês a l'fage ki ke g'ã dre de majã asẽ per du —

A i eñia lã a fas batesã poa kei ke i skõdia i tase. E i ge domandaa poa lur “maestro,

dìm kose m'g'ăi de fa kosê, noter...”, e lü l'ge respondia isê: — Pretendi mia de sköd de pjö dela so tangenta stabelida... ke per kela i v'ă mandâd insâ! — Po, i g'ă domandâd akâ dei guardje, lur kos'i g'ă de fa... e lü l'g'ă respondîd isê:

— Figa mia 'ntort ñe svjolensa a negû... po kontentis dela osta paga, oter! —

Oter. E sikome ke la set la se spetaa ergöt de gros... e 'ntat i se domandaa se 'l Goân l'ëra diolte prope lü ol mesia... ațura 'l Goân a l'ă usâd sô bel car fo sô i rie:

— Adê ke me ve batese adoma ko' l'akua... e ve lae so adoma de fo. Ma uramai a l'ria ü ke l'ê 'nfinamai de pjö de me, ke me ge entre po ñe koi so strengê de desligâ fo, kompâñ k'i fa i stödênc kol so maestro, po i servidûr kol so padrû: e lü sê, ke l'ria, ekol... a l've laerâ so de det, a speret e fög! A g'ă 'ndi so ma lü, sô l'ëra, la perga de bat, e la pala de fa ent e sernî fo 'l formêt de 'l gaër... ol formêt det indê so braa arka panera, e 'l gaër det indel so bel fög sensa mai fi! — Isê, kon keke parâbole ke po kon tate d'otre amô, l'ge predikaa fo la buna nöa a la set, dre lâ a 'l fjôm. E, intat ke l'batesaa, g'ê tokâd de batesâ poa 'l Gesû. E 'ntat k'i pregaa, a l's'ê komê dervîd fo 'l cel po sô sô 'l ko del Gesû... s's'ê est òna kolomba, e de 'l volt a s's'ê sentîd kompâñ d'òna us a di sô isê: — Te set te ol me scet ol pjö kar, êkola. Me se ante prope, de te! —

KO SEGÓND : KOMAKÊ NAS GOÂN

Ma... ërei ki, po... 'sto batesadûr e 'sto batesâd ke, a... e sâltei fo de 'ndoê, per la no-sta storja, e?

A kel tep lâ ke, ü trent'añ indrê, l'ëra re in Gödea ün'otr'Eröd, dokâ (ol prim, ol Grand, ke l'ïa imbelîd ol Dom)... g'ëra ü pret d'i ebrê, de nom Sakarea, dela kongregasjû del Abea. La so moër la ëña fo de la trebû del Arôn e la se camaa Lisabeta. A i ëra töc du persune göste denâc a 'l Dio Siñûr, ke i kaminaa drec indei so komandênc e indei so precêc del Dio Siñûr. Ma ërel per lü o ërela po le, i g'ă mia de scec: ge n'ëra mai ñe riâc, e töc du uramai a i ëra sa bei tempâc, ak.

Afura, g'ê söcedîd ke 'ndi so facende de pret, a 'l törno dela so kongregasjû... a g'ê tokâd in sort a lü de 'nda prope det indel santüare segrët a ofriga ol incêns, intât ke töta la set lâ de fo la pregaa, in kel'ura lë. E isë, a l'g'ê komparîd ün ângel del Siñûr, lâ a ma dreca de l'altâr. A edel... ol Sakarea l'ê saltâd indrë e l's'ê stremîd asë. E l'ângel a l'g'ã dic isë: — Íga mia pura, te, Sakarea! T'et pregâd, e te set istâc iskoltâd. Defati, la to moër, la Liseta, la te tirerâ 'nsem ü scet, e te te l'camerët Goân, regâl del cel. A l'sarâ l' to vant, la to alegresa... e poa tace d'oter i ge n'âvrâ botëp ke l'see nasîd! A l'sarâ grand a i so ôg del Dio Siñûr, a l'sarâ ü naserë, de kei ke i biv mia i ñe i se tea so i kiei; a l'sarâ pje de sant isperet semô 'nde' pansa dela so mader. A l'konverteserâ a 'l Dio Sant ü muntû de esdraelite. Prope lü l'kaminerâ denâc a 'l Dio Siñûr kol isperet e la forsa del Elî, per fa turnâ i pader a interesâs d'i so scec e fai turnâ sae, kei k'i se resulta, e fa pas intrê pader e scec kompâñ ke l'dis ol Malakë: sae 'ndel doër e sapjênc, de traga 'nsem amô a 'l Dio Siñûr ôna nasjû domêstega, e mia adoma tace selvadeg! —

Ol Sakarea, afura, a l'g'ã dic isë a l'angel: — Ma, dim impö, te: in ke manera pôderö po saî ke l'ê ira töt kel ke te me diget, a, e fal deentâ ira? Me, pota, so a eg uramai, e la me moër l'ê pjötöst inâc koi añ akâ le! — E l'angel a l'g'ã respondîd isë:

— A l'set mia te ki ke so me, e? Me so l'arkangel Gãbrjël, ke sto semper lâ denâc a 'l me e 'l to Siñûr, êkola: e so stac mandâd ke a portât istâ buna nöa. E adês, te te deenterë möt e te parlerët pjö 'nfina ke l'söcederâ kel ke t'ö dic. Isë te 'mparet a kredem, e te se anterët mia prima del tep! Ma ìga mia pura te: te deenterët pader... po te parlerët amô, te. Adio! — De fo intât la set a la spetaa, e l'ge paria mia normâl ke l'istês det isë tat indel tabernakol. E kuand ke l'ê eñîd fo... l'ge riaa pjö a parlaga: isë, i â kapîd ke lâ de det a l'g'ã üd ön'aparisjû. A l'ge faa sö d'i señ koi so ma, ma perö l'parlaa mia!

Po, fenîd ol so törno de servî lâ 'ndel santöare, l'ê turnâd amô a ka soa.

Fatolê, delë kuak de... la so moër l'ê eñîda a pont. Però per sik mis la s'ê ñe faca ed in gir, e la pensaa: — Adês së ke, prope, ol Dio Sant Siñûr l'ã ardâd so, e l'm'ã esta: e isë poa me g'ovrö amô 'l me göst unûr in paîs — .

Oter. Dapo... dre a i so ses mis dela Lisabeta, ol Ġran Dio Siñûr... l'ă mandăd so amô 'l so arkangel Ġabrijël indû paîs dela Ġalelea: a Nâsaret, prope; i ă mandăd lâ d'ôna sù-ena murusa ke la sarês deentada la so moër del Gosep, ü suen dela so trebû del re David. A l'ê 'ndac lâ de le, po l'g'ă dic isê:

— Cao Marî, e sô alegra! Pas a te, belesa pjena del me Siñûr! —

A sent kele parole lě, le l'ê restada skuase a mal, e la se domandaa 'ndo l'vùlia riâ, kel lâ, a salüdâla 'n kela manera lě! Po, l'angel a l'g'ă dic amô isê:

— Íga mia pura, te... Marî. Te, te g'et vüd la grasja de pjasiga a 'l to Siñûr. Prope: ol Dio Ġrand, ol me e 'l to Siñûr... adês a l'te ôl mader: ke isê te te ge ferě nas ü scet, e te l'camerě Gesû, “kel ke de 'l cel a l'te salva”. A l'deenterâ ü grand om, e l'sarâ camâd “ol so scet del Dio Ol Pjô Olt in del cel”, ak: ol me Siñûr a i a farâ deentâ ü re kompâñ del re David, ke l'ê so pader a lü, e isê l'reñerâ senza mai fi sô la so ka del Gakôb! — [*...i a farâ deentâ kel ke akâ 'l vost pader David a l'isperaa... e ke la spera oñe braa fonna d'Esdraël: ke isê 'l so reñ del Dio Sant a l'feneserâ ñe mai, per la so set del Esdraël*].

A 'l ke, kompâñ de 'l Sakarea, la Marî la ge dis isê: — Ma... kom'ël po posibol... ke me l'so ñemô mia se 'l me Gosep a l'me spusa, in fi d'i kõnc; e m'sarês po semper a du poerêc, oter ke re! — E l'angel a le: — Te fides! Ol rest, a l'ê doër del cel e olontâ del me e 'l to Siñûr. A l'ê mia ñe ü sôk ñe ü brôt iskêrs: l'ê ol amûr mandăd de 'l cel, ke l'te 'mpjeneserâ kola so lüs! A l'te naserâ ki ke t'ô dic, e l'sarâ “ol to scet ke t'l'ă dac ol Dio Sant”! E a 'l to Gosep, poa lü g'ö ergöt de diga, me, sô de 'l volt: e l'sarâ dekor-de, mia pura, te! E te, sôbet dapo, te 'nderě vja per impö. La to pareta Liseta... skólta be adês te, e próa bofa: la speta gösto semô poa le! Kela k'i camaa la seka, la söca... l'ê semô de ses mis! Isê, po... te ge krederêt, ke negöt a l'ê imposibel per ol nost Dio Sant, per ol me e 'l to Siñûr! —

İhura la Marî la g'ă dic isê, kompâñ ke l'îa semô parlâd inde Bibja ön'otra sueneta kol so pader: — Cêrtosa: me so e ôle restâ ôna serva fideta del me Padrû! E dokâ, l'me söcede pör kompâñ ke te m'et dic te —

Po, ol angel a l'ê desaparîd: l'ê pasâd de lâ a fa la so part kol Gosep; e amen: kel ke l'g'êra de söcêd l'ê söcedîd, e deograssja!

Û kuak de dapo, d'i so bele koline de Nâsaret, la Marî la s'ê 'nviada ða de fresa a ü paîs dela Gödea, sö 'n montaña. Riada det indela so ka del Sakarea, l'â salüdâd la so pareta Lisabeta. E in kel ke la Lisabeta l'â sentîd la Marî a salüdala... o' scetî l'ge s'ê ul-tâd, det inde pansa. E jura la Lisabeta, töta ispirada, a l'â usâd sö, prope usâd, isê:

— A te benedeta 'ntra töte i fomne del mond! E benedêt poa 'l to scet! Kose me kâpitel mai, a me... ke la eñe ke de me òna mader del Siñûr kompâñ de te? Ke, âda: apena ke t'ö sentida a salüdâm, a l'me s'ê ul-tâd det o' scetî, de alegresa, deante a 'l to: e adês sê so po sigüra ke l'me naserâ. Grasje, ke ta set veñida ke! Po, beada te e l'âima to, perkê te g'et kredîd ke l'sarês söcedîd prope isê komê ke l't'â ispirâd ol nost Grand Siñûr! Ke, noter du ke... m'g'l'â ñemô mia dic a negû, ke me spetae —.

Atura, la Marî l'â dic isê [...la Marî e la Betî i â dervîd fo ol leber del Sakarea, kel d'i salmi e kântici, e 'mpo i â pregâd a bras, impö lesîd sö e kantâd, a presapök isê, impö òna 'mpo l'otra; e i balaa ak... kompâñ de la so mader del Samüel kuand ke l'ê 'ndaca 'tâ a 'l Dom a di grasje de' scet tat pregâd]:

— A l'see glôrea a 'l Siñûr Dio kon töt ol me fjat, e alegresa per lü kon töt ol me kör! Êkola: adês sê, poa me töta 'ntrega kante la so grandesa, e so 'mpjenida de 'l so regâl! Perkê lü l'm'â salvada de 'l disunûr: ke l'g'â üd a kör la pôera sitüasjü de la so serva. E isê de adês a 'nda 'n'nac, töc kei ke nas i me digerâ beada, per i gran laûr ke l'â fac kon me, lü ke l'pöl töt, lü, ke sul ol so nom de lü l'ê “Ol Töt Sant”, e 'l so bu kör a l'ê per oñü ke me nas, de pader a scet, intrâ kei k'i g'â 'l so sant timûr. L'â 'mpeñâd töta la so forsa a desfâ sö i so progêc d'i söperbe, l'â skañotâd so d'i so skrañ tace ke köntaa tat, lur: e l'â trac in pe i öltem. A l'â 'mpjenîd sö de oñe bendedio i morc de fam... e i sjorasû i â kasâc ivjâ a ma öde. A l'g'â dac òna ma a l'Esdraçl, ol so scetî e servidûr... la so set, a l'sê regordâd del so bu kör de Lü, prope kompâñ ke l'g'ia imprometîd a i nosc veci d'òna ölta, in pro del so Abrâm e de töc i so neüc d'i so neüc per semper! — .

[...“kon töt ol nost fĵat ...kon töt ol nost kör ...a l'm'ă salvade ...i so brae serve ...i me digerâ beade ...l'ă fac prope kon notre”. Ma forsâk, a strens: “finfi, ĝrasje a Dio m'sarâ kontete a notre do, beade e unurade per i nost iscêc ke me naserâ”.]

Delê 'mpo, êkola, riäd ol so tep, la Lisabeta la g'ă üd, e l'ă fac nas ol so scetî. I visî e i parêc, isê, a i ä est ke 'l Siñûr a l'ëra stac grand poa kon le, indel so bu kör, e i ge faa ak'a le i so bei kômplimênc. In kel d'i ot de, i ê eñic in ka per faga la so fatürina d'i mascî 'ĥa de lâ e fo per l'Âfrika. I ülia mêtêga de nom Sakerê, kompâñ del so pader... ma la so mader la salta sô le a digä:

— Negöt afâc... A l'g'ă de camâs Goân, regâl del cel! — I ge dis isê, ihura: — Ma... se g'ê det ñe negû d'i to parêc k'i se cama isê, dokâ, a te! — Po de lâ, a señ (kompâñ se lü l'ëra a surd, e mia adoma möt), i ge domandaa poa a 'l so pader [ke l'ge fes ved a señ] komê l'vülia ke l'se camês. Lü... l'g'ă sirkâd de skriv, po l'g'ă fac so isê: “A l'g'ă de camâs Goân”. Isê ke töt a i ê ñak restâc: — Alura i ê prope dekorde isê! Sarala staca le, a ülf isê... o l'ê lü ke l'perd impö de ko? A, poer iscêta a lü! —

E, apena ke l'ă skriid so... a derv fo la boka ge s'ê desligâd fo la lengua, e l'parlaa, e l'benedia 'l Grand Siñûr. E, dokâ... pje de santa 'spirasjû, a l'g'ă predîc isê:

— A l'see benedîd ol Siñûr... ol so Ğrand Dio del Esdraël! Perkê l'sê müid per des liberâ fo la so set. E l'm'ă fac nas ü, ke la so forsa la me salverâ töt kuance, ü dela so famea del David, ol re so servidûr: kompâñ ke l'ĥa sa dic sent e po sent'ân indrê... per boka d'i so sanc Profêc! E l'me deslibererâ fo de töt kei k'i me fa de 'l mal, po de töt kei k'i me öl mal. Isê... l'me fa ed ol so bu kör kompâñ ke dre a i nosc veci semô de jura: a l'se regorda amô del so pato sant, kel ke l'g'ă gürâd a 'l nost pader Abrâm: de fa isê ke öna ölta amô, desliberâc fo d'i samfe de kei k'i me skisa sota, a m'pöde sta ke a servîl senza pure, tötä la eta denâc a lü, semper a fa kel ke l'ê göst e sant! E (kisâ, po... magare) prope te, scetî, te serêc camâd “ol so profêt del Dio Ol Pjô Olt!” e te vjaserêc denâc a 'l Ğrand Re, per preparaga la so strada, per faga koñôs a la so set la liberasjû, ol perdû d'i so kolpe in ĝrasja del so ĝrand bu kör del nost Dio Ğrand: ke isê l'me eñe-

râ inkontra, kompân d'ü sul ke lea sö olt a fa de sensa pjö ñe noc, dopo... a faga car a kei k'i se troa kucâc so 'ndel fosk k'i sömea ombre de morc; e per indresâ so öna ölta buna per töte i nosc pas dre a i sentër dela so pas! — [Certo ke l'ïa 'mpo a esagerâd... kome pader noël mia pjö suen, e dokâ pjö kontët amô, e poa kome eco del Esdraël, ke töc i a koñosia per trunkül e moderâd, e koi pe per tera. Oter.]

Töc kei ke staa lë aturen, pota, i ê restâc pjö sbatîc amô. E 'sti fati ke s'i kõntaa sö fo 'n gir per töta la montaña, e töc kei k'i a sentia i se disia töc pensûs “kose deenterâl kosê, po, 'sto scetî ke! Perkê, pok ma sigûr, a g'ê la so ma del Sant Siñûr sö 'l so ko! Ke, a sent komâ l'ê 'ndaca... a l'ê 'ndaca kompân ke g'ê nasîd ol Gedeû ol Sansû e ol Samüel... E dokâ, m'indará po a ed”.

E o' scetî l'kresia, e l'ëra ü speret fort.

...Po, de suen, sotrâc so pader e so mader, lü l's'ê ritirâd fo 'ndel desêrt, fin'a 'l so momênt ke l'g'ïa de faga ed lü ki ke l'ëra, a töt ol Esdraël.

...Isê kom'a m's'ê po metîc dre a kõntâ sö noter, mia ira?

KO TERS : KOMAKÊ NAS E KRES GESÛ

Oter. La Marî l'ëra staca 'hsö lâ kola Lisabeta ü tri misêc, po l'ê turnada so a ka soa, prima ke metes de vjas a la fes trop fadîga. Ma dapo...

E iþura po, a kel tep lâ, a g'ê riâd fo ön urden del Ceser Ğusto... ke l'vülia saî de kua-ce ke l'ëra 'l padrû lü, a 'l mond (...figürâs: padrû, e?! Ma lü o ergüdoter i ge kredia; töcimanere): l'ëra 'l prim d'i kõnc d'i ko per i tase de kei ke l'ã fac in Palestina ol Kûerî, kuand ke l'goernaa 'ndela Serja (e isê n'n'ã po fac deentâ förijûs tace, ko' 'sta troada kontra 'l cel, e l'ã fac nas i partisâ selôc). E i 'ndaa 'fâ per forsa töc a notâs so oñû a 'l paîs ke l'ëra kel d'i pjö tace dela so kasada. Poa 'l Gosep, dokâ, sikome ke l'ëra dela trebû del re David... e speta e speta... g'ã tokâd indâ 'fâ, de Nâsaret in Galelea, infina a 'l paîs de Betlêm in Gödea, per notâs so kola Marî, la so moër... ke l'ëra grosa. E 'ntat

k'i  era l a, g'el mia ri ad a per le 'l so tep de  iga,  ekola?! E is , la g' a  ud ol so prim isc et: e g' e tok ad pug al so sura  na braka de paja ind u b us de korna per i besce d' u so lunt a par et del Gosep, perk e g' era mia stac post per lur, l a, in mes a i persune: g' era sa pje depert ot, a i  era riac l a tarde.

A g' era l a aturen per la kontrada, dei past ur k'i d ormia fo a i stele, de faga a t orno la guardja a i bes oc d'i so padr u. E is , l'ge s' e present ad ol angel del Si n ur, e  na l us pj o fenida, la l us dela so gl orea del Dio Sant, a i  a cirkond ac in pjena noc: e jura... i  a po  nak cap ad  na bela pura! Ma l'angel a l'g' a dic is : — l'iga mia pura, oter!, ke g' o de div   gran bel la ur, de fa festa t ot ol mond. Ke, indel so pa s del re David, ink o g' e nas id kel ke l've salver a: ol vost mesia si n ur! Lei s o... m uis fo. Eder i e kapeser i: troer i l a   scet i ult ad det in du panisei, pug ad so 'nd ona braka de paja —. E s obet dre a 'l so parl a del angel i  a a sent id  na kans u de mela  ngei am o ke la faa is : “A s'kante gl orea s' ndel cel, e s'fage pas ke 'n tera 'ntra i ome n: ke 'nk o 'l Si n ur a l'g' a  il id be !”

A ura, kuando ke i  ngei i  e desapar ic am o 'ndel so cel, e g' e turn ad fosk... i past ur i se disia   ko' l'oter: — S a, d em dok a... d om a ed kos e g' e po s oced id, de kel ke l'm e stac fac sa i de 'l Grand Si n ur —. E is , de buna onda...las ad l a i ka e i seec de guardja, i s' e 'nvi ac i a : e i  a po tro ad l a la Mar i, ol Gosep e o' scet i apena nas id, met id so l a s o 'nd ona braka de paja! E i se k ontaa s o am o kel ke i s' era sent ic a di prope s o 'l k ont de kel iscet i l e! E nendo de tre o kwater bande, po... i restaa t oc, a tro as is  dekorde!

Po... i past ur i  e turn ac t oc a 'l so def a, e per o 'ntat i ge daa a ringrasj a e lod a ol Dio Grand per kel ke i  a sent id e est e komek e i du la ur i se k ombinaa is  be: ak a se in fi d'i k onc... a l' era po adoma ke  na bela storja, ke neg u pj o 'str uid e net de lur i  vr es  ne mai kred ida: e dok a, mei t  nela per lur, e resc a mia de s entele s o per   las ad l a i pegre. Tat a l' e, dapo, fin a ke i tri i  e stac l a, g' e pj o stac de gran m oim enc, aturen... fo ke kuak fomne e seec e   per de past ur pj o is i a port a erg ot de maj a e de kuarc as so.

Per o, la Mar i l' a skolt ad t ot atenta, e la g' a pens ad s o as , det indel so k or, a 'sta storja l a de  ngei e glorje s o la boka de poer past ur... ke la tekaa imp o a fadiga,  nak, se

l'ëra mia ke ergota ge n'saia semô, le. Kisâ, pôtôst, se ergû de kei visitadür lâ i ävrâ per kuak tep regordâd e köntâd sô amô ergöt a scec e neûc, de kela noc lâ: perô, dige mia tat de regordasen amô ü trent'añ dopo, ne!

A kel d'i ot de, a 'l momënt dela so fatürina, i so, koi so luntâ parèc del Gosep lâ i g'ã metîd per nom "Gesû", göst kompâñ ke l'ëra sa stac nōminâd de l'angel prim amô ke lur du i ge pensês ñak, a ü scetî; e kompâñ de 'l prim gran pret del Dom nōv a turnâ 'ndre de Babeloña; po kompâñ de kel ke l'ia skriîd so, ü sent'añ indrê, ol liber sant de la Sapjensa...

E a 'l so tep, sa k'i 'nda a 'nsö per i feste, segönd i so legi del Mosê, i l'ã portâd lâ a Gerusalêm per ofrigel a 'l Siñûr komê ke g'ëra preskriîd per oñe prim mascî, e per riskatâl, komê ke g'ëra permetîd, kol'oferta de do tûrture, o do kolombele, de poerêc (e negöt de añelî: l'añelî... l'sarês istâc lü dopo, per riskatâ lü töc: perô, ofrîd "fo d'i müre", mia lâ 'ndel Dom...).

A g'ëra lâ a Gerusalêm, göst iħura, ü tal Simeû, om göst e ke l'pregaa, ü de kei ke spetaa e speraa amô la liberasjû per l'Esdraël... A l'ëra ispirâd sô del volt, e l'ëra sigûr de mia mör senza ed ol mesia 'nviâd ispecâl del Ğrand Siñûr. E isê, dokâ, ispirâd, a l'ê 'ndac iħâ a 'l Dom prope kel de lê, ekol; e 'ntat ke pader e mader i faa kel ke g'ëra preskriîd per ol so scetî... lü l'ã üldîd capâl imbrâs, e l'benedia 'l Dio Sant isê... ñe l'födês ol Gakôb kê l'troaa amô 'l so Beñamî e 'l so Gosef, lâ de 'l re Faraû: — Buna, o Ğrand Siñûr! Adês sê, kon kel iscetî ke sente ke ô prope fenîd la me karjera, e te pödet a tōm sô 'n buna pas! Inkô ede ke la to ovra de salvamêt ke te g'e pronta prope per noter denâc a töc... indê 'sti tep ke de disgrassja generâl: la to parola imprometida e kömpida, po la lüs del mond intrêg, e la benedisjû de tōta la to set, del Esdraël! —.

Imaginâs ol so pader e la so mader, a sent kei laür lê! Po, ol veco Simeû i ã benedîc, e a la so mader a l'g'ã dic isê: — E te skóltem be, te: kel iscetî ke... l'ê destinâd a dentâ ü gran señ de kontrâst intrâ de notr'ebriê: ge n'sarâ de kei ke per lü i se soleerâ sô a 'l volt, infî; e de kei ke per lü i borlerâ so tat in bas, ke... oi ñe pensaga. E te, pota...

te te tokerâ poa òna bela stiletada 'ndel kôr! Ma stâm sö alegra, ne, te kol to Siñûr! —.

A g'ëra lâ amô prope kel de lë la (Go)Ana, òna d'i so scete del Fanüël dela trebû del Aser, uramai a ega, ke la profetaa. Spusada sùena be, dapo set añ a l'ëra semô êdoa. Atura la g'ïa sa otantakuatrâñ, e la staa semper lâ 'ndi paragi del Dom, a desû spes e semper a pregâ, de e noc a serví 'l Sant Siñûr. Riada lâ prope 'ndel momênt göst, êkola, poa le la lodaa 'l Grand Siñûr per kel iscetî lë, e po per la so liberasjû del Esdraël ke la sarês veñida kon lü de grand. [Pöl a das ke, lâ a 'l Dom... i fes vergöt del gener amô a koi oter prim mascî d'i famee k'i veñia lâ a presentâgei; perô, a 'l Gesû g'ê kapitâd prope kele do sante persune lë, e i ã mia köntâd sö a vâuvera.]

Oter. E dapo, fenîd de fa töt kel ke l'ëra preskriîd, a i ê turnâc so indela Galelea, a 'l so païs de Nâsaret. E o' scetî l'kresia... e l'deentaa grand e gros, ma poa brao e sapjênt, in grasja del Dio Sant ke l'ge teñia sö la so ma sö 'l ko.

I so, töt i añ per i feste de Paskua i 'ndaa 'fâ a Gerusalêm.

Kuando ke lü l'g'ã üd i so dudesâñ, dokâ, a i ê 'ndac itâ a i feste, kome semper. E, fenîda la so festa, i s'ê metîc dre a turnâ 'ndre a ka soa. Ma o' scet istaolta l'ê restâd lâ a Gerusalêm: e isë per ol de dapo i so i s'ê a preoküpâc: ma adoma impensando ke l'födês in gir per la karoana: l'ëra po mia la prima olta! Isë, i ïa semô fac òna gornada de kaminâ, prima de decides a sirkâl intrâ i so parëc e amîs. Ma sikome k'i l'fa troaa mia, êkola, g'ê tokâd turnâ 'ndre vers a Gerusalêm. E isë, a 'l ters de, t'l'ïa mia troâd lâ amô 'nde saladutrina del Dom de Gerusalêm... sentâd so koi otr'iscêc lâ 'ndelmês a tace du-turû? Ke daltronde, l'ëra la so etâ de 'nviâs a capâ indimâ i rôtoi e les e parlâ in ka dela dutrina. E kei k'i a sentia i restaa ñak, de tat ke l'istaa atênt, e l'se 'nteresaa de tace laür, de sakrefese e altâr e Dom e 'nkemanera ke de noter isë e lâ 'ndel Gito isô: e isë l'faa ed ke l'ëra padrû d'i Skritüre kompâñ de ü grand ke l'istödja, a fa domande po proâ a respönd... fin'a mêttega ergöt de so de lü, a kel ke l'impara. I so, a edel amô i s'ê lasâc capâ d'ü grop, e 'l so pader a l'g'ã dic isë: — Kar a te 'l me scet... kosê m'et po kömbinâd, de sparîm isë? Áda ke: la to mader e me... m'te sirkaa skuase a desperâc! —

Ma lü invece l'g'ă respondîd isë: — Madonimë (*madoona mea!*), a oter! A fa po, sir-kâm isë? Pensî diolte ke l'so mia 'ndo g'ö de sta? Me g'ö de sta in ka kol me pader, o no?, kompân ke ma fi di sô 'ndel salm 27! — [*... “Pura de kosê, po? Koñoserês ñe pjö la (strada per la) ka del me pader, me, adês, isë de perdes, a?”*. Ma pôl das: “o sedenô ge farês magare 'ntort ai me genitûr, a metes dre a servî 'l Siñûr, me... a?!”]

Indâ po a saî koselê ke g'i ävrâ kapîd det e pensâd, kela olta lë, i so... E lü, pôl a das, l'ëra mia stac kei tri de lâ adoma a cakolâ... ma a da öna ma a fa akâ ergota koi operare del Dom, poa per majâ: ol mestêr del so pader... l'ëra be dre a 'mparâl.

Po, kapîd ol so dispjasêr de lur, a l's'ê sküsâd, e l'ê turnâd so kon lur a Nâsaret. E lâ, l'faa 'l brao scet sota so pader e so mader, e 'ntat a l'kresia in sapjensa e poa 'ndi mesüre, in grâsja del Dio Sant, e poa 'ndi grâsje de töc in paîs, sae, karî, cerûs e poa de brao suen, negöt de di. Isë, la Marî la g'ya tace bei laûr de regordâs, de kel tep lâ (ke perô g'i ä ñe mai köntâc sô a nisû, intât ke la g'ya 'l so Gesû innâc e 'ndre per la Palestina).

E dokâ, l'kresia be. Ma, kel de met sô famea... a l'ge pensaa prope mia. Finakê, po, apena sotrad ol so Gosep... sâ ke m'va aante de lâ a 'l fjôm indo m's'ëra semô a prima.

KO KUART : A NÂSARET E A KAFAREN

A kel tep lâ, ol re Eröd, ke l'se sentia a föstegâ de 'l Goân perkê l'ya töld sô la so moêr del so fradêl amô iv a lü, e per tate d'otre d'i so maleface... a g'n'ă suntâd lâ amô öna... e l'ă metîd in presû 'l Goân!

Ol Gesû l'g'ya, 'tura, aturen a i trentân: e isë l'inviaa po fo la so misjû, kuand ke töc i ge sia ke l'ëra o' scet del Gosep e de la Marî, du dela trebû del re David, dela so kâ del Abrâm e del Noê, e a la finfî... scet del Adâm, kel fac sô de 'l Dio Siñûr a so sömeansa, e camâd lü per prim “scet del Siñûr”, abekê... trop prest iscêt iskapâd vja de ka.

Oter. E dokâ, dapo 'l so batês indel Sordâ, ol Gesû l'ê stac ispirâd de restâ fo 'ndel desêrt, indoke l'ê po restâd lâ ü kuaranta de, fo de 'l mond lü e tri o kuater besôc... e lâ

l'veñia tentâd del djaol. Per töc kei de læ... l'ã ñe majâd negöt [de 'mpjenî sö 'mpo la pansa: adoma lac, e kel negöt ke s'troa 'n kei posc læ]: e isë, vers la fi, a l'g'ïa delbû a fam. Añura ol djaol a l'ge dis isë: — Te, a... sa ke ta set iscët del Dio Grand, e dokâ padrû a te del mond... se ta öt mia kopâ fo ü besotí, almën komândega a kel plok ke de deentâ ü pa, o no!/? — Ma 'l Gesû l'ge respönd: — Me okorerâl diolte ol to permês? Dài, ke te ge l'set poa te ke 'nde Bibja g'ê skriîd det isë be, ke l'om a l'kampa mia adoma kol pa! — Po 'l djaol (“Cêrtosa... ga öl akâ 'mpo de cicí! E po te magare ta ria so la mana de 'l cel, te, ne?! Dài, köntel sö car ke ta set mia bu e ta riscet a de mör de fam!”) ol djaol a i a porta sö sö bel a 'l volt, de faga edí 'nd'ön'ögada sula töc i reâm dela tera lâ 'nturen, po l'ge dis isë: — Tè: oter ke prede de majâ. Ta dorö me a te töta la potensa e töt ol or de töc kei reâm ke, ke per adês a i ê töta roba 'ndi me ma, e g'ï do a ki ke g'ö oja me: t'ï do a te, basta ke te adês... ta sa 'nsenöcet so ke deante a me! — Ma 'l Gesû l'ge respönd isë: — Á lâ, fals e antadûr de föm! Dài, ke te l'set a te ke 'nde Bibja g'ê skriîd det isë de adorâ ü Siñûr Dio sul e de pregâ adoma Ol Ünek! So eñîd insâ a portâ ke 'l so reñ del Siñûr, me, mia 'l to... re del rüt! — Ìhura (“Ma ki t'äl dic de pregâm, po!/? Dil, invece, ke la ta spösa de ïga de mör, te, po de dam indrè töt!”) ol djaol a i a porta lâ de bot a Gerüsâlêm, sö sura 'l kantû pjö olt del Dom, po l'ge dis amô isë: — A be... va be. Perô, adês me ta pjente ke. Te ke ta set “iscët del Dio Grand”, sâlta pör so: ke, tat... a l'so ke g'ê skriîd so semô ke 'l Siñûr a l'ga komandâd a i so ângei de protegît, te, e de teñet sö koi so ale... de manera ke 'l to pe ga kâpite ñe mai de 'nsokâs det in kuak prede! Figüres te se l'ta lasa borlâ so e sfracelâs ke deante a töc, kompâñ del poer kavri k'ï böta so de lâ per ol so sakrefese: prope te, ke... ta g'et po de salvâ töt ol mond e reñâ! — E 'l Gesû l'ge respönd a pontí amô a staolta: — E dâga, te! A s'ved ke te se regordet pjö, prope te, ke 'ndela Bibja g'ê skriîd det poa isë de tra mia trop la korda... kol Dio Sant, ol to padrû! Po... g'et mia proâd asë semô öna ölta, te, ne!/? —

E isë (“Ööla, se ta g'la set longâ, te! Töcimanere... pura de mör prima de 'l tep, a!/? Ga sorö lâ me, a ed la a po a fenî komê, per te!/?”)... vja djaol kola so kua 'ntra i samfe,

fenida lě per istaolta. ...A l'sarēs po stac ol kolmo, a, ke o' scet del Padrŭ delbŭ de tŏt... l'āvŕēs fac prope kel ke l'vŏlia ol padrŭ de negŏt deltŏt (ñe d'i musŭ, kompāñ k'i disia de lŭ lâ)!

Ol Gesŭ ałura l'ê turnād lâ in Galelea, pjŏ fort e ispirād de prima. E l's'ê po metŭd dre a predikā in tŏte i ka dela dutrina lě aturen, e tŏc i se kŏmplimentaa kon lŭ. E isě l'ěra koñosŭd be in gir per tŏta la regŭ. L'ê 'ndac a sta a Kafaren, perŏ, mia amŏ lâ a Nāsaret de la so mader e koi so parēc: lâ, tŏc i vŭlia diga lur kosê fa e komê fa, per tra aan-te la famea. A Kafaren, l'ěra pjŏ liber, e i a l'sia lŭ kel ke l'g'ŭa de fa o mia.

In kela ka de dutrina lâ, g'ěra lâ ŭ poerê in bała d'ŭ brŏt isperet katŭv, e kela olta lâ l's'ê metŭd idrě a usā sŏ isě: — A te 'ntereserāl kosê po a te, de me... Gesŭ de Nāsaret, e!? Set veñŭd ke per mandām in rŭina me, te, e!? Me l'so ki ke te set, te: te, l'te manda ke 'l Dio Sant Siñŭr! — [*Set veñŭd ke per me, te? Dài... kŏnta sŏ ke l'te manda ke 'l Siñŭr... po fāmel ved!*] Ma 'l Gesŭ... l'g'ŭa usād idrě koi katie, e l'g'ŭa urdenād isě:

— Te fā sito, lě, e fila sŏbet ivjā fo de kel om lě! —

Fatolê, ol demone, bŏtād so 'n tera lâ denāc a tŏc kel poer om lâ, l'ê skapād vja sen-sa faga pjŏ negŏt de mal! E jura sě ke tŏc kei ke g'ěra lâ i ā capād ōna bela pura, e i se disia po ŭ ko' l'oter tŏc impresjunāc: — Ke parlā ěl po mai, kesto ke?! Isě car, sigŭr e fort, ke... l'ge komanda ak a i demone, e i ê ōbligāc a sparŭ!?! —

E dapo, kel sabet lâ, eñŭd fo dela dutrina, l'ê 'ndac lâ 'ndela so ka de la so madona del Simŭ... ŭ peskadŭr k'i s'ěra fac amŭs e l'ge endia 'l pes. Le, l'ěra in lec malada kondŏna gran fevra, e isě i pregaa 'l Gesŭ ke g'la fes guarŭ. E lŭ łura l's'ê kŭrvād so sŏ 'l so lec, a l'g'ŭa dic dre be ergŏt a la fevra... e la fevra la g'ê pasada! E le l'ê saltada impě, in prātika la so prima resŭsitada, e la s'ê metida dre a servŭi.

E de łura, ŭ per de de a la setimana lŭ l'ěra lâ a ka de la so madona del Simŭ, e, dapo kalād so 'l sul, tŏc kei k'i g'ŭa dei malāc in famea g'ŭi portaa lâ. E lŭ i a guaria... adoma kol mētega sŏ i so ma a oñŭ. De tace 'n kei momēnc lě i ge skapaa fo i demone, e i vusaa sŏ “A te, scet de Dio, te... e!?” Ma 'l Gesŭ l'ge bajaa dre de brŏt, e i a lasaa mia

fenî de parlâ, ke lur i ge daa a köntâ sô ke l'ëra lü 'l mesia [e a sfidâl a fal po ed impö a la svelta]. E dapo, prim de eñ fosk, a l's'ê sluntanaa de ka desperlû, indû post solitare. Ma l'söcedia poa ke a la matina amô prest öna möca de set a i a sirkaa semô, e kuand ke po i a troaa i vülia teñel semper lâ in país kon lur, e i a lasaa pjö 'nda vja...

Ma lü l'g'ã disia pötöst isê: — Adé: bisoña prope ke 'ndage lâ a portaga la buna nöa akâ 'ndei oter país, ke 'l reñ del Dio l've poa per lur. A l'ê be per kel, ke me so stac inviâd insâ! — E, dokâ, l'indaa fo a predikâ d'öna ka dela dutrina a l'otra dela Galelea.

Ü bel de, l'sê portâd ihâ amô a ka, a Nâsaret, lâ 'ndokê l'ëra stac kresîd. L'ëra sabet, e a 'l solet l'ê 'ndac lâ a dutrina, e l'ê leâd sô per les. A i g'ã dac indimâ ol rotol del profêt Esai, e lü l'p'ã dervîd fo: e l's'ê 'mbatîd det in kel pas lâ ke g'ê skriîd so isê, êkola: “Sura de me... speret del Dio Siñûr! Isê, l'm'ã onsîd sô kol öle sant, po l'm'ã 'nviâd insâ a portaga la buna nöa a i poerêc, e a prediga la so liberajsû a i presunêr, a faga ed la so lüs a i orbi, a desliberâ kei k'i ê metîc sota e a derv fo l'an de grasja del Dio Siñûr”. E dapo lesîd e tureâd sô amô 'l rotol, a g'l'ã dac amô a 'l segrestâ, po l's'ê sentâd so. Töc kei k'i ëra lâ de det a i a fisaa, per sentî 'mpo.

E lü, jura... l'g'ã dîc sô isê, in parole pöere: — Buna. Ve l'dige me ke 'nkö, ke de oter e per voter, a l'deenta eritâ e fati i parole dela Bibja ke v'ö lesîd sô desedês... kompâñ ke m'i les sô de sento e sent'añ: e pjö tat amô koñê a i so tep del re Ciro kela olta lâ —.

E de prenepe i püdia adoma ke sta lë ontera a skoltâl e restâ per ol so bel parlâ; ke anse i se domandaa töc “ma ël o ël mia o' scet del Gosep e dela Marî, kesto ke? E 'tura po...”, e “pekât... a l'ëra isê mai brao e onêst, de karpentêr: turnerâl magare mia ke 'n bütiga koi so?”... po amô “adé lë: pjentâ ke isê desperlê la so mader!”. Ke de sigûr i püdia mia semô pensâ (ma ñe i so parêc e amis de lü, ne) ke 'nvece lü l'ëra prope poa “kel isâd... kel mandâd insâ, onsîd sô: o' scet del Siñûr”. Però lü l's'ê portâd inâc:

— Adês, ö bel e kapîd... oter, a, me kônterî sô 'l proerbe “dutûr, küra la salüte dela to famea, prima: ke l'ê 'l to unûr!”... mia ira? —.

— Prope — i ge dis — “sê: a me n'sent a dei bele a köntâ sô, de te... ke t'ävreset fac, lâ

a Kafaren... E dokâ, fâ ergöt poa ke a 'l to païs adês, o no, a te! —

— Perô, ofendîs mia, ne: ge n'ê a ün oter de proerbe ke l'fa isê: “profët in ka, bastunade capâ!”, se la storja l'ê maestra. 'Nda a saî 'nkemanera, ma... ge n'êra magare mia lâ, de êdoe, 'ndel so païs (sentim be) a 'l so tep del Elî, kuand ke per tri añ e ses mis g'ê eñîd so pjö ñe öna gosa de akua, e öna karestea vaka la 'mpestaa la regû? Epôr, a ñe öna d'i so êdoe l'ê stac inviäd lâ 'l profët... ma sul a öna êdoa de Sareta, 'fâ de lâ per Sidû. Po... in töt ol Esdraël a g'n'êra magare mia de lebrûs, a i so tep del Elisê? Oter fac, se n'n'êra! Epôr, a negû de kei g'ê stac koncedîd de guarî, ma sul ke a 'l Naaman ol Serjâ! Prope: in ka soa... lur i a köntaa per ü sero, per ü debet, ol so profët! —

Ge öl mia tat a kred ke, a sent kei laûr lë, lâ in saladutrina töc i n'n'ã üd a mal asê: “öölä... se i a met so düra! Ma se 'nkredel po ki, lü ke... e noter, ke l'me sömeaa ke l'g'ès de deentâ ergû: ma l'ê bu adoma de ultâ lâ do parole 'n krus, a la finfî, po de ofënd! Ma sa: semô de scet, lü l'vülia sta lâ a 'l Dom, sta sö a 'l volt, lü, ne?!”; e ergû d'oter “tò, ke adês noter ke m's'ê töc kuance orb, surc, sop, lebrûs, presunêr: e l'ria sâ gösto lü, âdel lë 'l mesia!” po ak “oter ke speret del Siñûr, te: te set bu ñe de fam ved ü stras de señ, de mirakol, te!”. E leaç sö töc ñek, i l'l'ã kasâd ivjâ, fo de 'l païs, i g'ê stac a i kôstole fina sö 'n sima a 'l kustû del mut... e i vülia aderetüra rüsâl so.

Ma lü, sensa ñe skapâ, l'ê pasâd det indelmês a 'l muntû dela set... e i l'l'ã pjö ñe est!

Îhura l'ê eñîd so amô a Kafaren, e l'ge predikaa a la set, a 'l sabbat. E kei k'i a skoltaa i restaa, de kel ke l'köntaa sö e ke l'faa imparâ, tat ke l'parlaa de maester e po sigûr; e poa noter ma eñia de pensâ ke l'parlaa mia a vânera i tate olte ke l'disia sö kel laûr lâ de Bibja “l'ê propjamenta per me, ke g'ê skric so de eñ sâ a fa kel ke te komandet Te: e dokâ eñe me, êkola, g'ö mia de spetâ nisû d'oter, o de faga fa a ergüdoter!”. Ke, sedenô... ki e kuando, po!?”

...Dre a la setimana, per majâ, a l'faa kuak laorâ koi peskadûr e koi karpentêr.

KO KÛINT : A L'CAMA I SO PRIM AMÍS

E ü bel de, ke l'ëra lâ sö la ria del lag de Genêsaret e la set la ge faa resa aturen e i ä skoltaa, a l'ä est lâ do barke öde lâ sö la ria, ke i peskadür i ëra saltâc so e i netaa fo i so rec. Lû l'ê saltâd det indöna, kela del Simû de la so madona guarida, a i ä camâd po i ä pregâd impjasër de sluntanâs ü falî de la ria. E, sentâd so det indela barka, de lâ l's'ê metîd dre a predikaga a la set.

Kuand ke po l'ä fenîd de parlâ, l'g'ä dic isë a 'l Simû de 'nda lâ 'ndelmês a 'l lag po de bôtâ fo la so braa ret. Ol Simû l'g'ä respondîd: — Áda, maester, ke noter a m'ä semô fadigâd asë stanôc... senza capâ ñe ü pesî! Perô... se prope te me l'diget te, böterö fo amô la ret: a m'la resenterâ amô öna ölta —. Dic e fac. E indû menût a i ä capâd det ü sfrak de pes, ke ge se strasaa sö a la ret! Ifura i g'ä dac la us a i so soci de kel'otra barka, ke i veñês insâ a ütaga. Kei lâ i ê eñîc insâ... e isë i ä po 'mpjenîd sö do barke, ke skuase i 'ndaa ak a fond! E defati 'l Simû e poa töc kei lâ kon lû a i ê ñak restâc, de ta-ce pes ke i ä trac fo; e l'istês kei de kel'otra barka ol Gakom e 'l Goân, i so seec del Sebedê, ke i ëra po i so soci del Simû e del so fradêl ol Andrea. A ed ü laür kompâñ... ol Simû l'ge s'ê 'ngünikâd so deante a 'l Gesû, e l'ge disia: — Árdem mia mal a me, te, Siñûr: ke me so ü gran pok de bu, öna preda, ü kör malfidët! E benedësem, te, prim de partî! —. E kela olta lë 'l Gesû l'g'ä dic prope isë, a 'l Simû: — Íga mai pura, te! De 'nkö a 'nda in 'nac, te serët la me braa preda, te: te peskerë pjö adoma pes a la padela, te: ma poa omeñ a la eta! —. E de jura, po, trace fo de l'akua i so barke, a i ä lasâd lâ tötâ la baraka e i g'ê po 'ndac idrë a 'l Gesû; i prime ölte per kuak de, po i turnaa töc amô a ka, per impö, — poa lû — eko; finakê in país i s'ê skuase pjö ñe fac ved!

Ü bel de, intât k'i se troaa lâ indü país, g'ê 'ndac inkontra ü lebrûs... l'ä rescât a 'nda-ga lâ aprôf, a l'ge s'ê metîd so 'n tera deante a 'l Gesû e i a pregaa 'nfina, e l'ge disia:

— Ne, Siñûr... se te te ölet, te set bu de fam guarî a me... te! — E 'l Gesû... i ä tokâd, prope, po l'g'ä dic isë: — Së, ke l'völe a me kompâñ de te. Guarés, te, dokâ! — E söbet

la so lebra l'ê skomparida! A l'g'ă urdenâd de digel a negû e de 'nda lâ de 'l pret a fas ved e de faga la so bela oferta del sakrefese kome l'ïa stabelîd ol Mosê, in manera ke l'ge fôs car ke l'ëra töt in rëgola.

E isê, pota... s'se ne parlaa oñe de semper de pjö, de kel ke l'faa, e ü muntû de set la se traa 'nsem oñe olta per iskoltâl, e per fas guarî d'i so mai.

Ma lü, oñe tat, a l'se ritiraa 'n kuak kantû per so könt, e l'pregaa.

Ü bel de l'ëra lâ sentâd so sota ü porteg a predikâ. E g'ëra lâ a skoltâl akâ dei faresê e dei duturû, eñic insâ de tate bande, Galelea, Gödea, e 'nfina a de Gerüsälêm.

La so ma del Dio Siñûr la ge faa guarî sô ü muntû de set. Kuatr o sik, intât, i sirkaa de fa pasâ det ü paraletk kol so lecî, per mêtegel lâ denâc a lü. Ma sikome k'i ge rîaa mia... t'ei mia saltâc sô sô 'l tecî?! E, spostâd impö de tëgole e de kantinele, i g'l'ă ka-lâd so, lü e l'so lecî, prope sota 'l nas, lâ 'ndelmês indokê l'se troaa 'l Gesû, ekol.

E lü, intüüd la so fidüca de lur lâ, po kel k'i speraa, l'ge dis isê:

— O om: i t'ê perdunâc töt i to pekâc... te, po, i to amîs! —

Imaginâs, faresê e duturû! A i ä tekâd lâ a tontoñâ e i se disia isê: — Ee, cêrtosa! Áda po ke: ki saresel ki po, lü ke, ke l'isfida ol Sant Siñûr? Ël lü ol Dio Sant: ke adoma Lü l'pöl perdunâ delbû i pekâc, lâ a 'l Dom e kol so brao sakrefese prupursjunâd, e? —

Ol Gesû, a sent i so ragunamênc, a l'ge fa, l'ê 'ndelmês:

— Kose sis po dre a ragunâ komê oter l'ê... e kemanera ma l'disî mia sô 'l müs, ke a 'l perdû oter ge kredî prope mia, e? Ël pjö belfâ a di sô “i t'ê perdunâc i to pekâc” ...opôr a diga “l'èa sô 'mpe te, po kamina!”, e? Buna. Gösto isê per fav saî ke poa ke sô la tera ü kome me l'pöl remetî poa i pekâc... a te me te dige isê: l'èa sô, vâ a ka toa depertê, e tös dre 'l to stremasî, de regordâs be kom'a te ge staet! —

Dic e fac! A l'ê saltâd in pe lâ denâc a töt, l'ă capâd sô 'l so brao stremasî po l'ê 'ndac a ka, a ringrasjando 'l Dio Siñûr. Isê ke töt a i ê ñak restâc! E i kantaa infina i so brae lode a 'l Dio Grand, e 'mpresapök i se disia “Inkô m'a est delbû dei laür... prope fo del normâl!”. Kei oter perô i reklamaa “alura sê: se ü ke l'ê nisû l'perduna i pekâc ke, e ü

paraleték a l'kamina e l'porta ü lec, perkê g'ê pjö ñe negöt de proebîd a 'l sabat... 'ndo 'ndarai a fenî 'ndoê töta la nosta bela religû e l'urden, e?"

Indâc de fo poa 'l Gesù, l'â est lâ ü de kei d'i tase, ü tal Levi, sentâd so lâ a sköd a 'l so brao banketî. A l'g'â dic sensoter "te eñem dre a me, te!": e kel lâ... pjentâd lâ töt, êl mia leâd sö delbû... e g'êl mia 'ndac idrê!/? Anse, dapo, amô kel de lê a l'g'â fac preparâ ü gran bankêd de festa 'n ka soa. A tâola g'êra lâ amô a ü kuak de kei d'i tase, e poa de l'otra set isê isê... mia prope "de prima", sentâc so lâ kon lur. De fo, faresê e duturû, tat per kambjâ, i ge daa a tontoñâ... po i ge disia isê a i so amîs del Gesù:

— A sê, oter, e! Oter... maî e biî 'nsem a kele karoñe lê d'i tase... e tate bele kanaje d'otre amô, a! —. A i ã sentîc infîna a 'l Gesù 'n persuna, e i ã metîc a bola isê, de lâ a tâola: — Indi vja, 'ndi pör ivjâ, oter! Ke, kei k'i se 'nkred de sta be, i g'â mia 'mbisôñ de spisjêr lur, e? A i ê adoma i malâc, ke i ge n'â göst e pro! Buna: e me prope so mia ke a met insêm ol fjûr de kei k'i se 'nkred de sta be, lur, brae bei e sae... Me so ke a tram insêm kei k'i ge sa de ĩga ergöt ke (v)a mia, kei k'i sta mal indi so pañ; e a daga ase de konvertîs poa lur a 'l nost brao reñ, ekol! —.

Ma kei lâ, i êra 'mpo dÛr de orege, lur...

E dapo la festa, ergû i g'â dic amô isê: — I so amîs del Goân a i ê semper dre a fa desû, e isê poa i so amîs d'i faresê... I to, de amîs invece, kon te i maja e i biv tötura! Kom'ela, po, ke!/? —. E 'l Gesù l'g'â be dac resposta isê: — Ve pârela gösta, a oter, de faga fa desû a i 'nvidâc, intât ke i spus a i ê amô lê a 'l bankêd? Dapo, pjö tarde, l'veñerâ a 'l tep, sigûr, ke la festa de spuse la sarâ pasada... e ge sarâ de tirâ la cengja! —.

Po l'g'â köntâd sö kela parâbola ke (öna parâbola... l'êra öna manera d'i sapjênc de faga imparâ ergöt, a presemp e proerbe... a ki ke ülia 'mparâ):

— Negû, êl vira, l'lasa 'ndre de capâ de regâl ü bel vestîf növ, per istâ lê pötöst a mêtega sö öna pesa 'nsâ e 'hâ sö 'l vestîf vec e kar, me dige. Perd ü estîf növ a gratis e ĩga mia ergoña de fa strasû? O sedenô se ve e regalâd ü bel vi noël, a l'manderî 'ndre... pör de svödâ mia fo i oste bote de l'asît ansâd, e? O magare, i mescerî sö, oter, a? Bona: o

'nsem a me, (v) i po estît növ... o 'ndi aante per la osta strada ega, oter, ke me g'ö la mea, nöa, per ki ke ge sta! —

KO SEST : I DUDES PO I BEÂC

Oter, ekol. Öna ölta l'ëra de sabat, i pasaa 'mbanda a ü kap de formët, e i so amîs del Gesù (i g'ès po fam, o i fes impö i scec) i kataa fo dei spege e i a sgranaa koi ma per majân i gre. Dei faresč, k'i ge köntaa akâ i pas, 'tura i g'ã oservâd: — Kose fiv, po... ke a 'l sabat a l'ê ñe permetîd!? —. E 'l Gesù l'g'ã respondîd isč:

— A iv mai lesîd sö, oter, kel ke l'ã fac ol re David, kuand ke koi so kompâñ a l'g'ã üd fam, öna olta? Ël mia 'ndac de det indela so ka del Siñûr, e n'n'âl mia töld sö i pa del'oferta, e n'n'âl mia forsâk majâd lü e poa kei ke g'ëra lâ kon lü... akâ se l'ëra permetîd adoma a i prec, de majân? E l'ëra de sabat! E jura... adi amô ke: “scet de om, padrû del sabat”, e mia a l'inkontrare! —

Ûn oter sabat, a l'va det indela ka dela dutrina, e l'se met idrë a predikâ. A g'ëra lâ ün om kondöna ma paralisada. I duturû e i faresč del post i staa gösto lâ a tendel, kasomai se l'guaria ergû prope a 'l sabat: isč i g'ãvrês vüd vergöt de gros a so karek in trebünâl. Ma 'l Gesù, akâ se l'koñosia benone i so pensër de lur lâ (o prope a per kel?), a l'ge dis isč a kel om lâ: — Lèa sö mo te, e mètes ke 'ndelmês!—.

E lü lâ l'ê leâd sö pront e l's'ê metîd lâ 'ndelmês. A tura 'l Gesù l'ge domanda a kei lâ:

— Disim impö, oter: a s'pöl... o s'pöl mia, a 'l sabat, fa ergöt de be, fa ergota per kürâ ergû... o mê adoma soportâ 'l mal, a 'l sabat, e lasâ patî e mör ü, e? —. A l'ge lasa ü menût de pensâga sö, l'se arda be 'n gir töt aturen... po l'ge dis isč a kel poerêt lâ:

— Islöngela so... kela ma lë, dokâ, te! —. E kel lâ i a slonga so, e l'ê guarida!

Figürâs lur lâ: i ëra ñak rabjûs! Uramai, i deskütia adoma de kos'i püdia fa per rüinâl. Ke, per lur ol sabat l'ëra de santefikâ per unurâ la lege, mia per salvâ l'om, o per salvân ü isč!

Öna olta, ol Gesû l's'ëra ritirâd sô sô 'l mut, tôta la noc a pregâ. E, scarîd fo 'l de, l'ă trac insêm i so amîs, a n'n'ă sirkâd fo dudes de nômer e a kei lâ l'g'ă dac la funsjû de "so apôstoi"... so misjunare, êkola. Ol so apostol de ergû ke l've lě de te, a l'ê kompâñ se kel vergû lâ l'rierês lě prope lü de te, êkola.

I so dudes apôstoi, dokâ, a i ëra: ol Simû, scet de Gona, mia ôna gran sima perô d'ü tok sul, ke i ă camâd akâ "ol Pjero, la me preda"; ol Andreî so fradêl; ol Gakom e 'l Goân fradei a lur, iscec del Sebed e dela Mari, ôna de kele ke g'ê po 'ndace dre a 'l Gesû koi so du "fômêlga po trûna... e l'vage töt a fôg!"; ol Düda (Güda Tadë) e 'l Gakomî (g'ê restâd a ka 'l Bepino... ma pjö tarde g'ê 'ndac dre poa la so mader de lur tri); ol Pepo (Felëp), de 'l so paîs del Simû e del Andreî; ol Bortol ("Natañêl del fig"); ol Levi Matë ke prima sködia tase per i româ; ol Masî ("Tomâs, pikega det ol nas!"); ol Simunî, k'i ge disia ol Selôt (l'ëra semô stac a sköla d'ergüdoter per impö, prima, lü) e 'l Güda de Iskar, kel ke dapo a i ävrês a tradid.

Öna olta l's'ê fermâd lâ kon lur indöna spjanada, ke g'ëra lâ semô ôna bela skuadra de amîs amô e ü muntû de set riâc insâ de tôte i bande, infina a de Tir e Sidû, a skoltâl e magare fas guarî d'i so mai. De manera ke töt i sirkaa 'doma de riaga a tokâl, perkê s'disia 'sse ke ge eñia fo komê ü kold, ke l'guaria töt. Kuando ke g'ê stac impö de kalma, a l's'ê sentâd so, lü: e la set in gir e i so dudes i ge faa cirkol in pe, lâ a kuak pas.

E 'tura, ardândoga 'ndi ög a oñû d'i so, l'ă tekâd a di sô isě, bel volt:

— Beâc voter e fis korago, kuand ke siv poerêc: ke, 'l reñ ke l'ria de 'l cel a l'ê la osta benedisjû! Beâc voter, kuand ke g'iv fam e sit: ke si preparâc a ês impjenic sô delbû! Beâc töt voter kuand ke löciv: mei isě per voter, ke si pronc a griñâ de festa! E beâc voter, prope, kuand ke i ve tō in öde e i ve refüda, e i ve spüda e despresa, kompâñ de tace 'mpestâc, kuando sti dela banda d'ü poer iscêt de om... ke l'sees a ü lebrûs e pok de bu. Fis korago, jura, e fi a festa: ke jura sě, ol vost pro l'ê grand sô 'ndela banka del cel! Stâei mia isě mal akâ i so profêc koi osc veci, a: e 'l Siñûr g'âl mia pensâd lü, a i so profêc? Ma, pjötöst: guai a oter, se se riteñî benedêc perkê si ssjôr: ke g'ï semô 'n

skarsela ol vost pro e amen, fenida lë! Poerêc a oter, se siv a pansa pjena, ke... ve tokerâ la fam! Pêgo per voter, se adês griñunî saldo töc, senza nê pensâ a fa kel ke l'ê göst denâc a 'l Siñûr: perkê ve tokerâ ñak deentâ ñek e löcâ! E me dispjâs per voter, amô, prope... kuand ke töc i digerâ de oter adoma ke be, e sirî dela banda de kei ke ens semper, e mai de ki ke g'ã 'mbisôn! S'ei mia fac i müine isě poa i nosc veci, koi so fals profêc? E kom'ei fenîc po, kei eci e kei so fals profêc lâ!? A oter ke me skulfî e üli eñem dre e 'mparâ, me ve dige isě: oter... g'ĩ de üliga be a ki ke ve fa de 'l mal, e g'ĩ de faga de 'l be a kei ke ve ôl mal. Benedisi kei ke ve maledês, pregi per kei k'i ve 'ngûra de 'l mal; e... se ü l'te da ü papinû, te gires adoma, akâ se g'ê meso de capân ün oter de lâ. Po, se ergû l'te roba a 'l mantêl dopo la kamisa, e per lege l'pöderês ñak: te dâga a kel senza maledîl, digâ isě ke tat... a l'ge pensa 'l Siñûr, a teñet a 'l kold! Te dâga semper, dâga a ki ke sirka. E... domândega mia 'ndre a ki ke te roba. Imprâtika, te fâga a ün oter kompâñ ke te ölerêset ke lü l'te fes a te, po fâga a nigû kel ke te öre-set mia k'i te l'farês a te! Sedenô, ke rasa de pro te n've... po te kambjereset kosê, se te ge fet de 'l be adoma a ki ke te fa de 'l be... a, te? Fai mia semô isě akâ i besce e i pok de bu? Se te ge 'mprestet adoma a ki ke te l'set semô ke l'repaga benone... ke pro te n'n'evrêt, ke nôitâ sarala? Poa i lader i ge 'mpresta a i lader, finakê i se l'turna, eko! Oter, dokâ, teñi bu a i antepâtek, fi de 'l be e 'mprestî... senza köntâ de guadeñâga sô l'onga: e jura sě ulterî 'l mond, e 'l vost pro jura sě ke l'sarâ grand, e sirî dei brae seec del Pjô Olt indel cel! Êl mia isě, lü, e: êl mia de bu kör poa koi disgrasjâc e kon kei de memorja kôrta per i so benefese? A l'ê lü ol vost modêl! Sî dokâ de bu kör, kompâñ ke l'ê de bu kör ol vost Pader, ol Dio Siñûr. Pontî mai ol did, e l'sarâ mia pontâd kontra de oter. Tei mai fo negû... meti nigû a l'inferen, oter... e sirî mia teâc fo. Perduni... e sirî a perdunâc. Dî, e ve sarâ dac: dî in buna mesûra, pjena e strepjena... ke, la stesa mesûra ke ïvrî dovrâd koi oter, la sarâ dovrada a kon voter! Êl mia isě ke 'l pader in cel a l'völ... kei k'i se cama i so seec? E l'ê isě, ve l'dige me, ke l'veñerâ po sâ 'l nost bel reñ ke m'ge da a 'nsoñâs e a camâ! E l'sarâ kuando ke noter a m'sarâ 'mpo pjô a so

fig'ūra e sömeansa del nost kreadûr e pader, e 'mpo meno fig'ūra e sömeansa d'i sömmje!

Ön'otra olta, a l'g'ă köntâd sö kele parâbole ke...

— A pödel diolte ü orbo guidâ o fas guidâ d'ün otr'orbo? O borlerai mia det pötôst töc du 'ndela prima büsa? Po, kel ke (v)a a sköla, sarâl diolte semô pjö brao lü de kel ke l'fa sköla? Tötotalpjô, l'istâge prima atênt a 'mparâ be... e l'deenterâ a lü ü brao [kompân del so] maester. E 'nkemana, po... sirkâ de traga fo la skaja ke ge sarês det indel so ög del to fradêl... intât ke te fe finta de negôt per ol traêl ke te g'e det te indel to, de ög, a? A ge rierêt diolte te, kon det ü traêl indel to, de ög, a êdega be... e a traga fo la so skaja de l'ög del to fradêl? O fals e trobe! Deslibères fo prima te, dokâ, de 'l to traêl: e dapo sê, te ge ederêt be asê... de êdega det öna skaja a 'l to fradêl, e de ofrîs per tragla fo, a! ...Pjanta buna, la da mia fröta selvâdega, ñe pjanta selvâdega la da mai fröta göstusa. Ol bu d'öna pjanta, te l'vedet de la so fröta: te töet mia fo, defati, i fig sö i ürtige... ñe s'regoi l'öa d'i spi. Isê, ol om bu a l'ê bu de tra fo l'or del so kör car; ma l'om katîv, invece, l'tra fo adoma la fel, de 'l so kör fosk e 'nvelenâd! A me camî “maester de ke, maester de lâ”... e po fi kel ke g'nî oja oter, e mia kel ke ve dige me! Ve fo ed me, adês, a ki ke l'ge sömea kel ke l'me e dre a me e l'me skolta e l'fa komê ge dige me. A l'ê kompân d'ü kapmaster... ke l's'ê metîd dre a fa sö la ka: l'ă skaâd so bel fond, e sota la kantina l'ă pugâd so i so bei fondamênc indè' preda ia: g'ê riâd so la pjena del sere, l'ê eñîd fo de svjemensa adôs a kela ka lê, ma i ä adoma bañada, in fî d'i könc... tat ke l'ëra faca sö be. Ki ke 'nvece l'sent i me parole, ma i a met mia 'n prâ-tika... lü lê l'ge sömea pjötôst a kel omasî ke l'ă fac sö la so ka lê sö 'l kap, senza fon-damênc: a l've fo 'mpunî de serjôla, la ge maja vja du gre de terê a i pe... e 'l gran disa-ster a l'ê sigürâd! —.

KO (D'I) SET : KI KE L'Ê OL BATESTA

Oter... Òn'otra olta, a l'sê portâd iĥâ amô lâ a Kafaren. Lâ, ol so servidûr d'û kapitâ d'i româ l'êra malâd, e anse l'êra dre skuase a tra i ôltem. E jura, po, a sent a parlâ de 'l Gesû ke l'ê 'ndi paragi... ol kapitâ l'ge manda 'nkontra ü kuak d'i eci d'i Güdê del paîs a pregâl de pasâ de lâ de lû per guariga 'l so servidûr.

Kei lâ, riâc lâ del Gesû, i a pregaa skuase poa de stöfâl ak: — Áda... kel ke l'me manda ke de te... a l'mêrita prope ke te te l'vütet! A l'ge ôl be a la nosta set... l'ê lû ke l'm'â fac fa sô la ka dela dutrina ke 'n paîs —. E iĥura 'l Gesû, senza üli saî se 'l servidûr l'êra almên ü brao ebrê o no, a l'sê 'nviâd iĥâ kon lur.

Manka mia tat a riâ 'ĥâ... ke 'l kapitâ l'ge manda 'nkontra amô dei amîs per diga isê: — Destúrbes mia, te... maester! Pretende mia ke te eñet in ka mea; ô ñe kredîd de püdfi fas ved me, de te: a l'so ki ke so, me, e l'so ki ke te set te. E l'so ke l'ê asê ke te te diget sô ôna parola de luntâ... e 'l me servidûr a l'ê bel e guarîd! O sedenô, âda. Poa me sto sota ergû e poa me g'ô sota ergû. Me ge dige a ü soldât “vâ lâ, te!” e kel lâ l'va lâ, ge dige a ün oter “vé ke, te!”, e l've. E a 'l me servidûr ge dige “fâm kel laûr ke!” e lû l'me l'fa. E isê, dokâ, se te te ôlet ... —.

Kuando ke 'l Gesû l'â sentîd kel'antîfona ke, l'ê ñak restâd! Aĥura, l'g'â dic isê a kei ke l'g'ia 'nsema e töc kei ke l'g'ia dre: — Ve l'dige me ke 'nfinadês... mai ñe ü ebrê, ñe ü ke l'ê ü, ke aturen... g'ô mia troâd ôna fidüca isê granda! —.

E i so mesagër del kapitâ, turnâc indrê, a i â troâd lâ 'l so servidûr bel e guarîd!

Òn'otra olta, l'ê pasâd iĥâ 'nvers a Naîm, e l'g'ia dre 'nsem i so amîs e poa de l'otra set de lâ 'n gir. Ęrei mia dre a portâ a sotrá ü mort, sul iscêt de mader êdoa? Ol Gesû kuan- do ke l'ĥâ esta de isî, la g'â fac asê kompassjû. E iĥura, a l'g'â dic issê, a le:

— Dâi, pjâns po mia isê! —. Po, riâd in banda a 'l trespört a ĥa toka, e kei lâ i se ferma, e lu l'fa: — Suenêt, sènt kosê te dige. Me te dige de leâ sô de lê! —.

E 'l mort a l'sê met a setû, e l'parla! E isê i ge l'mena lâ amô iv a la so mader. A i ê

ñak restâc tîc a boka erta!, e 'ntra spaênt e kontênt i ge daa glôrea a 'l Dio Grand e i se disia isê: — A, prope, ge n'ê amô, de gran profêc... e ün otr'Elî l'ê prope ke 'ndelmês a noter! Ol Dio Sant... a l've so amô a troâ la so set! Alura... m'se salva amô... —

E la nîa de tîc kei bei laûr ke la se spandia fo per tît ol teritore.

Isê, i so amîs del Batesta i g'î ã kîntâc sî ak a lû, lâ 'n presû...

Jura, ü bel de, ol Goân a g'n'ã mandâd îfâ du a 'l Gesù, a domandaga: — Set po te, kel ke l'g'ã de riâ... o m'g'ãi de spetà amô ergüdoter? — E isê i fa, kei du lâ: i ge l'domanda precis a 'l Gesù. Ke... l'ëra gösto dre a guarîn ü de sâ infîrem, ü de lâ invasâd, ü orbo... E 'tura, a l'fa oter ke respîndega:

— Buna. Indi lâ de 'l me küsî 'l Goân, oter... e riferîga kel ke îv vest e sentîd ke aturen: orbi ke ge ed be... sop ke kamina drec... lebrûs senza pjö pjage... surc ke i ge sent... e poa morc ke salta impê. Se l'ê mia kesta ke, la buna nîa per tîc i poerêc... E disîga poa isê “beâd lû kel ke l'se fa mia skândol de me!”. Lû l'kapeserâ —

[...Amô per kela storja lâ de ü ke l'desüna e l'oter ke l'majuna?] E, partîc i so du amîs del Goân, ol Gesù... l's'ê metîd dre a parлага del Goân a la set ke g'ëra lâ:

— Disim impö, oter. Si 'ndac lâ a ed kosê, po, fo 'ndel desêrt e dre a 'l Sordâ... e? Öna kana sbatida de 'l vent in mes a i otre? O v'êl istâc inviâd insâ ki, dokâ? Ü figürî a la moda, guanc e kapêl de komandâ? Ma kei ke porta guanc e kapei e mantei i sta 'ndî palâs d'i re... e i da fo mance, e i vend i so pjasêr... sê o no? E jura, siv indâc fo a ed kosê, po? A... ü profêt. Sê, ve l'dige me, e anse, sê: ü bel tok de pjö d'ü profêt kompân d'i oter. Öna kana... sê: l'öltema tromba pacêfeka del Dio Pacefek prima ke l'ge dage fo l'urden a i so trombe del arkangel dela guera: e i sunerâ mia itorja per noter, istaolta, se prima m'se konvertês mia tîc! A l'ê be de lû ke g'ê skriîd so det inde Bibja “âdel ke, 'l me 'mbasadûr! A l'mande fo inâc prima de te e l'te paregerâ la strada denâc a te”. Ve l'dige me, prope: ol Goân... a l'ê 'l pjö grand om nasîd de dona! [*E perô, me ve dige a ergöt d'oter: ol pjö picên ke g'ê ke a 'l mond, kuand ke l'ê det indel reñ del cel, a l'ê a kel grand kompân de lû, denâc a 'l Dio Re.*] E lû, ol Goân... uramai, a i ã sentîd

töc: poa kei k'i ge sentia mia tat d'i orege: e i s'ê sbasâc so denâc a 'l Grand Siñûr, po i s'ê fac batesâ de 'l Goân, koma ke l'ëra göst. Ma kei koi orege nete invece, i faresë e i duturû, lur no, lur i s'ê refüdâc: ke isë ol Dio Siñûr l'ã laorâd per ol pernegôt, kon lur, oter ke Goân! Induini 'mpo oter, a kei lë, ki ke ge paserâ denâc... indel reñ ke l'ria! E 'tura, i paraguneroi a ki po, kela rasa de set lë, e? Gë sömeerai a ki, dokâ!? I ge sömea a kei scetorlôc semper lâ 'n pjasa a dindâ sentâc so sö 'l müradêl o sö la spigorsa... ke mê diga “ü de, a m'v'ã sunâd ol pifer a festa, e iv ñe balâd; ün oter de m'ã sunâd de mort e ñe desmetîd de griñotâ! Si prope semper de oje a l'inkuntrare, oter!”. A g'ê eñîd insâ ol Batesta, ün om ke no l'maja pa ñe l'biv vi: e i ge dis isë ke l'g'ã det ü demone, e l'istâ be 'n presû. Gë n'ê ke ün oter... iscêt de om ke maja e biv kompâñ d'i oter: e i me dis “âdel po lë, ol majû e 'l beû, ke l'ê amîs de kei d'i tase e d'i pok de bu!”. Oë... ke m'se salva pjö negû! I se salva adoma lur: ma a siñaga pjö tat a kel k'i dis... koñ'a kel ki fa. Disim impö, dokâ, se kela lë l'ê sapjensa, o se la sapjensa la sta mia de ka d'ön'otra banda, e a camâs i so scec... a i ê po bu de rekoñosîla!? Ma la so sapjensa del Siñûr, kela... a i a testimoñerâ po be i so fedei gösc, me dige —.

Ü d'i faresë, òna òlta, l'invida alistês ol Gesû a majâ 'n ka soa. Lü l'va de det, e l'senta so a tâola. Òna dona, òna de malafare del país... saîd ke 'l Gesû l'ê lë 'n ka de kel lë, la ge ria de det kondû vasetî de öle pröfömâd, la se met so 'n tera lë 'n banda a 'l Gesû, la ge baña sö i so pe kondöna bela pjansida, po... g'i süga so koi so kiei long e g'i basa sö e g'i ons sö kol öle pröfömâd! A ed kei laûr lë... ol faresë padrû de ka l'pensa sö: — A... se kesto ke l'ëra delbû ü profët... a l'se lasaa mia tokâ d'òna donasa de tal risma! —. Ol Gesû manimâ l'ge fa, prope a lü:

— Simû... g'ö ergôt de div, me —. E 'l padrû de ka: — A, dim pör sö, maester —.

— Atura. Ü sjour a l'g'ã du... ke l'g'ã de sköd de töc du: de ü, l'ge n'veñia siksênt bele karte, e de kel oter sinkuanta. Ma sikome ke ñe ü ñe l'oter i g'ã i palanke de salda-ga 'l könt... a i ã kundunâc töc du. Ki ke g'ãvrâl pjö tat de diga grasje, e, segönd vu? —. E 'l padrû de ka: — Kel... ke l'g'ã kundunâd de pjö, me dige! —

E 'l Gesû: — Brao a u! Ìv gödekâd göst! — . E po, ultâd invêrs a la dona:

— Edî kela dona ke? A so eñîd det in ka osta... e m'î ñe portâd ke l'akua de laâs so i pe. E le... m'î ã laâc so del so, e del so m'î ã a sügâc so. U, m'îv mia basâd sô de benveñîd, le l'ê dre amô a basâm sô i pe. U m'î mia onsîd sô 'l ko kol ôle... kompân ke s'fa kuand ke l'ria 'n ka ergû ke kônta: le la me prôfôma i pe. Atura, ve l'dige me: a g'ê perdunâd tîc i so pekâc. E g'î a resû: i sarâ mia ñe pok e i a l'sa a le. Ma le la sta 'ndre ñe kol amûr, ke la ôl vês perdunada, e la dis a grasje prima! A l'ê kei k'î se 'nkrêd de îga pok o negôt de fas perdunâ... k'î se kred mai in doêr de di grasje... e i se 'nkômoda ñak — . Po l'ge dis isê a la dona: — I to pekâc i t'ê perdunâc tîc, inkô! —

A tâola... i skomensaa amô turna a siñâs intrade lur e tontoñâ de sâ e de lâ:

— Ôö! Adês po! Ma ki se 'nkrêd de ês ki po, lü ke... ke l'se permêt de perdunâ poa i pekâc!? — . Ma 'l Gesû l'salüda isê la dona:

— Vâ in pas, te. Amûr e fidüca... t'et troâd la to riseta gösta, e te se salvet amô — .

Kuat a fomne, mê a di ke, kuand ke l'indaa 'n gir per sitâ e paîs a predikâ fo la so buna nôa del reñ del Dio, a l'g'îa dre sê i so dudes po dei otr'amîs: ma poa ôna kuak done, intrâ parete so de lü e fomne guaride de kuak mal e demone: presempe ôna Marjana Madelena, ke la g'îa adôs ü set djâoi, prima, e ôna Goana moêr del Kûsa, fatûr del Erôd, ôna Sûsana, e poa dei otre... ke i a teñia 'mpo nec e i ge faa mia mankâ 'l nesesare, de 'l so de lure k'î g'îa 'n sostanse; e kuak völte s'püdia êdele a fa cirkol insêm a dei otre done del post, mia tat de lons de 'l muntû dela set indokê l'parlaa 'l Gesû. A êdei tîc insemâ... diolte s'sia mia kosê pensâ: ôna kombrîkola de pötvêg (fo ke ü per, ne), po, a distansa de sigüresa... ôna kombrîkola de fomne, spusade e mia, tîc vaga-bönc aturen per ol paîs... i se spetaa po kosê, kele lâ, kisapo! E oter...

Û bel de, êkola, ge s'ê fac aturen ü bel muntû de set, e lü l'g'ă köntâd sö kela parâ-bola ke: — Û de, ol masĉ a l'ê 'ndac fo a somnâ la so braa somesa. E, 'ntat ke i a span-dia fo... öna part la fenia so sö 'l sentĉ, la eñia pestada... e i osei a i a bekaa sö. Ön'o-tra part, la fenia 'ntramês a i plok muntunâc sö 'nfonta a 'l kap, e la bötaa apena, po la sekaa ak. Öna part amô la fenia det intrê i spi dela sesa d'i bande... e la sesa i a sofegaa göst apena spontada sö. Öna part, po, cêrtosa, la 'ndaa a fenî det indela tera buna: e lë i gre i bötaa sö e i spontaa fo, e i kresia, e lë i daa akâ 'l sento per ü. Ìv sentîd be? Jura, dokâ, ki ke öl sêntega... 'l ge sente po miga adoma d'i orege! —

Ma i so i ěra semô dre a domandaga ke storja ěrela, po, kela lë.

E alura, a lur a l'g'ă respondîd isĉ:

— Va be: kon voter... a s'pöl vês a 'mpo pjö car. Koi oter, invece, mê 'nda lâ adoma a la larga, per sömeanse; tat... a g'ël mia skriîd so bel car det inde Bibja “i arda ma i ved miga, i sent po i skolta ñak!”? Adé ke se ge 'nteresa a ergû, de 'nda ü falî a fond indi laûr... Aĉura, ol sügo dela storja l'ê kesto ke. La somesa... a l'ê kel ke l'dis ol Sant Si-ñûr. I gre redolâc sö la strada a l'völ di ki ke skolta, ma l'ria 'l djaol e i parole bune g'i lapa vja lü, mia ke djolte i ge krede delbû, e isĉ i se salve... Kei fenîc intramês a i plok a l'völ di ke i skolta a ontera lur, e kontĉc: ma i ge lasa mia fa i raîs a i parole göste; i a te bune ü momênt, perô a la so proa d'i fati... i ê dei otre i parole ke kônta, per lur. Kei borlâc det indi spi, l'völ di kei ke i ä skoltâd, lur, sĉ... ma po, kamina kamina... i se lasa capâ de tôte i so preokupasjû, d'i solc, d'i pjasĉ, e isĉ 'l fröt bu a l'ria pjö. Per fîr-tûna, o... g'ê poa i gre k'i se 'mpjenta det indela tera buna, e l'völ di kei ke skolta kol kör net e deêrt, e i gre dela so parola del Siñûr a i a te a bu in tera grasa, e i ge sta dre, e i porta fröc a kaañe. Mê mêtela det indela so tera, la somesa, e det indel kör la pa-rola! A l'ê kompâñ dela lüs. A g'ê negû in nîgalöğ a post de ko, ke l'impia sö öna lö-serna... e l'la kuarca so kondû vas o l'la kasa sota a 'l lec, me dige! Ma, i a meterâ pjö-

tôt bela tekada vja, sô a 'l volt asê de faga lüs a ki ke g'ê de det, e a ki ke e de det, o no!/? Êkola, staolta... v'l'ô spjegâd söbet me: ma l'sarâ mia semper isê. Perô, i'fga mia pura: ke negôt a l'resterâ per trop tep senza spjegasjû, e kon voter g'ô mia de segrêc, me. A l'veñerâ 'l so tep ke l've sarâ car prope tôt. E jura, dokâ stîm po atênc be, a kel ke sentî, perkê ü bel domâ... a kel ke se regorderâ ge deenterâ car tace laür, ma a kel de poka memorja ge deenterâ fosk poa kel pukî ke l'g'avrà amô 'ndi orege e po 'ndi ôg!

A l'ê forsâk istâc amô kela olta lê, ke g'ê riâd iâ a troâl la so mader e amô ergû d'i so: ma, de tata set ke g'êra lâ, i ge rîaa prope mia a eñîga isî. Atura i ge fa riâ lâ la us “âda ke g'ê lâ fo la to mader po amô ergû d'i to de ka... k'i ölerês vedet e parlât”. E lü: — A n'n'ô a pjasêr. Perô, me g'ô ke pje de set k'i vöi vedem e de pjö amô skoltâm: e ve dige me, ke töc kei k'i ölerâ met in prâtika ergôt de kel k'i sent ke... a i ê poa lur me mader e me fradei e me parêc, eko! —. E oter.

Ûn oter de, l'ê saltâd sô 'n barka koi so amîs e l'g'â dic “indêm de lâ, sönkel'otra ria del lag!” E i s'ê 'nviâc iâ. E 'ntat k'i rema, lü, strak koma l'êra kela sira lâ, l'se 'ndormenta ak. Te riel mia sô 'l vent, e bel fort? La barka la fa akua de bröt, e isê i ê a 'n perikol, lâ 'ndelmês a 'l lag. E jura i a desda fo “oê, te, maestro... ke la marka prope mal ...a m'se salva pjö ñek'a fa i pes!”. E lü l'se desda fo, po l'ge usa dre impö a 'l vent e a i onde tôt in gir, e... laür ñe de kred: de bot a l'ê kalma pjata! E a lur a l'ge dis isê:

— Indoela po, oter... töta 'sta fîdüca ke disî isê de îga... e?! —

E kei lâ töc ismôrc senza skuase bofâ i se disia ü kô l'oter: — Öla, te! Ma êl ki po delbû, lü ke: ke, l'ge komanda akâ a l'arja e a l'akua... e i ge öbedês ak?! Kompân de 'l mar ke l's'ê dervîd fo a 'l so urden del Mosê! —.

E isê, i ê riâc lâ a la ria d'i pagâ Gerasê, in front a la Galelea.

A l'êra apena saltâd so de la barka, ke l'ge ria 'nkontra de 'l paîs ü poerêt indjaolâd, ke l'êra de tat ke l'kampaa tôt bjôt in gir per i cemetere. Kuando ke l'â est ol Gesû... l'ge s'ê bôtâd so a i pe, e l'daa fo de mat, e l'vusaa sô a presapök isê: — Kose g'et po te de pjö de me, a... Gesû, scet del Pjö Olt indel cel? A te skongüre: tormèntem pjö! —.

Ol Gesû l'ëra semô dre a urdenaga a 'l demone de lasâ sta kel poer om lâ, e de teala fo òna olta buna de faga de 'l mal (ke ge tokaa ligâl sô koi kadene, e l'ge rîaa a spakâ poa kele e g'ëra ñe lökêc de teñel, l'ëra semper aturen selvadeg e solitare).

Ol Gesû l'ge domanda: — Se camet komê, te, a? —

E kel lâ l'ge respônd “Batafû, a l'ê 'l me nom!”: de tace ke n'n'ia adôs! E i ge domandaa de ês mia sfratâc... de ês mia neentâc. Va a kapî! Kelkelê, sô sô 'ndû spontû a pik dre a 'l lag a g'ëra lâ òna môca de porsei: i demone i ge s'ê metîc in korp a kei, e isê... g'ê capâd a tîc ol ko... e i s'ê a bôtâc so tîc de korsa det indel lag! Per negâ tîc, cêrtosa, lur e i so brae 'nküilî... po de sigûr de fal malêdî e kasâ vja, lû, d'i so padrû d'i porsei, dopo! I so guardjâ k'i ge staa dre lâ de sura a ed ü laûr isê i ê skapâc ivjâ de karjera a kontâl sô 'n paîs. La set l'ê eñîda so de 'l paîs per ved impö: e riâc îhâ del Gesû, i â troâd lâ kuacâd so, estîd sô e bel köët, in banda a lû... kel poerêl lâ d'i demone. Añura i s'ê ñak ispaentâc: e a sent amô a köntâ sô de kei ke i ña est i fati komê ke i ëra 'ndac, i g'â domandâd a 'l Gesû, a nom de tîta la regû, de lasai 'n pas e faga 'l pjasër de kambjâ arja, e se magare l'ge okoria o l'vülia ergöt de lur, per indâ vja: “ta ma set semô kostâd kar asê... profêt güdê!”

Kel lâ ke l'ëra stac deslîberâd fo d'i so djâoi a l'g'â domandâd de püdî 'ndaga dre: ma 'l Gesû i â saludâd, po l'g'â dic de turnâ a ka soa, e de köntaga semper sô a tîc kel ke 'l Dio Grand a l'g'ia fac de be 'nkö. Ke isê, a la so manera, l'ê po stac ol prim “misjuna-re”, lâ, sensa ês ña ebrê.

E ñura, po, ol Gesû koi so amîs a i ê saltâc sô amô 'n barka e i ê turnâc indrê. E poa lâ, sô 'n kela ria de lâ, g'ëra lâ ü muntû de set a spetâl. A l's'ê fac inâc ü tal Gaîr, ke l'ëra a 'l kapo dela dutrina, lâ. E, insenöcâd so denâc a 'l Gesû, a i a pregaa kol kör immâ (indimâ, in ma) ke l'ge 'ndes idrê a ka soa, ke g'ëra lâ la so òneka sceta de dusesâñ ke l'ëra dre a mörega... E 'ntat k'i 'ndaa ñâ, la set a i a skisaa sô de sâ e de lâ, tace ke ge n'ëra dre. G'ëra lâ a òna pôera funnî ke d'òna donsena de añ la patia de perd ol sang... e negû l'g'ia mai riâd a guarila. La ge s'ê portada lâ visî a 'l Gesû, la g'â tokâd apena

apena la fransa del so mantêl (kela olta lâ l'g'ĩa sô a lü ü mantêl kola so braa fransa ri-tôâl)... akâ se la ge sia a benone de “kontaminâl” poa lü, ma de pjö a kred ke lü l'ëra mia ü kompâñ de töc: e... la s'ê po troada guarida!

In kel, ol Gesû l'fa, a olta us: — Ki ke m'ă tokâd, ke, e? —. E negû l'ëra stac. Alura l'ê po 'l Pjero a diga isê: — Ma maester... se te set ke skisâd det indelmês a ü muntû de set ...a dreca e mansina, denâc e dedrê! —. E 'l Gesû a lü: — Me perô õ sentîd ke ergû l'm'ă tokâd det, e l'm'ă portâd ivjâ ergöt! —. Ałura, kela pôera dona lâ, tôta erguñusa de ês iskoprîda isê... la ge s'ê bôtâda so deante, e la tremaa, e la kôntaa sô a olta us denâc a töc ol so mal, e komekê, êkola, la s'ëra askada a tokâl (guai, koi so legi de lur!, ôna dona kon kel mal lâ!) e l'ëra semô a guarida... E 'l Gesû 'n buna fi l'g'ă dic isê: — A te sceta del Isdraël, la to gran fidüca la t'ă a guarîd: vâ pör in pas, adês, po sâlves! —.

E 'ntat, a l'ria aladê ü de la ka del kapo dela dutrina, e l'ge dis isê: — La to sceta l'ê a morta, uramai. Te pö a lasâ sta de desturbâ... ol to maestro, ke —. Ma 'l Gesû l'ă sentîd töt, e l'g'ă dic a 'l Gaîr: — Te íga mia pura, dokâ! Íga adoma buna fidüca amô e t'ede-rêť ke l'ê salva! —. E dapo, riâc lâ a la so ka de lü, l'ă ülid negû de det insema, fo ke 'l Pjero, ol Gakom e 'l Goân, e i so genitûr de le.

De fo, töc i löcaa e i faa lamênt per la morta. Lü invece l'disia, indel indâ de det:

— Pjansî mia, ke l'ê mia morta, la dorma adoma! —. E kei lâ i ge daa a de 'l mat.

Ma lü, 'ndac de det, a l'g'ă capâd indimâ la so manina, e l'g'ă dic sô bel volt:

— Lèa sô, a te, pekurina! —. E... la sceta l'ê leada sô! A l'g'ă dac urden a i so de daga ergöt de majâ. I so genitûr... a i ê ñak restâc isbalurdîc: perô lü l'g'ă rekomandâd de kôntâga sô negöt a negû [almên fin ke lü l'ëra a 'mpo deluntâ del paîs].

KO NÖV : MISJÛ — PA E PES — TRASFIGÛRASJÛ

Ü de, ol Gesû l'ă trac insêm i so dudes per inviai fo aturen a predikâ 'l reñ del Dio, e l'g'ă dic isê de das de fa a kasâ vja diâoi, e i so mai d'i persune k'i 'nkontraa, ke djâoi e maladie i sarês isparîc, a i so urdeñ de lur. E l'g'ă dic isê:

— Tüi dre negõt per ol vjas, ñe bastü ñe bursî ñe pa e ñe do kamise per ü. La prima ka ke i ve capa 'n ka, 'ndü païs, stî lâ finakê kambî païs. Se 'ndü païs i ve öl negû... fi oter ke sbat so la so polver d'i osc sândai, e oter; po... negõt de maledisjû: ma la so te-
ra de lur lâ l'ê mia de sigûr tera santa... i se la ederâ po kon ki ke l'me manda me 'n'nac
a lü e l've manda oter innâc a me —. E jura i ê partîc, e i pasaa fo païs per païs e i por-
taa fo despertõt la buna nöa, e i ge guaria i so malâc.

In kel tep lâ, ol Eröd a l'ê eñîd a saî töc kei laür ke, e l'sia mia kosê pensân, per kê
g'ëra a de kei k'i disia isê ke 'l Goân a l'ëra resüsitâd, e de kei ke disia ke g'ëra turnâd
indrê amô ol Elî, e kei ke disia ke de sigûr a g'ëra 'n gir amô ü profêt dapo tat tep, me-
nomâl. Ma l'Eröd i a l'sia be, lü, ke 'l Goân a l'ïa apena kopâd fo lü e l'ïa est ol so ko
teâd so; e de morc a resüsitâ... a n'n'ëra gran pok del parër... perô s'se sa mai: e dokâ,
l'se domandaa püdiel ês ki, lü læ... ke n'ne sentia a köntâ sö tace laür. E l'vülia edel, de
saî se l'g'ïa po dre delbû tata set.

A 'l so de, i apôstoi i ê turnâc a troâs kol Gesû, e i ge köntaa sö töt kel k'i g'ïa riâd a
fa. Lü... l's'i ê trac idrê, po l's'ê ritirâd lâ apröf a 'l païs de Besâeda. Ma g'ê stac negõt
de fa: poa lâ g'ëra semô riâd lâ i us d'i nöitâ... e la set la se traâ 'nsem, e la ge staa
'nkolada adôs. G'ê restâd adoma ke capai ontera e predikâ fo söbet poa lâ 'l reñ del
Dio, e guariga ki ke n'n'ïa imbisõñ e fidüca.

Invêrs a sira i ge se fa apröv i so duses e i ge dis isê: — Lâsela po 'nda, töta 'sta set,
te... mândei vja: k'i 'ndage a tös vergota de majâ, e i troe de dörmî ke 'n gir: perkê...
ke isê g'ê ñe prope negõt de negota, de tra domâ! —. Ma 'l Gesû l'ge dis:

— A i m'ê eñîc dre a noter kon fidüca: me tokerês mia a noter... de daga ergõt de majâ,
mia adoma câkole, e? Sö... de brae... dokâ: diga fo oter de majâ! —.

(Ergû... g'ê parîd a de sent “dis fo oter, de majâ, fis majâ oter”: e i ã pensâd “gösto:
amô 'mpo... e i me maja delbû, se m'va aante a cicarâ, ke!”)

I ge respönd: — Ma... se m'g'ã ke 'n töt sik pa e du pes! T'ölerêt mia ke m'indage
noter a krompâ impö de roba... e? Per töta kela set ke... set bu de köntai, te? —.

Ma lü l'ge dis amô: — Dâi, de sae: fii sentâ so impö lě, sinkuanta a sinkuanta —.

— Kosê?! A be... Oě, buna set: sentis impö so sö 'l prat, e, a sinkuantene, lě —.

E 'l Gesû l'capa 'ndi ma i sik pa e i du pes, a l'varsa sö i ög a 'l cel, a l'ge dis sö öna benedisjû, i a scepa sö a tokei... po g'î da 'ndimâ a i so amîs... per dagen fo a la set.

Oě: i n'n'ă majâd tîc asě... e n'n'ă a portâd vjâ ü dudes seste de kel ke g'ê ansâd!

[...Nooter ke ge see det a ü falinî de esagerasjû a fi de be, indel regordâs, a? Per me könt de me, a l'sarês semô asě ke negû d'î dudes l'ê restâd senza roba de da vja de majâ e l'ê turnâd indrě kon vergöt indimâ de met sota i dec poa lü. Però, se ge n'ê ansâd delbû isě tat... me, me fa problēm pötöst i seste, lâ sö 'l prat. Metēm ke ge sies lâ de la set in vjas per deluntâ be, de de e de... Ma oter, êkola.]

Öna sira ke 'l Gesû l'istaa impö 'lâ isolâd a pregâ, i ge s'ê fac lâ 'n banda i so dudes amîs, e jura isě a brüsapěl a l'g'ă domandâd:

— In fi d'î könc, ki sarês ki po me... per la set, ke, e? —.

I g'ă respondîd ke per ergû l'ëra amô 'l poer Batesta, per vergüdoter l'ëra amô ol Eli mai ñe mort, e per tace d'oter l'ëra amô ü profět de kei d'öna ölta, turnâd indrě, êkola ...magare aderitûra 'l Mosê. Hura, l'g'ă domandâd amô a 'l gul:

— A, mia adoma l'Elisě, dokâ. E oter, kose siv bu de di ke soi ki, me... a? —.

E 'l Pjero l'g'ă dic isě per tîc: — Te, per noter... te set ol inviâd del Siñûr, ol re per noter: e dokâ noter a m'te sta dre a te —.

Ol Gesû l'g'ă dic ñe brao ñe scao, kela ölta lě, ma apena de köntagel sö a negû, perkê l'ëra uramai skuase ura per lü de ĩga de patîn ü sfrak, e de ês kondanâd d'î pjö gran prec e duturû, e anse poa de ês sotrâd... fina perô a resüsîtâ a 'l so ters de.

A i ëra mia tat aleger, a kel parlâ lě isě skür; e l'ê po 'ndac inâc isě:

— E ki ke öl veñem dre a me [e poa lü a 'l so tep resüsîtâ kon me]... a l'g'ă adoma de tîs sö la so braa [part de] fadiga de per de, lasâ 'ndre i so bei progêc... e stam a i kôstole. Ki ke ölerâ salvâs lü per i so disêñ e per so könt... a l'böterâ vja la so eta. A l'se salverâ delbû, invece, ki ke per me l'sarâ bu de desmentegâs... e de perdes idrě a me.

Pensiga sô be: ke pro ge n'vê a ü, ke l'guadeñe akâ 'l mond intrêg... se a la finfî l'se perd lü medesem e l'se rüina lü, e? Regordis be, jura: ki ke se fiderâ mia, e l'se ergoñerâ de me e po d'i me parole adês ke... dapo sorô me a koñosel mia, a 'l momênt del me triônf e dela glôrea kol Pader in cel e i so ângei. Po ve l'dige sôbet ke adês: iskua-se töc voter ke si ke adês, a mörerî mia prima de ĩga est det bel car [...a s'fa komê a 'ndaga det] indel reñ ke dige me —.

Ü set o ot de dapo kei diskôrs ke, ol Gesû l'se tö dre adoma ke Pjero Gakom e Goân e l'se porta sô sô 'l mut a pregâ. E 'ntat ke lü l'prega, la so faca la se kambja e la so tönega la deenta d'ü bjank esagerâd, ke berlûs. Po, âda lë du d'oter a parlâ 'nsem kon lü! Ĕi mia... ol Mosê e l'Elî in persuna, komparîc lë 'ndel so splendûr? E i parla de lü ke l'g'ã de part, ke l'sarês po 'ndac ivjâ de Gerüsâlêm. Ardândoga a l'ura e a la strakesja... ol Pjero e i oter du i kroderês so del song; ma i ge ria a sta desc amô ü tokelî, infina ke l'Elî e l' Mosê i fa per part. Jura, 'l Pjero l'ge dis isê:

— Ke bel... maestro! Se te olet... fâi sta ke amô, ke noter a m'fa sô ergôt de sta a 'l ripâr de 'l freg e de la brina poa oter tri: e... domammâtina [domâ de matina]... —. (I a l'sa po be ñe lü kel ke l'könta sô, a di la eritâ, e l'ge pensa mia certo a i do tende ke l'ã fac sô 'l Mosê a turnâ so de 'l mut Sînai). E göst inkel momênt a l'ria lë ü neolôt ke i a 'nturca det töc. A la pura de fenî det indû neol... sântega öna us ke la truna fo isê: “Ma skultil, po... ol me scet preferîd!” E... fenida la us, pasâd a 'l neol e skomparîc a i du soci del Gesû! Ke isê po... i ã püdîd a dormî ü falî.

De kel fato lë perô (k'i äbe po pensâd, dapo, de il diolte 'nsoñâd? Ma... in tri?) a i ä pjö deskütîd ñe i ä köntâd sô negôt a negû [fina a ü bel tok dapo “ol fato” de Paskua, kuand ke i ä po tekâd a kapiga det vergôt de pjö, e a daga ü sens a töt kel ke manmâ i se regordaa. E a proposet de regordâs: me pense ke l'ê magare stac dapo kel fato ke d'i pa e pes a oja... ke 'l Gesû l's'ê ritirâd ü kuak de indel desêrt, k'i ülia fal sô re; e prope jura l'g'ã üd i so brae tentasjû! Apena batesâd, invece, me digerês... l'ëra stac lâ 'mpo kol so kûsî. Sto mia ostinâd, e! Po, oter.]

La matina dapo, turnâc so del mut, ge e 'nkontra ü bel karêt de set. E de 'ntramês a 'l muntû la se arsa sö öna us de om: — Maestro, te prege: impjasêr, dâga te ön'ögada a 'l me sul iscêt ke g'ö. A g'l'ö domandâd a i to amîs ke, de mandâm vja 'sto bröt demone ...ma i g'ê mia riâc —. E 'l Gesû l'g'ă respondîd isê:

— Aa, santa pasensja... generasjû malfideta e pervertîda! Me tökel amô tat... de edev e soportâv, voter? —. [Gê parlael magare sö 'l müs a i djâoi? O ülfî pensâ... a i so apôstoi!? Me dige ke l'ëra lü lâ... a ĩga mia fidüca asê, kompân del kapitâ d'i româ invece per ol so servo...]. — Sâ, pórtemel ke a me 'l to scet, dokâ! —.

E 'ntat k'i ge l'portaa lâ o' speret purkû i a sbatia so 'n tera e l'ge eñia i konvülsjû. Finakê 'l Gesû l'g'ă bajâd dre asê a kel bröt demone... e kel g'ă tokâd lasâl liber, ke isê g'l'ă dac amô a 'l so pader, kon töc lâ prima sbalurdîc a boka erta, a edî e a sentî, e dapo a kantâ e lodâ la grandesa del so Dio Siñûr.

Kei lâ i ëra amô lâ töc aleger per kel fato lâ, e 'l Gesû l'ge fa a i so amîs:

— Stîm po atênc be a kel ke ve dige adês, oter. Ol vost iscêt de om mesia ...inkö i a porta 'n cel, ma 'ndomâ... i ê uramai pronc a dagel indimâ a sêta set! —

Gê entrerâl kosê, po... E, natürâl, i ge kapia det ñe negota, intrâ ke i ëra do parole 'n krus bôtade lâ... intrâ ke i g'ïa pura a domandaga de spjegâs, e 'ntra ke i laür i 'ndaa a benone asê, invece, intât. Anse: de tat k'i ge kapia det göst... i s'ê a metîc dre a begâ per decîd... ki ke l'ëra 'l pjö importânt, intrâ de lur. Hura ol Gesû, kapîd a fond kel k'i g'ïa det indel kono, l'ă camâd lâ ü scetî, se l'ê tirâd visî, e l's'ê fac sent be de töc a di prope isê:

— Sâ ke de me, oter lë, suenôc de bele speranse... Ve forö ed me, ki ke l'ê 'l pjö importânt, per me. Edî be kel iscetî ke? Êkola: ki ke l'ê bu de stam apröv isê kompân de lü... a l'ê kel ol pjö grand de töc, eko. E poa ki ke l'ê bu de teñes in banda ü scetî isê... l'ê lü ke l'ê bu de teñem det a me: e ki ke me teñ det me a l'teñ de la so banda ki ke m'ă 'nviâd ke me. E isê... se ülfî kapîga det vergöt dokâ, kapila! Ol pjö pikol intrâ de oter... a l'sarâ a 'l pjö grand —.

[Ke ergû i ă po 'ntendida isê: ke 'l Goanî l'sarês iskampâd pjö tat de töc. Per din sö ke sul ke öna d'i tate... ne. Defati, äda te...]

Ol Goân, ke l'ëra 'l pjö suen, ma forse prope mia semper ol pjö atênt, a l'salta sö de pal in fraska: — Te, maestro... Öna olta, m'ă est ü ke l'kasaa vja i demone in to nom de te, ke m'l'ia mai vest ñe sö 'l takuî. M'ăi fac be a proebiga de fal... se l've mia kon noter, a? — E 'l Gesû a lü: — Ma no... ma no! Regordis ol Mosê koi so brae setanta, lâ 'ndel desêrt... e kei oter du k' i profetaa be, senza ês de kei setanta lâ... Adoma perkê l'ê mia ke kon noter, a l'völ mia di ke l'ê per forsa kontra, se l'fa de 'l be! Proebiga negöt a negû, oter. Teñi bu ke ki 'n kosjensa l've fa mia kontra... l'ê semô de la nosta banda, in prâtika... pjö tat de ki ke ke l'laura kuntra de noter, ke —.

KO DES : MISÛ IN 72 — SAMARETÂ BU

E segönd ol disêñ ke l'preedia 'l kömpîs del so tep, e la so departida de 'l mond, ol Gesû l's'ê po fac forsa, l's'ê decidîd a 'nviâs iĥa per Gerüsâlêm, e l'ă mandâd innante a preparâ 'l terê. Kei lâ, partîc per prim, a i ê pasâc det indû paîs dela Samarea, e l'ê i ge preparaa la strada a lü, per fal troâ be kuand ke l'riaa. Ma i samaretâ... a saî k' i ëra 'n vjas per Gerüsâlêm e mia per ol so de lur, de dom, e ke l'disia de ês lü ol mesia (lur i se 'nkredia ke l'g'ëra de nas inde' Samarea...) i ă mia ülid saigen, de lur. Kuand ke g'ê eñîd la us de kel fato l'ê a 'l Gakomî e a 'l Goanî... ke isê ge tokaa de pasâ fo la noc defô a i stele... i du fradei i g'ă dic isê a 'l Gesû: — Ölet ke m'ge came so fög e fjame de 'l cel e k' i brüse töc insema... kompâñ ke l'ă fac ol Elî koi prec d' i îdoi? A i ëra be a dic ol batesadûr, o no, ke la sgür l'ê a la raîs! — Ma 'l Gesû i ă a capada a mal, e l'g'ă usâd dre asê “m'ñ po capâd per ki, oter, me, e!?” E de jura kei oter i g'ă metîd de suer-nôm, a i du fradei, “i du... atênc ke l'truna!”, per no esagerâ ko “i du fômêlgadûr”... du Elî d'oter amô.

Po, i s'ê 'nviâc iĥa per ün'oter paîs. A l'ge a 'nkontra ü de lâ, e l'ge fa “me te eñerô dre despertôt indokê te 'nderêt, te!”, e l'se sent a respönd: — Te g'e adoma de saî ke i

bolp i g'ă ōna tana... i osei ol so ni... ma g'ê mia [semper] ü kūsî per me de pugâ so 'l ko, e ñe per kei k'i me e dre a me! — Kel laûr ke l'ne fa eñ in ment ün oter, ke kuand ol Gesû l'g'ïa dic isë “a be, g'ê post: é kon me, te!”... kel lâ l'g'ïa sirkâd ol permês de 'nda prima a sotrà so pader [ërel po appena mort, o ñemô mia] e 'l Gesû l'g'ă respondîd: — Ge n'ê semô asë de set ke ge pensa, a i more e a i fōnerai. Te, se t'öt dam a tra a me, à lâ a te de 'l to pader, se l'ê suertera; salúdel (...ö sotràd a me ol me poer pader)... po tō sō tōnega e bastû, e per sira é vja kon me a predikâ fo 'l reñ a i viv [per la eta] — E ün oter ke l'g'ïa dic isë “Së, me oi ak, eñet dre. Ma, lâsem apena 'nda lâ a saludâ i me, ke m's'ê göst indi paragi per kuak de”... e 'l Gesû a lü: — A, kompâñ de l'Elisë, së; perô kompâñ de lü regórdes ke ki ke l'preferës indâ aante a arâ 'l so kap... a l'ê mia fac per lü, ol öfese del reñ — E oter.

A i ëra tep d'or (disém isë): ü muntû de sueña a i ëra pronc a metes dre a lü: e 'l Gesû n'n'ă sirkâd fo amô setantadû fidâc (mia i so brae dudes: kei i a teñîc dre lü) e i ä mandâc inâc, per tace païs ke dapo l'g'ïa de pasâ fo lü de persuna.

A l'ge disia...: — Formët de teâ, a n'n'ê 'nfinamai: ma de laorëc a n'n'ê amô prope pukî: pregi 'l padrû del kap, dokâ, ke l'mande ke impò de operare a regioi. E intât purtis inâc voter! Êkola: ve mande fo me... kompâñ de tace añeli a sfidâ tace lüf ke g'ê 'n gir. Purti dre ñe saka, ñe mantêl, ñe sândai de skorta. Kamini semper drec, e sti mia læ a saludâ a dreca e a mansina, o tate ceremoñe. Kuanke po 'ndirî det indöna ka... prim laûr disîga isë “Pas in kela ka ke”. E se ge sarâ lâ ergû ke l'ê per la pas, la osta pas la sarâ a la so. Sedenô... komê ñe dic. Resti pör in kela ka læ, mai e biî kel k'i maja lur e k'i ve darâ ontera: ke, l'operare l'g'ă derito a 'l so pa. Capi kel k'i ve darâ, de majâ e de biv, indei païs indokê ergû i ve fa post per fermâs. Giroagi mia d'öna ka a l'otra, a sirkâ sô. Guari i malâc ke truî, e disîga isë ke 'l reñ a l'ê ke, uramai... Se 'nvece 'ndirî det indû païs ke negû i ve öl ñe i ve ferma, a firî oter ke digâ isë fo 'n pjsa: “M've lasa ke poa la polver d'i pe, ke l'ê la osta e la kasa vja 'l Siñûr! Perô poa oter g'ï de saîl alistês, ke 'l reñ a l'ria... isë e isë!” Ve l'dige me, ke a 'l so de del gödese i sitadî de Sô-

doma i g'ávra ü tratamênt men dÿr d'i paisâ de kel país læ. E guai a te, te Korasîn, po guai a te Besâeda! Ke se i mirâkoi ke g'ê stac fac in mes a ôtre i ëra stâc fac a Tir e Sidû... semô de tat kei sitadî lâ i se sarês konvertic a sak indôs e sender in ko. E 'tura, êkola, indêl gödese, kel de lâ i sitadî de Tir e de Sidû i g'ávra ü tratamênt de pjasër, konfrönt a 'l vost! E te Kafaren, te se 'nkredet diolte de deentâ ol cel, te... ma te spre-fonderët a 'l inferen, te 'nderët a fas caâ te kon töc i to bei palâs... te, ke te skoltet adoma i merkânc k'i e ke a krompâ 'l to pes... e i te fa mia pensâ a 'l pes per te ke ria. Per-kê... “kei ke skolta i me mesagër, i me skolta me, e ki ke kasa vja i me 'mbasadûr i me refûda me... a i se met kontra de kel ke ô mandâd inâc me” —.

Pasâd fo ol so tep ke i ëra dekorde de turnâ a reünîs kol Gesû, i setantadû (72: kompâñ d'i eci kapi d'Isdraël d'ona olta, e kompâñ d'i nasjû pagane koñoside) a i ê turnâc indrê töc kontêc: — I me öbedia poa i demone... sul ke a nöminât te! —.

E 'l Gesû a lur: — G'êl mia skriîd so gösto “Ede ol djaol kapo a sprefondâ so de 'l cel kompâñ d'ü fölmen”... po “Me ve lase pestulâ sô i serpênc e sô i skurpjû senza perikol e desfâ sô oñe potensa de aersare: pjö negôt a l'pöderâ fav de 'l mal, a oter”, e? Buna. Ma oter perô g'ï de ês kontêc mia per ol fato k'i ve öbedês i demone... ma pötöst per-kê 'l vost nom a l'ê skriîd so sô 'ndel cel per ol reñ —.

E söbet dapo, ol Gesû, pje de sant isperet e santa kontentesa, a l'ã pregâd isê:

— Grasje a te, Pader Sant, Re Padrû del cel e dela tera! Te öle be, e te dige grasje ke te ge skondet kei bei laûr ke a sapjênc e fürbi e sjørâs... intât ke te g'i fet saî isê be a tace d'oter d'i to brae servidûr, ñe köntâbei ñe filôsöfe. Êl mia ira, Pader... ke te pjas isê? Sê, prope. E ak a me te m'et fac koñôs töt, isê ke negû 'l te koñôs te, Pader, isê be kompâñ de me... kompâñ ke sul ü scet a l'pöl koñôs adoma lü 'l so pader, e kompâñ ke sul ü pader a l'koñôs ol so scet —. E po, turnâd a ardağa 'n faca a i so amis, e trâcesei töc pjö isî: — A, sê: beâc i ost ög per töt kel k'i ved! Ve dige me ke 'n tace, profêc e re, i ävrês vülîd ved kel ke edî oter, e i g'ã sperâd tat... ma a 'l so tep ñe i ä püdîd ed ñe i ä püdîd sent kel ke a oter fÿrtünâc a l'v'ê stac regalâd —.

Û bel de, ü dururû de Bibja l'ã ülfid met a la proa 'l Gesû, e l'ê saltâd sô a diga isê:

— Sênt impö, maestro: g'ãvrês de fa kosê po, me, per vîga 'sta “eta ke fenês pjö” komâ te prêdiket te, e mia 'nvece mör po fenida lë, o pego amô turnâ a kampâ kastigâd, me, e? — E 'l Gesû a lü: — Dîmel te a me g'ê skriîd det kosê inde Bibja, te ke t'la leset sô be asê, mia ira? — E kel lâ: — A, sê. Dokâ: “Te ge ölerê be a 'l Siñûr ol to Dio Sant kon töt ol to kôr, kon töt ol to fjat, kon tôte i to forse e kon töt ol to ko”. Po... “te ge ölerê be a 'l to fradêl, sômeansa del Siñûr, kompâñ ke te se ölet be a te medesem, sômeansa del Siñûr”. Êkola... me me par —

E 'l Gesû a lü: — Êkola... brao, te! T'et respondîd prope be. Fà isê... e te g'êvrêt la to bela eta per semper —

Ol dururû, perô, mia kontêt, l'ã ülfid indâ h'nâc amô a met a la proa 'l Gesû: — Sê, a be... kesto ke i a dis semô a la nostra santa lege; ma g'öi de teñ ki, po, per “ol me fradêl”, me, e, se presempe n'n'ö mia, de fradei, me, e? —

E 'l'ura, 'l Gesû l'ê partîd kondöna storja (...mpo a stramba; se mai pjö normâl indela Samarea, indoke lâ i ëra delbû mia tat sigûr i vjasadûr güdê).

— G'ëra ün om ke de Gerüsâlêm a l'veñia so a Gerek e l'g'ê borlâd indi samfe a i brigânc. Ke i g'ã portâd ivjâ töt, a i ã pestâd sô per be, po i ã lasâd lâ sô la strada, mes mort. A l'pasa fo de lâ per kömbinaşjû ü pret, e i a ed ak, töt ispakâd sô, ma... l'istreersa fo la strada, e l'tira 'n'nante: a l'g'ã de 'nda a öfecâ a 'l Dom, lü, a l'pöl mia sporkâs sô i ma! Dapo, l'pasa fo a ü segrestâ, poa lü i a ed in ke stato: e poa lü i a skia e l'vulta i tak, istremîd asê... diolte k'i brigânc i sie amò le 'nturen. Dapo amô, l'pasa fo de lâ ü de kei antipatek forestêr samaretâ eretek e spelôrs, ke l'ëra 'n vjas per i afare so: a l'se sköt de dôs la pura ke ge toke poa lü la stesa leanda, l'ge ria lë 'n banda, e n'n'ã a kompaşjû: a l'ge laa so i so feride kol vi e kol öle, i a fasa sô, i a karga sô sô 'l so asen ...po i a porta lâ finâ a 'l prim post ke l'troa de fermâs a 'l sigûr. Insoma, l'fa prope de töt per vütâl. E 'l de dapo, ke l'g'ã prope de partî... a l'ge ulta lâ do bele palankine de pjö a l'ostêr e l'ge dis isê: “Se po te spendet amô de pjö, mia pura: g'ö de pasâ de ke

per turnâ 'ndre, e te pagerô me, t'e". Buna. Dimel te a me adês: koël de kei tri omeñ læ ãl istâc ü fradêl, per kel poer disgrasjâd lâ, e? Ki ke l'g'ã ülfid be: i du brae ebrë, a? —

— Ee: 'nde to storja... kel oter lâ, ke l'ge n'ã üd a kompasjû, me digerês; e poa l'ostër, se l'se fida —. — E brao amô öna ölta, te: prope kei, i ã oservâd ol komandamênt! Vã poa te in pas, dokâ, e fã isë poa te. Atênt be perô, ne: poa se 'l malkapitâd... pôtôt ke amís o isí... a l'ê magare forestër... e po eretek —. [...'Nda po a saí 'nkemanera ãga isë 'nde mânega i samaretâ... dapo ke...: ma, tat a l'ê, ol Gesû l'ëra fac sô isë.]

Ün oter de intât ke i ê 'n vjas i va det indû paisêt, e öna tal Marta i a capa det indê so ka. So sorela, la Maria, la se senta so lâ denâc a 'l Gesû, e la sta lâ a skoltâl. La Marta invece l'ê tötta capada de 'l servî, e dokâ la reklama kol predikadûr: — U, maestro: edí po mia, ke la me sorela la me pjenta ke spermë a servî? Disíga isë, po, de fav unûr poa le, e dam öna ma, dokâ: ke g'ê ke a 'mpo de set, me me par! —.

Ma 'l Gesû l'ge respönd: — Ma, kara a te la nosta Marta... Te ge set semô ke te, a das de fã e a preokupâs de töt... infin'a de trop. Kuand ke 'l necesare 'nvece l'ê isë pok! La Maria, le, l'ã sirkâd fo ü defã ke te te ge robereset ñe mai, ne? — [— Dãm a tra a me: ëla mia pjö fúrba le de te? Dài, ke t'e bel e paregãd so asë. Stã ke a te 'mpo kon noter.]

KO ÖNDES : PADER NOST — GONA

Oter. Ün oter de amô, l'ê lâ ritirâd a pregã. E, kuando ke l'turna 'ndre, ü d'i so amís a l'ge domanda de faga imparã poa lur a pregã, presempe kompãn ke poa 'l poer Batesta l'g'ã fac imparã lü a i so amís, ekol. Ifura ol Gesû l'ge dis isë:

— Oter, kuand ke ülfî pregã töc insema... mê tras fo d'i afare ü bel momênt, po parole mia tate; ãda: püdî di sô isë kom'a fo me, presempe, ke g'ê sa det bel e töt. “O Pader nost in cel, fã te semper e sul Sant ol to nom in töt ol mond. Árda de dam de per de 'l nost tok de pa... finakê ta ma derêt prest ol to per semper; po ãda de perdunãm i nosc pekãc, ke isë poa noter a m'varda de perdunãs; e mêttem po mia trop a la proa... intât ke l've sã 'l tep de reñã te ke 'n tera kom'a sô 'n cel” —.

E dapo... l'ê 'ndac inâc a diga sô isê: — Ki êl de oter ke, se ün amîs a l've lë de noc a div “te, amîs: imprêstem tri pa... ke g'ê riâd insâ ü amîs a l'impresta e g'ö 'n ka negôt de daga”, e oter ge respondi “te rekomande! A pôde prope mia. G'ê bel e so i stremasî koi scec a treêrs deante a l'ös isprangâd fo”... e lü lâ invece l've cama amô e po amô: ki êl de oter, ke l'lea mia sô a daga 'sti benedêc pa: dige mia perkê si amîs, ma per fa po fenî fo la leanda? E isê ve dige me, êkola: domandi e oteñeri, sirki e troeri, piki a la porta e ve sarâ dervîd fo. Ve dige me ke oñû ke l'sirka l'troa... e a ki ke pika a la porta ge sarâ dervîd fo. Adé po adoma a 'ntra de oter: kuaël ol pader, ke 'l so scet a l'ge sirka ü pes, e lü, brao scet o mia... l'ge n'darâ ü elenûs, e... o se l'ge sirka ün öv a l'ge [n']darâ ü [marúd de] skurpjû, a? E se 'nfin'a oter dokâ, ke sigev a katív be, si a semper bu de daga ergota de bu a i ost iscêc... kuate olte de pjô sarâl bu ol vost Pader indel cel... de daga kel ke de bu i ge sirkerâ i so, de brae scec, a? —

Öna ölta 'l Gesû l'ëra dre a kasâ vja ü demone ke l'ïa fac deentâ möt ün om. E kel om lâ, apena guarîd, a l's'ê metîd dre a parlâ, e la set l'ê ñak restada. Però, ergû i disia “a l'ê 'nde so mânega del kapo d'i djâoi: eko perkê l'pöl kasâ vja i so kolegi...”. Po, dei oter invece, per faga det ü bel tranêl, i ge domandaa de faga ed ü señaâl del cel, ü mirakol so del volt o sô de 'l terê. (Perkê... fa parlâ ü möt, i ê bu töc, ne?)

Ol Gesû, ke l'ëra bambo ñe 'mpo, iñura l'g'â dic isê:

— Oñe reâm ke l'se frasjuna 'n du o tri altarî... a l'se rüina persokönt: e guere, e ka ke brüsa e kroda so. [Mia ira ke me n'sa ergôt akâ noter, del reâm del Gûda kol reâm del Esdraël?] Ol so kapo d'i djâoi ke l'ge pasa 'l bastû a ün oter d'i so, e kesto ke l'desfa sô kel ke lü lâ l'fa... dürerâl tat, a fa 'l kapo? [Sarês dre me 'ñura a deentâ 'l kapo d'i djâoi?] Po sentî a kesta ke. Se üli prope di ke me kase vja i djâoi kol so permês del djaol... kei d'i osc iscêc k'i fa stes laür... kol permês de ki i l'lo fai, e? Stî atênc, ke ge tokerâ diolte prope a lur de güdikáv voter... se parlî a vânvêra o delbû. Ma, se 'nvece me kase vja djâoi kola so ma del Siñûr sô 'l me ko kompâñ ke l'guidaa lü la so ma del Mosê deante a 'l re Faraû... alura, po: êl mia ke a per voter ol so reâm del Siñûr, e? A

m'sēi mia dre 'nsem a êdei... i mirâkoi ke sirkî? E dokâ, fi a oter kompân de l'om fort e bel armâd, ke l'fa la guardja a la so ka e isē tōc i so be i sta a 'l sigûr. Perkê, se m's'ê mia tōc dekorde... a l'ria ke de sigûr ergû pjō fort e decîs de noter... e l'me lasa ke bjoc [oter ke fiduca 'ndi leber e 'ndi deosjû: e kel ke l'ëra nost unûr e (v)ant, a l'deenta so de tōc, fo ke nost de noter.] A pûdi ês kon me... o kontra de me: ve sta a oter. Ma, ki ke se 'nkred de regoi a me dan... i so ma i ê büse e 'l so bursî pje de ent. Po stîm atênc poa oter ke v'ō mandâd vjâ guarîc, perkê... ü diaol ke l'ê stac kasâd ivjâ d'ün om... a l'donda de sâ e de lâ per pugâs in vergilōg: e se l'troa mia ü post pjō bel, a l'fa ol djaol a kuater per riaga a turnâ lâ amô 'ndela so ka de prima. E se i a troa lâ bela neta e urdenada... a 'l cama 'hâ ü set o ot dela so risma, pjō purkû de lü, e tōc insem a i sfonda so l'ös, e i turna a faga det gurgina; ke isē 'l poerêr, se l'ê mia stac atênt asē, l'istâ a pes de prima! Sarala mia òna generasjû katia e malfideta, kesta ke!? A i ge da a pretênd ü señâl mirakulûs. Perkê kel k'i ed... l'ê paja frösta! A l've sarâ dac sigûr, ü señâl, sē: kel del Gona: se regordiv? E isē... kompân ke 'l Gona l'ê stac ol señâl per kei lâ de Niniv a 'l so tep, isē amô ü scet de om a l'sarâ 'l señâl per i omeñ del de de 'nkö k'i ölerâ derv fo i so ög. Sedenô, la regina del Meridjû la leerâ s'ö mpe, a 'l de del gödese, per kondanâ kela generasjû ke. Le, ke l'ëra eñida 'nsö d'i pjō luntane regû del mond, per iskoltâ la so gran sapjensa del Salumû: epör, in mes a oter a ge n'ê eñid fo ü a pjō grand del Salumû! E poa i omeñ de Niniv i salterâ s'ö, a 'l de del gödese, per kondanâ kela generasjû ke! Lur defati i s'ê po konvertîc, a la so predikasjû del Gona. E i ge digerâ isē a kela bröta rasa ke “e sē, ke oter a g'ï üd lē oter ke 'l vost brao Gona, per konvertîs!” — [...Ke i pjō atênc e 'nteresâc i g'äbe pensâd amô a 'l poer Batesta?]

A l'ria lâ ergû a riferiga 'l fato de kei Galelê lâ, ke 'l Pelât l'ïa fac masâ prope 'ntat ke i ofria i so sakrefese. E lü l'dis isē, ekol:

— Se 'nkrederî mia diolte ke a kei poerêc lâ g'ä tokâd fa kela fi lâ perkê i ëra pjō pok de bu de tōc i oter Galelê, ne! Ve l'dige me... ke l'ê ñe 'mpo isē. Koperâl ergû prope lü, 'l Siñûr, prope de det indela so ka de lü? Però ve dige a kesto ke, me, pensiga s'ö be:

konvertis mia, oter... e adi po oter, ke fi sa guadeñerí! E, poa kei desdôt poer disgrasjâc lâ... ke g'ê treekâd adôs ke l'ê mia tat tötâ la tor de Sêloe: tötâ set normâl, kompân de noter, pasada fo lâ sota a 'l momênt isbañad, ke la g'êra de borlâ so! Pötöst, ve dige me ke ke, se m'kambjerâ mia ela 'n tep... pensiga sô be, me borlerâl adôs kosê a töt noter ke, a 'l so tep göst! — Po, oter.

Intramês a tötâ la set ke l'g'ïa aturen a l'salta sô òna us de fomna, e skuase la kanta:

— Beada kela ke la t'ã portâd, te... e ke la t'ã dac ü lac del cel, a te! —

Ma 'l Gesû söbet, indel gran sito ke l'se faa: — Sê, prope. Po... ve l'dige me, ki ke l'ê beâd delbû: fürtünâd e kontêt lü ki ke skolta ol Siñûr Sant, e l'met in prâtika i so parole tötâ òna eta. Mia kompân de kei k'i 'mpia sô òna löm... po i a met sota ü sedêl, o i l'la skond in vergilögg; ma sê kompân de ki ke i a met sô sô 'l lampadare, ke isê la ge fage car a töt kei ke e de det in ka. E... la to löm de te, a l'ê 'l to ög: se ol to ög a l'ê net, se l'ê bu... añura te se net a te, te ge edet be, e te set car indel kör. Ma se 'l to ög a l'ê trobe, se l'seña malâd... añura... te set malâd poa te, te set mia car, te fenaset a 'l fosk. Áda be, dokâ, ke la to löm la see 'mpiada e la fage car: sedenô te ste a 'l fosk. E 'l fosk koma 'l fôm a l'va mia be, 'ndi ög ñe 'ndel kör. Te stâ a 'l car, e töt a l'te sarâ car —

E dapo ke l'ïa fenîd de köntâ sô kei esempe ke, ü tal faresê i ã 'nvidâd lâ a majâ in ka soa. E 'l Gesû l'ê 'ndac lâ, po l's'ê metîd a tâola. Ol padrû de ka a la fi del past a l'g'ã fac kapî ke l'se merveaa ü falî ke lü, ü maestro isê brao... a l'se laês mia so prima e dapo de majâ, segönd ol ritüâl; e 'l Gesû l'g'ã dic isê, jura:

— A, be, va be. Perô, sa ke m'ge s'ê... Oter faresê... se preoküpî a trop de netâ so ol tond e 'l bicêr de fo... ma de det, indel vost, de bicêr e de tond, a ge ardî po mia tat de fi... lê 'ndi mai a tra so i kröste. A... poer lös a oter! Äl mia diolte kreâd semper o' stes Dio Sant, ol de fo e po 'l de det del om? Lai so i ma dokâ, e 'l tond, e poa i dec: ma g'ê a ergöt d'oter pjö importânt de laê so, se prope g'ï la pasjû de netâ: lai so la lengua, i parole e i pensêr del kör. Po, kel ke g'ê det, indi osc tonc e bicêr de sñor... ðin vja ü tantî a kei ke g'ã fam e sit: e jura sê, êkola, ke la osta part la sarâ neta, per voter. Se-

denô, guai a oter faresč, ke pagî la tasa a 'l Dom sô l'osmanî e sô la salvja e sôn tõe i erbe... po ma lasî 'ndre i laûr pjö gösc e nes sare: l'amûr e la gøstesja. Kei granc laûr ke, mê fa prima, e dapo i valerâ ergota a kei laursî lê! Po amô guai a oter, eko... ke ve pjâs isč tat i prim posc indo' g'ê de sentâs so be... e tace kômplimênc fo per i pjase, a! Guai, perkê... si kompâñ d'i tombe, ke poa kele mê sbjankale a kalsina e respetale... ma tra vja drec a la svelta, tapâ 'l nas e... tokâ fer! —

Û duturû, a sto pont, a l'ge fa: — Ma, maestro: isč... te me ofendet akâ noter, ke m'te de könt la lege e m'la fa oservâ. Te parel mia de esagerâ 'mpo, ne, te? —

E 'nvece 'l Gesû l'ê 'ndac det amô senza guanc:

— Ee? A sč, e! Atura, guai akâ oter duturû, êkola, ke ge kargî adôs a i poerôm ü ros de pis de tra dre... perô oter [i] müi ñe [kond]ü did. Guai a oter, prope, ke ge fi sô öna bela tomba a i profčec ke i osc pader a i ä kopâd. E isč, a fi gösto per koi vosc brae pader, eko: lur a kopâ, e oter a sotrà 'n pompa. Po, l'ê ñemô mia fenida! G'ël mia skrîfd det inde Sapjensa “me ge manderö lâ dei profčec e dei apôstoi... e lur i farâ oter ke bastunai sô e kopai so”? Prope, êkola: a set isč, ge eñerâ esebîd ol könt del sang de tõe i profčec... de 'l prenepe del mond, fin'a jer: de 'l poer Abël, a 'l Sakarea poer marter, k'i so sgeri del re kanker ol Goas a i ä fac fo aderetüra 'ntre altâr e tabernakol; po, i ê dre amô a laâ sô 'l paimênt per ol nost poer batesadûr... ke 'l Siñûr a l'ge dage 'l so premjo. Prope, ve l'dige amô öna ölta: a set isč ge sarâ mandâd ol könt. Po guai amô a oter iskriâ... ke g'ïv indi oste ma geluse la cav del saî, e ñe ï dervîd fo la porta per voster, ñe la dervîd fo per kei ke ölerês siñâ det e 'nda de det! —

Ge öl mia tat a kapî 'nkemanera, de kuand ke l'ä fac kei diskörs ke 'n kela ka lâ de ü de lur... faresč duturû skrîâ tõe insema i s'ê metîc dre a ardaga pjö mal amô... e a tratâl kon tata rabja de pjö, e a fal parlâ de töt sura laûr d'öñe sort, de metel in trâpola a kuak manere, e capâl in kasteña ... E oter.

KO DUDES : PROIDENSA — SPETÂ

Ôna olta, amô sura kel fato lě... in mes a donsene de persune muntunade sô lâ aturen a lur, ol Gesù l'g'ă dic car e net a i so amîs: — Prim laür... oter ardis be de 'l leât d'i fare-sě, de 'l so arsâ semper sô la gresta koi oter, ke l'ê sul ke ipokresea. Ma, mal per lur, ve dige me ke negôt de kamöfăd a l'resterâ semper in mâskera, e negôt de skundîd a l'resterâ segrět. Tôt kel ke i ävrâ dic in gran segrět, o de noc... a l'sarâ skoltâd de tîc a mesdê fo 'n pjasa, e tôt kel ke i se sarâ besbeâd indi orege det in ka a l'sarâ usâd sô fo sô i terâs. E cêrtosa, a l'val poa per voter. E a oter, a i me amîs, me ve dige amô isě: ùga mia pura de kei k'i pöl a kopâ so i osc kuar'os... ma ñe negôt de pjö. Ve l'dige me, de ki mê ïga pura delbû: de ki ke, sensa magare sotrâv lü, l'pöl perô treekâv so ânema e korp indela (ÿ)al de l'inferen... oter ke aleta dela römëta! Teñi be a met, oter: se êndei mia per du solc infina a sik paser? Po, g'ê a ki ke lasa mia mör de fam ñe kei, ne?! E ve dige isě me... ke ñe ü sul de kei paserî lě l'ê desmentegâd de 'l Dio Grand, ekol. Isě, infin'a i kiei del vost ko sô 'n cel a se n'teñ ol könt [prope: in cel a s'te 'l könt d'i kaei manmâ k'i perdî! E dokâ ùga mia pura, oter: alerî a ü bel tok de pjö de tace paserî, me dige... tata o poka pjöma k'i se tire dre! —

Ü tal, intramês a la set, a l'ge dis isě: — Maestro... diga isě te a 'l me fradêl ke... de spartî sô kon me i be del nost poer pader... adês ke l'ê mort —. E 'l Gesù l'ge respönd isě: — Oě, amîs: te sômeel ke fo 'l nodër o 'l pretûr o 'l sensâl, me, a? —. E po, a tîc:

— Teñi deluntâ be la oja de ïga tôt e trop, oter! Ke, poa se ü l'ê sÿor asě... la so eta... la dipênd mia de kel ke l'g'ă. Senti impö ke presempe. Ün om, i so terě i g'ÿa frötâd ôna buna anada, e l'ragunaa isě persokönt: “A g'ö pjö ñe 'ndo met det la roba, foroi komê, po, me? Va be: böterö so i magasî eg k'i ê strec e pje pjenênc, apena ke n'n'ovrö fac fa sô de pjö granc, ke isě ge starâ det tôt ol formêt e po 'l fe e poa tôt ol rest. E dapo, me se digerö: mètes lě beâd e köçt, te, ke t'et fac sô i to bele skorte per kuak añ... e pósa, mąja, biv e diertes”. E l'ă mia dic, perô i a pensaa: “i oter... a, be: me toka mia a

me de pensaga!'. Ma 'l Padrû de sura l'ëra d'ün oter avîs, e per kela noc lê l'g'ïa fisâd la so skadensa [e l'g'ă mandâd la so bela kartolina precê]. E dokâ... mort lü, ke l'ëra la so ura... 'nda a saî ge sarâl indâc a ki töt kel bendedio trac insêm: senza ñe benedîn ol Padrû de sura ke da fo töt... e 'l padrû eg sotatera, po, men amô; ke l'sarâ mort dispe-râd, se l'g'ăvrâ üd ol tep de rinkorses ke l'möria. Prope isě, êkola, ge söcêd kompâñ de lü a ki ke fa sô e tra 'nsem tata roba adoma per lü, e... a riaga lâ denâc a 'l Dio Sant Si-ñûr... a l'g'ă alistês negôt de tö dre —

E dapo, l'ê 'ndac inâc isě koi so amîs: — E 'hura, me ve dige isě: preoküpîs mîga trop de kosê g'ïvrî 'mbisôn de majâ per kampâ e ñe de estîc de kaâ sô per kuarcâs so. La al de pjö la eta de 'l majâ, e 'l korp de 'l vestît! E... g'ï mia forsâk üd in regâl e eta e korp: o ergû s'î ê dac lü kol so defâ!? Po, ardi i krov: ñe i somna ñe i regoi, i g'ă ñe magasî ñe skorte preentiade, e nigû de oter ge pensî oter, a kei bröc oselâs lě: epör... ol Pa-drû de sura i a mantě. Alerî po ü tok de pjö d'i osei, oter per lü, sě o no!? E d'altronde, 'ntra de oter... per tat ke l'brîge, êl bu ki de suntaga lâ ön'ura sula a la so eta, o ü gel a la so stadüra, e... mia a i so tak!? E se, dokâ, si bu de fa ñe kel falinî ke... se 'nkrederî mia diolte delbû ke töt ol rest a l'depende adoma de oter, a!? Ardîga mo i giñi fo 'ndel gardî: ñe i sgoba, ñe i fa i sertûr. E me ve dige ke ñe 'l re Salumû, kon töt ol so or e töce i so suture... a l'g'ă mai vüd sô ü estîc e ü pröfôm isě bel! Se 'l Dio Grand Siñûr, dokâ, a l'ge da dei estîc isě bei a i so fñur del kap... ke 'nkö i g'ê e domâ i ê ransâc sô o sekâc fo... a rigûr, a l've darâ 'l vost brao estidî akâ a oter, o no... set de poka fidüca! E 'hura, stîm po mia lě semper in ampja 'ndel sirkâ kosê maerî o kosê bierî! De töc kei laûr lê i se preöküpa semô a trop i oter... k'i koñôs mia 'l nost brao Dio Siñûr. Oter in-vece ga l'si ke g'ïv in lü ü Pader, ke l'sa be semper lü g'ïv imbisôn de kosê. Oter sirki dokâ ol reñ del Dio Pader: e töt ol rest a l've eñerâ dac per sonta. Iîga mai pura, oter, i me bei besofî: ke a 'l nost Pader g'ê pjasîd de dav a oter ol so reñ. Isě, oter, endi fo töt kel ke g'ï... e dil vjâ in lemôsina. Po fis sô dei bursî [büsine] k'i se könsöme mai, tiris insêm ü tesör sigûr indel cel, indokê ñe lader roba ñe teña o rösen könsöma. E... indo-

kê ge sarâ 'l vost tesör, lâ ge 'ndarâ dre a 'l vost kör. E amô ü laür, sa ke m'ge s'ê. Stî ke semper pronc, kola sentüra ke te sö 'l vestît de tera, e kola lôm impiada per vêdega be, e de tö dre. G'ĩ de ês kompân de kei servidûr k'i speta ol so padrû kuand ke l'ria 'ndre dela festa de spuse, per vês lê pronc a dêrvega fo apena ke l'ria e l'pika. ...Aa sê! Beâc kei servidûr, ke 'l so padrû kuand ke l'ria i a troa amô desc. Ve l'dige me: l'se meterâ sö lü la bigaröla, i a farâ sentâ so a tâola, e l'se meterâ dre lü a servii lur. Sê, prope: beâc kei servidûr lê, se 'l so padrû l'ria akâ 'ndelmês a la noc e i a troa lâ amô bei desc. Perkê la 'ndarâ a fenî prope isê: ol padrû l'rierâ, ardampö, kompân d'ü lader, senza isâ, kompân se l'g'ês de skasinâ fo la ka, e 'nvece l'völ adoma ed se i so servidûr i dorma piger. Isê, prope, teñiv semper pronc poa oter, perkê... scet de om ke ge toka... a l'rierâ a sirkâv kuando ke oter men l'ispeterî —.

[Ke l'völês dil semô a per “dapo”... ke l'sarês turnâd... dapo la so krus?]

A sto pont ol Pjero l'ge fa: — Ęla adoma per kei ke komanda e i g'ã de teñ de könt la nasjû, sta parâbola ke... o l'ê poa per noter amís de te, e? —.

Ma 'l Gesû l'tra drec isê: — Ki ěl, dokâ, ol servidûr fedĉl e sapjênt, e? Ol so padrû, ve dige, i a meterâ a kapo de töc i so servidûr, ke a 'l so tep a l'ge dage a oñû la so bela rasjû de majâ. Beâd kel servidûr lâ ke 'l padrû a riâ a i a troerâ dre a fa 'l so mestêr: ve dige me... ke l'ge darâ 'ndi ma a lü töta la facenda de töc i so trafeg e könc. Metém, adês, per di, ke kel servidûr lê... òn'otra olta a l'sa pense 'ntra de lü “tat, ol padrû... per impö amô l'ria mia!” e l'se mete dre a maltratâ kei oter servi e serve, a majâ e biv lü e 'ncoketâs sö... Ol so padrû l'rierâ prope 'ndel momênt ke lü i a speta mia, indön'ura fo del normâl, kel de e kel'ura ke meno i a speta: e i a kastigerâ ñak a la granda, e i a meterâ lâ a la kadena koi servidûr bastârc! Sê, prope: ol servidûr ke l'sa kel ke 'l padrû l'völ de lü, ma po i a fa mia kon sveltesja, a l'sarâ oter ke kastigâd; kel servidûr invece ke l'se porterâ 'n manera de sbařâ, ma senza saí de precís kel ke 'l padrû l'völ... kel magare l'sarês kastigâd de meno de kel oter. Isê ke... ki ke ã riseíd pjö tat a l'renderâ könt de pjö tat, perkê pjö tat ü l'ã riseíd, tat de pjö ge sarâ sirkâd indrê —.

Po l'disia amô a isë: — Adë ke me so eñîd a portâ so ü fög, ke sö la tera: ü fög... ke l'me pjaserês ke l'sarês semô impiâd sö e bel viv. Per kel... g'ovrö de ês batesâd poa me 'ndel fög... e strempje ak, a sto mal indi pañ a pensaga sö be. Ma, me krederî mia ke, ne, oter... per portaga a töc adoma de 'l botëp, e, djolte! Prope no, ve l'sigüre me. La 'ndarâ a fenî ke porterö deskösjû, separasjû, divisjû. De öna famea de sik persune, do d'öna banda e tre de kel'otra, tre de sâ e do de lâ. Anse: pader kontra scet e scet kontra pader, mader kontra sceta e sceta kontra mader... spusa kontra madona e madona kontra spusa: isë la söcederâ —. E po, l'köntaa sö amô:

— Si mia semper dre a preedî 'l tep... oter, e? Kuand ke edî ü neol ke e sö de ponênt, oter disî söbet, ne, “dekë mia tat a l'pjöv!”... e isë l'söced. E kuand ke po 'l vent a l'sofja de 'l meridjû... disî isë “l'g'ã de eñ ol kold!”... mia ira? E jura, o set dopja! Si bu de preedî ke tep a l'farâ, adoma a ardâ 'n(n)arja, in figüra del tep ke l'ã semô fac tate olte: e kom'ëla po ke si mia bu de di ke tep a l'fa, ke tep a l'ê de fa kosê, adês? Ke-manera, dokâ, decidî mia a la stesa manera... kel ke l'ê göst de fa ke adês? —. E oter.

KO TREDES : FIG — LEÂT — PORTA STRECA

Po l'ã köntâd sö a kela parâbola ke.

— Ün om... a l'g'ÿa ü fig, pjentâd so 'ndel so terë a it. Ma, indâc lâ per tö so i so fig, a n'n'ã mia troâd. Hura l'g'ã dic isë a 'l so laorët “a l'ê kel d'i tri añ, ke eñe ke per katâ so kuak fjure de kela pjanta ke... ma n'ne troe ñe mai. Tèemel fo, dokâ, öna olta buna. G'äl de portâm vja a fa la tera... per ol pernegöt?”. Ma 'l so laorët a l'g'ã dic isë “lasél so amô per ün an, sjûr padrû. Oi sapaga be aturen e daga 'l rüt. Pöl das... lankjë l'bö-terâ fo i so brae fig. Sedenô, dapo... teéemel po fo, cêrtosa!”. Êkola: me v'l'ö dic amô öna olta, a: l'an ke e... l've adês —.

Öna olta... l'ëra sabat, e l'ëra dre a predikâ in sala dutrina. A g'ëra lâ a öna dona, ke de desdôt añ ü bröt isperet katív a i a teñia 'nfirma: l'ëra tat inkürvada innâc, ke g'ëra mia manera de fala sta sö 'mpe dreca. Ol Gesû i ã esta, i ã camada lë, e senza ke la der-

vês ñe boka le (la g'ĩa ñemô mia idea ki ke l'ëra, lü lâ ke i a camaa) a l'g'ã stendîd sura i so ma e l'g'ã dic isê: — Fomna: per la so gl'orja del Siñûr, te set guarida de la to maladia! —. E le l'ê leada sö dreca, e la ge kantaa tate bele lode a 'l Dio Siñûr.

Ma 'l kapo dela dutrina lâ, ñek asê kê 'l Gesû l'ÿa guarida prope a 'l sabat (e certo l'ëra a tata 'nvidja!) a l'g'ã usâd sö a la set: — A g'ĩ ses de... ses, per laorâ! Fil po laorâ per guarîv in kei ses de lë, dokâ, e mia a 'l sabat! —.

Semper la stesa sunada: la festa de santefikâ a fas ved a fa negota, fo ke a pregâ.

Ma 'l Gesû invece l'g'ã dic isê, lâ denâc a töc: — Á lâ, dokâ... face de tola! A deslegî mia fo töc ol vost asen e 'l vost bö per portai de fo a biv, a 'l sabat, e? E kela sceta ke del Abrâm ligada sö de 'l djaol per desdôt añ, la g'ĩa mia de ês desligada fo inkö... per-kê l'ê festa? Sarâl mia pjö festa amô per töc, adês, êkola? O magare... êl adoma 'l vost asen o 'l vost iscêta a meritâ ergöt, a 'l sabat? —

E 'ntat ke lü l'ga disia sö bel car kei laür ke, k'i faa kolp sura la set... töc i so aersare i ëra ñak morei de ergoña, e po de nervûs! La set invece l'ëra töta konteta po i a daa a ed ...per töc i laür fo del normâl ke lü l'faa per lur a gratis.

Oter. E lü l'köntaa sö a kesta ke: — Ge sömeerâl a kosê, dokâ, ol reñ del me Dio? Ve l'paragunerö a kosê, po? A l'ge sömea, ekol, a ü de kei gre ke de somesa tat pisêñ... ke ün om i a tö sö e i a sotra so 'ndel so ortisêl. Kel gre ke l'kres, po l'deenta a ü arböst ke l've so a i oselî a pugâs sö sö i so ramelî... oter ke tate d'otre pjantele del ort koi so somese a pjö bele grose. A kose ve l'paraguneroi amô... ol me reñ del Dio? Buna. A l'ê kompâñ d'ü kügâ de leât ke öna fomna l'ã töld fo e i ã impastâd det kon tri sködelôc de farina. E 'l falî de leât... l'ã fermentâd töta la pasta. Êkola: a 'l so reñ del Siñûr ge okör gösto somesa e leât: e püdi ês voter, insêm a me —.

E l'ge daa a predikâ, a treêrs a país e sitâ, e 'ntat a l'se portaa 'fâ vers a Gerüsâlêm.

Per la strada, ü de, ü tal a l'g'ã domandâd:

— Maestro: êi tace... o pok, kei k'i se salverâ... kei k'i 'mbrokerâ la porta del reñ? —

A l'g'ã respondîd isê: — A... a te te 'nteresa kuace. A s'dis, me me par, e: “ki skam-

perâ ederâ”; e dokâ ki ge 'ndarâ det, a l'kõnterâ, po. Ve dige me perô, ke nisû l'indarâ de det a gratis... e l'ê ñe porta per karose, ñe portantine ñe procesjû, e ñe per skarsele o borsî o bursû sguf! Oter, isfursis de pasâ det per la purtina streca isê kom'a l'ê, perkê, ve sigüre me: tace i proerâ apena apena a pasaga det, ma i ge rierâ mia tat kon fresa, e i digerâ “oter, ederö po õn'otra olta stankjê!”. Ma, dapo ke 'l padrû de ka l'sarâ leâd sô lû a serâ fo l'ös... in tance sa meterî dre a pikâ, lâ de fo, e a diga “dèrvem po fo, a te, Siñûr... ke staolta pase det a me!”. Ma lû l've responderâ “a ve koñose ñak, me: de ke banda eñî, po, oter, a?”. E oter a lû “ma... se m'ã majâd e biñd denâc a te, e te te set pasâd de ke tate olte in mes a noter!”. E a fala kõrta, ekol, lû l've digerâ “me l'so prope mia de ke banda si, oter. Stî luntâ de me, dokâ... ke g'ĩ a la cera de kei ke i ã mia fac be komê k'i g'ĩa de fa”. Ve l'dige me ke... lâ de fo, oter löcerî asê “a, poerêc a noter... a m'se salva prope pjö, staolta!”; e pateserî ñak asê, a ed de det ol Abrâm ol Isâk e 'l Gakôb, e töc i brae profêc, det indel reñ del Dio Sant... e oter de fo! Po lesî sô be oter, a: “a n'ne eñerâ det de orjênt e de ponênt, de 'l setentrijû, e de 'l meridjû”: e i vederî töc sentâc so a banketâ, det indel reñ, ävrai fac komê, kisâ po... e oter de fo! E prope isê, êkola... g'ê de ke kei ke 'nkö ke i ê i õltem e i teâc fo, e lâ de det i sarâ i prim; e invece... tace ke ke 'nkö i ê i prim, kei ke kõnta... ʒura lâ i sarâ i õltem, i sarâ lur i teâc fo de 'l reñ. Tace, camâc per prim... i perderâ a 'l post —.

Õna õlta, i ge e læ isî dei faresê mia ñemô 'nvidjûs de lû (o senô magare 'nviâc insâ de 'l re a faga 'mpo pura e fal iskapâ vja...) k'i ge dis isê: — Skâpa vja de ke, te, part a la svelta, ke ol Eröd a l'völ fat tö fo —. E lû l'ge respõnd isê, a lur:

— Grâsje! Ke pura! Oter, perô, disîga isê a... kel gulpî lâ, de ÿga mia fresa (*ke g'ö mia fresa, me*). A g'ö amô du de, me, de skuâ vja djâoi e guarî e fa del be: e a kel d'i tri rierö 'ndokê g'ö de riâ. Ma i ê amô tri de de strada, per me, se oi riâ lâ a Gerusalêm specalisada in kopaprofêc. Aa... te, Gerusalêm, Gerusalêm, üsada a masâ i profêc e lapidâ i mesagër k'i te e mandâc ke de 'l cel... Ol padrû del polër uramai a l'dis isê: “kuate olte, finadês, õ ùlîd tra 'nsêm i to, kompâñ de tace pülsî sota i me ale!” Ma oter ï mai

ülîd, eko. Oter! Pes per voter, ve l'dige me: ol polër a l'sarâ desfâd sô. E me, me me ederî ñe pjö, finakê g'ivrî pjö ñe us per vusâ sô “benedêt kel ke ria ke a so nom del Siñûr! Siñûr, vé ke amô te de noter... a salvâm!”

KO KUATORDES : BANKÊC— PREENTÎV

Û de... l'ëra dre per indâ det indela so ka d'ü d'i kapi d'i faresë per majâ ü bukû... e i a teñia de ôg. Prope lâ denâc a lü, g'ël mia lâ ü, malâd de ritensjû? Ol Gesû, 'hura, l'g'ã fac a i faresë e a i duturû ke g'ëra lâ: — Êl lecet o mia... fa guarî ergû a 'l sabbat, e, oter?

Perô, i ge respondia negû. E lü l'ã capâd sald per i ma 'l malâd, a i ã guarîd, po i ã salüdâd. Po l'g'ã domandâd amô a kei oter lâ: — Ki ke de oter, a... se l'ge borla det indel pos o' scet o l'asen, i a tra mia fo a be ke l'ê sabbat, e? — Ma ñe staolta i g'ã respondîd ñe sê ñe no, po ñe negû i lodaa 'l Sinûr kompân de 'nvece tate otre ôlte a olta us.

Dapo, a ed ke tace i sirkaa fo i posc pjö bei a tâola, l'g'ã köntâd sô sta storja ke:

— Kuando ke te se 'nvidâd a spuse de ergû, te... bôtes mia söbet sô 'l prim post liber in sima: diolte ke ge see 'n gir sensa post ü invidâd pjö importânt de te: e jura ge tokerâ a ki ke t'ã 'nvidâd de dit de lasaga te 'l post a lü lâ: e a te, ke ergoña, te tokerâ kalâ so so infina a i ôltem posc vöc. Invece, te mètes a l'ôltem post: e 'l to amîs ke l't'ã 'nvidâd a l'te digerâ a de tras insö pjö isî, indû post pjö bel. E te te serë unurâd de töc. Regordîs, dokâ: kel ke l'se arsa sô persokönt a l'veñerâ sbasâd so a so skorno; e kel ke sta so a 'l bas... a l'veñerâ camâd sô a 'l volt —

E dapo l'g'ã dic amô, a kel lâ ke l'ïa 'nvidâd: — E te, kuand ke te fet ü disnâ o öna sena per tace, invida mia adoma fradei e parëc e amîs e sjorâs... kei ke a so törno i te 'nviderâ poa te, e isê la partida l'ê 'mpatada. Te pötöst, kuand ke te det ü bankêt invida akâ poerêc e sop e orbi e gob: e 'hura sê beâd te, ke kei lë... g'ê mia meso k'i te repa-ge, e isê te serët repagâd asê kola to bela eta per semper, a 'l gödese del Re Dio Grand ol so protetûr d'i poerêc — ...Ke l'indaa be a per kel lâ del past in ka soa: de spetâs po mia la so braa paga 'n gurnada.

Ü d'i 'nvidâc l'ê saltâd fo a di sô, bel fort: — Beâd lü, prope... kel ke l'sarâ 'nvidâd a kel bankêt lê del reñ ke te diget te, eko —. E 'l Gesù l's'ê 'nviâd lâ amô:

— Ün om... l'ã dac ü gran bankêt, e l'ã 'nvidâd ü muntû de set. A 'l so urare del disnâ, l'ã mandâd fo ü servidûr a diga isê a i so 'nvidâc “eñi sâ... ke g'ê töt bel paregâd”. Ma, âda po te, ü dapo l'oter a i ã tirâd fo töc ü muntû de sküse: “e me... ö töld ü kap, ke prope adês i me speta lâ a edel: isküsem, vâ”; e “me... ö töld sik per de bö e so dre a 'nda lâ a proai... pota, sküsem, a te”; e “me ö gösto töld moër, e per istaolta la me lasa prope mia eñ, êkola... te me sküserêt”. Turnâd indrê de 'l so padrû ol servidûr a l'g'ã riferîd per fil e per señ. E 'tura 'l padrû de ka, deentâd ñak ñek... a l'g'ã dic isê a 'l so servidûr: “Kór a la svelta fo per i vja e i pjase del païs e pórtem ke poerêc, gob e orbi e sop”. E dapo ke 'l servidûr a l'ã fac kompâñ ke l'g'ia komandâd ol so padrû, a l'g'ã dic isê ke g'ëra post amô. E 'l padrû: “Buna: te à fo per i sentër e dre a i sese d'i kap, po tràmen ke skuase a kola forsa... ke me oi la me bela tâola pjena de set”. A la finfi... ve l'dige me: negû d'i prim invidâc i g'ãvrâ grasja de god de kel bankêt ke ö dic... ñe disnâ ñe sena —.

Po, oter. A l'g'ia semper dre despertöt ü muntû de set, uramai.

Öna olta, a l'ge dis isê a kei ke l'g'ia dre kel de lê:

— Adé, oter. Se ü l'me e dre a me ü de o du, e ün oter de l'g'ã de pensaga a mantêñ so pader, e 'l de dapo a kürâ so mader, e öna ölta a spusâ i seec, ön'otra a daga öna ma 'ndi afare a fradei e sorele... e l'g'ã semper pura de fa mia kontêt vergû... aa: ü isê... a l'pöl prope mia eñem dre delbû. Eñem dre a me per la nöa dol [*d'ól =de 'l*] reñ ke g'ö de portâ fo me... l'ê semô asê ol de fa ke ga do me, dre a me... e ge anserâ ñe mai 'l tep per fa d'oter! Po [kel ke öl tra 'mpe öna tor... se senterâl mia prima so a fa sô du könc, se l'g'ã palanke asê de riâ 'n sima? Mia ke l'söcede de bötâ so i so brae fonda-mênc... po de restâ a 'l verd. E la set, k'i ê mia orbi, i ge griñerês dre asê “a l'sê metîd idrê a fa sô... e âda po te l'ã ñe fenîd de komensâ”! O sedenô... kua' êl ol re ke l'va 'n guera kontra ün oter re... sensa kalkulâ prima be se lü koi so desmela soldâc a l'pöl

tênega ko a kel lâ ke ria koi so intemela, de soldâc? Se po l'ved ke l'ê ñe pusibel (posibel), êkola... intât ke kei lâ i ê amô deluntâ, l'ge manda 'tâ dei mesagër, per domandaga i so kondisjû per la pas...o no? E isë, dokâ, firî a oter...] Ki ke fa könt sura ergôt d'oter d'i so impên kon me... ki ke te a kör tace doër e afare e pjasër d'oter... lü lë, l'ê prope mia fac per istâ ['n gir] kon me... l'ã prope mia fac sô be i so könc —.

Ol so fort a i ëra semper i paragû, i so parâbole.

— A l'ê presjusa, la sal. Ma se, 'mbrombeta de skorje, la sa pjö de negota ñe le... m'ge darai komê saür... de savrî 'l majâ? A l'ê pjö buna per negôt d'oter, ñe per ol rüt: l'ê adoma römata. E ki ke g'ã orege... l'ge sente ak —.

KO KÛINDES : PEĞRA PERDIDA —
SCEC LAATÎV E RAÑI DE PADER ISJÛR

Kei ke sködïa i tase, e i pok de bu, e i bu a negôt... i ge staa aturen, per sent ergota de bel poa per lur. E dokâ i faresë e i duturû i barbotaa, e i se disia: — Adé lë... ke l'tira i pok de bu kompâñ de la... mel i muskû —; e lü l'ge daa bota isë:

— Ki de oter, ke l'g'ã sento besôc, a... se n'ne perd ü, a l'ge lasa mia lâ a i so ka e a i so scec kei oter noantanö... per turnâ fo 'ndel desêrt ke l'ïa streersâd fo, a sirkâ kel ke l's'ê perdîd, bel gras o mager... finakê i a troa amô, e? E kuand ke i ã troâd, a l'se l'kargerâ mia sô 'n gropa per turnâ a ka... e camerâl mia lâ i so amîs e isî per fa festa 'nsem kon lü, perkê “ö troâd amô la me pöera besca ke la s'ëra perdîda, e isë g'i ö po ke amô tôte”: ël mia ü gran bel laür, de fa festa, e? Ël mia ira ke fi prope töc isë, e? Poa oter ke se perdî ñe mai, oter, ne... ve pjâsela? E isë, êkola, ve l'dige me: ge sarâ pjö tata festa 'n cel... per ü pok de bu troâd amô e guarîd... koñê per nonantanö k'i pastüra lë a pansa pjenä e i se 'nkred a 'l sigûr, lur. O, amô: koëla kela braa fomna... ke la g'ã vja des foi de [sento]mela... la se rinkörs ke g'ne manka ü de sento [ü de mela], e la fa mia car in töc i kantû dela ka, e la skua mia fo de fi despertöt, finakê i a troa amô? E dapo ke i ã troâd, camerala mia lë i so amise e isine de ka, e ge digerala mia “sâ ke tôte kon me a

fa festa... ke ò troâd amô 'l me bel foi presjûs, ke l'ÿe perdîd"... e? Fale mia prope isê a tôte i oste brae fomne? E prope isê êkola, ve l'dige me... ol Siñûr e i so ângei 'n cel i fa festû per oñe pok de bu troâd e konvertîd sô la strada gôsta —.

Po l'kôntaa sô amô: — Ûn om, a l'g'ÿa sul ke du scec. Û de... 'l pjö suen a l'ge dis isê a 'l so pader: “Pader, dim ke söbet a me la me part ke la me toka!”. E 'l so pader (faresev kosê, oter, e?) a l'fa sô la spartisjû, e a 'l pjö suen a l'ge da söbet la so part... Pasa fo kuak de, e [o'] scet pjö suen, töld sô töt kel ke l'ê so, a l'part per ün oter païs bel deluntâ, vja de la so set e de la so religû... e 'hâ lâ l'maja fo töt a kampâ de sjorasû. E kuand ke l'â majâd fo a i brage... in kel païs lâ te borlel mia fo öna karestea porka!, e lü l'fenêš per vïga imbisôn a d'i brage e de 'l pa. Añura... l'va lâ de ü de kei de lâ e l'se met a i so dependense de lü... k'i a manda po fo a pastûraga i porsei 'ndi so kap. De la fam... a l'völerêš majâ a lü tâkole e gande d'i sunî: ma g'ê ñe meso de ïgen asê! E jura, po, turnâd a señ, a l'se dis isê: “Lâ in ka del me pader... fin'a i so servidûr i maja semper asê. E me, 'l so scet... ke krepê de fam. A sê, po: turnerö 'ndre lâ de 'l me pader, e ge digerö isê ke me mêrite ñe pjö de ês ol so scet... ke g'l'ö faca det grosa: isê ge rierö po a fas tratâ amô kompân d'ü d'i so laorêc: almên lü l'ê ü brao padrû”. Oter. E pênsega sô 'nkö pênsega sô 'ndomâ, ü de l'se 'nvia 'hâ per turnâ lâ de 'l so pader. L'ê ñemô mia isî a la ka, ke 'l so pader a i a figüra, e... (faresev kosê, oter, e? Töc pader e mader del brao Tobjöl, voter?) e ge se möv sô 'l kör. A l'ge kor inkontra e l'ge se böta a 'l kol e i a mbrasa fo e i a basa sô. Jura, o' scet a l'teka: “O pader... oi di, sküsém: padrû, a v'l'ö ñak kômbinada grosa, a ü e a 'l cel, me. A mêrite prope pjö...”. Ma 'l so pader intât ke lü l'barbota l'ge fa: “Brao scet! E adês, fâ 'mpo sito, te... ke l'ê de tat ke ülie parlâ me!”... po l'g'ÿa semô urdenâd a i servidûr “Dâi, dokâ. Purtim ke ol vestîd pjö bel dela festa e metigel sô, po l'anêl a 'l did e i sândai a i pe: ke l'ê scet de padrû ke lü, e mia servidûr! Po, bankêl e festa granda. Kol vedêl pjö bel in tâola. Ke, êkola, ol me scet a l'ëra mort... e adês l'ê ke iv, a l'ere perdîd, e adês l'ê turnâd a ka”. Dic e fac, a l'ê festû. ...O' scet pjö grand, ke l'ê stac fo per i kap a laorâ, a l'ria ñe 'n ka ke l'sent a sunâ e

kantâ. A l'cama de fo ü servidûr e l'ge domanda kose söcedel po, lâ de det... e kel lâ l'ge kõnta sö “g'ê turnâd a ka ol vost fradêl... e l'vost pader a l'fa met in tâola ol vedêl gros, de tat ke l'ê kontët”. E lü lâ l'capa ñak ol nervûs, e l'völ pjö ñe 'nda dedët in ka. E ¼ura, a l've defô l' so pader a sirkâ de 'mbunîl sö... ma lü l'da fo “ada ke, kuat a l'ê ke me ve servese, e õ mai ñe lasâd istâ de fa kel ke m'ĩ dic u... e u, êkola, m'ĩ ñe mai regalâd ü kavri, ü ke l'ê ü, de fa festa koi me amîs! Adês invece ke l'ria ke... kel vost brao scêt lâ, dapo ke l'v'ã majâd fo töt koi donase... ada ke: a fi kopâ per lü l'nost vedêl gras! E magare, me tokerâ a spartî sö õn'otra olta”... Ma l' so pader a l'ge a dre koi bune isê: “Sigûr, ol nost vedêl! Ma, kar a te l' me scet! Te te se semper istâc ke kon me, te... e te set ñe rinkorsîd ke töt kel ke l'ëra roba mea l'ëra akâ roba to? A g'ê ñe 'mbisõñ de dim impjasêr! Ma inkö mê prope fa festa, e sta sö aleger, dà dokâ: ke l' to fradêl l'ëra mort, e m'g'l'ã ke amô iv, al's'ëra skancelâd so de l' takûi, e l'ê amô ü de noter! Soi po mia semper pader per töt voter du, me, a?”. Ne... ke ävresev fac isê poa oter, a? E ki ke tontoña poa lü, ke... a l'ge pense sö be, ki ke l'ê kel brao fradêl ke! —

KO SEDES : FATÛR — SJOR E POERÊT

Õn'otra bela asê, po, a n'n'ã kõntâd sö a i so amîs...

— Ün om a l'g'a ü fatûr: e i g'ã metîd indi orege ke l'ge majaa fo de l' so. Ol padrû, dokâ, i ã camâd lâ e l'g'ã domandâd kõnt, se l'ëra ira töt kel k'i kõntaa sö... e de met alurden töt, de lasaga l' post a ün oter. E l' fatûr l'ã ragunâd sö isê: “Kose foroi kosê po me... adês ke so lisenjâd? Forsa de sapâ sâltem adôs, ke n'n'õ mia; sirkâ la karitâ, me duna mia, deente a ros. Buna: l'so me kel ke g'õ de fa adês, de iğa ki ke dapo i ge pense impö lur ak a me”... L'ã camâd lâ ü per ü kei ke l'g'a dei kredec de sköd, e... a ü, l'g'ã fac la firma per ü sinkuanta brente de öle a l' post de otanta, a kel oter a l'g'ã fac figurâ otanta ster de formêt a l' post de sento... e po aante isê, ekol. De manera ke 'nfina l' so padrû, a senza daga de premi a lasâl a ka... g'ã tokâd leaga tat de kapêl... kuat ke l'ëra stac drito, 'ndi so, de afare. Impari ergöt poa oter, dokâ: ke, kei ke fa i so

komoc e i so trafeg a 'l mond... a i ê tate olte ü tok pjö fürbi de kei k'i se 'mpenserês de trafegâ per ol be e per ol cel. E, ve l'dige amô me: entrî po sô, fis per tep dei amisû gösc kola roba... akâ kela mia gösta: de manera ke kuand ke de roba n'n'ivrî pjö, kei lâ i ve derve fo 'ndi so ka i so, de tesör, ke isê ñe oter resterî mai a ma öde. E teñi bu a kesto ke ke ve dige amô: ki ke l'ê fedël indel pok e 'ndel facel, a l'ê fedël akâ 'ndel tat e indel deficel; ma... ki ke l'ê disonêst indel so pukî... a l'ê disonêst akâ 'ndêl tat [e a viceversa]. E jura, dokâ, se sirî stâc mia onêsc e po ñe fürbi kola roba ke al isê isê... ki ke ölerâ mai dav indimâ sô la fidüca tata roba ke al ü muntû de pjö!? E se sirîv istâc bu ñe de dovrâ be la roba d'i oter... ki ke ölerâl po fav deentâ padrû de ergöt!? Ve l'dige me: g'ê mia servidûr, ke l'ge rie a serviga be asê a du padrû 'nsema; ke... ü l'ge sirka dei laûr kuntrare a keloter: kompâñ ke l'ge söcêd a ergû de noter ke: o l'ge ölerâ gran be a ü, e a kel oter sê po no... o ü i a despreserâ aderitüra, e kel oter i a 'ndorerâ. Buna: merâ ke sirkigev fo 'ntra sold in tera e Olt in cel, voter! Ke... lü l'soporta prope mia de eñ de dre a ergû o ergöt d'oter, afare, kapitai, karjere parêc... Po, l'sarês kompâñ de üli sta 'n gropa a du kaai, o de tra do frece kon du arki a stes tep — [mia ke kond'ü l'see po pjö tat belfâ, ne...].

Figürâs faresê e sadüsê a sent kei laûr ke, ke tace de lur de solc i se ne 'ntendia, e i ge n'ña asê... se i te l'tüia mia 'n gir ["te serê mia 'mpo kampâd in arja, djolte, a te 'l nost poer maestro kon ñe ü iskarsela? Vé so d'i nëoi: a ês isjôr... l'ê gran regâl del cel!"]... Ma lü l'ge disia isê:

— A g'ï isê oja oter beatû, a fas ved "a post" denâc a töc. Ma g'ê sô lâ ergû ke s'pöl mia 'mbrojâ: ke, lü l've ed be de det indel kör. E kel ke ke l'sömea or ke berlûs... per lü l'ê kel ke l'ê: römeta, eko! Mia biêt d'entrada a 'l reñ — ...Oter.

Ü de, l'g'ã dic isê a kei k'i se 'mpjenia sô la boka adoma de legi sante, e a kei ke i so, de legi, i vülia fâsele sô lur... oter ke Bibja:

— Legi sante e profêc... ol so tep a l'ê skadîd kol Batesta, e isê i resterâ fisade 'nde storja. De 'l Batesta a eñ e a 'nda 'n'nac... kel ke prima l'êra adoma figürâd e prepa-

râd... adês a l'ê ke: ol reñ a l've adês, e töc a i a ed e töc a ge sta a lur de sforsâs de fan part... e mia eñ bôtâc fo a la manera de kei k'i ge fa kontra. Fürtünâc, dokâ, kei k'i ed e ke kapës kel ke söcêd in kel tep ke, kompân ke m'ă po semper isperâd! Però... ve dige me ke l'ê pjö belfâ e meno perikol a bôtâ fo öna stela de 'l cel, koñê a tö fo de la Bibja e de la eta öna d'i so vere legi del Dio Sant. Presempe: ki ke kasa vja la moër de ka po n'ne spusa ön'otra, l'ê semper fo d'i legi sante e poa del reñ. E isë poa kela ke spusa ün om robâd a ön'otra, ke l'ëra 'l so om —.

Ke, i so amîs a i ă storsîd ol nas finâ a lur; ma... diga kosê: l'ê mia ü ke l'kambja parlâ per fa kontêc töc, lü! Ol bel a l'ê, ke... ñe i fomne (a 'l solet a skoltâ lâ 'mpo 'mbanda) a i ê stace mia töte persüase ñe lure.

Ön'otra olta, l'ă köntâd sö kel esempe ke.

— A g'ëra öna ölta ü sjour, töt sida e pes, e töc i de l'faa festa e l'banketaa; e ü poerêt, töt istrasçt e pjagët, l'istaa lâ sentâd so de fo dela so ka de 'sto sjour, a spetâ ke i portês de fo i ansaröi, dapo netâd sö, per troâ det vergöt de majâ, insêm a i ka, k'i a lekaa sö a lü: ma lâ de det i ge pensaa mia, ke se l'ëra poerêt... a l'ëra ol Sinûr ke i a kasti-gaa. Oter. Ü de... ol poerêt a l'ê mort, e i ângei a i ă portâd vjâ, sö insêm a l'Abrâm. A l'mör akâ ol sjour festû e majû... e dapo i a soterâ... e i a porta vja i djâoi. A forsa de smicâ sö disperâd, te edel mia sö, la 'n sima, ol Abrâm... e ol so poerêt, sö lâ 'nsem kon lü? Añura, l'g'ă usa sö isë: “A te, pader Abrâm, iğa pjetâ de me, e mândem so ke kel poerêt lë kola so ponta del did bañada per inömedîm sö la me lengua a me... ke brüse ñak töt, in kel fög ke”. Ma l'Abrâm a l'g'ă dis isë: “A te, scet... regördes: uramai, la to part de be te t'l'et bel e gudida 'n veta. Lü ke, 'nvece, in veta l'ă patîd asë la so, de part. E isë adês, per lü g'ê la so part de konsolasjû, e per te la to part de tormênt. Ke la te pare gösta, o mia... mê prope ke te se kontentet isë. Ke, 'ntra de noter ke de sura e oter lë de sota... a g'ê be oter ke ü burû a sprefönd... e g'ê mia prope meso ñe de eñ sö oter, e ñe de eñ so noter!”. E kel lâ “ñura... te prege adoma, pader Abrâm... de mandamel iñâ a ka del me pader. A g'ö lâ amô sik fredei, e l'me pjaserês tat ke l'm'i a konvin-

cerês a borlâ mia ke poa lur in kel tormênt ke!”. Ma l’Abrâm amô a lû: “Ee! I g’ă se-mô lâ tat de Mosê e profêc, lur: basta k’i ge dage skolt a kei, o no!?”. E kel lâ amô: “Ma no, ma no, o pader Abrâm. Forse adoma se ü mort a l’me a lâ a fâmei stremî ‘mpo a la granda... i me kambjerâ eta, kei lâ”. E l’Abrâm l’ă po teâd fo kört isê: “Aa... se i skolta ñe Mosê ñe profêc, ke i parla semô car asê... a g’ô prope pura ke poa me e te... m’leerês sô iv a parlagâ per ol pernegôt: ke, i ge sent prope pukî. E, dokâ, adio!”—

KO DESSÊT : SKÂNDOI — FI DEL MOND

Öna olta, l’g’ă dic isê a i so: — Ke l’söcede dei skândoi... a s’pöderâ ñe mai skiâl del-tôt. A l’sarês kompân ke ga födês mai plok sô i strade. Ma... guai a kel ke i a kûmbina, ve dige! Ve dige me, ke l’sarês mei per lû k’i ge ‘nfilserês det ol ko indöna bela preda de mûlî po i a böterês so det indel mar... pôtöst de ĩga de skandalisâ ü scetî e öna buna persuna! Oter dokâ, ardi be de skandalisâ negû! Po, perduniga a ki ke ve da skandol... kompân ke g’î de perdunaga a ki ke se skandalisa de oter sensa resû... e l’ê amô e semper ü fradêl, per voter. E po oter, in suerpjô, ge perdunerî akâ set volte a l’de a ki ke l’ve ofênd, se l’ve ofenderâ set volte indû de... e tat de pjô se l’ve domanderâ a skûsa —.

Alura i ê i so k’i ge dis isê: — Ee: toka po isê damen, de fidüca, se la g’ă de ‘nda isê! Siñûr... pödet mia rinforsâm impö ‘ndela nosta fidüca, e? —. E l’Gesû:

— Aa... oter! Se g’ăvresev tata fidüca isê, kuata ke n’ne sta det indû grenî de some-sa... ge digeresev a kel murû ke “trâ fo i to raîs de ke te... e vâ lâ a ‘mpjentâs so det indel mar!?”: e kel murû ke l’ve skolterês! [Defati, adê ke kele pjante ke, ke sô la ria: se i staa lê a pensaga sô, ke ke l’sarês riâd l’akua olta, i sarês ñe spontade!] E kuat a fidüca e premi de fidüca, skoltim a me adês. Oter, se g’ăvresev fo ü laorêt a arâv sô l’kap o a menâv fo ol armênt, a... apena ke l’turna indrê de l’kap o de l’prat ge digeresev söbet, diolte: “vé sâ, te, po sêntes so a majâ!”, e? O... ge digeresev mia pjôtöst isê, prima: “Adês parêgem so de sena a me, trà sô i mânege e servêsem a tâola, finakê ô fenîd de

majâ e de biv me. E dapo te maerët e te bierët a te"... ne? G'ävrâl diolte ol padrû dei debec kol so servidûr, adoma perkê 'l servidûr l'ă fac kel ke l'g'ïa de fa? [E 'l servidûr ge digerâl magare a 'l so padrû "dâm ü premjo, fäs vülî be" oñe ölta ke l'fa 'l so doër?] Isë l'ê akâ per voter: abekê ïgev fac a pontî töt kel ke l'v'ê stac komandâd... [inkredis po mia de deentâ kompâñ del padrû, ma] teñis semper amô per servidûr e basta, k'i ä fac ol so doër: negöt de pjö... o de deriti specai! — [Ke se si po mia onêsc e laorentû, okorî ñak, oter, ñe maerî mia per tat a öfo, oter! A 'l rest... ge toka a 'l padrû de sura, de pensaga, premi o mia premi de da fo.]

A l'ïa streersâd fo semô tota la Samarea, e adês l'istreersaa fo la Galelea. Denâc a ü païs, ge se fa 'nkontra des lebrûs, i se ferma ü falî ihâ e i ge usa sö isë... 'ntat k'i fa sunâ i so kampanelî: — A te Gesû profët: de 'l volt de 'l to post ke 'l ta toka... ïga bu kör poa per noter, poerêc a noter! O poa te sterët a la larga e ta ma kaserët vja, e? Serët mia te pötöst per noter kome 'l profët Elisë per ol Naman ol serjâ?—

A l'ge arda be, po l'ge dis: — Gösta, fradei! Korago, oter: ke 'l Siñûr l'istâ de la osta banda e l've l'manda ke Lû 'nkö 'l so profët! l'iga fidüca oter: e i osc prec... —. — Aa, kei... de sigûr a i ê mia lâ a spetâm noter! —. — Perô, oter de brae indi lâ e sa fi ed de lur per ol vost brao certifikât... perkê ve l'dige me ke sirî a guarîc! —.

Po, salüdâc, i a lasa lâ. E kei lâ... perkê proâ mia a fidâs öna olta? Negöt de pêrdega... E 'ntât k'i va 'hâ [... magare a domandaga a i prec "l'ă dic isë 'l Gesû de guarîm!"] i ge kred... e i se troa a bel e guarîc delbû! Añura, ü de lur, apena ke l'se troa guarîd, a l'ge pensa ñe pjö a i prec, ma l'turna 'ndre de 'l Gesû, a l'kanta töt kontët ü salm in glôrea po l'ge se böta so deante a diga grasje. Ęrel mia ü samaretâ, ñak!? [A m's'ëra gösto sö i konfî, e i so, de prec, se mai i ëra pötöst deluntâ: dokâ, sa ke l'ëra lë...] E 'l Gesû:

— Me l'so ke i guarîc a i ê 'n des: e i oter növ... indo ëi, a? A n'ne e ke ü sul, e ü forestër, ak, a kantağa grassje kon noter a 'l Dio Siñûr? La a semper a finî isë: töt i de a pregâ 'l Siñûr a câkole, i cama 'l so brao mesia: e kuando ke i a lîbera... a l'ge ansa: se 'nkredî magare k'i ndarâ lâ a diga grasje?! —. Po a lü lâ l'ge dis isë: — Lèa sö, e va in

pas. La to fidüca la t'ã guarîd: tènên semper tata, te, e la te salva! —. Oter.

Dei faresë òna olta i g'ã domandâd: — Eñel po kuande... 'sto reñ del Dio Sant, e? —.

E l'g'ã respondîd isë: — A l'ê mia ü laür... ke l'se capa 'ndi ma kompâñ de ergota... per di “âdel ke ke g'l'õ ke me!” o “adël lâ, dèm lâ a töl sò!”, o sedenô “l'ê 'n cel”, e isë l'ê per i osei... o “l'ê 'ndel mar”, per i pes! Ol reñ del Dio... m'ge s'ê semô det töt ke adês, a ülfl! Ma, in tace... m'ge nega det, invece de nodaga o de gulâ, ekol! —.

Po l'g'ã dic isë, a i so töt penserûs lâ aturen:

— A l'rierâ dei tep... ke ölerêsev tat ved amô, ak adoma per òna gornada, akâ per l'öltema olta... kel ke g'ã de eñî, o' scet de om mesia... e tace i ve digerâ “l'ê ke, a l'ê ke!” e tace d'oter “adël lâ, l'ê lâ!” e po “ol Dio... ol Dio! A l'me manda ke lü me, per... ol Dio l've komanda de...”: ma oter, perô, 'ndîga mia dre! Perkê 'l so de del mesia a l'sarâ kompâñ d'ü sömelêk: inötel kõrega dre o skapaga; l'ge pensa lü a scarî töt de sâ e de lâ del cel indün amen... e kel a l'sarâ 'l so de! Ma prima... scet de om a l'g'ã de patîn asë e l'g'ã de ês teäd fo d'i omeñ de kela bröta generasjü ke! Kompâñ de 'l Noê: per vês salvâd... g'ê tokâd ês trac fo de töt. Se regordî a i so tep del Noê? I majaa, i biia, i tûia moër e i se maridaa infina a l'öltem, fin'ak a 'l de ke 'l Noê l'ê 'ndac de det indel'arka! E po... l'ê stac delövjâd, e i ã skuâc ivjâ töt! E se regordî a i so tep del Lod? I majaa i biia i india i krompaa e i somnaa e i faa sö i ka. Po... ol de ke 'l Lod a l's'ê 'nviâd fo de sitâ, g'ê pjüid so a trekasete solfer e fög... e i ã lasâd lâ adoma ke sender! E isë l'sarâ ak a 'l so de del mesia ke l'se farâ koñôs a töt... a l'sarâ propja kompâñ de 'l de del Noê e 'l de del Lod! Añura, kel de lâ, ki ke l'sarâ sö sö 'l terasî... l'indage mia so a tö sö i so laür de tö dre, e ki ke sarâ fo 'ndel kap a l'turne mia a ka! Regordis de la so pôera moër del Lod, e ultis ñe 'ndre! Isë, ki ke 'ñura sirkerâ de tra 'nsem vergöt per iskampâ... kel lâ a l'sarâ fregâd... e l'iskamperâ ki ke pjenterâ lâ töt! Aa, së... ve l'dige me: kela olta lë, prim amô de leâ 'l sul... du i sarâ dre amô a dörmî, indöna ka: ü l'leerâ sö e ü no; e do i sarâ sa dre a masnâ 'l formët insemâ: òna la masnerâ amô, dapo, e òna la masnerâ ñe pjö; du i parterâ a 'ndâ 'nde stês kap: ü per iskampâ, kel oter per restâ lâ

stekíd! — I so i ge fa: — Indoê isě po, maestro, e? — Ma lü l'ê 'ndac inác:

— E ihura, i g'ăvrâ 'l so bel defâ i ka e i osei del cel ispasî del terě: ke l'mankerâ prope mia i kadaer! Ma, ol post... kel, ñekâ dil... a s'ge krederâ adoma dapo ke l'ê söcedîd: e, dokâ... meti ke l'ê despertôt... e l'ê ke —

KO DESDÔT : SCEC — CEKO DE GEREK

Öna olta, a l'g'ă köntâd sö kela parâbola ke...

— Kesta ke l'ï sa sentida, ne? Indöna sitâ, g'ëra lâ ü de kei ke fa i sentense 'n trebünâl; ma, per malasködesja e pura ñe del Siñûr ñe del djaol, a l'faa mia 'l so doěr, se g'ëra mia de met in skarsela. In kela sitâ lě g'ëra lâ a öna pôera êdoa, e l'ê 'ndaca lâ de lü lâ a digâ isě “fâ kel ke l'ê göst kontra kel tal lâ... ke l'me fa de 'l dan a me!”... Oter. Per impö de olte, ol kapo i ä lasada tontoñâ senza möv ü did; ma a la fi l'ä dic isě: “Mia per ol cel e ñe per i omeñ, ne... ma perkê isě la me rompe pjö i skâtöle, staolta forö 'l me mestër, per le!”. Sigûr: ï sentîd be: a l'g'ă fac la so gösta sentensa, lü, ol ingöst e lendenû, e la so fidüca de le l'ê mia 'ndaca a öd, e kel ke l'ëra göst a l'ê stac! E oter... üli ke l'ge fage mia kel ke l'ê göst a i so scec k'ï a unura e i a prega de e noc... ol Dio Grand indel cel: lü, ke l'gûdika a töc i aokâc del mond!? Ve dige me, ke l'ê semper drě a faga göstesja, adoma k'ï se fide e i g'ăbe 'mpo de pasensja. Ma, prope, êkola: ge sarâl po semper ergû... ke l'g'ăvrâ amö fidüca de 'l Dio del reñ, e de 'l reñ del Dio... de üli e sirkâ kela göstesja lě... infin'a kuand ke 'l mond a l'sarâ gödikâd? — E delě 'mpo, amö sö i aokâc de 'sto mond, l'ä dic isě : — Te, perö, kuand ke te 'ndet lâ a 'l to procês, te sirket amö a per strada de metes dekorde kol to kontendênt, de fenî mia denâc a 'l güdikânt e po de 'l bank in presû: mia ira?! De lâ... se te l'set mia te l'dige me: te eñereset pjö fo, prima d'ï pagâd infina a l'öltem gel! —

E poa kesta ke l'ê ön'otra d'ï so parâbole.

— Ü de, a... i ê 'ndac sö 'n du a 'l Dom, a pregâ: ü faresě, e ü de kei d'ï tase. Ol faresě, ü de kei töc isgûf de 'l so fjat e de 'l so unûr k'ï kalkula töc i oter tace miserâbei pok de

bu... a l'va lâ denâc, lû, bel drec a ko olt, impalâd de dre a 'l so nas e a 'l so butû 'lla pan-sa, pôtost ke deante a 'l cel... po l'prega isê: “A, Dio Ġrand nost de noter! Ęl mia ira, e meno mal, ke me so mia kompân d'i oter... ispõrk lader katîv mesâ e koi kõreñ... e so ñe kompân de kel disgrasjâd lë, servidûr d'i româ?! Me, fo semper be tôte i me brae laande e deosjû, i me desû... mia õna: do olte a la settimâna, me; po, ge page semper a 'l Dom la me braa tangenta sura tõi i me be ke g'õ, me, anse: page de pjõ per kei ke paga negõt e ke roba, kompân de kel lë. Mètem a la proa, te... e te fo ed me! Me sê ke prepare 'l reñ de l'Isdraël, me!” Kel d'i tase, invece, l'istâ so 'nfonta, a l'varsa sõ ñe 'l müs e l'se bat ol kõi... intât ke l'dis sõ “Ardém po mia trop mal, a me, Siñûr Dio Sant: so ü pok de bu, l'ê ira: ütém impõ U a konvertís... po mandî so ergû a salvâ la osta set ...ke isê po troerõ a me õn'otra manera de majâ!” Buna. Ve dige me ke kesto ke l'ê turnâd a ka soa perdonâd, ma kel oter no: kala pok... ke l'gê bajês dre lû a 'l Siñûr perkê l'soporta tata brõta set! Ma ve l'dige me: ol paû l'perderâ i so pjõme... ki ke a 'n sõperbja l'sarâ 'nkornâd, e ki ke sta a 'l so post a l'sarâ 'nkurunâd... a diskresjû del Tõt Sant! Stî 'ndi ost brae pañ gõsc, oter: sul ke a sta manera ke sirî a delbû trac sõ, ekol—.

Tate olte i ge portaa lâ tace scetî, a fãgei karensâ, djolte per fai sta be o per faga fa i brae: ma i so amîs i a edia mia ontera, i ge usaa dre poa a i so mader. Jura, ol Gesû õna õlta i ã po recamâc isê: — Lasii veñ ke kon me i scetî, oter, kasimei mia vja! Ve l'dige me, ke 'l reñ del Dio Ġrand a l'ê prope adoma per set kompân de lur... ke se met in bras a 'l Siñûr, sensa bisõñ k'i stõdje tat o i parle fi! Iskultim be kosê ve dige me e l'ê ira: ol reñ... o êñega presentâc e capâl isê kompân de kei scec ke, o... 'nsoñâs ñiak de fan part, ekol —. Po, oter.

Õna olta ü d'i kapurjû i ã nterpelâd isê: — A te... maestro sant: kose g'õi po de fa kosê me adês... per guadeñâ 'l me brao post indel reñ ke te diget te, e? —. E 'l Gesû:

— Cãmem maestro, se te par, ma mia sant. De Sant a ge n'ê ü sul, e sõ 'ndel cel! Te, po... te g'i set poa te, tõi i nosc bei komandamênc, ne? Sâ ke m'i dis sõ 'nsema õna olta, me e te —.

— Ma certo maestro. Alura... “Me So, So Me” l’ê ol so dio de l’Isdraël, e l’Isdraël l’i-skolte be: a l’sa farâ mai sô ñe figüre, ñe mâskere, ñe dei oter nom, per ol so padrû! L’adorerâ ñe mai ergû o ergôt d’oter, ñe mai l’nominerâ ol so Dio a vânvra, po ñe kon kuak nom senza rispêt e senza bisôñ... se l’völ la so benedisjû! —

— Indêl me de, ke t’ô dac me de festa, te ferêt mai dei laür mia sanc, po ñe dei laorâ per guadêñ... se te ôt la so benedisjû —

— Ta disunurerêt mai to pader ñe to mader, e t’i pjenterêt mai lâ, ñe malâc ñe ’ndel so bisôñ k’i g’âvrâ lur, se ta ôt la so benedisjû —

— Te koperêt ñe mai, ñe in ôde, ñe per vendikâs, ñe per vîga ’l to pro kontra ki ke l’ê kompâñ de te deante a ’l Siñûr, se te ôt la so benedisjû —

— Ta farêt mai negota, te, per portaga vja a ’l to isî la so ka, la so dona, ol so kap, ol so asen, la so koerta, i so arnês e ’l so pro del so laorâ, se ta ôt la so benedisjû —

— Te digererêt mai sô ’l fals in gödese e meno amô gürâ a dan del to isî, se te ôt la so benedisjû —

— Ta ’ndarêt mia ’nsema kola so dona d’i oter, te, ta farêt mai de ac fo de l’urden de la to nadüra, ta enderêt ñe mai ’l to korp e la to libertâ ke ’l Siñûr a l’t’â dac, ñe a ün oter ta ga kromperêt o ta ga roberêt ol so korp e la so libertâ, ke ’l Siñûr a l’g’â dac, se ta olet la so benedisjû —

— Prope. Se te olet ke l’te benedese, te po i to seec, per i generasjû senza fi, per ol so bu kör e la so glôrja, ol so Dio del Isdraël, ol benedêt per i mela sêkoi e po amô mela. E dokâ, poa te, fâ isê a te, e l’te benedeserâ —

— Sigûr maestro. Me fo semô isê: de pos ke so bu de ragunâ i m’â fac imparâ be isê! E jura ’l Gesû l’g’â dic isê amô: — A... e brao, te! Te mankerês adoma ü laür amô: te ...ènd fo töt kel ke te g’et in roba ...e i solc ke te capet dàgei fo a i poerêc: e dapo sê te g’evrê ü tesör bel e bu, teñîd in banda ’ndel cel! E isê te serê pront a eñem dre a me —

Ma kel lâ, perinviâ ke l’êra sÿor mia de skers e dokâ l’sa ’nkredia sa in benedisjû de ’l cel, lü... bu isê per ol reñ (“kisâ kosê m’sarâ bu de fa... me koi me solc, e te koi to mi-

râkoi”, l’ăvrâ pensâd)... a l’ă a kambjâd cera, e l’ê restâd lâ ñek. Ol Gesû l’s’e n’ê be a rinkorsîd sôbet... e turnâd per la so strada l’disia isê:

— Ee, sê, prope. A l’ê gran defîcel per ü sjour... a pasâ det indela porta streca del reñ! A l’ê pjö belfâ a ’ngogâ det ôna goga kondöna kua de kamêl o kondöna korda de bastimênt... koñê ’nfilaga det indel reñ ü ke l’g’ă del so, eko! —

E kei k’i a skoltaa i ge disia: — Aa... cêrtosa! Ałura sê, ke m’s’e salva pjö! Ki ke pa-serâl po det... a?! — E l’g’ă respondîd isê:

— A penserî mia ke ’l Dio l’komande dei laür imposîbei... o sê? Ge sarâl imposibol de fa pasâ det vergû, a lü? Ergû, ne, perô; mia... la roba de ergû: e l’ê po semper bu, lü, de destekâ fo töc, de kel k’i g’ă o mia. —

E l’ Pjero: — Te... e noter? Áda ke: m’ă lasâd indrê töt de töt... po m’te s’ê eñc idrê a te! — E l’ Gesû a lur:

— A oter, ve l’dige me: g’ê negû ke l’ăbe lasâd indrê töt per sirkâ fo ’l reñ... ke l’g’ăvrâ mia ’n kambe ü bel tok de pjö semô de adês... e po a so tep la [so braa] eta senza fi! — Po, oter. E dapo, trâc insêm i so dudes, a l’g’ă dic isê:

— Sö pronc, oter! Adês, a m’va ’hâ a Gerusalêm. E adês sê, ke l’veñerâ a ko töt kel ke del krist a l’ê stac iskriîd so d’i profêc. A l’ge eñerâ metîd indimâ a i pagâ, l’sarâ ’nsöltâd e ofendîd e spüdâd, e dapo fröstâd a sang a i a koperâ ak! Figüres ke nôiât, per ü profêt... a Gerusalêm! Ma staölta, a ’l so ters de... l’sarâ iv amô [töt intrêg!] —

Kei lâ, normâl... i g’ă kapîd det ôna aka, negôt de negota: töt kel diskorsî lâ l’g’ê restâd sô sô ’l gos, e i ge riaa prope mia a digerîl, a kapîga det vergôt de sügo...

A i ěra skuase riâc lâ a Gerek, in procesjû de set e de pelegri ’nkontrâc... e g’ěra lâ ü orbo sentâd so ’n banda a la vja, ke l’sirkaa la karitâ. Sentîd a pasâ de lâ ü ros de set fo del normâl, a l’domandaa kosê g’ěra de bel: e i g’ă dic isê ke l’pasaa fo ’l Gesû ol Nasarê. E jura l’s’ê metîd dre a usâ sô: — A te, Gesû, scet del David... fâm vergôt de be ak a me! — Tace i ge usaa dre, de faga fa sito... ma lü l’vusaa sô pjö fort amô: — A te scet, del David... ârdem ke po a me, e iga kör! — [L’ěa sensoter saîd de kuak orbi semô

stac guarîc...] Ol Gesû aŭura l's'ê fermâd, l'ă dic isê de traga aladê kel om lâ, po kuand ke l'g'ê stac visî l'g'ă domandâd: — Kos'ölereset ke farêš kosê per te, me, e? —

E lü lâ: — Fà in manera ke me ge ede... e te ede, profët! —

E l' Gesû l'g'ă dic isê, prope: — A be. E te... èdem, dokâ! La to fidüca la te resana e, se te ölerêt, la te salva! —

E a l'ato a l'g'ă est [amô], e l'ge 'ndaa dre... a ringrašjâ(ndo) l' so Dio Grand.

Isê kompân ke l'ă po fac a la set aturen a edî töt; e normâl, dapo, n'ne köntaa sô ontera, e i us i cirkulaa a la svelta.

KO DESNÓV : SAKE — BANKE — PALME

Indâc det a Gerek dokâ, a l'la streersaa fo tóta. E ü tal Sakê, kapo de kei d'i tase per i româ (...oter ke camâš “ol pür”), sjor asê, a l'vülia ed istö Gesû: ma l'ge rîaa mia, ke l'ëra prope bas de stadüra (e ña l' Gesû l'ëra po mia öna stanga... de tös fo pjö olt de mes a la set)... e te fal kosê, dokâ? A l'kor inâc ü falî po, ütâd d'ü 'mpjegâd ke l'ge fa skaleta, a l'salta sô söndû pjantû, ke l' Gesû l'g'ïa per forsa de pasâ de lâ. Defati, a l'pasa de lâ, a l'varsa sô l'ko e l'ge fa: — Sâlta so svelt de lë, te, Sakê! Ke 'nkö g'ö prope oja de fermâš ke 'mpo a ka toa! —

A l'ê saltâd so töt kontët ke l'gulaa, e i ä po spetâd lâ a ka soa. E jura, tace i barbo-taa “âda ke: kon töt i bei posc de majâ ke m'g'ă ke 'n sitâ... prope a ka del pjö bastârd d'i pok de bu ke m'g'ă ke... lü l'va lâ prope de lü!”; e poa ergû d'i so amîš de lü i ëra mia tat kontëc. A tâola... ol Sakê l'salta sô 'mpe, e l'ge dis isê a l' Gesû:

— Áda maestro: per te... 'nkö ge do vja a i poerêc la metâ de kel ke g'ö det indel bur-sî; e se ergû ke l'me fa ed ke g'ö robâd... a ge do 'ndre kuater völte tat, a rëgola de lege d'i româ, êkola, mia 'doma ü kuart de pjö, e ñe a l' dope! E me g'ö mai ñe robâd öna pegra a nisû, so mia obligâd, me! — E l' Gesû l'ge da bota: — Brao, te! Inkô sê ke te se salvet; e ke 'nde to ka, mia a Gerüsâlêm! Isê, t'ö po troâd akâ te, dokâ... ü scet del

Abrâm a te, de kei ke g'ŕe de guarî, ekol! — ...Û ssjorasû de kei, ne! E oter: isě, de pos de jura, ol Sakě l'ê stac ü brao ebrě, ak a sköd oněst i tase per i româ.

Öna olta ke g'ŕa lâ impö de set a skoltâl, ol Gesû l'g'ă köntâd sô a kel esempe ke.

A l'ëra uramai visî a Gerüsâlêm, e lur i se 'nkredia ke l'ëra roba de kuak de ol momënt del so triönf, del so famûs reñ del Dio komekê i se l'ispetaa lur...

E lü l'ă köntâd sô... — Ün om de gran kasada... l'ê partîd per ü post deluntâ, a tō 'n ko la kuruna de re... ke po l'sarês turnâd a ka 'nkurunâd sô. Hura... l'ă camâd lâ des d'i so servidûr, l'g'ă dac des bele palankune dore e l'g'ă dic isě de fale po frötâ be per dapo, kuand ke l'sarês turnâd a ka. Komela, po, kom'ëla mia... i so paisâ, perô, i ge ülia mal asě, a kel om lě, e i ävrês pjö ñe ülfid ke l'turnês indrě, men ke mai a komandâ de re! Ma, tat a l'ê, lü re l'ê deentâd e 'ndre kola so braa kuruna l'ê turnâd. E dokâ, l'ă mandâd a camâ i so servidûr d'i des palanke, per ved impö kuat k'i g'ŕa rendîd. Ol prim a l'g'ă fac ved: “Áda ke: te m'et dac ü... te fo ed des!”. E l's'ê sentîd a respönd “Brao servidûr, te, e be fac. Te set istâc brao 'ndel pok, e te g'evrět des bei païs de ministrâ!”. Po, eñîd aladě 'l segönd, a l'g'ă dic isě a 'l so re: “Áda ke, padrû: la to palanka l'ê deentada sik!”. E po a lü g'ê tokâd sik [e forsâk a des] païs... Infî, g'ê riâd lâ ü servidûr ke l'g'ă dic isě adoma “Ádela ke... la to bela palankina ke te m'e afidâd, e me l'ö teñida skun-dida per benî det indê stremâs: g'ŕe pura de pêrdetla, ke l'so ke te te set ün om dÛr, e te pretendet kel ke t'et mia imprestâd vja... e te tötet sô a kel ke t'et mia somnâd fo te!”. E jura l're a lü: “A see, e? E me... d'i to parole te gûdike, bröta rasa de servidûr malfid-đët! Te l'siet ke oi sköd a kel ke ö mia imprestâd, e regoi a kel ke ö mia pjentâd so me: e 'nkemanera, dokâ, set mia kurîd almën in banka a met so la me palanka, ke adês me g'avrês ol me bel pro, e? Ma te, magare... te speraet pötöst ke me turnês pjö ñe 'ndre, ne, te!?”. Po l'g'ă dic isě a kei oter lâ: “Purtiga vja a kela palanka lě, e digla a kel ke n'n'â des!”. E kei lâ i g'ă oservâd “Ma... se g'n'ă semô a des... lü lâ!”. Prope, êkola! Ve l'dige me, la feněs komê, la storja: ki ke g'ă asě... l'g'avrâ amô de pjö, e ki ke g'ă mia asě... ge sarâ töld ivjâ a kel pukî ke l'g'ă [se i ä mia fac frötâ]! E dapo gê tokâd a kei

k'i a ülia mia de re: s'i ê fac portâ lâ töc, e a stropade i ă 'ndresâc fo ü per ü sota i so ög. Po amen —. [*— Ve l'dige me: oñe ü ke l'avrá laorâd e frötâd, a l'veñerâ teñîd in könt e premjâd; ma kel ke l'avrá mia guadeñâd kol so impêñ... kel, a l'ge eñerâ töld vja oñe be e öfese! —*]

A l'kalaa prope pok, adês, a riâ lâ a la kapitâl, a la so sitâ del re David e del Salumû e del Dom... e d'i so desgrasje per i profêc. E riâd iñâ a Betaña isî a 'l muntisêl k'i ge disia “ol mut d'i ülie”, l'ă mandâd inâc du d'i so e l'g'ă dic isê:

— Indi det lê 'ndel paisê, oter... e troerî lê ün asnî ligâd, ke g'ê ñemô mia saltâd sô sura mai negû: deslegil fo e purtil ke. E s'i ve domanda “fi kosê po?”, oter disiga isê ke n'n'ă 'mbisôn ol Siñûr! —.

Kei lâ i ê 'ndac lâ... e i ă troâd lâ prope kompân ke l'g'ya dic lü. Intât k'i desligaa fo l'asnî, i so padrû dela besca... domândega kosê fai, po... e lur diga ke l'ge n'ă 'mbisôn ol Gesû. E jura i g'ă po portâd lâ a 'l Gesû, i g'ă metîd sô 'l so mantêl in gropa, e 'l Gesû l'ê saltâd sô, ütâd de lur. E manmâ ke l'asen kol Gesû sura l'veña 'nnac, i so i ge destendia so i so mantei sô la vja. E lâ 'ndokê la vja la tekaa a 'nda so de 'l mut d'i ülie vers la sitâ, töc insemi i so e kei ke l'g'ya dre i s'ê po a ü falî esaltâc... e i s'ê 'nviac fo a lodâ a gran vus ol Dio Grand per töc i mirâkoi k'i se regordaa, de 'l Noê a l'Abrâm a 'l Mosê a 'l David... fin' a kei del Gesû lê 'n gir in kei de lê. E in tace i vusaa sô isê: “Benedêt kel ke ria sâ a so nom del Dio Siñûr: l'ê lü... ol nost re! Pas sota 'l cel, e de ke fin sura 'ndel cel pjö olt, glôrea de ângei!” [kompân k'i faa de solet a la so festa d'i tabjôc: töta roba de Bibja, ne, poa ol re pacîfek sô l'asnî, mia sô 'l kaâl de guera].

Ałura, dei faresê k'i se troaa lâ 'ndelmês a la set... i ge disia isê a lü: — Ma, maestro: sentet po mia ke spreposec!? Fâga fa sito, dokâ, a te! Áda ke sô lâ de la tor... i ê dre k'i me te de ög i soldâc! —. E 'l Gesû l'g'ă respondîd isê:

— Ve dige me ke se i tas so lur ke adês... i se met dre a usâ sô i prede 'n tera, ke! [Po prui oter, ke si brae a komandâ a baketa la set. Per me könt de me... fi prima a urdenaga a i prede de metes dre a kantâ lure!] —.

Po, indel ved ormai tōta la sitā santa lâ sota, denâc a lur... g'ê eñîd a de pjâns:

— Aa, te, sitā del re... oter ke fermâ ke deante i pas amirâc, a beâs de la to esta! A... se poa te te kapesereset almên adês, kel ke okör per ol to be! E ke rasa de mistër, invece, ke prope a te l'te see mia car ñemô 'nkö! E isë... te ederët a riâ i to de, ke te sërët cir-kondada de büse pjene de soldâc... e i te strengulerâ, i rierâ fo de tōte i bande e i te desferâ sō tota, i te laserâ ñe òna preda in pe dreca söndön'otra! Te se rinkorserët, ke t'et mia ülfid kapî g'ëra de fa kosê a 'l so tep göst: ke te sërèt a isada, kompâñ de Niniv kol nost brao Gona... te! Epör, prope isë, prope ke, l'ê dre a 'nverâs ol bankêt per tōc kol pa noël e 'l vi de 'l cel! —

Riada 'hâ a 'l Dom sensa 'ntop la procesjû... ke nisû i ëra armâc o i maledia i româ... lü l's'ê metîd dre a kasâ de fo kei k'i endia bescâm e merkansee e ke kambjaa monede, e l'ge usaa dre: — A g'ël mia skriîd so, e bel car, “la me ka l'ê òna ka per pregâ”? E oter a m'n'iv fac det òna kaerna de ladrû, prope... êkola! —

E oter. Per kuak de amô, l'g'ã riâd a predikâ skuase sensa roñe, lâ aturen.

KO (V)INTE : IT — SET FRADEI ÒNA MOÉR

Ma i so kapi d'i prec e i duturû... i ëra dre a tral a la so fi k'i ge 'ngüraa d'ü bel tok, uramai, e isë poa i kapurjû dela set. Perô... i sia ñemô mia fa komê de precîs, perkê la set la ge staa tekada kompâñ d'i moske a skoltâl. E 'hura, i ã po proâd a la larga; e 'ntat ke lü l'predikaa, i g'ã domandâd lur: — Oë, maestro... ðim impö a noter te: ke titol g'et po de fa kei laür ke, te, e? Ki ke t'ã mandâd ke a so nom, a? —

E 'l Gesû a lur: — Ve forö a me òna domandina a oter, adês. Disim impö: ol so batês ke l'faa 'l poer Goân, ërel ü laür de 'l cel o adoma 'mpö de akua e cåkole, e? —

Ma kei lâ, mia bambi del töt, a i ã ragunâd sō, e i s'ê 'ntendîc intrâ de lur: — Ke... se m'ge dis “del cel”... a l'me digerâ “e jura dokâ kemanera g'ï mia kredîd!”. E se 'nvece m'ge dis “negöt de celêst, êkola”... la set... la me desfa sō a plokade sō 'l ko: ke, tōc i

se 'nkred prope ke l'ëra ü profët poa lü... figürëmsa! —. Isë... i g'ã po dic ke lur i ga l'sia mia. E l' Gesû, de sponda: — E ðura ñe me ve dige negota de me: ve toka a oter de kapil... ke si oter kei sapjënc... o no? —. Po, a la set a l'g'ã köntâd sö a kesta ke...

— A g'ëra ün om, ke l'ia pjentâd so öna pjana de it e g'l'ia daca de laorâ a dei kontadî... po l'ëra 'ndac ivjâ deluntâ per tat tep. A l' so momënt, l'ã mandâd iðâ de kei kontadî lâ l' so servidûr, per isköd la so part de öa. Ma kei lâ... i g'ã bastunâd sö l' servidûr e i g'l'ã mandâd indrë a ma öde. Ol padrû, l'ã mandâd iðâ ün oter servidûr: ma i g'ã pe-tâd de bröt po a kel, e i ã kasâd ivjâ. A n'n'ã spedîd insô infina a ü ters amô... e lur lâ i g'ã malmenâd asë a kel e i ã bötâd de fo. Aðura l' padrû de la it a l'fa: “Foroi kosê po me adês, e? Ádega... ge mande 'nso ol me scet: almën de lü i g'ãvrâ po respêt!”. E kei kontadî lâ, kome i ã est o' scet del padrû... i s'ê dic isë, a forsura: “Tè, àda ke kel ke l'eredetâ l'ê la so! Sâ ke, ke me l'kopa, e la pjana de it l'ê nosta!”. E... i ã kopâd fo del-bû. E adês... kosê ge farâl dokâ, ol padrû de la it, a kela bröta rasa lâ? A l'veñerâ sâ lü ...i a manderâ a bale 'nn'arja töc, po l'ge darâ la so it a ergû d'oter de pjö fidâd —.

E kei lâ, k'i ã kapîd ü falí l'antëfona, a sto pont i disia: — Ke l'kâpíte ñe mai! A m'sê mia dei kontadî iñorânc, noter! —.

Ma l' Gesû l'g'ã ardâd bel drec indi ög, po l'g'ã dic isë:

— Ël po mia ira ke g'ê skriîd so a isë, det inde Bibja: “La preda ke i kapmaster a i ã skartâd... l'ê deentada ko de kantû!”? E ki ke l'proa a sbâtega kontra la so krapa, a v'l'isfrakasa, e ki ke la ge borla so sö l'gob... kei, a i a sfracela! —.

Duturû e kapi i sirkaa de capâl söbet... ma i g'ia amô pura dela set. Aðura, i g'ê stac amô 'mpö a destansa, e i g'ã mandâd apröv dei spiû, k'i sömeês braa set savja, per capâl in fal indi so diskörs e isë riaga a portagel lâ denâc a l'goernadûr româ... ke kel a i ävrës saîd lur inkastrâl komê, de faga fa kel k'i ülia lur.

E i spiû, iðura: — Maestro, a l'ê be risaîd ke te parlet mai dope, te... Te ge ardet sö l' mostâs a negû te, ne... ma te prædiket semper kel ke öl ol Siñûr. Segönd te dokâ, ãl göst o mia... de pagaga i tase a l' Ceser, e... notr'ebërë? —.

Ma ñe 'l Gesû l'ëra mia ü bokalû: e l'ã mia bokâd. Anse...: — Fim ved impö öna palanka, oter... Brae, êkola... G'ël sö ki, lë sura, e ke nom ël, a? —

I g'ã dic isë: — A... kel lë l'ê ol so Ceser de lur —. E lü:

— A, ekol, menomâl: l'ê mia 'l Siñûr, ne? Jura, dokâ, se oter la dovrfi ke l'l'ã fabrikada lü, merâ be dagla amô a lü, e mia a 'l Salumû, me dige! Diga dokâ a 'l sjur Ceser kel ke l'ê roba so de lü... e diga perô a 'l Siñûr Dio nost kel ke a lü sul mê daga! Ke l'sarês po mia... de fa fo i profêc manmâ ke m'ne manda! —

...E ñe kela olta lë i g'ã riâd a faga o' sgambêt denâc a töc; po, in pjö, restâc lâ a lur kompân de tace bakalâ per kel ke l'ïa dic sö lü, a i ã pjö ñe bofâd!

A i s'ê fac inâc, iñura, dei sadüsë, de kei ke dis isë “makê resüresjû e resüregjû!”, e i g'ã köntâd sö lur öna bela parâbola, a sent lür: — Sênt impö ke, te, maestro. Te l'set be poa te ke 'l Mosê a noter a l'm'ã komandâd “se ü l'mör... ke l'lasa ke la so moër senza sceec, ol so fradêl de lü l'ge toka spusâ la êdoa, po daga lü dei sceec a 'l so fradêl”. E jura, dokâ... a g'ëra öna olta set fradei. Ol prim... a l's'ê spusâd e l'ê a mort senza sceec. E dokâ, le i a tö per moër ol segönd fradêl, ke l'fa la so strada del prim: e, per fala kôrta, la leanda la fenës fo kon kel d'i set, adoma perkê fradei a n'n'ê pjö, poereta a le: ke a la finfi l'ê po morta a le e paceamen, a m'digerês. Senokê, 'sta santa dona, kuand ke i morc i... resüsiterês, a... sarêsela po la so moër de ki, in fi d'i könc, e, te? —

A i ã lasâc tra 'l fjat töc kontêc, po l'ê partîd lü:

— Se po sön kesto g'ï dei döbe, ke resüresjû ge sarâ... indi 'mpo a lesem sö be lâ 'ndokê 'l Mosê l'ã tekâd bega koi spi 'n fjame k'i 'ndaa mia 'n sender... po lâ 'ndokê g'ê skriîd so car: “ol Siñûr Dio l'ê ol Dio Padrû del Abrâm, ol Dio del Isâk, po ol Dio del Gakôb!” “A l'ê”, mia “a l'ëra”: Lü l'ê amô e l'sarâ semper kel; ma poa l'Abrâm “a l'ê”... e poa l'Isâk e 'l Gakôb “a i ê”... mia “poerêc a lur, a i ê stac, a i ëra”! Dio de iv, dokâ, êkola, prope, e mia de morc isvanîc, ol nost! Dio de set ke per la so potensa de Lü la g'ê amô, e prope per vês resüsîtâc a 'l so tep! Dige be, me... o sbafe me e la sbafa la Bibja... e oter se camî a vânera “sceec de l'Abrâm”: sceec de tace morc e negöt de pjö;

anse, morc ke kaminî, nasîc adoma per fjölâ e per mör, e pader de ki, de kosê, mei ñe d'i sas, a, k'i krepa mia, lur!? Po, se 'ngürî prope de İga pjö negöt a ke fa kol Kreadûr, dapo la osta kômoda spacesada, ne... spusâc o mia! A, gran Siñûr del Abrâm... pjetâ de kei sapjentû ke, k'i tō 'n gir mia 'doma 'l Mosê e la so lege... ma la to sapjensa de Kreadûr e ke ta fet töt növ: adoma perkê i ge ria mia lur a 'ndüinâ te ferêt komê... i te komanda lur a Te, sa ke t'e sbañâd öna olta a fa sö la dona... i te komanda dapo morc lur basta... de fai pjö grîñâ! —

[...A tö moër e a maridâs... l'ê roba adoma de 'sto mond ke isě komê l'ê adês! Ma, ki ke pensa be de 'l mond komê ke l'sarâ dapo la resüresjû d'i morc... a l'kapês a benone ke l'sarâ pjö ñe post ñe tep de met sö famea po ü ês so adoma de kel oter! Ge sarâ pjö de mör dapo... e pjö ñe küestjû de padrû eredetâ gelösee e koreñ e ki ke komanda in ka e ki no... per tōc kei ke 'l Dio Ğrand a l'sirkerâ fo per la so resüresjû! A l'sarâ a la so manera d'i ângei... e mia d'i sunî o d'i plok! Ma per voter ...“ângei” ...l'ê ön'otra d'i bale del me nono, ne?!]

Kömbinasjû... g'ëra lâ apröv a dei duturû, ke i se usmaa mia tat koi sadüsê: e g'ê parîd mia ira de kasagla gösta, öna olta tat, a kei bröc eretek lâ: — Brao... te, maestro! A t'et ñak parlâd be! — E söbet dapo i se sarâ a piâc la lengua. Tat a l'ê, ke negû de kei ke g'ëra lâ i g'ã pjö üd fidek de fağa amô ü kuak tranêl... a so pro de lü!

Senokê, l'sömeaa ke l'g'ès capâd göst lü, adês! E isě l'ge fa, lü:

— Kom'ëla, po, ke s'dis isě ke 'l mesia l'ê “ü scet del David”, a... oter? Indel so salm, a l'ê 'l re David in persuna a di sö “ol Dio Sura Töc... a l'g'ã dic isě, a 'l me [sjûr] Padrû: sêntes so ke a la me dreca, te... ke me te meterö sota i to pe kompân d'ü sgabêl tōc i to aersare”... Mía ira? Ol re David dokâ, a l'cama “so padrû”, so siñûr amô, ak ol mesia, e mia adoma 'l Dio Ğrand del cel... E jura, dokâ, pöderâl vês “so siñûr e padrû” akâ ü d'i so secc de lec... a: ü scet, padrû del so pader? Parlel de ki ol re profêt David indêl so salm? Parlel a fa po... se l'ge sarâ ne pjö, lü, dapo? E 'sto scet, saresel po “padrû”... de tata polver gulada vja? — ...Laûr de 'ndresaga 'mpe i kiei sö 'l ko a i pelâc!

I staa lâ tōc a skoltâl a boka erta. E lü l'g'ă dic isě a i so: — Stim a la larga d'i sapjentû, oter! Kei lě, per ĩ stōdjâd ü per de añ i so brae legi e legine, po saile ultâ e pirlâ... ge pjas trop a spacesâ koi so pedâñ bei long, i brama de ês rierîc fo 'n pjasa e i posc de-nâc in sala dutrina e i prim posc a i bankêc... I fa sō tate orasjû pjō fenide, adoma de fas ved, po... 'ntat i ge strepa vja a i êdoe poa kel pukî ke g'ê restâd tekâd de la eta! Set isě... i sarâ tratâc ñak dūramênt, indel so de del gödese del mond! Ve l'dige me —.

Po... oter.

KO (V)INTÛ: MONEDINE — FI DEL MOND

E, 'ndel vardâs aturen, l'ă est lâ de kei k'i bōtaa det i so oferte rumuruse 'ndi kasete del Dom, e ôna pōera êdoa ke la ge bōtaa det du kuarî, 'nde kela d'i oferte libere: impō mager, ne, se la ũlia diolte fa ü deposet, de skōd ol so pro: ma le la faa prope oferta de kōr, eko. E 'tura lü l'ă dic isě:

— Ve l'dige me, e l'ê ira: kela êdoa lě, poereta kome l'ê, l'ă ofrîd de pjō le de tōc i oter! Tōc kei oter lâ defati i ă metîd det de oferta ôna braka de solc de tōc kei ke ge ansa semô... ma kela fumñî lě invece, inde' so miserja, l'ă metîd det kel ke ge okoria amô a le per kampâ. E dokâ, kapila, se si bu: l'ê mia 'l pis del or ke kōnta, a daga a 'l Siñûr... ma l'ê 'l pis del kōr! —.

Po, sikome ke tace i kōntaa sō de 'l Dom, e kuat ke l'êra bel, e i so prede esagerade, e i presjuse “petisjû de grasja” e “grasja riseida” k'i a imbelia sō... a l'g'ă dic isě, lü:

— A l'rierâ 'l de, ve dige, ke tōt kel isplendûr ke ke amirî... a i a skonkuaserâ sō tōt, e l'resterâ ke ñe ôna preda dreca suer l'otra! —. E jura i a 'nterogaa, 'ntre l'istremîs e 'l krêdega mia: — Ö lâ... maestro, ma dâi! E saresel kuando... e me l'kapeserâ de kosê, po, ke 'l Siñûr a l'laserês sōcêd ü laûr del gener... e!/? —. E l'g'ă respondîd isě:

— Stî atênc, de fas mia imbrojâ, oter! A n'nê eñerâ fo tace asě k'i se farâ inâc kol me nom de me, e i ve digerâ “so amô me, ke v'îe dic isě e isě, o no, e adês a l'ê prope ura”.

Sti atênc e 'ndiga mia dre, oter! Po... iiga mia trop pura, oter, kuando ke senterî a di de guere e reölüsju. Töc laür ke g'ã de söcëd, ekol: ma... a l'völ mia di oñe olta ke la rie po söbet delbû la fi del mond! Per kela, öö... a n'n'ê amô isë, de tep: kela, i a l'sa adoma ol Kreadûr, kuando e komê. Per kela... prima, öna set la se reulterâ kontra ön'o-tra set e ü reâm kontra ün oter... po ge sarâ teremôc a despertöt e karestea e pest amô ...e tace laür in cel komê señaï, de stremîs asë. E i darâ fo i so señaï ol sul e la lüna e po i stele, e in tera terûr de set isbatide, söi ke se derv fo e mar ke e fo... e omeñ konsâc lâ senza pjö forse ñe fjat... a spetâ adoma kel ke g'ã de söcëd... kol cel töt iskonkuasâd sö. E aþura së... i vederâ a riâ so söndû neolû o' "scet de om" del Dañël... pje de potensa e de splendûr de banda de 'l Siñûr! Ma, prima de töc kei laür læ... oter i ve brankerâ de svjolensa ü per ü, e i ve malmenerâ, i ve porterâ 'ndi so presû d'i prec e d'i soldâc... e i ve farâ tace procês in trebünâl denâc a kapi e re. Töt, perkê [isë] porterî aturen ol me nom! E jura së... ke g'ivrî ase de testemoñâm, e l'sarâ töt a ost pro deante a 'l Siñûr. Teñî semô per sigûr, perô: g'ivrî mai de preokupâs, kose g'ivrî de köntâ sö per difendes: ke me 'n persuna ve dorö lengua e kör, isë ke i pöderâ ñe kontradiv ñe teñev ko nisû. Sirî tradic e endic infina a de pader mader fradei parëc e amîs... e n'ne sarâ kopâc fo asë, despresâc e maledic per ol me nom de me k'i se porterâ dre, lur, pjö tat amô de kel del Abrâm! Ma oter a l'si semô ke ñe ü kiêl a l've sarâ strepâd fo invâ(no)... ñe ü senza premjo! Perdî mai la osta braa pasjensa e speransa fedël, oter: e se salverî per la eta! A kel momênt lâ, dresis impë e arsi sö 'l ko: la osta liberâsjû la sarâ riada, abekê 'ntre tace bröc laür de ed! Ma prima perô, kuand ke dokâ ederî la nosta povra Gerusalêm cirkondada de soldâc e makinare... jura, êkola, kapeserî ke la so marsa miserja l'ê riada. Ki ke l'ê 'n Gödea, a kel tep lâ l'iskape sö per i muc; ki ke l'ê 'n sitâ l'iskape deluntâ; e ki ke l'ê fo 'ndi kap a l'turne ñe 'ndre: ke, i sarâ de de macêl... finakê l'sarâ söcedfid delbû töt kel ke l'ê stac iskriid so per söcëd! Guai a i fomme ke speta, in kei de lâ, e guai a kele ke laca: ke, õlteme a skapâ, i sarâ i prime a fan det i spese de la rabja bestjâl kontra la nosta set! I n'ne 'nfilserâ sö a miêr sö i so sbade, i n'ne porterâ

vja 'n kadene a servî per töt ol mond... e la Kapitâl, le ke la se 'nkredia la skaña dora e santa del Siñûr del mond... la sarâ pestada sö de töc i pagâ del mond... finakê ge sarâ dac ol so tep ak a lur —.

E dapo ü momênt long komê la fam, a l'g'ã dic isê a töc lâ amô sbjankâc:

— Ardi 'l fig, po töte i otre pjante. Kuand ke edî k'i böta, oter pensî semô a la stagû d'i so fröc, mia ira? E isê, êkola, kuand ke ederî a söcêd kei laûr lâ... a l'sivrî ke l'ê 'l so tep del Dio de eñ fo in gödese! Ve l'dige me, e l'ê ira: la paserâ mia vja tötâ kela generasjû ke de 'nkö, prima ke töt a l'söcede. Teñi be a met: a l'sarâ skancelâd vja ol cel e poa la tera, pötöst ke i me parole! E 'ntat... sti atênc a negâ mia det indi pjasêr o 'ndi afare o 'ndel vi... ke l've borle mia adôs kel de lâ a l'impreesta. Perkê, ve dige, l'sarâ kompâñ de la so mola ke skata det indi trâpole, per töc kei ke g'ê a 'l mond. Stî pronc, dokâ, e pregî tötura, per vîga la grasja de skampaga a töc kei bröc laûr ke g'ã de eñ... e per komparî in bu stato denâc a 'l vost brao gödese —.

Oter, êkola. Deldê l'predikaa 'ndel Dom, e denôc a l'indaa fo de sitâ, a l'arja erta sö sö 'l “mut d'i ülie” 'ndoke i pasaa fo la noc a pregâ e posâ i pelegrî poerêc, kei sensa meso de pagâ stanse a fec. Ma semô de matina bunura l'ëra so a 'l Dom, e g'ëra lâ a söbet tata set per iskoltâl, e 'n tace i sirkaa a semper adoma prope lü.

KO (V)INTEDÛ : SENAKOL — GAL DE PJERO

La se faa sota uramai la so festa d'i Pa e dela Paskua, pa del dulûr e dela partensa: i kapi d'i prec e d'i duturû i g'ïa fresa de troâ kome fa fenî fo la so leanda de lü; perô i g'ïa a semper impö pura dela set. E 'hura, ol djaol kapo... l'ge s'ê metîd in korp a 'l Gûda, o' Skarjôt, ü d'i dudes! E isê l'ê 'ndac lâ ñe pjö ñe meno a metes dekorde koi kapi e koi so guardje, sö la manera de faga met adôs i ma a 'l Gesû sensa perikol. A i ê ñak istâc kontêc, kei lâ, e i ã decidîd akâ de pagâl. G'ê 'ndac be ol so prese, e de jura l'sirkaa la so buna okasjû per dagel indimâ a lur sensa tra de mes la set.

A l'ria, dokâ, 'nde setimana d'i pa senza leât, pa del dulûr e de partî, ol de kuando ke g'ê de paregâ ol añêl per la Paskua.

Ol Gesû l'manda lâ 'l Gûda a 'l Dom per l'añêl, e l'manda inâc ol Pjero e 'l Goân a troaga ü post de fa de sena. I ge domanda 'ndo l'völ senâ, e lü l'ge dis isê:

— Kom'a rierî det in sitâ, 'ntre tate done kondöna broka de akua sô 'l ko... l've eñerâ 'nkontra ün om kondöna broka 'ndi ma: oter indiga dre, e riâc a kela ka lâ 'ndokê l'indarâ de det, lâ oter du ge digerî isê a 'l so padrû, ke so sa dekorde: “Ol maestro l'völ saî 'ndo te g'et la stansa per faga majâ l'añêl koi so amîs”. E lü l've farâ ed ü stansû sô de sura, pront per sentâs so a tâola: lâ oter paregerî a pontî — .

Lur du i va inâc e i troa kompân ke l'ïa dic lü, e i prepara so per be de sena.

Isê, kuand ke l'ê sira, i so amîs e lü, riâc insâ per öna stradela men pestulada e men sota guardja, i se met a tâola. E l'se 'nvia a diga sô, lü (a i ê metîc bei komoc: de tat tep oramai la fünsjû l'ëra mia pjö “töta in pe”):

— Ö bramâd asê de fa kela sena ke de Paskua kon voter... prima de 'l me patî e de 'l me partî ke me toka... e ve dige ke ñe disnerö ñe senerö pjö, dapo, finakê forö la me, de Paskua, indel reñ! — .

Po, fac fo ü falî de i e leâd ol prim kales del ceremoñâl... a l'pasa fo de töc, ü per ü, kol fjâsk... po l'rend grasje a 'l cel e l'ge dis isê, a lur:

— Capi 'ndi ma 'l vost bicër poa töc voter kon me. Ve dige me ke l'ê l'ölte ma olta ke bie ke ergöt de bu, e ke bierö ñe pjö negöt de la festa, dapo... finakê ovrö fac la me Paskua del reñ! — .

E po, töld sô ü pa, a l'rend grasje, a n'ne tö so ü torsêl, po l'pasa a dagen ü bukû per ü po a lur: — E kompân de kel pa ke l'ê 'l me korp... ke poa me sorö könsömâd töt per voter... e dapo firî isê poa oter: könsömerî 'l pa 'ntra de oter kompân de me adês kon voter... per regordâs de me kom'a s'regorda la Paskua; per regordâs kel ke ö fac me per voter... e regordaga a 'l me pader in cel ki ke si oter per me, e per Lü — .

[Me dige... ke l'â fac akâ riferimënt a kuando ke poa lur i sarês istâc iscepâc sô kom-

pâñ de 'l pa, a so tep. Po, me krede, de sigûr l'ävrâ a dic "kompâñ de kel poer añelî ke": perô, sikome ke skanâ e sakrefikâ animai a l'ê restâd amô per tat abetüdena de ebrê e de pagâ, e ke l'sarês istâc a ü laür mia bel de sömeâ de fa stes d'i oter, e in pjö, karisjûs per tace poerêc, po skomod per restâ skundfc... i vangelieste i ä lasâd fo; ke i prim krestjâ i ä po desmetîd prest de "fa sakrefese" a kela manera lâ. Karagrassja, ol Gesû l'ä sirkad fo ü majâ e ü biv de pace e de festa, senza pjö kopâ, ñe brüsâ. A be, dâi: amô amô, brüsâ l'incêns? Êl magare posibol ke l'völêds di "maerö pjö añêl ña bie-rö pjö i dre ai ritöai d'i pader lâ indel Gito; e ñe oter, po: ke adês a 'ndo me a fala... la paskua gösta per la nöitâ del nost brao reñ! E dapo, l'sarâ töt ün oter bankêt"... a?]

E a 'l so momênt de l'öltema d'i libasjû ritüai, de 'l so post, kol kales arsâd sö, a l'dis isê: — Buna: kon kel öltem kales ke benedêt, a firme 'l me pato kol Dio Pader Sant per salvâv voter: e per voter a l'bierö, abê ke l'ê 'l me sang. Ke defati... a l'maja e l'biv ke kon me kel ke l'm'â semô a endîd, a pis de kavri de skanâ... E isê, l'ê ura de part, per o' scet de om mesia, prope kompâñ ke g'ê stac fisâd e l'ê skriîd so: salm sentedês. Ma guai a lü, kel poer om... ke l'ê dre a part... per tradî! —

E i dudes aŭura a domandâs ki ke l'ävrês mai püdîd fa ü laür del gener... ü de lur magare!, e a gürâ ü per ü "me, ñe mort!". Po, la desküsijû la s'ê ultada sö 'l parêr ki ke de lur a l'sarês istâc ol pjö importânt, a so tep. E 'l Gesû:

— I re e kei ke goerna la set, i komanda lur... e i se fa camâ a benefatûr! Mia isê per voter, perô! Intrâ de oter, ol pjö importânt... a l'see kompâñ del pjö simplicôt, e kel ke ge toka komandâ a l'see kompâñ de kel ke ge toka e l'ê bu adoma de servî. Sarâl ki ol pjö importânt, e? Kel servîd a tâola... o kel ke i a servês? Mia dôbe: kel servîd! E adês ...ardim a me, oter: soi mia ke a me a servîv voter, a tâola, e: ôi mia ülid servîv me? — [E ke m'se rinkörs a noter ke la manka la so bela laanda d'i pe e ke l'g'â de ês semô partîd ol tradidûr.]

E dapo ü momentî: — A sê... oter si kei ke me si restâc amîs in tate proe, finadês. E me, dokâ... so dre prope a preparâv ü post indel reñ, isê kompâñ ke 'l Pader Siñûr Sant

a l'ĭă preparâd a per me. E ve l'dige me: oter sirî amô sentâc so isě, a la me tâola per ol reñ senza fi. E sirî sentâc so 'n tace skrañ dor, per güdikâm a tôte i trebû del Esdraël. Ma skoltîm be, oter, ke... sirî po tœc pasâc prima 'ndel kriêl kompân de 'l formêt: ke-sto... l'g'ê stac koncedîd a 'l djaol. Ma me ô pregâd tat per voter... akâ per te, Simû, ne ...ke restigev mai senza fidüca! E te, Simû... kuand ke te sěrêt amô a señ... fâga forsa a i to fradei! —

Ol Simû iħura l'ge dis isě: — Aa, me, kon te... so pront akâ a eñ in presû... e po a fas kopâ, per te, me! — Ma 'l Gesû a lü:

— A... Simû... ke gran bela preda ke te set! E, per fabrikâ... a me me pjâs prope dei prede isě — [O m'vôlei kê magare l'âbe dic “i ma toka, poerêt a me!”?] — Ma... te dige me ke stanôc istesa a 'l kanterâ mia gal... prima ke te per tre olte te fâget aparî ñe de koñosem, me! — E dapo ü momentî, a tœc lâ amô senza fjat:

— V'êl mai mankâd vergôt... kele olte ke v'ô mandâd in gir senza bursî, senza sak e senza dope sândai, e? Ira: negôt! Ma staolta, [me l'so ke] ki ke g'ă ôna borsa i a tœerâ dre, e poa 'l borselî; e ki ke l'g'ă mia ôna sbada, l'venderês fo a l'mantêl per krompân ôna. A, sě... l'ê uramai ke per söcedîm prope a me kompân ke g'ê skriid so “a i ä kôn-tâd det insêm a i lader e a i bandîc!”. A m's'ê prope dre a fenila fo... isě komê la me toka — E kei lâ: — Tè, âda ke: ke do sbade, a l'okorensa, i g'ê semô, tekade vja ke! —

Ma lü: — Sě, sě: i ê asě, e n'ne ansa ak, cêrtosa! Kele lě... i me salva de sigûr! Dêm... dêm dokâ, adês! — E leâc sô, po eñic de fo, i s'ê 'nviâc a 'l solet insô per ol “mut d'î ülie”, lü kon tœc i so de dre. [Tœc meno ü, ke l'se faa prope mia problêm ñe de tœ sbada, ñe de kapî se 'l Gesû l'ëra pjö tat sô 'l tœ 'mpo 'n gir... o sô la delüsju... o sô 'l preokupâd... indel regordaga i so bei tep e pensaga a kei ke 'nvece rîaa... Oter.]

Riâd lâ sô 'l post, a l'ge dis: — E adês, pregi poa oter, per vês forc e resistî —

Isluntanâd de lur ü kuak pas e 'ngünikâd so, a l'prega: — O Pader... se te te ôlet... tœm vja kel kales ke de biv, kela proa ke isě düra. Perô ne, mia kel ke ôle me! Te l'set te kome te ôlet, e isě amen, a l'ê 'l nost be! —

E... g'ê lâ ün angel de 'l cel... a teñel sô de morâl, ke lü l'va aderitüra in angonea!, e l'prega pjö capâd amô, po l'süda a grondenû, infina a sang, iskuase töt ü sang del nas! [Töc laür dokâ ke ergû akâ 'ndormët a l'ă est e l'm'ă köntâd sô...]

Po, delê 'mpo a l'lea sô e l'va lâ d'i so: e i a troa lâ 'ndormentâc, ki pjö ki meno, e per ol majâ e biv de la festa, e per l'ura, e per la pura... ke i ge kapës det negöt de negota, ñe i ed ol bandol, per ôna festa de Paskua (ôn'otra Paskua, anse, töc isê luntâ de ka, e kon ñe ü [in] skarsela, dapo i spese dela sena, i oferte a 'l Dom e 'mpo de karitâ a ü per de poerêc lâ de fo. Ma... oter)! E l'ge dis isê:

— Kosê fi: dörmî, po? Sô bei desc! E pregi... o poerêc a oter, a la proa ke ria! —

L'ê dre amô a parlâ, ke l've 'nsâ ü skuadrû de set. A g'ê denâc a töc ol so Gûda, ü d'i dudes (a l'dormia mia, lü: l'ëra stac ligêr a tâola)... e l'ge se fa apröv a 'l Gesû... per basâl sô! E 'l Gesû a lü: — Aa, Gûda, amîs! Me basereset sô... per vendem!? —

E kei otr'öndes apena i ge ria a 'ntüü ergöt... i salta 'mpe e i ge fa: — A... êl adês... k'i okör i sbade, e, kapo? —. E ü l'mena lâ ôna tîga, de pjat menomâl, a l'orega dreca d'ü servidûr del kapo d'i prec, ke se l'ëra de tai adio ko sô i spale!

Ma 'l Gesû l'fa pront: — Ma basta, lê! —. Po l'ge toka la so orega a kel lâ so 'n tera... e l'ê in pe bel e guarîd (perô a nisû l'ge fa ñe 'mpo efêt: laür de töc i de! Oter).

Po, 'l Gesû l'ge fa a i prec e a i so guardje e a kei oter kapi eñic insâ a töl:

— A si eñic insâ koi sbade e koi bastû... kompân de îga de brakâ ü delinkuênt ke skapa! Ma... s'ëre mia lâ töc i de 'ndel Dom kon voter? E lâ... m'î mia portâd ivjâ, e! Cêrtosa, l'ê gösto kesta ke l'ura gösta per voter: ol fond del fosk... a l've fa forc, prope, eko, oter! —. E jura, dapo ke i l'ă capâd e ligâd sô... a i ä portâd ivjâ, e i ä fac indâ de det indela so ka del kapo d'i prec.

Ol Simû Pjero l'ge 'ndaa dre apena 'mpo deluntâ. Det indela kort, g'ëra impiâd sô 'l fög e i ge staa aturen in tace, e poa 'l Pjero l's'ê kucâd so koi oter. Ôna serventa (...se fâela po amô aturen a 'st'ura, in mes a tace omasû, impö a biic?!) a i ä est, lâ 'n banda a 'l fög... la g'ă ardâd be sô 'l müs, po la g'ă dic isê: — Aa... te set a te u de kei lâ de kel

lâ, e!? — Ma 'l Pjero... l'g'ã respondîd de no, prope no! E delê 'mpunî, poa ün oter a l'g'ã dic isč, a edel lâ: — Ma sč, te set prope ü de kei lâ, te! — E 'l Pjero amô “noo, ñe per insôn, po”! Pasâd fo ün'ureta, ün oter a l'ge da amô: — Per me l'ê ira: kesto ke l'ëra lâ kon kel lâ... Defati, a l'parla galelë... — E 'l Pjero amô ôna olta: — Oč, a te, ma... köntet sô kosê, po, te... Me, so prope negöt de kel ke te diget te... me! —

A l'ëra dre amô a barbotâ... ke l'ã kantâd ü gal! E 'l Gesû, ke l'ëra mia tat deluntâ, a l's'ê ultâd e l'g'ã ardâd ihâ drec a 'l so Pjero: e 'l poer Pjero oter ke preda... a l's'ê regordâd precîs kel ke 'l Gesû l'g'ã dic “a l'kanterâ mia 'l gal, prima ke te te m'âbet ri-negâd tre olte, te!”: e staolta, skapâd fo de lâ... a 'l s'ê metîd dre a pjans amâr.

E lâ a des menúc de strada... poa ün oter a l'fenia de pjans, indön'otra manera: tekâd ivjâ, poer diaol (poer krist) a lü: djorsâ [dio l'sa] se adoma disperâd, o 'mpo a pentîd e penitênt. Oter.

Förtüna... o mei: kara grasja, ol gal a l'kanterâ poa 'l de göst e benedêt.

Intât, lâ de det, i omeñ k'i ge faa la guardja a 'l Gesû, i a skersaa, i a pikaa, i ge ben-daa sô i ög po i ge domandaa “indüina, a: ki ke t'ã pikâd det, e?” e so a insöltâl, insêm a ü muntû de fatôade.

Apena ke l's'ê scarîd fo, töc i kapurjû d'i tri klas, politika sköla e religû, i s'ê reüníc töc insema e dapo, töc dekorde, a i ä portâd lâ a 'l so trebünâl güdë e i g'ã dic isč:

— Se te set prope te 'l mesia... fâmel kapî ak a noter... de sae! — Ma 'l Gesû:

— Kualsčase laür ke ve dige me, oter me kredî mai! E se po ergöt ve domande... me respondî ñak. E jura sentî kesto, ke l'ê Bibja, e l'ê dre a kömpîs: “scet de la so potensa del Siñûr, a l'vederî lâ a 'l so post, a ma dreca de la potensa del Siñûr!” —

E lur a röda: — E magare te sareset po prope te... kel iscêt lâ del Dio Sant, glôrea a lü, e? — E jura lü:

— A me me par ke fi töt oter a ost komod; po l'ê ñe sbañâd, a di isč: e oter adês a l'fi deentâ ira! Adês l'ê pjö ñe tep de cåkole, ne? E prope oter ke m'ï apena... nominâd Dio .

Tat k'i spetaa adoma kel... l'ê stac ol señâl, e i g'ã dac del bestemjadûr isfacâd: — Ke

bisõñ a m'g'ãi amô de testemone uramai? M'l'ã sentîd tõi be koi noste orege! —

[...A i ã sentîd tõi kel ke ge barbotaa 'n pansa a lur, mia la so us de lü! Oter.]

KO (V)INTETRÎ : PELÂT — KALVARE

A i ê saltâc impě tõi kompâñ de tate mole... e kon lü ligâd sõi, a rüsû e sbõtû, i s'ê in-viâc îhâ per portagel lâ a 'l Pelât, apena riâd insâ de Ceserea... de fala po fenida a rě-gola. Lâ de 'l Pelât perô, a l'vokoria oter ke ü “scet de Dio”, per faga firmâ (per ol româ l'ëra scet de dio akâ 'l so imperadûr Teberjo: gösto kel brao omasêt, sě). E jura... daga a köntâ sõi ke i l'ÿa troâd lâ tate olte a skoldâ sõi la set, e a diga de pagâ mia i tase a i româ, e ke 'l re l'ëra lü... Ol Pelât a l'g'ã domandâd a 'l Gesù:

— Aa... e isě, omasî, ta sareset a te ü re d'i Güdě, e: de kei ke sboga fo ke kompâñ d'i sfons! Ma, sensa ne 'l föder d'õna sbada... ü re? —

E poa lü kom'a i kapi, ol Gesù l'g'ã respondîd: — Me... me par ke te set dre te a dil, kon kei skalmanâc lâ. Perô te te penset ergõt d'oter —

Ol Pelât, ke prope bambo l'ëra mia, l'ê 'ndâc de fo, de la set e d'i kapurjû, e l'g'ã dic isě: — Per me könt de me, me ge troe negõt, a kel omasî ke, de metel a mort —

Ma de lâ i ge daa det de pjõ amô: — Àda ke l'te met la set kontra a predikâ kompâñ de kel Gûda lâ ke trentâñ fa l'se reultaa de la Galelea infina ke! —

Kuand ke ol Pelât l'ã sentîd isě, a l's'ê 'nfurmâd se l'ëra delbû ü galele; e jura, dato ke l'ëra d'i bande 'ndokê l'komandaa ü falinî a l'Eröd, a l'ge l'fa portâ lâ a lü, ke per i feste in kei de lě l'ëra gösto eñîd insâ poa lü de Teberiad a Gerusalêm.

Ol Eröd, a ed ol Gesù l'ê stac ñak kontět, tat ke l'g'ã oja semô de impõ de edel, per (v)in sentîd a parlâ: e l'isperaa de edel a faga sõi kuak mirâkoi, se mai a l'valia ergota de pjõ de kel oter batesadûr (...turnâd viv?). E isě, l'g'ã dac det akâ lü, domande sura domande: ma 'l Gesù l'g'ã ñe mai dac de resposte. E 'ntat, kapi e kapeti ke g'ëra lâ i g'la menaa amô koi so aküse stantide. Ma l'Eröd, koi so sgeri, l'ã fenîd kol tõi adoma 'mpo 'n gir: a l'g'ã metid sõi 'l mantêl ke ge 'ndaa be a lü, kel bjank d'i mac, po g'ÿa ri-

spedîd îhâ a 'l Pelât [...a töl in gir impö akâ lü “atênt te, ke 'l re so me ...e kesto ke l'ê afare to”: ke lü n'n'ña sa tüd asê del ko del Goân, per dörmî pjö de noc. Ñe ge pasaa po per ol so, de ko, de ĩga denâc... ü skampâd a 'l macêl de scetî ke l'ña urdenâd ol so pader, prima de mör. Oter]. Po, âda te... kei du lâ ke fin'a jer i se usmaa ñak... k'i se sarês ontera 'nvelenâc intrâ de lur e mandâd lâ la buna nõa a i so kapi de Roma... de jura i ê deentâc ak amîs (a be ke 'l bolpî l'ès mia ülid töga fo i kasteñe de 'l fög a 'l... so sö-perjûr; perö l'g'ã teñîd perbenî 'l sak poa lü)!

Ol Pelât, dokâ, turnâd a lü 'l balî... l'ã konvokâd amö 'n pñasa (kuantemai!) set e kapi de töte i kualetâ, e l'g'ã dic isê: — A m'ĩ portâd ke kel om ke... kompâñ se l'ëra ü reolü-sjunare... A l'ö 'ndagâd sota i osc ög... e g'ê resültâd vira negöt de kel ke ga fi 'ntort. E po ñe 'l nost Eröd, ke m'l'ã mandâd ke amö a me, ñe lü i a troa perikulûs: a l'völ prope di ke l'ã kömbinâd negöt de meritâ de mör! E jura po, kontentiv: ga forö da öna kuak fröstade: se l'v'ã ofendîd... isê l'meterâ a post ol ko; po l'aserö 'nda —.

Per i so feste de Paskua de lur (la memorja de la so braa liberasjü, öna olta vja de 'l Faraü) l'ëra gösto abitüâd a lasaga 'nda ergû de kei det in presû. Ma kei lâ, majâd la foja... i s'ê metîc dre a skalmanâs töc insemâ: — Kesto ke sö 'n krus... e fo ol Barâb! —.

Ol Barâb a l'ëra det perkê l'ña kopâd ü, indöna mesa rivulüsju öna olta in sitâ. Ol Pelât perö, mia dekorde... pöñtera [pjö o(le)ntera] l'preferia desliberaga fo ol Gesû...

Ma kei lâ amö: — In krus... Sö 'n krus! —. Ol Pelât, per la tersa olta: — Ma, ke mal v'äl po fac, de mör in krus!? Me g'ö troâd propjamenta negota... per mandâl a mort. V'ö dic isê ke l'forö fröstâ: ma dopo me toka lasâl indâ! —

Kei lâ de bas perö i usaa sö semper pjö fort... e adês i faa 'mpo a pura, e i soldâc i se agitaa... Finakê 'l Pelât (ke a töte i manere l'g'ña sa bel e paresâd, lü, per kei krapû lâ semper pronc a reultâs, tre bele krus per söbet dapo 'l so festü de lur...) a l'ã cedîd: e l'ã firmâd la so kondana ke i ã pretendîd lur. Isê, per la karôtola (de 'mbunii sö) a l'g'ã lasâd liber ü d'i tri, kel maskalsü metîd det in presû per revolüsju e per ĩ kopâd, ñak; e per ol bastü (de faga po ed be ki ke l'komandaa, lâ)... a l'g'ã mandâd a mör kel ke l'ña

mai fac det ñe negôt de mal! E isě... 'ntra redikol e kreminâl patentâd, lâesen i ma, a la so manera ritüâl de lur lâ, e fas sô a lû la so braa neca grisa 'nde storja [a l'sa 'nkredia po d'î salvâd la faca e poa 'l post; mia per tat amô, perô: storja a kela. Oter].

Intât ke i a porta vja, i ferma ü tal Simû de Sirě, ke l'turnaa a ka d'i so kap... e i ge karga sô la krus de portâ de dre a 'l Gesû. A g'ê dre a ü bordêl de set, e ôna kuak done k'i fa lamênt per lû, e i pjâns [ôna konfratêrnita, o ergône d'i so k'i l'l'ia sirkâd?].

E 'l Gesû, ultâd invêrs de lure, l'ge dis isě:

— Aa... otre scete de Gerüsâlêm... mader isnatürada koi profęc! Löci mia per me, otre! G'ivrî asě de löcâ per votre e per i osc, de scec! Ke, êkola, a l'ria de kei de, ke s'digerâ isě kol profęc “beade i pötaege, kele ke ñe scec i ä fac ñe lac i ä dac... per ol macêl!”. Hura, la set la digera “koline burlim adôs e muc sotrim!”: perkê se l've tratâd a kela manera ke ol leñ verd... sarâl po tratâd komê kel töt mars, e!? —

Riâc sô sô l'ispontû k'i ge disia “ol krap, ol kraño, Kalvare”, lâ i ä metîd in krus ol Gesû e po ü per amô de presuner (du brigânc, ma forsâk impö a patriote: de faga ed a töt), ü a ma dreca, ü a mansina de lû.

E 'l Gesû l'pregaa: — Ne, Pader: ârda de per dunaga, te: ke... i sa po ñak kel k'i ê dre a fa e a fas... e tat de meno kel k'i ê dre a fam a me e a fat a te —

E i soldâc a i ä trac a sort ki ke ensia i so du stras: Bibja, salm intedû!

La set i staa lâ a ed. I kapurjû invece i ä skersaa e i se disia: — Tace d'oter a n'n'â salvâd... a s'sent a di: e adês dokâ se l'ê delbû lû ü meso del Siñûr... a l'se salve po lû, o no! Ke dapo kasomai... a l'me salverâ poa noter, a! —. [E, senza saîl, i lasaa fo del sög “Ergüdoter, sô de sura”... o almeno i rescaa mia de tral in bal trop de persuna, a s'se sa mai! Ma... oter.] Poa ergû d'i soldâc a i a skersaa, e 'ntat i ge daa 'mpo de asît de biv, e i ge disia: — Per vês ü re d'i Gödě... te fe prope mia bel vêd! Forsa dokâ: l'ê adês, ol to momênt... o pjö! —. G'êra sô defati sura 'l so ko ü kartêl, kon skriîd sura “Gesû Nasarě Re Güdě”. Ü d'i poer disgrasjâc ke i êra lâ 'n krus a lur... dopo 'l so brao botî de fröstade poa lur... a i a 'ngörjaa akâ lû: — E Hura, a te poer djaol! Se te set ergû... ü

krist ke al vergöt (ke val ergöt)... sálves te, po sálvem a noter dokâ, adês: a m'sei [s'çi] mia ke a noter per i laorâd per ol mesia, e? Ma ke m'se salva pjö... ke l'me salva pjö negû... ñe 'n tera ñe 'n cel! —

I see po stac delbû, o mia, 'mpö a patriote... kel oter perô l'ge bajaa dre: — Sito, te: bestëmja mia 'l mesia ke g'ã de riâ! Po, se almën a mör te g'e ü falí de timûr de Dio... préga: mia 'ngörjâ ü ke l'ê ke 'n krus kome te! E me e te, almeno, l'ê a gösta isë, ke per vês kastigâc... m'ã po be fac det vergöt! Ma lü ke, lü... a l'ã ñe mai fac ergöt de mal! A, Siñûr Grand: se te capet det kel santôm ke... sèrem mia fo la porta söl müs a me pok de bu ke ge eñe vjadřë —. Po l'g'ã dic a 'l Gesû: — E te, profët... regórdes magare de noter poer disgrassjâc ke 'nsem a te, a... indel to bêl post ke l'te speta, te! —

[E dokâ l'völ di ke n'n'ïa sentíd a di ergöt a lü, de 'l so “reñ” del Gesû. Isë... per ü menût ol Gesû l'g'ã üd a ü falí pjö car ol valûr de kel ke l'ge söcedia, e ke l'möria prope mia per ol pernegöt.] E 'l Gesû l'g'ã respondíd isë:

— Sigûr, te l'dige me: te te set gösto semô de ke... in paradís insêm a me! —

E l'ëra a la so braa resposta 'n finisjû ak a 'l diaol, ke l'sirkaa amô de fa borlâ so la krus, indêl ved ke l'veñia ñemô mia so lü. Ma, oter...

L'ëra skuase mesdë, e g'ê eñíd fosk töt aturen, sô 'l mond: fin'a i tre t'ävreset dic ke g'ëra ñe pjö 'l sul in cel! Ol tendû del Dom a l's'ê strasâd sô indelmês... ke kei de noter k'i sia komâ ke l'ëra fac i ävrês vest a dervís ol cel ke g'ëra pitürâd sô sura... kompâñ se 'l Siñûr a l'veñia de fo (o se l'ga dervia fo l'ös del so tabernakol a ergû! O a töc, a la finfí, kol Gesû ke l'ëra dre a riâ sô!). ...Mai ñe söcedíd prima ergöt de 'l gener! Ma se l'könta sô amô a 'nkö, de testemone k'i koñôs ñak ol Gesû: öna bela skosa de teremôt l'ävrâ krepâd la trav indo' l'ëra fisâd ol tendû...

Sô la so krus, ol Gesû kon tóta la so us l'ã pregâd isë: — O Pader... [me so semper istâc indei to ma... ö fac töt, ö dac töt... a m'g'ã riâd... e] adês so ke amô töt indi to ma! — [Skuase kompâñ de di sô l'orasjû dela sira, o de salüdâ la mama e 'l papâ, adoma 'mpo surc. O... ke l'ge fes sentí be a tace surdi, lur lâ... ke lü l'pregaa?]

Po, dic isě... l'ěra a mort. Fenîd de tra 'l fjat, fenîd de bat ol kör: fenida la storja, t'ävreset dic! [Ma isě po, lü l'turnaa delbû "a la ka del so Pader"... oter ke a 'l tep ke l's'ěra fermâd lâ a 'l Dom, a i so dudesâñ!]

Ol kapitâ d'i soldâc, a ed dei laûr kompâñ... a kuak manere ispirâd de 'l cel a lü l'ă dic sô: "A, de sigûr... ün om isě l'ěra ün om del dio!" — (ergû i ävrês po sentîd "a l'ěra ü dio!") o almeno "ol so scet d'ü dio!". Dic isě de ü pagâ... ke i a koñosia ñak, kel ke l'ia fac in veta!). E poa tace de kei k'i ia est kei fati lâ, uramai i turnaa a ka sbatîc a la granda po i se n'dôlia a 'mpo, a sirkâs ol perkê e 'l perkome (...kuakdû de sigûr i se ne regorderâ po pjô innâc, de konvertîs, a la fi). A ôna buna distansa (amô Bibja: salm 38) a i ěra lâ a oservâ töt akâ dei so amîs k'i g'ěra 'ndac idrê de isî fin'a mia tat prima, po dei amise ke g'ěra eñide dre de la Galelea fin'a Gerusalêm per i feste, fina a la so procesjû d'i "osana!" (sedenô... m'i savrêsei komê töc kei laûr ke, e?); ma nisû e nisöne i sera kosê fa, oramai, e i se askaa ñekâ a 'ndaga lâ apróf a la krus.

G'ěra lâ poa ün om, tal Gosep, ü del trebünâl söprêm, persuna deña, ke l'ěra mia stac dekorde koi oter kapi, kel k'i ia decidîd e fac. A l'ěra de Rematea, ôna sitâ d'i Güdê, e l'ispetaa 'l reñ del Dio Sant; e sikome ke l'ia 'mpo koñosîd ol Gesû, e po kompâñ de 'l Tobî l'soportaa mia bandunâc i korp d'i santôm... a l'ga s'ê presentâd lâ de 'l Pelât, po l'g'ă sirkâd ol korp del Gesû. Ol proküradûr româ, impö a merveâd ke l'födês ñe ü parêt ñe ü amîs del mort, ma ü a 'mportânt in sitâ... a g'l'ă dac.

A i ä trac so de la so krus [la sie staca faca sô prope per lü, o sa dovrada... a i ä po la-sada lâ sô; e la sarâ magare eñida buna a per vergû d'oter]; a i ä ultâd det indû lensö, po i ä metîd det indöna büsa skaada det indela preda ia del mut, indokê g'ěra ñemô mia stac metîd det negû [ke la see po staca la so, o ôna fecada per l'okasjû]. Isě po âda te: d'i bras del so pader in cel in bras a la so mader, indi bras a 'l so Gûda, imbrâs a la so krus e de lâ 'mbras amô a so mader e a la so braa tomba; e per semper in bras amô a 'l so pader sô in cel! Ke isě, po, poa noter a m'pöl vîga mia trop terûr de la nosta, de krus e de tomba, dopo la so de lü, êkola! Oter.

A l'fenia 'l de aante la Paskua, e l'se 'nviaa semô ol so sabat sant... I fomne eñide 'nsâ de la Galelea kol Gesû i g'ê 'ndace dre a 'l Gosep, i ã est la büsa e i ã est a metí det ol Gesû: i g'ã dic grasje a 'l Gosep, po, a büsa serada fo be, saludâd e sigürâd k'i sarês veñide lure pusdomâ a kürâ pjö be 'l korp... a i ê turnade so 'n sitâ, a preparâ önguênc e pröfôm, koi so brae lanterne 'mpiade; tat, impostade sö kol mort, i püdia pjö majâ l'añelí, per kela paskua lâ (fo ke i ès fac prima, 'nsem a i so amís del Gesû det lâ 'ndel senakol: ke jura i pensaa “a m'g'ãvrâ mia tep per la ceremoña, domâ... e a paskua l'me söcederâ be ergöt de gros, a töc noter!”). Po, a 'l sabat kompâñ ke g'ê preskriîd, a i ã posâd. I s'ê pjö müic negû, perkê l'ëra deluntâ, e perkê s'püdia mia fa dei mestër.

D'altronde, i ävrês a troâd lâ i guardje.

Ke isê po, fac a pontí töt kel ke l'g'ëra stac sirkâd, poa 'l Gesû l'ã posâd.

KO (V)INTEKUATER : A LA TOMBA — ASENSJÛ

Ma... ol prim de indillaûr [*in de de laorâ*] de la so setimana de lur, dapo 'l sabat, söbet de matina bunura i s'ê portade 'fâ a la tomba, koi so laûr k'i ia sa preparâd per bení. E... i ã troâd lâ semô spostada la preda ke prima la seraa fo la büsa: ma 'ndace de det... a i ã mia troâd lâ ol so korp del Gesû!

A i ëra lâ senza saí kos'i g'ã de fa... a rendes könt e a das öna resû... e g'ê komparíð lâ du omeñ, koi estíc k'i berlüsia töc. Lure, stremide, i fisaa so 'n tera koi ma denâc a i ög. E jura i du omeñ (de sigûr, mai pjo i soldâc de guardja: pöldâs... ol Mosê e l'Elí?) i g'ã po dic issê: — Siñî pör det be, otre, de brae! Kose sigetî a ardâ 'n tera... sirkî a fa, po, ke 'n mes a kei ke dörma, ü ke l'ê bel desd ön'otra olta? Merâ pjötöst turnâ fo 'n mes a i viv, per sirkâ ü ke l'ëra mort! A l'ê pjö ke, lü: l'ê resüsität! Ël mia öna eta... ke l've disia, semô de 'fura lâ 'n Galelea, “a l'ê necesare ke 'l mesia l'ge eñe metíð indimâ a i farabuti, a l'see metíð sö 'n krus, e a 'l so ters de l'turne amô iv”!? Sarala öna nöitâ, öna stramberea, adês? —

E i s'ê po regordade, sigûr, d'i so parole de lü... e ke l'köntaa sö 'nfin'a ke l'ëra nasîd det indöna korna büsa; e adês dokâ, d'öna büsa l'ëra nasîd amô, resüsitâd!

E turnade so 'n sitâ, töte kontete i g'ă po köntâd sö töt a i öndes, e a töc i oter k'i se troaa lâ 'nsema. Prope: la Marjana de Mâdela, la Goana, la Mari de Gakom, e i otre fomne ke g'ëra lâ kon lure, i g'l'ă köntâd sö a i apôstoi e a la so mama del Gesû.

Perô, m'se 'nkrederâ mia diolte ke töc i ă po tölda sö per buna, ne, la nöa! Töcima-nere, 'l Pjero (ke fin'a mia tat prima l'ëra dre amô a löcâ de ergoña) l'ê saltâd sö e l'ê kurîd lâ a la tomba, e l'ê 'ndac de det, e l'ă est lâ adoma i so bende de lü, töte be a 'l so post del ko e d'i gambe e del böst, ma... öde: i fasaa sö pjö negota! Po, dapo, l'ă giroa-gâd ü falinî 'nsö e 'nso per la sitâ, a sent a s'köntaa sö kosê... prima de turnâ lâ koi oter amô: e l'ê ñak restâd... per kel ke l'ă est... e per kel ke l'ă mia est poa lü. ...Po, oter.

Kel de lâ amô, dapo, du de lur i ëra partîc söbet dapo 'ste storje lâ de done, e prima de ed a turnâ 'ndre 'l Pjero (ma... spetâl a fa, per kosê, po?) e i ëra lâ per la vja k'i 'ndaa fo a Êmaus, ü país lâ a sul ke ü per de ure de Gerüsâlêm; e i parlaa 'ntra de lur de töt kel ke g'ëra söcedîd. E 'ntat k'i deskoria e i deskötia... l'ge s'ê metîd in banda 'l Gesû... e l'kaminaa 'nsem kon lur. Perô, lur a i ă ñe koñosîd: o i g'ă sö do bele kröste sö i ög, o ke lur du i a konosia ñemô mia de persuna, o sedenô lü l'ge sömeaa mia trop amô a kel de prima. Oter.

E lü l'g'ă dic isê: — Si dre a köntâ sö kosê, po, de bel o mia, e? —

Ałura i s'ê fermâc. E ü d'i du, ke l'se camaa ol Kleop, a l'g'ă dic isê:

— To se po isê forêst adoma te... fo ke a la kapetâl, a... de saê mîga kel k'a g'ê söcedîd estâ semana, ke? — A l'g'ă domandâd: — E kosê... dokâ? — I g'ă respondîd:

— La storja 'kkel Gesû lâ... kel fo 'nNâsaret, k'a l'ëra ü profêt fort a parole e a fati... deante a 'l Dio Siñûr e a töt ol mond; e komâ e kapi d'e prec e kei oter kapi e l'ă po ensida amô lur a staölta, e e l'ă capâd e tradîd, per fal kondanâ a mort, po e l'ă a metîd sö sö 'ndöna krus! Notre... m'ga speraa daldebû k'a l'fös lü kel k'a l'ga tokaa desleberâ fo ol Esdraël! Ma 'nkö, l'ê dre a pasâ fo a 'l so brao ters de uramai, dopo k'a l'g'ê

kapitâd kei laûr lě. Otro ka kel ka l'disia lü diölte “tre de... per turnâ 'ndre”: uramai, kuak ure... po l'sarâ sul ke ö kadaer e basta, e ña 'l Siñûr... 'nfena kasomai a 'l de 'lla al d'ol Gôsefa... Otro ka câkole 'ffomne! Sě, ö per eddone... e m'ă fac restâ ak: e des isě k'ê 'ndace 'ffo folâ a la so tomba estamatena bunura, e k'e ă pjö troâd lâ 'l kadaer, e po e m'ă a dec... k'e ă est a doi ângei! E kei e g'ăvrês dec essě... ke lü l'ëra amô iv! Ma, s'sa po be: fomne, des parole... fati magare pötôst mes, konâ ü! E dopo ga sarês po 'ndac sössô a ü per d'e nosc amîs, fo lâ a la so tomba, e e ăvrês troâd folâ kompân k'e ă köntâd sô e done; ma lü... de sigûr e l'ă ñamô mia est negû, lü. A... ke m'sa salva pjö ña staolta! L'ă prope sbařâd sô töt akâ lü, poer krest a lü! Ma poa 'l Siñûr, ne, pota... lasâl mör essě, po! —. Oter. ...E 'fura, l'ă parlâd lü:

— [A... poer lok a oter, e a rilênt indel kono a krêdega a kel ke i ă a semô dic i profěc!] Ma, g'řel mia gösto de patî tœc kei laûr lâ, ol mesia, e de riâ sô isě 'ndela so glôrea!? —. E a 'nda, 'mpresapök tüso kei dü lâ a i fomne... l's'ê metîd dre a spjegâga sô de 'l Mosê a tœc i profěc, töt kel ke 'nde Bibja a l'predisia de lü, prope. E, riâc lâ apróf a 'l paîs indokê kei du lâ i se fermaa lâ... lü l'ă fac per tra drec amô (a l'g'era prope mia de fermâs lâ, lü). Ma lur i ă po a skuase ôbligâd a fermâs: — Stâ ke ensêm kon notre, dâi... K'a l'ê a tarde uramai, e 'l sul a l'va so 'ssota — [de sota]: 'ndarêt po 'ndoê... a 'l fosk... ka to se ña de 'ste bande, te, po, a?! —.

E jura l'ê 'ndac de det kon lur. E kuando k'i ê stac sentâc so a tâola... lü l'ă töld sô ü pa, a l'g'ă dic sô la so braa benedisjû, po l'ge n'ă dac ü capêl per ü [e isě (k'i g'ăbe po est det o mia i büs d'i coc indei so ma... ma senza faga tat kaso?) l'g'ă fac ak a lur la so “prima kümiñû”, dopo la so a kei oter lâ indel Senakol... ke lur du i ãa sentîd a köntâ sô? Oter.] Po, kasâd so tœc ü bukû... lü kondû pretêst l'ê leâd sô de tâola. E jura... i so ög de lur lâ i ge s'ê dervîc fo, e i l'ă po koñosîd: ma lü... l'ëra sa bel e skomparîd, e i l'ă pjö est ön'otra olta! E 'fura, i s'ê dic isě ü kol oter:

— Pota, poer lok a notre, prope! E se ka... l'ma sa skoldaa sô 'l kör samô entât k'a m'kamenea e lü l'parlaa e l'espjegaa e profěc! —. Êkola, prope: a i ă rescâd de “ed mia

e sent mia” ñe staolta... ög serâc fo e orege stopade, perkê per lur “uramai l’ëra sa trop tarde”... (e “a ed o a sent ol Siñûr... g’ê a meso de mör sö 'l post”)!

Invece, e tata grasja... saltâc impê a l’ato i ê turnâc lâ söbet a la kapitâl, indoke i ä po troâd lâ i öndes e kei oter amô d’i so töc insema, k’i se disia semô akâ lur “Ol Gesû l’ê resüsität delbû! L’ê bel e persüäs poa 'l Simû, mia 'doma i done!”. E isê, poa lur du i ä köntâd sö kel ke g’ëra söcedîd dre a la vja, e ke i l’l’ia po koñosîd adoma 'ndel iscepâ sö 'l pa, a tâola... mei tarde ke mai!

E prope 'ntat ke i ëra dre a köntâs sö töc kei laûr ke... i s’ê troâc lâ indelmês... ol Gesû 'n persuna!, ke l’g’â dic isê “Pas a töc voter, amîs”.

Spaentâc asê e sbatîc, i se 'nkredia amô de ed o' speret fantasma d’ü mort. Lü perô l’g’â dic isê: — Inkemana, po, isê purûs? E 'nkemana, po, tace döbe 'n kör? Ardî mo ke i me ma e i me pe: së... so prope me! Tokîm... po ardî be: ü speret... a l’g’âvrês po mia pel ñe os isê komê g’i ö me! — E 'ntat... a l’pesta so sö l’impjantît, e l’batia i ma. E sikome ke i ge rîaa ñemô mia a krêdega delbû e a ês kontêc, tat ke i ëra restâc... a l’g’â sirkâd ergôt de majâ! Lur i g’â dac öna prisâ de pes röstîd, e lü l’l’â capâd indimâ... e l’l’â a majâd, prope, lâ denâc a lur, e l’â ülid a ergôt de biv! Po, l’g’â dic isê ak a lur töc insema:

— Êl mia kel ke ve disie a prima? Ve disie mia prope ke bisoña ke l’söcedês töt kel ke g’ëra skrîid so de me det indi leber del Mosê, d’i Profêc, e po d’i Salm, e? —

E isê l’g’â spalankâd fo la ment a kapî töta la Bibja, kompân de prima kon kei du lâ dre a la vja. E l’g’â dic isê amô:

— Isê g’ëra so niger sö bjank! Ke 'l krist a l’g’â de patî po de turnâ 'ndre iv a 'l so ters de! E ke indêl so nom ge sarâ predikâd fo a töt ol mond konversjû e perdû, a partî de la nosta pôera kapitâl. E oter, êkola, de 'nkö si a i testemone de töt... a partî de la nosta pôera Gerusalêm. E me ve meterö adôs kela forsa santa, ke a nom del me Pader v’ö semô a tate olte 'mprometida. Intât, a stirî ke 'n sitâ, finakê kela forsa lê del cel la ve bateserâ kol fög! [O l’â ülid di, diolte, “e kon kela forsa lê stirî a 'l mond a portâ fo ol

Vangël despertõt, finakê l'sarâ 'l momênt del vost batês indel fõg; e isë turnerî a fam kuruna a me, kompâñ ke v'ïe dic"...?]

E dapo kei laür ke i ê 'ndac de fo töc insêma, öna buna traca 'lâ vers a Betaña (ke g'ëra lâ amô ol Laser, eñîd fo de la so tomba a la us del Gesû); lâ, arsade sö i so ma a 'l cel, a i ã benedic: e 'ntat ke i a benedia a l'se sluntanaa, e l'veñia portâd sö 'n cel.

KUA A 'L “VANGËL DEL LUKA” SEGÖNDME

E iþura lur, dapo 'mpo de adorasjû... a la finfî i ê turnâc so töc kontêc in sitâ. E lâ i ê stac lâ 'ntre ka e Dom, a lodâ e ringrasjâ ol Dio Grand Siñûr Sant, e a teñ viv ol pensêr de lü turnâd indrê a salü dai e a rinfrankai.

...Infin'a kel de lâ ke 'l fõg del so sant isperet de lü i ã po mandâc fo töc a la so mis-sjû, amô öna olta denâc a lü kompâñ de prima, ke 'l Gesû s'i ëra trac insêm apostâ, in kei añ lâ.

E ki ke öl saigen de pjö... se l'ã po kapîd almên ke g'ê pjö de sirkâ lâ a Gerüsalêm indoke l'ê 'l Gesû... ma de 'ndaga dre pötöst a 'l Gesû 'ndoke l'ê adês... a l'g'ã adoma de capâ 'ndei ma kel oter leber ke me, 'l Luka, amîs d'i so amîs del Gesû, ö skriîd so amô, per so grasja, dapo ke ö sentîd amô a tace laür d'oter, e in partikolâr dapo ke ö koñosîd, e per impö a servîd, kela gran konküesta del Gesû mort e resüsitâd, ke l'se cama Saul, ol Paol.

Po... amen, e deograsja!

...Oter.

E poa me ve salüde, kol domandâv isküsa, se so mia stac bu de fa de mei (ma l'ê a

'mpo ke... de mei e de mêlega so teåd fo: adês a fo 'l bidêl), e sküsa a d'i dupjû ke va sômeeerà de troâ det (...a i ê mia roba mea), e de ergotina de impõ spostâd (pukî, ne) e de ergõt de suntâd lâ impõ... pok elegânt (e l'ê roba mea). Però, me ma par ke l'manke det negõt de importânt... e ñe ke ga see det vergõt de fals o de imposibol. Me v'õ mia imbrojâd sô... e v'õ be dic a sôbet de prenepe ke ke isé oter avresev mia "lesîd sô ol so Vangél del Gesû", ma adoma skoltâd komê la kõnterês sô me bergamâsk de inkô ke, dopo ï lesîd sô a la me manera ol test itatâ de kel ke noter a m'cama ol "Vangél del Luka": ke l'sarês a di po ol liber de jura riâd ke infina a noter, indokê g'ê skriîd det õna fîlena de laûr sô 'l Gesû e de laûr dic e fac de 'l Gesû, sentîc a kõntâ sô in tace añ de 'l Luka prope d'i so amîs del Gesû, e po skriîc so adoma kuando ke uramai skuase pjö nigû de kei amîs lâ i püdia pjö cirkulâ a kõntâ sô a us kel ke l'éra stac e ke l'ïa dic e ke l'ïa fac per noter ol Nost Siñûr Gesû Krist: õna eta lõminusa, tõta spendida a ês ol vangél del Dio lõminûs dela eta, e del so reñ poa ke adês (e mia adoma "dopo, de lâ") per ki ke ga sta.

Per noter. E ke isé la see!

Per ün an dumela de göbel... e ü göbel amô de dumela añ.

Longa eta! Adio.

Siñûr, siña so amô te, ke m's'ê semper a kela, ke: ki ke ma salva, sedenô?

VANGĚL DEL SAN MATĚ

KÖNTÄD SÖ A PRESAPÖK – KO' RIERENSA E KONFIDENSA

de 'l Gresta Suärd

A LA FI DEL MCM DOPO KRIST

IN BERGAMÄSK DE PROA

Ecco, in omàggio, campionatura di come il racconto potrebbe trovarsi sulla carta con grafia tradizionale imprestata (dall'italiano corrente; ossia, un'altra delle tante grafie adottabili... non certo la più universäl-idònea):

"A l'g'a dicc(i) issé lü. Chèi là, dèla córt dèl rè i s'è 'nviàcc(i) iglià a Bètlem', è i è gnac(h) istàcc(i) cóntécc'(i) assé, po', è i a mèttit só (zó?) dèànté al is/cèti i sò bei règài pèr ól gran rè chè l'sarès dèèntàt dè sigür', al sò tép... A l'gh'ia sò, 'l Giòàn, ü sac(h) imbastit sö dè péi dè camèl... Dènàcc(i) a 'l Signür... A öna braa sùèna (zùèna?) gh'è nassit ü s/cèti, è 'l sò bráo murùs..."

*Bon: chi preferisce così, ha licenza di "riversare",
e suggerire gli "accorgimenti ùtili".*

Auguri (al "bergamasco sulla carta", e ai bergamaschi nel mondo).

INDES D'I KO

- 3 PREAMBOL ~ Ko Ü
- 4 Ko Du : KI ÊL, PO... KE' SCET KE
- 6 Ko Tri (+ Kuater, p. 7) : OL GOĂN BATESADŮR
- 9 Ko Sik (+ Ses, p. 14; + Set, p. 16) : LA MANERA DE ÊS BEĂC
- 18 Ko Ot (+ Növ, p. 20) : KUAK MIRĂKOI
- 23 Ko Des : (+ Öndes, p. 25; + Dudes, p. 27)
- I SO [AMÏŠ E PARËC] ~ OL SABAT ~ PRIM ESEMPE
- 30 Ko Tredes (+ Kuatordes, p. 35) : AMŎ PAROLE... MA POA PA
- 38 Ko Kündes (+ Sedes, p. 40; + Dessët, p. 42) :
- LEGE A 'L KONTRARE ~ SEŇAI
- 44 Ko Desdöt (+ Desnöv, p. 47) : SCEC ~ PERDŮ ~ SPUSĂC
- 49 Ko (V)inte (+ Vintŭ, p. 51) : OL REŇ KE L'DIS LŮ ~ TRĂPOLE
- 54 Ko Intedŭ (+ Intetři, p. 56; + Intekuater, p. 59; + Intesik, p. 62) :
- POER PROFËC ~ TRIŎNF ~ I DE DEL GÖDESE
- 64 Ko Intesës : ŎLTEMA SENA ~ TRADIMËNT
- 69 Ko Intesët : ENERDË SANT
- 73 Ko Intöt : DOPO LA SO PASKŬA DE LUR EBRË

..... istruzioni di lettura / manéra dè lèsèl sò :

a, b, d, f, l, m, n, p, r, s, t, v : lètre tüso “italiane” (come “italiano”)

ă = tònica; â : in voci imperative; ã = voci di verbo “avere”

b : a fine parola, pronùncia “p”

c : leggi sempre “c” come in “ci, ce” [*per “ca, chi, che” trovi*]

κ, K : come in “ca, co, cu, chi, che”

d : a fine parola, pronùncia “t”

e : “è” larga; ê = verbo “èssere”; ě = tònica; è = in voci imperative

e E: “é” stretta; ĕ = tònica; ê in voci di verbo “èssere”; é = imperative

g, G : come in “gi, ge”; finale di parola leggi “c”

g, Ĝ : come in “ga, go, gu, ghi, ghe”; finale di parola, leggi “k”

ĭ : “i” di “istinti”; ĩ = tònica; ĭ = voci di “avere”; ì = voci imperative

ĭ : come in “più, già, fiocco, mediatore, ...”

ĭ : come in “foglio, vegliare, egli”

ŋ, N : come in “legna, maligno, ignorare”

o : come “ò”, aperta, larga; ǒ = tònica; ò = voci imperative

o, O : “ó”, chiusa, stretta; ǒ = tònica; ō = voci di verbo “avere”

ö : come francese “eu/oeu”; ô = tònica

s : come in “esosi”... non “sospirata”; finale, leggi “eSse”

u : come italiana “ugo, gufo, Però” e francese “ou”; ũ = tònica

u : come in “qui, sguardo, frequenza, seguire, quando”

ü : come in “würstel, e francese “u” netta; ÿ = tònica

v : finale, leggi “f”

parole ordinariamente “piane”, salvo accento tònico espresso

' : avanti consonante = vocale “a, i” soppressa

o' = ol; a' = a 'l; de' = del; sö = sò ol; ko' = kon ol; é = vieni!; à/á = va!'

PREAMBOL

La storia ke va kōnte sō ke adēs me dopo ȳla skoltada de tace, k'i n'n'ê stac prima i atūr e i testimone drec, e dopo i ă portada dre fedēlin kōr e 'n gir per ol mond, a l'ê ōna storia del mond e per ol mond, mia adoma la so storia de lur, o ōna d'i tate del so poer paīs. E meno amō l'ê ōna storia 'nventada per fa 'ndormentă i neudī o per vend ū bel liber: ke, alura, bisoṇaa e s'pūdia kōntă sō ergōt de mei, de piō aleger e măgiko, de sta a pari almēn kōn tate d'otre bele storie a 'l mond, ke pias a tōc e skōmoda nisū!

Kesta ke perō, de storia, l'ê epida po l'ê 'ndaca issē, e pūdi be ed a oter se l'ê restada o la resteră apena sō i liber, o se l'ê staca e l'ê buna amō 'nkō de ultă ōna eta, ū paīs, e poa ol mond intrēg: tat a tōla sō delbū a kōr... kuat a ūlī fa senza, o faḡa kōntra!

Dem a ed, dokă, adēs.

Ko Ü – Du : KI ÊL, PO... KE' SCET KE

[1]. A fa sō ū kōnt a memoria de kel ke g'ê stac iskrīid so indela storia d'i Ebrē, a partī de l'Abrām, ol prim ebrē, a eṇ a 'l Gesù (ke m'sa met dre a parlă adēs ke noter) g'ê stac indelmēs tre olte ū kuatordes generasiū: kuatordes de l'Abrām a 'l re David, kuatordes de 'l re a la fi del reṇ, k'i ê finīc tōc presunēr a Babiloṇa, e amō kuatordes de iura a i de ke m'dis ke adēs noter: perō mè a di ke, 'nsem a kel d'i Patriārċ, a g'ê stac det a de 'l sang mia tōt ebrē, ṇa prope tōt "sant". Ma, amen. Tōcimanere, êkola, la filena l'ê faca e finida: e de 'l Gesù a 'nda aante l'ê turnada erta per tōte i nasiū del mond.

Kel ke m'kōnteră sō ke adēs noter de' scet del David e prima scet de l'Abrām (ke l'ê po stes de di kel ke l'ă fac deentă ira kel ke g'êra stac imprometid per la so set) a l'ê mia adoma ū laūr sōcedid e basta: ma ū laūr ke prope tōt ol mond a i a spetaa samō de semper; in partikolăr, i Ebrē i ga l'sia benone ke l'g'ia de sōcēd, ke tace d'i so profēc i n'n'ia sa kōntăd sō tate olte, 'ntra ōna generasiū e l'otra d'i so de lur, prope, kuando k'i êra sbatīc insă e 'lă k'i faa mia tat gōdese deante a 'l Sijūr ol so Dio, e kuando k'i ga rīaa a ês padrū de ergota, ke 'l so Dio ol Padrū de tōt i a perdunaa e i a benedia sō amō turna.

Kelkelë, êkola, prope dre a töt kel ke s'köntaa sö e ke g'êra a be skrîid so e i sa spetaa 'n fidüca, a öna braa süena g'ê nasîd ü scetî e 'l so brao murüs a i ä po capâc in ka lü, e ña a fal aposta i êra töt du de la trebü del re David, e ñak a fal aposta o' scetî l'ê nasîd mia a 'l so país de lur du, 'ndok'i staa de ka, lâ a Näsaret: ma l'g'ê nasîd intât ke lur du i êra lâ a Betlëm per vergöt... pöl das a per fermäs lâ kuak ap.

2. A m's'êra a 'l tep del re Eröd l'Asmonë (ü scet del Esaü, mia del Gaköb), kela bestia, prope, ke la sbranaa i so sceec: e gösto 'n kei de lâ, g'êra riäd insä dei oter re de luntä, ke i êra 'n vias dre a öna stela nöa, κ'î ia est a nas lâ a i so país de lur, e i s'êra po inkontrâc a kôrega dre: i sa disia issë ke 'sta stela la g'avrës fac ved ü gran prëncepe ke l'êra nasîd de kuak bande, destinäd re grand per ol mond: e dokä l'g'êra d'ês iscèt d'ü re lâ 'n gir...

Ol Eröd e i so (abekë lü l'êra ñak ebrë, e dokä samö per kel tace d'i Ebrë i a edia malvontera asë) a i ä fac istödiä be töte i so Skritüre ege d'i Ebrë: e i g'ä gösto troäd det ke ü re güde a l'sarës nasîd lâ a Betlëm [“e te Betlëm ta serët ña piö te l'öltem país de Gödea: de te, país de 'l pa, l'veperä fo per la me set ...” l'era dic ol Mikë; po kuak iskrîä a kort a l's'ê regordäd a del Balam profët, la so stela del Gaköb e la kuruna del Israë!]: alura, l'ä mandäd lâ kei re magi lâ a ed e a faga unür, s'i a troaa, ke lü l'ga sarës epîd viadrë söbet dopo, a fa la so part (a l'g'ä dic issë lü: ma tat κ'î ga kredia... i g'ê 'ndac dre nisü, ña per unurä ña de spiä). Kei lâ, de la kort del re i s'ê inviäc ilä, e i ê stac po kontëc asë e bei sigür, ke i ä est a kompariqa amö la so braa stela, finä lâ a Betlëm. E lâ, fac sö be du könc kol lünare piö i nöe del post, i ä troäd lâ ol Gesü apena nasîd kola so mader e 'l Gosef: e denäc a lur i ä po fac i so brae adorassiü, a lodä 'l cel per ol gran re ke l'sarës deentäd de sigür ke' scetî lâ a 'l so tep, dre a kel ke g'êra stac fac saï a lur: a i ä incensäd sö, i ä onsîd sö ko' mponî de mira e i g'ä regaläd ü bracalët dor. Po, fac ü falî de festa kola pöera set del paisët, beäc lur e l'änima so... i s'ê metîc dre a turnä a ka soa, ke la stela l'êra a skomparida deltöt, uramai; ma i s'ê sentîc in kör κ'î g'ia mia de pasä de lâ amö de l're Eröd: però, i g'ä mandäd a di ke lur i ia be troäd kel ke l'sarës istäc re dopo

de lü, ma ke perö finadës l'ëra in prätika adoma ü neudî tat picinî... e dokă de tepel de könt, e reþă lü per tat tep amö, intăt, onëst e benedët: e poa lü, naturäl, i g'ă fac vî amö ergöt de regäl. 'Nda a saî po, se lä d'i so bande de lur dopo almën per impö de ap a s'sa sară köntäd sö ergöt de stela vias re bambî e regai. Po vâ a saî, ak, se l'sa n'ê regordäd ol Gesü, de köntagel sö lü a ergü, o se l'g'ê tokäd magare a la so mader, dimel, dopo.

Ol Eröd perö... apena ke i ä saïd, kela bröta besca purusa ke l'ëra, poer marter a lü, a l's'ê ofendîd, stremîd, e 'nföriäd töt insema, po l'ă fac söbet la so part a la so manera, de fa ed be ki ke komandaa, lä: per tö fo ü so luntă neud ke l'g'ia gösto üd dre a kel tep lä de kele bande lä, po portaga via a kela bröta set lä i tesör ke de sigür i g'ia lasäd lä kei ssior lä forestër... a l'ă spedîd ilă öna skuadra de sgeri (certo estîc sö de brigănc, o de samaretă, o de felestë: va a saïl, adës...) ke lä aturen a Betlëm a i ä fac det ü macël de scetî, a robai fo d'i so ka, ü kuak a lasai lä morc, kuakdü a portai via de ëndei.

Perö... dopo la facenda d'i re stroleg, indaca via la so karoana de lur, poa 'l Gosef e la Maria ko' scetî i ëra 'ndac via 'mpo a la svelta de lä, ke i ia fac ü bröt insöpn... e per i căkole e i 'nvidie 'n paîs; e poa lur i g'ëra indac dre a öna karoana, ke la 'ndaa 'lä fin'a 'l Gito... 'ndokë samö de tat tep a g'ëra lä 'mpo de ebrë a laoră, ke g'ëra lä 'nfin'a ü dom per lur, in mes a kei d'i gisiă. E issë, aturen a Betlëm kel an lä impö de famee, 'nsem a kela d'ü so luntă parët del Eröd, g'ă tokäd löcă asë, per i so poer iscetî: kompăr ke (ülî o mia) l'ëra stac sa skric so de 'l Geremî a kel! Ma perö, mia la Maria e 'l Gosef: ke 'nvece i ê po stac lä 'ndel Gito finakë i ê stac isăc de turnă 'ndre, ke i so erem i s'ëra portäd sota tera kela bela karoņa lä de re.

E dokă (komă 'l Mosë: mort kei ke i a ülia lü mort) lea sö e turna 'ndre: perö... a sent ke lä 'n Gödea g'ëra 'ndac sö re amö ol piö karoņa d'i scec iskampăc de kela bröta rasa lä (ke i romă i a manderă po via lur delë kuak ap), ol Gosef... g'ê parîd mei kambiă aria: e dokă, l'ê 'ndac lä amö kola so Maria e scet a 'l so paîs ke i ëra stac murüs e murusa, a Năsaret. Ke issë po, kol Osë "camerö 'nsă 'l me scet de 'l Gito", l'ê deentäd vira a kel oter laür predîc e skriîd samö de tat, Isai: nasîd së a Betlëm del pa e del David,

perö camäd de suernöm “ol naserë”, e po ак “ol galilë”. E lä a Betlëm, ol Gesü... i s'ê piö ꝓa regordäc nisű de lü (ma kei poerëc lä i g'ïa a skuase resű de maledil, lü po i so re epic insä a troäl); e lü l'ga s'ê ꝓa mai fermäd lä a predikă o a fa mirăkoi, indei so vias.

Ko Tri – Kuater : OL GOĂN BATESADŪR

3. La so storia de om, perö... dopo ke l'ê stac ü brao scet e ü brao suen in ka fin'a i so bei trent'ap, la sa tö fo de töte i otre adoma dopo ke öna olta l'ă 'nkonträd ol so küsi, ol Goăn del Saker, kuando ke l's'ê metid dre a predikă e a batesă, dre lä a 'l desërt, in Gödea e dre a 'l Sordă.

A l'ga disia issë a töc de konvertis a la svelta, ol Goăn, ke “ol rep” a l'ëra uramai a i porte: kel rep benedët (...kel benedët rep!) k'i spetaa de tat, uramai. L'ëra lü, difati, la üs ke l'ïa predic ol Isai ke l'avrës vusäd sö amö de 'l desërt de preparaga la via a 'l Siņūr... de 'ndresaga so i sentër, ke l'sarës a riäd prest.

A l'g'ïa sö, 'l Goăn, ü sak imbastidsö de pei de kamël e öna sentüra de kūräm komă l'Elï a skapă via de 'l re kativ ol Akab; a l'maiaa skuase adoma ke mel selvădega e sa iöc röstic, ke dre a 'l desërt i ê gros kompăp d'i oe dre a 'l lag: e tace po tace i kuria lä de lü, de töte i bande aturen, Gödea, kapitäl, rie de 'l Sordă: e i sa faa po netă de lü det indel'akua, intät k'i kõntaa sö opű i so pekăc, po i pregaa 'l Siņūr de perdunai.

E kuando ke l'vedia dei skuadre de farisë e sadüsë ep lä poa lur a fas laă so, ol Goăn a l'ga disia issë: – Bröte lëpere a oter! Va sigürel ki, oter, de skampaga poa oter a la gösta rabbia ke ria fö, e!? Ardî dokă de fai ved, i fröc dela osta penitensa; e 'nkredis mia de 'nda a ultă sa, oter “a m's'ê scec de l'Abrăm, noter... g'ê mia perikol!”. Va l'dige me, ke poa kele prede morte ke, se l'völ ol Siņūr, i camerës l'Abrăm so pader piö be de oter: ma 'nvece tace bei piantű pie de foe e basta i sară rasgăc so a la svelta uramai, ke fröta buna i n'na da ꝓa mai, e i sară adoma bu de lepa de brüsă! Stim atënc be oter, ke me va came ke a laă so ke 'ndel'akua in seņăl de penitensa: ma l'ê dre a ep insă, dopo de me... ergű ke l'ê oter ke me, a konfrönt, ke poa me ga lee samö ke adës tat de kapël:

stî atënc be a lü oter, ke l'va cameră lü a laäs so kol fög, mia adoma kol'akua, e a kon-vertis delbü a fati, mia sul ke a parole! Stim be atënc, oter: ke l've fo lü a fa ent sö l'era ...de sernî fo ol so brao formët, de met via de banda per fa 'l pa... e la so kröska ke ansa tötaper brüsala tötä det indela so fornäs! –. Prope issë, êkola.

E prope 'n kei de lä, de la so Galelea g'ê riäd ilä a 'l Sordä poa 'l Gesü e l's'ê metid lä 'n fila poa lü komă per vês laäd so d'i pekăc kompăñ de töt. Eñid ke ga tokaa a 'l Gesü, ol Goăñ l'ê a 'mpo restäd interdët, persüäs kom'a l'êra ke ol Gesü l'êra eñid beoter ke per metes insëm a i pok de bu, ma pötöst per güdikai e kondanai: e l'faa a 'mpo de storie, e l'vülia fas fa la fatüra prima lü de 'l Gesü; ma, gösto in kel momënt lä a s's'ê sentid öna trunada: ke a lur du e po a tace d'oter g'ê sömeäd de sent a di de 'l volt “adil ke ol me scet, ol me bepamî: de lü me g'ö adoma de antäs!” (amö Isai).

Ol Goăñ, dokă, l'sa decidia pamö mia: iura ol Gesü l'g'ă fac:

– Buna, t'ët sentid be a te... a? Me l'ö sentid ke de te, küsî profët: e te, dokă, fă kel ke ta g'ët de fa... ke dopo sê po ma tokeră a me –.

Issë po l'deentaa ira kel ke l'êra göst: sarës a di, ol Gesü deante a töt al'ga daa ato a l'ovra santa del Batesadür, e 'ntat de lü ga n'vejnia kompăñ d'öna presentasiü in pïena rëgola deante a la set ke la faa penitensa. E 'ntat ke 'l Goăñ dokă i a “batesaa” kompăñ d'i oter, a g'ê eñid fö ü scarü de sul, e 'nsem a l'g'ê pasäd sura po l'g'ê guläd inturen a 'l ko ü kolömb töt biank (ke issë ta n'vedet sê e no ü 'n veta!): ke lur du i ä po kapida: la us de prima l'ia mandäd so ün oter sepäl, ki ke ülia kapî. E 'l Goăñ, dopo, a l'g'ă köntäd sö töt a tri o kuater d'i so amis k'i ga 'ndaa dre e ke i a skoltaa amirăc, per impară.

4. Söbet dopo 'l fato, dre a kela us lä e a kel oter seņ del kolömb, ol Gesü l'ê stac portäd a 'nda lä 'n mes a 'l desërt: indoke lä l'ê stac metid a konfrönt a kon dei otre us e kondei oter seņ prope per lü. A la fi del so bel desü 'n kuarentena, natüräl, a l'g'ă üd oter ke fam: laür de fa deentă pa i prede: “ke, se l'vülia, l'püdia a sensoter, a ês kel ke l'êra lü, o no?”, l'g'ă fac pensä 'l diaol. Ma lü perö l'ă mia ülid fa söbet ü mirakol a so

pro: ke l'sia be lü fidäs de ki e maiä kosë, per vês kel ke l'vülia ês! Alura, 'sto diaol... töl sö de pis de 'l so desërt, menel sö lä sö 'l post piö olt d'i müre del Dom, po diga issë de bötäs so: “ke, a ês kel ke l'ëra lü, l'sarës ateräd so de sigÿr sö i ale d'i ängei deante a töc... o no!?”. Ma 'l Gesü, amö, l'ä mia ülid traga fo a forsa ü mirakol issë a i ängei e a 'l Sijÿr, abekë de sigÿr i avrës benone a püdid fal, per lü, pò metel so lä deante a töc kompäj d'öna piöma, per vïga indün amen la so bela kuruna de re: perö, 'maginäs: ki ke öleräl diga lü a 'l Sijÿr kel ke l'g'ä de fa o mia, Lü, e?! Mia jamö kontët, ol so diaol portel sö sö la sima piö olta de töta la regü, po faga ed tace reäm tötaturen, koi so rege e paläs e merkac e soldac... e diga issë ke l'ê töta roba so de lü: “basta sirkamla a me, e dim grassie! T'ölerët mia ês kompäj de 'l Mosë, te... po restä lë a boka söca sö 'l piö bel, a?!”. Ma 'l Gesü l'ê a 'ndac fo d'i stras: e l'ä kasäd via deltöt i bröc pensër, kol so diaol fals e imbruü de mestër, poer marter a lü e destinäd a ês bastunäd, a la finfi, ke “ü sul a l'ê 'l padrü delbü de töt, e lü sul ta pregerët e ta ga digerët grassie!”: kompäj ke g'ê a skric so bel car de mela aj, e ki ke öl kapï l'kape, dokä.

[A di la eritä, la g'ëra de 'nda issë samö poa lä indel Eden, ke l'Adäm a l'g'ia lä tat bendedio a portada de ma, oter ke desërt: ma 'nvece perö, a la prima “us forestera”... l'g'ia respondid indön'otra manera, lü.]

E issë, pasäd ol temporäl g'ê turnäd fo 'l serë, e 'l diaol piö negöt l'ä püdid faga a 'l Gesü; fin'a 'l so tep ke g'ëra samö fisäd per lü, de robaga ü d'i so amïs po... ma ke adës, mè mia kor trop inäc, nooter ke per di amö: poer diaol de amïs a lü!

Ol Goän ke batesaa l'ê stac metid in presü de 'l re: alura kei k'i ga staa dre a skoltäl e a 'mparä i ê turnac a i so pais, ki sperlü, ki a skuadre; e 'l Gesü, 'nvece de turnä a sta lä a Näsaret d'i so, l'ê 'ndac lä a sta de ka a Kafaren, sö la ria del lag k'i ga disia “ol mar”, in tera piena de poer pagä, pak, tat de fa deentä ira amö a ün oter laür, iskriid so sent e sent'aj indrë: de ke banda l'sarës vepid fo l'car, per kei ke kampaa a 'l fosk.

E de lä, de iura, a l'sa met dre a predikä poa lü e a diga a töc de fa penitensa e ultä leanda, ke 'l rej a l'ê a i porte, uramai.

Öna olta, intăt ke l'va 'nsö e 'nso dre a 'l mar, a l'ved lä du fradei, ol Simü (κ'i ga digerä po "ol preda") e l'Andreï (κisapo kemanera ü nom grek in famea de ebrë: mia certo öna famea bigota, dokä) κ'i böta fo i so rec, κ'i fa i peskadür, lur. E l'ga fa:

– Să ke, oter: epim dre a me, ke va forö peskä asë, me, e mia du pesi a 'l de! –.

E kei lä... pienta lä i so rec, i so barke... po aga dre delbü a lü! Mia tat piö innăc, a l'ved lä du fradei amö a lur, ol Gakom e 'l Goanï, scec del Sebed, ke kol so pader i gösta sö i so brae rec; i a cama poa lur: e poa lur du pienta lä rec barke e pader... per indaga dre a lü! Kon dre lur kuater, a l'va 'nsö e 'nso per töta la Galelea, a les e a parlă 'ndei sale de dutrina, a predikă fo 'l so avîs de 'l reþ, e a fa guarî oþe gener de mai in mes a la set. Tat, ke sa n'könta sö fină a lä 'ndela Siria (e dokă so mia dre a 'nventäl fo me 'nkö ke de oter, kel Gesü ke) e fină de lä i ga porta 'nsă oþe gener de malăc, oþñ kol so dulür o mal o diaol adiritüra, e lünatek e paralitek: e lü tace n'na manda 'ndre guaric!

De manera, po, ke per töte i bande ke l'pasa fo l'ga sa fa semper inturen ü muntü de set, e i ê tace kei κ'i ga sta dre a gurnade po setimane 'ntrege.

Ko Sik – Ses – Set : LA MANERA DE ÊS BEĂC

5. Öna olta, a l'ved lä ü bel muntü de set: alura lü l'sa porta sö impunî a 'l volt, e dopo κ'i ga s'ê sentăc so inturen i so ke l'g'ia dre de 'mpo, l'sa met dre a faga 'mpară is-së... kompăþ de 'l Mosë koi do tăole de 'l Sinai, e i Salm insă e 'lă:

– Oter sentî semper a di, mia ira?: “benedëc i ssiör e fürtünăc i fürbi”. Ma de 'nkö ke a 'nda 'n'nac oter invece g'î de dis issë: beăc lur e l'ănima so kei ke s'ga dis i poerëc, poerî a lur: l'ê asë κ'i sa teþe per poerëc delbü deante a 'l Siþür e 'ndei so ma de lü: ke issë, i ê lur i beăc delbü 'ndel reþ ke l'ria! Oter disî semper issë, ne: “beăc lur, kei ke griþuna tötura”. E 'nvece, de adës ke a 'nda 'nnac, g'î pötöst de di fürtünăc delbü kei κ'i ê dre a pians: ke, ol reþ a l'ria per fai kontëc prope lur! E sa disî mia semper amö, oter, a, “fürtünăc kei ke skersa mia e i g'ă la forsa de komandă, padrü lur”, e? Ma 'nvece meră di issë, adës: benedëc kei ke a dekorde e fa 'nda dekorde; ke, kol reþ ke l'ria, ol mond a

l'sară l'so de lur: tōc iscēc del Padrŭ! Po disŭ a semper issē, oter, a l'so, me: “beăc kei κ'i ê bu de maiaga fo tōt a i oter, e de fas mai portă via negōt, ȝa ŭga de da via negōt lur!”.

Mia ira, kredim a me oter: de adēs ke, per vês beăc de kei gōsc, meră ŭga 'mbisōȝ e fam e sit per kolpa so de kei oter κ'i fa mia kel ke l'ê gōst; ke 'l reȝ a l'ria prope ke per daga a opŭ kel ke l'ê gōst e ga 'mbisōȝa. E aante issē, va l'dige me. Fŭrtŭnăc kei ke fa de 'l be e i perduna, ke lur sē i sară perdunăc e ga sară fac de 'l be: mia i kōr de preda! Fŭrtŭnăc kei κ'i g'ă ŭ pensēr e ŭ parlă sul, negōt de skond e de ergoȝăs: ke de lur a l'sa fa ed ol Sŭȝŭr... mia d'i dope e d'i trobe, manesŭ e uncŭ! Ol Sŭȝŭr a l've kol so reȝ per kei ke patēs senza fa negōt de mal, anse i patēs perکہ i vōl e i sirka e fa 'l be, lur: mia per ki ke ȝod senza fa negōt de bu e magare anse a ed e a fa de 'l mal! Dim a tra a me oter, kel ke v'ō apena dic me, e mia kel ke ŭ kredid e sperăd finadēs! Sē, prima i va tō-eră 'n gir po i va useră dre e i va fară a de 'l mal, i va cameră mac e poa brigănc... perکہ ma dirŭ skolt a me, oter: ma oter, invece, stim bei kōęc e kontęc, ke... ol reȝ a l'ê 'l vost bel premio prope per voter, kompăȝ ke l'ê 'l so premio per i profęc... e mia certo per ki ke bastuna sō e kopa fo i profęc –.

E per kel de lă l'invia fo asē de diskŭssiŭ, manmă ke i us de kel ke l'kōnta sō i pasa de ŭ a l'oter in mes a tōta kela set lă; e tace i sa dis “a sē, l'ê prope bel ke l'vōle ultă ol mond, lŭ ke: ma... ŭ kōnt l'ê a dil, e ŭn oter a fal! K'i g'ê mai riăc ȝakă tōc i profęc, finanκō”. E lŭ l'ga dis amō, a i ōltem κ'i sta lă amō 'mpo, e a i so amīs:

– Indŭ brōd, indŭ brōt mond ke l'sa de negōt... si oter la sal de fal deentă savrid: kapila dokă! E stŭ po atēnc be, oter: êl mia ira, ne, ke se l'ê mia savrida piō ȝa la sal, g'ê piō negōt deltōt de daga 'l so fa, a; e tat ol brōd komē la sal... i ê bu adoma de laa so i pe, a?! Po va dige amō a issē: indŭ mond tōt fosk... g'ŭ de ês voter ol car per tōc! E sta a 'l car, e fa car! A l'făbrica mia ŭ ȝais sō la sima d'ŭ mut, ŭ, me dige... per istă skundid; ȝa a ōna lōm impiada l'ga met sura 'l soi, o 'l padelŭ l'la farina... o no!? [Ki ke ōl fa sō ōna sită nōa l'sa skond mia sota tera: ma l'laura a 'l sul e a 'l volt! Po, nisŭ ke l'vōl ke ōna lōm la faȝe bel car... i a te κuarcada so, o no!] Ma, ȝais a 'l volt e a 'l sul, de gudil, e

löm sô 'l lampadare, de faga car a töc in ka! E a 'sta manera ke g'î de ês e de fa car voter, in mes a töt ol fosk ke g'ê aturen: ke per i oste ovre care poa töc i oter aturen i ga ede be... po i ga dige grassie a 'l Sipûr! –.

Ûn oter de, ke g'n'ê de kei k'i ga dis issê “te... ta ölet ultâ i laür a gambennaria: ta öt kambiä sô töt e basta lege e ta salüde profëc, te!”... lü l'ga respönd a tono issê:

– G'ê dei laür... ke s'pöl e ke okör kambiä; po, g'ê dei laür ke kambierä ña mai. I profëc, presempe, a i ê epic po i ê 'ndac: sorö mia me de sigûr a skancelai fo o a faga di a per o! Stes poa la lege de 'l Mosê: l'ê dica e skrica urmai, e ña de kela sorö me a tö fo o kambiä det ü ponti söndöna i. Va dige me ke sa n'böterä mia via öna vîrgola... prima ke l'deente ira o' speret ke g'ê dre, e g'ê det, de ep fo! Po, va dige a bel car ke i kambierä post prima la tera e 'l mar kopà i profëc e la lege! E i sa 'nkrede po mia de fala franka e de salväs per ol rep... kei k'i öl fa lur e i fa 'mparä i oter a fa a 'l kuntrare, o senza lege e profëc! I sarä semper laür ke kônta e fa be, kei, per salväs, va l'dige me. Però va dige a de piö: va dige me ke sa salverî mia, oter, se traterî lege e profëc adoma kompän k'i fa i farisê e i so skriä: se üli salväs per ol rep... g'î de tratai mei de lur, i so laür de 'l Sipûr, oter! Presempe, lasim di sô ergöt, komê la pense me per ol rep. Î semper sentid a di, oter kompän d'i osc veg, “te kôpa mia!”, a, po “ki ke kopa ergü l'vene capäd e güdikäd d'i ansiä, per vês kopäd a lü”. Buna, negöt de skancelä fo: ma de suntäga però sé! E issê me va dige: in gödese a l'va camäd poa kel ke perd la pasiensa ko' 'l so fradël, mia ape-na ki k'i a kopa! E i ansiä i g'ä de ês dür poa kon ki ke öl fa pasä per bambo ol so fradël; e se i a fa pasä per mat, po, i g'ä de diga car... k'i a pagerä kara akä dopo morc, mia adoma 'n veta! Figüräs se i a fa pasä per bestemiü o eretek... ardi 'mpo oter! E te, dokä, se ta set dre a faga la to oferta a 'l Sipûr, a ka o a 'l Dom, e ta e 'n ment ke ta se mia 'n pas kol to fradël: te piënta lë oferta e sakrefese, e prima vâ lä de 'l to fradël a fas perdunä e a perdunä! Ke se ta l'fet mia söbet... sta sigûr te ke... oter ke oferta: kel ke l'g'ä l'öfese de met a post töc i laür komak'i ê gösc, a t'la da lü la sunada gösta, e l'ta la-serä 'nda ña ü gel de 'nterës, oter ke debet! E sa ke m'ga s'ê, kon kel ke l'ê doër e de-

bet: a oter va a be kel k'i va dis "se ta olet kasă via la to dona, fâga so o fâga skriv so de ergŭ ü certifikăt ke t'la kaset via koi to bune resŭ, te"? Ke, êkola... m'va mia be prope pernegota, 'nvece, se siv ispusăc a rêgola; e ma piaserês tat de saî kom'a l'ă fac ol Mosê a fas kapî issê mal: ke l'vŭlia magare a di "...ndi opŭ per la osta strada, pôtöst de strengulăs in ka"; ma, 'nkredis mia issê de fa kel ke l'ă fisăd e benedid ol Sijŭr de prensepe, oter; e meno amô po a bôtăs indei bras a ergŭdoter senza ês vedov ũa êdoa! ". E difati, pensiga sô be: l'ê mela aũ ke oter sa disi "lăsa sta i otre fomne, te". Gôsta, negôt de skancelă fo ũa ke; ma ergôt de sontaga sê: mia adoma "tôka mia koi ma ki ke l'ê samô spusada o spusăd, te": ma anse "te tôka ũa koi ôg de 'l kôr ki ke l'ê sa impepăd e impepada d'ôn'otra banda, te!"; sedenô, t'êt bel e fac la fritada 'ntrega; e stes laŭr te samô 'mpepăd o 'mpepada kon vergŭ, o imprômetic ü kol'otra: ardiga ũak, a nisŭ d'oter de spusăd o mia, per igel o per vîgla, sedenô, l'ê stes ke ardă per tokă e per kopă po ês kopăc! Po, piô in generăl amô: sirka ũak de bramă gudî de ergŭ, te... senza l'vost brao progêt dekorde de famea! Ârdega ũak, risca mia 'l fôg ke ta brŭsa! I ôg, sê, prope kei: lur per prim a i ê gran bu de fa de 'l mal; e dokă va l'dige me: mei restă iv de orbi, a stopai fo o kaai fo, ak, persokônt... kopê 'nda a finî de morc kon du bei ôg, tôt intrêg in padela, sô 'l fôg! Stes a i ma, cêrtosa: mei ü bel tok têpele iskarsela o teale so adiritŭra, de skiă de dovrale mal, ma sta po iv: pôtöst de dovrale a fa de 'l mal, po... portale dre de mort a sköd ol so brao pro: indŭina te... 'ndoê e komê! –

E poa per kel de l'invia fo ergôt de diskŭt mia de skers! E ormai i capa det l'abitŭdine a sentel a tra fo dei nôită de 'l gener, sura ü komandamênt a la olta, e sura i proerbe piô skôntăc. Presempe... a l'disia amô issê:

– Oter ke "gŭra mia ol fals, te, e mantê i to gŭramênc"... Va l'dige me: gŭri mai ũa kel ke va par la erită, oter, ũa sô 'l cel, ke l'ê la so ka de 'l Sijŭr... ũa sô la tera, 'ndo ke l'puga so i so pe amô 'l Sijŭr: e l'ê mei tral mia 'n bal per i osc afare, e men amô proă a tral in turta a tepev ol sak! Po, gŭri mai sura negota, oter: ke, se l'ê sô 'l Dom e sô la kapităl... si dre amô a skomodă 'l Sijŭr per i osc komoc; e se l'ê sô 'l vost ko... ardi po oter,

se si bu de garantī 'l nōmer d'i osc kiei, oter, ü de κο' l'oter! Dīm a tra a me, oter: abitüis a di semper adoma “sē” kuand ke l'ê sē, adoma “no” kuand ke ga öl ol no! Magare do ölte, se l'vokör: perö, semper adoma sē, o adoma no. Töte i otre căkole de piö, deante a 'l Sijūr i ansa e i 'mbroia, i fa kontēc adoma aokăc e diăoi! Ma oter... biank a 'l biank, niger a 'l niger... e pa a 'l pa. Po, g'el mia skric so bel car poa “ög kontra ög, det kontra det”, e? Buna: l'ê 'ndac be, l'ê epīd bu a kel finankö, pötöst ke opñ fas la so, de mesūra, kompřan de 'l Lamek... senza mesüre bune per töc. Ma l'ê po ura de kapī ergöt de piö, ergöt de mei, adēs: dīm a tra a me, oter, adēs! Basta!, de respōndega a 'l mal kon tat d'o-ter mal se mia de piö... a 'l pön kol pön piö fort amö, a la förberea kon piö tata förberea. “Det kuntra det”, a l'völ di sē ke ta pödet mia kopă ü ke l'ta bastuna adoma: ma l'völ mia di ke ta set teñid te a bastună sö poa lü! A forsa de ög kuntra ög... ol mond a l'deenta orb! Se ta capet ü sganasü ke ta fa ultă 'l mostăs, te... mia adoma reültes mia per turnagen du a lü lä... ma adiritūra řa ü, po mëtegel řa in könt; anse, te diga issē ke ...se ga par göst ta 'n'capet amö ü: po perö ...să la ma de galantöm deante a 'l Sijūr ke l'ma ed! Po s'i öl portăt viă ergöt de to de te... te próa lăsega tö sö a 'l dope, se ga par göst, de galantöm, in pas deante a 'l Sijūr ke l'ved; e a ki ke ta fa föna traca de strada per ol pernegöt, o sedenö de piö de la to part ke ta toka a te de servese, te diga ke ta 'n fareset amö a tatotra, per lü, se ga a be, de galantöm... deante a 'l Sijūr, ke l'güdiKa be lü töt e töc. E, a ki ke ta sirka ergöt, te dăga semper vergöt... dăga almeno skol e kel ke ta ga riet; kăsa mai via nisü a ma öde, se ta pödet imprestaga ergota a ki ta l'sirka. A fala kórta, l'ê ke 'l bandol de töt kel ke s's'ê semper dic e skric: a 'l to fradël, isī e amīs ...te ólega be; perö, kesto ke l'völ mia di ke i oter i sa range, ke te ta ga entret mia e ta se öbligăd pernegöt a tratai be, te! Oter ke “trăta be kei de la to banda, e kombăt i to aersare, te”! L'ê ke 'l ko de kel ke oi fav kapī e kred me, invece... se üli kambiă ol mond insēm a me, oter! E dokă, oter, üliqa be po a kei ke a oter i va öl mia be, a kei ke koposī řak, e fină a kei k'i va fa de 'l mal, oter: se üli ês iscęc a řęgola del vost pader sö 'n cel, ol Sijūr; ke... fal mia leă 'l so sul per i brae e poa per i kativ, lü... e fal mia piöv sö i kap d'i

sanc, e poa sönkei d'i brigănc... e? A ũliga e a faġa de 'l be adoma a kei ke si öbligăc e ke i va öl be a lur a oter... va n'veperă in skarsela kosë de piö d'i lader e d'i asasi, e? Po, se rispeti e tratı be adoma kei de la osta ka, a... firı po kosë fo de 'l normăl, oter? Fai mia stes akă i pagă, e anse poa i besce? Oter g'ivri be de ês ü falı piö bu, dokă, o no? Anse, sirkerı de ês brae... kompăŋ de 'l vost pader in cel: ol ũnek perfët e de adoră, se ũlı ês i so scec e mia tace servidür rapı de pader diăoi, oter... kon töc i osc bei precëc!

6. Sikome ke tate olte i ga disia s'i g'ıa de fa töt prope kompăŋ k'i sa faa ed i farisë e i so skriă, 'mpo fals, impö komediănc... ü de l'ga dis issë, lü:

– Kel ke fi de be, oter g'ı mia de fal per faġel ved a i oter e tö sö i kômplimënc de la set: sedenö si bel e pagăc, e va n've prope piö negöt d'oter sö de sura... o no! Te, dokă, fet la to braa lemösina? Făla, sigür: perö sensa sună trombeta de să e cokalı de lă kompăŋ k'i fa tate face de tola 'n sala dutrina e fo per i via, de fas di de la set “a, ke brae!”. Kei, va l'dige me: akă s'i födës brae delbü poa 'n töt ol rest, e mia set dopia e trobia... kondöna ma i da fo des frank e kol'otra i kata samö sö i so bei sento de pro! Te pötöst, kele olte ke ta fe i to lemösine, öna ma la säpie ȳa êla dre a fa kosë kel'otra, e se ta det fo ergöt, i sa rinkorse pak kei ke ta g'ët in banda! I a l'sa samö asë 'l Siȳür, ke ga skapa negöt, a lü, e ke l'marka so lü sö 'l so liber, ol to bel pro ke ta toka! Stes ak a preġă, êkola. Mia kompăŋ de tace santü ke ga pias a preġă a ko bel volt in mes a i sale dutrina e 'ndei kantü d'i piase, a fas ved de töc: e issë ol so pro l'ê 'l so “ke brao!” k'i sköd sö l'onga. Te, per preġă delbü e be, stă 'n ka e sèra fo l'ös, po préġa 'l Siȳür ol to pader in cel, ke l'ê mia de fo 'n piasa a spas lü... e ke l'ta ed e l'ta sent, lü, e l'ta l'dis lü “brao!”, a te! Po, böta mia via ü muntü de parole, e móv mia sö tata aria, tüso kel k'i fa i pagă: po, magare, i sa 'nkred de otëŋ tat a 'l kilo e a l'inkı! Oter, invece, 'nkredis adoma ke 'l Siȳür i a l'sa e l'völ samö lü kel ke va okör e ke a be per voter, prima amö de sirkagel. Prui a di sö issë, oter... kuando ke ulı preġă kon me: “O pader sö in cel: Sant per töc ol to nom... be riăd să ol to rep, benedeta la to olontă ke 'n tera kompăŋ de sö 'n cel... dăm

ol pa a per inkõ, ke poa me g'õ ergũ de dağa de maiã, po perdünem a 'nkõ, ke poa me g'õ ergũ de perdunã; e tẽnem sõ te la ma sõ 'l ko, 'ndi to prøe ke ta ma fet; fãm mia patĩ na fa de 'l mal". Po amen, buna issẽ: mia tate cãkole; e fati, kei sẽ: perduni oter in tera, ke sirĩ perdunãc a oter in cel... kargĩ mia de debec i oter, e sirĩ mia kargãc. Stes laũr a desũnã: metĩ mia sõ õna pia [pepa] longa issẽ, oter, kompãr de iga de faga ed a tõc... i turcũ 'lla pansa ke reklama! Ke, se fi issẽ... cẽrtosa, pøl das a k'i va krede ke fi delbũ e mia per finta, e i va dige a brae e sant: ma avresev sa bel e skõdĩd tõt: e ardi po oter, se s'desũna per kel! G'õt de fa desũ de penitensa e 'mpetrasiũ, te? Buna: i a l'sapie 'l Sijũr in cel, e i oter i ta ede estĩd sõ be e prõfõmãd de la festa... se l'ẽ festa: alura sẽ i ẽ afare de te kol cel, e mia sgopinade de teatrĩ in piasa! –.

A l'manka pa de kei k'i ga dis issẽ “ta parlet gran be te, komẽ no! Ma set mia 'mpo kampãd in aria, te, a... servĩd e rierĩd e nisũ de pensã? Ma noter, a m'kampa mia de bei pensẽr e bele parole, noter: e laorã e dona e scec e 'mpreẽsc... a?! Ke, l'ma par mia prope tep de kuai e gratis per i poerẽc, o de mana ke piõv so”. E lũ a lur:

– Sẽ, gõsta: ol Mosẽ sõ lã l'ga l'dis amõ tõc i de: perõ, ol magasinẽr i a l'sa, ke tat... a m'sa stõferẽs amõ ala svelta! Buna: oter, alura, 'ndi innãc a pensã adoma a guaderã e a met in banda: e fi aparĩ ke g'ẽ pa lader ke roba, pa kãmole per i pař e røsen per i mone-de. O sãral mia mei, põtõst, de muntunã sõ akã ü bel tesõr ke nisũ i pøl robã pa kõn-somã, e tace bei kredec inde banka del cel, e? Ke... 'n kel post indo' ta metet ol to tesõr, te, in kel post ta metet samõ a i to pensẽr e 'l to kõr! E, kredĩm a me oter, se üli: ment e kõr i pøl mia sta 'n du posc a' stes tep. Kompãr ke ü servidũr a l'pøl mia servĩ du padrũ, tõc du 'nsema: o l'laura be per ü, e l'lasa 'nda i laũr de kel oter... o l'ga sta dre a kel oter, e ü i a perd! Prope issẽ, ẽkola: ga rierĩ pa mai a tep de kõnt a røgola ol Dio Sul, e ol dio sold insema! E alura, dokã, dim a tra a me, se va 'nteresa ergõt de piõ ke maiã e biv, de kaãs sõ e kaãs fo... Preokũpis piõ tat de kel ke kõnta de piõ, oter... per kampã mia pes d'i animai! Ardĩga be a lur, adi be i oselĩ de l'aria, presemp: no i somna pa i d[la]akua o i met via 'n solẽr, in kantina o 'n banka, lur: epõr i g'ã a lur ü pader ke ga fa mia mankã

na i so bele piöme na 'l so brao bek, e po ergota de bu de bekă! E per ü pader issë, oter alerî de meno de куак oselî, e!? A, sê, sê: oter, invece, va toka a oter pensaga a töt, ne, sedenö... E disim impö a me oter: fimen κορös a me ü, ü sul, ke l'sie a 'l piö ssior de 'l mond, e ke l'sie bu a de κρομπäs, o de endev... ü de de eta 'n piö de kei ke ga toka, de kei ke va toka, e? A 'l piö, l'islongeră so de du gei ol tak d'i so skarpe o i so pedăp, po l'möreră estîd sô piö be, a 'l so de! G'ê mort a 'l Salumă a 'l so de: e ga mankaa mia na or na arsënt, na dutür na estîc: l'ê mort a lü kompăp d'i fiur de 'l kap d'ü d'i so servidür; e lasim a di ke tace fiur i g'ă dei estîc piö bei de kei de töc i re... senza î fadiğad per fai sô, o per κρομπai, lur. E iura, dokă, ü Sijür ke kaa sô issë be l'erba del kap, ke la g'ă de düră ü de o du... ga 'ntereserî de meno de l'erba, otr'omep e done... ke l'v'ă fac sô lü per sômeaga a lü, a: ga 'ntereserî de meno de du oselî 'n gabbia? Va be, dokă, êkola, das de fa per ol maiă, ol biv, ol vestît per te e per la to famea: ma te perö... mia danăs la salüte e l'ânima kompăp d'i pagă, ke l'ê töt 'l so defă: lur i sa pak, de ĩga ergöt de piö de pensă e de mei de speră, e de ĩga ü Sijür piö brao pader de töc i piö brae pader de 'l mond, a 'nteresăs de lur. Te ta l'set, sê o no, ke ta g'ê ü pader Sijür, k'i a l'sa benone lü kose ta okör kosë a te, e? Se l'si e g'î po tötă la fidüca ke disî, sirki lü dokă per prim, e diga e sirkiğa a lü töt kel ke l'ê be e l'ê göst: ke issë po va mankeră mai na negöt de per de, e sa rüinerî mia la gurnada 'nkö a ĩga pura poa per indomă, o no! Ol domă... va l'da lü, se l'völ, amö per ol vost be e 'l so unür! E mia samö 'nkö... poa la part de dulür e dispiasër per domă!

7. E l'ga dis e l'ga fa 'mpară semper tace laür, de per de.

– Kondanî mai nisü, oter, per no ep kondanăc a oter! G'î de saî, difati, ke kompăp ke g'ê sentensa per i oter, ga sară sentensa a per voter: po, sirî a mesürăc kola stesa mesüra ke ivrî dovrăd voter koi oter... A sterët lë a ardağa a la skaia ke ta ga edet det indel ög a 'l to fradël, te... ke ta sa rinkorset mia de la bora ke g'ê det indel to, de ög, e? E te kon kela to bela bora... 'nderët lă te a diga a 'l to fradël... ke ta öt töga fo te la so

skaia? Bröt marsü de det, bel pitüräd de fo! Tós po fo, o fas tra fo te la to bora de 'l to, de ög: e dopo magare ta ga ederët asë de traga fo la skaia a ergüdoter, se prope la g'è! E tēpel bel net, ol to ög, te: ke l'è la finestra de 'l to kör: de 'l to ög bel car a s'ved ke l'è bel car a 'l to kör; ma se 'l to ög a l'è trobe o foska... alura de lë s'ved ke ta set töt mars e kativ, te! Finestra foska... ka foska, mia ira? –

– Sirki, oter, e va sarä dac, sirki e troeri, piki a la porta e va sarä dervid fo. L'è a domandä ke s'votēp, l'è a sirkä ke s'troa, e se s'pika mia, ol ös... i ma l'derv fo nisü. Ala mia issë, ke de oter, e? Presempe, se ü d'i osc iscëc a l'va sirka ergota de bu... ga l'di mia, oter, e? O sedenö se l'va sirka ü pa, ga dirī magare öna preda, e, oter? O l'va sirkerä ü pes... e oter ga dirī öna besa, e? E se oter dokä, ke siges a kativ kuat ke üli, si bu amö semper de daga ergöt de bu a i vost iscëc... g'öi de divel komë, me, ke g'ī sō ü pader in cel per dav vergöt de bel, e?! E dokä sirkiğa töt a lü, o no! E kompär ke l'fa lü kon voter, issë g'ī de fa poa oter koi oter: tötä ke, va l'dige me, la lege, töt ke i profëc! –

– Va pärela öna porta trop istreca? Piki a kela oter, po kom'a la sa derv fo, pasiga det a la svelta, e fis mia tirä det de tate d'otre porte piö bele large dekë e de lä, oter, k'i porta tace lok de tötotra banda! Stī atënc be a... i profëc a l'inkuntrare, oter: k'i va kor dre, e i sömea tace brae besotī: e 'nvece, sota sota i ê tace lüv famäc! Tepi be de ög kel k'i böta: ke, de kel i kooseri be, oter. Tüi sō magare l'öa koi spi, oter... o i fig so d'i murü? Prope, ëkola: öpe pianta buna i so brae fröc, e pianta selvädega negöt de bu de maiä; ma pianta buna fröta buna. E i piante selvädege... i ve bune per la stüa, a 'l piö. E issë poa 'l Sijür: kei ke l'g'ä de capä det indel so reþ, a l'ga arda mia tat a foe e fiur, a l'kõnterä mia i tate olte k'i g'ä fac tace inkī o senöcü o tate us “Sijür de ke Sijür de lä”: a l'varderä i so bei fröc, kei k'i ä fac la so santa olontä! Kel de lä, presempe, ü karët de set i ga digerä “ne, te, Sijür: noter a m'sëra semper dre a pregä e a benedi 'l to nom sant: kisä kuace bei miräkoī ke t'ët fac, te, öpe olta ke m'ta 'nvokaa, e kuata set ke t'ët guarid e fac istä be, a pregät noter, a!?” . Ma 'l Sijür invece l'ga digerä issë “va koöse pak, me, oter furbeti! Via de me... oter tôte cäkole e fati negöt!”: ëkola, prope. Tepi a

met be kele parole *ke*, oter, po metile 'n prătika; e alura sě firı 'nsem ergöt de bel... alura sě sa fabrikerı öna ka de bune prede söndü terě de preda, ke i a porteră via Ța föria de ent, Ța akua a fiöm. Ma 'nvece... poerēc a oter s'i meterı mia 'mprătika: ke ivrı fabri- kăd sö la gera: öna bela piöida, ü ent impö fort... e adio la osta pöera baraka, oter! –.

Kelkelě, töc i restaa, d'i so prėdike: ke, l'ga faa 'mpară issě be, po l'ga faa akă ed; mia adoma komandă e basta... kompăȚ de töc i oter k'i predikaa per ĩ stödiăd, lur.

Ko Ot – Növ : KUAK MIRĂKOI

8. Ma, beaponto, lü l'fa ed poa i fati.

Öna olta, l'ga a apröf ü poer lebrüs, a l'ga sa böta so 'n senöc deante, e l'ga fa: – Te, profět... se ta ölet, te ta set bu de fam turnă net e pür, me... kompăȚ de 'l Naman ol Siriă ol so Lisě! –. E 'l Gesü l'ga capa 'ndi ma la so ma de lü:

– Sigür: poa me ta öle guarıd! –. E kel lă l'lea sö sensa piö i so piage!

Po, 'l Gesü l'ga dis: – E adēs pēnsa a salvās per ol reȚ! Stă atēnt, perö, te: kōntegel sö a nisü, vâ adoma lă drec a fas ved, e pörta lă l'oferta ke l'ă dic ol Mosě, de ĩga 'l to bel certifikăt –.

E issě kel lă... guarıd e pür, l'ê turnăd a kampă 'n mes a la so set: ü resüsität!

A Kafaren... öna olta l'ga kor inkontra ü kapită d'i Romă e i a skongüra:

– Profět: a g'ö a ka ol me brao servidür in lec paralisăd, e l'ma patēs asě! –.

E 'l Gesü: – A be: ta eȚe dre... e ma l'fară sta be, se l'völ –.

Ma 'l kapită: – A, profět! Me so ü pagă... e l'so ke ta pöt mia eȚ de det in ka mea, te. Perö te... di sö ergöt ke adēs, o sedenö mändem ilă ergü d'i to: e me l'so ke 'l me servidür a l'ma guarēs! Fo issě a me: g'ö sota poa me ergü, po so a me sota ergü: poa me ga dige a ü soldăt “va lă, te!”... e kel a l'va a fa kel ke ga dige me –.

Ol Gesü, l'ê Țak restăd, a ü parlă issě car... e l'g'ă dic issě a kei ke l'g'ă dre:

– Ööla: brao, te! Va dige me ke g'ö amö de troă ü ebrě kondöna fidüca issě granda! Prope, êkola... G'el mia skric so, de kuak bande, “n'na eȚeră 'nsă tace de l'oriēt e de 'l ponēt, per sentās so a tăola kol Abrăm kol'Isăk e kol Gaköb det indel reȚ... e 'nvece

tace scec nasïc a i porte de 'l reþ i eþerã kasãc defõ a 'l fosk e a 'l freg, a lõcã!"... e? –.

E 'n finisiù l'ga dis a 'l kapitã: – Buna. Á a ka, te, e troa læ kom'a t'ët dic te! –. Ke i ã po troãd læ delbũ guarïd, ol so servidũr.

A ka de la so madona de 'l Piero, ol Gesũ i ã troada læ illëc [*in lec*] malada kola febra: a l'g'ã tokãd la so ma de le, e la fevra la g'ê pasada, tat ke l'ê leada sõ e la s'ê metida dre a servii. Figürã... ke konteta la so moër del Piero! Po, kela sira læ amõ, i g'ã portãd læ a ù kuaq isperetãc, e lü l'g'ã kasãd fo a us i so brõc isperec, po i ã fac guarï... dre a kel ke g'êra stac dic de 'l profët Isai: “l'ã portãd via tõc i nosc mai, a l's'ê fac kareg d'i noste maladie”.

Õna olta ke g'ê s'ê trac insëm õna mõca de set aturen a lü... lü l'ga dis a i so de portãl de læ sönkel'otra ria de 'l mar.

Û skriã i a sent e l'ga fa: – Maester, me ta eþerõ dre akã de læ, e poa despertõt indoke ta 'nderët: ta forõ de aokãt... indei facende de lege, me –. Ma 'l Gesũ l'ga fa:

– Pënsega sõ be, te; ke ãda: i volp i g'ã semper la so büsa 'n tera... i osei de kuaq bande semper ol so ni: ma ün om dre a me... a l'põl viga þa 'l post o 'l tep de pugã so 'l ko a dörmï; po, me pase mia fo 'l me tep a fa sõ de rëgole o a ed s'i a õbedës! –

Ûn oter, poa lü l'dis issë ke l'võl indaga dre, perõ l'ga fa “lãsem soträ 'l me pader, prima, e?”. Ma 'l Gesũ: – Dëm, te, ke... de sotramõrc a n'na manka mia, per bei fõnerai! Te ‘nvece ta g'ët be oter de fa, dre a me. –.

Po l'salta det inde barka, e i so dre a lü.

Delë 'mpo... salta fo õna fõria de akua e streënt issë forta, ke la barka la a dre a impienïs sõ: ma lü, 'ndel mes a tõt... a l'dorma ak. Alura i so i a desda fo e i ga fa:

– Te... ke... m's'ê tõc negãc, a momënc, uramai: ma teþet a gala te iv... e? –.

E lü beãd: – A...? 'Nkemanera tata pura, oter, e, set senza fidüca? –.

Po, l'lea sõ 'mpe, l'ga usa dre ergõt a 'l vent e a l'akua: e l've serë 'l cel e kõët ol mar!

Kei læ alura... prima i resta læ tõc a bõka erta de stremese, po i sa dis issë ü kol oter:

– Êl po ki lü ke, a... ke finã 'l vent e 'l mar i ga da skol!?! –.

Riãc lã de l'otra banda, 'ndel so país d'i Gerasé... ga e inkontra du speretãc, saltãc fo d'ü cimiterë lã isî: a i êra tat föriüs, ke nisü i sa askaa a 'nda innãc sô la via. Po, kei du lã i sa met dre a usã sô issê: – Ke ôlet ke po te de noter, a... bel isiör fiöl de 'l padrü, e? Enet ke a... a töm via 'l rej a noter poerêc prima de 'l tep, te, e? –.

G'ê lã, mia tat deluntã, ü bel ros de porsei a pastürã: i sômea fac apostã... per daga skolt a kei poer diãoi lã, de fa ü bel kambe kontra du poer omerj; issê ke po 'l Gesü 'l ga fa: – 'Ndi... indi pör innãc a komandã a ka osta, oter purkü! –.

A la fi... i resta lã du poer omasêc istremic e guaric, intãt ke tãc i porsei lã aturen i sa böta so det indel lag a mör negãc! I so bergamï d'i sunï alura i skapa via, e i kor in país a köntã sô töt, de speretãc guaric e porsei negãc lã; de manera, po, k'i va fo tãc de 'l país a diga issê a 'l Gesü, 'n bune manere, de sta mia lã d'i so bande de lur... [ke, in prãtika, ga 'nteresaa piö tat indã 'nnac köc a leã fo sunï, korã ü guaridür issê karissüs! E lü, abeke l'ê padrü de kasã via diãoi, a l'sa lasa kasã via d'i omerj].

9. Turna 'n barka dokã, e toka amö la ria de lã, po ria a 'l so país.

Pasa mia tat, k'i ga porta lã ü poer paralitek söndöna barela. I parla pak, ma 'l Gesü l'ved be la so fiduca k'i g'ã... e l'ga fa a 'l poerët: – Sô de morãl, iscët: i to pekãc i ga entra piö negöt, pênsega piö, te: pênsa adoma a salvã per ol rej, te! –.

G'ê lã a dei skriã, e i tontopa “kestö ke, adês... a l'bestemiuna ak!”

Ma 'l Gesü, a senza sêntei, a l'kapês benone kel k'i ê dre a pensã sô, e l'ga fa:

– Kom'ela po ke pensï mal, oter, e? Per voter... êl piö belfã a diga “i to pekãc i ê perdunãc”... opör a di “lëa sô, te, e kamina!”, a? E adês, êkola, ederï prope a oter ke... ün om a 'l mond a l'pöl akã 'ntendes de pekãc e perdü –.

Po, l'sa ultã amö de lã, e l'ga fa a 'l poer paralitek:

– Lëa sô 'mpe, te... po tó sô la to barela e pórtetla a ka –. E kel lã... l'lea sô, e l'va a ka! A ed ü laür issê, la set inturen l'ê pak restada: e 'ntra spaënt e kontënt... i ga disia grassie a 'l Sijür in cel, ke l'ga faa fa dei laür de 'l gener akã a i omerj ke in tera.

'Ndac iviã de lã, 'l Gesü l'ved ün om... ü ke l'sa cama Matě, scet de Levi, sentãd so a 'l banketĩ d'i tase, e l'ga fa: – Ènem dre a me, te! –. Kel lã... l'lea sö po l'ga a dre, e i a porta a ka soa, a maiã ergõt. A l'cirkula la us, e issě tace d'oter, intrã amis de 'l padrũ de ka e set ke kõnta 'n país, i fa õna bela staolada kol Gesü e ergũ d'i so.

De fo... куак farisě i ga fa oservasiũ a kei d'i so k'i ê mia lã a tãola: – E 'nkemana, po, 'l vost bel maester... a l'maia 'n banda a tace brõc röfiã e purkũ... e? –.

La risposta g'la da 'l Gesü dopo maiãd:

– Ol dutür ke fa be 'l so mestěr, a l'kor lã d'i malãc, prima, mia dre a kei k'i sta be! 'Ndi a ed impõ, oter, kose l'võl di kosě... a êsga skriid so 'ndel Osě “kõr vert a ep in-kontra, me õle e ma pias, e mia la karne brõstõlida”, a!? E alura, prope: me so ke a kõr vert per kei k'i troa serãc fo i osc... mia per ki ke sera defõ de l'õs i oter! –.

E sikome ke l'êra ña mia tep de banketã, ga sa n'fa aprõf ü куак k'i ga teria a 'l poer Goãn batesadür, a faga:

– E 'nkemana po noter a m'fa desũ e poa i farisě, e i to amis no!? –. È 'l Gesü a lur:

– Põderai magare i 'nvidãc a spuse pians i so morc, intãt k'i ê sentãc so a 'l bankět d'i spus, e? E... va dige me ke ke l've sã 'l tep del bankět kol Siñur in ko a tãola: oter ke desũ e lüt. A l'part ol rep! Po senti ke, oter petemĩ. Fi kosě, oter, e? Metĩ sö õna pesa de stofa nõa sö' strep de 'l vestit lis... e; o metĩ det ol vi noël in bota ega, oter, a? De bõtã via 'l vi noël kola bota ega scopada fo... o de daga söbet dopo a' strasěr ol vestit eg de bõtã bia, kola so bela pesa nõa? Me, ma parerēs põtõst de tõ pesa gresa per fa sö estit nõy, e bota nõa per vi noël! E pasiensa: k'i marũda e i staguna a lur insema. Semper ke m'sa kontente po mia de moda e (v) i 'ndac: finak'i dũra, e... a fa, po, rescã de kambia, ne... ergũ ke, a? –

A l'ria aladě ü kapo de 'l post, a l'ga sa 'ngũnika so deante e l'ga fa, anse l'ga capa õna ma knase a tral dre: – Profět... meno mal ke ta set ke te! É kon me, ta prege... e mètëga sö la to ma sö 'l ko a la me põera sceta, ke la m'ê apena morta 'n ka! –.

E 'l Gesü, aqa dre. Intãt, ga cirkolaa aturen õna fomna, ke la perdia 'l so sang samõ de

dudesăp; finakë, de dre la g'ê riada apröf be... e la g'ă tokăd la fransa del so mantel de lü: e la sa 'nkredia ke l'sarës istăc asë per guarî... a tokăl e a krëdega.

Ol Gesü l'sa ulta a 'l momënt göst, po l'ga fa:

– Stà sö alegra, te: ke la to fiduca la ta guarës. E dokă vâ, e sâlves per ol rep, adës! –.

E issë l'ê po stac: guarida delbû! Kuand ke po i ria lă a la so ka de 'l kapo... i sent i sî-foi del lüt e i parëc e i amîs tōc a löcä e 'nda e ep, e lü l'ga fa:

– Via de ke, oter: fi mia bordë! La sceta la dorma... l'ê po mia morta! –.

E i ga arda a stort, e ergü i ga baia dre ak, de tö mia 'n gir öna famea issë buna.

Ma i ve fac isluntană tōc, e l've lasăd indă de det lü... ke l'ga capa sald la so manina de le... e i a fa leă sö!

Რak'a dil... i a l'sa söbet töt ol cirkondare. Lü l'ga ria a fadiga a tras fo de 'l país, e apena defö... du poer orbi i ga a dre per impö e i a prega: – Scet de 'l nost gran re 'l David: ìga kōr poa per noter, te! –. E i ga sta dre finakë l'troa öna ka ke l'va dedët: e lur, poerëc, det poa lur. Alura 'l Gesü:

– Sarës bu de fä ergöt per voter, me, magare, e? –. E kei du lă: – Cërtosa, profët! Serët de meno de 'l Tobiö!l, te, e? G'ët mia dre l'angel del Sijür, te? –.

Sikë 'l Gesü l'ga toka i ög a tōc du po l'ga dis issë:

– Buna. Se prope ga teji e ga kredî, oter... dervi fo 'sti ög, dokă... per vëdega! –.

E dic e fac... i ga ed! Perö l'ga dis poa söbet: – Kontëc? Ardi be de pensă a salväs per ol rep, adës, oter; po, korî mia adoma de fo a köntagel sö söbet a tōc, impiasër –.

E, 'maginäs: la nöa, la kor indü bot de l'ös del país fina a i konfi de la regü!

Mia asë: apena 'ndac de fo lur du, i ga porta lă ü poer möt, ke ü bröt diaol a l'ga faa 'nda la lengua a öd. E kasăd via 'l so diaol, ol möt a l'sa met dre a parlă: e i oter aturen i resta pak, e i sa dis “Mai vest ü laür de 'l gener... ke de noter!”.

G'ëra perö lă poa dei farisë... ke i disia sö bel car, invece, “lü lă l'kasa via i diäoi per urden de 'l so kapo... ol kapo d'i diäoi!”.

Opëmanera, 'l Gesü l'pasaa fo per tôte i sită e i país, a predikă 'n sala dutrina, a da fo

l'avîs de 'l reþ e guarî semper tace malăc e tace 'nfirem. E l'vedia semper tata de kela pœra set, e n'n'þa a kompassiũ, κ'i ga someaa (...po i êra!) stöf e sbatîc, kompăþ de tate pegre senza pastûr. E l'ga disia issê, a i so amîs κ'i ga 'ndaad dre a lû a ed e 'mparâ:

– Forsa oter, dokă: pregi 'nsem kon me 'l padrû de l'armënt ke l'mande po să alasvelta tace brae pastûr, per i so pœre pegre! Po... g'ê a tat be, de regoi e tra 'nsem: ma l'vokôr dei brae laorêc! –.

Ko Des – Öndes – Dudes :

I SO [AMÎS E PARĚC], OL SABAT, I PRIM ESEMPE

10. Öna olta, a l'cama lâ isî i so dudes amîs piö streç, e l'ga dis issê ke poa lur, de adês a 'nda in 'nac, i ê bu de kasă via i diăoi sporakisû e de guarî tace mai...

I so dudes dokă i ê kesce ke, êkola: ol so Simû “de preda” (...a m'vederă 'nkemane-ra) kol [An]Drea so fradêl (i sccec de 'l Gona); ol [Gako]Mino e so fradêl ol [Ga]Nino (i sccec de 'l Sebed, i du “ke... l'truna!”); ol [Fe]Lepo del so paîs de Drea e Simû; ol Bortol[o-mě Na]Tana[êl] del fig; ol Tomasi; ol Matê gabelêr; kel oter Gakom (scet de Alfê, e so fradêl del Gepe, ke per adês l'ê stac a ka, kel); ol Dûda Tetû; ol Simunî del cirkol d'i kananê; e l'Güda Skariôt: ke po, kel, a i a tradeseră ak.

A i ê lur i so dudes ke 'l Gesû l'ă mandăd fo aturen, kela olta lâ, e l'g'ă dic issê:

– Indim mia lâ perö d'i pagă, e 'ndim det þa 'ndel so paîs d'i Samarită, oter. G'î de 'nda-ga dre adoma a i noste pœre pegre sperdide 'nde la ka de l'Israêl, pötöst. E 'ntat ke 'ndi fi prædika a diga sô bel car a tœc ke 'l reþ a l'ê ke. Guariga i so 'nfirem, kasiga via i so diăoi, fi turnă nec e pür i so lebrûs: po, stremîs mia se va socêd de fa saltă 'mpe a kuak more! O: e töt a gratis, ne... kompăþ ke a gratis î riseîd a oter. G'î þa de pensă a or þa ar-sênt, þa solc iskarsela þa sake de vias kon det du estîc o du per de sândai o du bastû... þa skorte de maiă e biv: si operare, oter, e i va fară mia mancă 'l vost maiă de per de. Ki ke l'va caperă 'n ka oter a l'm'avră capăd in ka me, e l'avră capăd in ka kel ke l'ma manda me e po oter. A capă 'n ka ü perkê l'ê ü profêt, a s'g'ă la so paga de 'l profêt, e a ütă ü perkê l'ê om de 'l Sijûr, a s'g'ă la paga del santôm. Oter sirî a nisû: ma ki ke va dară

adoma a ü bicēr de akua perکہ l'vederă dei amīs d'ü profēt akă 'n voter iscęc [g'éra lă 'l Goanī, 'l Gakomī, 'l Simunī], va dige me ke la so akua la ga sară pagada a tat or. Ope banda ke 'ndi de det, sirki ki ke pöl e öl dav ü pa e ü lec per kuak de... finakě pensī de sta lă. A 'nda det in ka, salüdi per be, e se l'ê ka unurada de capăv a tec... la ga guadepēră la osta stesa pas ke ga purtī; sedenö, perđī mia alistēs la osta pas, voter. Se ergŭ, po, i va öl mia 'n ka, e de kuak bande nigŭ i va da skolt, k'i speta ün oter gener de rej, lur... negöt de maledissiŭ, oter: ke si mia dre a end, e ȝa 'n güera: fi oter ke 'nda fo de kela ka lă e via de kel post lă, e lasiga 'ndre akă la so polver... mia k'i va dage de 'l lader. Ma... va dige a samö me adēs ke, 'ndel de de 'l so procēs... kel ke l'g'ê tokăd a Södoma e Gómora a l'sară stac negöt, a konfrönt de kel ke ga tokēră a ü post de 'l gener! Stim be atēnc, oter, ke va mande fo kompăŋ de pegre 'ntramēs a tace lüv, me, oter: e dokă va toka a ês tate kolombe bele desde, in mes a tace serpēnc: prödente e pronte ko' i ale erte! Sti atēnc a fidās mia trop alasvelta de töc: ke, de kuak bande i va ligeră a sō frösteră e bastuneră; e l'pöl a kapităv de faga ed vergöt akă a i pagă... indei so presŭ, ke issē poa i so kapi de lur i senteră a di de noter! Oter, perö, s'i va capa, dis mia trop pensēr kosē g'ivrī de diga sō e komē: ke... a 'l momēt gōst va sară metīd in boka kel ke ga sară de di; anse: sirī ȝa oter a parlă: ke, de adēs ga 'mprestī la osta us a 'l Siȝūr, oter, e l'boferă lü kol vost fiat. Dopo... g'ī a de saī ke per kel ke digerī e ke firī, sirī ardăc istörtde tace, e i a dis samö a 'l Mikē: meterī fraděl kontra fraděl, scet kontra pader, ü kontra l'oter... ü kon noter ü kontra. Oter perö teȝi dŭr, va rekomande: ke adoma issē sa salverī. Meră a skapă d'öna banda a l'otra, 'ndok'i va dară adös: ma mai pura oter: ke tat a va rie dre me 'ndo si pasăc voter. Teȝi semper a ment ke ü ke l'impara a l'ê mai piö samö piö brao de kel ke ga fa 'mpară; e ȝa ü servidŭr a l'könta de piö de 'l so padrŭ: kel ke 'mpara, l'ga nă asē de deentă brao kompăŋ de 'l so maester... e 'l servidŭr de staga 'mbanda a 'l so padrŭ. E dokă, s'i m'ă dic a me "servidŭr de 'l kapo diaol, padrŭ d'i moske e de la maroka"... adī po oter! Iiȝa ȝa mai pura de nisŭ, perö, oter, a parlă: ke... kel ke l'va dic a l'veperă dic, e l'resteră segrēt negöt de kel ke l'va dic fo. Kel ke me va könte sō a la si-

ra tarde, 'ndü kantü, oter küntil sô töt ol de töc i de, e se me v'l'ö dic indön'orega, oter vusil sô sura i teräs. Senza pura de kei k'i va baia dre e i pöl a bastunäv e kopäv... ma adoma i osc kuatr'os per ü momënt; iiga pura semai pötöst de kel lä de sota, ke, se fi mia kel ke l'ê göst de fa... l'va brüserä lü per semper töc intrëg det indël so fög senza fi! Edî mia a oter du paseri endic fo a öna palankina, a? Epör, me va dige issë: ja ü de lur a l'kröda so stekid, senza ke 'l so e ost pader in cel i a l'sapie e ga l'permete... per fal istä piö be, dopo. Po kompär d'i osc kaei, poa i so piöme i ê tepide de könt in cel. E dokä mai pura, oter: ke... alerî po ü tok de piö k'kuak paseri (dê kuaak/d' kuaak)... me dige! E finfi, ga penserö me a koposev be, ke si de la me banda, deante a 'l pader in cel, indel so bel de; ma... kei k'i ma lasa 'ndre me, per indä d'ön'otra banda... kei ja me i koposerö piö a 'l so momënt göst, kuando ke 'l pader in cel a l'sa sirkerä fo i so! A, së: poeri a lü kel ke l'sa 'nkred ke me so epid insä... a da fo röse e fiur a töc a gratis! Anse: tace spi porterö, anse amö, sbade, ke per me i teerä fo scet de pader, mader de sceta, po spusa de madona, de met ü kontra l'oter indöna ka: lesim sô be 'l Mikë, oter. E issë, ki ke sirkerä fo de sta kon pader o mader kontra de me, e ki ke teperä de könt piö tat i so scec kopä la eritä... ki ke ölerä mia riscä de patî la so part dre a me... l'ê a sigür ke l'farä mia la me strada: e a la fi l'sa troerä mia kon me de la banda gösta, kel. Dic a ön'otra manera: ki ke öl fa lü la so eta e i so progräm senza o kontra de me... l'ä bel e falid progräm e eta. A l'venserä la so eta 'ntrega 'nvece prope ki ke l'sa askerä... a bötaia via kom'a dige e fo me! – E i so dudes i s'ê po spandic fo aturen per païs e sitä.

11. Ol Goän batesadür... l'ä sentid a köntä sô tace laür ke l'disia e l'faa 'l Gesü; e lä de la so presü 'ndoke l'ëra seräd sô l'ga manda a di, per meso d'i so amis k'i a lä a troäl:
 – Set po te delbü, kel ke g'ä de riä fo... o m'g'äi de spetä amö tat, e? Êl po mia ura de das de fa, te, e?! – E 'l Gesü l'ga fa saï: – 'Ndî lä a köntaga sô poa oter kel ke edî de persuna, a 'l nost Goän. Orbi ke ga ed, surdi ke ga sent, sop ke kamina drec, lebrüs ke turna nec, po morc ke lea sô: l'ê issë ke töc kei poerëc ke i ve camäc a 'l rep, kompär

ke l'dis ol Isai, o no! E a lü disiga issë: poa per i presunër, la so liberasiù l'ê a i porte!
E... beăd ki ke sa fa mia skandol se i laür i sömea stantă –.

Kei lâ i ê dre amö a part, a turnă lâ de 'l Goăn... ke 'l Gesü l'sa met dre a parlagă a la set prope de lü:

– Siv indăc lâ a troă ki, oter, dre a 'l desërt, a? Öna kana sbatida de 'l vent... inkö donda de să, domă dinda de lâ, e? Siv indăc a troă ki, po, in fi d'i kõnc? Ü bel om, estid sö de lüsso, a? Ma no, ke kei kaăc sö de lüsso i truï 'ndei palăd d'i re, mia 'ntre sabia e sul! O senö ki: ü ke kanta e bala să e lâ per capă do palanke e sköd la fam? Alura... iv troăd lâ ki, po, e? Ü profët, magare? Prope, eko, va l'dige me; e anse va dige: oter ke profët! İ troăd kel ke de lü 'ndel Malakë g'ê be skric so “àda: denăc a te mande fo 'l me arăld, ke l'ta prepareră lü la to strada a te”. Sigür, va l'dige amö me: d'öna fomna g'ê mai nasid ni-südoter a 'l mond, piö grand de 'l nost Goăn ke batesa! E ardî po oter... se l'sară l'öltem a 'ndel rep, ü issë! De pos ke l'ê saltăd fo lü a predikă, finankö... töc i de i e bu per ol rep, e mè das de fa, per troaga ü post de det... mia dormî. Profëc e lege i ä fac la so part: ga mankaa adoma gösto 'l nost Goăn: e se üli krëdega... kapila dokă: spetaev mia l'Elî a turnă 'ndre ke, oter, e? Buna: ki ke dovra be i orege l'ga dage a skolt! Ma, me ma par: ga sömeerala a ki kela generasiù ke, e, oter? I sömeerës tace scetorlôc, sentăc so fo 'n piasa a masă 'l tep, a cicî e cicö e cike e pirlî. A l'pasa fo ergü kol sifol, de fai bală... e ña i sa ulta; l'pasa fo ergü disperăd a mëtega pura... e i sa na rinkörs ñak! G'ê epîd fo ü töt remët... ke l'ê 'l desü 'n persuna: e i a lasa met det in presü senza bofă. N'na e fo ün oter, ke l'maia e l'biv in mes a la set: e kel a l'g'ă de iga per forsa ü diaol! Fägla koröš te, la sapiensa, a kesce ke: e la sta freska a le, poereta... ke la mae o la maie mia! A së, prope, te Korasi e te Besăeda: guai a otre! Ke se kel ke de bel g'ê söcedid in ka osta l'söcedia a Tir e Sidü, lure samö de tat i sa sarës konvertide a sak e sender! E sti po atente be otre do, va l'dige me: Tir e Sidü i sară tratade mei de otre, indel de de 'l so procës! E te Kafaren, a: serët magare portada sö 'n cel, te, koi to belese? A l'inferno ta sprefonderët, te... kola ssiura Babeloņa! Ke, se a Södoma l'kapitaa i mirăkoi ke t'ët vest te... 'nkö

kela sită lă la sarës amö a 'l sul! Ma a te me 'nkö ta dige issë: a 'l de de 'l to öltem procës... ol tratamënt de Södoma l'sarä stac konfëc, konfrönt a kel ke ta tokerä a te! A l'so a me... ke i ê laür de restă mal a sënței. E me... me ringrassie tat ol Sijür de 'l cel e de la tera, ol pader nost in cel, ke g'i fa sent e g'i fa kred a i poerëc e a i 'ntregöc: dato ke i sapientü e i ssiör i öl mia saigen! De kesto ke, prope, pader sant, ede a me ke ta se propiamenta bu, te: e ta m'ët dac töt kel ke ü pader a l'ga da a ü scet: e issë, m'sa koröš propiamenta be, noter du, e ü l'ga fa koröš be kel oter, a kei ke öl ved e sent. Să ke de me, dokă... oter fadiğăc e skiesăc sô de tace pis: ke v'l'a do me la osta buna nōa, e po öna buna ma a soleăs sô bei drec e a posă! Să kon me, sota l'me suv ke porte a me: epim dre a me, po 'mpari de me a ês pacifek e sta a 'l so post ontera, per vīga öna eta komë ga öl! Ke, l' me kongol, va l'dige me, l'ê de leŋ bel dols e turnid, l'ê ü pis ligër de portă 'nsema! ...Mia kompăr de kei du poer bö lă: lengua 'n tera e stropa dre a i kōstole! E perö, l'ê pa ü sfronsol adoma de fa ed, de belesa o de cerimoŋa! –.

12. Kela olta lă l'ê sabat, e 'l Gesü l'pasa det intramës a du kap de formët. I so amïs, k'i g'ă a fam... i sa strepa so öna kuak ispege, i tra fo i so gre a sfregale koi ma, po s'i maia sô. T'i êdei mia ü per de farisë, per so sgăbola?! E dokă, söbet a daga dre a 'l kapo de tace bröc malnăc: “ëkôla, ärda lë, ke rasa de rispët de 'l sabat e de la roba d'i oter, i to amïs, te, a!?” E lü l'ga respönd:

– Öö, lă, oter: fimla po mia boi tat, a: êi magare epïc a êndeven impö, e? Ivri mai lesid sô, oter, magare, kel ke l'ă fac ol David, kela olta lă ke l'g'ă üd fam... lü koi so, e? L'ê 'ndac det inde ka de 'l Sijür, adiritüra, e i ä maiäd i pa de l'oferta... ke l'ëra permetid de maiai adoma ke a i prec. Po, lesi mai sô amö, oter, ke i prec i fa kontra la lege del sabat, lă a 'l Dom pak, e nisü i ga fa kolpa, ŋa pekăt ŋa penitensa? Buna. Me adës va dige issë: ke, m's'ê a 'ndü dom piö grand, prope... e töc prec! Merës ke kapeseresev öna buna olta a oter a l'völ di kosë “oi kör vert ke capa det, me, e mia kasăm dre... tate ostie san-te!” [*animai bröstölic, de fa sömeă adorassiü*]. Ol Sijür... a 'l völ fa nas amö, mia fa

skompari deltöt! A kapila, öna buna olta: alura... saresev mia semper dre a kondană de ke e de lä la set ke fa det negöt de mal delbü, oter beatü. L'ê l'om padrű de dovră 'l sabat per fa 'l so be, e mia ['l sabat inventäd] per fa sta mal ol om, me dige! E l'ê mia festa, per ol Siñur, kel de ke s'lasa 'ndre 'l be de 'l so vant... ol be de l'om! –

Po, via de lä, l'va det in sala dutrina. G'ê lä ü poeröm, ke l'g'ă öna ma paralisada. I solec farisě per metel amö 'ndi rope i a sinsiga “te: a 'l sabat... a s'pödei o mia, fa guarĩ ergű, e... te?” . A l'ga respönd issě:

– Disimel voter a me, adēs: se ergű ke l'g'ă ü besöt o ün asen e l'ga borla det indel pos, a biv, ke l'ê sabat... ki el de oter ke, a rigűr de lege, delbü i a tra mia fo, e? E issě l'va kontra l'komandaměnt de kopă mia! Alura, me dige, ün om a l'val a ü falĩ de piö d'ü besöt, o no! E dokă, poa de sabat a s'pöl fağa de 'l be a ergű senza pura –.

Po l'ga fa, a 'l poerēt: – Dėrv fo be la to ma te, e möela po sō! –.

E lü lä i a slonga so... e l'ê nöa, mei kopě kel'otra!

I farisě, skotăc e skornăc, a i ê 'ndac de fo po i ê 'ndac d'ön'otra banda a fa dotrina, lur: ke... a 'l sabat a l'ê mia lecet de fa 'l dutűr, perdiol; ma... de preparaga öna bela krus a ergű... kel... l'ê a doěr!

Ol Gesű, usmăd ol vent, a l'sa tō fo d'i paragi. Perō, ga a dre a ergű, 'ntra kuriűs e malăc: e tōc i resta kontěc, kesce ke guaric d'i so mai, kei lä a ed e a sent... e g'ê a de kred k'i fa töt a l'inkuntrarē kel ke l'ga rekomanda lü, de fağa mia tata propağanda, a 'l sabat. Kei k'i g'ă 'mpo piö konfidensa koi Skritüre sante, perō, ga toka prope di sō de lü a olta us kel ke l'ê stac predic de l'Isai, kansű del servidűr: “adil ke 'l me servidűr feděl, kel ke o sirkăd fo me, ke l'g'ă tōta la me fiduca e de lü ma sa ante adoma! A l'sară 'l me fiat, la me ma, e l'ga fară saĩ a tōc töt kel ke öle me, kel k'i g'ă de fa. A l'sară mia aturen a rebekă e fa borděl, a l'impieneseră mia sō i piase, l'istară mia lě a trancă so i ram sa skiesăc so, Ța a smorsă so i fiamē semō dre a mör; lü l'g'avră sa 'l so bel defă adoma a gōstă sō de să e de lä, e fağa speră 'l so be a tōc kei k'i a sirka... in tōte i nasiű del mond”.

Kela olta lä, i ga porta lä ü poer isperetät surd e möt, e lü l'fa guarî poa kel: issë, d'ü bot... surd ke ga sent, e möt ke parla! A i éra töc a i stele, la set, e i sa disia “se l'ê mia lü ke o' scet del David... alura kuando, e?”. Ma i farisë a sent a di issë i a ulta lä “kesto ke l'kasa fo diäoi perکہ l'ga l'dis ol so kapo diaol, oter ke David!”.

Alura, l'ga kõnta sō issë: – Sa ke m'parla de re, ke: ope reãm ke l'sa spaka 'n du a l'va 'n malura, e ope sitã o kasãt k'i sa spartës in do fasiü i pöl mia dūrã tat. Issë presempe, adi kei k'i ölerës kasã via de ke i Romã, lur... ma i va mia dekorde 'ntra fiõi de' stes pader Abrãm: i speterã, maqare, ke l'sie 'l nost brao Pilãt... a mandã via de ke i so soldãc! E adës, dokã, fi po oter: se diaol kasa via diaol... ol reãm d'i diäoi a l'ê mia tat frank... o no!? Farës mia ergõt de bel alistës, me, alura, a fav ved la fi de 'l so rej del diaol? Ma, sti atënc be, oter: se de me disî ke kase via diäoi per so urden de 'l so kapo d'i diäoi... disîm impõ oter a me: per urden de ki... i a kãsei via kei oter, i ost iscëc e scete k'i ê bu a lur de kasai via, e? Domandigel ak'a lur, k'i va met a l'urden lur! Pötöst, se me kompãp d'i oter kase via diäoi per so us e ma de 'l Sijñur... alura, dervi fo be ög e orege, oter: ke l'ê dre a riã ol rej de 'l Sijñur... o no! Se 'l kapo diaol a l'ê fort kom'a s'dis ...sarãl bu ki de faga kuntra, a ...se mia ergũ piõ fort amõ de lü ...e mia ergũ sota de lü, o no?! Va l'dige amõ õna olta bel car: sti atënc be oter, ke töc i pekãc i ga e perdunãc a i omen: ma la sarã ña mai perdunada la bestemmia kontra la so us e la so ma de 'l Sijñur. Parli mal d'ün om, oter... e pöderi a ês perdunãc, de lü e poa de 'l Sijñur. Ma, parli kontra ol Sant e la so ovra: e l'va sarã perdunãd ña ke 'nkõ ña de sura 'ndomã! S'sa skapa mia. Prope: de la boka... l've 'ndre kel ke treboka fo de 'l kõr. E issë, om bu l'tra fo de 'l so kõr parole göste e parole bune; ma om katív... kompãp d'õna lëpera la so lenguaa i a tradës e la ferës! E pensã ke, a 'l de de 'l so procës, ope ü l'responderã a de töte i cãkole ke l'ã fac a vãnvera, ope parola kontra la eritã, e ke porta mia de 'l be: figüris po oter, ke rasa de premio... per i katieie kontra 'l Sijñur, kontra ol so sant isperet, ke l'kasa via 'l mal e i mai! –

Кѡак farisë e кѡак iskriã i ga fa: – T'ët parlãd be asë, finadës, maester. Adës, perõ...

fâm ved vergót, a noter! –. E i sa sent a respõnd issé: – Ee: proã a faga ed ergót de presiũs a i serpěnc po a i sunĩ... a l'rend piö tat! *Prõa* faga ed amõ õna olta ol sep de 'l Gona profět, se l'ga digerã ergót, istaolta! *G'ê* gösto ke ün oter, kompãñ de 'l poer Gona, ma ke l'ê mia dre a skapã, ne: e l'istarã det ü per de de e noc in pansa a la tera, mia a 'l mar, istaolta... per veñen fo amõ iv e 'ntreg a finĩ fo 'l so laorã. E förtünãc kei lã de Niniv, ke, abekě i ê mia epic insã ke a 'l Dom... a l'õltem de i ga sarã de moděl e de kondana per tace ke 'nkõ! Ke lur lã, a la fi i s'ê po konvertic: ma a kesce ke... l'ê asě ãa du Dom ãa du Gona 'nsema! In kel de lã amõ... ga sarã fac di sõ ergota de bel ak a la regina de Saba, ke l'ê epida 'nsã de so 'n fond a 'l mond per sent e unurã ol nost Salumũ: ma a kesce ke, kuace Salumũ ga okorerai e ga sarai asě... m'indarã a ed! *G'õ* issé oia, a kasã via diãoi, me, ke, e poa i vost iscěc! I cirkula ü moměnt a la larga, po... i sa sent isperdic, ga spiör, e i turna 'ndre, per sentis amõ a ka soa. Ke, se po i a troa bela skuada e pitürada... i sa fa 'n set, i n'na tra aladě tace d'oter piö uncũ de lur, per fa det ol so bel kasĩ... e pes de prima! Indüina 'ndoe: a Sõdoma, o a Niniv, o... a Roma, dãi! –.

L'ê dre amõ a parlã, e ergũ i a cama a gran sep, e i ga fa saĩ ke de fo g'ê lã la so mader e i so fradei, k'i õl parlã kon lü:

– Maester... g'ê lã de fo la to mader po i to de ka... e i ta speta lã a parlã –. Ma lü:

– Ki...? La me mader e i me fradei? A... sě, ěkola... va be: diğa ke rie. Perõ, ardi be, oter: poa ke, g'ê samõ ke tate me mader e tace me fradei: oñũ ke fa kompãñ de me kel ke l'võl ol pader nost in cel... kel a l'ê per me fraděl, sorela e mader; a m's'ê töc in famea, a kela manera ke, kredim a me! –.

Ko Tredes – Kuatordes : AMÕ PAROLE... MA POA PA

13. Tace de, l'indaa fo prest de ka a pregã, po l'era so prest sõ la ria de 'l lag, e... 'ntra peskadür ke turnaa a ria e set ke epia lã a ütai e a ed e a krompã, a l'ga sa faa semper aturen impõ de set ko' 'mpo de tep e de oia de skoltãl. E lü, ga piasia tat akã parlã sentãd so det indõna kuak barke d'i so amĩs, ninãd de l'akua, kon tace d'oter a skoltãl in

barka poa lur, e tace dre a la ria, dopo tratād ol pes o fac i so mestēr, de tra mesdē, o se-
denō akā pasād o' skotū fin'a sira; e de solet l'indaa lā a parābole, l'traa 'n bal de tōt a
presempe, de fas kapī be de tōc... meno ki ke prope i ūlia mia: ke, pota, i ūa stōdiād,
lur! E l'disia sō, presempe:

– Ol me kontadī l'va fo a somnā la so braa somesa. E 'ntat ke l'bōta fo de sǎ e de lǎ, ga
na skapa fo 'mpo a sō 'l sentēr del kap: e kela l'ê proidensa per tace oselī, ma per lū l'ê
a perdita, o no! E 'mpo la ga borla so 'n kosta... 'ntre kap e strada, 'ndoke l'ǎ trac in
banda tōc i plok e sota l'ǎ mia ultād ol terē: e kela, do gote de rosada e la ga bōta, ma du
skutū de sul e la ga seka poa lǎ. De kel'otra banda del kap, g'ê la so bela sesa a konfī, e
dokā 'mpo amō de somesa la ga a finī a det lǎ: ma lǎ i ve sō piō be i spi, e i g'la sofega
sota. O: fūrtūna, 'ndel mes g'ê a tat de terē bel laorād, e lǎ ope gre de somesa riada a 'l so
post göst la ga darā 'l so bel pro: ke 'l so trenta, lǎ 'l so sesanta, lǎ 'l sento per ū. E se ĩ do-
vrād be i orege, adēs dokā dovri be a 'l servēl, de kapiga det vergōt! –

Dopo, de banda, i so i ga fa: – Te: 'nkemana po... ta parlet tōt a mistēr... e mia bel
car, a... te? –. E lū a lur:

– Mia pura oter! Ke, oter ma epī dre a me per ol reṗ, e dokā g'ī grassia de saīn samō
ergōt de piō, d'i mistēr de 'l reṗ. G'ī fam de saī, de kapī e de kred, oter, e dokā va sarā
dac de tōt. Ma kei k'ī g'ǎ poka oia de saī e de kred... kei, ga sarā tōld via a 'l so kom-
prendoṗo. A i oter... ga fo sent, s'i ōl iskoltā, i storie de tōc i de: ke se a ed e a sent i so
laūr kom'i maia, a parlagā kompāṗ k'i maia, ga e pamō mia 'n ment ergōt de bu... alura
l'ê prope de lur ke l'ǎ dic issē l'Isai “a senterī, sē, ma skolterī mia, arderī, ma ederī mia!
A... ke 'l kōr de kela set ke l'ê deentād ū plok, i so orege dūre e i so ōg koi fete denāc: i
arda per no ed, i sent per no skoltā e 'l kōr a l'ga a mia dre a 'l servēl: farai komē a
konvertīs: foroi po komē, me, a fai guarī, e?!” Fōrtūnāc i ōg kompāṗ d'i osc, kel k'ī ed,
a ardā... e i orege ke a sent i skolta, kompāṗ d'ī oste! Va dige me, e oter kredim a me:
kuace re, profēc, e santōm... i avrēs vest e kapīd tat vontera tōt kel ke edī oter, e i ǎ mia
pūdīd... i avrēs iskoltād e kredīd tōc kontēc tōt kel ke sentī ke oter 'nkō... ma l'g'ê mia

stac *koncedid!* *Kesto ke sě, l'ê ü mistěr; e issě poa ke tace d'oter ke 'nkö i ê liber de fa o mia kompăŋ de oter!* Alura... la *me storia de 'l kontadī, adēs. I gre de somesa finīc so dre a la via, kele i ê i parole sō 'l reŋ ke ü i a sent ma i a kapēs mia, e 'l diaol g'i lapa fo samō d'i orege. I gre ridolăc so in mes a i plok, l'ê ki ke sent i parole gōste e l'g'ă a pia-sěr a skoltale, sō 'l momēt, lü: ma l'ga fa mia met so be i so raīs, e lü l'ê ü barlafūs, sikē apena ke l'g'ă de patī ü falī... i bele parole i ga ansa tōte. In mes a i spi, l'ê kel ke i parole gōste i a skolta ak e i a porta a ka, lü; ma dopo, i preoküpasiū e i afare i ga tō via 'l tep e l'aria, e adio pro. In buna fi, menomăl, g'ê a tat tre (*têrē*) bu: kei ke sent e skolta e kapēs e met a pro, ki 'l so trenta, ki 'l sesanta, ki 'l sento per ü –.*

Ön'otra d'i so parăbole, amō sō la somesa...

– *Ol reŋ ke dige me, l'ê kompăŋ d'ün om ke l'ă somnăd fo la so braa somesa inděl so bel kap. Ma, 'ntat ke lü l'dormia, g'ê pasăd fo 'ndel so kap ü ke l'ga öl mal, e l'g'ă span-did fo tata somesa de grameŋa n'tramēs a kela buna del formēt: po l'ê sparid amō. A 'l so tep de kres i fii del formēt, e da fo i so brae spege... g'ê spontăd sō a tate reste de ke-l'otra risma. I so laorēc alura i g'ă dic issě a 'l padrū de 'l kap “ne padrū: i mia somnăd fo tōta somesa buna, ü, 'ndel vost kap... e? De ke banda rīela, po, tōta sta erbasa mata ke, a?”... e lü l'g'ă dic “a, cěrtosa! L'ê stac erġŭ ke dige me... ke l'ma öl be!”.* E i so laorēc “ölet ke m'indage lă noter a tratla fo, e?”, ma lü “no, no... mia ke ma eŋe skaesăd sō a tat bel formēt insema... a strepă fo kela! Lasimei kres insema fina a 'l so tep de seqă: e a 'l momēt gost, va digerō me de strepăm fo prima tōta l'erba katia, e ligala sō a mas per brusala, e dopo de metem via be i me bele *koē* a 'l sigūr”. E dokă... meră somnă fo a la granda, senza teŋ a ma e senza löcaga sura: terē e fröc, kei i a mesūra 'l Sijūr, e ma toka mia a noter de sta a kată fo e strepă sō de per de: ma, pötöst, de ês la somesa buna ke la bōta i so bei gre! –.

E amō ön'otra. – *Ol reŋ ke dige me... l'ê kompăŋ d'ü grenī de senes, ke ün om a i a somna so 'ndel so ortisěl. Lü, per lü, l'sarēs adoma 'l piō pistangi de tōc i oter gre de somesa: ma öna olta kresid, a l'deenta piō grand de tate d'otre piantele de l'ort, l'ê skuase*

pianta e i ga ria 'nfin'a faga 'l ni куак oselĭ de l'aria –.

E a tōc a l'ga kōntaa semper sō a presempē, kompāŋ ke s'les det prope de lū 'ndel salm 78. Però, dopo, de det in ka, a i so l'g'ā po fac kapĭ, k'ĭ ga l'sirkaa, kela de l'erba grameŋa in mes a 'l formēt: – Buna. Kel ke a fo a somnā 'l formēt bu l'ê l'inviād de 'l Sijūr. Ol so kap a l'ê 'l mond, e la somesa buna i ê tace seec per ol reŋ. L'erba katia... l'ê tace seec bu per ol diaol, ke i ā somnada lū de fiketa. L'ura de segā l'ê la fi de 'l mond, e i laorĕc per kel de lā i ê i so āngei del Sijūr. E dokā, kompāŋ ke s'tō fo l'erbasā, s'la seka e s'la brūsa det indel fōg... issĕ, ĕkola, l'sōcederā a la fi de 'l tep. Dre a l'inviād de 'l Sijūr i rierā fo i so āngei, k'ĭ katerā fo de 'l so kap tōc i 'nfestadūr de skāndoi... per bōtai det tōc a brūsā indela so bela fornās semper fōgeta: e so lā, adoma fosk, e skrikā dec e disperassiū. Invece i santōm, lur sō de sura, tōc lā bei car kompāŋ de 'l sul, e... beāc lur! Po... 'mparĭ a dovrā 'ste orege, dokā! –

Ma a kel'otra set, però, l'istaa mia lĕ a faga lū du piō du kuater: e l'ēra gōsta issĕ, ke samō 'l profĕt l'īa dic “sa forō kapĭ a forsa de paragū, e a 'sta manera kōnterō sō i laūr fisāc finā de la fondasiū de 'l mond, ma ke nisū ōl mai tō sō delbū...” [o forse l'ēra: “ga forō kapĭ i me segrĕc koi paragū car finā de 'l prenepe del mond... a ki ke ga ed e ga sent!”.] ...A l'ga kōntaa sō amō:

– Ol reŋ kel ke dige me l'ê kompāŋ de 'l so bel leāt ke ōna fomna la tō sō e la mesca det in tre bele mesūre de farina, de manera ke l'la fa leā be tōta. Po, ol reŋ... l'ê a kompāŋ d'ū gran tesōr ke ūn om a l'troa 'ntat ke l'laura 'l so kap... ke l'ā krompād a end fo tōt kel ke l'g'īa prima: prima... a maiā fo tōt per krompā ū kap de fa frōtā, l'ā strempiād e piansĭd asĕ. Ma dopo, laorād be e troād ol so bel tesōr, oter ke kontĕt e repagād! E de sigūr a l'korerā mia lā a daga 'l so tesōr a i sunĭ o a i kavre: ke l'ga 'nteressa prope negōt, e i ta pia ak, s'ĭ ê mia tate karōtole, insalada, o kolobia de maiokā sōbet; ma l'savrā be lū tō fo kon ki spartĭl e gudĭl, ol so bel tesōr: kompāŋ ke firĭ a oter, me dige, a 'nda po mia lā a kontaga sō kei bei laūr ke ke sentĭ... 'ndel'ostarea, a kei k'ĭ n'n'ā samō so du kales de piō de kel k'ĭ porta... o k'ĭ ê lā adoma per vens e perd a sōgā... o a daga la bala a er-

gŭ de fa bambo. Issě, amŏ, ol reŋ ke m'dis noter a l'ê kompăŋ d'ü ke l'sirka diamănc: kuando ke l'sent a di de ü, ke segönd lü l'val tat de piö korë tace d'oter d'i so ke l'g'ă samŏ... a l'löca mia, a dan via tace de kei lä per kestŏ ke, o no?! Po, dëm innăc amŏ, noter, dai. Ol nost reŋ, a l'fară kompăŋ ke s'fa kondöna bela ret bötada fo indel nost bel mar, ke, ke la tra fo töt ol pes ke la ga ria. Kuand ke l'ê piena, i so peskadür i a tra sŏ a ria, i sa senta so, e i kata fo i so bei pes bu de maiă per mëtei in banda 'ndei so brae se-se; e tŏc kei oter pes mia bu de maiă i a böta via, o tötalpïŏ i a masna sŏ, de fa 'l pastŭ per kei ke lea fo i sone. Buna: e issě a la fi de 'l mond. I rieră fo i ängei, i kateră fo d'i brae i katïv... po kesce ke i a deskargeră det tŏc indela fornăs fŏgeta, e lä i g'avrä prope mai de gripă o de bat i ma: lä i fară oter ke skrikă dec de e noc! E va l'dige me: la ret l'ê urmai bötada fo: ke rasa de pes oi vês troăd, me... ke rasa öt vês troăd te, a? ...E alura: m'ŭ po kapïd det vergŏt, e, otr'amïs... de kei laür ke, o no? –

I ga respönd, i so: – A sě... noter sě, e! Magare 'mpo de piö kol formět, l'erba mata e i pes; impŏ de meno... kol kap del tesŏr e la gema presiusa: lě ga öl prima ü brao tigŏt... ke l'isvende fo ü bel kap, o öna gran perla; e dopo, ü bigol... ke l'maia aria a amiră perle, s'i a da mia via amŏ de guadeŋaga per püdi spend! –

E lü l'va innăc issě, per tra i remi 'n barka: – Sě, sě: fi pŏr i spiritüs, oter. Per kei laür ke, êkola, oŋŭ ke l'ê bu de fa du piö du... ke l'sie bu o no de skriv, kel a l'deenta l'om göst per ol reŋ, padrŭ lü de tŏ fo e dovră 'l so brao tesŏr: kel ke ga e bu amŏ 'nde lege e profęc... e kel ke l'iskoprës ke de nöitä –

Öna olta, dopo tat tep... a l'urna lä a 'l so país, indoke l'ê epïd grand, e per kuak sabac a l'ga prëdika 'n saladutrina. I so paisă i resta de stök, e i sa dis issě “ma... de ke banda ga eperai, po, tŏta 'sta sapiensa ke, e tŏc isti bei laür k'i dis ke l'fa, e? Kestŏ ke... êl mia o' scet de 'l poer karpentër, e la so mader êla mia la nosta Maria ke? G'ela mia ke amŏ la bütiga, ke l'faa speră issě be... kon tŏc i so de ka, i masc ol Gakom ol Gosef ol Simo e 'l Güda... e i fomne ak? Kuate d'i noste scete i ä perdïd a 'mpo de 'l so tep a staga aturen... ma lü negota, e? L'ă lasăd mŏr ol so poer pader senza fal nono ŋa öna olta! Po,

stödiäd, l'ă mia stödiäd dre a nisű. E iura kom'ela po!?" E i ê mia persűas, i resta so-
spetűs: a s'sa sa mai, ke l'ismanete det kon куак diăoi... oco!

Ol Gesű perđ i a l'sa benone, e ga l'manda mia a di d'i oter ke "a la larga de ka, profűt,
a profetă, se куак de ta ő [ta őlet/ta őt] skampă!". Tat a l'ê: lă, de mirăkoi... a n'na teka
mia. Anse, de iura a 'nda 'nnac a l'va piő ăa det in nisőna saladutrina, a i so funsiű... ma
l'parla semper adoma fo a l'aria o de det indei ka.

14. A kel tep lă, l'Erđd ol tetrărk a l'kominsa a sent a parlă 'mpo de spes, de 'sto Ge-
sű; e a i so kortisă l'ga fa mia mistűr de pensă ke l'sies amđ kel poer Goăn batesadűr
lă... turnăd indrű d'i morc a fa tőc kei laűr mirakulűs. Ke, difati, l'Erđd l'ia fac capă l'
Goăn, metid in kadene po serăd ső 'n presű, per via de l'Erodiada, la moěr de l' so ser-
mă l' Felűp, ke la s'era metida insem a lű, l'Erđd... e 'nvece l' Goăn a l'ga disia ke l'g'ia
mia dirito ăa perműs de tűpela, iv ol so om. L'Erđd, dokă, l'vűlia től fo d'i iv: perđ, l'g'ia
a pura de la set... ke la tertia l' Goăn de santöm e profűt.

Ma g'era stac la festa per i so ăă de l'Erđd, e la so sceta de la dona de du mes re l'ia
balăd tat be denăc a tőc, ke l' so sio ('mpo ső de bicűr e de gir) a l'g'era a 'mprometid ke
l'ga daa tőt kel ke la ga sirkaa le. Kela lă, per fa konteta la so braa mader, la g'ia dic is-
sű de portaga lă sőbet, sőndű tond de portata... l' so ko de l' batesadűr! Ol re... l'era sű a
restăd mal: ma perđ, sikome ke l'ia fac gűraműnt deante a tőc i so invidăc... l'ă koman-
dăd de dagel, e l'ă mandăd lă ergű 'n presű a teaga so l' ko! E l'g'ê stac portăd lă a la
sceta ső l' so bel tond, e le g'l'ă po portăd lă a la so mader.

A i so kompăă de l' poer Goăn g'ê stac permetid de tő ső l' kadaer: ke i ă sotrăd lur,
sensa faga saű 'ndoű a l' re e a la set; po i ê 'ndac lă a isă l' Gesű, de ed kose l'avrűs dic e
fac, dopo ũ laűr issű brőt: e dopo, semai, metes insűm a lű. Mia certo kei k'i ga disia "e
el po a 'sta manera ke... ke ta deslűberet fo i presunűr inocűnc... te kol to bel pader ke
l'fa e l'desfa ső tőt lű, a, te? E adűs, a... a 'ndet lă te a met a bola kel re ka lă... o l'ta 'nte-
resa negűt, a te?"

Sentid a di de la bröta fi de 'l so poer küsi... e ke l'Eröd a l'lasaa kapı de kred ke l'éra resösität indela so persuna... ol Gesü l'va via de lä söndöna barka, e l'sa ritira 'ndü kantü fo de ma, (de)sperlü, a pensä sö e a pregä. Ma i ve a sail a la svelta, la set, tat de 'l poer Goän, kuat de lü sparid: e, de tace paıs aturen, i ga sa 'nvia dre a i so, k'i ê dre a sirkäl indok'i pensa lur. E i a troa lä. Sikë, kuando s'i troa aladë töc... a ardä so aturen a l'ved lä ü muntü de set ke ria e ke speta... kosë, po, i a l'sa pa lur: lü, ga n've a kompassiü, e dokä fas ved e diga sö ergöt de be po guarësega ergü.

Issë, l've a tardelı, e alura i so i ga fa: – Te... 'sto post ke l'ê prope fo de ma, e kela set ke i g'ä mia dre de maiä töc. Däga ü per de ure, de 'nda aturen a töš vergota –.

Ma 'l Gesü: – A fa, mandai via adës, e? Démga noter ergöt de maiä, o no! –.

I ga respönd: – A m'va benone, së: m'g'ä dre negota pa noter, fo ke kuatr'o sik papote e du o tri pesı! –. Ma lü amö: – Sä, dokä: purtimei ke a me, oter! –.

E g'i porta lä. A l'fa sentä so la set lä sö l'erba, l'capa 'ndi ma ü pa e ü pes, a l'varsa so i ög a 'l cel, a l'ga dis so la so braa benedissiü, l'iscepa sö e pa e pes, po g'i pasa a i so... e i fenës pa piö: scepa sö e da via e g'n'ä 'ndi ma amö tat kompän de prima: e kei lä, da fo e capa e da fo... po maia a lur pa e pes, kuando k'i n'n'ä dac fo a töc! Mia asë: dopo, neta sö ü falı, e tra 'nsem amö ü dudes seste de pa ke g'ê ansäd... reske a part, e!

Oë: oter ke Elisë: a i avrä maiäd miër de persune, ne! E sto mia ke a div kuace granc e gros e kuace mager e picinı, a sent ergü ke i avrës köntäc! (I g'ıa de i 'nkönträd de sigüř öna karoana de pelegri, a êsga lä tata set kon dre fomne e scec... e negöt de fa)

Finid de maiä e de netä sö 'mpo, 'l Gesü l'ga dis issë a i so de saltä 'mbarka, lasaga lä kel'otra piö pikola, e 'nviäs innäc de l'otra banda de 'l lag, ke lü l'ga ria dre apena salü-däd impö la set. A l'salüda 'mpo, de sä e de lä... po l'isparës dre a 'l mut lë sura, 'sperlü, a pregä, finakë l've sira.

La barka d'i so l'éra 'lä amö ü bel tok de la ria... e la dondaa a mia de skers, per i onde, kol vent kontra. L'ê uramai skuase noc deltöt, kuando lü l'ga a inkontra... a kaminä sö l'akua!, ga par a lur: e l'ê 'mpe 'nde so barka, e i a salüda koi bras. Kei lä, i so... a ed

ergŭ ke kamina sŏ 'l mar, i sa streměs pak asě, e i vusa sŏ “à 'l fantasma... poarēc a no-ter!?”. Ma 'l Gesŭ l'sa fa sent be: – Sŏ, oter : mia pura, ke so me, o no! –.

Ol Simŭ alura l'ga fa: – A sě...? Se ta set te delbŭ urdénem a me... de epet inkontra! –

E 'l Gesŭ a lŭ: – E te é po sã! –. E 'l Simŭ... salta so delbŭ 'lla barka, 'nvies lã 'nkontra a 'l Gesŭ, e... per forsa sprefonda so 'ndel'akua (a se magare lŭ l's'éra 'nkredíd de kamina poa lŭ)... e dokã, sŏbet a nodã, po! Perŏ, 'ntra ent fort akua frega e pedãp... a l'g'ã a pura, e l'sa met indel ko ke l'va a fond: e dokã intat ke l'biv usa sŏ tŏt isbrasãd “sãlvem, maester... sãlvem!?”. Ol Gesŭ l'fa oter ke tendiga 'lã la ma, capãl sald e diga issě:

– Pota, a te, Simŭ de preda, om de grama fidŭca! A fa, ŭga pura, e?! O fidãs, o fidãs mia: ta parel?! –. E tŏc kei oter inde so barka i ê so 'n senŏc e i ga dis:

– Ma alura... ta se delbŭ scet de 'l Siŭŭr in cel, te! –.

[Pekãt k'i sa n'regŏderã mia tat kon fresa sota la krus, dopo; e lã l'sarã ũ pagã a dil, senza saŭ kosě l'disia po sŏ, de precis. Ma oter.]

Apena ke lŭ l'ã ligãd insema i do barke e l'ê saltãd det indela so de lur kol so Piero... pasada la pura a tŏc: aděs a l'pŏl akã bofã boraska, se l'ê tep de boraskã delbŭ; ma per grassia l'ê jamŏ mia tep, e anse pasãd a 'l vent. A la fi, i ria lã a tokã tera a Geněsaret.

Dopo la so bela durmida, in gurnada i ê fo amŏ ōna olta 'n mes a la set, ke, koŭosíd ke l'ê 'l Gesŭ, i fa sirkulã la us e i kor lã a portaga i so malãc, po i ga domanda a i so de lŭ de pŭdiga tokã adoma ũ falí 'l so mantěl [kom'a s'fa kon kel del kapŏrřet a la festa de 'l perdŭ, ke l'g'ã sŏ i komandaměnc sŏ l'oraděl... de lasaga tekãc adŏs a kel tŏc i pekãc]; po kei k'i ga ria e i ga kred... i guarěs delbŭ, ak , brae ebrě o mia. De manera po, ke poa kei mia malãc... a ed ke sop e 'nfirem i ōl kor lã de lŭ, i orbi i ōl vedel, i surc i ōl sentil... e 'l bel a l'ê ke tace, portãc lã a lŭ, i guaria ak,ěkola... poa kei mia malãc i sa domandaa se magare l'éra prope lŭ... kel k'i spetaa tŏc.

Ko Küindes – Sedes – Dessèt
LEGE A 'L KONTRARE – SEŃAI

15. Kela olta lă, i ria 'lă a куак farisē e куак iscriă in viaĉ 'nsă de la kapitāl a teaga la gresta öna buna olta, e i sa met dre: – Te: 'kemanera po i to amis de te i ga da a oservă mia i tradissiū sante d'i nosc veg, e? Àda lě presempē: a maiă i sa laa mia so be i ma –.

E lü a lur: – A... ee: e oter, inkemanera oter ga di a oservă mia 'l so komandamënt del Siñūr, per oservă pötöst la osta tradissiū, e? Āl mia dic bel car, ol Siñūr, e: “unūra semper to pader e to mader, te!” e po ак “kel ke ga fa de 'l mal, akă sul a parole trop forte, a 'l so pader e a la so mader... a l'sie metid a mort!”... e?! Buna; e oter, invece diš issē, oter: “ü... l'pöl ofriga a 'l Dom kel ke l'g'avrēs de dovră per ütă so pader e so mader”: ke is-sē, poer pader e pöera mader... ma oter saresev in rēgola kol Siñūr! Bela tradissiū, mia ira? Ke la fa alī negöt ol komandamënt! A lă, a oter face de tola kon do lengüe! Āl profetăd de ki l'Isai, a, indüina... a di sō “kela set ke la ma unura a căkole, ma 'l so pensēr l'ê töt d'ön'otra banda! I ma prega tat, i ma fa sakrefese a vānvera, e i fa 'mpară tace laūr inventăc fo de lur, a 'l post d'i me, de laūr!”

E dopo, a la set, sō la facenda d'i ma nete o mia: – Sentim me, oter, e kapim be. L'ê mia kel ke portī a la boka koi ma piō o men nete... l'ê mia kel ke fa l'om isporkisū. Ma laade so o mia... l'ê kel ke tirī fo de la boka, a fa l'om net o sporĉ! –.

I so i ga fa, dopo: – Te: a l'set, ke a sent kei laūr ke... i farisē i s'ê skandalisăc, e? Ta g'ē a skuase trac fo la lengua sō 'l müs! –. E lü:

– Ma tò...? Teṇi be a met, oter: oṇe pianta ke la e mia sō kompăṇ ke i ā pientada so 'l me pader in cel... la eṇeră a prest istrepada sō! Lasii boi 'ndel so bröd, lur lă, oter! I ê orbi lur... e i mena a spas tace orbi d'oter. Po, disimel voter a me: se ü orbo l'porta 'n gir ün otr'orbo... sarai mia 'n du a borlă det indel prim fos k'i troa, e? –.

Ol Piero l'fa: – Făm kapī be a noter kela storia lě, dai! –. E lü:

– A... perĉē: m'la kapī ṇamō mia ṇa oter? A kapī mia, ke töt kel ke va det in boka l'pasa so 'n pansa po l'va a finī fo 'ndel ces? E 'nvece kel ke e fo de la boka, kel a l've sō

de 'l kōr! L'ê kel, a fa mia pūr ol om... mia i ma laade so o mia a maiă! De 'l kōr, difati, i skita fo i oie de fa 'l mal, de kopă, de rispetă mia i doër de spusăc o mia spusăc... e tōte i otre porkeree, robă, güră 'l fals o mantē mia i güramēnc, parlă mal per rüină ergü: kesce ke sē... i ê laūr de laās so 'l kōr! Ma, a maiă senza laās so i ma... a 'l piō ta sa malet te, mia ta ga fet de 'l mal a i oter, o a 'l Sijūr! – (...e kesto 'l Piero l'sa n'regorderà be, a so tep, in fato de roba de maiă pūra e mia pūra...).

'Ndac iviă de lă, ol Gesū l'sa porta 'lă vers Tir e Sidū. Lă... ōna fomna d'i kananē, a edel, la sa met dre a usă sō issē: – Īga kōr a per me, te, profēt iscēt de 'l vost gran re 'l David! La me pōera sceta l'ê tormentada tōtura d'ü brōt isperet... –.

Ma lū l'ga arda пак, meno amō l'ga respōnd. Alura i so de lū... ke kela lă la sigetaa a 'ndaga dre e a usă po löcă: – Dăga skolt dokă, fàla konteta, a te: sedenō la ma lasa piō sta... kesta ke! –. Ma lū: – Aa, me, per me... i me pegre ke g'ō de goernă i ê adoma kele de la ka de l'Isdraēl... e mia d'otre –.

La dona perō la ga sta adōs e la ga sa 'nsūnika so deante a diga: – Ūtem, de brao, profēt ebrē: ke te ta set bu! –. Ma 'l Gesū so amō dūr:

– Me, ma par mia gōst de leaga 'l pa de boka a i scec de 'l padrū per dagel a i kaņi! –.

E le alura: – Ira, profēt, dige mia de no. Epōr, poa i kaņi... i lapa sō i migle ke borla so d'la tăola d'i so padrū! –. E a la fi, 'l Gesū l'resta tokăd e persuās:

– Prope! Ke bela fidüca, te... fomna! E dokă, kom'a ta olet te, êkola. Á lă de la to sce-ta, adēs –. E de kel momēt lă la so sceta la g'ê a guarida! 'Nda po a saī a ke dio κ'i g'ăvră dic grassie (...a kel del David? Konosīei ol re David, po... lur lă?).

De lă, 'l Gesū l'se portăd lă aprōf a 'l mar de Galelea, po l'ê 'ndac sō ü falī a 'l volt, dre a la kosta de 'l mut, e l's'ê fermăd lă. Inturen a lū l's'ê trac insēm ü karēt de set... e i g'la dre i so sop, i so stōrc, i so orbi, i so surc e tace malăc amō: g'i porta lă denăc a lū, e lū tace n'na guarēs. E, natūrāl, la set i resta asē... a ed tace sturtī 'ndresăc sō e sopetī ke kamina bei drec, e orbi ke ga ed e surc ke ga sent e mōc ke parla, po aante issē: e tōc a kantă sō i so brae lode del so Dio de l'Isdraēl! E poa staolta, amō kompăņ de l'otra olta

sönkel'otra ria de 'l lag, a l'fa maiă tace miěr de persune a benedi e scepă sô e fa da fo d'i so ses o set pa e куак pesi: e la set i n'na porta via a каапе, de regordăs e faga ed a pa-rēc e amıs ol mirakol!

16. Po, 'l Gesü l's'ê sluntanäd de lä amö 'n barka, e l's'ê portäd lä a Magadä. Lä, ga s'ê fac inkontra куак farisě e sadüsě per metel a la proa lur, se l'êra eretek o perikulüs kom'a s'disia 'nsö a la kapitäl; e issě, i ga sirkaa ü seňäl de 'l cel: in so pro de lü, i ga disia.

Lü, però, l'g'ă respondid issě: – A la sira, oter sa disı, mia ira... “ros a ponënt, bel tep de l'oriënt...” e a la matina 'nvece “fiame a oriënt, tompesta o ent”. Sikě... si bu de kapı la cera del cel, oter, ke tep a l'sepa... ma si mia bu 'nvece de kapı la cera d'i fati, kos'i se-pa kosě! Ke rasa de seňäl va okoreräl e va 'ndaräl be, a oter, e... bröta rasa senza fidüca e tradidura, a? Basta ko' 'sti seň ke pretendi, oter... po i edı mai! G'ê adoma ü seň, pront amö, per voter e per töc: kel de 'l Gona... se öleri skoltäl! –

Po, i ä pientác lä pek e l'ê sparid ön'otra olta. E 'ntat ke l'va via l'ga fa, a i so:

– Atënc be oter : stim semper bel de lons de 'l so leät istantid de kela bröta set lě! –

Kei lä, ke a 'l momënt a i ê lä delbü senza pa, i sa dis:

– A, be... ma l'kromperä d'ön'otra banda, ol pa! –. Ol Gesü n'n'ä ak a mal:

– Ee, gösto, oter: pensi a la osta pansa, forsa! Si dre amö a pensä de restä magare senza ergöt de maiă, e: perkě... l'v'ê samö mankad tate olte finaděs, ne... v'ö semper lasäd senza pa e pes... oter e töc kei k'i m'ê epic dre, ne!? Ki ke parla de pa de farina, ke, a? Stim atënc... a la leanda k'i mena i farisě e i sadüsě, o no! –

Issě ke in buna fi i ä po kapid töc ke l'disia prope mia de 'l leät per impastä, ma de fa-ti e dotrina e trăpole de căkole: e ke lur i g'ëra de deentä pasta nöa, ön'otra pasta.

Riác lä 'ndei paragi de Ceserea del Felëp, a l'ga domanda a i so:

– La set... dıgei ke soi ki, po, me, e? –

Lur i ga respönd:– Ergü i dis issě ke te ta set amö 'l Goän batesadür... ergü ke ta se l'Elı, ergüdoter i dis ke ta se 'l Geremı o куак profět amö, e ke l'ê la olta buna –.

E lü a lur: – E oter... disî ke so ki, me, oter? –.

A l'ga respönd per prim ol Piero, staolta: – Aa... te, per me... per noter te ta se 'l krist, o' scet inkarnäd del Sijür! Te ta ma köntet sö de eta... po ta ma det a 'l pa de kampä! –.

E 'l Gesü: – Brao, te: e beäd te, Simü, scet de Gona! Ke... l'è mia adoma la to lengua e 'l to servël, a fat parlä issë: ma 'l to kör, ke l'g'ä 'mprestäd la to us a 'l Sijür, ol me pader in cel! Sènt be kose ta dîge kosë me adës ke, a te: te, Simü Piero, ta set la me braa preda: te depertë ta ma 'nde a fond; ma 'nsem a me, te... me kondöna preda issë forö sö 'l me bel dom pie de adoradür de 'l Sijür: anse: ta sarët... öna korna piö salda amö de ke-sta ke... 'ndo g'è sö ol dom de l'imperadür e töte i so pretese... te! Ta l'dîge me: kel ke m'farä sö me e te 'nsema... pa töte i so legü e i potense de 'l diaol insëm i sarä mai bune de desfäl sö! Per kel ke t'ët dic, a us de 'l cel, me ta darës akä i cav de ka mea; anse, äda: ta g'ët bel e indimä i cav de 'l rep, te, a 'l so post de kele de la to ka ke t'ët lasäd indrë per me: te descäa, e l'sarä dervîd fo; cäa fo, te, e l'sarä seräd fo a per me könt de me! –.

[...Mistër fin'a 'nkö; ak a pensaga amö a l'Isai, ke l'predisia sa lü 'l om növ kon töta la so fidüca de 'l re: ma mia kompäj de töc i oter profitadür sura la set, a paläs e a 'l Dom!]

Po, però, l'g'ä dac urden söbet a töc de köntä mia sö 'n gir kei laür lä fin'a dopo, a 'l so tep göst. Anse: de kel de lä, ol Gesü, Gesü ol krist ke l'ëra dre a kömpis, ol mesia ke rîaa apröf a 'l so trono... l's'è metîd dre de spes a köntaga sö bel piat ke l'g'ia de 'nda lä a la kapitäl e lä patîn asë, de la krika d'i ansiä, d'i kapi prec e d'i skriä; e ke ga tokaa ès a kopäd: ma però per turnä iv amö, a 'l so ters de, e mia apena per manera de di, kompäj de 'l Gona. Tat a l'è... dopo 'mpo de olte, ol Piero i a tra lü in banda e l'sa met dre a tontopaga dre: – ...Köntet sö po te... e!?! Diotandesliverè! Ta söcederä pa mai ü laür del gener! –. Ma 'l Gesü l'ga skapa fo d'i ma, e l'ga dis dre adiritüra issë:

– Via de me, te [poer] diaol! Ta öt fam o' sgambët, a: ke staolta ta penset e ta parlet prope mia de us de cel, te... ma adoma de poer om! –.

E delë mia tat a l'ga dis issë amö, a töc i so:

– Skolti be, oter... ke issë si po a isäc. A m's'è mia dre a 'nda a fa botî, noter! Ki ke öl

prope epem dre a me... kel a l'mete via i so bei progëc, e l'pense pötöst a öna krus de tö sö, dre a la mea! Regordis be: ki ke ölerä tep de könt ol so fiat, ol so südür e l' so sang, kel a l'böterä bia la so eta, i a perderä töta. Ma ki ke korerä e fadigerä e pateserä insëm a me e per me... kel, la so eta i a troerä töta, i a guaderä per semper! E disim voter daräl kosë 'n kambe, kel oter... per viga amö la so eta, a... se l'ä bötada via? Avräl guaderäd kosë, metëm ak ön imperadür, ke l'ga ale amö ergöt dopo, kuanke l'ga laserä 'ndre töc i so rej e i so tesör a l'angel dela mort, a? L'ê bel e ke oramai... o' scet de om scet del Sijnür indë gloria de l' so pader koi so ängei... a daqa la so bela paga a oñü, dre a kel k'i ä fac. E, va l'dige amö me: oter ke adës si ke kon me... mörerü mia senza prima ï est be inkemana reperö me... e oter insëm a me! Oter ke dom de sä e de lä... –.

Ke difati, presempe...

17. Delë sik o ses de, ol Gesü l'tö dre l' Piero, l' Goän e l' Gakom so fradël, po i a mena sö sö l' mut, via d'i oter... ke i êra stöf, kei. E sö lä, deante a lur tri, a l'kambia cera: ol ko kompäj de l' sul, i estic kompäj de la lüna! E... i ga komparës lä l' Mosë, k'i a speta de piö i güdë, e l'Elí ke i a speta de piö i samaretä: e i parla 'ntra de lur!

Ol Piero alura, l'fa: – Ö, lä, maester! A l'ê nak bel asë, noter tri ke a edev oter tri 'nsema! Kesta ke së, ke l'ê la festa d'i kapane! Ölet ke m'fage sö ke tri ripär de fraske per voter tri, e ü per noter, de pasä fö ke la noc, e? Po, 'ndomä... m'va so 'nsema... a met a l'urden ol país! –.

Ma l'ê dre amö a parlä... ke ü neolü biank carënt a i a kuarca so töc, e öna us i a fa 'ngünikä so kol ko 'n tera cekäc e stremic: – Kapila po, ke g'ï ke l' me scet preferid, oter, ol me ant! E skoltil po... komä l' Mosë e l'Elí! –.

Dopo, l'ê l' Gesü 'mpersuna amö sperlü a tokai... e desdai fö:

– Sö in pe oter, senza pura! –. E lur tri i lea sö: e i ved lä denäc ol Gesü persokönt.

Intät k'i turna so de l' mut... e de lur tri ergü l'sa regorda po l'könta sö de kela olta lä ke l'poer Goän a l'batesaa ol Gesü... lü l'ga urdena de köntaga sö negöt a nisü, de l' fato

de lă de sura... prima ke l'turne 'ndre lü d'i mör. E lur i ga fa: – Alura, l'ê ira: i a dis poa i skriă, ke prima l'g'ă de turnă so amö l'Elī, prima de 'l Mosë amö... o d'un oter kompăp de lü... a liberăm töc! –. Ma lü a lur:

– Ee... l've să amö l'Elī a met a post töt, sigūr! Va l'dige me: ol so Elī l'ê bel e ke turnăd indrē, e i l'ă oter ke rekososid, ol re e kei lă! Anse: staolta i g'ă riäd a faga la festa lur... a i ä mia lasăd isparī 'ntreg ön'otra olta! E adēs ga toka... adēs ma toka a me, po! –

A i ä piö dervid fo boka, perö i ä pensăd sō töc tri ke l'ia parlăd de 'l poer batesadūr.

Apena riăc so amö 'n mes a töc i oter, ga a lă apröf a 'l Gesü ü, l'sa böta so senöcū de-năc a lü, e l'ga fa: – Profēt: iğa kör per ol me scet, te! A l'g'ă ü bröt mal, e l'ma patēs ke no ta dige... a l'ma borla det de să 'ndel fög, de lă 'ndel'akua... G'l'ō fac ved a i to amīs, ke... ma i ê mia stac bu, lur... de guarimel –. E 'l Gesü:

– A, poerēc a oter, prope... se sa fidī mia 'mpo de piö! Ke... ga sorō mia semper ke me ormai a soportäv e göstă sō töt! Portimel ke a me dokă! –.

Po, l'ga baia dre a 'l so bröt diaol, ke l'sa stremēs e l'lea 'l distūrbo... e scet l'istă be!

I so dopo 'n banda i ga domanda a 'l Gesü: – Te: kemanera noter a m'g'ăi mia riäd, e?–

E lü: – Set de poka fidüca poa oter, amö! Va l'dige me, ardi be: a iğa la fidüca ke ga sta det indü grenī de senes... ga digeresev a kel mut ke “tós via de lē, te!”: e kel a l'sa töerēs iviă po l'sa böterēs a mar... kon töt ol so dom sura, po ki ke sa anta tat d'i so bele cav dore. G'ê negöt de 'mposibol... ki ke g'ă 'mpo de braa fidüca! –.

A i ê amoturna aturen per la so Galelea, e 'l Gesü l'ga dis amö öna olta:

– Prope, ormai: o' scet de om scet de 'l Sijūr... a i ê dre κ'i ga l'da 'ndimă a i pagă, e i a koperă ak. Ma l'resteră mort du de, mia de piö! –. Imaginăs kei lă, ke aliger...

A Kafaren, kei ke sköd i tase de 'l Dom (mia kele per i romă, ne) i ga dis issē a 'l Piero: – E 'l vost bel maester, lē... pagel po mia la so braa tasa, e, lü? –.

E 'l Piero: – A, cērtosa, po! – Po l'va de det in ka. Ol Gesü, l'ria prima lü, a parlă:

– Diget kosē te, Simü, e? I re de 'sto mōnd ke... skōdei de ki i so tase, lur: d'i so scec ...o de kei oter fo de famea, e? –. A l'ga fa: – A, de kei oter... e mia certo d'i scec! –.

E 'l Gesŭ: – Prope, ěkola, i seec i ê esentác. E noter alura... m's'ê ki noter, a? A m's'ei mia seec, noter? –. Po (...g'êrel mia lâ 'l Gŭda 'nsema, o la kasa êrela ôda, o l'völës prope 'mpo strefã po lasã töc de stök):

– Perö... dàì, te: démga mia skandol, a kei lâ; te à fo a peskã: dèrvega fo la boka a 'l prim pes ke boka... e ta ga troerët det ôna palanka darsenta d'i noste: a 'l Dom, a s'paga mia moneda pagana... figŭra e serva de ĭdoi! Tóla sô, po pãga per me e per te –.

...A be, ke g'ê a dei bokalŭ de pes k'i maia de töt: perö... Ma issë l'ê po 'ndaca.

Ko Desdöt – Desnöv : SCEC – PERDŮ – SPUSĂC

18. G'era lâ aturen a dei mader kon dre i so scetĭ... e, kompãŋ de tate oter olte, g'i portaa lâ apröf a lŭ, de faga met sô i so ma sô 'l ko e benedĭgei. Kela olta lâ, ergŭ d'i so l'ia perdĭd la pasiensa, e i a kasaa via a kuak manere, k'i ga des mia impãs a 'l maestro... 'sti strunsi, almën i piö brŭti e maltepiç. Ma 'l Gesŭ:

– Lasĭi sta, oter: kasim mia via i seec, de me: g'ôĭ de divel kuate olte, ke 'l reŋ a l'ê prim de töt per lur, a, e per kei k'i ê bu de sômeaga, inde so fidŭca, a!? –.

E poa kela olta lâ prima de part a n'n'ã benedĭd sô tace.

Ôna olta i ga sa fa 'nturen i so, a diga: – Te: êl ki po 'l piö grand det indel to reŋ, e? –.

Alura, lŭ l'cama lë ũ scetĭ, i a met indelmës a lur, po l'fa:

– Sentim be me, oter: se kambierĭ mia ela e desmeterĭ mia de fa kompãŋ de tace scetĭ ke sôga “e 'l kapo ke so me... no, so me... e 'nvece so me ke komanda, ke”... aa...: indël me reŋ oter ga metĭ det pa la ponta del nas... va l'dige me! E dokã, ěkola: ki ke ôl vês grand indel me reŋ... a l'g'ã de ês bu de fas pisën kompãŋ de kel iscetĭ ke konfrönt a oter! E isë po... ki ke ga a be [de deentã kompãŋ d'ŭ] picinĭ isë [per fam kontët me], kel a l'ga a be de deentã kompãŋ ke dige me [ga ô be me a lŭ e l'ma a be lŭ a me]. Ma ki ke 'nvece l'kasa via o l'iskersa o l'trata mal... ũ picën isë [scet o mia; ak ũ sul]... kel, oco, ga l'dige me: i so ângei de lur i ga parla drec indei orege a 'l Sipŭr in cel! E dokã, se ergŭ l'ga da skandol a ũ ke l'[ma] kred [a me] kompãŋ d'ŭ scetĭ isë... l'sarës ũ tok mei

per lü κ'i ga lig[er]ës a 'l kol öna preda masnera po i a böt[er]ës so det indel mar! A sé: guai a 'l mond per i skändoi! A l'sarä a 'mposibol ke ga n'sie prope mai; però, guai semper... a kel om ke skandol a l'da! Senti ke amö, oter: se l'ê la to ma o 'l to pe de te a portät indë skandol... tètei so te po bótei via! Ke, l'sarä mei per te kondöna ma sula e ü pe sul ïga eta... pötöst ke koi to do ma e i to du pe ês brusäd per semper! E se l'ê 'l to ög, a portät indë skandol, te kàetel fo e bôtel via. Ke, l'sarä mei per te kondün ög sul ïga eta per semper, κοπή kon du pasä det indela al de 'l fög sensa mai fi! Kuat a 'l pader in cel ke dige me, e a i so scec, presempe, disï kosë oter, e? Se ü l'g'ä sento pegre, e öna la ga sa perd, pienteräl lä i otre noantanöv indë stekäd, a... 'ndaräl aturen a sirkä kela d'ï sento ke la ga s'ê perdita, e? Buna: se l'g'ä kör e fideg... së ke l'indarä fo! E se i a troa faräl kom'a fi oter, e: i a soperala, a... ke issë la ga skapa po piö? Va l'dige me: l'sarä kontët piö tat per kela ke l'ä troäd amö, κοπή per töte i otre ke l'ä na perdid! Issë prope l'fa 'l vost pader e pastür in cel: ke l'völ prope ke na ü d'ï so scetï l'ga sa perde. E dokä, ardi po oter a l'ga farä kosë, a ki ke proa a faga de 'l mal a ü d'ï so scetï! –

Öna olta, l'sa met dre a parlä de torc e de perdü.

– Se ta g'ë ergöt de faga oservasiü a ergü dre a la lege (e ergü ke l'isbała l'ê pör semper to fradël)... ä lä de lü a fagel kapï 'n konfidensa, oter du adoma; se l'ta da skolt, t'ët portäd sö la via gösta 'l to fradël; se l'ta da mia skolt, te tö dre öna o do persune e denäc a lure κ'i ed, próa amö a fal resunä, te. Se l'ta skolta na deante a du testimone [e l'ê laür ke ta ga tepet prope, l'ê ü pekät], alura te digel a i ansiä de 'l post: ke, se l'sa na frega po de töc... alura, l'ê car a töc ke l'ê mia ü de noter: l'ê piö ü brao scet de l'Abräm, ma adoma ü poer pagä de ïga kompassiü. E va l'dige me: l'sa porterä dre 'l so pekät e 'l so brao debet fin'a 'n cel, se i a met mia a post prima; e 'nvece i debec ke oter metï a post a 'l so tep göst ke 'n tera [a me nom], ke i ê skanceläc fo a 'n cel –

Alura 'l Piero l'ga domanda: – Te, maester: se ü l'ma fa tace torc, a, fradël o amis... fin'a kuate olte g'öi de perdunaga, po, me, e? Fin'a set volte, e? – E 'l Gesü:

– Me parle de pekäc, ne: torc a 'l Sijnür e a kel ke l'ê göst. Però, me ta dige ακ: se ü l'ta

fa 'ntort... mia fin'a set volte 'n setimana ta ga perdunerët, ma fină a set volte a 'l de: ke l'ê po semper amö meno de kuat ke ta öt vês perdunäd te de 'l Sijūr, mia ira? Stà atënt be kosë ta dige, adës, te. G'ê ü re... e l'ê dre a tra sö i kõnc koi so servidür. Ga n've portäd lä ü ke l'g'ä de daga... sento miñ, disëm issë la paga de sent'ap... ma ke l'pöl pamö mia dägei 'ndre: e 'l re l'komanda ke l'sie endid lü, ol servidür, kola so moër, i so seec, i so animai e töt kel ke l'g'ä de so... de proă issë po a saldä 'l so debet. Kel lä alura l'ga sa 'ngünika so deante e i a prega tat: “iga pasiensa amö, kon me, te... e ta sigüre ke ta dorö fin'a l'öltem sentesem, me!”. Kompäj se l'ëra posibol, riaga ind'öna eta adoma! Ol re però g'n'ä amö kompassiü, i a lasa 'nda liber, anse: l'ga lasa 'nda a 'l so debet! Kel së ke l'ê ü re, ne? Kel lä, lü, apena indäc de fo... ta 'nkuntrel mia ü servidür de 'l re kompäj de lü, ke l'g'ä 'ndre de daga a lü... l'akönt sö la paga de tri mis? A i a capa per ol kopï, po skuase i a sofeqa ak, a diga: “däm indrë a me kel ke ta g'ët de dam, dokä, te!”. Kel oter i a prega (n)senöcü a diga “iga pasiensa amö ü falí kon me... ke ta sigüre ke ta page töt, me... ta fo mia spetä amö ün an”. Ma kel lä l'völ mia saigen: a l'va d'i aokäc, e i a fa bö-tä 'mpresü... finakë l'g'avrä pagäd töt ol so debet! Ööla, po! Dei oter servidür, a ed kel ke l'söcëd, i resta jak mal, po i va lä a kõntaga sö töt a 'l re. Alura, ol re l'manda a camä amö kel galantöm lä a l'inkontrare, po l'ga fa: “O bröt ispelörs de servidür malfidët: me t'ö lasäd indä ü debet de tace mela ölte mela palanke, sent'ap de paga, koi so brae interës... adoma sikome ke ta m'l'ë sirkäd impiasër! G'iet po mia d'iga a te kompassiü de 'l to kompäj, kome me de te, e? Per ü misët de paga së e no, po!”. E, pie de sdep, ol re g'l'ä dac indimä a i so sgeri fin'a fas da 'ndre l'öltem sentesem: figüräs, po. Kapida la sunada, oter, e? Issë l'farä po ak ol re de 'l cel kon voter, se sa perdunerë mia de kör onü de oter a kel oter! Po, oter g'ï de les sö issë, 'ndel liber sant: ke ol Sijūr a l'perduna set volte 'l Kaï... e oter g'ï de perdunä poa setanta ölte set ol Lamek... de ës perdunäc issë poa oter dopo, a la fi! –.

19. Dopo 'l so bel gir in Galelea... l'ê pasâd delâ amô 'n Gödea, de lâ de 'l Sordâ.

I g'ê 'ndac idrê 'n tace... e tace n'n'â a guarîd amô.

Ôna olta, i ga sa strens aturen dei farisê, per metel a la proa lur, e i ga domanda kel laür ke: – Êl permetîd o mia inde lege, a ün om, de kasâ via la so moër... per ôna kuak resû ke l'dis lû... e, te? –. E lû l'ga respönd issê:

– Ivri po mia lesîd sô be mela olte, oter, ke 'l Kreadür... finâ de prenepe l'â fac sô masc e femna, po l'g'â fac imparâ lû a seec e scete de lasâ lâ 'l so pader e la so mader, per troâs ôna kompañia, de 'n du a fa ôna famea, e deentâ poa lur du pader e mader... e? E issê amô 'nkô i a fa sô, ü scet de ke e ôna sceta de lâ: e kuanke i a met insemâ, i ê piö du seec e basta, ma ôna famea nôa, ü laür sul intrade lur du, e ü pader e ôna mader per i so seec. Ki ke ölerâ teai fo ön'otra olta dokâ... dopo ke i â kûsîc insemâ ol Sijnûr, e!? –.

I ga fa: – Però, ol Mosê... l'm'â urdenâd lû 'mpersuna de skrîega so 'l so perkê e dagel dre... a kasala via! –. E 'l Gesû a lur:

– A sê, prope, l'ê stac ol Mosê a permêtega de kasâ via i moër, a kei ke g'â 'l kôr de preda... e i piâns amô sô i sîgole del Gito! Ma la facenda, però, l'êra mia issê de prenepe! Köntel vergôt, per voter, ol Malakê profêt... ke 'l Sijnûr a l'ga fa di 'sse bel car “ô mi-ga fac det me ü laür sul, de oter du, te e la to dona ke t'êt sirkâd fo te de suen, e ta g'ê ü pato kon le deante a me e a i ost iscêc, a: kompäj ke poa me g'ô ü pato kon töc voter... a?! A g'ô in öde 'l kasâ via, me!” l'dis ol Sijnûr, prope! E po va l'dige a me: ki ke kasa via la so dona, ôna olta ke l'ê la so moër in piena rêgola... l'sa 'nkrede mia, dopo, de ês in rêgola koi komandamênc a tön sô ön'otra! A l'sarês kompäj de üli ke 'l Sijnûr a l'la-serês indrê l'Isdraël... per ispusâ 'l Gito! –.

Alura staolta i g'â dic issê i so: – Aa... s'i laür i g'â de 'nda kompäj ke ta diget te... a l'konvê prope mia spusâs in rêgola, alura! –. E lû... ke i ölês iskersâ, o mia, kei lâ:

– Kapila 'mpo kom'a üli oter: ma g'ê a ki ke pöl kapî be perkê e perkome l'ê propiâ-menta issê kom'a dige me. Dopo, kuat a spusâs o spusâs mia... ge n'ê a de kei e de kele ke i sa spusa mia perkê i ê nasîc mia bu de spusâs; ge n'ê k'i s'ê malâc o i ê stac rüinâc

de ergüdoter, fatüre o medesine sbałade... e ȳa lur i pöl ispusäs; ge n'ê de kei k'i lasa sta de spusäs perkë per i so afare ga konvë mia o per kor la so kaalina finakë la ga trota; e, skoltim be... g'ê kei e kele ke l'öfese de 'l rep a i a 'mpeȳa töc intrëg e töte 'ntrege kel: e dokä prope per kel i sa spusa ȳa lur. Ardi 'mpo oter –.

Ön'otra olta, ga s'ê pientäd lä deante ü, e l'g'ă fac: – Maester... g'avrës de saï e de fa kosë de be, me, e... per vês bu de ĩga la me bela eta per semper ke ta diget te, a? –

E lü l'ga respondïd issë: – De bu delbũ a n'n'ê ü sul, e töt ol be i a fa be adoma lü! Te, se ta ölet la to eta piö piana... stãm det indei komandamënc, te... po amen –.

E kel lä: – Koei, po, per prim, e? –. E 'l Gesũ: – Pärt de kel ke ta ö[le]t te, te, ma läsemen fo ȳa ü... ke i fa töt ü. Te, kópa mia, fũrniga mia, róba mia, gúra mia, unúra pader e mader... e ólega be a i oter kompăȳ ke ta sa ölet be te! –.

E kel suen lä, pront: – A, së – l'dis – së: töc kei laũr ke – l'dis – me i fo semö: – l'dis – ma mankel po kosë amö, adës – a l'fa – a? –. E 'l Gesũ:

– Aa... be! Se prope ta öt vês piö brao amö, vâ a end fo töt kel ke ta g'et, te... dâgel fo a i poerëc, per vĳga 'l to bel pro sô in cel: po, êȳem dre a me per ol rep, te, dëm! –.

Ma, a sent de end fo töt... kel suen lä l'ă ultäd i tak töt ȳek: ke l'g'ă tata de kela roba, de so, lü, e afare e amïs ke kônta: e sensa... ga paria de lasă 'ndre 'l be ke l'faa semö, de ês piö nisũ e piö bu a negöta, dopo!

Dopo... ol Gesũ l'g'ă dic issë a i so: – A, së: l'ê gran malfă per ü ssior de pasă a 'l rep! Va l'dige me: a l'ê piö belfă ü kamël bel kargäd de să e de lä a pasă det lü 'nde purtina d'i besöc, indo i pasa det ü per ü per kôntai fo... korë ergũ kola so roba a pasă det in-del rep! –. I so i ê pak restăc, a ü parlă issë, e i g'ă dic:

– Öö... a te! Alura, po... paserăl det ki ,e, 'ndel to brao rep? –.

I a arda be ü per ü, po l'ga fa: – A be, perö, ne: kel ke ga sômea 'mpusibel a i omeȳ... l'ê mia 'mposibol per ol Siȳũr, de riaga –.

E 'l Piero, adës: – Tò, te... àda ke noter, presempe: noter de nost a m'g'ă dre piö ȳa negota, ke m'ă lasăd indrë töt per veȳet dre a te: alura... se m'pasa mia det noter... –.

E 'l Gesù a lü: – Brao te, Piero! Ta l'dige me, skólta be, te: töt voter ke ma epñ dre a me per la nöitä ke g'ò de portä fo... a 'l so momënt de la so gloria de' scet de om, scet de 'l Sipür... oter sirí lã a oter sentãc so 'mbanda, a güdikã i dudes trebű de l'Isdraēl! Töci-manere, kredim a me, oter: a lasã ndre ka, pader e mader, fradei e sorele, sceec e scete, kap barke pegre, tat o pok, per vepem dre a me... a g'ê de guadeņaga ol sento per ü, e per semper... mia adoma per kuatr'ap in krus! Perö, fis mia problém de ssior e poerēc, oter, o de invidie a mesürã roba, poka o tata: ke a 'l so momënt göst, a l'salterã fo tate bele sorprese, de öltem ke deenta prim, e prim ke deenta öltem; po in tôte i klas, pak, poerēc o ssiore! –...

Ko (V)inte – (V)intű
OL REJN KE L'DIS LÜ – TRÄPOLE

[20] – Senti be poa kesta ke, adēs, oter. Ol rejn, a l'va kompãņ d'ü padrű de 'l ruk, ke matina bunura l'va fo a sirkãs dei laorēc per la so bela it. Koi prim ke l'troa, l'sa met dekorde per öna braa palanka a 'l de, po i a manda det a laorã. A i növ de matina l'va fo amö, n'na ed lã ü kuak in piasa disokupãc, e l'ga fa “se üli, g'ê de fa poa per voter, dre a la me it: e va dorö kel ke l'ê göst”: e kei lã i va de det a lur. A mesdē l'va fo amö öna ol-ta, e stesa leanda. Po ak a i sik ure, a fo amö, eden lã dei oter a fa negöt, e diga issē “nkemanera töt ol de ke a fa 'nda la gambeta, oter, e?”. I ga dis “ee, a te: nigű l'm'ã dac de fa gurnada!” e lü “sã dokã: dēm a oter, dre a la me it!”. Kuando ke l'ê sira, êkola, ol padrű l'ga dis issē a 'l so fatür de camã i laorēc po daga la so bela paga... a 'nviãs d'i öl-tem, fin'a i prim. I ria aladē kei d'i sik a 'l dopolmesdē e i capa... la so braa palankina oņű. Po, aante kei oter. I prim de la matina, lur i sa 'nkred de capã ergöt de piö, po: ma poa lur ga ria 'ndimã la so braa palanka. E dokã, i ga tontopã dre a 'l padrű “ãrda po te: kesce ke i ã laorãd sē e no ön'ura... e i ã pagãc kompãņ de noter ke m'ã sgobãd töt ol de... e sota 'l sul?”. Ma 'l padrű l'ga fa, a ü de kei: “amis, me... ta fo mia tort, prope. Set mia stac dekorde kon me per öna palanka, te, e? Tö sō la to palankina, e ta salüde! Se me po oi daga ak a l'öltem kompãņ de te... pöderö mia fa koi me solc kel ke öle me,

magare, e? G'ët magare rabbia, te... ke me so generüs kon vergǔ, e? !". Ī kapid, voter, a? I könc... lasigei fa sö a ki ke paga töc, ke l'imbroia mia nisǔ, lü... ȳa prim ȳa öltem! E meti pör indel könt, oter, ke... ga n'sarǎ tace k'i ga dis i öltem, e i sarǎ tratǎc de prim; e invece tace k'i paria i prim i sarǎ tratǎc kompǎř d'i öltem, senza suerpiǔ prima lur –.

A i ê 'nviǎc iǎ vers a la kapitǎl. Ol Gesǔ, piö dëcis ke mai, a l'tra in banda i so dudes e l'ga könta sö: – Buna. Adëš noter a m'va 'nsö a la kapitǎl e lä, scet de om scet de 'l Siņūr a l'ga sarǎ metid indei ma a kapi prec e skriǎ... ke i a kondanerǎ a mort e i ga l'darǎ 'ndei ma a i pagǎ... per fal tö 'n gir e fröstǎ e tekǎ via... finǎ a 'l so ters de, de turnǎ iv amö per ol so reȳ ke ga toka –.

De dre, la ga ria apröf la so mader d'i du scec de 'l Sebed e la fa ed ke la g'ǎ ergöt de sirkaga a lü. Lü l'ga fa: – Ölet vergöt, te, fonna... e? –. E le: – Komǎndem, te, ke kei du scec ke, i me scec... i ta stage semper in banda a te, 'ndel to reȳ... ü de sä, ü de lä –.

E 'l Gesǔ: – Aa: töt ke? A l'si pak, kel ke si dre a sirkǎ, oter! Si pronc... a biv ol vi ke so dre uramai a biv me, oter du, e? –.

E kei du lä, deante a la so mader e a lü: – A së po, ke m's'ê pronc! –. E lü amö:

– Së, prope: ol me i... l'bierǐ a oter. Ma, de sta a dreca e a mansina de 'l Siņūr sentǎd so a güdikǎ... kel so mia me a decidǐl... ma adoma ol padrǔ d'i skape –.

Kei oter des, dopo, ke i ǎ sentǐd be töt... i ga baia dre a i du fradei (ü per de scetorlöc, ak: ulǐ ês i kapi lur, po!) ke i ê mia laūr de tra de mes i fomme, kei... ke i g'ǎ samö lure 'l so bel defǎ, oter ke politika! Ma 'l Gesǔ i a cama sä töc, po l'ga fa:

– A l'si a benone, oter, ke i kapi d'i nasiü i ga fa de padrǔ... e de töte i bande i kapi i komanda, po i sa fa a camǎ benefatūr, ak... Mia issë 'ntra de noter, prope! Kei de oter k'i öl deentǎ i piö granc... i g'ǎ de servǐ piö tat d'i oter. Ki ke öl vês ol prim... a l'g'ǎ de fa l'öltem, ol servidūr de töc! Finǎ a scet del Siņūr ke reȳa, l'ê scet de om per servǐ... mia per fas servǐ lü, e mia per fa mör i oter a 'l so post: ma per mör lü a salvǎn tance per ol reȳ! –. ...Á po te a kapi: mör ol re per kei ke l'g'ǎ sota? Ol mond a gambennaria?!

Intǎt k'i a de fo de Gerek, ga a dre ü karët de set.

Hă ü tok, g'ê lâ sentăc so du orbi, dre a la via, e a sent ke l'pasa fo 'l Gesü i sa met dre a usă sô issê: – Profêt... te, scet de 'l re David... ìga kôr per noter! –.

La set i ga baia dre de fa sito, ma lur piö fort amô:

– A te profêt, iscët de 'l gran re: ìga kôr per noter... te! –.

Ol Gesü l'sa ferma... s'i a fa ep apröf, po l'ga fa: – Üli ke fo kosë per voter, me, e? –.

I ga respönd: – Fâm derv fo i ög, a noter, te, profêt! –.

Ol Gesü... ga sa strens ol kôr, po l'ga sa spalanka fo skuase a de pians: a l'ga toka i ög: e de bot lur lâ i ga ed, po i ga a dre. [A di la eritä, erc, i so ög a i éra deërc a prima, ne: però i ardaa töt senza ed negôt, poer disgrassiăc a lur; e mia adoma lur!].

21. Ol Gesü, kela olta lâ, l'ă köntăd sô amô de 'l so rep ke l'disia lü...

– Ol rep ke dige me... l'ê kompăp d'öna festa de spuse ke l'fa 'l re per ol so scet. A l'manda fo i so servidür a camă i so 'nvidăc, ma kei i vöi mia ep. A l'ga manda lâ dei oter servidür a diga “g'ê töt bel e paregăd so: g'ê pront tata de kela karne bela grasa: epî să, po, a 'stø bankët de spuse; ofendim mia, me e 'l me scet! Gô n'ö mia ün oter de spusă, dopo: va kapiterala kuando, po, ün'otra okasiü issê, a?”. Kei lâ però i sa n'ê fre-găc amô, e ü l'ê 'ndac fo indël so kap, e ü a i afare so, e ergü i g'ă a 'ngöriăd po malmenăd куак servidür! Indüina perکہ... ol re n'n'ă üd prope a mal: l'ă mandăd fo i so soldăc, istaolta, e l'ă fac tö fo de 'l nömer töc kei bei amïs lâ, e brüsă sô la so kontrada! Po l'g'ă dic issê amô a i so servidür: “Buna. La festa l'ê pronta, a, ma i 'nvidăc... i pöl piö ep, pe fa 'l regăl. 'Ndim fo aturen, oter, per via e i krusü: e töc kei ke truï camimeï ke töc a spuse... a sbafo!”. Kei lâ i va fo, e i sa tra dre töc kei k'i troa 'n gir, bei e bröc: e 'l salü l'ê pie pienënt de set a tăola. A l've de det ol re... e l'ved ü, ke l'ă mia kaăd sô la so braa tönega bela neta ke l'ă fac da fo lü, e l'ga dis “amïs... inkemana set ke de det senza 'l me bel vestid de la festa ke l'ö dac me... te, e?”. Kel lâ l'g'ă negôt de bu de di sô: e 'l re i a fa ligă sô d'i so servidür po bötă de fo: lâ fosk, freg e pura, kon töc kei oter, i so prim invidăc... k'i g'ă üd vergôt de mei de fa, lur! Adës, adì 'mpo oter de ke banda öle-

rî sta, oter. Me spere ke n'na sie ke a de kei ke a spuse i ga a, po! Akă se poa 'ntra kei camăc e riăc lă... tace o pok... ergÿ, pöl das, l'ê prope mia 'n rëgola de staga, dopo! –

E poa kela olta lă i farisë i sa tō fo d'i pe po i sa troa koi oter amisÿ a 'nventă la mane-ra per fal isbală a parlă, de traga fo ôna kuaak akade bele grose, per fal seră sō.

Alura, i ga manda lă ü per de amis d'i so de lur, insëm a ü per de amis del Eröd, a diga kel laür ke: – Te, maester: ma l'sa tōc, ke te ta diget semper adoma la erită, te, e ta fe 'mpară a fa i laür gösc segönd ol Sipur. Ta g'ët pura de nisÿ, te, ta ga ardet sō 'l müs a nisÿ... per di e per fa, te. Dim impō te a noter dokă adēs: segönd te, êla gösta o no, i ga de pagă la tasa a l'imperadür romă, notr'ebre, e, te? –

Ol Gesÿ, kapida a l'ato la so förbera de lur lă, ke i farisë i paga e i fa sito per vês la-săc istă d'i romă, e i erodiă per diga grassie a ki ke g'ă metid sō re l'Eröd... a l'ga respönd issë: – Ee, a oter... fals e trobe, face de tola! Üli prope tendim amō ü tranël, ne, laativ... intăt ke ma unci sō 'mpo! Üliv ü sē... o ü no, oter, a? Fim ved impō a me la moneda de pagă la tasa, oter! –

I g'la fa ed. A l'ga fa: – De ki êl kel müs, e? Po... g'ê skriid so kosë sura? –

I ga dis: – A...: l'ê roba de romă... l'ê 'l so 'mperadür de lur, kel! –

– Aa...: e oter, de brae ebre, a l'tepi issë 'n gran könt, prope 'skarsela e 'nde mănega! Alura po: intăt ke ôna olta a l'an ga di 'ndre a 'l so imperadür kel pok ke l'ê roba so de lü... skoltim a be 'l profët perō, oter: e ardi be a de daga semper de per de a 'l vost ünek padrÿ delbü... töt kel ke l'ê per lü, oter, o no! Töt ol so unür, e poa 'l sant timür: mia 'doma i so tangente 'ntrege a 'l dom... ke intăt ga öl pör a kele! –

...A i pöl adoma ke bofă piö, e i ulta i tak de fresa po i sparēs a lur de la cirkolassiü.

Pasa mia tat... e staolta i ria aladë kuaak sadüsë.

I sadüsë i ga kred mia a la resüresiü, lur; e dokă faga lur ün oter bel tranël de kei fi:

– Te, maester... ol Mosë l'ă dic issë “se ü l'mör senza scec, ol so fradël a n'na spuse lü la moër e l'ga dage dei scec a 'l so fradël”. Stà be atënt, te, adēs. A g'ëra set fradei, ke de noter. Ol prim, a l'ê mort söbet dopo spusäd, senza scec, e l'g'ă lasäd la so moër a 'l so

fradël. E issë a 'l segõnd: mör senza scec, e läsega la kõpada moër a 'l so fradël; ke l'fa komă kei oter, e issë fin'a kel d'i set: e dopo la mör akă la pœra fomna, senza scec. Dim impõ te a noter adës, e: a resusitã... sarala po moër de kual d'i set fradei, le, e? Ke l'ê be a staca la moër po la kõpada de töc, ü per ü! –.

E 'l Gesù a lur: – De je ü, po! Si oter, a fas sö ü mescõt a la diãola de skrittüre e barsa-lete! Ma, a tũ 'n gir la sapiensa de 'l Sijūr, sti atënc, oter! A resusitã... s'tõ piõ moër, pa i sa spusa piõ nisũ: ke, ol mond a 'l sa ulta 'n cel, mia ol cel a l'deenta polër! I omeņ i de-enta piõ tat kompãņ d'i ängei... mia i turna 'ndre amõ 'nkuntra a i animai! Po se g'ĩ amõ dei dõbe sö resusitã o mia... lesi sö 'mpo piõ be, oter, kel ke l'v'ã dic ol Sijūr in persuna, ke l'ga dis issë a 'l Mosë “Me so ol so Dio de l'Abrãm, de l'Isäk e de 'l Gakõb: Me so!”: Esod, tri. E segõnd voter, a l'võl dim, ol Sijūr... ke l'ê ü dio de tace mörç, lü: mört a lü kon lur... e i so moër de lur, e? Oter sa 'nkredĩ de unurã ü dio de mörç, e lasĩ fo ol Dio iv, ol Sijūr viv ke 'n mes a noter! Gran Dio de iv... mia de mörç, ol nost! Iv amõ komë po, dopo mörç... lasi ga fa a lü. Ī mai lesid sö amõ, oter: “ol so vant de 'l Sijūr a l'ê l'om viv”, e? Po, ol Sijūr... farãl magare poa Lü kompãņ de kuak volte oter prope, a... sa anterãl de 'l so brao Abrãm mört, polver isvanida, e? Sti atënc a streparlã, oter... akă se pensĩ ke mörç oter finid tõt... e po ke la fedeltã d'i spusãc, ol Sijūr, põtõst de daga ol so brao premio, l'ga arda řak: a n'na savrãl e n'na farãl kosë po, de “fedeltã”, Lü... ne?! –.

La set a sentel i restaa sbalurdic de 'l so korago e d'i bei laur ke l'kõntaa sö, lü.

Ma i farisë, sentid a di ke l'g'ia stopãd fo la boka poa a i sadüsë... i staa piõ 'ndei paņ: e i ä proãd a mandaga lã amõ ü d'i so: ü gran duturũ de la lege, ke i ä 'nterogãd lü sönkel ke kõnta: – Maester... kua(l) ãl ol komandamënt ol piõ grand de töc, e? –.

E 'l Gesù: – Ta ga ölerët be a 'l to Dio, a 'l to padrũ, a 'l to pader, kon tõt ol to kör tõe i to forse e tõt ol to servël: l'ê kestõ ke 'l prim e 'l piõ 'mportãnt. Ma l'istã 'nsem adoma se ta oservet poa 'l so segõnd: ta ölerët e ta ferët ol so be d'i oter, kompãņ ke ta olet e ta fet ol to be de te medesem. Alura së, beãd te e l'ãnima to, e 'l reņ a l'ê ke! De kei du laur ke 'nsema, êkola, a l'dipënd ol valũr de tõt, lege e profëc... po tõe ke i oste tresen(t)sin-

kuanta proibisiü e i dösensinkuanta öbligü dela tradissiü –. Po, sikome ke l'ă est ü kuak farisě, kol so duturü, 'l Gesü l'ga domanda lü:

– Pensı kosě, oter, de 'l krist... e? G'ăl de ês iscět de ki... a? –.

I ga fa: – Ma del sant re David, o no! –. E lü: – E 'nkemana alura, ol re, ispirăd de 'l cel, a i a cama 'nvece “padrū...” ol krist, a kantă issě: “ol Dio padrū de töt a l'ga dis a' scet, ol me padrū: sêntes so ke 'mbanda a me, te, ke me ta dorö de sgabël i to aersare!?”: salm senteděs, ne? Se 'l re David a i a cama padrū, dokă... farăl komě a êsga pader lü... a... oter!? Sarăl mia pötöst, ol mesia... scet d'ergüdoter, piö olt de 'l re, a?! –.

L'ê po staca l'öltima olta ke ergü l'ă ülid faga dei domande trăpole in mes a la set... de 'ntrapolăs persokönt a saı piö daga risposta lur, dopo.

Ko Intedü – Intetrı – Intekuater – Intesık :

POER PROFĚC – TRIÖNF – I DE DEL GÖDESE

22. Finid de respöndega a i sapientü, ol Gesü l'g'ă dic issě a i so e a la set restada lä:

– Sö 'l pölpet de 'l Mosě... i s'ê metic sö kola skala i farisě e i so skriă. Buna? E oter, ardi de fa sě kel k'i va dis lur... ke de solet a i ê a laur gösc, poa kuando ergü g'i prädika apena a i oter, e lur i a fa mia. A i ê gran brae a kargă sö sö la gropa d'i oter ü karět de rēgole e de pis, lur: ma kuat a ês lur, a oservai tōc e portai delbū per prim... i ga pensa mia semper tōc! I ga da a fa ed de să e de lă ergöt, de fas di “ke brae, ke sae!”, i sa kaa sö tace nastrı e franse e skartosı ritōai, issě komoc deante a i ög, a İga de laoră delbū... po i sa sirka semper fo i posc piö 'n vesta a i bankēc e 'n sala duțrina, e i speta adoma d'ês salüdăc e rieric in piasa e de ês camăc dutür. Oter, invece, fis mai camă Ța maestri: ke de maester ga n'ı ü sul e si tōc a skōla... po si a tace fradei, scec d'u pader sul in cel ...ke l'va kūra e l'va mantě, e l'va fa 'mpară Lü a tōc! E se ergü l'völ vês piö 'mportănt d'i oter, a l'sie lü servidür d'i oter; ke, ki ke sa arseră sö persokönt a l'veperă bötăd so, e ki ke sirkeră apena 'l so post göst... ak a ês l'ölm a l'sară portăd sö a 'l volt, intră i prim. Guai a oter, skriă e farisě, a... kuanke si in măskera: oter issě brae a di ke 'ndel

cel [indel rep] a s'sa a mia det se s'fa mia kesto e kel oter laür amö: e issé, de fato, pa ga 'ndi det voter... pa ga di ase e oia a i oter de 'ndaqa det, a faga ed ke l'ê skuase 'mposibol! Guai a oter, farisê e skriä a do face, kuando kurî per tera e per mar pör de konvertî ün om sul, po... kuando l'ê konvertîd a l'fi deentä do olte pes de oter: lepa de brüsä! Guai a oter... orbi ke öl gäidä i oter: e disî sö ke se ü l'güra sö 'l Dom a l'könta negöt... però se invece l'güra sö l'or de 'l Dom, a l'ê öbligäd! Sqüerc e balürc: könteräl de piö l'or... o mia 'l Dom pötöst, ke semai l'ê kel a fa deentä benedët ol or ke ga di, e!? Po, disî ак, oter: “se ü l'güra per l'altär a l'val negota; però, se l'güra per l'oferta ke g'ê sura, alura l'resta be öbligäd”. E amö: *ëla piö importanta l'oferta, magare, o mia pötöst ol altär, k'i a fa deentä oferta santa, e?* Buna: *v'ö dic tate olte ke merës mokala fo de gürä, invece, per tra mia in bal a vänvera e a so resc ol kreadür e garänt de töt kel ke l'ê ira e göst! Ma se üli prope gürä, ki ke gürä per l'altär e per ol Dom a l'ê stes de gürä sö 'l cel: ke l'ê po semper camä so 'l padrü de cel e tera e Dom e altär! ...I sarä dulür a per voter sapientü ...ke ga säi semper töt, e dokä pagî la osta braa tasa a 'l Dom söntöte i erbe de kunsä so, mia adoma sö i spesie; po ma 'ndi kontra i precëc piö 'mportänc de la Lege: la göstessia, la miserekordia, e la fidüca d'ü parlä sul! Sarale mia keste ke i tase de pagä prima de töte i otre, e? Sedenö, si set ke sta atenta a spüdä fo i musî... ma la tranqöt kon botép i kamei 'ntreg! Guai a oter, face de tola, ke netî so be 'l bicér e 'l tond de fo: fa negöt se i ê pie de solc robäc e de prepotense! Netii so be prima de det... i osc tonc e bicér: sedenö, g'ï oia, a lösträ de fo, oter! Guai a oter, ke sömeî tate tombe bele löstre de kalsina, defö: ma dedët i ê pör semper piene de os de mörç e de marsunerea! Könteräl kosë, a sömeä tat ü santöm denäc a la set... e 'nvece ês pie de tötoter deante a 'l Sijür, ke l'va ed de det, in fond a 'l kör, lü, e? Guai a oter, ke ga fi sö i so bele tombe a i profëc e i monümënc a i santöm, po disî issé “se m'kampaa noter a i so tep d'i nosc veci, noter m'avrës mia kopäd fo i nosc profëc”: e a 'sta manera ke sa rekoposi pervoskönt iscëc de pader issé brae! E adës, se i ä mia kopäd asê lur, fi oter kel k'i ä lasäd indrë lur... a?! Bröte lépere e serpentü: firî komë a skampaga a 'l fög de la kondana senza fi,*

e? Lesim sō be la storia... po truis voter ol vost post! Lesim sō be i parole e i fati de 'l Sijnūr, oter: “va mande lē, eko, tace profēc, tace santōm, e tace κ'i va skriv so ak i laūr gösc... e oter tōc kesce ke m'i frōstī so e kesce ke m'i kopī fo, e 'l rest m'i fī skapā via disperāc d'ōna banda a l'otra!”. 'Ndūinim voter adēs sōnkī ke l'turnerā so tōt ol sang inocēnt ispanđid fo sō la tera... de 'l poer Abēl, a 'l poer Saker scet de Barek, kopād fo 'ntra altār e santūiare... fin' a 'l nost poer batesadūr, ke 'l Sijnūr a l'ābe 'n gloria: e 'sarā po ꝓa l'ōltem, ne?! Va l'dige me, āda: kela generasiū ke ga tokerā pagā tōt le! E dopo, pōl a das ke i kōnc i turne a pari, se Dio ōl! Aa, te... kapitāl de 'l re, Gerusalēm: te, ke ta ga de a masā profēc e κuarcā so a plok i 'nviāc ke ta ria ke: “So stōf” a l'dis ol Sijnūr “de trav insēm sota i me ale kompān d'ōna cosa i so pūlsī, e oter ga sti mai! Buna: adēs va piente ke, oter e la osta bela sitā: ke la deente ū polēr vōd e ruņūs! E ma ederī piō ōn'otra olta, finakē turnerī a lōcā e a usā sō bel car “vé sā te, benedēt, a salvām: benedēt kel ke ta ma mandet ke te a to nom de te”.

23. Kuanke i ê lā a Befag, bel aprōf a la kapitāl, dre a 'l mut d'i ūlie, ol Gesū l'manda 'nnāc du d'i so e l'ga dis issē: – 'Ndī det indel paīs lē, oter... e troerī lā ligāc, apena de det, ōn'asna kol so poledrī: deslegiī fo e portimei ke a me. Se po ergū i va dis ergōt, oter respondiga “a n'n'ā bisōꝓ ol maester, ma v'i manda 'ndre a sōbet” –.

Difati... g'ê stac dic de l'Isai profēt: “Disiga issē a la fiōla del Sion: āda lā 'l to re, ol nōmer ū dopo 'l Sijnūr, ol so salvād per salvaga ōna nasiū: a l've lē de te pacifek, sentād so sōndōn'asna, kompānād d'ū poledrī de animāl de fadiga, e mia de gūera!”.

Kei du lā i va lā, e i fa kel ke l'g'ā dic lū: i ga porta lā asna e poledrī, i ga met sura i so mantei, e lū l'salta sō sentād so sura.

La set, ū bel muntū κ'i s'ēra trac insēm... met so i so mantei sō la via, po ergū tra so kuak fraske de pīanta, e tapesa so la via. La set denāc e de dre a l'asna kon sō lū i usa sō “longa eta e unūr a' scet del David! Benedēt lū ke l'ria sā a ens a so nom del Sijnūr”: Saker profēt. E dopo la processiū, intāt ke lū l'va de det a pe 'n sitā, g'ê 'n gir ispertōt

öna grand'agitasiü, la set i sa dis “ki êl, po, lü ke... e?” e i ga respönd kei ke l'g'ia dre prima “kesto l'ê 'l profët galeleş, ol Gesü de Näsaret! A l'g'ä apena dervid fo i ög a du orbi 'nsema!”...

Po, l'va de det indel Dom. E lä... l'sa met dre a kasä de fo töc kei ke i ê lä de det a end e a kompră, l'ga böta 'nnaria i tauli a i kambiasölc e i skapöc koi gabie a i endidür de kolömb, po l'ga usa dre issë: – A g'ê be skric so, me dige, finadë 'l Saker e de l'Isai e de 'l Geremi, “merkănc e merkansa... töc fo de ka meä”, o no; e po “la me ka la sară ka per preğă”: e oter... a m'n'i fac det öna kaerna de ladrü! –.

Indel kasî, ga sa fa aturen a orb e storc... ke 'ndel Dom i püdia pa 'ndă de det; e a 'l solet a n'na fa guarî. Ma, 'ndel ved i bei laür ke l'fa e a sent i scec k'i usa sö a fin'a lä “itoria a' scet de 'l David!”... i kapi i deenta pak verc asë, e i ga dis issë a lü:

– A te po! I sentet mia... kos'i kōnta sö, te, e?! –. E lü bel tranqüil:

– Së, k'i sente. E oter, i mai lesid sö, oter, “de us de sceti, e anse a fină de kei ke teta amö... ta s'ë fac kantă i to bele kansü!”: salm 18, e? –.

Po i a pienta lä, e l'sa 'nvia fo de sită vers a Betapa, per pasă fo lä la noc.

A la matina dopo, 'ntat ke l'turna det in sită, ga e fam. A l'ved lä ü bel piantü de fig dre a la via; ma g'ê sö adoma ke foe, e alura l'ga fa: – L'ispönte piö fo pa ü fig, de te: pa 'st'an, pa ün otr'an! –. E la pöera pianta la seka lä! I so, a ed ü laür de 'l gener... i resta pak mal, e i ga fa lur: – Te: 'kemanera po, maledi issë de bröt ü 'sse bel piantü... e? –.

– Per fav ved a oter ü per de laursi 'mpo a la svelta. Ü... sirki de portă semper bu fröc, oter, e 'stat e 'nveren, ke g'ê mia stagü ke sküsa. E du: parli kon fidüca, oter... e firî a de piö de me: ga digeri issë a 'sta pianta “tós via de ke te, po piëntes so det indel mar!”: e kela la sa pienteră so 'ndel mar! Töt kel ke pregerî kon fidüca, l'oteperi töt! Po, tri, va l'dige me senza ês indăc a sköla e senza mandäv a sköla: ardi be 'mpo piö 'lä, oter, kel ke edi de dre a kel fig ke inötel: poa kel, finid de da i so fröc, a l'perderă e foe e ram! –

I so... i era skandalisăc la so part, perkë dre a 'l fig lä 'nfonta s'vedia a benone... ol Dom!, a berlüs töt d'or a 'l bel sul.

Kuando ke, pö tarde, l'turna a 'nda de det a 'l Dom... intät ke l'prëdika ga e visī kuak kapi e i ga dis issë: – Ke titol g'ët de fa dei laür issë te, e? E ki ke ta da 'l permës, ke de det, po?! –. E 'l Gesü l'ga respönd issë:

– Va forö a me öna domandina, öna sula. Se ma respondi a me, poa me va responde a oter. Disimel impö oter a me: ol batës de 'l poer Goän... de ke banda epiel fo, e? De 'l cel, o de 'l sere? –.

Kei lä i resuna 'mpo 'ntrade lur, e i sa dis issë “se m'ga dis de 'l volt... a l'ma rebekerä e alura kemanera oter g'ī mia kredid, e? E se m'ga dis de l'akna... oco a la set, ke: ke töc i te 'l Goän per profët... figüres!”. E a la finfi i ga respönd:

– A... kel... intät a m'ga l'sa mia, noter –. E 'l Gesü:

– Bona. Anse: mal per voter. Stesa manera, de me... oter preferi saigen mia, mia ira? Pensiga sö amö ü falini, a 'l Goän. E dopo poa me va digerö ergöt de 'l me permës de di e de fa. Intät, se g'ī oia, senti be kesta ke: e disì sö kosë n'na pensì oter, a. Ün om a l'g'ä du seec. A l'ga dis a 'l prim “vå lä a laoräm impö la me it, te, 'nkö”... ma kel a l'ga dis “g'ö mia oia, me, 'nkö”. Dopo, perö, l'ga dispiäs, e l'va 'lä a fa 'l laorä. Ol pader intät a l'ga dis akä kel otr'iscet “à lä te a laorä impö la me it, inkö”: e kel a l'ga dis “a, certo, pader, a 'ndo 'lä söbet!”: po, perö, 'ndel kap a l'va mia lä. Kuaél... kel ke l'g'ä dac iskölt e l'ä fac kontët ol so pader, e? –.

E kei lä: – A, pota... ol prim, po: negöt de di! –. E 'l Gesü:

– E adës va l'ispiege me, ol fato. I röfiä d'i tase, i donase tat a l'ura, e tata braa set is-së... i ga paserä 'nnac, indel rep, a tace k'i ga da a di de së de ke e de lä... ma adoma a cäköle! G'ê epid ol poer Goän, ke... truin voter ü piö onëst e sant: e g'ī mia ülid kred, oter, ma i g'ä kredid tace de kei bei elemënc ke m'ä dic sö desedës. Oter invece, a kon töc i bei laür ke i po est finadës, o no... ärdä 'mpo, se si dre almeno a pentis, de krëdega almeno adës, oter! Po, üli senten amö öna, a? Skolti ke. G'ëra ün om ke l'g'ia ü bel terë, e l'g'ä pientäd so la so bela it. A i ä cirkondada kondöna bela sesa, a l'g'ä skaäd det la so braa büsa per ol so torc de skisä det l'öa, e l'g'ä fac sö la so bela toreta per i so arnës

e koi būs per i osei, po g'l'ă fecada via a serte kontadī... mia piö bei d'i oter, ne: ma i ă sirkăc fo lü, i fürtünăc; e lü l'ê turnăd a i so afare a ka soa, pötöst deluntă. A l'so tep de endömiă... l'ă mandăd ilă i so servidūr a sköd la so part. Ma i kontadī... i g'ă capăd i servidūr ü a bastunade, ü a plokade, ü i g'l'ă a kopăd fo. A la fi l'ga manda l'ă l' so scet, de faga ed ke i a perduna amö e fai resună: e l'sa 'nkred ke almeno de kel i g'avră sū-disiü. Ma kei lă, est o' scet, a i ă fac kōnt ke a tō fo kel... ol padrū l'avrēs fenid fo de sfrōtai, po i avrēs eredităd lur a l' so post de lü, e 'n rēgola kola nosta lege! A i ă capăd, kasăd de fo e kopăd sō la via: ke magare a l' padrū i ga faa kred ke i ăra stac i brigănc! Ardi 'mpo oter, adēs: eperăl insă lü a faqa kosē de bel, a kei disgrassiăc de kontadī lă, ol padrū de la it, e? –.

I ga respōnd a l' gul: – Bröc impestăc... A i a fară pak finī mal! E l' so bel ruk ga l'darā de küră a ergüdoter piö fidēt, ke l'ga dage la so bela öa, a l' so tep göst –.

Iura amö l' Gesü: – A, êkola, brae: l'ī dic voter. Ivri a be lesid sō, kuak völte, salm 118, “la preda κ'i kapmaster i ă skartăd, l'ê deentada la cav del kantü: kesce i ê laür ke fa l' Sijūr, e noter a m'pöl adoma ke ed, po restă!”.. Êl iskriid so bel car, o mia, e? Buna. Adēs va l'dige me: a tace, ke, ga sară portăd via l' manēs de l' rep... e l'ga eperă metid indimă a tace d'oter, κ'i a fage rend! E... oco a la preda, a skartala: ke tace i sa sceperă a l' filü l'la skena a tōla fo, po: Daněl; ma la ga ridoleră sō l' gropū, e i a sfraceleră sota! –.

A la bunura, kapi e kapeti i ă po kapida, ke l'ăra dre a parlă mia tat be prope de lur: e i ülia mētega adōs i ma: ma i g'ă ūd pura de la set, κ'i a tepia uramai per ü profēt poa lü.

[24] Ü de kei de lē, ke a turnă so 'n sită i ed be 'mpo deluntă ol Dom töt intrēg, i so i ga anta so ke rasa de fabrikăt, a... ünek a l' mond; e lü a lur:

– Ee, ardiga be amö öna olta, oter, ke, va l'dige me... l'ê pamö mia finid de fabrikă, ma... kala mia tat, oramai, e ga sară piö lă pa öna preda a l' so post, lă! –.

Intăt, i sa senta so, sō l' mut d'i ülie 'ndo i ê; i so, 'ntat ke g'ê pamö mia lē tata set, i ga domanda sota us: – Maester... dim a noter, se ta olet, i g'ă de söcedi kuando, kei laür ke

...e saräl kual ol seþäl de kapï 'l to momënt de eþ insä a ens e a fa finï fo kei bröc tep ke... e? –. E 'l Gesü a lur:

– Stî be atënc a fas mia 'mbroiä sö... oter! A n'na salterä fo oter ke ü, a robă ol me nom e a di k'i ê lur ol krist e de 'ndaqa dre a lur: e tace i ga 'ndarä a dre. Ederï güera ke po senterï a di de güere aturen, nasiü kontra nasiü e reäm kontra reäm, e karestee e te-remöc, per sonta. Ma la sarä mia kela, la osta fi. Oter... g'ivrï de patï ergöt d'oter, per-següitac per ol me nom ke porterï 'n gir; po, stremis mia, þa adës þa iura: po sirï a kopac! A l'sarä a ü skandol, per tace: e a edev voter a mör i sa perderä de korago po i tradeserä, e i sa farä de 'l mal, po i ga n'farä a i oter, dre a kuak fals profët... e cao pas e cao amür! A l'sa salverä per ol reþ adoma ki ke l'teþerä dür fin'a la fi. E la so fi delbü de 'l mond... la rierä mia prima ke spertöt a 'l mond töc a i äbe sentid a di fo 'l vangël de 'l reþ, po i n'äbe est a kuak testimone, de püdï sent, ed, e kred. Dopo së, la fi... kuando ke töt a l'sa kambierä. Però, prima, oter in persuna va tokerä ed trac impë 'ndel terë sant o' skefe profanadür, kompäþ ke l'ä sa dic ol Dapël e kompäþ de 'l tep d'i Makabë, 'ndi a les sö be, oter: e alura... l'sarä ura de skapă via a la svelta, sö per i muc, senza perd ü menüt a tö sö ergöt de portä dre, e meno amö turnä 'ndre 'n sitä o 'n ka a fa sö i alïs! Po, quai a lure, poerete lure i fomne ke speta e ke laca, in kei de läl! E stî þa lë a ardä se l'fa kold o freg, e se l'ê sabat: via töc de korsa, senza ardä 'ndre: regordis be la moër de 'l Lot. E ke l'pase fo töt a la svelta, per grassia... o l'iskamperä piö þa nisü de 'l töt, de la nosta set! Ke 'l Siþür a n'na troe det amö ü kuak onësc, de salvai per ol so reþ! Ke, tace poer kristi k'i salterä fo ko la pretesa de salvä lur töc... i salverä piö þa i so kadaer d'i osei spasï e d'i ka famac de 'l desërt! Me v'l'ö a dic: regordis! Kesto ke, per la nosta pö-era kapital e la nosta pöera set de ke. Kuat a la fi de la storia, po... a, be... alura, töt ün oter laür. M'a l'les sö be 'ndei profët, a, Isai Saker Dapël, o no. Ol sul a l'iskolderä piö, la lüna la g'avrä piö þa 'l so carï, i borlerä so de 'l cel i stele e enc e aküe e fölmeþ iska-denac; e dopo a la finfi l'kompareserä öna buna olta delbü o' scet del Siþür in cel: a i a ederä töc a komparï fo d'i nöoi pie de potensa e splendür, ke l'g'i da 'l so pader ol padrü

de cel e tera. Deante i koreră fo i so ăngei ko' i so göbel a desdă fo d'i morc e tra fo d'i iv i salvăc de tôte i bande de 'l mond, d'ü kantü a l'oter indok'i cei i kuarca so la tera: e kel de lě, êkola... storia nöa, per i omeņ resüsităc: a l'fară sô növ a tōc i laūr... növ tōt ol univērs. Tōt ke, êkola. 'Mpari be de la piana de fig, oter. Oter ga ardī be e l'si ke kuan-do ga sponta fo i foe sô i ram l'ê primaera, uramai. Issē firī ak a ed kuand κ'i sōcederă kei laūr ke ke m'ă dic. Ol re l'ê a i porte: e de porte n'na okoreră piö, dopo! Va l'dige me: la feneceră mia fo kela generasiü ke, senza ed a sōcēdega a i porte de kela sită ke kel ke m'ă dic sô ke adēs! A, sigūr: so mia dre a di 'l de po l'ura: kel i a l'sa nisū, Ța om Ța angel: ma adoma 'l padrū 'n cel, ol Sijūr. Perö va sigūre a ke i me preisū i ê tôte ira, e i skadeseră adoma kuando ke i skadeseră cel e tera 'nsem kom'a i ê adēs; prima pötöst i 'ndară 'ndre de 'l mar a i so muc i aküe de 'l Sordă! Pensiga po a i so de de 'l Noē, oter: e issē l'sară ak a 'l so de de eņ insă scet de om scet de 'l Sijūr. Kompăņ κ'i ă sigetăd a fa paři negöt e a maiă, biv e spusăs... fină a 'l de ke 'l Noē l'ê 'ndac det indela so arka, e i s'ê Ța rinkorsic kosē l'sōcedia, finakē 'l so brao deslövio i ă negăc tōc: prope issē, êkola, i piö tance i sa rinkorseră de negöt Ța a riă kel ke g'ă de riă per gūdikă tōc insēm e ü per ü! Alura sē: o det, o fo de 'l reņ per semper, ü de să ü de lă, öna sô öna so... oņă a 'l so desti ke l'sa sară guaderăd, a kon tōt ol grand kōr de 'l Sijūr göst e bu! Stim semper bei desc, oter dokă... ke nisū l'si 'l de ke l'veperă 'l Sijūr, ol vost pader e padrū! Po, sirki de kapī a kesto ke, sa ke m's'ê dre, oter. Metém ke l'si a ke ura de noc a l'ria 'l lader per robăv in ka, oter: fī kosē oter: indī fo a fa festa, o 'ndi a dörmī, e? Buna: stī bei desc: ke 'l vost brao de de rēndega kōnt a 'l padrū l'ria prope kompăņ d'ü lader... ărda te! Prope issē, va l'dige amö me. Ol padrū l'ê fo per i so afare, e l'ă lasăd in ka ü servidūr fidăd, per teņ alurden tōt e kūraga la ka, i kap, i besce, i skorte: e fūrtünăd kel servidūr, se 'l so padrū, a riă kuando l'g'ă oia lü, i a troa a 'l so post e tōt be fac. A i a fară deentă ü kapo servidūr, ol so ministradūr generăl. Ma se kel servidūr lă 'nvece l'fa tötoter fo ke 'l so doēr, ke tat kisă kuando ke l'rieră 'l padrū!, l'dis lü; e 'ntat a l'maiuna e l'biuna e l'lasa 'nda tōt a balino... e mağare l'trata mal a i oter servidūr, mia adoma i besce: ga farăl kosē

de bel, ol so padrŭ, a riă ke lŭ i a spetaa prope mia, e... kel de lě a kel'ura lě? Va dige me, ke l'ga fară Ѳак ed la strea e pagala kara: l'ga dară kel ke ga sta be a i pelandrŭ e a i laativ: “fo!, te, a lŏcă sang e skrikă dec!” –.

[25] Sura ol moměnt de 'l rep e de 'l gŏdese, l'ă kŏntăd sŏ a tate d'otre bele storie, de faga kapŭ a tŏc.

– Ol rep... a l'sară a kompărn de kel esempe ke. G'ê des suenete, κ'i tŏ sŏ i so bele fiăkole po i sa 'nvia 'lă a la festa de spuse 'ndoke i ê 'nvidade: e la spusa kol so om i g'ă de riă vers a sira. Sik de lure, dokă, κ'i g'ă ergŏt indel ko, i tŏ dre a la so braa boceta de ōle de skorta, koi so fiăkole; kele otre sik, invece, ke 'ndel ko i g'avră a ergŏt d'oter, magare rŏse e viŏle ma mia servel asě... negŏt ōle de skorta. Kei du lă... i ria piŏ, e i scete i sa 'ndormenta ак, a lanterne 'mpiade. A mesanŏc, ergŭ l'vusa sŏ “la spusa, la spusa! Kurŭga 'nkontra, otre!” Kele lă i sa desda fo... e i fiăkole i ê smorse! Kom'ela, e, segŏnd voter: i otre sik, κ'i g'ă dre l'ŏle de skorta... riscerale de restă senza a lure prima de riă lă a la ka de 'l banket, a dagen mes a kei otre sik, ke i pians e ga l'sirka, e? Me dige de no: e kele lă ga tokeră kor aturen a sirkă 'mpo de ōle, a pagă o a kredet. Ma 'ntat la spusa l'ê riada a ka koi so amise e i so 'nvidăc, e 'l so om l'ă serăd fo 'l so bel ōs. De-lě 'mpo, i ria aladě a i otre sik, e i pikota a la porta e i ga dis a kei de det de dërvega fo, ke i ê 'nvidade a lure. Ma 'l padrŭ de ka l'ga fa, senza dërvega fo: “A, ke g'ê bel e pie e ma manka prope nisŭ, a tăola. G'ŭ de ŭ sbaład sŏ ka e spusa... otre poerete”. Buna. Sti bei desc, dokă... e kol vost brao ōle semper de skorta... ke koposŭ mia Ųa ura Ųa de, oter! Po, skolti a kesta ke, adēs. Indel rep, a l'sară kompărn de 'ndŭ kastel, ke 'l re l'g'ă de part per ŭ vias, e l'cama lă i so servidŭr per afidaga i so be. A ŭ, metém, des bei miŭ, a ŭn oter sik, a ŭn oter adoma ŭ: segŏnd kel κ'i ê bu de fa, ke lŭ i a l'sa. Po, l'ê partid. Kel d'i des miŭ... l'ê 'ndac sŏbet a trafegai, ê n'n'ă guaderăd amŏ sik d'oter. E poa kel d'i sik a g'n'ă trac insēm du d'oter. Kel del miŭ apena, 'nvece, l'ă fac det ōna bŭsa indel ort, de noc, de skŏndega det be benone i palankine de 'l so padrŭ (m'fa per di, “palankine”:

semper la paga d'ün an a servì 'l re, e, mia patatine de manca a ardä i besöc). A 'l so tep, ol re padrù l'turna 'ndre a 'l so kastël e l'regula i kõnc koi so servidür. A l'ria ol prim, kel d'i des milü, ke l'ga n'porta lä tace d'oter, per sentis a di “brao, te, servidür fedël e pratek: ta se stac brao kol pok ke t'ö dac indimä: adës me ta meterö 'ndimä a tat de piö e ta serët kontët de me, kompäj ke me so kontët de te!”. Тока a 'l segönd, kel d'i sik, ke poa lü faga ed a 'l so padrù 'l so be skuase 'ndopiäd sö... e poa lü sentes a di “brao, te, kol pok ke t'ö dac indimä... ta s'ët meritäd de iğa tat de piö ke ta dorö, e ta serë kontët a te kon me!”. Resta l'öitem: ke l've aladë kol so milunsi bel löster, e l'ga kõnta sö a 'l so re “ärda ke: soi stac brao o mia, a tëtëtel a 'l sigür, e: ke, sedenö... l'sie ke ta m'avreset portäd via a i brage... anse poa i ma, ne, te?”. Ma ol re so padrù l'g'ä respondid issë: “A, bröt lendenü e languasa elenusa! A pensä ke me skerse mia, e segönd te pretenderës a 'l pro sönkël ke l'sarës ja me de me, ma to, magare... ta g'ët pötöst de proä töte i manere per fa rend kel ke t'ë dac indimä, o no... e issë fam ved almeno ü stras de nterës, dopo! Ta ma derë indrë gösto 'l me milü... koi brage e la kamisa, ke t' i ö dace amö me a kele: e me g'i dorö a kel ke l'ê stac bu de fam ved piö tat de töc!”. Ke, a brao ministradür, ga sarä suntäd lä tat d'oter de bu; ma a kel bu de kumbinä negöt... ga sarä töld fo de gaiofa poa la stofa! “E me, servidür ke maia a öfo n'na oi prope mia: fo de 'l me kastël, te, a 'l fosc, a 'l freg... a pians cinës e a sganä sö l'aria!”. E 'ndüini oter ga faräl kosë a kel servidür ke po l'avrä bötäd iviä töt kel ke l'ä riseid... a bankëc e fonnine: oter ke daga 'ndre kol pro! –.

La piö forta e la piö cara de töte i so storie però l'ëra kesta ke, ëkola...

– Senti ke, oter, e pensiga sö be, dopo. A 'l so momënt, o' scet de om scet de 'l Sijür a l'veperä fo gluriüs, kon töc i so ängei, e l'sa senterä so sö la so skaņa dora de scet del re. E deante a lü i sarä fac pasä fo töc, töta la set de 'l mond, de 'l prim a l'öitem nasid e mort. E i a sparteserä fo ü de l'oter, kompäj de 'l pastür ke l'töl fo i pegre d'i kavrü, i pegre a dreca e i kavrü a mansina. Buna. Alura l'ga digerä a kei a la so ma dreca: “Sä ke kon me, oter benedëc: ke 'l me pader a l'va da a oter de premio 'l reņ ke l'ä paregäd

lū per kei kompăņ de oter... fină de 'l prim de de 'l mōnd; ke me, ol so scet, a g'ō ũd fam, e oter m'ī dac de maiă, g'ō ũd sit e oter m'ī dac de biv... me s'êre forestêr e m'iv capăd in paīs, s'êre biot e m'ī kaăd sō ergōt, malăd e m'ī kūrăd, presunêr e si epic a troăm!". Kei lă alura i ga digeră 'sse "A te scet: kuandemai a m't'ăi vest noter, e m't'ă fac tōc kei bei laūr lē, e?"... e scet de 'l re a lur "Va l'dige me, kuando: ope olta ke g'ī fac ũ de kei bei piasêr lă ak a ũ om sul ke n'n'ia de bisōņ... êkola: oter m'ī fac prope a me 'n persuna; e adês, o' scet del padrŭ l'va paga". E dopo l'ga digeră a kei de l'otra banda: "Via, oter... luntă de me, maledêc, indel fōg ke 'l re me pader l'ă impiăd sō per i diăoi prima amō de 'l mōnd e per kei kompăņ de lur. Ke... me g'ō ũd fam e oter m'ī mia dac de maiă, me g'ō ũd sit e m'ī mia dac de biv, so stac forestêr e m'ī teņid a la larga, so stac biot e m'ī dac negōt de kaa sō, malăd e m'ī mia kūrăd, presunêr, e si mai epic a troăm". E poa kei domăndega "A te, scet... kuandomai, po, m't'ăi vest te, noter, e m'ă fac negōt per te, e?". E i sa senteră a di in mala fi: "Va l'dige me: ope piasêr ke g'ī mia fac a ũn om indel so bisōņ... kel piasêr lē, s'êre me a iĝen imbisōņ!, poa iura ke pikae a la osta porta e oter ma disiev issê alasvelta ke... va okoria negota, a oter! E adês, per voter a g'ê adoma la eta del Kaī, sensa konsolasiŭ e sensa pas, tōta pura e skapă via de 'l Sijūr". Issê po, via tōc: kesce ke a 'l so patī [sensa fī], e kei lă a 'l so gudī [sensa fī]. ...Sabat o lōnedê ke l'sōcede ...i page i ê do: ōna per ki ke a ũtăd, ũn'otra per kei oter.

Ko Intesês : ŐLTEMA SENA – TRADIMĚNT

26. Dopo tōc kei diskōrs ke... ol Gesŭ l'ga dis issê a i so:

– Buna. A l'si benone a oter, uramai, ke dekê du de l'ê la festa 'l'la Paskua, e dokă... o' scet de om scet de 'l Sijūr, i g'ă de faga la so braa festa, kei lă! – ...Ă po te a kapī!

I kapuriŭ de prec e konfratêrnite koi eci ke kōnta i ê lă a parlamēt indel so palăs del kapoprêt, ke kel an lă l'ê 'l Kăifa; e i stōdia sō la maniera d'ĭga 'ndi ma 'l Gesŭ kon kuak imbroi, de fal mōr. Però i sa dis "prima d'i feste: sedenō 'l ve fo ōn'otra riolŭsiŭ, ke!".

Ol Gesŭ l'ê lă a Betăņa, 'ndela so ka del Simŭ ke l'ă guarid lŭ de la so lebra. Ĝa a lă

apřof ōna fomna, kondü vaseti de alabaster pie de přofom de kel kar asě... e ga l'fa fo sö 'l ko, 'ntat ke lü l'ê sentäd so a täola. I so de lü, a ed ü laür issě... куакдү i sa skandalisa ак, e i fa: – Öö lä, po! A fa... bötäl via issě, e!? A s'püdia endel fo a bele palankine, de daga fo a i poerēc, dopo –. Ma 'l Gesü l'ga fa:

– A fa, po... daga 'mpas a kela fonna ke, oter... e? M'äla mia fac ü bel laür, a me, le, e? Oter, de poerēc firí semper a tep a ütän asě... v'l'ä sa dic a 'l Mosě, o no; ma le la ga sa... ke düreró mia semper me, ke. La ma ons sö 'nkö... perķě ga sarä mia tep asě dopo. E va diqe issě, me: in töt ol mond indokě s'predikerä fo 'l vangél de 'l rep... a s'kõnterä sö a kel ke la ma fa le a me ke 'nkö –.

[Ga onsiela sö 'l ko... a 'l re de 'ndomä, magare, le lä?]

Alura... ü d'i so duses, ol Güda Skariöt, fo d'i stras, a l'va lä d'i kapipřec e l'ga dis issě kuat k'i ga da se l'ga l'fa capä lü. Kei lä i sa 'ntend per trenta palanke darsente (mia de kele romane d'i milü de sura, e: ebre, keste ke): e dokä, de adēs a 'nda innäc... lü l'sirka 'l momēnt bu de dagel indimä. Issě, kompäj de 'l Gosef lä indel pos... l'ê stac endid d'ü d'i so, a prese de laorēt in kadene.

Ol prim de d'i pa senza leät, i so i ga a lä apröf a 'l Gesü e i ga fa:

– Ölet ke m'ta parege 'ndoě, po, te, la to sena de l'apěl, e? –.

E lü i a manda 'nnäc in sitä d'ü tal, a diqa issě “ol nost maester a l'ta manda a di: ol me tep a l'ê ke, oramai: foró la me Paskua lě de te, koi me amīs, me”.

Kei lä i fa kompäj ke l'g'ä dic lü... e i parega so per la so braa sena kol apěl.

A la sira, dokä, l'sa senta so a täola koi so. E 'ntat k'i maia, a l'fa:

– Ü de oter ke... a l'ma tradēs, adēs –. E kei lä, tōc pek e dispiasic, a domandaga ü per ü “sarēs me magare, kel... e, maester?”. E lü, persokōnt: – A l'ä sa bel e decidid, e metid det la so ma 'ndel tond insēm a me, kel: salm 41! E issě, ün om... o' scet de om scet de 'l Sijūr... ga toka pa(r)tí. Ma guai a lü, poarēt a lü kel oter om, scet de om e scet de diaol, ke i a tradēs: a l'sarēs istäc mei per lü d'ēs mai pa nasid!

E... poa l'Iskariöt a l'pasa fo a diqa “soi magare me, e, te... 'l me gran maestro?”.

E 'l Gesù a lü: – Ma! Dil te, se ta serët bu, a... Me g'õ negõt kontra de te, ta kapese ak, po ta perdune, me –.

Po, intåt k'i va aante a maiã, 'l Gesù l'tõ sò 'ndimã ü pa, a l'ga dis sò la so bela benedisiü, i a scepa sò, po l'ga n'da fo ü capël per ü, a di: – Capi ke oter, e mai kel pa ke... so me'n karne e os... ol vost brao maiã per töc i osc de! –.

Po, l'tõ sò ü kales, e dopo la so braa benedissiü amõ ga l'pasa a lur, a di: – Tò... bìi a töc ke: l'ê 'l me pato növ de la festa kol Sijnür... ol me sang ispandid fo per töc, per laã so töc i pekãc! Est... kom'a l'ê bèlfã, kuanke va disie “ki kè òl mia maiãm me, ki kè biv mia 'l me sang... kel, a l'ê mia d'i me”, a!? –.

Ma pa nisü i g'ã fac dei domande sönkei laür lë; dokã, a la fi, i kanta per be i so tri o kuater brae salm de gloria po i sa 'nvia 'lã per ol mut d'i ülie, de pasã fo la noc.

Ol Gesù l'fa: – A... stanõc sa skandaliseri töc de me, oter! Ma l'ê skriid so a bel car indel Saker: “bastunerõ sò 'l pastür, e i sa spantegeřã fo töte i so pegre”. Però, dopo me turnerõ ke de oter e ma troeri amõ [kompãp de iura] so 'nde nosta Galelea –.

Ol Piero l'ga fa: – Aa, me, poa se töc i oter i ta pienta ke... me ta pienterõ mai per-točkõt, me! –. E 'l Gesù a lü:

– Àda te, ta l'dige me: a l'kanterã 'l prim gal, e tre olte te ta m'evrët oter ke pientãd ke, me –. E 'l Piero: – Na mai po: pakã se g'ës de mör insemã te... ta pienterës mia lë, me! –

E dre a lü stes i oter... ke adës però i éra lã 'n des, piõ lü.

Ol Gesù l'va de det indü kap cintãd, k'i ga dis ol Gesema, e l'ga dis a i so ke l'g'ã dre:

– Sentis so ke, oter... ke me 'ndo 'lã 'mpo, a pregã –.

Po l'sa tra dre Piero e i du scec de 'l Sebed: e kei... a i a ed ke l'va dre a deentã smort in facã, e skuase ak a tremã töt. A l'dis:

– Aa, so prope dre a mör, adës g'õ piõ pa i forse adös. Stì ke, oter... e stì desc! –

A l'fa kuaq pas amõ, po l'sa böta so long e trac kol müs indel'erba, e l'prega:

– A, te, pader: se apena apena s'pöl... tòm via kel kales ke... ke g'õ amõ de biv! Però, ne... bierõ kel ke ta olet te, me... e negõt d'oter! –.

A l'turna lă de kei tri lă... e i dorma samõ! A l'ga dis: – E issě, po... si stac bu Ța de sta desc õn'ureta? Stim bei desc oter, e pregì de borlă mia det in trăpola: ke l'ê mia kue-stiũ de mŭskoi, ke... ma de speret pront! –.

A l'sa sluntana amõ õna olta e amõ õna olta l'prega: – Pader... Se prope g'õ de kasă so a kestõ ke, de bukũ... s'fage pör kompăř ke ta õlet te –.

Turna 'ndre... e trõei lă amõ tõc indorměc, koi õg inkolăc so. I a lasa sta, l'sa sluntana amõ e amõ l'prega kompăř de prima [e dokă... ergũ l'dõrmia magare koi õg... ma mia de l' tõt koi oregē]. Po l'va lă, e i a desda fo tõc, a tõi 'n gir ü falĩ, Țak:

– Ee: dõrmĩ semõ? Cěrtosa, posi... oter! Intăt a l'sa fa l'urare gõst, e ergũ ke l'ga e me-tiđ indimă a i Țok de bu asasi! Sõ, dokă... in pe, oter ke, dem! L'ê ke uramai... kel ke l'ma bel e endiđ fo! –.

L'ê dre amõ a parlă... ke l'ria aladě l'Iskariõt, e dre a lü ü muntũ de set ko' sbade e bastũ, spedic ilă d'i kapirěc e d'i ansiă. Ol tradidũr a l'g'ia fac ved ü sepāl, de capă kel ke l'avrěs basăd sõ. E dokă... l'ga sa fa adõs a l' Gesũ e l'dis “cao, te... maestro” po i a basa sõ. E l' Gesũ a lü: – A, êkola: ta set ke poa te, amĩs! –.

Kei lă i sa bõta aante, i ga met adõs i ma a l' Gesũ e i a liga sõ.

Ü de kei k'i ê lă kol Gesũ, l'ga roba fo õna sbada a ü de kei oter... e sknase l'ga tran-ca via õn'orega a ü d'i servidũr del kapoprět. Ma l' Gesũ l'ga fa:

– Mèt via 'ndel so föder kela sbada lě, te! Ke, a dovră kei laur lě, s've a kopăc! O sa 'nkredet magare ke, a pregă l' me pader, g'avrěs mia ke sõbet oter ke dudesmela ångei a disposisiũ koi so bele sbade fiamente, me, e? Ma alura, perõ, faresel po komě a sõcěd, kel ke l'g'ă de sõcěd, e ke l'ê a skriiđ so bel car indei skritũre sante, e?

Po l'ga dis issě, a kei lă epĩc insă a tõl: – Si epĩc insă a tõm... ko' sbade e randei! Ma... s'ère mia lă per tri de a l' Dom a predikă, me, a... e oter lă m'ĩ mai Ța 'nvidăd a epnev dre, oter, a?! A, sě, prope: issě... i deenta ira i so parole d'i profěc! –.

Alura, 'n kuatr'e kuatr'ot... tõc i so i a pienta lă e i sparěs de 'turen. E prim de tõc kei tri lă ke i ia po est a tat be, Țak, a la so braa trasfigũrasiũ kol Mosě e l'Elĩ, ne...

Kei lă k'i ă capăd ol Gesü i a porta 'lă de 'l kapoprět ol Kăifa, 'ndok'i s'êra trac insëm samö a skriă e ansiă, a spetăl lă.

Ol Piero, lü... l'g'era 'ndac dre 'mpo a la larga fin'a lă a 'l palăs de 'l kapoprět, po l'ê 'ndac a de det: e l'ê lă sentăd so 'n mes a i oter servidür, per ved kom'a la a a finî.

Kapipręc e tribünăl süprëm d'i Güdě... i sirka ergű k'i ga kōnte sō ergöt de gros kontra de lü: ma i ga ria mia, ɲak'a pagă tace fals testimone. Però, a la fi, i n'na troa du ke i ga dis issě k'i ă sentid be lur a di sō bel volt ke lü l'êra bu de bötă so 'l Dom deperlű, e de fan sō ü növ in tri de. A l'lea sō in pe 'l kapoprět e l'ga fa a 'l Gesü:

– A g'ět negöt de respōnd... te: sentet mia kos'i ta fa kareg, kei lě, e? –.

E 'l Gesü... moco. Alura 'l kapoprět:

– Dêrv fo la boka, dokă, perdiol... ke ta set semper dre a cicară tat, te! Dil sō be ke de năc a 'l Sijūr e a tōc noter, te... se ta set te 'l krist, o' scet de 'l Sijūr! –.

E 'l Gesü: – Buna. T'l'ět dic a te, staolta. Me, per me, ta dige apena kesto ke: set bu de les sō 'l Dapěl te, “ederî a prest o' scet de om... sentăd so 'n banda a 'l Dio ol piö fort... a riă so de 'l cel in mes a i so nēoi”, e? T'l'ět camăd să prope te, a gūdikăt te, prope adēs –.

Alura kel lă, skritüre sante o mia, l'sa strepa so ü tok de estî e 'l vusa sō:

– Ăl bestemiăd... sě o no?! L'î sentid tōc! Ke testimone ma okorerai amö, e? Disî kosě oter, a? –. E kei oter lă de det: – A l'g'ă de mör! –. E i a spūda sō 'l müs, i a pika, i a scafuna sō e g'ê a de kei k'i sa diert a fağa 'ndüină ki ke g'ă dac öna bela pesada de dre.

Ol Piero dokă l'ê lă sentăd so de fo 'ndela kort. Öna serventa la ga pasa fo aprřf, e la ga fa: – Poa te ta ga 'ndet dre a kel galilě lă... ne, te!? –. Ma lü l'ga dis bel car de no, de ante a tōc: – ...Köntet sō, po, te, e? Kapese mia, me! –. E l'sa 'nvia 'lă vers a 'l purtű. Delě 'mpo, i a ed lă ön'otra olta la serventa, e la fa amö: – Kesto ke... l'ê ü de kei de kel lă, de 'l Nasarě –. Ma lü pront a l'dis de no ön'otra olta, e bel fort: – Ă lă, a te! Diget ki, po, te... ke l'kopose ɲak, me!? –. Alura, delě ü momënt, i ga sa fa aturen du o tri e i ga dis sō 'l müs: – Prope, ta se a te ü de kei lă: a sent kom'a ta parlet, s'ga skapa mia! –.

Ol Piero... l'sa met dre a tra so mōkoi e a güră: – V'ö dic issě ke l'kopose mia, me, kel

lă... kandelöstrega! – A l'sömeerës þa lü kel del fato, mia ira? Kel Piero lă ke l'ia camăd ol Gesü propiamenta “scet del Sîpür in karne e os”?...!?

E, per ol gal... l'ê ura de fa sô la so kantadina: ke 'ssê po 'l Piero l'sa regorda de kel ke l'g'ia dic ol Gesü “prim de prim gal l'avră kantăd, e tre olte ta m'evrêt sa rinegăd, te”. E, riăd a skapă de fo... l'sa met dre a pians, mes disperăd.

Ma adoma mes, per so e nosta grassia!

Ko Intesët : ENERDĚ SANT

27. L'ê matina, e issê i pöl po troăs insêm ü bel nömer de kapi d'one gener, a metes dekorde be kos'i g'ă de fa a rēgola de lege, de töl fo öna buna olta per tôte.

Po, inkadenăd sô bel sald i a spünca de fo e i ga l'mena lă a 'l goernadür romă, ol Pilăt.

Alura l'Iskariöt, kel ke l'l'ă fac capă... a ed ke l'ê stac kondanăd, e 'nvece de liberăs a l'sa lasa menă via... a l'sa pentês e l'ga porta 'ndre a i kapuriü i so trenta palanke dar-sente... a diga “so ü disgrassiăd, ke o endîd ü poer inocent, e mia ü brigănt ke metia 'n perikol ol Dom! E adês, se l'g'êra almên impö resü lü kuak de fa... adês oter ke reþ, per noter... per voter!”. Ma kei lă, normăl, i sa na frega tat: i ga dis issê k'i ê afare so de lü, de 'nda a fas benedî, po, ke la so braa paga de profêt, per ol be fac a la nasiü, g'l'ă ũda... e kel oter lă l'ê pagăd a trop, per ol nisü ke l'ê! Lü, bötade so lă 'n tera i palanke, l'va via e... l'sa teka via! Kei lă, koi so monede, sikome ke i êra prese (sporck) de sang (e 'n fi d'i könc do palanke in krus) i a met mia det amö 'ndel tesör, ma i krompa, lă in banda a la al de 'l fög, ü kap k'i ga dis “kel de fa sô i vas”... per soträ i forestër: e dokă, prim ol poer Gûda, prope; ke issê, ol kap a l'ă kambiăd nom, e l'sa cama amö 'nkö “ol kap de [l'prese de] l' sang”. E issê, êkola, l'ê deentăd vira amö a kel k'i ia dic i profêc, Geremî po Saker... ki ke l'ê bu de lêsei sô.

Ol Gesü, dokă, l'komparês lă deante a 'l goernadür, k'i a 'ntêroga: – Te... ta sareset ü re per i Gûdê, alura: kel k'i ölerês lur... tat pa a gratis e mirăkoi, e negôt de tase? –

E 'l Gesü: – Ta l'diget te, kel –. Ma l'dis sô piö negôt, intăt ke kei oter lă i ga gõmita adôs i so aküse kontra de lü.

Ol Pilăt, alura, l'ga fa: – Sentet mia kuace laür k'i ta fa kolpa kei lä, te, e? –.

Ma 'l Gesü... amö ña öna parola; issë ke 'l Pilăt a l'resta ak.

Ope olta, a i so feste grande de lur, a Paskua, ol goernadür de solet a l'ga lasaa 'nda ü presunër, kel k'i ülia la set. A l'g'ä 'n presü, a 'l momënt, presempa, ü brigänt komposid be de töc, ü Baräb. Ol Pilăt dokä l'capa l'okasiü, e l'ga usa sö a la set:

– Üli ke va lase 'nda ki, per la osta festa granda, staolta: ol vost brao Baräb... o kel Gesü ke ke camí ü krist, e... poer krist a lü?! –. I a l'sa be a lü, k'i g'l'ä portäd lë i 'nvidiüs e i röfiä: ke, la so moër la g'ä apena mandäd a di de ĩga negöt a ke fa kon kel santöm lë... la g'ia üd ü bröt insöp, per lü, ü bröt presentimënt, le.

Ma uramai... töc i kapuriü e i oter a i ê decis, e i fa respönd la set k'i öl fo pötöst ol so brao Baräb, ke i a fa deentä a ü patriöt. E 'l Pilăt:

– E n'na foroi kosë... de 'sto Gesü ke, de 'sto profët e guaridür... me, e? –.

E l'sa sent a usä sö de tace... de töc: –Mëtemel sö in krus... kel lë! –.

– Ma... ä! po fac kosë de mal, a... de kopäl? –. – In krus... sö sö la so krus! –.

Ol Pilăt, a ed ke n'na guadeña negota e anse 'l bordël a l'kres... a l'sa fa portä lë 'mpo de kua, e l'sa laa so i ma denäc a la set, de fas ved be de töc, in kel bakä lë, e l'ga dis sö bel fort: – Me responde prope mia de kel sang ke! Pensiğa 'mpo oter, se prope! –.

E la set, lä so: – Ol so sang... sö 'l nost ko e sönkël d'i nost iscëc! –.

[Laür ña de kred; e ergü magare l'pensa delbü “prope kompär de 'l sang de l'apël sö i noste porte lä 'ndel Gito kela noc lä... l'öltema”...?]

Kelkelë, l'ga lasa 'nda 'l so brao Baräb; po, dopo l'öltema proa a fal fröstä a sang... de fagen ved delbü 'mpo: ma kei lä i a reklama amö lur “brao... te! T'ët fac noanta, adës fa poa sento: sö la krus, in krus!”... a l'ga l'da 'ndimä, ol so Gesü, per tekäl via 'n krus.

I soldäc del goernadür alura i porta det ol Gesü 'nde kaserma, e i ga fa da spetakol a 'l regimënt. I a kaa fo, i ga met sö ü mantël de komandänt, i ga met sö sö 'l ko öna kuruna/kapël de spi, i ga met indimä öna kana seka po i sa 'ngünika so deante a lü, i a sker-sa “ta salüde, re d'i Güdë!” e i ga spüda adös, i ga tö fo de ma la kana, i g'la pika sö 'l

ko: diertimënc de naia, e...: negōt de persunāl. E a la fi, i ga kaa fo 'l mantël ros, i ga kaa sō amō i so du laūr, po i a porta via vers ol post d'i krus, apena de fo de la cinta d'i müre. Intăt k'i a de fo i ed ü tal, ü Simü de Sirë, e i a òbliga a portă la so krus de 'l Gesü: ke lü... g'la fa mia a portă lü la lepa kompăņ de 'l Isăk a 'l so sakrefese. Po, riăc sō sō' spuntü k'i ga dis "ol golgot", ke 'l vōl di krap pelăd, i òl daga de biv impō de i mescăd sō kola fël: lü 'l sa lasa a stent baņă i laer serăc fo, ma n'na òl mia.

Finîd de tekăl sō sō la so krus, i ga met sō sura ü kartël *ko'* skric sō ol so perkë l'ê tekăd iviă 'sse: "kestō ke l'ê 'l Gesü, ol re d'i Güdë" (...a la bunura: kompăņ k'i ia sa 'ndüinăd kei brae re lă forestër a Betlëm!).

Insēm a lü i n'n'ă tekăc iviă a du d'oter, du brigănc, ü de să ü de lă...

I pasaa fo 'n tance sota i so krus a 'ngōriai, e lă deante a 'l Gesü i menaa 'l *ko* e i ga di-sia "te, a... ke ta desfet sō 'l Dom, e 'n tri de ta l'fet sō növ... sâlves te adēs, pötöst! É so 'lla krus, te: scet de 'l sipūr... d'i ok, a!?" E poa tace d'i kapuriü, 'ntra prec e skriă po eci, i a tüia 'n gir a diga "a n'n'ă salvăd tace, a sentel lü... e l'ê mia bu de salvăs la pel. Ke bel re, per noter! Aa, perō, se 'l salta so d'la so bela krus... adēs sē, ke m'ga kred! Po, érel mia ü beņamî de 'l so gran pader, lü ke, e? E dokă, i a libere 'sto so bel pader, adēs, de brao, o no! Bibia a kesta ke: lü, ke m'la faa sō tat longă, a profëc e sapiensa! Ke 'l ga te-ņa tat a kōntă sō ke l'ê be scet kar de ergŭ, lü!" E fină i du ladrŭ tekăc via 'mbanda a lü i ga daa dre a 'sta manera; o magare, almën per ü... l'êra pötöst òna disperassiü, e i a sfi-daa... ke l'isperaa amō?

Sō 'l mesdë, a l'deenta fosk tötaturen, e issë fin'a i tre ure.

Vers i tre, ol Gesü 'l vusa sō bel fort "Elî... lemă... seabaktanî": ke l'vōl di "Sipūr... poa te... ma bandunet?". [Laūr a 'mpō fo de 'l normăl: l'ă mia dic "pader, papă", staolta.]

Kuakdü a sentel i dis ke l'cama 'l profët Elî e ü l'va a tō sō òna sponga, i a puca det in-del[a so akua e] asît [k'i g'ă dre de biv; o pötöst l'ê 'l bierago 'mpo drogăd k'i faa sem-per sō serte brae done, per kompassiü prope d'i kondanăc a mort], a i a 'nfilsa sō sōndō-na lanca, po l'sirka de fal biv: e ergŭ i dis "dèm a ed... se l've so delbŭ l'Elî a salvăl,

magare”. Ma... l've fo öna skosa de teremöt: ol Gesü l'tra fo amö öna gran vus, po l'mör.

...Grassie a 'l cel, fenida delbü la so kareana, staöлта. E amen!

Ol kapitä e i soldäc κ'i ga faa la guardia... a sent ol teremöt, e a ed kel ke söcäd lä a 'l fosk i sa stremës ke oter, e i sa dis issë “aa... ma alura... kesto ke l'êra delbü ü scet de куак dio... kom'a i a skersaa kei lä! Poerëc a noter... adës!”.

Ma a këetai prest a l'turna fo 'l sul: e issë, via töc, morta lë.

G'ê lä a куак fomne, apena 'mpo l'luntä d'i krus, κ'i ed töt: a i ê de kele κ'i g'ê epide dre a 'l Gesü finadë la so Galelea, a staga 'mpo dre a tepel: kompăr de la Maria de Mădela, la so mader del Gakomï e del Gosëf, la so mader amö d'i scec del Sebed...

A l've sira, uramai; e l'ria lë ü ssior, ke poa lü l'ê deentäd so amïs de 'l Gesü.

A l'ved... po l'va lä de 'l Pilät a sirkaga de tö so ol korp de 'l Gesü, per soträl: e kel lä l'komanda de dagel. Ol Gosef a i a tra so, i a 'nturca det indü lensöl biank (ke, i so du stras a i ê sparic, abeke 'mbrombëc de sang) e i a met det indela tomba nöa ke l's'ia fac iskaä lü det inde' preda de 'l mut: i ga fa ridulä deante öna gran preda denäc a 'l büs, po i va via. I sta lä amö 'mpo sentade so de fo la Madelena e ön'otra Maria [kola so mader de lü] e amö ü per; po, ga toka 'nda via a lure: l'ê sabat sant uramai, e skuase a noc.

A la matina dopo, abeke l'ê festa, i sa troa lä de 'l Pilät i solec kapuriü, e i ga fa:

– Kapo: a m's'ê regordäc ke kel bröt impustür lä ke t'ët tekäd via ier... de iv a l'köntaa sö ke dopo tri de... a l'turnaa 'ndre d'i morc, lü! Fäga fa te be la guardia per tri de... lä 'ndoke i avrä metid so i so, dokä: mia κ'i ma l'porte via, po i ga könte sö a töc ke l'ê resüsität delbü; ke issë... a m'sarës töc indü pastis piö bröt amö, dopo! –.

Ma ol Pilät a l'ga fa: – G'ï be a oter i oste brae guardie, o no! Pensiga oter, e metigen lä kuate ke üli oter finakë g'n'ï oia –.

Kei lä i ê 'ndac lä lur, i ä sigiläd be benone la preda a 'l mut, e i ä lasäd lä i so brae guardie. ...Töt de sabat; anse: a Paskua! ...Ña se l'êra la so tomba del re!

Ko Intöt : DOPO LA SO PASKUA DE LUR EBRĚ

28. A 'l de dopo amö, smorse i stele dopo la so festa, a la prima matina del prim de de la setimana, la Madelena e ön'otra Maria i va lä a ed la tomba. Kom'i ria lä, in kel momënt lě... la tera la trema amö e la sa spaka fo 'nsä e 'lä, a 'l Dom a l'sa strasa sö 'ndel mes ol tendü de 'l tabernakol: oter ke la ssierpa del kapopret a 'l procēs gupinada! Aturen, i sa derv fo tate tombe e tace santöm i turna kompăņ de iv per ü momënt, kompăņ se ergü i ěs desdăc fo e camăc, e i ga komparēs a tata set in sită! E ün angel de 'l cel a l'ria so a ridulă via la preda, po l'ga sa senta so sura. L'ê stes d'ü sômelěk, estid sö de biank kompăņ de niv. I guardie ke g'ê lä i sa stremēs asē e i resta lä kompăņ de tace bakală, prima de tō sö e filă via... intăt ke i done i kor lä a la tomba erta!

Ol angel a l'ga fa, a i do fomne: – Mia pura, otre! A l'so, me, ke sirkı 'l vost Gesü, kel k'i ä metid sö 'n krus. Buna. Ke l'g'ê piö. L'ê turnăd viv, kompăņ ke l'ia dic issē be. Să ke a ed, otre, ke ĩ a est be 'ndokě i ĩa metid so 'l kadaer. ...Est? E adēs po, kurı lä d'i so kompăņ a diga issē “'l'ê turnăd viv, e l'va speta 'lä in Galelea: a l'troerı lä!”. Ěkola: me v'l'ö dic car: kel ke de ier a l'sa cama ol krofefese... de 'nkö l'sa cama ak ol resüsităd –.

Kele do lä... pientada lä de korsa la tomba öda (ke i guardie i ěra sa bel e teăd la kor-da a 'l rumür e a' scarü...) i sa 'nvia lä söbet a portaga lä la sorpresa a i so amıs.

Intăt k'i va, ga sa fa 'nkontra 'l Gesü 'mpersuna, e l'ga fa: – Sö alege, otre! –.

Lure kuando i g'ê apröf i sa böta so in senöc e i ga 'mbrasa fo i so de lü, de senöc... e i pians e i griņa töt insema. E 'l Gesü a lure:

– Mai pura, otre! E adēs, indı: 'ndı lä a faga saı a i me amıs k'i sa porte 'nso 'n Galelea, k'i ma troeră lä: ke, l'ê mia tat salüte, a fas ved amö de tōc ke aturen, noter, issē prest; e nisü ke i völ kredem: prope amö kompăņ de kuando ke so nasid ke aturen... po kuando ke so riăd insă! –.

E i so brae guardie, po...? A, kele... apena k'i sa rend könt de la sitüasiü, i kor det in sită a faga repört a i so kapı, kel k'i ga ria a köntaga sö. E dokă... riüņ de gran kapı ön'otra olta, ke, pensăd sö e parlăd, i ga da öna bela manca a i so brae soldăc po i ga dis

issě de kōntă sō 'n gir ke g'ê ep̄id lă de noc i so amīs de lū e i ă fac i so komoc kol kadaer; ke, a 'l goernadūr ga 'nteresa Ța negōt deltōt, perō semai i ga pensa lur kapi a kel, ěkola. Kei lă, met in skarsela i do palanke, e kōnta sō precīs: ke issě po... sa 'kōnta sō amō akă 'nkō, de kuak bande: kontěc lur... k'i ga teȚ a fa saī issě be d'i pagăd do olte: per fal mōr, po per fal restă mort!

Issě, kom'a l'ê, komanolě... m'ga sa k'i ă mia sotrăd de skundŭ i so amīs de lū (kom-păȚ de 'nvece ol poer Goăn, sensa l'so ko) e k'i l'ă mia fac ispari i so aersare.

Ma sa n'kōnta sō a dei otre, ne: e ge n'ê ōna... ke la ōlerēs mort in krus ergūdoter a 'l so post de 'l Gesŭ: e la ma piaserēs ak a me, se i problēm ke la sa tra po dre i sarēs mia piō tace de kei ke la ōlerēs iskiă! Storia... ke la ga farēs fa ōna figūra impō men vergu-pusa a tance: de 'l Pilăt, a i kapi, a i Țuardie; e a i so amīs de 'l Gesŭ, k'i ê stac... eroe a l'inkuntrare, testimone de kom'a l'ê 'ndaca la facenda.

Anse... ma sarēs a piasid tat pŭdī kōntă sō ke l's'ê descodăd so lū persokōnt de la so krus e ke g'ê riăd lă apena 'mpo 'n ritărd ol so bel iskuadrŭ de ăngei a met in riga tōc... Po anse amō: ke l'êra Țak nasid d'ōna dona, lū (disiel mia prope lū “nisŭ nasid ke de dona l'ê piō grand de 'l Goăn”... e?), ma riăd so drec de 'l cel (e mia d'ŭ grōm de tera kom-păȚ de 'l Adăm: ūn otr'iscēt Ța de om Ța de dona) e ke l'g'ia mai vŭd Ța fam Ța sit, e cētera... e poa ke l'indaa 'nnac adoma a kolp de mirăkoī, kōntra i so aersare. O ma sarēs almēȚ piasid tat de kōntăv sō ke, resŭsităd, a l'g'ê komparid sōbet a i gran prec e a 'l prokŭradŭr romă, kōnvertic a l'ato (o morc lă stekic)!

Ma... v'l'ō a sa dic be de 'l prensape: oter si liber de krēdega o krēdega mia, a kel ke me v'ō kōntăd sō finakē: e me perō v'ō kōntăd sō kel ke ō est e ō sentid me de precīs ...e mia ergōt ke ō inventăd me o kopiăd so de kuak d'otre bande!

Kelkelě... e dătela e mandătela, s'turna tōc a ōna tomba sōbet vōda, e a lū mort e amō 'n cirkolassiŭ.

...I so ōndes dokă, i va 'lă 'n Galelea, 'ndoke l'g'ă fac saī 'l Gesŭ. E... i a ed lă amō!

A edel, i sa 'ngünika so: ma i ê po mia töc tat persuäs deltöt, ne. Ol Gesü l'ga sa fa isî e l'ga dis issê:

– Forsa... tokim, e fim куак domande, oter... ke n'n'ivri be, a!? Po, dokă, decidis a fi-däs deltöt, ôna olta buna! Ġa krederi, o no, adês, ke so de la banda de ki ke pöl töt... ma prope töt! Alura, adês ispandis fo per töt ol mond, oter, e fis tace amîs despertöt, po purtiga 'l nost bel vangêl a töc i scec de 'l nost pader, kom'a so scet me, e v'ô fac deentă scec a oter kompăn de me! E a töc indokê 'ndiri ga firî 'mpară töt kel ke v'ô fac impară me a oter! Po, teñi semper be a ment: me ga so... ga sorô semper me kon voter... ak a edem piö issê, fin'a 'l so tep ke ol pader in cel l'ă fisăd de troăs amö töc insema. Adio! –

A digeri, adês, magare: “Finida ke, la storia?”...

Töt isbalăd! Storia oter ke erta!

E ga si det a oter, ne: almeno a sêntela amö 'nkö, e a sirkă de ke banda sta, oter.

Regordis be: l'ă dic issê, lü: “ndoke n'n'ê du o tri k'i sta 'nsem a me nom de me... lê ga so a me: e se m'sa met dekorde de sirkaga ergöt a 'l me pader, ol nost pader ma l'da!?”.

E dokă: a noter.

VANGËL DEL GOĂN
KÖNTĂD SÖ A RÖDA LÏBÈRA
 A FI 1900 IN BÈRGAMASKA

#####

- 2 PRÈAMBOL
 5 KO Û : BATESTA – PRIM AMÏS
 8 KO DU : A SPUSE – A 'L DÒM BÛTIGA
 11 KO TRI : OL NIKODEM – AMÔ GOĂN OL BATESTA
 13 KO KUATÈR : LA SAMARETANA – SCÈT GÛARÏD DÈLUNTĂ
 17 KO SIK : LA AŠKA DÈL ANGÈL – OL SABAT – O' SCÈT
 19 KO SES : PA È PÈŠ – MANA È MIA MANA
 24 KO SÈT : PARÈC – KI KÈ I Ă INVIĂD – PROE PÈR CAPĂL
 27 KO ÒT : LA POTANA – OLT È BAS – SCÈC DÈL ABRĂM
 32 KO NÖV : NAŠID ÒRBO... È 'NDÈI PÈKĂC
 35 KO DES : BRAO PASTÛR È BRAE BÈSÔC – TÖC DIO
 38 KO ÖNDÈS : OL LASÈR – MÈI MÖR Û KOJÈ TÖC
 41 KO DUDÈS : PRÖFÔM – L'ASNÏ – I GREK
 45 KO TREDÈS : LAANDA D'I PE – KI KÈ TRADESÈRĂ
 48 KO KUATORDÈS : LA VÏA A 'L PADÈR
 50 KO KÛINDÈS : LA IT – ÛLÏ BE È ÛLÏ MAL
 52 KO SEDÈS : LA FORSA DÈL SIJÛR – INDÖ PÒ ÈJNE
 55 KO DESSÈT : A L'PREGA PÈR I SÒ
 56 KO DÈSDÔT : A I A CAPA – GAL DÈ PÏERO – PILĂT
 59 KO DÈSNÖV : FRÖŠTĂD, TÈKĂD VÏA, KOPĂD, SOTRĂD
 64 KO (V)INTE : A LA SÒ TOMBA DÈ LÛ – PAS A OTÈR
 67 KO INTÛ` : A KOLASHÛ – PÏERO PASTÛR
 69 ...KUA...

..... istruzioni di lettura / manéra dè lèsèl sò :

a, b, d, f, l, m, n, p, r, s, t, v : lètre tüso “italiane” (come “italiano”)

â = tònica; à : in voci imperative; ǎ = voci di verbo “avere”

b : a fine parola, pronùncia “p”

c : leggi sempre “c” come in “ci, ce” [*per “ca, chi, che” trovi*]

k, K : come in “ca, co, cu, chi, che”

d : a fine parola, pronùncia “t”

è : come “è” aperta/larga; ê = tònica o verbo “èssere”; è = in voci imperative

e : come “é” stretta; ě = tònica o verbo “èssere”; é = in voci imperative

g, G : come in “gi, ge”; finale di parola leggi “c”

g, Ğ : come in “ga, go, gu, ghi, ghe”; finale di parola, leggi “k”

î : “i” di “istinti”; î = tònica; ĩ = voci di “avere”; ì = imperative

ì : come in “più, già, fiocco, media, ...”

ı : come in “foglio, vegliare, egli”

n, N : come in “legna, maligno, ignorare”

ò : come “ò”, aperta, larga; ô = tònica; ò = voci imperative

o : come “ó”, chiusa, stretta; ǒ = tònica; o = voci di verbo “avere”

ö : come francese “eu/oeu”; ô = tònica

s : come in “esosi”... non “sospirata”; finale, leggi “eSse”

ş : esse “(e)spirata” peculiare... smiltoscotedesca

u : come italiana “ugo, gufo, Però” e francese “ou”; û = tònica

ü : come in “qui, sguardo, frequenza, seguire, quando”

ü : come in “(w)ürstel, e francese “u” netta; û = tònica

Û : “glissata” come u, mai tòniche

v : finale, leggi “f”

parole ordinariamente “piane”, salvo accento tònico espresso

' : avanti consonante = vocale “a, i” soppressa

o' = ol ; a' = a 'l; de' = del; sö = sö ol; ko' = kon ol; é = vieni!; à/á = va!!

PRÈAMBOL

[Pèr kapîs a sòbèt: me kè ke skrie in bèrgamâsk, g'õ nègõt dè invèntâ: kònte sò adoma dòpo ĩ lèsîd sò, me, è skrie so.]

La paròla dè prènsepe è la paròla in fi, la paròla piö importanta è la paròla kè dècîd töt... la paròla dè fondamèt è dè tèc... l'ê kèla kè m'ga ria a di, kèl kè m'pòl dis sò 'l Dio.

È dokâ èko, kar i me scèc indèla fidüca: l'ê amò pròpe kèla paròla, kèla kè me va kònte sò ke inkó, pròpe kompâp kè so dre kè v'la kònte sò dè 'l prim de dèla me prèdikassiû è tèstimòpansa! È ma sa stöfèrò nè mai dè kòntâv sò amò è adoma pròpe kèla paròla sò 'l Dio, kè me è i otr'amîs m'ã sèntîd; anse, dè piö amò: kè m'ã est è tokâd... kèla paròla sò 'l Dio kè l'ã dic ol Gèsû; è anse amò dè piö: kèla paròla dèl Dio, kèl sò parlâ dèl Dio kè l'ê stac ol Gèsû! Kè, pròpe issè kompâp kè l'ê sigûr kè intramês a kèle rige ke so pròpe me kè va dige è kè va skrie, kar a otèr: pròpe issè l'ê a tat sigûrkè pèr sò mèsò dè 'l Gèsû Krist, nasîd, kampâd, mort è rèsüsîtâd, èkol... a l'ê ol Dio in pèrsuna kè l'ma parla è l'ma skriv!

È él mia ira, pò, kè i piö tace dè otèr m'ĩ mai nè est, sò 'l müs, me? Pròpe, êkola.

Issè nè 'l Dio, nisû dè notèr nè nisû d'otèr a 'l mond I l'ã mai vest sò 'l müs... kompâp kè invece I ã est è I a èd be ol Gèsû, dè sò prim iscèt, kè l'ã pugâd so a 'l sò ko sò 'l kör dèl sò padèr finâ a lâ sò la sò krus: è issè m'l'ã pò fac kòpòs be fina in fond ak a notèr. È va n'da kònt amò inkó ke... ol sò amîs, kè l'ã kòpòsîd issè be a fond ol Gèsû, dè pugaga so 'l ko sò 'l sò kör, lâ a tâola, la sira dèla sò ura dè lü... è dè pugâ so 'l sò ko dèl Gèsû sò la preda dèla sò tomba, pò turnâ a basâl sò iv!

Sè, scèc kar: òle pròpe rescâ a dè stöfâv, pör dè lasâ 'ndre nègõt pèr riaga a pèrsüadèv; è dokâ, va dige amò issè: kompâp kè me è i otèr indèl vèd è tokâ 'l Gèsû m'ã tokâd è m'ã est ol sò è nòst padèr, a 'sta manera ke pòa otèr kè g'ĩ ol règâl dè krèdèm a notèr... pòa otèr, indèl sèntèm è 'ndèl tokâm notèr, sèntî amò è tokî amò 'l Gèsû!

È alura, dokâ, ènim pò dre a me adês, kosè va kònte sò amò òna olta, è staolta va

l'fo a tokâ nigèr sò biank, kompân dè ki kè va 'l porta lè i ã sèntíd dè la me us.

“Dè prènzepe, ol Dio”: la dis issè la Bibia. Piö indrè dè issè, notèr a m's'è pròpe mia bu dè 'nda lâ... sènòkê m'indage lâ a “pöl das, fòrsâk”. Fatolê, töt kèl kè l'g'ê a l'ga sarès akâ sè l'òm a i a kòpòsèrês mia è i a camèrês mia pèr nòm; pò anse: l'òm a l'pödèrês vêsga mia ña lü è invece töt ol rèst êsga bènone amô. È kèsta ke l'è be òna d'i difèrènze dèl òm kol Dio: kè 'l Dio nisú I ã fac sò, è Lü L'ã fac sò töt, è L'g'ê akâ sè l'òm a I a òlèrês mia; è l'òm, invece, l'g'ê adoma pèrkê ol Dio i a òl è L'ga òl be è L'völ faga kapî èrgota, manmâ, indèla mèsüra dè eta è dè lüs kè L'völ Lü, è kè l'òm a l'sirka è l'acèta. È l'è ña posìbol dè ès òmèñ kol sèrvèl è 'l kòr... è üli mia saì è üli mia kapî!

È alura, sènti ke: dopo ï saíd dè l'Adâm, dè 'l Noè, dè l'Abrâm, dè 'l Mosè, dè 'l David è dè kèi otèr Profèc... pèr indâ inâc a 'l mèi ma e bu a ü salt amô 'ndre... a 'l momènt kè la sa invia fò la nòsta stòria! Kè l'è pròpe dè l'Adâm, è anse prima amô dè lü, kè la sa invia.

A 'l prènzepe pròpe dè töt kèl kè g'ê (fò dè Kèl kè töt L'ã fac sò è Lü L'è stac fac sò dè nisú d'otèr: prima dokâ d'òpe “laûr”)... in prènzepe g'ê ü diskòrs, ü ragunamèt, è L'è ol Dio kè L'sa dis issè “Me Só”, è L'sa dis issè “Me òi”! L'è Lü kè (disém issè...) L'parla, è kom'a L'parla a L'krèa. La sò paròla dè Lü, dokâ, èpèndo dè 'l sò pènsèr è dèèntando la sò us dè Lü, la kompañà tóta la sò krèassiû, l'è lâ kon Lü (amô issè pèr di, è, “lâ”) intât kè Lü L'krèa, kuando kè prèsempe a L'sa dis issè “Me òi la lüs!”, kè la g'éra ñemô mia (ma g'éra mia ñemô ñè 'l fosk, nè!); è kuando kè L'sa dis issè “Me òi la eta!”, kè pakâ le la g'éra mia ñemô: è issè g'ê stac la lüs, è indè lüs g'ê stac la eta, è det indè lüs è indè eta g'ê stac ol òm. Töt sò la sò paròla dèl Dio, töt kola sò paròla kè l'è sèmô dè sèmpèr è pèr sèmpèr... adoma è pròpe issè g'ê stac töt kèl kè g'ê stac fin'a ier, a g'ê töt kèl kè g'ê fin'a inkó, è ga sarâ töt kèl kè sèmpèr manmâ ga sarâ. Fatolê, èko... issè g'ê la lüs: è 'l fosk a i a ènsèrà ñè mai!; è issè g'ê la eta: è ñè la mort a i a ènsèrà a la fi sò la eta: ma la sò paròla dèl Dio i a ènsèrà a sò la mort! G'ê

la lüs... è l'ê ke a faga car a tîc kèi k'i òl vèdèga; g'ê la eta, è l'ê ke a daga ânima è cel a kèi kè i a sirka... la lüs è la eta pèr i òmèn, paròla dèl Dio!... akâ sè tace i òl mia saigèn.

Èla mia pròpe issè, la facènda, amô fin'a 'nkô? Sigúr: l'éra issè amô a ü bèl sin-kuantâp fa è pasa, uramai... L'éra issè pò a kèl tèt lâ, èko, kuando, ü bèl momènt, dè 'l Sijnûr g'ê stac mandâd fò indè Gödea ün òm, pèr nòm Goân: l'ê stac mandâd ke lü, a daga ato a la lüs è a la eta kè l'ê ke indèlmês a notèr, dè manera kè tîc i ga krède è i ga ède, pò i gode!

L'éra mia lü la lüs, ol Goân, kompâp kè so mia me: pèrò lü l'g'ia dè fam dèrvî fò è arsâ sô i ôg pèr vèdèla; è me a otèr, è otèr a piö tance amô: la lüs dèl mond è la eta d'i òmèn èpida so ke in mès a notr'òmèn è a i nòste ka, pèr tòm fò dè 'l fosk è dè la mort... kèi kè m'völ krèdèga è kampâ, è mia kontentâs dè brankolâ 'ndèla nòc... kon tîc i lômî kè m'pöl, inkontra a la mort!

È issè, pèr la sò tètstimòpansa dèl Goân, notèr a m'ga sa è m'g'ã dè fa èd kè a i òmèn k'i òl vèdèga è i völ krèdèga a la lüs, paròla dèl Dio!, a g'ê dac ase 'nfina a dè ïga tata eta... dè dèentâ a “scèc dèl Dio”, è mia piö dè restâ è finî adoma dè scèc dè òm; ma e koncèdîd dè ês mia adoma karne è sang dè sèkâ lâ, ma dè ês akâ sperèt... dè faga kompania a 'l sò Dio sènsa piö nè fi!

È dokâ, êkola: pèr fa dèentâ la nòsta pèl è i nòsc òs è 'l nòst sang “isperèt, kompania dèl Dio sènsa fi”... o' sperèt dèl Dio, paròla dèl Dio, l'ê stac fac pèl è òs è sang finâ pòa lü, è l'ê stac somnâd ke in mès a notèr, ü dè notèr kon notèr: è issè notèr m'ã pò est cara la sò glòria dèl Dio in karne è òs dè scèt dè òm, belèsa è forsa è èritâ dè padèr, kompâp kè s'la èd indèl sò prim iscèt... kuando kè s'dis “a, sè: pròpe töt sò padèr... nègöt d'otèr nè dè meno”.

È dokâ 'l Goan l'ã dic issè bèl car, lü: — Dòpo dè me a l've ü, kè l'ê ü bèl tók piö grand dè me: ü kè l'ê ü bèl tók prima dè me! — È difati, apena kè l'ã est ol Gèsû a l'g'ã dac sòbèt ato, lü: — Adil lě, èko: l'ê dè lü kè dige, me —.

È me va dige issè kè tōta la sò grassia sènsa fi l'ê piüida so sura tōc notèr, è l'ê be kèla kè tōc notèr m'ã risèid! È issè, dòpo ês istâc pèr tat adoma “sèrvidûr” dèl Dio... pèr via dè la sò lège kè 'l Dio l'g'ã dac a 'l sò sèrvidûr Mosê, êkol... notèr adês a m's'ê camâc “iscêc”... libèrâc, impiènîc sò d'òne be, det indèl be dè' scèt Gèsû, ol sò Krist dèl Dio: ol sò scèt prim è originâl, paròla dèl Dio!, kè sul lü è sul le ma fa kòpòs ol Dio issè komâ l'ê dèlbû, indè lüs è indè eta: ol sò è 'l nòst padèr; pèrkê lü sul, ol Gè-sû, i a èd dè sèmpèr è l'ê dè sèmpèr insèm kon lü, a l'ê dè sèmpèr è pèr sèmpèr ol sò progèt: kè, 'l Dio a l'ê d'ü parlâ sul, è mai pèr ol pèrnègöt: parlâ dè Dio!

KO Û : BATESTA — PRIM AMÍS

È dokâ, kèsta ke l'ê la tètimoņansa dè kèl otèr Goân... kèl piö grand dè me, ol sò küsî dèl Gèsû, kèla olta lâ kè i kapi güdè i g'ã mandâd itâ dè Gèrüsâlêm prec è skriâ a domandaga ki kè l'era pò, lü (abekè lur i g'ã sa la sò idèa: ü profèt mènagrâm, kè ga staa be dè ês rasgâd sò lü, mia ol pòèr Isai, o “ol tronk dè Jès” kè l'g'ã dè bõtâm ol mèsia... otèr kè sgür a la raîs!). È lü l'ã dic sò car, è i ã mia tōlda sò a la larga: l'ã dic bèl car è nèt kè l'era mia lü kèl «mandâd ke a salvâm».

Alura, i ga domanda: — È sarèsèt ki pò, te: set ol Elî kè l've ke amô... te? — È lü “Nò, so mia l'Elî!” è amô lur (i g'ã sa la sò braa rispòsta, pèrò) “Sèrèt magare ü d'i Profêc kè g'ã dè turnâ so ke, te?”... ma lü “Me nò!”, è lur a daga:

— Ma set ki pò, te, in fi d'i kõnc... issè kè m'pòde almèn portaga lâ òna rispòsta a kèi k'i m'ã mandâd ke dè te, è? Kosè digèt kè ta set kosè, te, è? —

Alura lü l'g'ã pò dic issè, êkola: — Lèsì sò be la Bibia, otèr! “Us indèl dèsert indokè m's'ê pèrdîc, kè usa sò dè spianâ so è dè indresâ fò i sèntèr a 'l Sipûr”... kè adês l'ê dre a riâ è mè kõrèga inkontra! — È kèi lâ (intât k'i pènsa “sigûr: te pò i tò kuartèr istrasû, a, i sò brae soldâc!”, pèrò) inviâc insâ d'i farisè tōc prèoküpâc dè osèrvanse:

— Alura, dokâ, a batèsèt a fa pò... sè ta set nè «mandâd a salvâm», nè Elî nè profèt, te, a!? — Lü l'ga rèspond issè: — L'ê ira: pòa me batèse, va lae so indèl'akua. Ma or-

mai... g'ê ke in mès a notèr ü kè otèr kòpòsî nèmô mia, kè... abèkè l'vènerâ fò dōpo dè me... a l'ê ü tòk dè piö dè me è me ga èntre nè koi sò pe. L'ê ke, è l've! È... otèr kè akua, lü! — (Kè l'éra pò stès dè pèrsüadîi “ma à lâ... a te: tūrna lâ 'ndèl tò konvènt a fa te 'l bap indèl'akuaasanta... o t'âi bötâd fò pòa dè lâ?!”).

Kèi laür ke i sòcèdia lâ a Bètapa, kèla dè lâ dè 'l Gordâ, ü de kè g'éra lâ ol Goân a prèdikâ è batèsâ. Ol de dōpo, intât kè l'ê dre kè l'parla dè sakrèfese è pürifikasiü lâ a 'l Dòm... a l'sa èd a êpèga inkontra ol Gèsû (kè l'ê apena stac lâ 'mpo a lü det indèl dè-sèrt, a pènsâ sò be ki kè g'ê dè adòrà dèlbü è ki nò, è sòn kosè è komê ïga dè maiâ è biv, pò sura mè 'mpèpâs komê pèr ol sò rèp dèl Sîpûr sènsa strèfâ è sfidâ 'l cel. È dokâ, ol Goân a l'vèd a èp insâ ol Gèsû) è alura l'dis:

— Adil ke, ol apèl kè ga a be a 'l Sîpûr, kè porta via dè 'l mond tōc i nòst pèkâc! L'ê pròpe dè lü kè ier ò dic issè “a l've dre a me, ma l'ê piö inâc dè me, l'ê ü bèl tòk dè piö dè me!”. A l'sere mia nè me prima, pèrkè è pèr ki va laae so... ma adès a l'so: me so stac mandâd ke a laâv so indèl vòst pèntimènt, pèr fav kòpòs lü, kè me g'ò prèparâd la sò strada! È [intât kè pòa lü l'sa faa batèsâ dè me, kè ülie pò ñak] me, 'ntat kè l'vènia fò dè l'akua, ò est o' sperèt dè 'l cel a èp so kompâp d'ü kolōmb a fèrmâs sura dè lü. Me l'sere mia: pèr me... l'éra a lü ün òm è basta, ü kompâp dè notèr: ma kèl kè l'ma komanda dè batèsâv indèl'akua a l'm'â ispirâd è l'm'â dic issè “kèl kè ta èdèrèt a risèi o' sperèt èpîd so dè 'l cel... l'ê lü, êkola, kè dè adès a 'nda aante... a l'batèsa indèl isperèt sant!”. È me dokâ l'ò est, è va dige issè kè l'ê lü... “o' scèt dèl Sîpûr” kè m'ispèta tōc notèr! —

Ol de dōpo amô, ol Goân l'ê lâ amô, è g'ê lâ kon lü kuakdú d'i sò amîs. A l'pasa fò 'l Gèsû, è 'l Goân a l'dis amô òna olta, ardândoga bèl drec, ma sènsa fa dè sèp:

— Adil lè, ol apèlî paskua dèl Sîpûr è 'l nòst pastûr... kèl kè l'vèns lü è lüv è lèü, pò l'tèa fò 'l mal è l'mèt in pe amô ol rèp! — Ü per dè kèi lâ, dōpo ïl sèntîd a di amô issè, è abekè pötòst dè apèi i sirkès a lur kompâp dè tōc i otèr ü kapo sapiènt è potènt... a i ã töld sò pò i g'ê indâc dre a 'l Gèsû. Inâc ü falî, ol Gèsû l'sa ulta, i a èd k'i ga a dre, è

l'ga fa: — Širkî èrgú, otèr du, a... sirkî èrgöt...? — È kèi lâ a lü: — A... è? Maèstro... ènèt dè 'ndoê, te, è indo set pugâd ke dè ka, è? Indö m'ta tröèi, dè sènt impö t'la pèn-sèt komê, te, è saî dè kè banda ta stet, a? —

È lü a lur: — A... sè va par, sè ülí saî pò èd... èni, kè èdèrî be èrgota —

L'éra pasâd i trè ure döpölmèsdë (è kapeserî a otèr inkèmanera i sa l'è pò sèmpèr règordâd a bènone, ü momènt issë! Kè piö tarde i a paragonèrà a ün otèr döpölmèsdë... amò stès urare): kèi du lâ i g'ê indâc dre è i ä est indokè l'istaa (l'éra lâ in ka dè kuak sò amís), è i ê stac lâ kon lü fin'a skuase nòc.

Ü d'i du l'éra... prui a 'ndüinâ, è; kèl otèr a l'éra l'Andrea, ü fradèl dèl Simû kè dopo l'sarâ «Piero». Kuando kè l'Andrea l'vèd ol sò fradèl, a l'ga fa “a m'ä troâd kèl mandâd a salvâm” (kè l'è pò stès a di “ol krist”, kèl onsîd sò dè 'l Šipûr, l'inviâd mèsia). È issë i g'l'ä portâd lâ pòa lü a troâl. Ol Gèsû i ä est, a l'g'ä ardâd drec indi ög, pò l'g'ä dic issë: — Oë... cao, te, Šimû scèt dè Gòna! Kômplimènc: kè omasôt, pèr i tò int'ap! Ta fa nègöt, a te, sè me ta came Simunû, te, mia Simunî, è? O sèdènô... Šimû Piero, a? — (kè l'è pò “preda”). Ol Simû l'ä rèspondîd sènsotèr “Áda maèstro k'i ê skuase intesîk i me dè ap, uramai!”, è 'l Gèsû a lü ön'otra olta: — A èkol, brao, te. Alura fem Pierû, mia Pierî, è? Anse, nò: kèl... a l'sömèa pîèrû; fem issë dokâ: preda, è: la me braa preda dè me, te —. A 'l Simû, dèèntâ “la sò bèla preda, ol sò Piero”, l'g'ê 'ndac be, è n'n'è stac nak sòbèt otèr kè kontèt, dè antâs dèante a töc notèr lâ, kè m's'éra gösto töc lâ pòa notèr a sènt ol batèsadûr, kèla olta lâ.

Ol de dòpo... i s'ê mèfc in vias pèr la Galelea, è pèr via i ä troâd lâ ol Fèlëp, è 'l Gèsû l'g'ä pò dic issë a 'l gul: — Èpèm dre a me, te... sè ta par” —. Pòa 'l Fèlëp a l'éra dè Bèsâeda, 'l sò país dèl Andrea è dèl Simû. L'è indâc a ka a saltüdâ, l'ä est lâ sota ü fig ol sò amís Nataþěl, kè l'pènsaa, è l'g'ä pò dic issë: — Oë... m'ä troâd kèl k'i ä dic ol Mosè è i Profèc indè Bibia: ol Gèsû dè Nâsarèt, iscèt dè Gosèp —. Kèl lâ l'ga fa: — Á lâ... a te! Kos'öt kè l'vèpe fò kosè dè bu, dè kèl büs lâ dè Nâsarèt, è!? —. È 'l Fèlëp a lü: — A be... a te: é a èd, pò äda te! —

Ol Gèsû, l'vèd ol Natapël a êpèga inkontra, è l'ga dis issé a kèi kè l'g'ã sèmô aturèn:
 — A, lü lë së l'ê delbû ü scèt d'Isdraël... è mia ün òm a dò face —. Kei otèr... i ga
 l'dis söbèt a 'l Natapël; è lü l'ga fa a 'l Gèsû: — Fet komê pò te, a kòpòsèm me... è? —.
 È 'l Gèsû: — A, be... prèsempe: prima kè 'l Fèlëp a l'ta camès... ta s'erèt mia lâ sota
 kèl tal fig lâ, te, a pènsâ sö bèäd, è? —. È 'l Natapël: — Öö lâ! Maèstro! Ki kè t'l'ã
 dic, è!? Te ta set o' scèt dèl Sijnûr, ta set te ol rè kè ol Isdraël a l'ispèta! —. È 'l Gèsû
 amô a lü: — Èe: l'ê asé dit kè t'ò est sota 'l fig impö dè luntâ... pèr guadèpäs la tò fidü-
 ca, te? A skòmòdäs impö, dre a me ta èdèrèt be a èrgöt dè piö grand: ta l'dige me! —.
 È pò, a töc: — Va l'dige me, së, è l'ê ira: otèr èdèrî pòa 'l cel a dèrvîs fò, è òna skala
 koi sò àngèi mèsagër insó è 'nso 'ntra Sijnûr è scèt dè òm mèsia «mandâd a salvâ»!

KO DU : A ŠPUSE — A 'L DÒM BÜTIĞA

Dèlë tri de, g'ê stac òna fèsta dè spuse lâ a Kana, è i éra parèc dèla sò madèr dèl
 Gèsû, la Maria. G'ê stac invidâd pòa 'l sò scèt, è l'ê èpîd kond'ü per dè amîs (parèc a
 lur a kuak manere; s'usa pò be... indèi paisêc) è issé l'ã pò 'nkontrâd à la sò madèr. La
 fèsta, komè sèmpèr, la düraa de è de, è kèla olta lâ l'éra dre a finî ol bièrago: la sò
 madèr la s'ê rinkorsida, è dè 'l kantü d'i fomne è d'i scèc l'ê èpîda lâ dè lü. È lü (mê a
 dil... a m's'éra sa töc impö sö dè gir): — A, äda ke la spusa, anse: la padruna! Dèm a
 èd kosé m'pöl fa, notèr, pèr kèla bèla dònâ ke, a? —. La madèr la ga dis a' scèt: — Te: a
 i è dre a rèstâ sènsa 'l vi dè biv, ke: cao fèsta ke... dèkempö —. È scèt a la sò madèr:

— È alura... ma l'digèt a fa a me, è? G'et diolte kuak urdinasiû, te? A m'fa mia l'ostèr,
 notèr, è pè i mirâkoi, finadès; è 'l règâl a m'l'ã a sa fac! —. [La püdia diga “se, pèr me
 è pèr te: ma t'et portâd dre èrgü dè piö, a biv! Mändèn fò ü per, dokâ... a troân òna
 brènta: sèdènò ke m'va a akua, ta laşe di”. Pèrò...] La sò madèr la a lâ d'i sèrvidûr, è
 la ga dis issé (kompân dè 'l rè Faraû “indî lâ dè 'l me brao Gosèp!”): — Indi lâ dè lü,
 otèr... pò règulîs komê l'va dis lü! — [Sèp kè sè 'l Gèsû l'éra pèmô mia nisú, lâ, la sò
 madèr, invece, l'éra sèmô èrgü, dè da fò dèi urdèp è fas da skolt.]

Kèi lâ i va lâ dè lû, è i ga dis issè kè oramai i ê a sèk è g'ê lâ skuase adoma kè 'mpo de akua dè laâs so i ma dòpo maiâd (pèr manera dè di, adoma, nè: kè g'n'éra pò lâ ses bèi rècipiênc... è l'völ di ü bèl sessênt litèr, pie) è lû l'ga dis issè:

— A, l'akua la manka mia dokâ. Forsa alura! Pèrô, mèria ìl fac prima! Otèr impiè-ni sô! —. Komê... kosê... a... va be: è kèi lâ, daga a slongâ sô, mia tat pèrsuâs è kola pura dè sêntèle sô, dòpo, pèrkê l'akua... l'ê sporka dè i. — È adês...? —. — È adês purti in tâola, o nò! Prima a 'l kapofêsta, nè! —. È kèi lâ... o portâ 'n tâola, o 'nda lâ a di issè è issè “i ga n'ê piö, êkola, è kèsta ke l'ê akua kulurada”! È dokâ, pòta... i porta lâ. Lû lâ l'sa fa fò l'akua pènsândoga a 'l vi, o a i viöle, è det indèl bicêr... a l'ê i! A l'biv, a l'sa lèka so i barbîs pò l'salta impè a kömplimèntâ o' spus: — Ö lâ, te! Kè fi kè ta set, te! Töc i fa fò prima 'l sò brao i bu, è dòpo kuando kè s's'ê sô be dè gir kèl issè issè; è te invece t'et tètîd in banda finadês ü rosè issè bu! Brao te: viva i sposi! —.

Kèi kè fa fò i rèsta lâ dè sas... ma cèrto i bofa ñak: ïga magare dè ês capâc lur pèr còk... o pègo amò ïga dè spiègâ indol'éra finîd töt ol vi dè prima; è issè... kèl mirakol lè l'ã nè mai fac rumûr. Ma notèr, kè m's'éra lâ in banda a 'l Gèsû a tâola, m'ïa est è sêntîd töt be bènone: è m'ã pò kapîd a sò tep kè ol Sîñûr a l'm'ïa mandâd so dè 'l cel ü sèp a notèr, dòpo kèl kè l'm'ïa dic ol Goân dè 'l sò kolömb sô 'l ko dèl Gèsû, lâ a 'l batês; è kè 'l Gèsû l'éra dèlbû ol maèstro, è mia sul kè a cåkole è a prèdikâ dè pèni-tènsa. Ol prim d'i sèpai kè l'ã fac, dè fa èd be ki kè l'éra; ol prim dè tace è pò tace, abekê nè ü mai asè pèr ki kè pröpe ùlia mia krêdèga, kèi k'i ùlia mia lasâ 'ndre tate d'otre òie ège è storte dè libèrasiû è dè rèp.

Finida la fèsta dè spuse, a m's'ê turnâc lâ töc a Kafarèn, pò m's'ê stac lâ ü kuak de. A l'éra sota òna fèsta, è dokâ dè 'l lag a m's'ê indâc sô a 'l mut dè Gèrüsâlèm.

M'ã troâd lâ indèl Dòm, a 'l solèt, kèi kè èndia bö, bèsòc, kolömb, è kèi k'i ga kambiaa i solc a i forèstèr, a i sò taulî. A l's'ê fac sô òna sköria dè kurdine, pò... l's'ê mè-tîd dre a mènâ fröstade dè sà è dè lâ, finâ a bèsòc è bö... l'ã fac iskapâ fò töc dè 'l Dòm... è taulî a gambe in aria è solc in tèra... a l'g'ã fac portâ via i sò gabie dè ko-

l'omb, è l'vusaa sö a töc: — Purti via töta 'sta ròba ke! È fim mia det ü mèrkât... in-dèla ka santa dèl me Padèr in cel... kè la g'ã dè figürâm ol cel ke sö la tèra! —.

A i sò amís, g'ê pò epíd in mènt kè indè Bibia g'ê skriid so issè: “L'amûr pèr la tò ka... l'ma maièrà a 'l fidèg!”, salm 69. È alura, naturâl, i güdè i ga domandaa sè l'éra mat, è kos'a l'ga faa èd, lü, dè bèl... pèr püdí fa dèi laúr issè lâ dè det indèl sò Dòm!

Ol Gèsù alura l'g'ã rèspondid issè: — Pronti! Va dige me kè otèr dèsfèrì sö kèla ka ke dèl Sijnûr... è pèr me... in kèl d'i tri de la sarâ traca amò in pe! —.

Kèi lâ i ã kapid det kèl kè i ã püdid, insèm a notèr, nè, è i g'ã fac: — Cêrtosa! Te, pòta! G'ê ülid kuarantasesân a fa sö kèl Dòm ke... è te ta l'tirèt impè in tri de! A, potânèga [*botarga*]... sigúr, te! —. Ma lü pèrò l'parlaa mia d'i mür, ma dè l'arka dèl Sijnûr kè l'éra lü: è dokâ, dòpo, kuando kè l'ê pò rèsüsität d'i morc... i sò amís a m's'è pò règordâc bènone kè l'ïa dic pròpe issè; è l'ê stac sul alura kè m'ã mètid insèma pèr sèmpèr sènsa piö döbe i sò paròle dè lü è kèle dèla Bibia. Kèl de lâ, m'avrès dic a notèr, a 'l piö, “öö... a te: g'ê ülid növ mis, è... ta nasèt amò 'n tri de apena, te, dòpo?!”.

Intât kè l'ê stac lâ a la kapitâl pèr kèla fèsta lâ, pèr tace sèp mirakulús kè l'ã fac, i ê stac in tance kèi k'i g'ã dac fidüca, akâ fò d'i sò amís. Ma 'l Gèsù i a l'sera be lü dè ki fidâs è dè ki mia: a l'kòpòsia i pèrsune a fond, lü, è l'g'ïa mia 'mbisôn dè 'nda a sköla, pèr saí kosè g'ê det indèl kör dè ònú è kapî dè ki fidâs mia.

KO TRI : OL NIKODĚM — AMÔ GOÂN OL BATEŠTA

Intrâ i tace farisě g'éra det akâ 'l Nikoděm, ü d'i kapi d'i güdě. Öna nòc, l'ê epîd lâ a troâ 'l Gèsû, è l'g'ã dic issě: — Maestro: m'kapěs a notěr sô a 'l volt kè pòa sènsa skö-la dè òm, a l'ê 'l Sijûr kè l'parla, kon te: nisú l'pöl fa i sèp kè ta fet te... sè 'l Sijûr l'ê mia dè la sò banda! Alura, kosè ma digèt kosè te, in prâtika, è? —

Ol Gèsû l'g'ã rèspondîd issě: — Pròpe: sènt kosè ta dige me è l'ê ira, è ta l'set pèmô mia, te! Mè nas dè sura, prima, mia adoma dè sota... pèr kòpòs la èritâ dèl Sijûr —

È 'l Nikoděm: — È, cèrto! È ü èco o skuase, koma me? Farâl komê... sè l'ê samô nasîd ormai prima dè sota, è? Turnèrâl diolte indrè a fa la strada 'nvèrsa è nas d'on'otra banda è? — A l'éra sě ü brao farisě, ma mia pròpe öna síma dè sapiènsa... o sènò l'faa (o') spírítûs. Ol Gèsû l'g'ã rèspondîd issě:

— “Fàm vèd te, Sijûr, ol sèntěr dè la eta!”: salm, o nò? Ta dige me, è l'ê ira: ü kè l'pasa mia fò d'i aküe è pò det indè sperèt... a l'pasa mai det indèl rèp! A s'pöl nas dè künî... o a dè lèû: kol müs sèmpèr inkòlâd a 'l tèrè, è 'l sèrvèl sota padrû dè la pansa. D'i aküe m've fò tōc, kompâp dè kèi, sènsa pènsaga sô. Ma 'l Krèadûr a l'fa mia sô l'òm apena issě: a l'ga da 'n suèrpió ol sò fiat dè Dio! Apòsta, t'ò dic issě “okör nas dè 'l volt”... è pèr ol volt! Okör ès vèrc a 'l vènt dèl isperèt, kuando kè l'sofia... pronc a sèntèl a riâ è a 'ndaga dre, a 'l sò tep... kè l'ê mia tōc i momènc istês. —

— A... È kom'éla, pò... kom'a s'fai? —

— Set mia maestro a te... ke in Isdraël, è? Ta n'set be èrgöt a te, me dige! Pò ta dige me, è l'ê ira, kè me parle dè kèl kè ga so be è rènde kōnt dè kèl kè ède... a sè pè i ma skoltèrà pè i ma krèdèrà mia. Otèr, dè kapi è dè maèstri, kapî adoma kèl kè üli otèr, è ma krèdî mia sèmô sè va parle tèra tèra: figürâs kuando sa mète dre a parlâ dè laür dè cel! Pèr kapî dè cel, mè ĩga lâ i raîs: mè saî è krèd kè dè 'l cel a m've è kè in cel a m'va, kè l'ê lâ ol sò pòst dèl òm! Otèr a disî “cel... cel: in cel a l'ê 'ndac sô l'Èlî, è do-kâ m'ispèta lü a dim vèrgöt dè sô lâ, a turnâ so”. Ma va dige issě, me: dè 'l cel l'ê sa

bèl è èpîd so l'òm göst [scèt dè òm] kè spètî, è otèr ga l'mandî sö amô sènsa daga skolt, nè... pròpe kompân dè 'l batèsadûr dèl Gordâ! È dòpo, magare, a la finfî, ar-dèrî in sö poa otèr... kompân kè l'ă komandâd ol Mosê lâ indèl dèsert: g'ăl mia fac arsâ sö i ög, a i sò... kol sò sèrpènt impalâd... sè i vülia salvâs? Gösto issè, êkol, mè-râ arsâ sö i ög a' (a ü; a l'i)scèt dè òm: è issè dokâ (o', ü) scèt dè òm a l'va rifèrid a 'l volt è arsâd sö... pèr krêdèga è salvâs! —

Issè l'g'ă dic ol Gèsû a 'l Nikodëm: gösto issè, mê amô fa arsâ sö i ög, fa ardâ è fa mirâ i òmèp sö a 'l volt, faga saî è faga krèd kè okör è kè g'ê la manera dè salvâs!

Issè l'è 'ndaca, è l'éra a sa skriîd so. Ol Dio Grand a l'g'ă ülid tat be a i òmèp (prima amô dè krèai è kè... i ga skapès dè ka) kè n'n'ă fac sö è mètid sö a 'l volt ü adiritûra “sò prim è ünèk iscèt”, a modèl è kapo, pèr vardaga töc notèr, è krêdèga, è 'nda mia in malura... ma ĩga eta pèr sèmpèr!

Pròpe, êkola: mia pèr kondanâ i òmèp, ma pèr salvai, ol Dio Sant l'ă “mètid a 'l mond ol sò prim è ünèk iscèt” Gèsû Krist, bèl volt, pèrkê i ga arde è i ga krède è i sa salve! Cèrto kè ki kè ga da mia fidüca... l'sa kondana pèrsökónt, a l'sa tra fò dè la strada dèla eta pèr sèmpèr. Ke l'istâ ol fil dèl rèsür, ke ol gödese: v'l'ö samô skriîd è va l'iskrie amô: g'ê èpîd a 'l mond la lüs, ma g'ê sèmpèr ki kè prèfèrès ol fosk, pèr i sò malafare! Gá pias mia ol car, a ki kè öl mia mèt in piasa i sò afare. Ki kè fa töt a 'l car a l'g'ă mia pura kè l'salte fò la èritâ, è ga pias la lüs.

(È issè... a l'so mia sè 'l Nikodëm, abekê l'éra ü brao farisè, l'ă pò kapîd töt o tat, kè-la olta lâ dè nòc, è pò pèr ü bèl tòk amô.)

Ol Gèsû koi sò amîs i ê pò indâc ĩă in Gödea, i ê stac lâ impö, è i batèsa.

G'éra in gir amô akâ 'l Goân a batèsâ, indú pòst dè grand'akua isî a Salem, è kon ta-ta set aturèn. Alura... g'ê stac öna disküsiû intrâ i sò amîs dèl Goân è i güdè, a proposèt dè la pürifikasiû. Issè, kèi lâ i s'ê portâc lâ dè 'l Goân pò i ä intèrpèlâd:

— Maèstro: sa rægordèt kèl lâ kè t'et vest ü de sönkèl'otra ria... è t'et dic be èrgota dè lü? Áda te: adês a l'batèsa pòa lü... è i kor lâ töc dè lü! —

Ol Goân a l'g'ă rêspondîd issë: — G'ê dèi laûr... kè nisú l'pöl trâsèi adôs, sè l'ê mia 'l cel a dâgèi. Buna: otèr ke ma si têtstimòne, kè ò gôsto dic “a so mia me kèl «mandâd a salvâ», ma me so adoma kèl kè l'ê stac mandâd inâc dènâc a lû”. Ki l'g'ă la spusa l'ê spus: è 'l sò amîs dè' spus a l'ê töt kontèt a staga in banda è a ardaga a' spus. Issë l'ê a pèr me: so pròpe kontèt pèr lû. Ma manka piö nègöt a me: adès ga toka a lû dè ès mètfîd sò a 'l volt, è a me dè kalâ so, dè ritirâs —.

Issë l'ă parlâd ol Goân. Pèr di: ki kè l've dè 'l volt l'istâ sura ki kè l've dè la tèra è parla adoma dè tèra; ki kè sa dè èp dè 'l cel, a l'dis è l'fa laûr dè cel, kèl kè l'ă est è sèntîd, akâ sè i ga da mia a tra. Ki kè ga da mia skolt è ga krèd mia... lû lè l'ga da dè 'l fals a 'l Sîpûr! Ol Sîpûr Dio l'manda sèmpèr ki kè dis la sò èritâ pèr Lû, pèrkê l'ê sperèt bu suèrmèsûra, mia köntâd, mai finîd. In kèla “mia mèsûra” ke, ol padèr a l'ga öl be a 'l sò scèt, sènsa ostâkoi è sènsa fi: a l'ga mèt töt indi sò ma dè lû, a 'l sò scèt. Ki kè sa fida dè' scèt, è l'va dè lû... l'otèpèrà; ki kè sa fida mia dè' scèt è l'ga fa kontra... a l'pèrdèrà töt, è l'troèrà a la fòria dèl padèr!

È issë, ol Padèr in cel a l'ga da la eta dè ministrâ a 'l sò scèt Gèsû.

**KO KUATÈR : LA SAMARETANA —
O' SCÈT ĠUARÎD DÈLUNTÂ**

Kuando 'l Gèsû, abekê a batèsâ i éra i sò amîs, è mia lû dè pèrsuna, l'ê èpîd a saî kè i farisè i éra èpic a saî kè lû l'faa piö tace amîs è batès kopè 'l Goân... l'ă pensâd be kè l'éra mèi pèr lû dè indâ via dè la Gödea, è turnâ lâ in Galelea.

È dokâ l'g'ă dè pasâ dè lâ dè la Samarea. Ü de, l'ê riâd lâ a Sikar, lâ apróf a 'l kap kè l'g'ă dac ol Gakôb a 'l sò scèt ol Gosèp, è lâ 'ndokè lû l'ă fac pace kol sò fradèl, ol Èsau: g'éra lâ amô, difati, “ol pos dèl Gakôb”.

Ormai l'éra skuase mèsdë, è 'l Gèsû l'éra stöf dè 'l vias, è dokâ l's'è sèntâd so lâ a 'l pos, intât kè i sò i è indâc inâc a tō èrgöt dè maiâ. La ria lâ a 'l pos öna dóna, è lû l'ga dis issë sè la ga da dè biv impö akâ a lû. È le: — Ö, lâ! Kom'éla, kè ü güdè l'ga sirka

èrgöt a öna dona forèstera... è a me samaretana pò!? — (kè, i güdë i sa usma pròpe mia koi samaretâ). Ol Gèsû l'ga rèspond issé:

— Ta pödet mia cèrto saî sèmô kè gran règâl a l'ta fa 'l Sijnûr, a te, a mandâm ke me a sirkât dè biv: sèdènô... ta ma l'sirkèrèsèt te a me, dè biv... è me ta darês me a te dèlbû l'akua buna pèr la eta! —

Alura la dóna a lü: — Èe, a u! A g'ĩ lë pèkâ ü stras dè sègôt... è 'l pos l'ê a d'ü bèl trènta bras! La farèsèv magare piöv so, u... la òsta bèla akua? Sirî magare u piö brao dèl nòst gran padèr Gakòb, kè l'm'ã dac kèl pos ke è kè, dòpo la prima olta, a n'n'ã biïd fò kol sò brao sidèl poa lü, koi sò scèc è i sò bèsce, a? Sâ ke... kè va 'mprèste me 'l me, dè sidèl — È 'l Gèsû a le... intât ke l'tra sò:

— Grassie, te. Akua santa a kèsta, dige mia dè nò. Ma ki kè biv kèl'akua ke... dopo l'g'avrà amò sit. Ki kè biv l'akua kè dige me, l'g'avrà piö nè sit! L'akua kè ga dorö me la dèntèrâ det dè lü tata akua sòrsia kè bötèrâ (eta) pèr sèmpèr... otèr kè kèla saltada 'n boka a 'l Gakòb! — È l'biv fò.

— Aa... alura, a u, dim ke ak a me kèl'akua lë... dè manera kè g'äbe piö nè sit, è ma toke piö fa la strada a riâ ke koi sidèi! —

A l'ga dis, è l'ga da 'ndre 'l sidèlî: — Vâ lâ a tò ol tò òm, te... pò é ke insèma! —

La ga dis: — A, be, me... g'ö mia ol me òm, me — È lü:

— Sígúr: t'et dic göst “g'ö mia 'l me òm, me”: pèrkê finadês a i ê stac kuatr'o sik, è na kèl dè adês l'ê mia pròpiamènta 'l tò òm. Braa, t'è dic pròpe la èritâ —

— Öö, forèstèr... ède kè si a profèt, u! Alura: i nòsc vèci i ä sèmpèr adòràd ke sò kèl mut lë: pèrô otèr güdë disî issé kè l'ê lâ a Gèrüsälèm, kè mè indâ lâ a adòrà. Kom'èla pò, a? — È a le 'l Gèsû:

— Krèdèm a me, fonna. A l'ria 'l tep... kè na ke sò 'l vòst mut, pò na lâ a 'l Dòm dè Gèrüsälèm a l'sarâ piö adòràd ol Grand Sijnûr: piö nè ü dòm... otèr kè du o tri! [Intât, notèr lâ è pòà otèr ke m'ga sa kè ol mandâd a salvâm a l've fò d'i güdë, a staga a la Bibia.] Ma dè adês a indâ inâc, ki kè adòra dèlbû kola mènt è kol kòr... tòc i onèsc...

i adorrêrâ in töt ol mond ol Padèr in cel piö nisú ligâd a ü pòst o a dèi mür, è nak'a dèi paròle! È 'l Padèr in cel a l'völ set issë, a adorrâl: a l'völ set k'i a adòre dèlbû ko' sperèt dè scèc (*kon ol sperèt*), mia in d'otre manere —.

È la fomna amô: — Ö sèntid a me... kè l'g'ã dè riâ ü, mandâd a salvâm d'i româ, sè: güdè o mia güdè. È dokâ mèrà spetà lü pèr saigèn dè piö pò ès sigûr, o no? —.

— Èe... a te! L'è göst d'i româ... kè m'g'ã dè salvâ 'l mond, notr'èbrë, nè?! Árdèm pò skóltèm be, te, soi dre a dit sò kosè, me: dò cåkole issë pèr di? Soi mia me kè ta parle, kèl, èñid insâ dè Gödea pèr te? —.

Ma i ria aladè i sò amîs dèl Gèsù, è i rèsta impö a imprèsiunâc kè l'parla kondöna dóna dèpèrlú, è samaretana, pò: ülièla kosè, dè lü, öna isë... è kosè fâèla lâ dèpèrlè a 'l pos, a 'st'ura?! Pèrò i sirka dè fas mia rinkörs. La dóna... la piènta lâ sidèli è sidèlöt è la turna in sitâ a diga a la set “Èñi sâ a èd ü forèstër kè l'm'ã indüinâd kom'a so kôm-binada, me! Sarâl mia magare lü 'l «mandâd ke a salvâm», è?”.

È tace i ga a dre, fò dè sitâ, lâ a 'l pos.

I sò amîs dè lü, intât, i g'ã dic isë dè maiâ ü bukù poa lü kon lur... ma lü l'g'ã dic kè l'g'ã dè maiâ èrgöt d'otèr, lü, kè lur i ga l'sera mia. Kèi lâ alura i sa disia “Kè i g'ãbe samô portâd ke èrgöt dè maiâ... diolte kèla lâ? O kè la sie indaca a prèparaga èrgota le...?”; ma lü l'g'ã fac: — Ol me maiâ... l'è dè fa kèl kè öl ki kè m'ã mandâd, è portâ a bu fi la sò ovra dè lü. Disî mia issë a otèr, dè kèla stagù ke: “amô kватèr mis, pò g'è dè règoi!”; è? Issë, êkola, me va dige: arsi sò i ög è purtis inâc: i fröc i ê lè bèi dor è pronc pèr règoi, ol laorèt l'iskód la sò paga, dopo ïga portâd lâ a 'l padrù dèl kap kèl kè l'è sò: è issë i ê kontëc è padrù è laorèt. Pröpe ira ol proèrbe: “ü l'somna, è ün otèr a l'règoi!” Me va mandèrò fò a règoi kèl k'ivri mia somnâd votèr, ña sgòbâd a staga dre. È adès va toka a otèr, sè —.

È g'è riâd lâ a tace samaretâ, töc kuriûs dè èd ki kè l'ïa indüinâd kuace òmèp kè la g'ïa kèla lâ, è i ã pregâd dè sta lâ kon lur kuak de. L'è stac lâ du de. È sè ü kuak i s'è-ra sa fidâc dè la sò paisana, pèr daga fidüca pò a 'l Gèsù... a la fi pèrò tace dè piö i

ga disia issè, a le : “A, be, adès, a ìl sèntîd notèr... a m'krèd pròpe a notèr kè l'sie lü kèl kè g'ã dè salvâm töc”. Pèrô, fin'a iura, nè lur è nè notèr, ak... a m'g'ïa pròpiamènta mia idèa dè kom'a l'avrès pò fac.

Ol tèrs de, lü koi sò l'è indâc inâc pèr riâ lâ in Galelea. L'éra mia tat alegèr, a di la èritâ, pèrkè l'g'ïa spès in boka ol proèrbe “g'è mia komè a 'l sò païs, pèr ü profèt, k'i ga stròse i raïs”! Pèrô, dòpo riade lâ i us d'i laür kè l'ïa fac lâ a la kapitâl a i fèste pasade (kè gè n'éra lâ a dè lur), staolta i galelè i ã a tètîd lâ ontera.

L'è pasâd fò dè lâ amô dè Kana, indokè l'ïa kambiâd la sò akua in vi. G'éra lâ, kèl de lâ, ü funsiunare dèl Èrôd Antipa 'l tètîrârk, kè 'l sò scèt l'éra in lèc malâd a Kafarèn. L'ã saïd kè g'éra in gir ol Gèsû, è dokâ l'è indâc lâ a domandaga “É 'lã a guarîm ol me scèt... kè l'è dre a mörèm”. Ol Gèsû l'ga dis issè:

— Èe, otèr, nè! Sè pikî mia det ol nas in kuak sèp o mirakol, sè edî mia i piage d'Ègito... cao fidüca, otèr! — È kèl lâ: — Dài, 'mpiasèr: êpèm dre a me 'mpo a la svèlta, prima kè l'ma möre, o' scèt! — È 'l Gèsû: — Vâ, vâ te a ka! Ol tò scèt a l'è lâ iv... pò l'kampèrà la sò part! — Kèl òm lâ l'g'ã krèdîd a i sò paròle dèl Gèsû, a l'g'ã dic grasse è l'è partîd. Lü l'koria a ka... è dè ka i ga koria inkontra pèr diga “ol tò scèt a l'istâ be!”. Alura domândèga “A kè ura ãl pò komincâd a sta mèi?” è sèntès a di “fer, pasâd ol mèsdè”: è issè pò ol sò padèr l'ã kapîd kè l'éra stac pròpia kuando kè 'l Gèsû l'g'ïa dic issè “Ol tò scèt l'è lâ iv, vâ, te!”, è issè, lü è tötâ la sò famèa i g'a pò dac la sò fidüca a 'l Gèsû. L'è stac kèsto ke in prâtika 'l sègönd mirakol kè 'l Gèsû l'ã fac lâ a Kana: ma... nè kèl l'è mia stac ü triönf, kè 'n païs i g'ã krèdîd sè pò nò.

KO SIK : LA ASKA DÈL ANGÈL — OL SABAT — O' SCÈT

Piö tarde, a l' tep d'öna d'i fèste grande, ol Gèsû koi sò l'è indâc lâ a la kapitâl, è l'è pasâd det dè la porta d'i pegre, kè g'éra lâ öna aska kon sik portèg, k'i ga disia “la Bètèsda”: è sota i portèg, ü ròs dè set infirma, òrbi sòp èndikapâc d'öne sort... a spè-tâ l'angèl dèl cel, kè öne tat a l'vèpia so a sgürîl sò l'akua, kè alura ol prim kè sa ba-naa det a l'rèstaa a guarîd, èkol (issè s'disia; impö a dè söpèstisiû: i româ i ga disia “i tème dè Skülâp, ol dio dè la salüte”; impö pèrkê i sa règordaa dè èrgöt dè söcèdîd o almen krèdîd, köntâd sò: kèlkèlê, öne tat l'akua “la sè müia” dèlbû, kuando kè n'na rîaa det indè aska 'mpo piö tata dèl solèt).

G'éra lâ a ün òm infirèm dè trènt'ân: ol Gèsû i ä est lâ bötâd so, è l'ä sèntîd a di kè samò dè issè tat a l'vèpia lâ in kèl istato lè, töt ransipâd sò. Alura, l'g'ä dic issè:

— Öt pò dèlbû guarî te, è? —

È kèl lâ: — È foroi komê, a, sè g'ö ke nisú a bötâm det indèl'akua, apena kè la sa möv... è intât kè me rampe sò, ün otèr l'è samò bèl è det?! — (ma l'ä pò mia dic “...è bèl è guarîd öne ölta”, nè. È kisâ, pò, sè l' Gèsû l'ga krèdia pòa lü).

È l' Gèsû l'ga dis issè: — È te lêa sò spèrtë, dokâ... pò tó' sò l' tò strèmasî è kamîna, kór via! —. Kè issè l'è pò stac dèlbû: kèl lâ l'è lêâd sò bèl drec dèpèrlü, l'ä töld sò la sò braka dè paia 'nsakada, pò l'è 'ndac iviâ!

Pèrô... l'éra sabat! È i güdë i ga disia, a l'òm guarîd: — 'Sa fet pò, te, kè l'è sabat... è ta pöt tó sò nè nègöt dè tra in gir, è? —. (Ma, îei mia portâd lâ l'infirèm a la aska, èrgü, è? O i l'îa lasâd lâ a durmî ènèrdë, a?)

È lü l'g'ä dic issè: — Ma a me m'l'ä dic kèl lâ kè l'm'ä fac guarî, dè tōla dre! —.

I a l'sera mia, a di la èritâ, ki kè l'éra, pèrkê l' Gèsû l'éra sèmò sparîd in mès a tōta la set. Pö tarde invece, lâ a l' Dòm i s'è pò troâc amô, è l' Gèsû l'g'ä dic issè:

— Alura ta set pröpe guarîd be, a! È adês dokâ stâ det be indi nõsc brae komanda-mênc, pò stâ atênt kè ta söcede mia dè pègo —.

Lü lâ, l'ê kurîd lâ dè korsa d'i güdê a diga issê kè a guarîl l'éra stac ol Gèsû: è dokâ kèi lâ i ga rompia i skâtöle a 'l Gèsû pèrkê l'faa fa kèi laorâ lë a 'l sabat; ma i sè askaa mia a diga bèl car a lü “sè fet pò te, a guarî in de sant, è?”.

È 'l Gèsû l'g'ã fac: — Ol Padèr in cel, ãl mia laorâd a lü 'nkö, a fa guarî kèl òm lâ? È dokâ... ü scèt a l'ê kœet a fa kompân kè l'fa 'l sò padèr, o no! —

È issê kèi lâ i g'ã üd òia pö tat amô dè fagla pagâ: kè, sègönd lur, mia adoma l'profanaa ol sabat, ma l'disia adiritüra kè ol Dio Sant a l'laoraa a 'l sabat, è pò kè l'éra ol sò padèr, pak!... è dokâ kè l'éra dio pòa lü: laür dè pagâ pö pòrki d'i sunî!

A 'l solèt (è l'éra òbligatòre, kola sò kültüra dè sköla è lège dè lur) i g'ã kapîd det ü mèsçòt indigêst, invece dè la èritâ: ol Gèsû l'vülia di kè ü brao scèt a l'impara dè 'l sò padèr, è ü brao padèr a l'ga fa imparâ be a 'l sò scèt, pèrkê i du i sa òl be, è i sa intënd, pò i sa skond nègota, è i g'ã nè 'mbisôn dè proëbîs vèrgöt; è sè dokâ ol Dio Padèr a l'fa nas è mör akâ in fèsta dè sabat... ol òm sò scèt a l'pöl dè sigûr a lü kürâ pö guarî a 'l sabat, è fa töt kèl kè l'ê be è göst pèr la eta! A l've mia so l'Dio Padèr a güdikâ laür pèr laür sè l'ê lécèt o mia, adès o dòpo, ke o lâ... è pak'a tòm fò l'asèn borlâd det indèl fòs a la fèsta! L'ã fac sò l'òm sò scèt (è mia adoma gupî o papagâl!) pèr kapî è güdikâ in kosiensa: dè manera kè, ki kè rispèta l'òm iscèt... lü lë l'unura ol Padèr, è ki kè unura mia o' scèt a l'rispèta mia ol Padèr, kè i ã fac sò. È dokâ, ki kè skolta o' scèt... a l'sènt ol Padèr è l'ga da fidüca a lü, è issê l'ê sò la strada gösta dèla eta, è l'sarâ güdikâd dèp dè 'l rëp, mia dè kondana.

Dòpo, ol Gèsû, partîc i güdê fò d'i stras è 'mpo a dèl sèntimènt, a l'g'ã fac, a i sò è a kèi otèr lâ aturèn: — Figa mia tröp kaso, otèr.. a kei lâ... Ga sarâ dèi morc k'i skolterâ è kapesèrà prima dè lur, g'õ pura, è i sarâ piö iv dè lur... a pato dè ï fac piö be dè lur in veta: è issê kèi eta i g'avrà è i acètèrà, è kèi otèr kondana: kè l'kâpite dè sabat, o 'l de prima, o 'l de dòpo! Kuat a me... prui a kapila pò, è krèdiga: me, me nè dige nè fo nègota adoma pèrkê g'õ la lèngua è i ma! Me, prima, skolte è ède... è dòpo dige è fo kèl kè l'ê göst... pèrkê ga 'ndo mia dre a i me òie, me, ma a la olontâ dè ki kè m'ã inviäd

fò è mandâd ke. È issë l'ê lü kè l'ma da ato, so mia me kè ma sa ante pèrmekónt, kè l'valèrês pròpe nègòt! I sò fati... i ma da ato dè kèl kè dige! Èrgú dè otèr i ê indâc lâ dè 'l me kûsî 'l Goân pèr saî èrgòt sura dè me... è lü l'ã be dic adoma kè la èritâ. Nò, so mia dre a sirkâ ki kè parla be dè me... ü parèt, pò! Pèrò va dige, è stî pör sigúr: ol Goân a l'éra a lü ona part dè lüs, òna fïama kè fa car è skolda sò... è fürtünâc votèr a 'l kòpòsîd. Ma adês edí be a otèr kè me g'õ a èrgú d'otèr kè ma da ato... è g'õ dèi fati kè fo è kè ol Padèr in cel a l'mâ dac dè fa, lü kè l'm'ã mandâd ke. Ma digèrî: “Notèr m'ã ñèmô mia sèntíd nè la sò us, nè m'ã est komê l'ê fac sò 'l müs... è nè m'g'ã èrgòt dè sò dè tèt in skarsèla!”. È me va dige issë: proâ a krêdèga a ki kè 'l Padèr a l'v'ã mandâd ke? Së, gösto, prèsempe... proâ a krêdèga a la Bibia è a i profëc, komê disî sèmô dè fa pèr mèritâ ol rèt; è proâ a rinkorsès... la parla dè ki, la Bibia! Èñim dre a me, sè ülí dèlbû la eta pèr sèmpèr! Sédènò... Mia pèr me, nè, kè sirke pròpe mia dè ïga èrgú a basâm sò i pe è a sèrvîm me, me. Pèr votèr: sè sa ülí be, è ga ülí be a 'l vòst Padèr in cel! So ke a me a nòm dè 'l me Padèr in cel; mia kompân dè kèi “me dè ke è me dè lâ... me së ke va salve: èñim dre a me, armâc be, otèr... kè m'vèns!”: è a tace ga 'ndi pò dre òpe olta, pèr restâ sèmpèr iskòtâc, a sbaôsâ ü kol otèr è lasâ fò ki kè kònta, sò in cel. È adì kè... so mia dre me, a fav ol procês: a l'ê 'l Mosê kè l'va mèt a 'l bank... otèr kè disî dè krêdèga a 'l Mosê, dè sperâ in lü! È sè dokâ ga krèdî dèlbû a lü, va tokèrâ krèdèm pò ak a me, kè... l'ê dè me kè l'ã skriîd so, lü! È issë, sè ma krèdî mia a me finî kol krêdèga piö nèkâ a la Bibia! —

KO SES : PA È PÈS — MANA È MIA MANA

Òna olta kè l'ê pasâd dè lâ sò 'n kèl'otra ria dèl lag, a l'g'ïa dre ü muntû dè set, ki koi sò malâc dè proâ a fâgèi guarî, ki pèr vedèl a guarî èrgú, komê i kòntaa sò tace in gir. Alura, lü l'ê indâc sò söndön'oltüra, è lâ l's'è sèntâd so koi sò amîs.

A i éra sota i fèste pòa kèla olta lâ, è l'ga prèdikaa 'n mès a dèi karoane dè pèlègrî

k'i pontaa a la kapitâl... kè isĕ, a muntû i ga staa dre a tat, a skoltâl.

L'â ardâd so in gir, l'â est tōta kèla set lâ a êpèga aturèn, è l'g'â dic a 'l sò Fèlĕp:

— Dìm te 'ndo m'vai indoê a troâ 'l pa dè daga dè maiâ a tōc kuanc —.

A l'vùlia èd kosê l'avrês pò inventâd fò, lû è tōc kèi otèr. Difati, kèl lâ l'â fac sò du kōnc, a òg è krus, sò i du pe: — A, pèr me... i è asĕ nè dōsèntmelafrānk dè pa, ü bukû pèr ü, ke — (è ol nōmèr isbarâd fò l'pōl dam l'idèa dè la set: du pa pèr ü... la paga dè sènto gurnade dè laorâ). A l'salta sò l'Andrea, kè l'avrês troâd vèrgöt lû: — Áda ke: g'ê ke ü scèt dè la karoana... kon sik pa è du pès. Ma e dè piāns: sè l'g'â fam lû, i è asĕ pèr lû! —. Ol Gèsû l'fa, anse staolta s'sènt kè l'komanda:

— Fii sèntâ so, dokâ, lĕ! —.

Förtüna, l'èrba l'éra söca, lâ, è issĕ i â fac sèntâ so tōc, a onde: ü sikkela i g'éra lâ tōc. Ol Gèsû l'â camâd lâ o' scèt, a l's'ê fac... imprèstâ i pa, l'g'â dic sò la sò bènèdisiû, pò i â fac da fò; è pò a rōda l'istês koi du pès! Laûr nè dè krèd, sè m's'éra mia lâ notèr insèma a dai fò, finâ k'i g'â üd fam èrgû... è pò, m'è tokâd a katâ sò òna sèsta pèr ü dè kèl kè g'ê ansâd!

Kèi lâ... prima i â maiâd tōc, pò... kuando g'ê kurîd la us dè kèl kè l'ia fac, i sa disia “Kèsto ke sĕ, l'ê pròpe lû, kèl kè g'â dè riâ”: è i era dre a tras insèm i kapuriû... pèr vep lâ a tōl, è pò mètès a i sò urdĕn. Ma lû, usmâd a tep ol vènt, l'ê indâc so dè lâ pò l'ê sparîd sò dre a 'l prim mut lâ a kватèr pas, dèpèrlû... è kèi lâ i s'ê dic issĕ “a l'ê 'ndac a spand l'akua... spèta”.

Èpîd pèrò skuase sira è smaltîd fò ol gròs dèla set, kè i g'â domandâd a lur pèr ü tōk indokè l'éra, lû... pò a i sò amîs i â dècidîd dè turnâ 'ndre in barka a Kafarèn, dòpo i spètâd iskuase l'fosk pèr vèd sè l'riaa pòa lû. Ma nò: è dokâ lāsèga lâ òna barka a lû, è rema te kè reme a me, ke mè sbrigâs, o...

Difati, ol vènt a l'krès mia dè skèrs è i onde i sa fa bèle, anse bröte be. A i è ormai ü bèl tōk itâ, è... ta êdèi mia èrgû a êpèga inkontra... è a kaminâ sura l'akua! Otèr kè strèmese, intrâ tōc! Ma kèl lâ... a l'g'â dic issĕ “Ol Sîpûr a l'ê kon votèr: mia pura,

otèr, kè so me: edí mia?». Pasada la pura dè fantasma, i g'ã fac pòst indè barka, è issè i è pò sòbèt riác a ria (a i ãa pò sa remâd pèr ü gran bèl tòk, indoke 'l lag a l'è piö strec)... ma i ëra a pèrdíd töc la lèngua!

A 'l de dòpo, dè lâ amò indokè i éra lâ ier, la set kè g'éra stac lâ aturèn è i ãa est a partí i sò amís dè lü, ma lü nò, kè difati g'éra lâ amò òna d'i sò barke... a i ã est dèi otre barke a èp insâ pèr vèd ol pòst indokè tace i ãa maiâd kon nègöt kè g'éra lâ, ape-na kè lü l'ãa bènedífd sò kèi sik pa è du pès in krus lâ dè' scèt intrâ i pèlègrî. Ma si-kome kè lâ oramai g'éra lâ piö nè lü nè i sò amís... procèsiü dè barke è procèsiü dre a la ria, a Kafarèn a sirkâl. È i a troa, pròpe. I ga domanda kuando è komè l'è riâd lâ (...koma sè l'éra kèl, a köntâ dèlbû: kè a köntagèl sò i g'avrés nè krèdífd)... è sè l'éra pò lü kèl k'i spètaa a finí fò 'l sò progèt dèl Sijnûr, ü rëp amò pèr ol David.

Ma 'l Gèsû l'g'ã rèspond issè: — Atènc be, otèr! Ma sirkî, è... pèrkè 'l pa dè ier l'éra tat è bu è a gratis... a! Otèr sa 'nkrèdí kè l'mèsia l'porte sâ dè bòt... fèsta è abundansa in tâola, nè? Troâ èrgú ke, kè l'pènsè pötòst mia adoma pèr la pansa, ma pèr la eta pèr sèmpèr è pèr ol pa kè ga okör a kèla! L'è kèl... kè l'pöl dav ol «mandâd ke a salvâ», kol Padèr in cel dè la sò banda a fa kèl kè l'g'ã dè fa! —

I ga dis issè: — A be... dimèl te, kosè m'g'ã dè fa: kuaéle [*kuaéle éle; éle kuaéle*] i ovre göste pèr ol Sijnûr, è? —

È a lur ol Gèsû: — A fa pèr ol Sijnûr, a l'völ di ãga fidüca dè ki kè lü l'ma manda! —

È kèi lâ: — Sígúr: a m's'è kè apòsta a sirkâ kèl, notèr! È... sarèsèt te kèl, è? Fet kosè pò, te, kè m'g'ãbe dè krèdèt a te, notèr, a? Pèr krèdèga a 'l Mosè, i nòsc vèci i ã est è pò maiâd la sò braa mana lâ indèl sò dèsert... lü l'g'ã dac dè maiâ ü pa so dè 'l cel! Fàm vèd kè ta se bu a te! —

Ma 'l Gèsû: — A: alt ü momènt, ke! Él mia ira diolte, kè la mana g'l'ã mandada so dè 'l cel ol Padèr, ol Sijnûr... mia 'l Mosè? Buna: l'è sèmpèr adoma 'l Padèr kèl kè l'ga da 'l pa a i sò scèc. È 'l pa kè l'manda so dè 'l cel inkó ke, l'è be kèl... kè porta la eta pèr sèmpèr! — Alura kèi lâ, a rōda:

— Sîgûr! È te dàm ke ak a notèr ü pa isë adês ke! È dòpo, m'ta krèdèrà, êkola! —

— Pèrkê: soi dre a dav kosê, me, sura 'l pa dè ier, kè dòpo kèl g'î fam amô, è? Mai kèl kè va do me ke adês... è g'ivrî piö nê fam nê sit, kè l'è pò kèl kè Dio òl pèr votèr; krèdim a me òna buna òlta! V'l'ò sa be dic... pò va l'dige amô: è ma krèdî nèmô mia. Sè ülí dèlbû la eta pèr sèmpèr, inkó va l'came so me dè 'l cel ol pa bu pèr kèla. Anse: so me, ol vòst pa mandád so dè 'l cel: èpe gösto dè 'l cel pèr portáv votèr a 'l cel, me!

Ma tace, lâ 'n mès a la set, suèrtót kèi piö 'strüic d'î otèr, i tontopaa bèl fort, dè pèr-süadî töc: — Èe, cêrtosa! Lagém pör fò... maiât te, a; ma... a m'kòpòs tò padèr è tò madèr... è te ta èpèrèsèt so dè 'l cel! A te scòpa, balû! —

I a lasa barbotâ ü falí, pò, intât k'î sa sfoltés aturèn a l'fa, kuèt è a us men volta:

— Êkola: pòta, a l'sere mia, me? Bu adoma dè èd ol vòst nas... è ardağa s'î g'l'ã pòa i otèr! Ma l'è issë. Èpör, g'ê skric det indè Bibia: “ol Sîpûr a l'ga fa 'mparâ a töc”! Ardîm be a me otèr, è skultîm be: è issë skoltèrî pò èdèrî ak, ki kè ma manda ke me: è l'va fa 'mparâ kèl kè finadês î mai vest nê sèntîd issë be kom'a va l'fo sènt è pò èd me! Sèntî 'mpo ke, otèr tontopû. I nõsc padèr antênâc, äi mia maiâd la sò bèla mana, lâ indèl dèsert... è pò èi mia morc töc a lur, è? Me, parle mia d'ü pa dè maiâ pèr dòpo mör... amô sènsa fidüca dè ki kè ma l'da, kompâp dè töc kèi pòèrêc lâ. A so me in prâtika inkó 'l vòst pa iv èpîd so dè 'l cel... kè ki n'na maia l'g'ã la eta pèr sèmpèr! So dre me a davèl kèl pa læ... anse: so me ol vòst pa: maîm me, otèr! Ki kè ma maia me kompâp dè pa mandád so dè 'l cel... lü læ l'g'ã la sò eta... a l'mör mia disperâd o sèn-sa saî kosê i a speta. Sè sa a maiâ töc i de pèr ol vòst kòrp adoma ü pa mort, dè for-mèt kòc, si bu dè fa èrgöt dè bu... ardi pò otèr kuèt be dè piö sirí bu dè fa finamai... a maiâ 'l pa iv kè l'va manda so ke dè 'l cel de pèr de ol Sîpûr pèr ol vòst isperèt!—

Diskörs impö kritèk a kèl ura è in kèl pòst lâ, nè... Difati, i piö i sa disia “Öö... äda pò te: adês a m'dèenta a kanîbai, pèr maiâl lü! Ki kè pödèrâl istağa dre, a?”... è i tüia ol distúrb; è pòa la ka dèla dotrina 'ndo l's'éra pugâd la s'è svödada fò.

L'è indâc inâc dè fò koi sò, kè ü kuak a dè kèi i îa pèrò sa bèl è ultâd i tak a lur:

— Êkola: sparîc töc! Ma... i a l'sa ol Padèr in cel kèi kè l'völ dam dre, è me kase via nè nisú dè kèi k'i sirka ü pa pèr la eta: kèi, me i portèrò sèmpèr a la eta. Me fo kèl kè l'völ lü, è kèi k'i ma krèd è i ve kon me, me i porte a la sò braa eta pèr sèmpèr, kompâp kè l'ã fisâd lü: kè pò m'védèrà a l'öltèm de. Me skolte lü è ga 'ndo dre a lü, è kèi kè ma skolta me i ma e dre a me. Dige dè piö: lü m'i manda, me g'i porte, è sè i ve kon me i èd lü kompâp kè l'vède me. Pò, va dige amô issè, a otèr: sè maî mia è biî mia kèl kè me va do... sè “ma maî mia è ma biî mia me”... nègöt veta pèr sèmpèr! Otèr dè ke me dè lâ, sè m'rèsta mia insèma kompâp dè 'l pa è ki kè i a maia, è 'l vi è ki ke i a biv a 'l bankèt dè Paskua —.

Ma, natürâl, nè i sò i éra nèmô mia sîme spiritüai (abê kè g'éra det a du Simû... è ü “gran Simû”, ñak) è issè òne paròla l'éra piö indigèsta dè mandâ so (magare pòa “biv ol sò sang: kè m'pöl nè portâ a la boka kèl d'i animai!”); akâ sè l'ã proâd a dige issè dè skandalisâs pò mia piö dè tat, kè l'ê o' sperèt kèl kè kônta, dè lâ d'i paròle, è l'ê o' sperèt kè da eta, mia la bistèka o 'l vi:

— A l'so kè pèr intât nè otèr ga kapî det tat... nè ga krèdî kompâp dè biv ü bicèr dè akua. Pò... ma sa figüre sèmô a kèl kè digèrèsèv, sè ma èdèrèsèv sèmô adês “sö in aria”... pèr indâ 'ndokè g'ö dè 'nda! Ma pèr adês va parle adoma dè eta, và... akâ sè g'ê ke èrgú kè öl pròpe mia dam fidüca. Pòta: l'ê òna grassia, kèla dè dam fidüca! Pò va l'dige a car: sè üli 'nda pòa otèr... si libèr, nè, kè... va maie mia, me! Indî pör! —.

Alura l'salta sö 'l Piero, è menomâl, ispirâd:

— Èè... è m'indarai a sbat indoê? Te almeno ta parlèt dè eta pèr sèmpèr [ta parlèt sèmpèr dè eta]... è finadês notèr m'ã est è krèdîd kè te ta set mandâd dè 'l Siñur! Dige mia “a m'farâ finta dè nègöt”. Me... spète 'l mèsia, è adês a l'so kè sè tè òlèt tèt set te, è tèt dige: notèr m'istâ ke kon te! Kuat a maîât te, pò... sè l'ê kompâp kè ò maîâd la me madèr sènsa kopala è 'l sò lac a l'ê dèntâd karne mea dè me... pöl das kè m'ã kapîd vèrgöt; è... dèkorde: adês, adoma kol lac a starês piö nè 'mpe! —.

— A, Piero: kè règâl kè ta ma fet! Sè: v'ö sîrkâd fò me otèr... kompâp d'i pa dèla

pürifikasiû kè l'sirka fò 'l kapoprèt: è v'ò sirkâc fò pèr da fò otèr ol me pa dè me, pròpe. Èpòr, a l'set mia te, la 'ndarâ a finî komê? La 'ndarâ a finî, kè... pròpe ü dè otèr... a l'ma èndèrà, lü, kol sò diaol kè l'sa porta dre! —

A m's'è a spaèntâc töc asè: ma, grassie a Dio... l'éra ura dè maiâ èrgöt, è pò dè mè-tès amô in vias

KO SÈT : PARĚC — LÛ È KI KÈ I Ā INVIĀD — PROE DÈ CAPĀL

A l'éra ü momènt kè 'l Gèsù l'prèfèria 'nda 'n gir pèr la Galelea, dè fas mia èd pò tat ită pèr la Gödea, pèrkê i kapi güdë, uramai, i g'l'ia gürada a mort.

A m's'éra vèrs a la fèsta d'i tabiôc, òt gurnade 'n fi d'ötörno, è i sò parèc i g'ă dic issè dè indâ ită impò amô a in Gödea è dè faga èd a i sò amîs èrgöt dè bèl akâ lâ: mia dè da la 'mprèssiû dè sta skondîd, dato kè l'dis kè l'völ salvâ töc! In fond infonta... i ga krèdia mia tat nè lur (i sò parèc meno kè töc) è l'daa 'mpo a impâs: intrâ i pe innâc è 'ndre sènsa mai portâ a ka nègöt, kè anse okoria daga lur èrgöt a lü òpe tat pèr ol bu nòm dèla famèa, kè... l'dipèndia sèmpèr dè töc, è stès pòa skuase töc i sò amîs! Ma l'g'ă rèspondîd kè l'éra nèmô mia ol sò tep, pèr lü; anse: l'g'ă dic issè dè 'nda 'nsò lur a la fèsta, kè pèr lur l'éra ol momènt göst amô, kè nisú i g'avrès ardâd mal nè fac dè 'l mal pèr vès i sò parèc dè lü.

A i ā lasâc partî, pò... àda te: āl pò kambiâd idèa... sènsa fa tat rumûr, l'è partîd a lü! In sitâ, a la fèsta, i kapi güdë i a sirkaa, ma i sò parèc g'ă tokâd diga kè l'éra mia èpîd. In mès a la set i cirkolaa dèi us k'i disia “A... l'è pròpe brao, l'è bu komê 'l pa”, insèm a dèi otre k'i disia “Èè... a l'è bu dè tö in gir la set... kèl sè!”: pèrò sa n'parlaa sèmpèr sota us, dè skundû, pèr pura d'i kapi.

A mèse i fèste, l's'è askâd pòa lü a fas vèd a 'l Dòm a prèdikâ, è kèi d'i kapi men invidiûs i sa disia: — Ma farâl komê, pò, a saigla isè longa è a parlâ isè be... sènsa nè ès mai indâc a sköla dè èrgü dè notèr, sura i nòste skritüre!/? —

È l'ga rèspondia indirètamèt: — Me, so mia dre a imbastî sò è a fa imparâ òna mea

dotrina, è men amô a tra 'n bal amô i òste, dè dutrine: ma i laûr dèl Padèr in cel, kè l'm'i ã dace lù i skritüre, è me so a sköla pröpe dè lù, me, êkola. È ki kè sirka kompâp dè me i sò laûr dèl Padèr in cel, a l'vèd bènone a pèrsòkónt sè so dre a ènd i me, dè artíkoi, o kèi dèla Bibia. Soi diolte dre a sirkâ èrgöt pèr me, a tra sò solc o a dèntâ ü kè komanda, me? Me... so dre a sirkâ adoma la sò glòria dèl Sijnûr: è g'ê nè nisú kè l'pöl dam dè l'impustûr! Difati, va dige adiritûra: ol Mosê l'v'ã dac la lège, lù... è otèr sa na impièni sò la boka: ma... troâ èrgü, ke, kè i a mèt in prâtika dè fi! A g'ï be d'otèr dè fa, nè, otèr adès, ke: g'ï dè troâ la manera dè sotràam me... kom'a g'ê tokád sèmô a 'l nòst pòèr Goân! —

I ga fa: — Ma te ta se 'nvasád o almèn mat dè ligâ sò! Ki kè öl kopât pò, ke, è? —

— A l'so, a l'so be me! Pèr ü laûr, kè, àda te sè l'è èrgöt dè skandalûs... o mia pötòst a sant! Ol Mosê imparád d'i Patriark a l'v'ã urdènád la fatûra pèr i masc, è otèr fatûri akâ a 'l sabat. Sa skandalisî mia a têan sò ü o des, a 'l sabat: pò üli tòm fò me pèrkê n'n'ö fac guarî ü o du, a 'l sabat! È... me àvrès fac èrgöt kontra la lège, ma otèr nò! Tiris via d'i ög i fète dè strakî, è prui a èdèga göst! —

È la set dèla kapitâl la sa disia issé: — Ma, lù ke él mia kèl k'i ülia tó fò? È adès a l'prédika in piasa, è nisú i ga dis nè a! Stà atènt... kè pò a i kapi i va dre a daga ato kè l'ê lù 'l «mandád a salvâm»! Pèrò, nò: pèrkê kèsto ke ma l'sa tóç dè kè banda kè l'ria... è 'l «mandád a salvâm» invece s'dis kè kuando l'ria, nisú i a l'sa dè 'ndo l've —

È pòà kèla us lè 'l Gèsù l'g'ã dac respòsta pèr be: — Sè: ma kòpòsî... è l'si dè kè banda kè èpe, dè kè país. Ma l'fato l'è kè me so mandád è otèr üli mia kòpòs ki kè ma manda, pèrkê l'è òna èritâ skòmoda, kè va fa mal! —

A kèi lâ ga spiüria dèlbù i ma, adès, è i àvrès be ülid a mètègle adòs... ma l'éra pèmô mia ol momènt göst: l'éra mia la sò ura dè lù in cel, è nè la sò dè lur a l'in-fèrèn: kè, tròpa set l'éra lâ inkantada a skoltâl è i ga daa a domandâs sè kèl dèlbù «mandád a salvâm» kuando kè l'sarès riád l'àvrès fac èrgöt dè piö dè 'l Gèsù.

A i ã pèrò skominsád a strènsèga l'gir è a mètèga i sò guardie a i kòstole; kè l'sa n'è

pò rinkorsîd, è l'ga disia issè a i sò: — Èe: g'õ mia tat dè sta amô insêm a otèr, me... è dòpo... mèrà kè turne dè ki kè m'ã mandâd ke. Otèr... ma sirkèrî ak, ma ma troèrî mia, pèrkê 'ndokè 'ndo me adês a püdi mia èpèm dre, pèr adês —.

È g'ê stac a ki kè l'ã pènsâd sò “Indö 'ndarâl, pò, kè m'pödèrà mia troâl? Indarâl mia magare in gir pèr ol mond pèrsòkònt, a... magare dre a i nõsc kè sta lâ in mès a i grek, pèr konvèrtí i grek... sikome kè ke l'fa mia förtüna? Komê sarêsèla... kè notèr a m'pöl mia indaga dre, è?”.

Ol de dèla fèsta granda, ol Gèsù l'parlaa d'i sò laür lâ 'mpe 'n mès a la set, è l'ã dic akâ issè: — “Ki kè g'ã sit a l'vepe ke dè me è l'bie dè 'l me”... g'ê skriîd det indè Bibia, mia ira? È pò “ki kè ma krèd a me, indèl sò kör ga nasèrà det öna font bèla frèska, tûso kèla dèla kòrna lâ 'ndèl dèsert, è la sorsia dèl Dòm ko' l'akua dè nètâ i altâr: kè issè l'g'avrà piö nè dè kor dè sà è dè lâ a sirkâ” —.

(È notèr, adês ma l'sa, kè lü l'disia dè kèl isperèt kè i avrès risètîd, dòpo, i sò amîs... a l' momènt göst dèla sò glòria dòpo la sò krus.)

Kèi kè i a sèntia, i sa pasaa la us “Pèr me kèsto ke l'è dèlbü ü profèt” è pò “Pèr me kèsto ke l'è 'l mèsia”; ma i solèc sapièntü i g'ia la sò dè di sò:

— Ma kos'èpèrâl mai fò kosè dè bu, dè la Galelea, è? La Bibia digèla mia isè kè ol «mandâd a salvâm» a l've fò dè la trèbú dèl David è dè 'l paîs dè Bètlem, dè 'ndokè l'éra ol David, è?! — (è bèaponto: sè m'ès pènsâd sò be sòbèt kèl kè l'völ di “bètlem” ...kè l'sarès a di “paîs dèl pa” pò a “paîs dèla karne”, è kè lü l'éra nasîd pròpe lâ... m'avrès magare a kapîd impö prima kèl kè l'vülia di lü a di sò “So me 'l vòst pa: maîm a me!”... è “Maîm me: so me la karne buna pèr votèr”).

Tat pèr kambiâ dokâ, g'éra kèi k'i ülia capâl è sèrâl sò: ma sikome kè i era in tance pò a i otèr kè ga ardaa be è i avrès magare a difèndîd, i s'ê askâc nè staolta.

Prec è kapi alura i g'ã dic issè a i sò guardie: — Öë, a otèr! A m'va pâgei mia pèr fa kèl kè m'va dis, è pèr mantèp ol urdèn... notèr, è? —.

È i sò guardie a lur: — Së, pòta... ma, a l'parla issè be, kèl lâ, kè... —.

I salta sô i farisê, adês: — A sê, è?! Va si lasâc menâ pèr ol nas pò a otèr, è! Adì ke, sè g'ê ü sul d'i kapi, o dè notèr farisè... kè l'ê dè la sò banda! Kuandèmai? Pròpe ira, otèr è kèi lâ fò in piasa: tóta bröta set dè stala... kè ga sa nègöt dè lège è dè Bibia... bokalû dè l'ôstrèga a otèr! —

Pèrò l'salta sô invece kèl kè l'éra indâc lâ dè nòc dè 'l Gèsû, ol Nikodèm, kè l'ga dis issè: — La nòsta pôera set la stödièrà mia tat, dèkorde: pèrò, me ma par kè la nòsta lège la sèra sô nè nisû... sènsa ìl prima sèntîd è güdikâd d'i sò laûr! — È kèi otèr a lü:

— Tò: àdèn ke ün otèr dèla Galelea, tat pèr kambiâ! Stödìa be, te, è t'edèrèt... bale ga n'è mia: dè la Galelea l've fò nègöt dè bu... otèr kè profèt kè l'dis ol Mosê! —

A l'püdia rèspondèga... kè pròpe dè la Galelea l'éra ènîd fò almèn ol Gòna profèt a salvâ Niniv kèla olta lâ: ma g'ê sòmèâd mia 'l kaso, è i ã lasâc lâ a boi 'ndèl sò bröd.

Pò... via töc, òpû a ka sòa.

KO ÔT : LA POTANA — OLT È BAŞ — ŞCÈC DÈL ABRÂM

Ol Gèsû invece l's'ê ritirâd sô sô 'l mut d'i ülie. A 'l de dòpo, matina bunura l'éra amò lâ a 'l Dòm, a predikaga a la set kè rìa lâ... anse: i kuria lâ, a skoltâl. I ria lâ pò a dèi skriâ è dèi farisè, kondöna fomna bèkada... kol bèk (ma lü nò; “kisâ kèmanera”, i digèrà èrgû: ma i ê laûr mia adoma èbrè, è. G'ê magare dè di, ke, kè lü l'éra mia spusâd, è le sè ma lü i a l'sera mia? Lur lâ dokâ)... i g'la sbat lâ indèlmês pò i ga fa, a lü: — Maèstro, àda ke kèla bröta pènaca ke, kè m'l'ã pèskada 'n pèkât flagrânt! Ol Mosê, lü, l'ê car... è l'va so piat in kèi laûr ke! Te, dokâ, digèt kosè, te, è? —

A l'éra pròpe ü bèl tranêl, è l'avrès patîd asè a 'l Salumû... a salvâ la sò faca, la lège, è pò a la dòna, sè l'ès vulîd proâ! Dè kuak aþ lur i püdia piö mèt a mort nigû sènsa 'l sò permês d'i româ: è dokâ, 'l Gèsû ga tokaa pèr forza o mètès kontra i româ, o kontra 'l Mosê... sègönd lur, i gran driti.

Ol Gèsû, lâ sèntâd so... nè òna paròla: a l'sa mèt dre kondû bakèt a fa so èrgöt in tèra, dèi sèþ, o disèþ... Kèi lâ iura i a stöfa è i vöi respòsta. Lü... l'lea sô drec impè è

l'ga fa: — Buna. Sota, kol prim plòk... kèi du dè otèr ke kè i ê angèlî sènsa nè ü pè-kât: a lur ol unûr dè dam l'èsèmpe dè obèdiga a 'l Mosê, a di sò bèl car “l'õ güdikada me, è me la kondane a rëgola: mort in tèra glòria in cel!” —.

Pò... daga amò a tracà so èrgõt kol bakètî indè sabbia (...i komandamènc dèl Sînai, magare?). O: ü pèr ü... è sènsa di nè a... a i ã tèkâd a tras indrè è sparî; finakê g'ê rë-stâd lâ indèlmês la dònâ, è lü (è notèr è la set normâl, a òna bèla distansa, a spètâ).

A l's'ê indresâd sò amò bèl drec, a l'g'ã ardâd in faca a le, pò l'g'ã dic issè:

— A... è 'ndo éi tõe, è? T'ãi kondanada èrgú in piena rëgola... éi 'ndac a fa skòrta dè plòk? — È le: — Ède piö nisú, maèstro. Ma te, kosè ma digèt, te, è? —.

— A, èkol... Èt vest? A i ã kapîd kè kopât fò l'ê pò mia issè ürgènt, nè nèsèsare. Pèrò, tèn bèl car a kè mè ò mia dic issè kè l'ê göst kèl kè t'èt fac te! Stà atènta, a 'nda 'n'nac; è fà la braa scèta dèl Abrâm. Me, so mia ke nè me pèr lapidât piö tat dè lur —.

[G'ê mia stac bisòp dè di sò bèl car “ma stà atènta... kè i piö tance i s'ê ritirâc malvontera: è a la prima okasiù...”. Alura l'sê fac innâc ol sò òm dè le, le la g'ê 'ndaca apròv kol ko bas, è l'l'ã pò mènada a ka. È otèr]

Pò, 'l Gèsù, turnada a fas visî la set, l'ê 'ndac inâc issè:

— So mia èpîd ke a fa procês è a kondanâ a mort, me! So èpîd pèr portâ la lüs è fa car, kèl kè l'ê göst o mia: è kèi kè ma e dre a me, i sta mia a 'l fosk a fa i sò trafèg, ma i kamina a 'l car, finakê l'g'ê: è kon me i g'ã la sò lüs: otèr kè tate fiâkole dèla fè-sta 'n paîs, k'i g'avrès dè tirâ poa tace pagâ! —.

I ga fa osèrvasiù dèi farisè: — Èe... kômòda issè! Ta sa mètèt sò pèrtòkónt sò 'l pè-dèstâl! Mia buna, issè! —.

— Ira nè 'mpo, pò! Ma... akâ sè so me a parlâ be dè me, so mia dre a kòntâ sò dè bale: dige la èritâ, è l'so dè 'ndokè la e. Si otèr, kè l'si mia dè kè banda èpe pò 'ndokê 'ndo me... è si mia bu dè kòpòsem: “ü galelè... è dè Nâsarèt, pò... kè nè l'ã stödiâd nè l'ê dè gran famèa!”. Êkola: otèr a 'ndi so a spane, a ög è krus, pò... dàga a trancâ so gödese! Me, òi güdikâ nisú pèrmekónt: abekê pèrmekónt so mia: pèrkê... kèl kè m'ã

mandâd a l'ê sèmpèr ke lü insêm a me, è issè m'pödèrès a tèstimòṇâ sigûr... a rigûr dè lège, in du. Me, parle dè me... è ki kè m'ã mandâd ke a l'parla a lü dè me... koi fati kè m'va fa èd! A si otèr, kè parlî a vânvèra... otèr kè güdikâ kèl kè l'ê ira –.

A i ga dis: — È 'ndo sarèsèl, pò... “kèl kè l'ta manda ke te”, è?

— Èe: a fi finta dè èdèm nè me nè kèl kè fo... è üli èd “ki kè ma manda”! È dopo, a... g'avràl a lü dè fav vèd i sò dati dèl kümú? A... pòèr Padèr sò in cel: àrda so te, Si-nûr d'i pòèrèc! È sè kè... a kòpòsèt te i g'avrès dè kòpòsèm a me... è a èdèm me i g'avrès dè èdèt pòa te! —.

— Komê? Šarèsèl ki, 'l tò padèr? È 'ndo él pò... ta digèt? —.

— Èe! Ma lasém!a boi. Ormai, me g'õ dè 'nda: è g'ivrî issè òia otèr dè sirkâm, dòpo ...sè mörèrî mia det prima indi òsc pèkâc! Ma... 'ndokê 'ndo me... otèr g'î pròpe mia òia dè èṇ, a l'so, me —.

È gè n'era a dè kèi k'i sa domandaa è respondiã “Ö lâ... indarâl mia a kopâs!? Ma kè l'indage, a l'vage pör: pok dè mal, anse! —. Ma lü l'ê 'ndac inâc issè:

— Otèr... parlî sèmpèr dè tèra, è kaminî sèmpèr kol nas in tèra! Me so dre a parlâ dè cel! Otèr iskarpinî sèmpèr tèra tèra, skuase a kuatèr samfe, è g'õ issè òia me, dè div dè èṇèm dre a me, kè m's'ê mia fac pèr mèt so i raîs ke, è kè ke me g'iõ pròpiamènta mia. Pèr forsa kè issè mörèrî det indi òsc pèkâc! Üli mia krèd ki kè so me... è issè, ga krèdî pèkâ a “Me Šo” in pèrsuna! A s'fai komê a 'nda mia in malura, issè? —.

È èrgû: — È... notèr a m'g'avrèsèi dè krèd kè ta set ki pò te, a la fi dèla fera, è? —.

Ma 'l Gèsû: — Èe: stà atènt kè adès sa 'nvie fò dè sero! Pèrkê l'ê pok kè so dre a di-vèl! Kon töt kèl kè g'avrès amò dè div è dè fav kapî indèl vòst intèrès... a m's'ê sèmpèr a kèla: “Ki set ki pò te... è kosè köntèt sò dè nõitâ!”. Kapîla, dokâ, kè könte sò la èritâ kè õ risèid, mia õ invèntâd... è Ki kè ma fa parlâ me l'ê la Èritâ! —.

Ma nisú (nè notèr, a kèl tep lâ) l'ã sèntîd i maiûskole, nisú l'ã kapîd dè Ki kè l'par-laa, lü, lâ 'ndèl Dòm, indèl atrio d'i ofèrte, koi löminarie pèr la fèsta.

— Okorèrà spètâ kè ma mètigèv via sò bèl in aria [kè ma èdigèv, kè ardigèv sò a 'l

volt], pèr kapî ki kè so me è pèr kòpòs kè ò fac det nègòt pèrmekónt, me, ma adoma è töt kèl kè “Me ga So” l'ã stabilid pèr me! G'ê sèmpèr lü kon me... a l'ma bandunèrà nè mai: è me forö sèmpèr kèl kè ga pias a lü! —

...Diskörs dür, kompân dè tace d'otèr amò d'i sò (mia töc issè pèr förtüna!): ma g'ê stac a dè kèi kè i ê stac bu (...i g'ã üd grassia) dè fidâs è daga krèdèt: è a kèi k'i g'ïa la kostansa dè skoltâl lü l'ga disia a issè: — Ènim dre a i me diskörs, otèr: è issè sirî me amîs dèlbû è kòpòsèrî la (me) èritâ, è la (me) èritâ la va farâ dèentâ pèrsune libere! —

A 'l solèt, g'ê stac ol pètemî a pisaga i paròle: — Oè, a te! A m's'ê scèc dèl Abrâm, notèr, è kola grassia dè ès mia in kadene a i sò urdèp dè nisú! Kosè ma köntèt sò kosè pò, te... dè “dèentâ òmèp libèr”, notèr, a? — È 'l Gèsù:

— A, sè, sè: i Èròd è pò i româ... i ê ke a pènsiû, a fa i küre dè sul... è ü libèradûr a l'ispètî issè pèr kontâ sò èrgòt, nè, otèr: libèrav dè ki, pò!? Ta dige me, è l'ê ira kè l'ê issè: ki kè fa 'l mal... l'ê sèrvidûr in kadene dèl mal! Ol sèrvidûr, kadene o mia, l'istâ mia sèmpèr in ka dèl padrû, pò anse òpe tat a s'ga kambia a padrû. O' scèt, kèl sè l'istâ sèmpèr in ka, kè 'l padrû l'ê a sò padèr! È kèi kè l'iscèt a l'libèra fò, kèi i ê libèr a lur. A l'so a me, kè siv iscèc dèl Abrâm: pèrò intât... sirkî dè tòm fò me dè 'l nömèr, dè la famèa... pèrkè va pias mia kèl kè va dige! Ma me... va dige kèl kè ò sèntid è imparâd dè 'l me padèr: è sè otèr siv iscèc... fî pòa otèr dokâ kèl k'ï sèntid è imparâd dè 'l vòst padèr! —

Salta sò amò dèi otèr, adès: — Notèr a m's'ê scèc dèl Abrâm, notèr! — È lü:

— È alura... fî pò kèl kè l'ã dic è fac ol Abrâm, o nò! Mia sirkâ dè tö fò ü kè l'va dis la èritâ dèl Sipûr! L'Abrâm l'ã mia fac issè, lü! È dokâ... o otèr fî kompân dè lü, o sè nò ol vòst padèr l'ê mia lü! —

— Oè... a te! A m's'ê mia dèi bastârc notèr! Istâ atènt! A m'g'ã ü padèr sul... notèr: è l'ê lü: l'ê 'l sò prèfèrid dèl Dio Grand! —

— Aa, cèrtosa! Ol Abrâm l'ê a lü ü scèt, pèr ol nòst Dio Sant, è dokâ otèr g'avrèsèv dè ès kompân dè lü, i sò scèc. Ma, alura ma òlèrèsèv be ak a me kè dè la stèsa banda

èpe è so mandád! Kom'èla ke, invece, kè ma kapî mia, a, sè m's'ê fradèi, scèc dè' stès padèr? Inkèmanera si mia bu dè mètà a prò kèl kè va dige? Šarâl mia diolte pötòst èr-güdotèr, ol vòst padèr, è otèr ülf fal kontèt: è sikome kè lü l'ê asasî dè 'l prensepe, è fals lü è padèr dè fals... püdü adoma stantâ a krèdèga a ü kè l'va dis la èritâ? Prui a fam vèd kè so fals me è ò fac vèrgöt dè mal! Sèdènò, kèmanera pò ma krèdí mia, è? Ki kè l'ê dè la banda dèla Èritâ... a l'rèkòpòs la èritâ: ma otèr magare...

— È dàì... pò dàga! Èkola: a m'g'äi mia rèsù a di kè ta se ü bröt èrètèk... è ta g'è in kòrp ü diaol bèstèmiù, te, è? —

— A: me... g'ò ü diaol in kòrp!/? A sè? Me ga fo unûr a 'l me padèr, è l'è ke dè èd. Ma otèr ma disunurî me, è dokâ... So mia dre a sirkâ dè ès unurâd me, me, nè! G'è ki kè sa prèòküpa dè 'l me unûr: è Lü sè l'güdikèrà, a 'l sò momènt göst! È alura sè, la-simèl di a me, kè l'è ira: alura sè, ki kè m'avrà skoltâd è krèdí a l'g'avrà pò la sò eta pèr sèmpèr, è mia la sò mort è basta! —

— Öö, a: adès sè kè m's'ê sigürkè ta g'è adòs ol tò brao diaol! A g'è mort ol'Abrâm ...g'è mort ol Mosè, g'è mort töc i Profèc: è te ta digèt “L'ê asè skoltâm a me, è èdèrfi nè mai la mort?”! Istà atènt be adès kè te ta set a piö grand dè l'Abrâm è dè töc i Profèc, k'i è morc töc a lur! Prètèndèt kosè, pò, te, a?! —

— Nègota! Sè so me a antâs... l'ê tötâ baösa kè pèrde. Ma 'l me antadûr l'è 'l Padèr in cel: kèl kè otèr disî “L'ê 'l nòst Dio Grand, ol Sant Sijnûr”... è pò l'kòpòsî mia: ma l'kòpòse me. Šarês impustûr kompân dè otèr, sè digèrès dè ïga mia ü padèr issè; ma me l'so dè ïgèl è ga ('nd)o dre a kèl kè l'ma dis lü. Sènti ke amô: ol Abrâm vòst padèr a l'ã fac i salc dè la fèsta... a saî dè me kè ga so stac impromètîd... è l'ã est ol me momènt, è otèr kè salc! —

— Öö... amô! Kâla, kâla, picòr! A l'ê pèmò mia trènt'ap kè ta fe balâ la lèngua... ta g'è amô dè èd nè ü göbèlè... è ta ga s'erèt sèmò siksènt è amô siksènt'ap fa, te?! Ádèl ke l'Ismaël, kè l'Israël a l'g'ã pèmò dè naş, nè?! L'Abrâm l'ã est lü, è lü l'ã est ol Abrâm! A te cücèmèl! —

— A m's'ê dre a parlâ dè Padèr, ke... sê... pòa dèl nòst padèr Abrâm. Ma, prima dè l'Abrâm, a g'ê “Me ga Só”... me ma par! —

[Ol sôg dè paròle pèr di “prima dè 'l Abrâm a g'ê 'l Sijûr, me digel!”... a l'sa 'mprèstaa pròpe a fa kapî mal “prima dè l'Abrâm a ga so me!” È dokâ...] Sè prima i ïa fac finta dè nègôt (“È 'l me padèr dè sà, è 'l me padèr dè lâ... in cel, pò? A be... a l'sarâ mort”) adês “a ga so me, prima dè l'Abrâm!”... l'era dèlbû 'mpo tròp! Mè pròpe di kè l'ã nè sirkâd dè skiala: l'ê partida òna tèmpèsta dè plòk... è meno mal kè lü l'ê skomparîd a la svèlta, è notèr dè dre, koi mantèi sò 'l ko, dè fò dè 'l Dòm: pò... “Dòm a èd kosè l'ê bu dè invèntâ 'nsèma amô... staolta!”

KO NÖV : NASÏD ÒRBO... È 'NDÈI PÈKÂC

Kèla olta lâ, indèl pasâ fò m'ã est ün òrbo nasîd issè... è iura m'g'ã pò domandâd a 'l Gèsû: — A... maèstro: ki kè l'ã fac dèi pèkâc issè gròs... dè mèritâs òna disgrassia dèl gènèr, è? Lü... o i sò dè lü? — È 'l Gèsû l'm'ã rèspondîd issè:

— Lü...? È forsâk prima dè nas? Sègönd votèr, alura, pòa “ol sèrvidûr kè patès”, kè l'dis ol Isai, a l'ê kolpa sò... o dè ki kè i ã mèfid a 'l mond? È 'l nòst brao Gòb alura, a? Makè pèkât è pèkâc! È, a proposèt: ña mèrèc: g'ï magare tace bèi mèrèc, otèr... o si töc iscêc dè tace sanc è sante... dè ês nasîc koi òg dèèrc, a: a part, dòpo... kèl dè êdèga tat o pok, è, otèr? L'ê nasîd òrbo, êkola... è issè l'va farâ èd kos'a l'ê bu dè fa ol Sijûr! Buna: finakè g'ê car, l'ê tep dè fa kèl kè m's'ê komandâc dè fa. Dòpo, l'ria ol fosk... è l'ê piö tep pèr notèr. È intat kè so a 'l car, a forò a car: pèrkê me so car! L'ê kèsto ke, kè l'völ ol Sijûr: kè m'dèrve fò be i òg, è m'ga ède be... pò m'fage kèl kè l'völ Lü kè l'ma da la lüs a notèr; pò l'ma 'nvia aturèn a portala fò, aante kè l'vèpe nòc pèr töc, êkola —

L'ispüda in tèra, a l'fa sò ü did dè pacúg, è i a 'mpiastra sò sò i sò òg dè lü lâ, pò l'ga dis issè: — Set pò pèrsüas adês, kè ta g'ê i òg inkröstâc, te, a? Buna: sè ta òlèt, læa sò, te, è vâ lâ a laâs so a la aska dè Sèlòe — (kè la sarès pò “kol'akua portada-

mandada”: è dokâ “la aska dèl inviâd”, tat dè kapîs; ol inviâd dè 'l Sîpûr, kè 'l fa gvarî è pòa lù 'l manda). Kèl lâ 'l va lâ kom'a l'pòl, a 'l sa fa portâ lâ, 'l sa laa so... è... 'l turna 'ndre kè 'l ga èd! Imaginâs, kèi kè 'l g'ia aturèn è i 'l'ia kompanâd lâ... è tace d'otèr k'i a kòpòsia be: — Ma... lù lè, él mia kèl òrbo kè prima g'éra sèmpèr ke sèntâd so, a sirkâ la sò karità? — È dèi otèr: — Ma nò, à lâ: l'è ü kè 'l ga sòmèa! — Pèrò, èrgota 'l ga disia sò pòa lù: — Èe... so me, so pròpe me! — È alura tòc a domandaga “kom'âi pò fac, a dèrvès fò... i tò òg, a!”? È lù: — Ü, kè 'l sa cama Gèsù, l'ã fac sò 'mpo dè pacúg, pò m'l'ã uncâd sò sò i òg è 'l m'ã dic issè “Và lâ a Sèlòe a laâs so”... me so indâc lâ, ma so laâd so, è ga ède! — . I ga dis: — È lù, 'ndoèl, pò? — A 'l ga dis: — A 'l so mia —. Pò i a porta lâ d'i farisè, ol sò òrbo dè prima kè adès a 'l ga èd. È, natürâl: pòa lur a üli saî la raa è la faa, komâ l'éra 'ndaca; è lù amò (mai piò 'nsòpâs kè s'vòle faga dèl mal a ün òm dèl Sîpûr) “A 'l m'ã uncâd sò ü falî dè pacúg sò i òg, ma so laâd so, è ga ède!”.

Ma, indüina: g'ê stac sòbèt èrgú kè 'l'ã dic “A, bröta rasa dè set sènsa rèligù: fa dèi mèstèr a 'l sabat... nè!?”; pèrò pòa èrgú kè invece l'ã rèspondîd issè “Ma nò, kè nisú pok dè bu 'l pòl fa gvarî ü issè!”.

I ga domanda a l'òrbo, alura, kosê n'na pènsa lù, dè “kèl lâ kè 'l'ã fac indâ kontra 'l sabat, è?”... è lù 'l ga dis issè kè pèr forza l'è ü profèt. Kèi lâ, k'i sa 'nkrèd kè ga toka a lur dè daga la patènte a i profèc dèlbû è dè ïga dè ons sò lur ol mèsia dèlbû, kompân kè 'l Samüèl l'ã onsîd sò rè ol David... a i ã piò nè ülid krèdèga kè prima l'éra òrbo, è kè 'l g'ã èdès adoma dè adès: è issè, i ã fac camâ lâ sò padèr è sò madèr, i g'ã domandâd a lur sè l'éra pròpe 'l sò scèt è sè dèlbû l'éra nasîd òrbo, è komè faèl pò komè alura a èdèga. È i sò dè lù i g'ã pò rèspondîd issè:

— Scèt, l'è nòst iscèt. Òrbo l'è nasîd, òrbo l'éra. Kom'a fal komè pò, adès, a èdèga... kèl, domandigèl a lù, kè l'è a grandèl! Notèr m'ã est nisú nè nègöt: a m'ga èntra mia, notèr —. Difati, a i ã capâd òna bèla pura: kè i era a sa sèntîd a di kè a kònòs ol Gèsù è a ïgèl simpatèk... a g'éra mèso dè ès piò nè amètîc a dotrina nè a i fèste, è dè pèrd tòc i

diriti: è dokâ... “Notèr a m'ga èntra pròpe nègota, è!” Alura... kèi lâ amô, kol sò òrbo kè ga èdia: — Dàga glòria a 'l Sijnûr ol Piö Olt, te, è dàm a tra a notèr: nè, kè kèl lâ l'è ü pok dè bu, a!? — Pok o tat... ardi pò otèr. Me, l'so adoma kè prima ga èdie mia... è adès ga ède! — Kosê t'äl pò fac, kom'äl fac pò lü lâ, a dèrvît fò i tò ög, è? — Ma, sè v'l'ö sèmô dic a dò o trè òlte, è ma krèdí mia! Sírì pò mia òrbi a otèr, dè ülf magare proâa otèr, a! Nòotèr kè, diolte, ülf dèèntâ pòa otèr sò amís... è imparâ dè lü —

— A... bröt kankèr impèstâd dè pèkâc...: te, ta serèt sò amís! Notèr a m'istâ kol Mosè, notèr! Notèr... a m'ga sa kè 'l Mosè l'g'ä parlâd ol Sijnûr: ma kèl lâ m'sa pè dè indokè l've... sè pròpe l'g'ä mia det ol sò brao diaol! — (...Kè gran nòitâ tôte dò!)

— È él mia kèsto ke ol bèl: kè otèr a l'si pè ki kè l'è, è lü... a l'm'ä dèrvîd fò i me ög! È sè 'l Sijnûr l'iskolta mia i pok dè bu... du piö du fa kuartèr: sè l'iskolta ü, l'è pèrkê l'è ü kè ga a be, o no? Dè pòs kè g'è 'l mond, a s's'él mai sèntîd a di kè èrgú l'g'äbe dèrvîd fò i ög a ü kè òrbo l'éra nasîd? È dokâ, sè kèl lâ l'éra ü pok dè bu, nègöt dè bu l'avrès pè püdfidkümbinâ —

— Mókèla pò fò dè prèdikâ, misèrabèl! Ta se stac kastigâd prim dè nas, è ta èpèt ke te a fam isköla a notèr? — Pò i ä kasâd iviâ, lur... kèi nasîc töc in bènèdissiü.

A i ä inkontrâd amô ol Gèsü è, saîd kè i era bötâd dè fò, a l'g'ä domandâd:

— È te, g'èt fidüca te d'ü scèt dèl Sijnûr... d'ü krist mandâd ke a salvâ... akâ sè kèi lâ i konôs mia, lur, a? —

— È sarèsèl ki pò, adès kè pöde èdèl: dimèl te maèstro, kè me òi adoma krèdèt a te... è ga dorö fidüca sè ta ma l'digèt te! —

— Buna. Gà èdèrèt magare nèmô mia be asè, t'äl mia apena dèrvîd fò i tò brae ög... èt mia apena parlâd kon lü, pròpe? —

È kèl lâ l'ga s'è ingünikâd so dèante è l'ä dic issè: — Otèr kè... sè g'ö fidüca dè te, maèstro! È grassie a te è glòria a 'l nòst Dio Grand kè l'è kon te —

Pò, l'g'è 'ndac dre pèr öna bèla tracia (ma mia tat dè lasâ 'ndre la sò sitâ).

Piö tarde, ol Gèsü l'ä dic issè: — So gösto èpîd a 'l mond pèr kèsto ke, me... è a partí

dè 'nkô, sôn kèl kè s'dis dè me o mia... a s'prèpara kom'a s'vèpèrà güdikâc! Issè ün örbo l'pöl vèdèga è krèdèga... è ki kè g'ã du bèi ög a pòst... a l'pöl sèrai fò è krèdèga mia: in finissiû, pò... ga sarâ ònú dè fa sô i kõnc kon Kèl kè l'm'ã dac i ög! È dokâ, fürtünâd ki kè sa rinkörs a tep dè èdèga mia —.

A i ã sèntîd be a ü kuak farisè... kè i g'l'ã mia lasada kor: — A sè, è?! È magare... m'sarèsèi örbi a notèr, è... o m'g'avrès dè deèntâl, pèr fas guarí dè te, a? —. È 'l Gèsù:

— A ès nasíc örbi è a èdèga mia, l'ê nè èrgoņa è meno amò pèkât: è alura, pöl das... g'avrèsèv almeno òia dè èdèga 'mpo piö be! Ma sikome kè otèr disí sô bèl volt dè èdèga sèmò be... è piö be d'i otèr... otèr g'î mia 'mbisôn dè nisú è dè nègöt, nè... pèr isbatâ dèspèrvotèr, a!? —.

KO DES : BRAO PASTÛR È BRAE BÈSÔC — TÖC DIO

Dòpo, a l's'è troâd aturèn dèi pastûr, èpîc insâ pòa lur almèn öna olta a i fèste; è kompân kè l'faa sèmpèr kon töc, kontadî pèskadûr fomne dè ka... l'ã proâd a parlâ in manera dè fas kapî be a dè lur (è dè sigúra tace g'ê èpîd in mènt ol Èsèkiël).

— Va dige me, è l'ê ira, è otèr a l'si a bènone: kèl kè pasa mia det dè l'ös... ma l'ria det in mès a i bèsòc rampâd det d'ön'otra banda... kèl l'ê pèr robâ o pèr iskondès, sè l'ê mia pròpe a l'lüv! Ol pastûr, è pòa 'l padrû, pötòst, a l'pasa det dè 'l kancêl, indèl barèk... è sè g'ê ü guardiâ kol ka, kèl a l'ga dèrv fò; è i sò bèsòc è bèsòte i a skolta komê i a cama, è i a cama a pèr nòm ü pèr ü öna pèr öna, è i va det o i ve fò dre a la sò us, è lü dènâc o dèdrè. A ü forèstèr, invece, ña i ga rèspönd ña i ga a dre... ma i skapa via töc è töte, kè l'ê öna us k'i kòpòs mia —.

Bèl, è ira: kèsto, i pastûr i a kapia be pòa lur. È l'ê pò indâc inâc:

— Buna. Va dige me è l'ê issè: ol Sipûr l'ê 'l padrû, è l'ma mèt ke lü me dè kancêl è dè guardiâ: dè 'nkô [ga] so me [a] 'l kancêl: è kèi k'i pasa mia det dè me... o i è ladèr o brigânc... kompân dè tace, èpîc fò prima dè me 'n mès a otèr: è i pegre fürbe i a skolta

nak. So me l'ös: ki kè pasa det dè me l'è a pòst, tat pèr vèp det a riparâs, kuat pèr indâ fò a albâ. A l'pasa mia dè me... adoma ki kè e det pèr robâ o pèr kopâ o dèsfâ sô, o skapâ. Pò, me ga so pèrkê i pegre i paskule be è a l' sigûr: me so a l' brao pastûr... mia kèi kè l'disia l' Sakèr, kè l' Sipûr in pèrsuna i a tò fò dè l' sak, a la fi! Ol pastûr brao l' rescâ a la sò eta, pèr i pegre... koma l' rè David kuntra ors è lèù. Kèl pagâd, invece, kè l'è mia ol pastûr dèlbû. è na i pegre i ê mia i sò dè lü... a l'ria l' lüv è l'fa det gurgina è sbrana è fa skapâ: kè kèl lâ, tat, a i ê mia i sò è ga na frega nè mpo: sè mai adoma dè sta be lü... piö o men nèt, laorèntû è onèst! Sô ü brao pastûr, me, è i kòpòse be i me pegre, è i me pegre i ma kòpòs be, koma k'i trate me... kompân kè i scèc i kòpòs ol sò padèr, è l' padèr a l'kòpòs i sò scèc. A do akâ la eta, me, pèr i me bèsòtî è bèsòtû; è n'n'ò a d'i otre bande, me, dè pegre, kè i è mia tôte ke: è pòa kèle g'ò dè staga dre è i g'ã dè sènt la me us... règordis be l' Gèrèmi... kè i fa tôte l'armènt dèl me padèr: l'è lü l' pastûr dè tôte! Sigûr: è l' me padèr a l'ma öl be, pèrkê i a l'sa kè me so pront a pèrd akâ la eta, pèr i sò pegre. La eta, m'l'ã daca lü pèr kèl è m'la darâ amô a sèmpèr. Mia kè èrgû i pòde robamla, nè: ma me la mète sô pèr i sò pegre. Me la eta pòs pèrdèla pò ïgla amô, è issè l'völ ol me padèr. È pòa ki kè kompân dè me è insèm a me i a mètèrà sô... l'sarâ nè mai lasâd sènsa —.

L'éra mia pròpe bèlfâ, a staga dre è kapiga det èrgòt dè piö kè dè pegre è lüv, pèrò: è tace i sa disia issè “Anèsèrâl mia magare impö a (pèr i biide) dè la fèsta, o g'avràl mia ü bèl diaol in kòrp?”; pèrò g'éra lâ amô a dè kèi kè i sa règordaa “Ma nò: ü invasâd dè l' diaol a l'ga dèrv mia fò i òg a ün òrbo! È dokâ, a l'sarâ mia pròpe sèmpèr car komê l'akua dè biv... ma l'è mia ü parlâ dè mat, ol sò”.

I fèste sô a la kapitâl istaolta a i éra kèle pèr la dèdikasiû dèl Dòm (i règordaa la nöa konsakrasiû dèl altâr, profanâd ü dösèntâp indrè), è l'éra d'inverno.

Ol Gèsù l'indaa 'n'nâc è 'ndre sota l' portèg dèl Salumû. I ga fa cirkol i güdè, è i ga dis issè: — Fin'a kuando ma tètèrèt sô l' pir è sô l' pom... è? Dimèl pò car òna olta buna, è mia kon tace gir dè paròle... sè ta set te kèl «mandâd ke a salvâm», o mia! —. È lü:

— Ma sè v'l'ò a sa dic tate olte, è m'ĩ mai nè krèdíd! I laûr kè fo a nòm dè 'l Padèr in cel... i va n'da ato, sè o nò? Ma, pöl das kè otèr... sigès mia d'i me pegre, otèr: kèle i sènt la me us è i ma kapès, è me i rèkònòse, kèle. Me do sèmpèr la eta pèr lure, me ga do a la eta pèr sèmpèr, è i sarâ nè mai sènsa: m'i strèpèrà fò nistú d'i ma, a me, pèrkê i è 'ndi ma dèl Padèr kè m'i ã dace: è g'i portèrà via ki... a lü, è? Me è lü m's'è issè: m's'è ü, a s'pöl di —.

Ma kèsta ke l'era sèmpèr l'antífona gösta pèr ol salm d'i plòk dèlbû sò 'l ko... È 'ntat kè èrgú i sa mètia dre a katâ sò kuak sas, lü l'ga domanda:

— A v'ò fac vèd tace laûr... è ma par laûr bèi, a nòm dè 'l me Padèr in cel: pèr kuaél dè kèi laûr lè... ma capî a plòkade, è? —.

— I tò laûr i sarâ a bèi laûr, mètèm: ma i bèstèmie i è sèmpèr bèstèmie: è kèle i cama mort! Ün òm kè dis issè “me so scèt dè Dio”... o l'isbasa so 'l Sijnûr a òm, o sènò l'fa dèentâ dio ol sò pòèr padèr mort! —.

— A be, mètèm pör. Ma... sènti a kèsta ke, adès, otèr: g'él mia skriid det præcis issè indè Bibia “L'ò dic me: otèr si tõe kuance dio, scèc dèl Piö Olt in cel ü pèr ü”... è? Alura... sè g'è stac dic infina “dio” a kèi k'i ã sèntid kèla paròla lâ dèl Sijnûr... o almeno a i nòsc grandòm k'i giüdikaa indèi nòsc bèi tep... è sè la Bibia s'pöl mia kambiala... è sè pòa otèr ol Sijnûr a l'vül almèn pèr nono... kè l'sarâ be a padèr dèl nòst padèr Abrâm, o nò: fi komê, otèr, a diga kè l'bèstèmia, pèrkê l'ã dic issè adoma “me so scèt dèl Sijnûr”... ü kè 'l Sijnûr a l'ã mandâd è sèpnâd kon tace sèpn issè car... è? Sè fo dèi laûr k'i disunura ol Padèr in cel, alura krèdim mia, pò sotrim a plòkade! Ma, sè me fo dèi bèi laûr a unûr dèl cel, è... lasi pör istâ dè krèdèga a i me paròle, sè g'ĩ mia òia: ma krèdiga almeno a i fati! È, sè üli krèdèga a i fati... püdfi kapî a kuando dige “Me è 'l padèr in cel a m'sa troa...” —.

L'è finida kè g'ã tokâd isparî a la svèlta amô òna olta, kè i plòk i mankaa pròpe mia, lâ. Issè, via d'i fèste, l'ã strèersâd fò amô òna olta ol Gordâ, pò l'è stac lâ 'mpo lâ 'ndokè prima l'batèsa l' sò küsî, ol Goân. A g'è ènîd lâ pòa tace kè dè 'l Goân i sa règordaa,

è i pènsaa kè 'l pòèr Goân a l'ïa fac nè ü mirakol, töld fò kèl dè sgürlii sö 'mpo: è dokâ adès okoria krêdèga a 'l Goân, è pò ak a 'l Gèsû; ol Goân a l'éra mia stac ü fög dè paia: a kömpîs kèl kè l'ïa profetâd lü... l'kalaa uramai adoma kè 'l sakrèfese dèl sò è nòst “anèlî dèl Sîpûr”! È otèr règordîs be ki kè va n'da amô tèstimòñansa pèr ĩ est, ke.

KO ÖNDÈS : OL LASÈR – MÈI MÖR Ü KONÊ TÖC

A g'éra malâd lâ a Bètapa, apena dè fò dè la kapitâl, ol Lasèr, ol sò fradèl dèla Marta è dèla Maria (set kè l'koñòsia sa be è i ga ülia be, è i l'ïa capâd in ka tate olte). I sò dò sorele i g'ã mandâd a di “Maèstro, ol tò amîs l'è malâd be!”; ma 'l Gèsû, a sènt... l'ã dic adoma issè: — Mia pura! L'è mia òna maladia dè mör, ma dè portaga glòria a 'l Sîpûr, è pò a 'l sò scèt —. Pò l'è stac lâ fèrmo amô du de, abekê notèr a m's'éra sigûr kè l'ga ülia ü gran be, nè, a kèi tri lâ dè Bètapa. A 'l tèrs de, pò, l'g'ã dic issè a i sò... a l'm'ã dic issè a notèr: — Dóm, dokâ. A m'turna lâ in Gödea —. È notèr a diga “Ma sè l'è mia tat kè i ülia a lapidât, lâ: è te ta turnèt lâ amô a fa, è?”; ma lü:

— Dudès'ure l'g'ã 'l de, mia ira? Dudès ure pèr kaminâ a 'l car è insablâs mia det in vèrgöt, prima dè nòc, kè dòpo sè indokê ta set ta set riâd, sèdènò, a 'l fosk, ta èdèt piö ña indokè ta pugèt so 'l pe. È dokâ, g'õ amô kuak ure dè kaminâ, pèr riâ, me. Dèm, kè m'va lâ a dèsdâ fò 'l me amîs ol Lasèr... kè l'dorma —.

È m'g'ã dic “A be, a te: sè l'dörma... a l'sa dèsdèrà pò fò pèrsòkónt, o nò! L'è a pòst: a l'völ di kè l'guarès!” . Alura l'ã dic sö bèl car:

— Ol Lasèr... l'è a mort! Ma so kontèt dè ès mia stac lâ prima: pèr votèr, pèrkê issè èdèrî èrgöt dè bèl, è g'ïvrî fidüca piö be dè prima. Sa règordî pò sèmò piö ol nòst amîs nasíd òrbo... otèr? Adès, pèrò dèm, kè m'va lâ! —.

A l'salta fò Tomâs, ol sòmèl: — Èe, bènone: 'ndèm, kè m'va lâ pòa notèr... a mör töc kon lü! —. Ma nè nisú l'ã grîñâd... o i è 'ndac a fond dè saî “kol Lasèr... o kol Gèsû?”.

Kuando kè m's'è riâc lâ, m'ã troâd pròpe kè 'l Lasèr l'éra sèmò det indè sò tomba d'ü per dè de. G'éra lâ amô tata set, a faga kompañia è konsolâ i dò sorele, 'ntra parèc è

amîs epîc insâ pòa dè la kapitâl, è mia adoma dè lâ apróf.

La Marta, a sènt kè l'ria lâ ol maèstro, è l'è lâ fermo fò dèl paîs, la piènta lâ töt è la ga kor inkontra, sènsa la Maria, kè la sta lâ sèntada so a ka. Pò la ga fa, a 'l Gèsû, la Marta: — A, maèstro! Sè ta s'erèt ke te... 'l me fradél a l'möria mia. Pèrò nè, me so pèrsüasa alistès kè 'l Sijûr a l'è kon te, è te ta ma portèrèt ke 'l sò rëp: pèkât kè 'l nòst Lasèr a l'pödèrà piö èdèl! A l'ga tèpia issè tat, a èdèt amô öna olta! —

È 'l Gèsû a le 'ntât k'i sa 'mbrasa fò: — Sigûr: me so ke apòsta pèr vedèl amô! —

Ma le: — Aa, maèstro: g'ö pura kè ta toka spètâ “ol öltèm de”... lâ 'ndèla al dèl Gösèfa, kuando ga sarâ dè rèsüsità, pèr vedèl amô! — È 'nvece iga mia pura, te, kè g'ö mia dè spètâ issè tat, me. Ol nòst Lasèr, a l'g'ã fidüca dè me, mia ira? È me kol Sijûr so pèr la eta... mia pèr la mort! Ki kè ma krèd a me l'ga krèd a la eta, è pòa dè mort la sò eta l'g'avrà! A l'mör nisú pèr sèmpèr, ki kè g'ã fidüca kon me è kompâñ dè me 'ndèla itòria dèl Sijûr sura la mort, è mia dè la mort kontra 'l Sijûr. Digèt kosè te: parle be, ma krèdèt, te, è? — Sigûr, maèstro!, t'ö sèmpèr krèdid è ta krèdè amô adès, kè ta se te kèl «mandâd ke a salvâm», kèl kè g'ã dè ep a dèslibèrâm fò, è kè 'l Sijûr kèl kè ta ga digèt te Lü l'fa! — (kè i a l'sès o nò... la disia èrgöt a 'mpo a l'inkontrare dèl normâl: ulièla di “...kè te ta fet kèl kè 'l Sijûr a l'vö”?). Pò, l'è skapada via a löcâ, è a camâ la sò sorèla, kè la riasa mia. Ma, apena kè la g'ã dic issè 'ndön'orèga kè 'l Gèsû l'vülia pròpe èdèla pòa le... la Maria l'è saltada 'mpe è la g'è kurida inkontra pòa le, kè lü l'éra nèmô mia in paîs. A èdèla a lèâ sö, i g'è indâc dre a parèc è amîs, inkredèndo kè la 'ndaa lâ a la tomba a piâns. Ma pòa la Maria l'è 'ndaca lâ dè 'l Gèsû a diga “Sè ta s'erèt ke te, ol me fradél a l'sarès pò nè mort”: è la ga bapâ sö i sò pè dè lü a löcâ.

Ol Gèsû l'ga fa: — G'ö kar, kè pènsi ke me so ü brao dutûr... è v'l'ö a fac vèd, ma par. Ma va forö èd ke me so è fo a èrgöt dè mèi —. A i a tra sö 'mpe, i a 'mbrasa fò pòa le... è a èd kè töt i otèr i piâns insèm a le... ga e i sgrîsoi.

A l'ga domanda: — L'ï mètid indoê, pò? —. I ga dis: — É a èd —.

È oramai a l'löca a lü koi otèr (ma sènsa lape, sènsa fa 'nda i ma è sènsa bordèl, lü...)

è issè i sa dis “Áda, alura l'ga ülia pròpe gran be dèlbù a lü lâ!”; è pò èrgù “Sè komèk'i dis, a l'g'ã dèrvîd fò i òg a ü örbo kè l'kòpòsia pak... dokâ, sè l'vülia, a l'püdia skiaga a 'l sò amîs dè mör issè suèn... o nò!”.

È kol Gèsù amò töt iskombüsolâd a m'ria lâ a la tomba: l'éra òna büsa det indè preda ia, è g'éra sò òna piastra dè marmor a sèrala fò. A l'ga dis issè dè tō via la preda: ma la Marta, kè l'è lè a le, la ga fa: — Ma, kar a te, 'l me Gèsù! A l'ispòsèrà sèmò... a l'è 'l tèrs de kè l'è det lè issè dè mort! —. È 'l Gèsù: — T'òi mia dic issè domàadés [*adoma adés*] dè ĩga fidüca, kè 'l Sijnûr a l'ta farâ èd la sò forsa, è? —.

Alura, èrgù m'ã spòstâd via la preda. Lü, l'ã arsâd sò i òg a 'l cel è l'ã pregâd issè:

— O Padèr... grassie, kè ta ma skoltèt sèmpèr, è pòa 'nkö ta ma skoltèt, ke dènâc a tōta kèla buna set ke kè la g'ã fidüca dè te, è la òl krèdèga kè me ta m'èt mandâd ke te! A l'è pèr lur, kè orse (*arse*) sò la us, nè... mia dè sigûr kon Te! —.

Pò l'ã usâd sò kon tōta la sò us: — A te Lasèr: vé fò dè lè! —.

È (amò turna: “ol maestro l'è ke, è l'ta cama!”)... ol mort a l'è lêad sò a sètù, töt fasâd sò dè sîma a fond, è kol sò brao lènsól finâ sò 'l müs!

Pò l'm'ã dic issè a dè sbròîâl fò d'i sò bèndagi è dè lasâl libèr: è issè m'ã fac: è l'è stac libèr dè lêâ sò 'mpe è dè saltâ fò è pò mètès drè a 'mbrasâ fò tōc!

È dokâ, tace d'i güdè kè g'éra lâ dè i sò sorèle, è i ã est kèi laür ke, i g'ã pò krèdîd a 'l Gèsù è i ga kantaa glòria a 'l Sijnûr; è ü kuak invece i è kurîc lâ sòbèt d'i farisè, a la kapitâl, a köntaga sò töt, èrgù magare a fi dè be, nè: è la us, natürâl, l'è a prèst riada lâ ak a 'l Dòm. Alura, i kapi d'i prec è i farisè i ã fac tra insèm ol Gran Konsèi, pò i sa di-sia issè: — Kosê m'fai kosê pò ke, è? Kèl òm lè... adés a l'èsâgèra! Sè ma l'lasa fa... tōc i ga korèrà dre: è issè i româ... a 'l prim müis dèla set i ma dèsa sò è Dòm è Isdraël... ol pòst, è la nasiû—. Ü dè lur, kè l'éra 'l kapo d'i prec kèl an lè, ol Kaièf, l'ã dic issè:

— Kapi èrgöt òna olta buna dokâ... è rèndis könt, ke, kè l'è mèi pèr tōc kè n'na möre ü sul pèr tōc... è mia tōc pèr ü! — (procès bèl è finîd, sènsa aküsât dèante, meno amò difènsûr. È issè... a l'g'ã üd grassia pòa lü dè ès profèt, dò olte 'n vöna: akâ sè, dè sigûr,

kon “töc” lü l'vülia di adoma “kèi dèla kapitâl è dèla Gödea a 'l de dè 'nkö”... mia cèrto “töt ol mond, töc i scèc dèl Sijûr indè stòria tirâc a lü”. Töcimanere, i sòci... i sarêš istâc a prèst dèlbû sènsa dòm è sènsa set. Dè kèl de lë, dokâ, i ä bèl è dècidid: a l'g'ïa dè mör, è a la svèlta, lü. Ma lü l's'è nè piö fac vèd in mèš a la set lâ in sitâ, è l'è indâc via indú sito isí a 'l dèšèrt, a Êfraim, è l'è stac lâ koi sò.

A m'riaa oramai sota Paskua (óltèma d'i èbrë prima dè la “Paskua kristiana”), è a la kapitâl i 'ndaa sò ü muntû dè set, pèr prèparâs a i fèšte: è i domandaa dè 'l Gèsû, è indèl Dòm i sa disia “ènerâl o ènerâl mia ke... a i fèšte, è?”. I kapi prec è farisè i ïa dac fò lurdèn dè dènüncâl, ki k'i sera 'ndokè m's'éra, pèr capâl è finî pò fò dèlbû 'sta lèanda.

KO DUDES : PRÖFÓM— L'ASNÎ— I GREK

Ü ses de prima dè Paskua, l'è indâc lâ amò a Bètapa, dè 'l Lasèr kè l'ïa camâd indrè dè la mort. È lâ i g'ã fac ü bèl bankêt in ka pèr lü è pèr i sò. La Marta l'éra tóta capada a servî, innâc è 'ndre (dè padruna, è!); ol Lasèr “libèrâd” l'éra ol rè dè la tâola in banda a 'l Gèsû; è la Maria, ü bèl momènt... ma rîèla mia lâ a i pe dèl Gèsû kondú vasèfî dè òle pröfómâd dè prima!? Laûr mia dè pok! La ga ons sò i pe a 'l Gèsû, pò g'i süga so dè 'l tröp koi sò bèi kièi long! È la ka l'è tóta piena dè pröfóm.

Salta sò ü dè notèr, ol Gûda Škariôt (...kèl kè pò i avrès a tradid, dèlè mia tat): — Áda ke pò, kè skandol! A part... òna dóna issè sùèna faga kèle müine ke a 'l maèštro: ma... ü pröfóm issè, s'püdia èndèl fò pèr trèšènto bèle palankine d'arsènt... è issè fa otèr kè kontèc fin'a sènto pòèrèc, o nò!? Ak a èš issiôr kompân dè le... i solc i a dovrâc be... è mia bötâc iviâ —. (Mia kè l'födès ü gran filantrop... ma l'éra pötöst brao dè kônc, è lèst dè ma a sögâ kon kèl kè l'g'ïa indèl bursî pèr töc notèr.)

È 'l Gèsû l'g'ã fac: — Làsèla pör fa, le: abekè... l'éra mèi kè i a tèpia via pèr kuando ga sarâ dè sotrà m a me kompân dè 'l Lasèr! Kuat a pòèrèc... mia pura: v'na mankerâ mai, nè dè lur, nè èrgöt dè daga. I a disièl mia sèmò a 'l Mosè, a? Pò, dè èš a gènèrûš, kon

lur! L'ê me, a, kè ta ma g'évrèt mia sèmpèr issè isî, è nè sèmpèr vèrgöt dè bu dè dam, te... nè? —. (È notèr m'avrà pènsâd kè 'l borsêl a 'l faa akua, o kè m's'éra skuase a 'l verd. Ma nisú m's'ê pò 'ndac a fond dèl prèdikî, kè... a 'sto bankêt g'éra aria dè fèsta, kon vü lâ turnâd fò 'lla tomba iv. È bèaponto...)

Tata set i è èñic a saf kè lü l'éra lâ, è issè g'ê stac òna procèsiû pèr vèd ol Lasèr... è sküriusâ kèl kè l'l'ïa trac amò a 'l mond, è pèrkê kèi k'i ïa est i fati i pasaa paròla, pò i turnaa lâ in kompania, pèr saîn amò èrgöt, è a capâ fidüca dèl Gèsû. Kè issè, lâ a la kapitâl i ã dècidîd “ke, mè fa fò pò a 'l Lasèr”... prima kè la sò stòria dè lü la ga portès tròpa akua è set a 'l sò mülî dèl Gèsû (...okorièl magare kuak inkartamènt a règola?).

A 'l de dòpo, ü muntû dè set aturèn a la sitâ, saîd kè l'riaa lâ 'l Gèsû a la kapitâl pèr i fèste... i ã trac so tate rame dè palme, impö mètide so sò la via è 'mpo mènade indimâ sò in aria, è i ga 'ndaa inkontra, è i usaa sö è i kantaa “Osana! Bènèdèt... kèl kè ria ke a sò nòm dèl Sipûr... itòria a 'l rè pèr ol Isdraël!”.

Ol Gèsû, troâd lâ ün asnî dre a la via, l'g'ê saltâd sö 'n gròpa. (L'éra sa bèl è skric a kèl: “Íga mia timûr, te, scèta dèl Sion! Ádèl ke, ol tò rè, kè l'ria sèntâd so a kaâl d'ü animâl pacifèk, mia d'ön animâl dè guèra!”). I sò... notèr, pèrò, a 'l momènt a m'g'ã kapîd det ña nègöt. L'ê stac dopo, pasada la sò krus è la sò tomba öda, kè m's'ê règordâc è m'ã pò mètîd insèm i fati è kèl kè g'ê skriîd so indè Bibia, kè dokâ la parlaa dè lü...)

Ü kuak dè kèi k'i éra lâ kon lü kuando kè l'ïa trac fò ol Lasèr mès imbalsamâd... i ga faa buna propaganda: è la set dokâ i sa skoldaa sö pèr ü laür dèl gènèr, è issè la procèsiû la sa sgunfaa sö.

I farisè, lâ in banda, i è stac bu adoma dè dis “ke... m'kömbina pròpe nègöt dè nègöt! A ga a dre töt ol mond... figürès te... a capâl adès... a!”.

Indèlmès a töc kèi vèñic insâ pèr i fèste, g'éra lâ a dèi grek konvèrtic èbrè... èrgú a dè Bèsâeda: è i ã capâd ol Felëp, kèl dè notèr dè Bèsâeda pòa lü, kè pèr vîga ü nòm impö famifâr g'ê sòmèâd kè l'ga kapia det vèrgöt dè grek... è i g'ã dic issè kè ga sarès piasîd a èd ol Gèsû dè isî; s'sa pò be: töc i grek, a s'dis... i è sèmpèr kuriûs dè nòitâ è laür fò dè

'l normâl. Ol Felëp ga l'dis a l'Andrea, pò töt du i va lâ dè 'l Gèsù a diga “kèi lâ, issë è issë, èkol”: è lü l'ga rèspond issë, 'mpö a la largä:

— Še... pröpe: l'è riäd sä ol tep kè “scèt dè òm a l'vèpèrà fò [è kònòsid] indèl sò triöñf!”. Va l'dige me, è l'è ira: va dige kè sè 'l gre d(è)'formèt a l've mia mètid so 'ndèl kap, sè l'acèta mia dè scöpâ fò... l'rèsta lâ a marsî pèrsòkònt, pèr nègöt è pèr nisú. Adoma sè l'sa lasa sotrà, l'iscöpa fò pò l'böta è n'na da pòa sènto d'otèr! È issë kèi kè sta töt butunâc pèr tèt dè könt salüte è ròba, è i fa pèrsokònt... i böta via la sò eta pèr ol pèrnègota, i kampa a vânvèra; ma ki kè l'sa dèrv fò, l'sa mèt töt a disposisiù è l'acèta ol resc dè mör... lü sè, i a guadèpa pèr sèmpèr, la sò eta: l'sarâ èrgú pèr tace è pèr sèmpèr! È pèr kèi kè ma öl be a me... l'è kèsta ke la strada: ki kè öl vès vèrgú kon me, a l'sa mète dè dre a me... pò l'sie sèrvidûr dè töt, kompân dè me: è issë ol Padèr in cel, kè l'unura sèmpèr i scèc k'i a sèrvès, è dè padrû gènèrûs a l'tra sò a scèc i sò brae sèrvidûr... issë l'ga ölerâ be pòa lur kompân kè l'ma öl be a me, pò l'ma unurèrà töt insèma. A dila 'ntrega... 'ndo dre a troâs impö sbatíd, a èd kè nèmô nisú l'ma kapës... êkola. Ma... è g'avrès dè fa kosè, pröpe adès: pregâ dè ès trac indrè dè kèl kè prèst ma tokèrà, pò fèrmâs ke? Ma sè so èpid insâ apòsta pèr kèl, me! A... Padèr, Padèr: àrda so te è pènsèga te, kè g'è dè mès ol nòst unûr, ke; pèrkê l'è be pèr ol tò unûr, nè, kè ta m'èt mandâd ke, te! —

Alura pröpe in kèl momènt kè l'ã finîd dè parlâ lü... stagû o mia, neol tat o pok, g'è èpid fò öna bèla trunada: è g'è pò stac dè la set kè, kon kèi grek lâ, i ã capada pèr ol cel kè l'g'ã rèspondîd a lü è a lur... intat kè dèi otèr dèl pòst i disia apena kè l'éra trunâd è basta! Èrgú dè notèr, a m'g'ã sèntîd det car aderitüra öna us “ö unurâd... pò unurèrö!”: è kon dèi otèr a m's'è dic issë “dè sigúr... ün angèl a l'g'ã dic sò èrgöt a lü!”.

Ma 'l Gèsù sòbèt dòpo l'fa: — Trunâd, l'ã trunâd. L'éra mia pèr me, nè: l'éra pèr votèr! È sè va okör dè sènt a trunâ, otèr, pèr kapî kè 'l cel a l'ma prèpara èrgöt... kapila pò: l'è adès ol gödese: adès ol kapuriù dè kèl bröt mond katív lè l'sarâ sbatíd dè fò kon töt i sò diâoi k'i g'ã şpadrunèsâd det insêm a lü, l'è adès kè l've mètid sò o' scèt dè òm:

mia pèr ès sèrvîd, nè, ma pèr sèrvî, a! Adès a l've mètid sò 'l nòst mèsia, kè töt de 'l bas i ga ardèrà sò a lü pèr ès salvâc, kompân d'i sèrpènc fò là 'ndèl dèstèrt kol Mosè!—

(Kè piö tarde m'â a kapîd: a l'prèdisia “è töt i èpèrà ke dè me kuando kè sorò solèâd sò de tèra”: è l'sarès pò a di komè i avrès kopâd: tèkâd iviâ; è po... solèâd sò in cel!)

La set pèrò, l'â kapîd kè 'l mèsia l'sarès vènid è 'ndac, mort kompân dè töt i otèr... o portâd sò kompân dè l'Èlî: è iura, i ga disia issè: — Notèr m'a sèmpèr sèntîd a di kè 'l «mandâd a salvâm» a l'rèsta pèr sèmpèr, è tötalpió l'è l'Èlî kè l've ke amò pèr rèstâ ke! Kom'èla pò kè te ta digèt “a l'g'â d'ès töld sò a 'l volt”, è? Amò turna? Šarèsèl ki pò... kèl krist læ, a? — È 'l Gèsù a lur:

— Amò 'mpo dè pasènsia, pò va sarâ car a kèl. Anse: otèr, sirki dè èdèga è dè fa dèi pas inâc, intât kè g'è amò car; pèrkè... l've sâ 'l fosk, dèkè mia tat! È alura, a 'l fosk, a l'si piö nè 'ndo 'ndi a sbat indoê. A g'è ke amò ü falî dè carî pèr vèdèga a tep è dèentâ scèc dèl Car, prima dè 'l sò tep d'i scèc dè 'l fosk. Krèdîga, a la lüs kè va e ofrida... dè iġa part indèl sò rèp dè la lüs, otèr! —

Pò, dic issè, l'è a sparîd, iskonfondîd det intramès a töt.

A m's'èra sèmpèr a kèla: kon töt kèl kè l'ia fac in mès a lur... i g'ia pèmò mia 'mpo dè fidüca dè kèl kè l'ga disia. Normâl, dèlrèst, a lès sò kèl kè g'èra sa skrîid so det indèla Bibia: “Nè, te Sîñûr: è 'ndo él pò ü kè l'è ü, kè l'm'âbe krèdîd a notèr du, è!? Ü kè l'âbbie røkònòsîd ol tò bras sant in assiü... a, Sîñûr?”. È, piö prècis amò: “I g'â i ög cè-kâc è 'l kör inkalîd... dè èdèga piö koi ög è dè kapî piö nègöt kol sèrvèl! È issè, àda te sè i sa ulta 'ndre: foroi komè, a guarîi, me, è?”. Dic issè pròpiamènta dè l'Isai... kompân sè l'vèdia gösto kèl momènt ke! È sè g'èra a èrgú kè a kuak manere, akâ d'i kapi, i proaa a krèdèga... pèrò i a daa mia a èd, pèr pura d'i farisè è dè ès tèac fò dè 'l sò gir: in pòke paròle, i prèfèria sta sò 'l pukî ma sigúr... pötòst kopê sperâ dèlbû kèl k'i speraa mia tròp, mia asè: kè 'l mond... a l'pödès kambiâ!

È a notèr, kè m'ga staa adòs pèr mia pèrdèl indèla rèsa, a l'ma disia amò issè:

— Ki kè sa fida dè me... a l'sa fida mia adoma dè me, ma pòa dè ki kè m'â mandâd ke

me! Dè piö amô, va dige: ki kè ma èd ke me... i sò ög i ê èrc pèr vèd ki kè m'ă mandâd ke me. Šo me la löm pèr i sò ög, dè restâ nè mai a 'l fosk [pèr vèd sèmpèr ol Si-pûr kè l'm'ă inviâd insâ me: Lü, la lüs kè la ma lasa nè mai a 'l fosk!] I pöl iskoltâm, o skoltâm mia: i kondane mia, me; so mia èpîd a 'l mond a kondanâ, ma pèr salvâ, me. Ki kè ma rëfûda, l'g'ă sëmô ki kè i a gûdika Lü: è pòa töt kèl kè ö dic me i a gûdikèrâ a 'l sò momènt, pèrkê i ê mia paròle a 'l vènt: a i ê paròle indè preda, komandade dè ki kè m'ă mandâd me komè l'ă mandâd ol Mosê! I ê i sò komandamènc dèl Šipûr pèr ol sò progèt dè la eta kè dÛra sèmpèr: è me i ö dic sò issè kompân kè m'i ă dac ol Šipûr! —

KO TREDÈS : LAANDA D'I PE — KI KÈ TRADESÈRÂ

Tri de a la sò Paskua ormai: a la Paskua dè notr'èbrë; kè dopo m'digèrâ “a la sò Paskua ónèka dè lÛ?... dè “l'apèl dèl Šipûr, ol Šipûr d'i apèlî, kè l'tö dre dèlbû tóc i pè-kâc dèl mond”: paròle dèl Goân kè batèsaa!

Ol Gèsû, lÛ, i a l'sera be kè ormai l'éra lè 'l tep dèl sò “èsòdo”, dè pasâ dè 'sto mond a 'l Padèr in cel: è, in buna kosiensa dè ïga samô ùlîd a i sò töt ol be posibèl a 'sto mond... l'ă ùlîd dagen amô òna proa ak a la fi, l'sè intèndia kosè lÛ pèr ùlî be a la sò, dè manera. A m's'éra sèntâc so a la “sena d'i asèm”, i pa dè frèsa, mia lêac, dè kuan-do kè i éra partîc dè 'l Gito kol Mosê, dè nòc: è 'l diaol a l'g'ia sëmô mètîd in kör a 'l nòst è sò pòèr Gûda dè tradîl.

Ol Gèsû, kè i a l'sia be kè 'l Šipûr i a lasaa libèr indèla so missiû, è kè l'riaa adès ol momènt dè dècid töt... a l's'è dècidîd a fa pròpe töt beontera è dè kör, pront uramai, kompân kè dè 'l Padèr l'éra èpîd, a 'l Padèr turnâ... senza kambiâ o lasâ 'ndre nègöt.

A l'm'ă fac istâ lâ sèntâc so kola skèna a 'l taol, l'ê lêad sò dè tâola, l'ă mètîd so 'l sò mantèlî dè cèrimòpa, l'ă töld sò ü bel sügamâ, è kondú laamâ dè akua l'ê pasâd a la-aga so i pe a i so, a notèr ü pèr ü, è a sügâmèi so kola mapa.

...Töc lâ möc kompân d'ü cimiterè! A l'ria lâ pòa dè 'l Pïero, kè l'ga fa:

— Kom'éla pò, ke: in piö kè ta ma lasèt mia laât so i ma notèr a te kompân kè s'vüsa... laâm so te i pe a me?! —

— Sě, sigúr: me a te. È mia pèrkê i ê spork, o i spösa... Mè g'õ dè fal, pò öle. Te ta l'kapesèt mia, cêrtosa, pèr adês: ma dopo ta l'kapesèrèt —

— A nò, pò! Ta ma laèrèt nè mai so i pe a me... te! Sèmai, ma toka a notèr... —

— Áda, Piero, kè sè t'i lae mia so ke adês... kon me t'ët tèåd fò, te: ta ferèt magare a tata strada, ma... la sarâ mia la mea! —

— Kèsto ke meno kè mai! Alura... tò: pòa i ma è 'l ko! —

— Kõčt, Piero, kõčt! M'ă apena fac ol baņ pèr i fêste: l'è asě laâ so i pe, è m's'è tōc bèi nèc asě. Otèr si bèi nèc, mia ira? A... fò kè ü, me dige —

(È notèr a m'g'ă ardád a 'l Gūda, apena èñîd dè det: pèrò... m'ă sèntîd pōtōst “mia nèt dèltót: fò kè i pe”, beaponto.)

Finîd dè laâm so i pe a notèr, a l'ma dis amô issě: — Ĩ pò kapîd det èrgõt... kèmanera ò fac ü laür issě? A m's'è pò mia spusâc, notèr, a... mia ira? Otèr ma camî maèstro è difati ol maèstro fo, abekê so a me a skōla dèl Ōnèk, nè. Sè me dokâ, ol vòst maèstro, v'õ laâd so i pe a otèr... adi be kè pòa otèr pūdí, è anse: g'ĩ dè laâs so i pe ü kol otèr! Difati, me prèsempe v'õ insèñád, è otèr g'ĩ dè fa kompân dè me, a èd be la manera kè fò 'l maèstro è 'l kapo pèr votèr. Va l'dige me, è l'ê ira: g'è mia sèrvidûr piö grand dèl sò padrû... nè ü inviâd a portâ fò èrgota a l'sarâ mai piö importânt dè kèl kè i a manda fò. Kapii, kèi laür ke issě natürai, è mètèi in prâtika, pèr vês bèac! È dokâ, otèr capîs det ü kol otèr kompân kè v'õ capâd det me, kè v'õ sîrkâd fò in mès a tace... è kompân kè otèr m'ĩ capâd insèma me. È tēpi pèr vira kèsto ke: ki kè fa buna cera a l'inviâd a l'ga fa buna cera a ki kè i ă mandâd; è ki kè ga öl be a kèl kè manda, l'ga öl be ak a 'l sò inviâd. Issě kon me, issě 'ntra dè otèr, issě kol Padèr in cel... kè l'è pò sèmpèr lü a mandâ — ...Ma dòpo kèl diskōrs ke, l's'ê fac impö piö skür in faca, è l'ă dic amô:

— A, sě: v'õ sîrkâd fò tōc me, è va koņöse be. Ma, pèr fav kapî piö be amô õna olta ki kè so me dèlbû, otèr domâ règordîs be kèl kè va dige me adês ke, è parle mia pèr-

mekónt. Skandalisis mia, pèrô: ma l'sa be töc kè g'ê a skriîd so det indè Bibîa, salm dèsdôt: “Ü kè l'maia 'l me pa... l'ã arsâd sô 'l kalkâp pèr iskièsâm!” È pròpe issè ü dè otèr a l'farâ kon me! —

Notèr... a m'sa ardaa ü ko(n) l'otèr è m'kapia mia (m'sa rëfudæi dè kapî?) kosè l'disia sô kosè, pò... dè tradîl, o dè èndèl. Ü dè notèr (disëm issè: 'l sò Bènamî) l'éra gösto sèntâd so in banda a 'l Gèsû: alura 'l Piero 'mpo piö 'fã l'ga fa 'nsèp dè domandaga a 'l Gèsû ki kè l'sarès istâc, kèl: è lü l'ã fac otèr kè pugâs a la spala dèl Gèsû, è domandaga “ki él kèl, è?”... pèr sèntîs a di issè: — Adès me puce det ü bukû, pò ga l'do —. L'ã pucâd det ü bukû, è g'l'ã dac a 'l Gûda. È, o kè 'l bukû l'g'ê mia piasîd, o kè g'ê mia piasîd kèl kè l'g'ã dic ol Gèsû 'nsèma “Fâl pò sôbèt, kèl kè ta g'et dè fa!”... l'ê saltâd impè è l'ê indâc iviâ dè korsa amô turna... lü è 'l sò diaol, indèla nòc piö èrgupusa dè 'l mond (kè pèrô la prèparaa pòa 'l de piö gluriûs. Pèrô a l'Piero kè l'ïa domandâd... g'ê stac fac nè ü sèp, dè l'amîs kè l'éra èpîd a saî 'l sègrèt: è issè... töc a i ã pensâd pötöst kè 'l Gûda l'g'ïa magare dè 'nda a krompâ amô èrgöt o dè da fò amô èrgota, dato kè l'g'ïa indi ma lü i solc è l'faa la karitâ a i pòèrèc è pòa i spese: abekè l'ura tarda l'éra nè piö ura dè bütige pèr tō, uramai. Ma lü l'indaa a portâ òna mèrkansea sa bèl è pagada! È va dige me kè, sè m'g'ès kapîd det ü dillî dè piö... a l'sarès mia 'ndac dè fò iv!).

L'ê stac kompân d'ü gran rèsprîr bèl fond, pèr ol Gèsû: l'ê turnâd a scarîs in vis, è l'ã dic issè: — Êkola: è issè... scèt l'ê bel è èndîd fò: so a pòst, pisâd è pagâd! È adès... unûr a' «scèt dè òm mandâd a salvâ», è pèr sò mèso dè lü... unûr a 'l Padèr in cel! Sè: lü l'g'ã fac è l'ga farâ unûr a 'l Sipûr, è pòa 'l Sipûr prèst a l'ga farâ unûr a 'l sò scèt! È... kar a otèr i me brae scètòrlòc: a g'ö amô mia tat dè sta ke insêm kon votèr. È indokè 'ndo me staolta, v'l'ö a sa dic... otèr pèr adès a püdí mia èp; nè otèr, nè, mia adoma i güdè: prui ñak, pò! Tèpî be a met, invece, kèl kè va dige amô òna olta, anse va l'komande, sigûr: ol komandamènt dè ülfîs be ü ko' l'otèr! Issè kompân kè v'ö ülfîd be me, g'î dè ülfîs be a otèr! L'ê dè kèl... kè töc i èdèrà è i digèrà “kèi lè i è i sò amîs

dè lù lã”: sè i vèdèrà kè sa ùlí be kompân kè ò fac è v’ò dic me; è mia dè kuak sèn d’otèr... kè portèrî a 'l kòl o a 'l bras! —

Alura l’g’ã domanda Piero: — Ma te 'ndet via? È 'ndo ed pò, è? —

— Ta l’dige amò òna olta: 'ndokè 'ndo me adès... pèr intât te ta pödèt mia èpèm dre. Piò tarde... dòpo, sè: ma adès nò — — Me n’n’ò asè kè ta sapièt kè me so pront a da akâ la me eta pèr te, me! — — A sè, sènsotèr! Pèrò, 'ntat iskòltèm be me, te: te... ta dige me, kè... prima dè kantâ l’gal... trè olte te ta m’èvrèt ña kòpòsíd, me!

KO KUATORDÈS : LA VIA A 'L PADÈR

— Cápètla mia, adès, te... è pè otèr, iiga mia pura pè rabbia! Otèr g’í fidüca dè 'l Si-
nûr, kompân kè n’n’ò me, nè... è g’í 'mpo dè fidüca pòa dè me, mia ira? Alura, sè
adès va dige issè kè 'ndo via, l’è pèrkê 'ndo aante a preparâ è a mèt alurdèn töt, a prè-
parâv ol vòst pòst kè va toka pòa otèr: v’l’ò a be dic, o nò, kè ma èpèrî viadrè, è kè in
ka dè 'l me padèr, det indèl rèp... g’è pòst è dèfâ è unûr pèr töt: otèr kè in tôte i ka dè
rè, 'n töt i dòm è tôte i kapitai dè 'sto mond! Sèdènò, v’avrès ña camâd dre pòa otèr:
pèr indoê... è a fa, pò?! A 'ndo, dokâ: è la strada g’la si; pò èpèrò a töv dre amò, pèr
fav istâ sèmpèr kon me! —

Salta sò Tomâs: — Èe, cèrtosa! A m’ga sa pèmò mia be dè 'ndo ta èpèt... pè 'ndokè
ta sigètèt a di kè ta g’èt dè 'nda... indokè ta ölèt riâ: è m’ga savrà la strada, sè! —

— Fa nègòt Tomâs: la strada la fo me. Anse: so me la strada a pèr votèr, kompân
kè so me la òsta paròla dè èritâ, è 'l vòst pa pèr la eta pèr sèmpèr. G’è nisú dè otèr, kè
pöl riâ a 'l Padèr sènsa pasâ a trèèrs dè' scèt, kè so me. È sè m’í kòpòsíd almeno 'mpo
...in fi d’i kònc ï pò kòpòsíd è sèmò a est ol Padèr, a s’pöl di; mia ira? —

Alura 'l Felèp: — È dàga, kol tò padèr, te! Fàmèl pò èd, òna olta buna: è m’ga n’ã
asè! A pènsaga sò be, ña i tò parèc... mia töt i g’ã idèe tat care... me ma par! —

— A te Felèp! M’istâ 'nsèma dè tat tep, oramai, è... ta ma kòpòsèt è ta ma kapesèt

amô issë pok? Fet komê a di “fâm ved tò padèr”, è? Ki kè m'ă est me sènsa röske dè söka sö i sò ög... a l'ă bèl è est ol Padèr kè dige me! Ölet o nò krêdèga... kè me è lü m'fa töt ü, è? So mia me a invèntâ fò kèl kè va dige; è kèl kè fo me l'ê 'l Padèr a fal pèr me mèso dè me! Dim a tra dokâ, è mia adoma koi orège: padèr è scèt... nè ü sènsa kèl otèr! Övrö mia fac töc i laür kè ö fac... apena pèrmekónt, adoma me koi me ma dè òm, o nò!? È dokâ, krèdiga almeno a i fati, sè ga riî mia nèmô a kapî i paròle! Pò, va dige amô a èrgöt, è èdèrî kè l'sarâ ira: ki kè g'ă fidüca dè me, ol Padèr a l'farâ a pèr sò mèso dè lü kèl kè l'ă fac pèr (me mèso dè) me, è pò dè piö amô! Pèrkê, me adés a 'ndo, è l'rèstèrà ki kè g'ă fidüca dè me, a domandaga a 'l Padèr dè fa amô dèi gran laür kompân dè prima. Pò... sirkimèl amô ak a me, dòpo: kè, insèm, a m'ga farâ amô tat unûr a 'l Siñûr, notèr! Otèr ülim be sèmpèr a me, è 'ndiga dre sèmpèr a kèl kè v'ö fac ved me, otèr. È me va dige sèmô kè pregèrö ol Padèr pèr dav sèmpèr öna forsa, pèr tètèv sald bè [bèi salc det] indèla forsa dèla èritâ kè salva, kèla kè 'l mond katív a l'ê mia bu dè otèp, pèrkê nè i a kòpòs nè i a öl! Otèr la kòpòsî... pèrkê in prâtika l'ê sèmô ke kon votèr, è kon votèr la starâ sèmpèr! A rèstèrî nè mai örfèp, otèr! Ol Padèr l'ê sèmpèr kon votèr, è pòa me turnèrö, dèkempö; akâ sè 'l mond katív a l'ma èdèrà piö issè: ma ma èdèrî amô otèr, iv me è iv votèr! È alura sè, kè kòpòsèrî kom'a sto me kol Padèr è ol Padèr kon votèr, kompân kè otèr si ke adés kon me. Règordis, dokâ: ki kè skolta è fa kompân kè dige me, kèl a l'ê me amîs, è i me amîs a i è i amîs a dèl me Padèr, è me è 'l me Padèr a m's'ê sò amîs, sènsa sègrèc! —

A l'g'ă èrgöt dè di pòa 'l Gûda, adés (kèl rèstâd lâ a tâola, dè Gûda): — Maèstro: kom'èla pò, kè kon notèr ta ölet fas kòpòs è rèstâ amîs... è kon kèi otèr nò, è? —

È 'l Gesù a lü è a töc notèr: — A èdèt, kar ol me Gûda: ki kè ma öl mia be a me... l'istâ mia læ cèrto a krèd è a fa kèl kè dige me: è dokâ l'fa mia kèl kè l'dis ol Padèr in cel pèr me mèso dè me. A m's'ê mia notèr, nè me nè otèr... a tèâl fò! Otèr isti sigûrdè kèsto ke: ki kè ma ölerâ be a me è l'ma dèrvèrà fò la sò porta, êkola... nè me nè 'l Padèr ma l'bandunèrà nè mai! Kèi otèr... i sa la èdèrà pò lur... kol Padèr in cel! —

Dòpo ü bèl momènt kè m's'è stac lâ töc pènsûs, kè skuase nè nisú l'traa 'l fiat... l'ã fac amô, lü: — V'ö dic ü sfrak dè laür finankó kè so stac ke kon votèr; ma, mia pura: a 'mparèrî be töt è sa règordèrî töt, a sò tep, kola grassia dè la forsa kè 'l Padèr a l'va mandèrà so dè 'l cel a me nòm. Adès... ma rèsta adoma dè 'ngürâv la pas: va lase ke la me pas... kompân kè in pas so me kon votèr è kol Padèr in cel, è lü kon me è kon votèr! A l'ê mia la sò pas dèl mond fals è kafiv... kè kèl a l'ê nè mai dèlbû in pas, è nè l'va lasèrà otèr in pas, kèl! Ma otèr, pèrô, stîm in pas! Sènsa pure, è nè tròp dè prödènsè. Stî sô dè morâl è fis korago! Ìv sèntíd be, o nò, kè v'ö dic issè “a 'ndo è pò èpe”! È, sè ma üli be, sirî kontèc a otèr dè 'ndokè 'ndo me: pèrkè 'ndo lâ dè Ü piö grand dè me... pèr istâ piö be amô kon Lü! Êkola: me v'ö dic ü momènt prima kè l'söcedè, dè manera kè a 'l sò momènt göst otèr disigèv “ma l'sera samô” è sa spaèntigèv mia piö dè tat. Ma adès... a l'kala pròpe pok. Ormai g'è bèl fosk è l've fò ol rè dèl fosk... a dam öna ma (kè i a l'sapie o nò) a fa kèl kè Dio öl... dè faga pò saî a töt ol mond infina a kè pont me va öle be, è ga öle be a 'l Sipûr, ol Dio nòst Padèr in cel! Forsa, dokâ: lèi sô, adès, kè m'va! —

È læac sô m's'è pò 'ndac dè fò a 'l solèt pòst dè pasâ fò la nòc kuando kè m's'éra lâ a la kapitâl è l'faa bèl tep.

KO KÛINDÈS : LA IT — ÜLÎ BE È ÜLÎ MAL

Ma ke, pèrô, sikomè kè m's'è dre a kor a la fi... mèrà a turnâ 'ndre ü falî, pèrkè ga sarès amô tace dè kèi laür dè köntâ sô kè lü l'm'ia dic in kèi pok aþ lâ... kè almeno ü kuak d'i piö importânc okör pròpe mètèi so, intât kè m'sa règorda amô.

Öna olta l'ia parlâd “a la pastura”, dè fas kapî be a d'i pastûr. Ma, prèsempe, ön'otra olta l's'éra spiègâd bènone a koi kontadî, è l'ia dic a prèsapök issè, car sèmpèr a pèr kèi kè 'ndaa a sènt prèdike in sala dutrina:

— Me so 'l vedrûs... è 'l Padèr in cel a l'ê 'l kontadî, è pòa 'l padrû, cèrtosa —. (Ki kè sa règorda dè l'Isai l'ã sa bèl è kapîd: “Ol me amîs a l'g'ia ü bèl tèrè, è i ã mètíd so a

öa...”) — È òpe mèrsa kè la fa mia i sò bèle grate dè öa m'la tèa via... è òpe trapa kè da la sò öa, m'la nèta è m'la stonga so be, kè la böte dè piö. Ki kè skolta kèl kè ga dige me l'è mètfid be, è l've küråd dè 'l Padèr kontadî... è a pato dè rèstâ bèl tèkåd a la it madèr a l'va a bu fi, mèrsa ia koi sò bèle grate prèpe dè bèi gre. Ma sè l'sa dèstèka... a l'sèka adoma. Issè otèr è me. Me so 'l vedrüs, otèr i mèrse: stim bèi tèkâc, è l'piö l'è sigüråd; o dèstèkis via... è l'è sigüråd o 'l mars o 'l fög, pèr i mèrse kè böta mia! Rèstim tèkâc be a me, otèr, è tèpi tèkade be i me paròle, è dòpo domandì kèl kè g'ï öia, kè l'otèpèrî: pèrkê, l'è kèsto ke 'l sò ant dèl kontadî è padrû: kè 'l sò laorâ l'fröte be, è i ram dèla sò it i sie bèi kargâc... è otèr, i me amîs, töc kontèc —.

Ön'otra olta l'ã dic issè:

— Inkò m'parla dè amûr. Kompân kè ü padèr a l'ga öl be a 'l sò scèt, è kompân kè 'l Padèr in cel a l'ma öl be a me, issè me va öle be a otèr. È issè otèr g'ï dè ülm be a me. È pèr vülím be a me... otèr firí kèl kè v'ö fac imparâ me: kompân kè me fo kèl kè l'völ ol Padèr, dè scèt kè so è kè ga tèpe a üliga be è kè l'ma öle be! Me, pò, v'ö ülfid be a otèr kompân kè g'ö ülfid be a 'l Padèr: è issè ma sa spète a dè otèr kè ma üligèv be, è figèv kèl kè v'ö dic me, kompân kè me ö fac kèl kè l'm'ã dic ol Padèr. Adoma issè pödèrî sta be pò ès dèlbû kontèc, kompân kè sto be è so kontèt me. Me v'l'ö dic: g'ï adoma dè ülis be ü ko' l'otèr, kompân kè v'ö ülfid be me. È dèkè mia tat a va forö èd fin'a kè pont: pèrkê, ga sarâ nè mai amûr piö grand dè kèl dè da 'nfin'a la eta pèr i sò amîs... fò kè dala via pèr i sò aèrsare: ma kèsta l'è adoma fantasea, nè!? È otèr kè fi kompân kè va dige me, otèr issè si i me amîs. Mia i me sèrvidûr, o bagai o bòca! Kèi... dè 'l padrû i g'ã adoma pura, è i ga öbèdès: ma i g'ã mia dè mèt det ol nas indi sò afare dè lü! Amîs, invece, otèr: pèrkê me g'ö mia dè sègrèc kon votèr, kompân dè 'l Padèr in cel kon me, kè me v'l'ö fac kòpòs. È òi be a krèd kè pòa otèr sirí pronc a da la eta pèr me —.

— Pènsi mia dè ïm sirkåd fò otèr, pèr vèpèm dre a me. A so stac me kè v'ö sirkåd fò otèr, è mia èrgüdotèr, è v'ö sirkåd fò è trac insèm pèr vès somnâc fò aturèn è fa

krès tace fröc. È pèr fa kè l'krèse èrgöt kè marüda, otèr domandiga sèmpèr èrgöt a 'l Padèr in cel: kè... sè l'è pèr amûr ü dè l'otèr, indèl me nòm töt a l'va sarâ a koncèdîd. Sè pò i va tratèrâ mal pèr ol mal k'i va ölerâ... ïvrî sèmô est kè prima l'è stac issè a kon me! I va ölerâ mal pèrkê sa tirî fò dè la sò bröta risma... è lur i ölerâ mia ês trac fò. A v'l'ö a samô dic: g'ê mia inviäd piö importânt dè kèl kè i a manda! Ki kè ma pèrsèguita me l'va pèrsègüitèrâ pò a otèr, è kèi kè i avrâ ultâd a mal i me diskörs i farâ stès pò a koi vösc: i katfv i ga rièrâ mia sò... ma a 'l sò tep ga tokèrâ rinkorsès kè kèl k'i v'ã fac a otèr i m'l'ã fac a me, è kèl k'i m'ã fac a me, i g'l'ã fac a kèl kè l'm'ã mandâd ke me! I pödèrâ magare a ïga öna sküsa, dè prènsepe, kèi k'i m'ã nè est pè sèntîd me; ma... nè öna sküsa i g'avrâ kèi k'i m'ã est kon votèr a fa kèl kè ö fac, è mia adoma a cicarâ! È nè kèi k'i va èdèrâ otèr a fa kèl kè firî, mia adoma a parlâ! A sè: kèi kè èd mia ma i sèra fò i ög, kè i skolta mia ma sèra fò i orège... kèi tèstârc a ülm mal a me è pò a otèr, sènsa nè rèsü kè tèn... abek'i fage mia d'otèr kè fa dèntâ ira la Bibia de pèr de... kèi, i sa mèt mia adoma kontra dè otèr è kontra dè me, ma i sa mèt kontra 'l Padèr in cel! È i sa la èdèrâ pò lur kon lü... a spiègaga inkèmanera i ã ülid rëfudâ 'l sò sperèt, kè l'ma da ato a me... è l'va darâ sèmpèr ato ak a otèr dè kèl kè sirî è dè kèl kè firî dè be 'ndèl me nòm! —

KO SÈDÈS : LA FORSA DÈL SÏNÛR — INDÖ PÒ ÈÑE

— Otèr dokâ skandalisis nè mai! I va ölerâ piö lâ nè a 'l Dòm nè in sala dutrina, i va sbatèrâ dè fò, pò... l'vepèrâ a 'l de kè ki kè ölerâ kopâv a l'sa inkredèrâ a dè faga unûr è piasèr a 'l SÏnûr adiritüra! Tat be kè lur i ã kòpòsîd, ol SÏnûr... tat kompâp k'i m'ã kòpòsîd be me! È me, òpèmanera... v'l'ö sa dic prima, kèl kè g'ã dè söcèd kuando kè ga sarâ koncèdîd ol sò tep a i sò scèc dèl fosk, k'i sömèèrâ dè ènsèla lur! A v'l'ö mia dic söbèt i prim de kè v'ö sirkâd fò, kosê va tokaa; ma ö prèfèrîd ispètâ dòpo kè ïv vest èrgöt dè bèl. Ma piö m'va inâc, è piö tace laûr a sèntèrî è g'ïvrî dè règordâs... pèr

vîga mia pura a 'l sò momênt kè me g'ovrô dè part. Dènti mia nèk... kuando va dige kè g'ô dè partî: va l'dige me, l'ê mèi pèr votèr, sè me parte. A ò notâd kè kuando va dige kè g'ô dè part... ma domandî mai “è 'ndo ed pò, a?”. È pèr adès a fi be. Töcimanere, va l'dige piö car kè ga rie: me g'ô dè 'nda lâ 'ndokê l'ma cama ol Padèr in cel: è a otèr... dè 'l cel va n'venèrà in kambe òna gran forsa: kè sorô amô me sèmpèr kon votèr, è 'l Padèr kon notèr! La sarâ kèla forsa kè a sò tep la ènèrà fò ak a güdikâ ol mond: è alura sê, kè l'sarâ car kos'a l'ê göst è kos'a l'ê pèkât, kos'a l'ê sègönd èritâ è kosê sbatâd. In prâtika, ki kè l'ê salvâd kon me indèla lüs, è ki kè l'ê kondanâd kol rè dèl fosk, pèr ìm rëfudâd me. È kèla forsa lâ la va tènèrà sald indê 'èritâ, pèrkê la ènèrà dè 'l Sijnûr, kompân kè èpe me; è la sarâ amô a me unûr, dè me è dèl Padèr in cel, kè a me l'ma rëfuda nègöt, è kè... dè 'l me l'ga da fò a töc kèi k'i ma capa me 'nsèma.

— G'avrês amô tace dè kèi laûr dè div... kè g'ô pröpe piö 'l tep asê. Mè v'ô vangeli-sâd finadês kon kèl kè ò trac a me dè 'l volt: è dè 'l volt i fènesèrà fò ol me laorâ. Ò laorâd pèr la sò glòria d'ün otèr, me... è ün otèr a l'portèrà pò a buna fi la mea pò in votèr. Oramai... mia tat, è g'ô pröpe dè partî —

Kèl diskorsî ke... l'éra sèmpèr piö frëkuênt, in öltèm: è notèr, pòta, òna olta a m'faa “Bo...?” è finta dè nègota, ma diolte m'sa domandaa pröpe “kos'èla pò 'sta mènada ke fikèfoi... amô ü falî è g'ô dè part, dèkê mia tat ma toka 'nda... ma èdî amô mia tat, pò ma èdèrî piö pèrô ma èdèrî amô... è?! 'Sto pok è mia tat... è 'ndo stal pò 'ndoê 'sto sò padèr, è?”. Kuando kè l'sa na rinkorsia l'proaa a rèspond. Prèsèmpe òna olta issè:

— A be, skoltim amô me, la indarâ issè: kè prima otèr löcèrî è strèmpierî, intât kè 'l mond kativ a l'gripunèrà; ma dòpo va tokèrà amô a otèr dè ès kontèc, kuando kè ma troèrî amô... dòpo ìm pèrdid pèr ü momênt. Ardî la fomna kè la g'ã dè ïga: prima, l'ê pura è fastöde, l'ê mia ü skèrs è nè ü bicèr dè akua. Ma, apena g'ê riâd fò ol sò scè-tî... la ga pènsa nè piö a la sò fadiga è a la sò pura: la pènsa adoma kè g'ê nasîd ün òm! Issè a pèr votèr: è dèlrèst ista eta ke proisòria l'ê pòa fönèrai, mè a löcâ sè s'völ kampâ! Buna: règordis pötöst kèsto ke: v'ô dic issè, è va dige amô issè kè ma èdèrî

amô, kè va èdèrö amô! È g'ivrí in kör öna kontèntèsa kè nisú è nègöt i pödèrà piö tövla via! Dòpo va rèstèrà piö domande nè dè 'ndoè nè dè kuando; alura 'nvece otèr domandèrî kon me töt kèl kè ölerî, è l'va sarâ koncèdîd. A pènsaga sö be, finadès ï nè mai vülîd nègöt... g'ï mai nè sirkâd nègota insêm kon me, a 'l Padèr. Alura, règor-dis be pèr dopo: domandi, sirkî, è g'ivrí, va mankerâ nè va sarâ réfudâd nègota pèr istâ kontèc komè Dio komanda —

— V'ö dic è va dige tace laür, töt in figure è parâbole. Mia pura, pèrö! A l'vènerâ 'l momènt kè 'ndorö so nè piö a “prèsèmpe” ma parlèrö piö car amô dè komè m'maia! Pèrö, g'ï dè tèn pèr sigúrsemô dè adès kè akâ sè g'ï mia töte care i idèe sö 'l Padèr... sènti ke: a g'è ña 'mbisôn kè ga domande me èrgöt pèr votèr: ma l'è lü 'n pèrsüna kè l'ga tèn a otèr dè piö amô kè otèr ga tènî a me! — ...

È adès, notèr ke m'turnerâ lâ indèl senakol a la sira dèl öltèm goèdè, indokè m's'é-ra rèstâc dòpo kè l'm'ã laâd so i pe a töc, ü pèr ü.

— A, sè: adès l'è ura. So kontèt dè otèr, dè ïv troâd è sirkâd fò, è kè m'ï ülfid be è va si fidâc, è sa fidî kuando va dige kè èpe dè 'l Sijûr, è a 'l Sijûr a 'ndo. Me so stac inviâd dè 'l Padèr, ke indèl mond: è adès a 'ndo via dè 'l mond è turne a 'l Padèr kè l'ma cama — Èrgú dè notèr alura l'g'a dic issè:

— A, êkola: adès sè kè s'komensa a kapiğa det vèrgöt... fò d'ï nëoi. Adès a m'vèd kè ta g'èt i idèe care, è g'è piö 'mbisôn dè tirât fò i laür koi rampî! È dokâ, adès sè kè m'pöl di kè m'ta krèd, kè ta èpèt so dè 'l cel —. Ma 'l Gèsû a notèr:

— A sè... adès ma krèdî, disî? Alura stî atènc be, kosè va dige me adès. Adès a l'ria 'l momènt, è l'è ke, kè sparesèrî töc ü dè sâ ü dè lâ... è ma pièntèrî ke pèrmekónt! Pèr manera dè di “pèrmekónt”, nè: kè g'è sèmpèr ol Padèr kon me, è! Ma öle div car a kè g'l'övrö mia sö kon votèr, dòpo... la mètèrö mia so düra. A l'so, kè g'ivrí dè patî pòa otèr: ma stîm sö dè morâl otèr, kè me l'vènsè, ol mond katív, è mia lü me! —

KO DESSËT : A L'PREGA PÈR I SÒ

Pò, arsâd sô i ôg, l'â dic amô issë: — O Padèr, l'ê ura, pròpe. Unûra 'l tò scèt... kè l'unûr dèl tò scèt a l'ê 'l tò unûr. Ta g'ët dac la eta a lü, pèr fagla riâ a töc kèi ke ta ôlèt: la eta pèr sèmpèr, pèrkê i ta kòpòse te, ol ünèk Sijûr dèl cel è dèla tèra, intât kè i kòpòs ki kè t'ët inviâd. Me, ol tò Gèsû, ol tò krist, a t'ô unurâd ke in tèra, kol fa töt kèl kè ta m'ët dic issë te dè fa; è adès, ta toka a te dè unurâm, o Padèr, kol unûr kè pèr ol tò scèt t'ët fisâd amô prima dè fisâ 'l mond a 'l sò pòst! Ò portâd volt ol tò Nòm Sant a i òmèn kè t'ët sirkâd fò pèrkê ga l'fès kòpòs è unurâ. T'i ët sirkâc fò te, è ta m'i ët dac indimâ a me, è ta m'ët mètid me 'ndi ma a lur: è kon me i ä skoltâd è unurâd la tò paròla santa. I a l'sa be, kè töt kuat ò fac ta l'ët fac te, è kè töt kuat a g'ô köntâd sô a lur ta m'ët dic te a me pèr lur: è l'g'ê indâc be è i t'â dac fidüca, i ga krèd kè so ke a tò nòm è kè ta m'ët mandâd te, a lur. È pòa me ta ringrassie pèrkê ta m'i ët dac, pèrkê in mès a 'l mond katív t'i ët sirkâc fò, pèr me è pèr te. Adès, me t'i lase ke, amô in mès a ü mond katív kè l'ga ôl mia be. Dòpo kè t'i ò tèníc insèma me, ta toka a te adès dè tènèga sô amô la tò ma sô 'l ko, è lasâmèi mia dispèrdís... dòpo kè l'ê partíd kèl kè dispèrdès l'â ülfid. Me èpe, adès, è lur i rèsta ke: i sta ke in mès a ü mond katív kè l'g'i ä in òde kompân kè l'ma ôl mia be a me. Ta sirke mia dè portai via adès pòa lur dè 'l mond, insèm kon me: tènèmèi ke 'ndèla tò èritâ, kè ta m'ët mandâd a portâ ke, pò mânda lur a portala fò amô; kompân kè te ta m'ë mandâd me, me i mande lur! È pèr lur... me adès so pront a 'l sakrèfese, pèrkê pòa lur i ta sie kar è konsakràc dèltót a te, a la tò èritâ, è issë pèr sò mèsò dè lur ta sa n'tirèt insèm amô tace d'otèr... kè pòa pèr kèi ta prege sèmò adès! Tènèmèi insèma töc, Padèr: k'i sie ü kòr sul è ön'ânima sula kompân dè me è te... è töt ol mond a i a ède sanc è töc bèi tè-kâc, è issë l'ma røkòpòse me in lur è Te in notèr... è töt ol mond issë l'kòpòse è 'l proe 'l tò amûr! Finakê, Padèr... kuando t'ët fisâd te, ta ma ferèt troâ amô töc insèma, töc lur kon me indokè so me kon te, indèla tò glòria, kompân kè t'ët sèmò fisâd

prima dè fisâ 'l mond in mès a i stèle, è i stèle 'ndèl tò cel! Padèr Sant, ma dispiâs kè 'l mond katív a l'ta unura mia! Pèrò so kontèt kè lur ke i ta unura sèmô kon me: è issè ta m'èt mia mandâd ke pèr ol pèrnègöt, è 'l tò Nòm Sant me l'ò fac unurâ, è pèr sò mèso dè lur i a unurèrâ amô tace è pò tace... kuace kè l'völèrâ 'l tò amûr kè t'èt fac pasâ dè me, è me l'ò fac pasâ dè lur! Pò, amèn, Padèr: adès me so pront. [Lur nò pè-rò. Dokâ, ta prege: te, fâga mia èd tròp dè isî ol... triönf kè ta set dre a pèparâm a me ke a la kapitâl, dèkè mia tat... a! Têpèmèi insèma te pèr sòbèt dòpo, pèr ol triönf dèl-bû kè ta g'èt pront, kè t'i troe amô è t'i porte 'nkontra amô piö be dè prima!] —

KO DÈSDÔT : A I A CAPA — ĠAL DÈ PIËRO — PILÂT

Dòpo kèl òltèm diskörs ke, issè a mistèriûs, èkol... è l'òltèm bicèr in rèndimèt dè grassie (a l'm'â fac pucâ det ü bukù dè pa pèr ü, kè m'l'â dac amô lü 'n pèrsuna, è l'ga disia sò bènèdisiû, è l'm'â fac pò kapî dè fa amô stès laür issè 'ntra dè notèr, dòpo, pèr règordâs dè lü kè l'avrès dac ânima è kòrp finâ a 'l sang pèr salvâm töc...) a m's'ê lèac sò, dokâ (disie sa prima), è m's'ê inviâc itâ pèr ol solèt pòst dè pregâ è pasâ fò la nòc a i stèle, dèlâ dè 'l sère Cedron, indün ort bèl tènîd k'i sò padrû i ma disia nègota, a fèrmâs lâ.

Ol Gûda... a l'kòpòsia be pòa lü 'l pòst, kè l'éra èpîd lâ tate olte kon notèr. Difati, l'è riâd lâ pòa staolta a lü: ma kondú skuadrû dè soldâc pò dè guardie dèl Dòm, töc kon vèrgöt dè fa car, è armâc a pontî. L'è stac pròpe 'l Gèsû a portâs inâc, kè i a l'sera k'i sîrkaa lü; è l'g'â domandâd ki sîrkâei pò (...kom'a l'ïa fac kèla olta lâ a 'l Gordâ kon notèr). I g'â rèspondîd “A m'sirka 'l Gèsû nasèrè, notèr”: è kuando lü l'g'â dic “so me, kèl!”... a i ã fac töc ü salt indrè, kè l'è staca a kômika: a n'n'è 'ndac in tèra asè kon frakâs è us, è g'è rèsstâd dènâc pèr ü mènút ol Gûda, nigèr kompâp d'ü skòrbâc, kè pè la lüna l'ã ülfid tokâl! Dè sigûr, indèl'èmòsiû è indèl fosk... a sènt “a so me, kèl!” issè fort è car... kèi dè lur piö dèante i avrâ kapîd det vèrgöt tüso “adil ke, 'l Sijûr!” o sè-

dènô “è me so 'l Sijnûr”: è dokâ dè 'stint i sa spètaa manimâ tace fôlmèn è tru è malè-dissiû, magare ütâc dè kuak sôg intrê nëoi è lûna lâ in mès a i piante...

Ma g'ê söcèdid ü belnègöt, è lü bel kuet a l'g'ã dic issè amô “Sîrkî ki pò, dokâ, è?”: è amô öna olta i g'ã dic “ol Gèsû dè Nâsarèt, o nò”, è ön'otra olta l'g'ã rèspondid, è i ê rèsât lâ dè bakalâ:

— A v'ö apena dic issè kè so me, kèl. Sô ke töt pèr votèr. Ma otèr, dè brae, ma lasî 'nda via i me amis ke, nè... kè sirkî mia lur, me ma par” —.

Pèrô ol Piero, a l'ato... l'ga pènsa pak a 'nda via: è traca fò dè sot a 'l mantêl la sò braa sbada (...dè kuando l'g'ia dre öna sbada, pò, ol Piero?!) a i ã sfödrada fò è l'ã mènâd lâ öna tiga a kasaco... dè tèaga via mèsâ orèga a ü sèrvènt dèl kapo d'i prec.

Ol Gèsû, pèrô, l'è stac nè 'mpo kontët, è l'g'ã dic a 'l Piero (ol so brao Piero kèl kè “A, nò, nè: l'söcèderâ nè mai k'i ta fage dè 'l mal, a te... finakê ga so me!”):

— Mêt via la sbada a 'l sò pòst indèl födèr, te! O ta ölèt diolte impèdîm a me dè biv ol me kalès, kè l'me Padèr a l'ma da? — (mia pröpe kèl, dè kalès, k'i sa 'mpènsaa pòa kèi oter du, lâ... kè i'ia a be est a lur sô sô 'l mut kol Mosè è l'Èlî... kè pèrô adès i rîaa mia so).

A sènt issè, soldâc è guardie i g'ê saltâc adôs, a i ã ligâd sô pò i g'l'ã portâd lâ söbèt dè l'Anân (ol sò misër dèl Kaièf grankapoprèt, kè l'ia dic “mèi fan mör ü, kojë rescâ ü macèl gènèrâl”).

Ol sèrvidûr, pòèr Malk a lü, i ã pò köntada sô pèr tace aņ: è sènsa mai kapî 'nkè-manera l'éra pò mia mort dè strèmese o dèsangüâd... o almèn rèsâtâd sèns'ön'orèga!

I g'ê 'ndac dre, sènsa pa skondès è sènsa èdès, ol Piero è ün otèr dè notèr (kèl kè l'l'ia fac capâ) kè l'éra köpòsîd in ka dèl Kaièf è dokâ l'è 'ndac dè det, lü, pèrô mia 'l Piero, kè l'è rèsâtâd lâ sô 'l purtû. Dèlè 'mpo, kèl otèr a 'nda dè fò l'ã est lâ 'l Piero, è l'g'ã dic vèrgöt a la purtinera: è le la g'ã dèrvîd fò akâ a 'l Piero; pèrô a èdèl be la g'ã dic issè, a 'l Piero: — Ta set a te ü d'i amis dè kèl lâ k'i ã capâd, magare, a... kompâņ dè kèstô ke kè a dè fò? —. È 'l Piero “Nò, nò... kandèlôstrèga a te pò a lü!”.

A l'faa frèg è i sèrvidûr è i guardie i'ia fac sô ü bel fögarî pèr iskoldâs sô ü falî.

Ol Piero l's'è mètfid lâ a lü insêm a lur. In ka, ol Anân a l'ga faa sô tate domande a 'l Gèsû... sô i sò prêdike è sô i sò amîs... è 'l Gèsû l'g'ã rèspondîd issê:

— A fa, pò, domandâm a me tace laûr ke a 'l fosk... kè me ò sèmpèr parlâd a 'l car dèl sul in ka dè dutrina è det indèl Dòm, pò fò in piaşa... in mès a töc, nègöt mai dè sègrèt? Domandèga 'mpo a la set kè m'ã sèntîd: lur i ga l'sa be töt, kèl kè ò dic me! —

Öna gwardia, alura, la ga mòla ü saatû sô 'l mostâs è la ga dis issê: — Ga rèspondèt issê, te, a 'l vènèrabèl kapo d'i prec, a? — È 'l Gèsû l'ã fac adoma: — Öi parlâd pröpe issê mal? Fàm vèd in kosê... pò, sè ta g'et vòia, dàmèn ün otèr. Ma sè ò mia parlâd mal kontra òm nè kontra 'l Sipûr... a fa pikâm, te, è? —

Pò, l'Anân a g'l'ã mandâd lâ, ligâd sô, a 'l sò sèndèr.

Intât ol Piero l'éra lâ amô a skoldâs. È èrgû i g'ã dic issê “Me ma sòmèa... kè ta se a te ü d'i amîs dè kèl lâ!”: ma lü amô “Ma nò, nò, kandèlœa, a te!”. Pò a ü sèrvidûr dèl kapo d'i prec, ü parèt dè kèl dè l'orèga a sang lâ indèl ort, a l'g'ã dic “T'ò est a me, sê... lâ 'nsêm a kèl lâ... lâ 'ndèl ort, te!”, è ön'otra olta ol Piero “Lamadöntèna, sakranûnk, dokâ! Áda kè ta sbatèt dè gròs!”: è 'l prim gal... l'ã pò kantâd matina!

Kèi lâ i ã portâd dè fò ol Gèsû è i ã mènâd lâ d'i româ, ma pèrò lur i è mia indâc dè det in prètûra, pèrkè g'éra dè fa Paskua bèi pür, in kèi de lè. Alura, g'è epîd dè fò 'l Pilât, è l'g'ã domandâd kè rása dè aküse k'i g'ïa, pò, kontra ün òm issê. I g'ã a rèspondîd mal, kè sè l'éra mia ü dèlinkuènt a i avrês ña dèsturbâd lü, o nò! Ma lü:

— Adé: fi pör votèr koi vòste lègi, sè l'è mia ròba dè banditi è dè riolüsiû —.

Ma kèi lâ: — A notèr l'è nè konsèntîd dè mèt a mort nisú! Kèsto ke invece ta g'èt pröpe dè mètèmèl a mort!—. (Töt pèr isfarsâ mia kèl kè g'è skriîd so indè Bibia, kè l'avrês mia fac öna mort dè brao èbrè.)

Alura, ol Pilât l'è turnâd dè det è l'ã fac portâ dè det ol Gèsû, pò l'g'ã dic issê:

— Ö sèntîd a di... kè te ta sarèsèt ü rè, pèr i güdè; ün otèr: insèma... o kuntra i Èröd, te, a? —. — Sè t'l'èt sèntîd a di, l'è ü könt. Sè ta ga öt krèd... l'è ün otèr —.

— Stâ atènt komê ta parlèt, te: kè me so mia ü dè otèr, so mia ü gupî, me! A me i

ma t'ã mètfid indimâ i tò, la tò set, i tò kapi è i tò prec: i ta öl mia tat be, ma par. Èt kömbinâd kosê pò, è? —

— La me set, i me kapi? So mia dè ke nè me, invece! Sè me s'ère dè ke... i me soldâc è i me guardie i avrês kombatîd asè, è me sarês mia stac capâd d'i güdè. Ma so mia dè ke me... è na komande, na òi komandâ nisú, ke! —

— A: dokâ dè kuak bande ta komandèt, ta se ü rè, alura: kè fèta dè Palèstina öt te, è?—

— A l'va be akâ “rè”... sè ta l'digèt te, è sè issè m'sa kapès. Sè: l'è la èritâ. È me so a 'l mond apòsta... è apòsta so ke: pèr daga ato a la èritâ dè ens... è ki kè l'è dè la sò banda dè kèl kè adoma Lü l'è töt è sul vira, a 'l ma da a tra a me —

— A, sè, sè... cêrtosa: la èritâ, êkola. Gran bèl laür, pòta, la èritâ. Dipënd... koela, kuando è 'ndoè! — È 'l Pilât l'è indâc dè fò amô dè kèi lâ a diga issè:

— Me... kèl òm ke, ga troe nègöt dè mal. Sènti: l'è Paskua, è dokâ òi faga unûr a i òste fèste grande. Me va dèslibèrèrö fò èrgú, dato kè öle è pöde, kompân kè ö sa fac a dèi otre olte a kontèntâv. Va ala be... kè 'nkö va lage 'nda... kèl rè ke, è? —

Figürâs... sè l'ia indüinâd la músika gösta! I s'è mètfic dre a usâ sö töc insèma, dòpo i prime us: — Ol Barâb! Fò 'l Barâb... mia kèl læ! —

È 'l Barâb... a l'éra ü brigânt dè kèi gròs!

KO DÈSNÓV: FRÖSTÂD, TÈKÂD VÏA, KOPÂD, SOTRÂD

Ol Pilât alura l'ã mandâd a fa fröstâ 'l Gèsû, “ü bèl tratamènt, ma rèkomande: kè i a kòpòse na piö, a edèl, è ga pase i sò bröte skalmane a kèi lâ!”. Dòpo, i soldâc a i ã tra-èstîd sö dè komandânt, ma kondöna kuruna dè spi sö 'l ko: pò i a tuia in gir è i a scafunaa sö, “ol nòst gran bèl rè d'i güdè!”...

Ol Pilât l'è turnâd dè fò dè kèi lâ, è l'g'ã dic issè kè l'ga l'faa ed amô öna olta, pèrkè i sa mètês be 'ndèl ko kè g'éra nègöt pèr fagèn kolpa, dè kopâl, nè pèrikol, dè sèràl sö. È i soldâc i ã portâd de fò a bèla esta in kèl istato lâ, è 'l Pilât i ã adiritüra fac sèntâ so sö' skrap dèl prètûr: — Adil ke, l'òm! — l'ã dic; è l'paria ol krèadûr kè l'ga prèsentaa

a la krèassiû 'l sò laorâ piö bèl. Ma l'vùlia di adoma issè lü, kompö (ko' 'mpo=kon impö=kon ü pok) dè förbèrea: “Él ün òm pèrikulús... kèl istrâs dè òm ke, è? Ü bèl rè, o nò, sènsa sbada ña skaña... dè faga pura a èrgú, o dè èsaltà èrgüdotèr!”.

Pèrò kèi lâ, a èdèl kol mantèl ros è la kuruna (dè spi è sang... ma sèmpèr kuruna!) i daa fò dè forsènâc:

— Töl via dè lè! Anse, töl fò d’i iv! Càpa 'l tò pòst, te, è gúdikèl pò mètèl in krus! Sö sö la krus! —

È 'l Pilât: — In krus... sa l'mètí sò otèr pèr vòst könt, sè pròpe g’i issè òia! Nè l’ã kopâd, nè l’a robâd, v’ò dic! Pò... g’i mia la òsta braa lapidasiû... otèr, a? —

Ma i kapi (a règordâ kèl kè l’ia dic ol Gèsû “forsa dokâ: kèl dè otèr inocènt o sant ...sota lü kol prim plök!”... i ga borla mia, staolta, è) i ga sènt nè piö:

— Notèr... a m’g’ã òna lège, notèr: è pèr la nòsta lège l’g’ã dè mör! Kè, l’s’è camâd “iscèt dèl Dio Grand, Rè in cel! È i krus... i è laûr tò dè te, kapo!” —

A kèla us ke staolta 'l Pilât a l’s’è spaèntâd a ü falinî: kè kome tace româ l’éra söpè-stisiûs asè; è, turnâd dè det, a l’g’ã domandâd a 'l Gèsû dè indokè l’éra, lü... ki èrèl pò ki dèlbû, in fi d’i könc: ma 'l Gèsû l’ga daa nè respòsta. È 'l Pilât:

— Ma digèt piö nègöt? Ta l’set mia, te... kè me pöde dèslibèrât fò... è pöde a mandât in krus, me? — È 'l Gèsû a lü:

— Sè: ma te ta pödèrèsèt nè fam pròpe nègöt, sè èrgú dè 'l volt i ta komandés mia pòa te... è sè a la sò manera i ta komanderês mia 'mpo a lur lâ dè fò. Abè kè i è mia kèi pòèr disgrassiâc lâ dè fò, k’i m’ã mètîd indi ma a te, è... stà pör sigúr, te! —

Ol Pilât l’istrèmpiaa, l’istaa mal indi pap è l’sirkaa dè lasâl indâ è dè tös fò pòa lü dè 'sta bröta stòria ke. Kèi otèr lâ dè fò pèrò i usaa sö sèmpèr piö fort, è i disia ak “Sè ta l’lasèt indâ, ta set mia dè la banda dèl impèradûr! A l’s’è fac rè pèrsòkónt... è dokâ, l’va kontra l’impèradûr!”.

L’è 'ndâc dè fò kon dre 'l Gèsû, l’s’è sèntâd so sö söndú palk indèl sito “Gabat” (ü spias dè la piasa lastrègâd, impö riansâd, indokè g’éra lâ aponto ü baldakî stabèl pèr

töte i okasiû). L'éra igihta dè Paskua è l'éra aturèn a 'l mèsdè; a l'g'ă dic issè amô a kèi otèr lâ in piasa: — Él, o él mia... ü rè d'i òsc? —.

Ma kèi lâ amô: — Ü bèl kòrno! In krus! Sö la sò krus! —.

— Va mèterò sö söndöna krus ü scèt dè rè? —. È kapi è prec istaolta sura töc:

— A m'g'ă ü rè sul, notèr! Ol Cesèr! — (ăda 'mpo te s'i köntaa èrgöt i Èröd, a?!).

A 'sto pont (... “aa, sè, è!? A la fî, töc brae fèdei a Roma, otèr, nè? Bòna: va 'l do me, ol vòst bèl premio kè sa mèritî otèr, adès!”)... a g'l'ă dac indî ma a lur, pèr mètèl in krus. È lur i g'l'ă üd indèi ma, a sò diskreşiû. I g'ă fac botâ in gröpa òna krus... i ä rü-sâd dè fò sö sö l'ispuntû dèl “krane” (“ol Gòlgòt”, in dialèt sò dè lur)... pò lâ i ä tè-kâd iviâ kon du d'otèr: ü dè sà, ü dè lâ, è lü indèlmês. Kei otèr du, kondanâc sèmô d'i româ prima in piena rëgola; lü kon sura ü kartèl fac portâ lâ dè korsa dè 'l Pilât... kè g'éra skriîd sö sura “Gèsû Nasarè Rè Güdë”. Kuando kè kèi lâ i ä lèsîd sö, skriîd so in èbrè in româ è in grek, lè issè isî a la sitâ, a bèlvèd dè töc, pak... i g'ă mandâd a di a 'l Pilât dè mèt sö impiasër kè lü lâ “l'sa camaa rè pèrsòkònt”, mia sènsa nègöt; kè ki kè pasaa fò l'püdia a krèdèga è di dè bèl asè; a i sò fèste, pò! Ma 'l Pilât a l'g'ă fac rès-pönd: “A ò skriîd so issè, issè l'istâ be”; pèr di “afare òst dè otèr, püdi amô fan ak a meno”. (...Töémle pò sö kom'a m'völ: ma g'ê piö stac nè nisú, 'ndè sò stòria dè lur, a portâ kèl titol lè, dòpo dè lü “ol malèdèt kè l'pènd dèl sò lèp, kèl kopât dè fò d'i müre, ol kastigâd dè 'l cel, dè rëgordasèn napiö nisú: otèr kè bènedîn ol rèp!).

I soldâc, dòpo ìl tèkâd via, i ä capâd i sò du èstîc pò i ä spartîc sö... sènsa pèrò tèa sö la tònèga, kè l'éra skuase dè lüso, sènsa küsidüra, dè fatüra ónèka dè sima a fond, è kondú büs òrlâd pèr ol ko (kompâp dè kèla dèl pret a fa l'öfese): kèla, i ä traca a sort intrega: è pò ke l'è stac præcis afâc kompâp kè g'éra samô skriîd so det indèla Bibia: “i s'è spartîc sö i me èstîc, è la me tònèga i g'ă sögâd sö i dadi”; è pròpe issè i ä fac i soldâc!

G'éra lâ apróf a la krus dèl Gèsû la sò madèr, la sorèla dè sò madèr, la Maria dèl Klèof, la Maria Madèlena... lasade èp lâ isî dòpo finîd dè tèkâl via.

Ol Gèsû... kè lâ dênâc a g'éra lâ la sò madèr, è in banda a le ol sò amîs kè m'ã samô camâd “ol sò bènâmî”, è dokâ lur du i ã pròpe sèntîd be... ol Gèsû l'ã dic issè:

— A, sê, fomna... mama! Ádèl ke... ol tò scèt! È te, scèt, àda pò ke... sè i ê laûr dè faga èd a òna madèr! — Alura, l'amîs a g'l'ã faca portâ via a forsa, la madèr, a ü per dè fomne. (È dòpo, dè kèl de lè ol amîs dèl Gèsû l'ã capâd in ka kon lü akâ la madèr dèl Gèsû. ...Insêm a la sò, dè madèr, nè: kè l'éra lâ pò le, è issè, kèl de lâ, l'ã pròpe a est... ü d'i sò scèc in banda a 'l Gèsû indèl sò triónf; abekê pròpe mia kompâñ kè l'ia sèmpèr isperâd le prima... fina lâ a la sena dè Paskua, kè i sò du brae scèc i promètia issè mai be, sèntâc so delbû ü dè sa ü dè lâ in banda a 'l Gèsû!).

Dòpo ü momènt ol Gèsû l'ã dic issè amô: — A g'õ sit —.

G'éra lâ 'l vas dè l'asît dè biv: kondöna sponga infilsada sò söndöna kana... a i ã fac pèr banaga i laèr; alura ol Gèsû l'ã bofâd apena:

— Èkol, adés ga manka piö nègota... õ finîd, sê —.

È... lasâd indâ so ol ko... l'éra a mort.

[Karagrassia, m'ga s'éra mia lâ töc, notèr: kè, alura... otèr kè ü i avrès pò kapîd ‘pròpe: àda ke... koma la a a fèni dèlbû dèltót!’]

Kom'a m'dis notèr... “l'ã dac indrè 'l sò fiat” a 'l sò padèr, prima d'ï fac nè ü tort a èrgú in tèra nè in cel, è sènsa ês nè mai rèultâd kontra 'l Sîpûr è la sò lège santa: pròpe kompâñ kè a sò tep a l'g'avrès dè ï fac ol Adâm, è invece... pèr sò è nòsta disgrassia l'ã pròpe mia fac issè: è issè g'è pò stac imbisôn (è m'è stac fac grassia) dè l'apèl Gèsû in krus!

...Kè adés, dokâ, l'éra pròpe töt indimâ amô a 'l sò padèr sö in cel, è ke in tèra indimâ a kèi tri o kватèr d'i sò kè l'g'ia lâ dênâc, iskuase a piö morc dè lü.

I kapi güdè, dato kè l'éra igiã, i ùlia mia kè i tri òmèñ i stès lâ tèkâc iviâ a esta ol de dèla fèsta, a 'mpèstâ sò 'l sito kola sò malèdissiü k'i sa portaa dre, dè kadaèr: kè, l'éra pò la sò fèsta piö granda, kèla lâ; è alura... i g'ã dic issè a 'l Pilât dè faga spakâ sò i sènöc, pò fai tra so. È issè i soldâc a i ã fac: i g'ã sfrakasâd sò i gambe a i otèr du,

dè fai mör piö alasvèlta o töcimanere dè fai mia tra so 'ntreg; ma a lü nò, pèrkê i ä est a mör; è alura, ü d'i soldâc a l'g'ä dac sota ü kolpêt dè lanca, dè stòmèg a 'l volt: è ga n'è èpîd fò söbèt ol rèst dè sang kè l'g'ïa dèt indèl sò kör, è pò a ü falî komê dè akua.

(...L'akua nòa, pèr la eta nòa, sorsia lâ a dreca dèl dòm növ sègönd ol Èsèkiël; è dre a kèl kè l'ïa pröpe dic a 'l Gèsû “ki kè g'ä sit a l'vèpe sâ dè me, pò l'bie”. A va l'dis ü kè l'ä est töt, è l'dis adoma kè la èritâ, ke dèante a 'l Sijnûr kè l'sa Lü kèl kè l'fa; è i a dis pèr fa in manera kè otèr kè l'î kopôsîd è kè lèsî sò, ga krèdigèv, a lü, a 'l Gèsû è pò a la Bibia, kè l'ïa parlâd pròpiamènta akâ dè la sò sit, prima, è d'i sò òs kè, pröpe kom'a l'apêl dèl sakrèfese, nè ü i sarès istâc iscèpâc sò, è amò dè “ardaga a ü, kè l'éra stac infilsâd sò kola lanca”... è 'n piö kèl kè ò sèmò dic prima, dè 'l Mosè koi sèrpènc fò lâ 'ndèl dèstèrt).

Dòpo kèi fati ke... ol Gosèp dè Arematea, kè l'éra amîs dèl Gèsû, ma pèr prödènsa finadès sènsa mai fas rinkörs d'i otèr güdè... in sègrèt a l'g'ä domandâd a 'l Pilât dè püdfî portâ via ol sò kòrp dèl Gèsû: è l'g'è stac pèrmètîd. A g'è riâd lâ pò a kèl otèr, kè l'éra èpîd lâ dè 'l Gèsû öna olta dè nòc, ol Nikòdèm (è l'g'avrès a prèst kapîd det èrgota dè piö sura ol “nas ön'otra olta”) kè l'ä portâd dre dèi vas dè mera è âlòe mèsçâc sò, ü bel trènta kili dè ròba buna: la proa kè finadès a l'pènsaa dè ïga dè unurâ pèr tat tep la tomba kol sò kòrp dèl Gèsû, dòpo.

Lâ isî a 'l pòst indokè g'éra so i krus, g'éra lâ ün ort gardî kè l'éra pò a pòst dè tombe dè ssiòre... è g'éra det göstö öna tomba nòa, sò dèl Gosèp, nè mò mia dovrada: sikome kè l'éra lâ apróf, è l'éra tarde, kè la sa 'nviaa skuase ormai la fèsta, a i ä mètîd det lâ: è dokâ, koi fase i ä fasâd sò 'mpo a la svèlta ol kòrp dèl Gèsû, pò lasâd lâ i laür dè konsâ è pröfömâ. È 'ntat kè lur i 'ndaa via, a 'l kalâ dèl sul, a i ä est a riâ lâ öna skuadra dè guardie dè 'l Dòm (“a fa, pò?!” i sa domandaa) è mètès lâ dèante a la preda kè la sèraa fò la tomba. [A l'éra pröpe mia ol “Edèn”, kèl gardî lâ; è l'éra ña la sò fòsa dèl Adâm, kèla lâ; pèrò, l'è malfâ a skiâ la 'mprèsiû kè ü laür a l'ga èntraa kol otèr... a l'invèrs: öna svòlta 'ndè stòria!]

KO (V)INTE : A LA SÒ TOMBA DÈ LÛ — PAS A OTÈR

Dòpo la fèsta, ol prim de dèla sètimana de notr'èbrè... la Maria Madèlena l'è 'ndaca là a la tomba de matina bunura, kè g'èra amò fosk, impö prima d'i otre fomne dèla kombrîkola k'i g'ia de troâs là pèr ol tratamènt: è l'ã piö nè troâd là i guardie (i avrà pènsâd, la sira prima o kèla matina lè, “dè sigûr... uramai a l'ria ke piö nisû”; o i éra filade via dòpo ï dèrvîd fò pèr kontrolâ... è a troâ öd?), ma l'ã troâd là spòstada la preda, è deèrta la tomba! A l'è èpida via de korsa, è sikome kè la 'nkuntraa mia kèle otre, l'è indaca là de 'l Piero è pò de 'l sò bènamî dèl Gèsû... è la g'ã dic issè:

— A i ã portâd via ol Gèsû, è m'sa pak indö i ã mèfid! —

Alura “ma nò, 'sa köntèt pò sö... stà atènt kè iura magare...” i du i è partîc söbèt, è i è kurîc là a la tomba. Ol piö suèn l'è riâd là ü momèntî prima, l'ã smicâd det, l'ã sèn-tîd ol pröfóm, l'ã est là i bènde dèsfade sö, ma l'è mia indâc de det. A g'è indâc de det pèr prim ol Piero, apena riâd là: è l'ã est a lü i fase, bötade là a kuak manere in banda a i laür de konsâ, amò pie... è pò la mapa k'i g'ia mèfid sö sö la faca pèr i moske: ma kèla, in banda, bèla ròtòlada sö, là 'n kantû. Dòpo, g'è indâc de det a kèl otèr kè l'èra riâd là pèr prim: è pò lü l'ã est töt be, insèm a 'l Piero kè l'disia sö “ma alura l'è pròpiamenta ira! Sènò... portâl via a fa, sènsa i sò bèndagi... pò piègâ sö be kèsta ke?”: è l'è pak rèstâd pò lü!

I g'ia nè mò de kapî nisû, difati, fin'a kèl momènt là, kè l'èra sèmò skriîd so pròpe kè l'g'ia a de rèsüsità d'i morc, kompâp kè l'ia sa be dic a lü tate olte! È i è turnâc a ka sbalurdîc, sè digèl o digèl mia a la sò madèr de lü. Ma intât, i s'è mètic dre a pènsâ sö kè alura... pöl das... pròpe... l'ia mia parlâd issè a vânvèra, è l'èra pò mia adoma mort è fènida lè, pèr ol pèrnègöt... magare!

Lâ a la tomba, apena saide i nöitâ dèla mort... l'èra riada là pò la Maria de Bèta-pa, kè l'èra kurida là a le a la kapitâl, dòpo la fèsta, akâ sè la Marta la ùlia mia, kè tat... ki kè g'l'avrès camâd indrè, komâ l'ia fac lü kol sò Lasèr, oramai, è?! È pò la,

dispèrada pèr la tomba èrta è öda, la staa lâ a pians: la ga pènsaa pròpe mia a skri-türe o profëc, le: le la ülia èd ol sò kòrp dèl Gèsù. È intât kè la piansia, a ardâ det be aturen... l'ã est dè det du, èstfc sò dè biank, ü a ko è ü a pe dèl pia indokè l'era stac pugâd so 'l Gèsù (sènsotèr i laoraa lâ dè det, l'ã pènsâd; abekê i èstfc...). È kèi du lâ i g'ã dic issè 'nkèmanera piansièla... è le la g'ã rèspondid issè kè èrgû i g'ia portâd iviâ ol sò maèstro è le i a l'sera mia indoè... L'ã ardâd impö in gir amô, la s'èntfid lâ èr-güdotèr, kè pòà lü domândèga kosè piânsèla a fa, sîrkèla kè, pò; è le, kè la sirkaa ü mort, inkrèdèndo kè lü lâ l'era 'l sò padrû dè l'ort: — Adi, padrû: sè l'ï portâd via u, disimèl a me 'ndokè l'ï mètid, kè me 'ndö lâ a 'mbalsamâl sò 'mpo —. È kèl lâ l'g'ã fac, intât kè le la èpia dè fò è la sa ultaa be: — A te... Maria! —.

È le, ardândoga be in faca “ma saral pò pusibol... digèrèt dèlbû: èrèl mia ke mort istèkîd... èrèl mia sò lâ mort in krus... konsâd a kèla manera lâ!”; ma, finfi:

— Öö... Maèstro! —. Pèrkê... l'era 'l Gèsù in pèrsuna!

Kè, pèrò, l'g'ã dic akâ issè sòbèt: — Di è fâ nègöt, adès, ke: pèrkê ma sa fèrme mia ke, adès: so dè vias. Vâ lâ pötöst d'i me parèc è d'i me amîs a diga issè kè ta m'et vest be, è kè me so dre a prèsentâs a 'l Padèr in cel, a 'l nòst Sîpûr, ol Dio Sant, ol me Padèr è Padèr dè töc... prima dè turnâ lè amô dè otèr! —.

È la Maria l'è kurida via a sirkâ i sò amîs dè lü, a rescâ èrgöt, ñak, lâ in sitâ... è a diga issè “L'ö est: me ö est ol nòst maèstro... iv! Pròpe kompân kè m'ã est töc amô 'l me fradèl, ol Lasèr!”.

Va dige mia i parèr sèntfc sò a 'l momènt: pròpe le... köntâ sò...

Kèla sira lâ amô, dèl prim de dèla sètimana dòpo la sò fèsta granda d'i èbrè, i sò amîs i era lâ 'ndü pòst koi porte bèle sprangade, pèr pura d'i güdè k'i èpès a töi è a faga dè 'l mal... sè pò i s'era rinkorsic a lur dè la tomba öda, è i era mia stac lur... otèr kè guai! È invece... issè a ös è finèstre sèrade... g'ê riâd dè det ol Gèsù 'n pèrsuna, a l'sè mètid lâ indèlmès è l'g'ã dic issè: — La me pas a töc votèr! —. Pò l'g'ã fac vèd be i sò ma, i pe, o' stòmèg: koi sèp d'i sò brae fèride èrte, ma nègöt dè sang, nè dè patí.

A i ê pak istâc tœc kontœc, i sœ amîs! È lü l'ã dic amô issœ:

— Sigûr! Pas a otèr! In pas so ke, kompân kè in pas kon votèr a s'ére prima. È so ke a mandâv fœ pèr tœt ol mond, kompân kè so stac mandâd fœ prima me —.

A l'g'ã ardâd a tœc ü pèr ü... kom'a sofiaga det èrgœt [kompân dè 'l krèadûr kè l'ga daa la sœ ânima a 'l sœ bèl impâst dè tèra kè l' dèèntaa pœ ol Adâm...] è l'g'ã dic issœ:

— Sœpèrèt Sant dèl Sijnûr Dio Sant sura dè otèr! A portèrfi fœ in gir ol pèrdû dè 'l cel... è pèrdû l'sarâ! Ma ki kè i a acètèrâ mia... l'sarâ mia pèrdunâd —.

Pœ, salüdâd... l'ê partîd amô kompân kè l'éra riâd dè det.

M'ã dic “a tœc”: pèrœ, g'éra mia lâ invece 'l Tomâs ol sœmêl. È issœ... kuando kè l'ê riâd lâ pœa lü è notèr a m'g'ã dic issœ “Te... m'ã est pœa notèr ol maèstro, mia adoma la Marî!”, lü l'ã dic:

— A sœ...? È... gulaèl... kon du bèi büs in mès a i sœ pe? Ma me va dige issœ kè sè ède mia me i dœ ma kol sèp d'i coc... è puce mia det ol me did indèla sœ fèrida dèla lanca k'i dis tœc... a ga pènsè pœ pak, a krèdèv! —.

Ol de dòpo, i éra lâ amô tœc insèma indè stès pœst... è g'éra lâ pœa 'l Tomâs.

Amô kompân dè l'otra olta, a porte è finèstre tœte sèrade... g'ê èpid dè det ol Gèsû, a l's'ê mètid lâ indèlmès a notèr... pœ l'ã dic amô: — Pas a tœc votèr! —.

L'ã camâd lâ piœ aprœf ol Tomâs, è l'g'ã dic issœ: — Tœ... [santomâs]! Pikèga det ol nas: pœca det ke 'l tœ did, dokâ, è àrdèga be a i me ma! Sœ: slônga sâ la tœ ma, è tœka! È adês, fâm vèd, sè g'ê mèsœ amô dè krèdèga mia... a i tœ amîs! —.

Ol Tomâs, tœt ros fogèt è skuase sprèfondâd è sènsa fiat... a l'ga pènsaa piœ a fèride pè büs: ma, so in sènœc, a l'ga basaa sœ la tœnèga, è l' disia sœ:

— Gèsû... Gèsû... maèstro! A... Dio Sijnûr Bènèdèt! —. È a lü 'l Gèsû:

— Brao, Tomasî! L'ê sâ èrgœt, a èdèga pœ krèdèga; kè... ga n'sarâ sèmpèr a tace k'i èdèrâ tat è tat, ma sènsa mai krèd pœ a nègœt dè nègœt! Adês... ta ma det fidüca: a èdèm è a tokâm! Kompân dè lur, dèlrèst, nè! Èt vest... kè ta püdièt krèdèga pœa a lur? È otèr a la nœsta Maria! Èl pœ ura o nœ, dè dèèntâ set kè ga krèd, adês, o... g'ê

amô èrgöt pèr krèdèga mia, kuak dōbe amô? Ma... dè adès a 'nda innâc, bèac kèi k'i (va) krèdèrà (a otèr) akâ s' i ma tokèrà pa i ma èdèrà piō issè, me; kompâp kè l'è dèl-bû sèmô a bèad ki kè l'm'ă krèdîd sèmô prima dè èdèm òn'otra olta! È adès... tōc a ka, in Galelea, a spètâm lâ —. Pò, via amô òna olta.

(...Parlâ dèficèl, cèrtosa: sa rènde kōnt a me kè l'ma e fò dè la pèna mia kompâp dè akua. Rèndis kōnt a otèr kè lèsî sō, êkola, kè... i ê mia paròle adoma mee: ma i ê a kuak pōera manera akâ ü fil dè eko amô dèla sò paròla ètèrna dèl Sîpûr, lûs è eta èpida so ke in mès a notèr, a nòm Gèsû! Lû l'm'ă fac kōpōs ol sò è nòst padèr: lû kè sò 'l kōr dèl sò padèr a l's'è 'ndormèntâd in fidüca finâ sò la sò krus, è indèl sò kōr a l's'è pò dèsdâd fò amô sōbèt, pèr la sò glòria.)

KO INTÛ` : A KOLASËÛ — PËERO PASTÛR

Pèrò, ol Gèsû l's'è fac vèd amô, dòpo, kom'a l'ïa dic, lâ 'n Galelea.

Prèsèmpe, lâ sò 'l lag dè Tebèriad...

Kèla olta lâ i éra lâ 'l Piero, ol Tomâs, ol Natapël, i du scèc dèl Sèbèdè, è dèi otèr amîs (du o tri). Ol Piero, kèla nòc lâ g'è èpîd vòia dè turnâ fò a pèskâ èrgöt, è i otèr i g'ă dic issè “a m've a notèr, kon te”. A i ê saltâc sò sōndōna barka: ma, ure è ure, i â capâd pa nègota... Intât kè l'sa 'nvia fò a fa car, a i ê a esta dè la ria: è dè so lâ, ü tipo l'ga a 'nkontra, è l'ga fa: — Suènôc... g'ï mia lè diolte èrgöt dè mèt sota i dec, a? —.

I ga rèspond “È...? Nò... finadès pròpe nègota”. È kèl lâ amô:

— Bütî fò la ret lè a ma dreca, dàì, kè va dige me kè katî fò èrgota, staolta! —.

A be: proâ... kosta nègöt... òna olta dè piō òna dè meno... Bōta so la sò ret... è i ga ria nè piō a trala sò: o l'è tèkada so a èrgota sò 'l fond ...o l'è pak karga!

Alura, 'l sò bènamî dèl Gèsû l'ga dis issè a 'l Piero “pèr me... a l'è 'n'angèl, kè l'g'ă dè dim vèrgöt dè 'l nòst maèstro. Anse, àrdèga be: él mia pròpe 'l maèstro, lû lâ? A l'kamina amô sò 'l mar, a l'turna a ria...”.

È 'l Piero, sènsa pènsaga sò dò olte, a l'kaa sò èrgöt dè piö è l'ga usa sò “maèstro, spètèm... fàm vèp lè dè te!?”: pò l'fa pèr kaminâ pòa lü... sènsa règordâs kè m's'ê mia a ria, ma det indèl mar, iñä ü sinkuanta metèr! È issè pò, naturâl: a l'sa troa mal bö-tâd so det indèl'akua, a sbrasâs sò töt è a biv è usâ kom'a l'pöl; finakè l'sa mèt pò dre a nodâ, intât kè i otèr i rema è i tra aladè la ret, istrèpiena dè pès. È, apena saltâc so, i troa lâ ü bèl fõgarî kola sò braa braska, è g'è sa sò ü per dè pès è 'mpo dè pa.

L'éra 'l Gèsù difati; è 'l Piero lâ impè töt imbrombèt... a ardaga, sènsa parlâ.

A l'g'ã dic issè, 'l Gèsù: — Sè ta ülièt riâ ke söc... impö piö dè fidüca, te, è! —

Pò, a töc: — Purti ke impö dè pès frèsk, dokâ! —

Ol Piero l'è saltâd det amò indèl'akua è i ä pò finîd dè tra a ria la ret: o: sènsinkuan-tatrî pès... a di sul kè kèi bu! È la ret la s'è nè strèpada!

È nistü i ga domandaa ki kè l'éra: kè, pòta, oramai, i era töc sigúr asè kè l'püdia ès adoma kè lü... pò anse i sa spètaa kè l'födês amò öna olta lü a domandaga a lur “ma pèr votèr, in fi d'i kõnc... ki soi ki pò, me, a?”.

È lü l'g'ã dic issè dè sbranâs fò a fa kolasiû, pò: sènò, ga rèstaa adoma i rèske brö-stölide... è intât a l'ga pasaa öna brisa dè pès è ü tòk dè pa pèr ü.

L'éra la tèrsa olta kè l'sa faa èd d'i sò òmèp, dòpo turnâd indrè d'i morc. Mia l'öltè-ma, nè: ma öna importanta 'ndèl prèparâ i sò laür kòmê k'i g'ia dè 'nda dòpo, prima dè spèdîm iñä amò töc a la kapitâl è lü “turnâ sò a parègâm ol pòst a notèr”.

È dokâ, kèla olta lâ... kũando kè i ä fac la sò braa kolasiû, issè a brüsapèl a l'g'ã domanda a 'l Piero, lâ dèante a 'l fõgarî (kompân dè lâ 'ndèla kort, i guardie è la sèrvènta): — Simû dè Gòna: ta ma ölet be, a me, te, nè: mia adoma a i me mirâkoi, è? —

È 'l Piero: — A... sè, maèstro! Ta öle be, me! —

È 'l Gèsù: — A l'set... kè me sirke ü pastûr pèr i me apèlf? —

Dèlè 'mpo, l'g'ã domanda amò kompân dè prima:

— Nè, kè ta ma öt be, te, Simû dè Gòna, a... piö tat kop'a i tò barke è a i tò rec è a i tò dè ka k'i ta spèta? —

È 'l Piero: — Cêrtosa, kè a te ta òi be dè piö amô, me, maèstro! —

È 'l Gèsû: — A. Pòa pèr i me bèsôc kè g'ö aturen, a sirkèrês ü pastûr, me —

È delè ü falinî amô: — Dim impö, te, Simû dè Gòna: a m'sèi pò sigûrkè ta ma ölet be a me, te... piö tat kopê a kèsce ke kè adês i ta arda a te pèr sò kapo? —

Ol pòer Piero... l'éra sota tèra. Kè, a sènt amô ol gal... a l'g'äbe pènsâd o mia a kèla bröta nòc lâ... l'è stac bu dè diga issè, amô: — Árda pò te, maèstro! Te ta èdèt det töt, indèl me kôr: ta l'védèt te, sè ta òi be o mia, me: sè ta ölet... ta l'mète pòa so skric. O magare öt mètèm amô a la proa? —

È 'l Gèsû a lü: — Köët, Piero, köët! Amô öna ölta 'nsèma... la me preda è me; è pèr sèmpèr, adês! A i è pröpe issè i pastûr kè sirke me, pèr i me bèsôc è pèr i me anèli! È te... ta dige sèmô a kèsto ke, sa kè m'ga s'ê: t'ènerèt a te gösto 'ndokê so riâd me, te. Dè èg, te... l'vènerâ ü de k'i ta ulterâ lâ è i ta slargèrâ fò i bras, pèr mètèt sò öna èsta ...kè ta pènsèrèsèt nè mai. Ma adês, aante töt, i me brae pèskadûr dè òmèp: s'sa part amô turna! — (Kèl laür ke, pöde div a me kè l'è pò dèentâd vira, me kè va skrie so kèla stòria ke dèl Gèsû: kuando kè pòa 'l Piero g'ê tokâd ol unûr dè mör pèr ol Gèsû... in krus pòa lü! È adì pò otèr... sè pöde o nò divèl a bu dirito.)

...KUA...

Kèla olta lâ amô, dòpo ü bèl momènt kè piö nisú l'ä bofâd... ol Piero, lèâd sò pèr prim dre a 'l Gèsû (è 'mpènsando magare kè ol piö suèn dè töt notèr, ol sò bèpamî dèl Gèsû, kè lâ a la sena l'g'ïa pugâd so ol ko sò la spala, è l'g'ïa domandâd “ki él kèl kè ta tradès, è?”... pènsando magare kè kèl a l'éra mèi lasagèl a ka a la sò madèr, è mia portâl dre in gir pèr ol mond in mès a i pèrîkoi... alura ol Piero) l'ga domanda a 'l Gèsû: — È... è kèl tò anèli, kèl iscèt ke, è, te? —

Ma 'l Gèsû a lü: — Prèöküpès mia pèr lü, te! Prima, ta ma ènerèt viadrè te, a me... è pòa töt i otèr; è lü l'rèsta kèl kè l'è, ol me amis, fin'a kuando turne ke me a töl sò, lü. Te... pènsa kè ta g'et dè ènèm dre te, a me! —

Dè manera kè, piö tarde, ga s'è pò spandìd fò la us kè 'l sò bènamì dèl Gèsù... a l'sarès nè mai mort! Kè 'nvece 'l Gèsù l'ia dic adoma issè “Ènèrò a töl akà lü a sò tep... kuando kè dige me”.

È “lü”, l'è kèl kè amò inkò l'g'ã grassia (mort oramai 'l Piero; mort sotrad viv dè plök, tat tep prima, pò 'l Gakom, sò fradèl dè lü, kuando kè i ä pò fac iskapâ via lü dè Gèrusalèm pèr tögèl fò d'i sgraf a l'Èröd; morta a la sò madèr dèl Gèsù kuak tep prima dè ès èsitâd lü a dè Efès)... a l'è lü kè l'g'ã grassia amò dè tèstimòñâ fin'a 'nkö töt kèi laür ke, è dè skrîèi so pèr votèr... dè manera kè üligèv krèdèga, intât kè g'è amò ke in mè s a otèr pròpe in pèrsuna ü d'i sò prim amís dèl Gèsù.

Tèpi be a met, pèr finì, kè koi sò amís ol Gèsù l'ã fac amò a tace d'otèr sèp... kè i è mia skrîfc so det in kèl libèr ke (nè 'n kuak libretî amò kè cirkula koi nòste lètèr dè apòstoi, ü lâ a Gèrusalèm, ü a Roma: è spere k'i ma rie 'ndi ma ak a me), è kè a üli skrîèi so töt, a sènsa kèl kè g'è söcèdìd amò prèsempe kon kèl otèr Gakom è kol Tomàs, kol Bârnèba è kol Saul dèentâd Paol pò kopâd iskuase 'nsèm a 'l Piero 'nsö a Roma... a ga ölerès töt i libèr dèl mond! Ma, èdèrî pò be kè i è sèmò asè a kèsce ke, dè laür... pèrkè otèr ga krèdigèv kè 'l Gèsù l'è kèl krist, o' scèt inviâd dè 'l Padèr, pèr salvâm töt è pèr impiènm sò töt dè eta pèr sèmpèr.

...Mia kè me äbe dècidìd dè mèt via la pèna, nè!

Kè anse, indèl me ès èsitâd pèr kèl kè prèdike è kè ga do ato dè pèrsuna, ò risèid dè 'l cel amò òn urdèn issè: “È te... te skriv so amò dokâ, dòpo kèl kè g'è söcèdìd, iskriv so kèl kè g'ã dè söcèd... pò màndègèl fò a i famèe dè fèdei indèl mond. Ta l'dige me dè iv... me, ol prim kè ò ènsìd la mort: me ta forö èd prima dè 'l tep kèl kè l'è dre a kapitâ, è pò kèl kè söcèdèrà a la fi, a l'öltèm triöñf kè g'è prèparâd pèr me... Dè manera kè ña te ña nisú dè kèi k'i m'è dac a me sa spaèntigèv... ma, invece, lèsigèv sò kol ko, skoltigèv kol kër è figèv tèsör!”

È alura, stém pò bèi dèsc, fradèi, sèmpèr vèrc a' spherèt... pò kantém sò a öna us su-la: “Amèn: Sipûr, vé ke prèst!”.

[A ta l'dige pò a me, "Siñûr vé ke!"; indèl me dialèt, kompâñ kè in tōc i dialéc dèl mond kè kōñōse mia: a spere... anse, a l'so: in buna kompañia dè èrgüdotèr in òñe dialèt; è spere a kè pò a pèr mè s d'i me paròle a prèsapök, pèr mè s dè kèl kè ta m'èt règalád dè sèntí det indi paròle dèl tò bèñamí, riade ke finá a me... è kè ta m'èt koncèdíd dè kōntá sō amô (abekê issè matèrialôt kompâñ kè so sèmpèr me)... spere a kè ü o du, k'i sará stac kuriûs dè lès sō in bèrgamâsk... ga èñe òia dè lès è dè sènt amô lü, pròpe, ol tò bèñamí; è issè i sènte amô a l'eko pròpe dèla tò us dè te... skñase ora-mai dumela añ dòpo kè l'è èñida fò ke 'n cirkolassiû, in onda sō i nòste mèsure, dè orège è pò dè kōr! Stém sigür è pronc: ol maèstro l'è ke, è l'ma cama!

ÖNA KÖNTA SKUAŞE FEDËL SÒ'L

“VANGËL DEL MARK”

*VANGËL DÈL GËSÛ,
OL KRIST NASARË, SCÈT DÈL SINÛR.*

- pag.* 3.... PRËNSEPE DÈL SÒ VANGËL DÈL GËSÛ,
OL KRIST NASARË, SCÈT DÈL SINÛR (*cap. 1*)
- 6.... TURNÂD INDRË A KAFARËN DÈLË Ü KUAK DE (*2*)
- 9.... INDÂC DÈ DET AMÔ IN SALA DUTRINA (*3*)
- 11.... ÖN'OTRA OLTA, L'ERA LÀ AMÔ A PRËDIKÂ (*4*)
- 14.... ISË, I S'Ë PORTÂC DÈ LÀ DÈ KÈL'OTRA BANDA (*5*)
- 16.... È INDÂC IVIÂ DÈ LÀ, OL GËSÛ (*6*)
- 20.... ÖNA OLTA, G'A S'Ë FAC ATURËN IMPÖ (*7*)
- 23.... È SÈMPËR A KÈLA, ÖNA G'GRAN MÖCA DÈ SET (*8*)
- 26.... SES DE DOPO, L'À TÖLD DRE OL PËRO (*9*)
- 30.... DOPO, DE LE L'S'E INVIAD ILA (*10*)
- 34.... KUAND KE L'E STAC LA BEL APRÖF' (*11*)
- 37.... PO, L'E INDAC INAC PER TÖC (*12*)
- 41.... DOPO, INTAT K'INDAA DE FO (*13*)
- 43.... A L'KALAA DU DE ADOMA (*14*)
- 45.... DÈ PRIMA MATINA, TÖC (*15*)
- 53.... PASÂD FÒ OL SÒ SABAT SANT (*16*)

..... istruzioni di lettura / manéra dè lèsèl sò :

a, b, d, f, l, m, n, p, r, s, t, v : lètre tūso “italiane” (come “italiano”)

â = tònica; à : in voci imperative; ǎ = voci di verbo “avere”

b : a fine parola, pronùncia “p”

c : leggi sempre “c” come in “ci, ce” [*per “ca, chi, che” trovi*]

κ, K : come in “ca, co, cu, chi, che”

d : a fine parola, pronùncia “t”

è : come “è” aperta/larga; ê = tònica o verbo “èssere”; ê = in voci imperative

e : come “é” stretta; ě = tònica o verbo “èssere”; é = in voci imperative

g, G : come in “gi, ge”; finale di parola leggi “c”

g, Ğ : come in “ga, go, gu, ghi, ghe”; finale di parola, leggi “k”

î : “i” di “istinti”; î = tònica; ĩ = voci di “avere”; ì = imperative

ì : come in “più, già, fiocco, media, ...”

ı : come in “foglio, vegliare, egli”

ñ, Ñ : come in “legna, maligno, ignorare”

ò : come “ò”, aperta, larga; ô = tònica; ò = voci imperative

o : come “ó”, chiusa, stretta; ǒ = tònica; o = voci di verbo “avere”

ō : come francese “eu/oeu”; ô = tònica

s : come in “esosì”... non “sospirata”; finale, leggi “eSse”

ś : esse “(e)spirata” peculiare... smiltoscotedesca

u : come italiana “ugo, gufo, Però” e francese “ou”; û = tònica

u : come in “qui, sguardo, frequenza, seguire, quando”

ü : come in “(w)ürstel, e francese “u” netta; û = tònica

ü : “glissata” come u, mai tòniche

v : finale, leggi “f”

parole ordinarimente “piane”, salvo accento tònico espresso

(parole bi/sdruciole e tronche con “ö, ü” : “l” premesso/posposto)

' : avanti consonante = vocale “a, i” soppressa

o' = ol; a' = a 'l; de' = del; sö = sö ol; ko' = kon ol; é = vieni!; à/á = va!'

**I. PRËNSEPE DÈL SÒ VANGĚL DÈL GÈSÙ,
OL KRIST NASARĚ, SCÈT DÈL SIÑÛR.**

[Kì κ'ì a kòñòs mia sèmò, pasènsia:

a sò tep a l'kapesèrà pò a lù kosè òle di kosè, me!]

Pròpe kompân kè l'éra sa skrîid so ol Isai profèt pèr i prèsunër dè iura “Àda, a mande fò dèante a me ol me arâld, kè l'ma prèparerà lù la strada a me, us kè usa sò: fò dè 'l dèstèr!, èñiḡa inkontra a 'l Siñûr kè l'va spèta là amò a Gèrusalèm, pò kuriḡa inkontra pèr sentèr bèi drec”... pròpe, isè êkola, a ḡ'è komparîd in ḡir ol Ḡoân kè l'batèsa, dre là a 'l dèstèr, è l'prèdika a fò òna laanda dè pènitànsa det indèl mar, dè turnâ a ḡalâ nòv pèr acètâ ol pèrdû dè tòc i pèkâc è tèkâ òna eta nòa dre a 'l mèsia kè l'ria.

I indaa là dè lù tace dè kèi κ'ì staa dè ka là aturèn pèr la Ḡòdea, pò a dè la kapitâl, è i sa faa batèsâ dè lù det indèl Ḡordâ, intât κ'ì kòntaa sò i sò pèkâc.

Ol Ḡoân a l'ḡ'era sò ü èstît dè pei dè kamêl, kèl dei profèc d'òna olta, òna sentûra dè kûrâm aturèn a la eta è l'maiaa kaalète è mel sèlvâdèḡa. È l'disia sò isè, a prèdikâ: “Dre a me, n'na ria fò ü piò fort dè me... kè me [*ḡa 'ndo be ñè pèr kaaḡa fò i sò sândai...*] sarès bu ñè pèr acètâ i sò sândai in èrèdetâ me dè lù, è mia lù dè me. Me va fo 'l bañ det indèl'акна, ma lù l'va farâ ü bañ indèla santetâ dèl Siñûr, ü batès dè sperèt, è sirî pronc pèr ol rèñ kè l'ria!”.

L'éra là ritirâd indèl dèstèr pò a 'l Gèsù, ḡalelè dè Nâsarèt, kè l'éra pièntâd là la bütigâ dèl Ḡosèp karpèntèr è la ka dè la sò madèr, la Maria, pèr istâ là 'mpo a pènsâ sò be, dre ispirasiû dè 'l cel. A sta là dèspèrlû è a dèstünâ, l'éra preḡâd tat è pènsâd sò sura i laûr dè sto mond ke è sura 'l sò rèñ dè 'l Siñûr, è l's'éra konfrontâd kol prèncèpe dè 'l mal, kè l'èra pò mètîd a la proa pèr impò, è be a fond.

“Istâ ke a fa a patî la fam, te, κì kè ta l'fa fa? Sè ta set te kèl κ'ì spèta... 'nkèmanera ta proèt pò mia sòbèt ke a fa dèèntâ pa i plòκ?”... a l'ḡa disia. Ma 'l Gèsù a lù:

“Ta g’et a rèsû. Sènsa pa s’kampa mia tat... è ña me. T’èdèrèt pèrô, kè a tep göst gâ so fa dèlbû me kol pa. Abekê... ol pa bu pèr me l’ve mia sô d’i plòk ma so d’ön’otra banda”. Ol sò diaol alura: “Aa... ta set ü fac pèr komandâ sec è paîs, te: mia ol dè-sèrt! Te, fidès dè me te... êñèm dre a me, te, è me ta fo komandâ töt è töc pèr me”. È l’ Gèsû: “A te scôpa! A l’so, kè pèr me... g’ê a dè sirkâ fò: òna bèla armada dè sè-lôc kananë sikare, opör’ òna bèla skuadra spècâl, i esë pür è èsaltâc töc lé a spètâ l’ sò brao düce, nè? È intât ol Ünèk padrû dèlbû sura töc i soldâc dèl mond... kèl, a i a incènsa sô è i gâ usa dre dè g’ranc osana: kè isë Lû ñè i a èd ñè i a sènt, lur”. Kèl otèr a l’gâ fa amô: “A be: è te fâ sènsa dè töc kèi là, fâ pèrtökönt’, te! A ta porte sô me sô là 'n sima: te ta sa bötèt so sota 'l nas dè töc, è dè sig’ür’ i tò brae ângèi k’i ta 'ndora è i ta köstödës... i ta lasa pròpe mia borlà so dè skandol, anse!”. Ma l’ Gèsû, pèr tèala fò: “A g’ulèrô... g’ulèrô a me, t’èdèrèt. Pèrô in sô, a sò tep, mia in so 'nsèm a te... padrû d’i moske!”. Kè isë pò i ã spontada amô lû kuntra 'l sò aèrsare, kèla olta là kompâñ dè sèmpèr, prima è dopo (mia kompâñ dè kèi là... stac dèslibèrâc fò dè l’ Çito... òna olta strèèrsâd fò ol Mar Ros). È là 'ndèl dèsert i bèsce è l’ambiènt a i éra sae kon lû.

Göst in kèi de lé, kè sô la kòsta dèl dèsert a l’prèdikaa fò amô ol Goân kè l’batèsa, g’ê riâd lé dokâ pò a l’ Gèsû, è l’è pasâd det indèl’akua dè l’ Gordâ pò a lû, sota i sò ma dèl Goân. È, intât kè l’vènia fò dè l’akua, l’ã est i cei vèrc, è o’ sperèt sant dè l’ Siñûr kè l’gâ êñia so sô 'l ko in fòsa dè kolömb, è g’ê êñid fò a òna us dè l’ cel isë, kè i ã sèntida in tance: “Ta set te ol me scèt prèfèrîd, dè te sa ante pròpe!”. È dòpo, ol Gèsû l’è turnâd a skomparî amô pèr impò.

Ma òna olta kè l’ Goân a l’è stac mèfid det in prèsus, ol Gèsû l’s’è mèfid dre lû in G’alelea, a prèdikâ fò aturèn ol sò vangël dè l’ Siñûr. È l’disia sô isë, pò:

– A l’è fènid fò ol tep dè spètâ, l’è riâd ke ol Siñûr pèr reñâ! È dokâ, kambì ela, pò mètis dre a 'ndağâ det koi fati, indèl reñ kè spètaèv: è krèdiğâ delbû, kompâñ dè me kè va n’do la nõa –.

Intât kè l'pasa fò dre a 'l laġ dèla Galelea, a l'vèd là ol Simû è l'Andrea sò fradêl κ'î bôta fò i sò rec, kè i éra pò pèskadûr. A l'ġa dis isè: – Èñim dre a me, otèr du, kè me va forò dèntâ pèskadûr pòa dè òmèñ –. È kèi là, pièntade là i sò rec, i ġa a dre a lû! Mia tat piö inâc a l'vèd là ol Ġakom dèl Sèbèdè kol Goân sò fradêl, pòa lur du sura la sò barka, a ġöstâ sò i rec: è i a cama sòbèt akâ lur: è pòa lur du aġa dre a 'l Ġèsû, lasâd là 'l sò padèr padrû sò la sò barka koi sò laorèc.

I va det a Kafarèn è i a pò dè det in sala dutrina, kè l'ê sabat, è l'sa mèt dre a prèdikâ. Töc det là i rèstaa a boka èrta dè kèl kè l'köntaa sò, tat kè i a faa dè maestro kompâñ dè kèi piö sò dè ètâ dè lû κ'î ġ'éra tata spèriensa dè eta, è mia adoma kompâñ dè kèi κ'î stòdia du laûr in krus, i ê bu ü falí dè lès è dè skriv, è i dèta sèmò lèġe lur, ak a bètèġâ è strèparlà. A ġ'éra là in sala dutrina pòa ü pòèr òm sota padrû d'ü sperèt iskifûs, kè l's'è mètîd dre a usâ sò: – Kosè ġ'él pò kosè (dè difèrènsa) intrâ dè notèr è te, è, Ġèsû Nasarè: set vèñîd ke a rüinâm notèr, te, è? Me l'so κî kè ta se dèlbû te: te ta set ü krist dèl Siñûr... töt pèr lû! –. Ma 'l Ġèsû l'ġ'â usâd dre è l'ġ'â dic isè: – Te fâ sito, te: è à via dè kèl òm lé! –. Alura 'l sò diaol isporkisû a i ä strèmasâd so dè svièmènsa, l'ä dac fò òna us dè fa pura... pò l'ê indâc fò dè lû là. Isè κ'î s'è pò spaèntâc asè a töc kèi otèr, tat κ'î sa domandaa ü ko' l'otèr: “Kè laûr él pò mai... ü laûr isè, è? Òna dutrina nòa, è prèdikada pròpe dè maestro... è l'ġa da i sò urdèñ fin'akâ a i diâoi, è fin'a kèi ġa toka daġa skolt!”. È dokâ sa n'parlaa, dè lû è d'i sò laûr, ispèrtöt' in ġir pèr la Galelea.

Èñîc dè fò dè la saladutrina, insêm a 'l Ġakom è a 'l Goân a l'sa porta là a la sò ka dè la sò madòna dèl Simû, kè l'éra in lèc malada be, è isè i ġa l'dis sòbèt a 'l Ġèsû. Lû l'ġa a là apröf', a l'ġa capa indi ma la sò ma dè le, è i a fa lèa sò: le l'ê bèl è sènsa fevra è la sa mèt idrè a sèrvii. Riâd sira e indâc so 'l sul, i ġa porta là òñe sort dè malâc è dè invasâc: töt ol país, in prâtika, l'ê là dè fò dè l'ös, è lû n'na ġuarès tace d'ü mal è d'un otèr è d'i sò diâoi; ma a kèi... a l'ġa pèrmèt mia dè di sò la sò kè lur i a kòñòs be, κî kè l'ê, lû: kè èrġû i püdia a krèd kè alura l'éra a lû ü dè lur.

A la matina dòpo, leâd sô gran prèst, a l'sa mèt là pèrsòkōnt' indū' kantū impō fò dè ma, è l'istâ là a preġā. Ol Simū è i sò amîs i sa mèt dre a sirkaâl, è i a troa è i ġa dis isē: – I ta sirka tōc, ke: t' i et imprèsiunâc be ier sira –. È lū:

– Bèl, è ira, Piero. Pèrò... dèm via, notèr... fò indi paîs ke aturèn, a prèdikâ pòà là. So èñîd insâ apòsta, me; mia pèr mèt so i raîs ke o dèentâ ü kapo dè la set pò skōd ol me prò –. È isē, l'è pò indâc in ġir a prèdikâ indèi sò sale dutrina dè tōta la Galelea, a ġuarî malâc è a kasâ via diâoi.

...A l'ġa sa fa inkuntra ü pòèrôm lèbrûs: tōc aturèn i skapa via, è i so amîs dèl Ġèsû i sirka dè kasâl via dèluntâ; ma lū skuase sòbèt a l'ġa baia dre e l'dis dè lasâl venî lé: è kèl là in sènōc' a i a preġa isē: – Sè te ta òlèt... ta set bu dè fam turnâ nèt è pür! –. Ol Ġèsû, n'n'â a kompatiû, l'islonga so la sò ma, a i a toka pò l'ġa fa:

– Pròpe, so bu, pòde è òle: ġuarés, te! –. Dic è fac: la sò brōta maladia l'è skomparida: lū là l'è bèl nèt è ġuarîd! Ol Ġèsû alura l'ġa dis, impō a brōsk, dè partî sòbèt: – Diġa nèġōt a nisú, te. Vâ pōtōst là a la svèlta a fas vèd dè 'l tò pret... è pòrtè-ġa là la tò ofèrta dè pürifikasiû pèr vès in rēġola kon tōc: sèdènò i ta lasa piō sta kuet, te –. Pòà 'l Ġèsû, ġa par pròdènt dè pasâ mia dè impür' è dè ès tènîd a la larġa dè tōc. Lū là pèrò intât kè l'va via l'è sèmò dre a kōntaġa sò a olta us a tōc ol fatto sò; dè manera kè 'l Ġèsû l'istanta 'mpo, a 'ndâ dè det in paîs, kè i è tōc là dè fò a spètâl è a camâl: pèrò, lū ġa toka sta ü falî a la larġa koi sò amîs... “impür” insèm a lū, là in ġir; ma, a l'ria aladè alistês tata set dè tōte i bande.

2. TURNÂD INDRĒ A KAFARĒN, DÈLĒ Ü KĦAK DE

...a s's'è saîd kè l'éra là in ka, è isē ġa s'è trac insèm tata dè kèla set, kè dè fò dèla sò porta ġ'éra piō nê pòst, intât kè l'prèdikaa.

Ġ'è riâd là a erġŭ' a portâ là ü pòèr paraletèk in barèla, a bras dè kuatr'òmèñ. Ma sikome kè dè tata set kè ġ'éra là dè fò i ġa rîaa mia a rîaġa là aprōf' a 'l Ġèsû, i dèskuarca so ü tōk dè tècî indokè l'è sota lū, i fa 'l pòst è i kala so la barèla kol sò pa-

raletèκ. Ol Gèsû, alura, a èd la sò fidüca dè töc lur... a l'gå dis a 'l pòèrèt: – Brao scèt, te: pèr kèla fidüca κε, ta e pèrdunâc i tò pèkâc –.

G'éra là a ü κυακ iskriâ sèntâc so, è 'ntra dè lur a i éra sa dre a pènsâ sò isě “inkè-manera pò parlèl isě lü κε, è? A l'bestèmiuna! Ki kè pödèrâl pèrdunâ i pèkâc, sè mia adoma 'l Siñûr è adoma là a 'l Dòm, è?!”... pò èrgŷ' ak “Buna, kèsta: pèrdunâd è kastigâd: tènèt ol tò mal... è!?”... È 'l Gèsû, prima amò dè lasai parlâ a olta us... kapîd a bènone kèl κ' i g'ǎ pèr ol κο, a l'gå fa a lur là pròpe:

– Inkèmanera siv pò dre a pènsâ sò kèi laür lé, otèr, è? Él piö bèlfâ, pèr votèr, a diğa isě a ü paraletèκ “i tò pèkâc i t'è pèrdunâc”... òpör dè diğa isě “lèa sò in pe te, tó sò la tò barèla, pò kamîna!”... è? Buna. Pèr fav saí, adès, kè scèt dè òm a l'pöl a di èrgŷt dè 'l pèrdû d' i pèkâc, a l'pöl saí è di kuando sò in cel i pèkâc i è pèrdunâc o mia, è dokâ l'pöl gösto a portâ ol pèrdû κε in tèra, êkola... me, adès, ta diğè a te: léa sò dè lé dokâ... tões sò la tò barèla, è a a ka! –. È kèl là... l'è lêad sò impè bèl drec, l'ǎ töld sò a 'l gŷl la sò barèla pò, sota 'l nas dè töc, l'è indâc dè fò.

A i è ñακ rèsâtèc là töc isbalurdîc!, è dokâ i lòdaa 'l Siñûr a dis sò isě: “M'ǎ ñè mai est èrgŷt dèl gènèr: ü kè l'parla isě car... è pò l'fa i fati piö car amò d' i paròle!”.

Indâc là amò òn'otra olta dre a la ria dèl lağ, tóta la set la sa portaa là dè lü, è lü l'gå prèdikaa. Indâc inâc ü tòκ, pò, l'ǎ est là ol Levi scèt dè Alfě, kè l'éra là sèntâd so a sköd a 'l bankètî d' i gâbèlër, è l'g'ǎ dic isě: – Te... êñèm dre a me, te, inkö' –. È kèl là lêad sò l'g'è indâc idrě, pò anse: l'ǎ portâd là 'l Gèsû è i sò amîs a ka sòa, a maiâ kon lü. È isě, kâpita kè intât kè l'è là sèntâd so a maiâ insêm a lü, g'éra là sèntâc so kon lur akâ dè la set isě isě, intrâ gâbèlër amò è pok dè bu... tace kè 'l Levi n'n'éra fac vèñ dè det dre a 'l Gèsû è a i sò amîs.

I skriâ d' i faresě a èdèl kè lü l'maia in banda a bröta set isě, i gâ dis dre a i sò amîs dè lü “kom'ela pò κε, è, kè l'sa aska a maiâ insêm a i gâbèlër ladèr è tradidûr, è a tace d'otèr pok dè bu?”. Ma i ǎ sèntîc be pòa lü, è l'g'ǎ pò rèspondîd isě:

– So mia êñîd κε a tram dre i sanc, me: ma gösto tace dè kèi otèr κε –.

O forse l'era pötöst "me, i ma spèta mia i töt a pöst... i ma döl nègöt a me; me... i ma cama kèi otèr".

È göst in kèl tep là faresë è sò amîs dèl Goân kè l'batèsaa i éra dre a fa ü d'i sò bèi dësü'. Alura, n'na ria insà dè kèi k'i gâ dis isë: – Inkèmanera pò, faresë è sò amîs dèl Goân i ê sèmpèr dre a fa dësü'... è i tò amîs dè te i sa fa mai vèd a fa dësü', è? –.

È 'l Gèsù l'gâ rèspond: – G'ávrai diolte dè fa dësü', pèr votèr, i invidâc a spuse... intât kè g'ê amò lé i sò spus insèma? Finakê i g'á lé insèm ol sò spus è la spusa... i pöl pròpe mia fa dësü', o nò! Mia pura: l'rièrà a l'sò momènt kè g'í avrà piö là insèma, è alura sé, kè l'sarâ tep dè dësü' a pèr lur. Kè, skolti ke amò otèr, pò kapila dokâ, sè ülí kapî: nò g'ê dè küs sò òna pèsa dè pan g'rès söndü' èstît fröst... sèdè-nò la stòfa nòa suntada det la sa troa mia be kon kèla èga, è isë dòpo... pès dè strèp ol ratòp; è ña nisú' kon du dic dè kono l'mèt det ol sò i noël in rècipiènc dè pèl istagunada: ma i noël in pèl nòa, pèr nò pèrd è i è rècipiènc, k'i scòpèrès pò fò! È me... fo ñè 'l sèrtûr ñè l'ostèr a pèrdî tep è palanke –.

Òna olta, l'era ü sabbat kè l'faa i kuatèr pas pèrmètîc; a pasâ det intramês a du bei kap dè formèt i sò amîs dèl Gèsù i röspaa fò куак ispege, dè sgfanâ pò sgfañâ sö куак gre. A i ä esc dèi faresè, kè i g'á a dic isë söbèt a lü: – Àda lé: fai a fa, pò, kèl kè a 'l sabbat a l'è mia pèrmètîd, è ?! –. È lü l'g'á rèspondîd:

– Ìv mai lèsîd sö otèr, a, kèl kè l'ä fac ol David... è l'era ñèmò mia 'l gfan rè... kèla olta là kè l's'è troâd indèl bisòñ, kè lü pò i sò amîs dè lü i g'éra fam, è? È komâ l'è pò indâc dè det indè sò ka dèl Siñûr, a 'l sò tep dèl gfan pret ol Abëatar, è l'ä maiâd sö i pa sanc... k'i pöl maiân adoma kè i prec, è invece i n'n'ä maiâd, lü è i sò kompâr? –. È l'gâ disia a isë: – À là... a otèr! Ol sabbat a l'è fac pèr l'òm, dè fa fèsta; è mia la fèsta dèl òm pèr osèrvâ i proebisiû dèl sabbat. È dokâ, êkola: scèt dè òm padrû a dèl sabbat, mia sabbat padrû dè l'òm! O mağare... otèr si bu dè fa dèntâ mal pòa kèl kè l'è be... fac a 'l sabbat, è? –.

3. INDÁC DÈ DET AMÔ IN SALA DUTRINA

kè g'éra là a ü pòèrôm kondöna ma paralizada, lur là... i staa là a ardağa, pèr vèd impö sè diolte i a faa g'uarî a 'l sabat, dè ĩğa èrgöta dè piö pèr aküsâl, dòpo. Difati, lü l'ğa fa, a l'òm dè la ma stenka:

– Lêa sö dè lé, te... pò mètès ke indèlmês –. Pò l'ğa domanda a kèi otèr:

– Sègönd votèr... i òsc könc kè fi sö otèr è i òste rëgöle kè fi sö sura i rëgöle dè-la Bibia... él piö tat lècèt, a 'l sabat, a fa dè 'l be a èrgü', o fağa dè 'l mal, salvâ öna eta o fa mör, è? Pò, él padrû dè nas mia o dè mör mia a 'l sabat, ol òm, a? Pèrò, dè fağa sö i sò rëgöle a 'l de dèla fèsta, kèl sé l'è padrû, me dige: è dokâ, l'farâ pò sö adoma dèi rëgöle pèr ol sò be... mia pèr inkadenâs sö piö tat kè i otèr ses de indillaûr, o nò! –.

È kèi là pèrò i faa adoma kè sito. Alura lü, ñèk pèr ol sò kör dür dè kèi là... a l'g'ã infina ardâd impö mal, kondú s'guarsên dè trèers, pò, a kèl pòèr òm là, a l'g'ã dic isè: – Slóngâ so be la tò ma, te! –. Sènsa ñè tokağla lü, nè: mia kom'a s'fa kondün asèn sòp. È lü là... a l'ato i ã dèrvida fò, è l'è staca rèsanada.

Ma i osèrvânc, i pètemî dèl sabat, apena indác dè fò dè là, a i ã fac parlamèt koi sò partisâ dèl Èròd kontra 'l Gjesû pèr vèd impö komâ töl fò öna buna olta.

Ol Gjesû, lü, l's'è portâd ilâ dre a 'l lağ' koi sò amîs: ma g'a indaa dre a ü bèl muntû dè set dè tötâ la rëgû, anse pòa dè la Gödea è dè la Kapitâl è dè l'Edömea, pòa dè là dè 'l Gordâ; è finâ dè aturèn a Tir è a Sidû, amô ü karèt dè set, a sènt kosê l'éra sa fac, i èñia insâ dè lü. Alura, l'g'ã dic isè a i sò amîs dè tènègâ pront öna barka, pèr restâ pò mia skisâd det indèla rèsâ, kè... sikome kè n'na g'uarîa sö ü sfrak, töt kèi κ'í g'éra adôs vèrgöt dè mal i g'a sa strènsia adôs a lü pèr tokâl. È tace sperèc iski-fûs, pò, komâ l'ğa riaa apröf' i g'a faa bötâ so dènac in sènöc' i sò pòèr kliènc è i usaa sö isè: “A te, scèt dèl Siñûr!”. Lü pèrò l'ğa baiaa dre saldo, dè fağa mia köntâ sö isè.

Ü bèl de... l'è indác sö ü falî a 'l volt, è là l'kataa fò kèi kè l'vülia κ'í g'a indès dre

a lü: è kèi κ'í ülia i g̃a staa sèmpèr idrè. Intrâ kèi, a n'n'ă markâd dudès kè l'g'ă dac nòm i sò apôstoi, i sò misiunare, κ'í g̃a stès piö isî a lü pèr prèparai be è dòpo mandai fò a prèdikâ, bu a lur dè g̃uarî è dè kasâ via diâoi.

Isè dokâ, l's'ê trac insêm i sò dudès, intrâ kèi kè l'g'éra dre dè solèt: ol Simû, kè dòpo i a camèrà “Piero la preda”, kol Andreî sò fradêl; ol Gakom iscèt dèl Sèbèdè kol sò fradêl Goanî, kè dòpo i a camèrà “i fòmèlgatruna”; ol Felëp; ol Natañèl Bortol; ol Levi Matè; ol Tomâs; ol Gakomí sò scèt dè Alfè; ol Gūda Tadè; ol Simunî d'i Kananè; è l' Gūda l'Eskariôt, kèl kè pò l'avrès a èndid fò ol Gèsû.

Insêm a i pèskadûr, g'éra det ü d'i tase, ü kè stōdiaa dè skrîa, ü per dè pastûr è kontadî, è amô d'otèr: insoma, pròpe òna bèla kombrîkola, è gran brao lü a tènèi 'nsèma bèi pacifèk.

Turnâd so a ka, là i sa tra insêm amô tata set, κ'í g̃a riaa piö ñè a troâ ü momènt dè maiâ èrgōt. A sènt kèi laûr ke... i ve 'nsâ i sò parèc dè lü, pèr töl sò è portâl iviâ, kè i sa disia isè: “a l'ê fò dè ko... kè fiğüre kè l'ma fa fa a tōc! È adès, a l'ma sa mèt dre ak a saltâm i pasc, è a fãmèi saltâ. Isè sé kè m'rièrà dèluntâ! Kon kèl kè l'pödèrès capâ 'nvece, pèr töt ol be κ'í dis kè l'g̃a fa a tace!”.

È pòa i skrîa èñic insâ dè la kapitâl a sèntèl i disia isè “l'ê so a padrû sota ü diaol”. È anse pòa isè: “A l'kasa via i diâoi... in sò nòm dèl sò kapo d'i diâoi!”.

Alura lü i a cama lé è l'g̃a kōnta sò isè, kondú'prèsèmpe:

– Sègōnd votèr dokâ, pödèrâl vês, kè diaol kasa via diaol, è? Ü rèâm ispartid sò in du o tri... a l'dūra mai piö dè rèâm intrèg, è isè pòa ü kasât ispakâd sò in du l'ê ñè pio ü kasât. È dokâ, sè a l' kapo d'i diâoi i g̃a fa kontra a i sò skerâ... a l'g'ă mia tat dè dūrâ, anse l'ê bèl è tèad fò. Ma òlèrî mal, alura... sè va fo èd kè l' kapo diaol a l'kōnta piö nègota, è? O sedèno skulti ke amô. L'ê ira pötōst kè nisú l'pöl indâ dè det in ka d'un òm fort è riağa a robağa i sò or, sè prima a l'liğa mia sò kèl òm fort là. Adoma sè l'ê piö fort lü dè kèl là, dokâ... adoma isè l'g̃a rièrà a skasinağa fò la ka. È adès fi pò otèr, kon me kè kase via diâoi. Avrès liğad sò ol sò kapo, sè in ka

sòa komandèrès me, o nò! Va l'digè me, è l'ê ira, kè i òmèñ... gfa sarâ pèrdunâd töt ...finâ a i sò bèstèmie, sè i g'ávra riâd a bèstèmiâ dò olte in veta; ma... nègõt dè pèrdû pèr kèl kè l'avrà rëfudâd o bèstèmiâd, lü, o' sperèt sant a camâl isperèt malèdèt: a l'sa tèñerâ pèr sèmpèr ol sò brao pèkât! –.

È kèi là gòsto: “A, sé: l'ê pròpe invasâd dè 'l diaol, otèr kè sant!”.

I ria là a i sò, adès, la sò madèr è i sò dè ka, i sa fërma là dè fò è i a manda a camâ, kè l'ê là indèlmès a ü muntû dè set sèntada so. I gfa dis isè, èrgû: – Àda kè g'è là dè fò la tò madèr è i tò dè ka... k'i ta sirka... dè 'ndâ là a maiâ èrgõt insèma –. È lü l'g'ã rëspond isè: – Ki: me madèr è kèi dèla me famèa, a? –. Pò, ardândogfa in çir a kèi kè g'èra là sèntâc so aturèn a lü, l'fa: – Àdèi ke... la me madèr è i me fradèi: ki kè skolta è fa kèl kè dis è òl ol Siñûr: ü isè l'ê me fradèl è me sorèla è me madèr. È la me madèr è i me dè ka... i farâ (*i maièrà*) pòa lur kèl kè òl ol Siñûr: kè l'ê pò kèl, ol me maiâ dè me –.

4. ÒN'OTRA OLTA, L'ÉRA LÀ AMÔ A PRÈDIKÂ

dre a 'l laç, è dè tata set kè gfa s'èra trac aturèn g'ã tokâd saltâ sò pò sèntâs so sòndöna barka det indèl laç, kon tötâ kèla set là dre a la ria, a 'l söc. È l'gfa faa imparâ tace bèi laûr, töt a prèsempe; è l'gfa köntaa sò, pèr faça imparâ...

– Sènti ke otèr... Ol nòst kontadî, sò in kolina, êkola, l'ê indâc fò a somnâ la sò somesa. È dokâ, gfa söcèd kè intât kè lü l'ispandia fò dè sà è dè là, öna part d'i sò gre i g'è ridolâc so a sò 'l sèntèr là in banda, è isè g'è èñîd so i osèi è i ã bèkâc sò. Òn'otra part, i g'è borlâc so indi tokèi dè söl kè sota l'éra preda, è sura adoma kè öna spolvèrada dè tèra: è isè, i è spontâc a prèst, kè g'èra mia fond asè; ma, lèâd ol sul bèl kold, a i g'è a prèst sèkâc là, sènsa raîs. Òn'otra part i gfa s'è kasâc det indèl mès a i spi de la sesa... è i spi a krès lur a i ã a sofègâc det, è ñè lé g'è èñîd fò nègõt dè bu. Tatotra part, menomâl, a i è fèñîc det indèl sò tèrè bu è i ã portâd ol sò bèl fröt, i è spontâc gösc, è i è krèsîc be, è dè ke i ã dac ol trènta, dè là 'l sèsanta, è dè là

ol sènto pèr ü... otèr kè des! –. Pò l'g'ǎ suntâd là: – È ki kè òl dovrâ be i sò orège... l'sirke pòa dè kapî, mia adoma dè sènt, òna olta tat! –.

Dopo, kuando κ'î ê stac là lur pèrsòkònt', i sò amîs i g'ǎ pò fac dèi domande, sònkèl'èsèmpe là, è lü l'g'ǎ dic isè, a lur:

– Va be. A otèr va e règalâd dè püdi kapiġa det vèrgota, dèl mistèr dèl rēñ dèl Siñûr. Ma pèr kèi otèr là dè fò... töt a l'g'ǎ dè rèstâ a prèsempe; tat, komâ l'dis ol Isai: “î ède kèl κ'î èd, ma i ġa èd mia det ol süġo; i sènte kèl κ'î sènt, ma i ġa sènt mia det o sperèt, dioltemai dè konvèrtîs è dè ès pèrdunâc”: i ġa èd nê i ġa sènt mai asè dè riaġa a konvèrtîs, a domandâ pò iġa ol sò pèrdû. Pròpe kompâñ d'î sò brae rè a i us d'î profèc: a i a sèntia... pò i sa mètia ‘nsèma a i rè paġã là ‘nturèn! –.

Pò, a lur dokâ l'ġa spieġa : – Kèl èsèmpe ke... ma l'kapî pò mia ña otèr, è? È alura firî komê pò a kapimèn tace d'otèr a piö dèficcèi... è?! Ol kontadî, l'è ki kè l'è fò a somnâ la sò braa paròla dèl Siñûr. Dre a 'l sèntèr, a l'völ di... kèi kè la paròla la ġa ria ακ, a lur: ma apena kè i a sènt, a l'ria pòa 'l sò diaol a portaġla via. Stès laür là indokè g'ê adoma òna spolvèrada dè tèra sura 'l dūr: la sò braa paròla... i a sènt a lur, è sòbèt ontera, ακ; ma... sikome κ'î g'ǎ mia tèra sota, dè faġa fa i raîs indèl sò kør, barlafüs'ò lenki kè i è... sè pèr la paròla dèl Siñûr ġa toka dè fadiġã o patî èrġõt, i sa n'fa skandol, è adio. G'ñ'è a dè kèi κ'î capa det la somesa in mèa a i sò bröc ispî: è i è kèi κ'î ã skoltâd sé la paròla gòsta: ma... salta fò i afare dèl mond, i smañe dè dèentâ siòr, è òie dè òñe sort... κ'î a sofeġa so, è i ġa lasa mia portâ 'l sò brao fröt. A la bunura, nè, g'ê a kèi κ'î skolta la sò bèla paròla dèl Siñûr è i a mèt det be in kør, è i porta 'l sò brao prò, ki 'l trènta ki sesanta ki sènto. A l'è prima ol Siñûr, a somnâ ke 'n mèa a notèr; è dòpo portâd fröt notèr... ma e dac ακ a notèr dè somnâ fò... sènsa sta lé a tēñ a ma –. Pò, l'ġa disia sò amò:

– A s'tòerâ sò, diolte, la lanternâ impiada pèr mètela sota 'l lèc... o det indè kra-dènsa, è? O mia pötòst pèr tèkala sò sò 'l lanternare, a? Pò, g'ê ña laür dè sta sèm-pèr iskondîd... sè mia pròpe pèr vès mèfîd a bèlvèd a 'l sò tep; nê g'ê pòst sèġrèt tat

niçër, kè l'salte mia fò a la lüs dèl sul, κuanchè la g'è ria adòs. Ki kè g'ǎ i sò bèle orège, dokâ, a l'kapése òna olta buna! –.

Pò a lur amò l'g'a disia a isë: – Stìm pò atênc be, a kèl kè skoltî adês. Kola stèsa mèsüra kè dovrî pèr mèsüraça a i otèr... va ëñerà mèsürâd ακ a otèr, pròpe; dè piö o dè meno, komâ fi otèr: a ki kè g'ǎ òna buna mèsüra g'a sarâ dac in sonta, a ki kè sta indrë g'a sarâ töld via ακ a lü dè 'l sò –.

È pò l'g'a disia amò isë: – A l'ê fac isë, ol reñ dèl Siñûr. Kompâñ d'un òm kè l'ǎ somnâd fò indèl tèrë la sò somesa, pò dè nòc a l'dorma è dè 'l de l'fa tötötèr, è intât la somesa la böta è la krès, è lü 'sa ñак fal komê 'l tèrë pèrsòkönt'... prima a da fò 'l sò fil dè èrba, è dòpo la sò speça, è dòpo indè speça g'è det pie d'i sò bèi g're. È a 'l sò tep κ'i g're i è bèi marúć... forsa kol piçës, kè l'ê bèl è ura dè tèâ sò: kè pròpe pèr kèl a s'somna s'дакуа è s'règ'oi: pèr fa 'l pa! –.

Pò l'ǎ köntâd sò a kèsta κε:– Ma l'paraçunèrai a kosè pò, ol reñ dèl Siñûr, amò, è? A m'dovrèrai kosè, dè fal κapî? A l'ê kompâñ d'ü grèni dè senès kè... κuanchè ta l'somnèt det indèl tèrë l'ê la piö picèna dè tôte i somese dèl ort, ma, òna olta somnada... la krès, è la dèènta a piö granda dè tôte i èrbe dèl ort, è la fa fò dèi bèi ramètî asè pèr i osèlî dèl cel dè puçâs so a la sò ombrea –.

...È kon tace paraçû dèl genèr a l'g'a faa sènt la paròla dèl Siñûr a sò mèsüra dè kèl kè i éra bu dè κapiga det; è a i otèr a l'g'a disia mai ñè nèçdòt sènsa indâ là a paraçû... ma a i sò amîs, dòpo, in konfidènsa, l'sirkaa dè faça κapî piö be.

Kèl de là, riâd sira, l'g'a dis isë: – Dèm dè là sönkèl'otra ria, notèr –. È lur, mandada a ka la set, lü i a tō sō in barka isë komâ l'ê lé, sènsa laür gròs ñè ripâr, è via kon dre dèi otre barke amò. Manimâ, salta fò òna fòria dè ènt, i onde i sbat la barka, kè l'ê sa dre a impièni's sò: ma lü là infonta l'istâ là a dormî kol sò κo söndü' küsî. Alura, i a dèda pò fò è i g'a fa: – Te maèstro... ta intèrèsèl pròpe nèçdòt a te, kè m'va a fond κε, è?! –. È lü, dèsdâd fò... l'g'a usa dre isë a 'l vènt, è a l'აკua dèl laç' a l'g'a dis isë: – Sito te... è te, κöeta! –. È 'l vènt a l'ê smors... è l'აკua l'ê piata.

Pò l'gã dis isë, a lur: – A fa g'í pura otèr, è? G'í pròpe ñèmò mia impö dè fidüca? –

Kèi là alura i s'è strèmîc iskuase dè piö amô, kè i sa disia isë ü kol otèr:

– Ma ki él pò ki lü ke in fi d'i kõnc... kè finâ a 'l vènt è 'l mar i gã da skolt, è?! –.

E 'nvece, g'avrès be tokâd imparâ a fidâs de lü pòa 'ntat ke l'dormia, o nò!?

5. ISË, I S'Ë PORTÁC DÈ LÀ DÈ KÈL'OTRA BANDA

dèl laq, indèla sò règû d'i Çèrasë. Apena saltâd so 'l Çèsû dè la barka, gã s'è fac inkontra, fò d'i tombe kè g'éra là aturèn, ü, invasâd d'ü bröt diaol purkû, ü pòèrèt kè 'mprâtika l'istaa dè ka indi cimetere, è nisú' i gã riaa piö a tènèl ñakâ koi kadene, kè tate olte samô, inlökètâd sò, l'éra spaçâd fò kadene è lökêc, è nisú' i g'éra riâd a tènèl: a l'éra tötura in mès a i tombe è sò pèr i muc, de è nòc a da fò, è a fas dè 'l mal koi prede. Komâ l'ã est dè luntâ ol Çèsû dokâ, a l'g'è kurîd inkontra rabiûs ...a sbranâl, s'i a tratè mia: förtüna, brankâd lü, l'gã s'è ingünikâd so dènâc è a gran vus a l'g'ã dic isë: – Kosè g'et pò kosè kon me te, è... Çèsû scèt dè 'L Piö Olt in cel? Ta skongüre, pèrdiol: tormèntèm piö! –. Kè 'l Çèsû l'éra sèmô dre a digã:

– Fila via dè kèl pòèr òm ke, te bröt diaol purkû! –.

Pò l'g'ã domandâd: – Sa camèt komê dè nòm te... è? –.

È kèl là l'g'ã rèspondîd: – Règimènt, a l'è 'l me nòm, kè m's'è in tance asë: stà pò atènt, te –. È l'gã disia isë impiasër dè kasâl mia via dèluntâ... Kõmbinasiû... g'éra sò, là dè sura, piö a 'l volt, ü bèl ròs dè porsèi a pasturâ. Alura kèl diaol là l'g'ã sirkâd isë: – Mândèm là dè kèi porsèi là, dai... kè m'fa kambe, è m'gã a in kòrp a lur, a ka nòsta, o nò!?! –.

È... lü l'g'ã dic dè sé: kè isë töc kèi diâoi là i è pò èñic fò dè kèl òm là, i gã s'è mètîc in kòrp a i porsèi è, la möca kè i éra... i s'è bötâc so töc dè 'l kustû det indèl laq: ü bèl dumela sunî è sone negâc indün amèn. I sò gwardiâ i è skapâc sòbèt via d'i kap a portâ là la nöa in paîs, è isë la set... i è pò èñic insâ töc pèr vèd kosè g'éra söcèdîd. Riâc là dè 'l Çèsû, a i ã est là kèl pòèr invasâd dè prima sèntâd so bèl köët

è bèl kaâd sô è töt a sêñ, lü kè prima l'g'ïa adôs ol sò brao règimènt dè diâoi: è i g'ïa üd pura; è, dòpo kè kèi κ'ï ïa est i fati i g'ïa köntâd sô be amô kèl kè g'ëra söcèdîd a l'invasâd e a i porsèi, i s'ê mètîc dre a pregã 'l Gèsû dè 'ndâ via dè la sò règû dè lur.

Intât kè 'l Gèsû l'salta det indè barka, kèl òm là, kè l'ëra stac sota padrû a 'l sò bröt diaol, a i a pregã dè püdfi sta insêm kon lü; lü, pèrô, l'g'a dis dè nò... è l'g'a dis isë pötôst: – Te vâ a ka tòa, vâ là d'i tò, è `köntègã sô a töc kèl kè 'l Sifûr a l't'ã fac a te, è komâ l't'ã capâd a kör, inkö' –. Kèl là l'è pò indâc è l's'ê mètîd dre a köntâ sô in gir pèr la règû d'i Des Sitâ kèl kè 'l Gèsû l'g'ïa fac: è töc i n'na rèstaa sbalurdîc asë.

Riâd indrè amô sô la ria dè ke, ol Gèsû l'ëra nèmô mia koi pe a 'l söc, kè i g'a s'ê trac aturèn ü muntû dè set. È dè intramês a töc g'ë saltâd fò ü kapo dèla dutrina dè là, ü Çaîr, kè apena kè i ã est a l'g'a s'ê bötâd so in sènöc' è l'g'a daa a preßâl:

– La me pôèra scèta l'è a i öltèm. Vé sâ te è stèndègã sura i tò ma, kè la sa salve è la ma skampe, maestro –. È 'l Gèsû l'g'ë indâc idrè, kon dre a impö dè set kè i a skisaa sô dè töte i bande. Pò a òna pôèra siura, malada sèmô dè dudès añ dè pèrd ol sò sang', è kè l'ëra patîd asë sota tace dutûr è maiâd fò töt ol sò patremòne, sènsa g'uadèñagã nègöt, anse a sta piö pègo amô... sèntîd a di dè 'l Gèsû, la s'ê kasada det indèlmês a töta la set, è dè dre la g'ïa tokâd la sò tònègã dè lü. Kè la sa disia isë, det indèl sò kör: “Sè g'a rie a tokağã akâ adoma ü tokèlî dè èstît... me so a g'uarida”. Difati... manimâ, la fontana dèl sò sang' la s'ê sèkãda, è le la s'ê sèntida adôs kè l'ë-ra g'uarida dè 'l sò mal.

Ma... pò a 'l Gèsû l'ëra sèntîd söbèt komâ òna forsa a indağã fò dè 'l sò kòrp, è isë l'ã domandâd bèl volt là indèlmês a töta la set: – Ki kè m'ã tokâd la me tònègã, ke ...è? –. I g'ïa rèspondîd i sò kè l'g'ëra aturèn: – T'èdèrèt be a te κ'ï ta strèns sô dè töte i bande: è ta sirkèt “κ'ï kè m'ã tokâd”... pò?! –. Lü pèrô l'sa ardaa in gir pèr vèd.

Alura, kèla pôèra fomna là, töta timûr è trèmûr, kè la sia be le kèl kè g'ëra apena söcèdîd... la g'ë indaca amô là apröf', la g'a s'ê ingünikada so dèante è la g'ïa köntâd sô töta la èritâ. È in buna fî, a l'g'ïa pò dic isë: – Braa scèta, bèada te è l'âanima

tò: la tò fidüca la ta salva. È te, và in pas... pò stà gûarida dè 'l tò mal: tùrna a kam-pà in mèa a la set sènsa fastöde –.

A l'éra dre amô a parlâ, kè dè la sò ka dèl kapo dutrina l'ria insâ èrgû a digâ:

– La tò scèta l'è a morta. Daça impàs a fa amô... a kèl tò maèstro lé, è? –.

Ma, kômbinasiû, 'l Gèsû l'ã sèntîd a lü kèl diskorsî là, è l'g'ã dic isè a kèl brao kapo dutrina: – l'ga mia pura te, iça adoma fidüca kompân dè prima –.

È l'ã piö ülid dre nisú, fò kè Pïero Gakom è Çoân. Riâc là a la sò ka dèl kapodutrina... l'ã sèntîd ol bakâ dè kèi κ'i löcaa è i faa lamènt a olta us; è indâc dè det, a l'g'ã dic isè: – A fa pò, fi sò töt istö bordèl ke è piansî, è? La scèta l'è mia morta: la dorma apena –. Ma kèi là i s'è mètic dre a töl via pèr mat. A i ã kasâc dè fò töc, l'ã töld dre adoma padèr è madèr dèla scèta koi sò tri amîs, pò l'è indâc dè det indè' stansa indokè g'ëra là la scèta... è là, capâd indi sò ma òna ma dè le... a l'g'ã dic isè “Talîtâ kum!”, kè pèr notèr a l'völ di “Scètèla: me ta digè dè lêa sô”. È sòbèt la scèta l'è lèada sô... pò la s'è mètida dre a kaminâ, kè la g'ëra pò i sò bèi dudès añ.

A i è stac ñak töc isbalurdîc asè. Ma 'l Gèsû l'g'ã rèkomandâd kè pèr impö nisú i vèñès a saîl (tat... i g'avrès ña krèdîd nisú: è alura, i krèdès pör kè la durmia!) pò l'g'ã fac portâ là èrgöt dè maiâ. Difati, nigú n'n'ã piö ña parlâd.

6. E INDAC IVIA DE LA, OL GESU

l'è èñîd insâ a 'l sò paîs kon dre i sò amîs: kè isè, l'avrà pò parlâd a dè töc i sò laûr kola sò madèr è i sò parèc, dè kapîs impö be òna olta buna... è mètès pò töc ol kôr in pas.

Riâd ol sabat, a l's'è mètid dre a faça prèdika in sala dutrina, è tace kè i a skol-taa i rèstaa inkantâc, è i sa disia isè “Dè kè banda gâ èñèi pò töc kèi laûr ke a lü ke... kè rasa dè sapiènsa ela kèla kè l'sa troa det, è? È i mirâkoi kè gâ èñèrès fò d'i sò ma, pò! Èl mia ol marèngû, scèt dèla Maria è dèl Gosèp, in ka kol Gakom ol Gosèp ol Gûda 'l Simû... pò m'kòñòsèrai mia be pòa tôte i dònè dè la sò ka, no-

tèr... è?”. È a la fi, pötöst dè kontèc i rèstaa a skandalisâc dè lü, pèr pura d'ġġa dè bröte skonsèġuènse... koi prec, i faresë, è i sò skriâ.

Ma 'l Ġèsû, sènza trala tat longġa, l'ġġa disia bèl car: – Ġ'ê mia dèsprese, pèr ü profèt... sè mia prima pròpe a 'l sò païs, in mèa a i sò parèc è in ka sòa! –.

Kè isë l'ġ'ă ña riâd a fa dèi bèi mirâkoi, là, fò kè ġuarigġa tri o kuatèr malâc; è l'rèstaa impö a mal dèla sò mia fidüca dè lur là in païs (ma, a ardâ be... a n'na man-kaa mia, dè ġuaridûr, là aturèn).

L'indaa in ġir piö tat, dokâ, pèr i païs visi, è l'prèdikaa.

Ü de, trac insêm i sò dudès... l'ă skomènsâd a mandai fò a du a du, a kasâ via diâoi. A l'ġ'ă urdènâd dè portâ dre nèġota pèr ol vias, fò kè ü bastû: ñè pa ñè spòrta ñè palanke, è amô amô i sâkoi, ma dò tònèġe nò. A l'ġġa disia isë:

– Oñe banda kè indî det indöna ka... sti pò là finakê kambî païs. Ma, sè indü pöst i va capa là nisü ñè i va da skolt, otèr indî via a sòbèt, è sġürliġa so a la sò polvèr dè sota i òsc pe, dè fa èd kè ġġa purtî via nèġöt, votèr: è i sa 'nkrède pò mia tèra santa, là! –.

Pò, i dudès a i ê partîc, è i ġġa prèdikaa dè konvèrtîs, i kasaa via ü muntû dè diâoi, i uncaa sò kol öle dè bènèdisiü tace malâc, pò i n'na faa a ġuarî.

L'ă sèntîd a köntâ sò èrġöt dè 'l Ġèsû akâ 'l rè Èröd Antepa ol Tètrârġ, scèt dèl Èröd ol Ġrand; kè ormai ol nòm dèl Ġèsû l'éra dèentâd kòñòsîd in ġir... è kuakdü' i disia “A ġ'ê rèsüsität d'i morc ol pòèr Ġoân kè l'batèsaa... è l'ê pèr kèl kè l'ġġa ria a fa i sò bèi mirâkoi”. Dèi otèr i disia invece “A l'ê amô l'Èlî turnâd indrë”. È dèi otèr amô “L'ê ü profèt amô a lü kompâñ dè kèi d'öna olta”.

Ol Èröd, lü, a sènt kèi laür lé, diolte l'disia a lü isë “A l'ġ'ă dè ès kèl pòèr Ġoan-batesta kè ġ'ö fac tèa so 'l ko me... kè l'ê èñîd indrë d'i morc”, è diolte “Ma... sarâl pò posibol?”. L'Èröd difati (...m'l'ă a sa dic) a l'éra mandâd a arèstâ ol Ġoân, è l'è-ra fac mèt in kadene indöna d'i sò prèsu... pèrinviâ dè l'Èrödîada kè lü l'ġa spusâd: öna sò neuda, moër dèl sò fradèl capâd (l'Èröd Felëp sò a Roma), è kè 'l Ġoân a

l'gã disia isě, a lü: “Pèr lège... a l't'ê mia pèrmètíð dè tò sò la moër dèl tò fradèl, fi-nakê l'ê iv lü”. Pèr ü laûr isě, ol Èròd a l'gã ülia mal a l'Çoân, è l'vülia stòpağã fò la boka; ma l'sa askaa mia a kopâl, pèrkê l'g'éra a pura dè lü, è anse... sikome kè i a kòñòsia kè l'éra ü santôm è onêst, ol Èròd i a difèndia ακ, diolte, pò l'gã daa skolt in tace d'otèr laûr è i a faa a ontera.

Ma g'ê saltâd fò l'okasiù faca sò apòsta, kèla olta là kè l'Èròd a l'kòm pia i sò añ è l'ã fac da ü bankèt dè rè pèr i sò prèncepe i sò òfècai pò i òm kè kòntaa dèla Gà-lelea... Riada det indèl salù la sò scèta dèl'Èròd fada, l'ã balâd là dènâc a tœc, è la g'ê piasida asě a l'Èròd è a kèi kè maiaa è biia kon lü. Alura l'Èròd a l'g'ã dic isě a la scèta: – Sirkèm a me kèl kè ta n'n'et vòia te, è me ta l'do – Pò, anse, l'g'ã gürâd isě, ñak: – Kùalsěase laûr kè ta ma sirkèrèt, me ta l'dorò: l'fòs ακ mès ol me rêm!

La scèta l'ê kurida là sòbèt dè la sò madèr a domandağã “kosè g'õi pò dè sirka-ğã, me, è?”... è kèla là la g'ã rèspondíð isě: – Ol ko dèl Çoân, kèl kè l'batèsa; kè dòpo, ta l'do me a te... ol tò mès rêm –. A l'ê turnada là dè korsa dè l'Èròd, pò la g'ã dic isě: – Me òle kè ta ma portèt ke sòbèt indü' laamâ ol sò ko dèl Çoân, kèl kè l'batèsa –. L'Èròd, abekê dèntâd ismòrt è ñèk asě, pèrò, pèr ol sò güramènt kè l'è-ra fac là dènâc a tœc, l'ê mia stac bu dè diğã dè nò. È dokâ... l'ã mandâd là sòbèt ü bòia kol urdèn dè portagã lé l'ko dèl Çoân. Kèl là l'ê indâc là, a l'g'ã tèad so l'ko a l'Çoân là sò l'pòst, è g'l'ã portâd là det indü' laamâ d'arsènt a la scèta: è la scèta g'l'ã pò dac a la sò madèr.

Dòpo, i sò amis dèl Çoân, èñíc a saî ü laûr isě, i è indâc là a tò sò ol sò kadaèr è i ã mètid det indöna tomba... sènsa fağã saî indoe a l'Èròd, ñè a i sò sgèri è kortesâ; è isě kèi là i püdia be a ĩğã pura. Lur invece i g'éra la sò buna fidüca dè l'Siñûr, kè i avrès mia bandunâd det là a marsî, ma rèsüsitàd insèm a i sò sanc profèc, a l' sò momènt göst; è nvece l'avrès pağãd lü dè gösta moneda kèl iskifüs dè rè (...l'gã pènsèrà pò l' sò misër, a fağã òn'otra fèsta: l'òltèma)!

A l' sò tep... i dudès misiunare i s'è troâc amò tœc insèma kol Gèsù, è i gã kòntaa

sö töt kèl κ'í g'éra riâd a prædikâ è a fa. È lü l'gâ disia isë: – Dêm kon me, otër... indü' kantû indokè m'pöl istâ impö dèspèrnotèr, è pusì ü falí –.

Kè, i éra tace è pò tace kèi kè èñia è kè indaa, aturèn a lur... kè lur i g'éra piö ña 'l tep dè maiâ èrgjota. È dokâ, sö la sò barka i s'è inviâc ilâ vers ü kantû impö fò dè ma è riparâd. Ma sikome kè i ã esc a partí via, tace i è pò èntrâc sö indok'indaa: è a pe dè tace país i è kurîc ilâ è i è riâc là a prima dè lur. Isë, l'è saltâd so, è l'ã est là ü bèl muntû dè set: è l'sa n'è dac impö a pènsër, κ'í gâ sòmèaa tate pegfre sènsa pastûr. Alura, l's'è mètid dre a prædikaçâ tace bèl laür. Ma, isë, g'ê èñid a tarde... è i sò amís i g'ê indâc là apröf' è i g'ã dic isë a lü: – Te, äda kè 'l pòst a l'è pròpe fò dè ma, è l'è a bèl è tardèlî: làsèi indâ, dokâ, màndèi via... κ'í açe fò aturèn in kampaña è indí país, a krompâs èrgjöt dè maiâ –.

Ma lü l'gâ fa a lur: – Diçâ otèr èrgjöt dè maiâ, pötöst –. I gâ fa: – A... è m'g'avrè-sèi dè indâ in çir notèr... a komprâ dösèn[*to*]mela frank dè pa, dè daçâ dè maiâ notèr a töc... diçèt dèlbû? –. A l'gâ domanda:

– È κuace pa g'í lé a portada otèr, è? Indi fò impö a ardâ in çir –.

È kèi là i sa infurma, pò i gâ dis isë: – A, sik pa è du pès, ke sota ma –.

Alura, l'gâ da l'urdèn dè fa sèntâ so töc a cirκol sö l'èrbèta. I sa sènta so a κuadre dè sènto dè ke, dè sinkuanta dè là. Lü... l'capa indi ma i pa è i pès, a l'varsa sö i sò ög a 'l cel, a l'bènèdès ol maiâ, l'iscèpa sö i pa è g'í da a i sò amís dè da fò; pò l'fa da fò a tokèi akâ i du pèsî, intrâ töc. È töc i ã maiâd asë, pò anse... sa n'è trac sö amô a ü des sèstí dè tokèi ansâc, finakâ d'i pès. È mè a di κ'í püdia ès ü sikmela pèrsu-ne, a ög è κrus, kèle kè i ã maiâd la sò part. Ma, ñè s'i fös istâc siksènto adoma o sinkuanta... sèntâc so sik a sik: pèr votèr kambieràsèl maçfare èrgjota, a?

Aprèna maiâd, l'ã fac saltâ sö dè frèsa i sò in barka, è i ã màndâc inâc a spètâl là dè kèl'otra banda dèl laç, vers a Bèsâèda, intât kè lü l'avrès salüdâd la set. Pò, sa-lüdâd a κuak manere, sènsa daçâ korda a i sò imprèsiü dè kèi κ'í sirkaa dè kaçiçâ det vèrgjöt a la so, dè manera... lü l'è sparîd sö impö a 'l volt a preçã.

A l's'ê fac fosk... kompân dè nòc, è la barka dè kèi là l'éra amò 'là in mès a 'l laḡ. Fènîd dè preḡâ è partîd a pe, lü l'éra là dèpèrlü' a kaminâ sò la ria, è dè là i ã esc, kè i éra bèi stöf dè remâ, kol vènt kuntra... A ü bèl momènt, kè l'ê turnâd a scarîs fò ü falî, l'ḡa s'ê portâd inkontra... a kaminâ sò l'აკნა. L'avrès püdîd a tra drec, è pasa-ḡa inâc è riâ là prima lü dè lur; ma l's'ê pròpe fac vèd a kaminâ sò 'l laḡ: è kèi là i sa inkrèdia dè èd ü sperèt... è i s'ê mètic dre a usâ dè strèmese töc, kè töc a i ã pò a est be. Ma l's'ê fac sènt söbèt a lü, è l'ḡ'ã dac sò la us isè:

– Sö, forsa, dokâ: so me: mia pura... otèr lé –. Pò l'ê saltâd det indè barka pòa lü, è l'vènt a l'ê kalâd so, insêm a' spaènt. Ma intât, kèi là... i ḡ'éra amò in kòrp òna bèla südisiû, intrâ kèi laür lé, è intrâ k'i ḡ'éra ñemô dè kapiḡa det nèḡöt indèla fa-cènda d'i pa è d'i pès: kè, dè kôr è sèrvêl... a i éra ñemô mia fi asè.

Fènîd dokâ dè strèersâ fò 'l sò laḡ, i è riâc là a Ḡènèsarèt è i ã tokâd tèra là, pò i ã pasâd fò la nòc a durmî куак ure là. A la matina dòpo, pèrò, èrḡü' i ã esc è kòñòsic söbèt: è dokâ, pèr tötâ la rèḡü indokè i sèntia kè l'éra là, i ḡa portaa là i sò malâc, akâ in barèla. Òñe banda kè l'indaa, tat det in sitâ o in paîs kuat fò pèr i kasine... i faa piâsa koi sò infirèm... è i a preḡaa dè püdî tokaḡa ак adoma ü kantunsî dèl sò mantêl: kè tace dè kèi k'i a tokaa i rèstaa a ḡuarîc, ḡosto kompân dè kèla fomnèta là dè l'otra olta (è kompân k'i ḡa krèdia kei kè sa daa dè fa pèr tokaḡa la fransa a la tônegâ dèl kapoprèt kuando kè l'faa l'öfese).

7. ÒNA OLTA, ḠA S'Ê FAC ATURÈN IMPÖ

dè faresè è куакдү' d'i sò skriâ, èñic insâ apòsta dè la kapitâl, è i è stac lé a ar-daḡa infina kè i sò amîs dè lü i sa laaa mia so i ma pèr maiâ, è dokâ i maiaa dè sunî, mia pür (ma i ḡ'ã mia dic “kompân dè te!”). Kè... i faresè in partikolâr, ma skuase pòa töc i güdè, i maia mia sè prima i sa laa mia so be i ma, dre a la tradisiû d'i sò antènâc; pò, dè piö amò, a turnâ indrè dè 'l mèrkât i maia mia sènsa laâs so be prima i bras fina a 'l ḡombèt: tata salüte, mia 'doma èdükasiû, nè. Pò, ḡ'ê amò a

ü sfrac dè laûr, kè lur i ã imparâd d'i sò èci è κ'í g'á dè osèrvâ, komâ prèsempe dè laâ so isě isô è bicēr è karafe è vasèlâm dè ram pèr la tâola.

Kèi faresě è skriâ là, dokâ, i g'á domandâd: – Te: è kèmanera, pò, i tò amîs ke i sa porta mia sègđnd la tradisiû d'i antènâc, è... ma i maia 'l sò pa koi sò ma mia nè-te, a... te? –. È l'g'á rèspondîd isě:

– Ma otèr... sa 'nkrèdí dèlbû kè l'è l'akua kè laî so i bicēr è i ma, a fa dèntâ pür kèl kè bîf, è mia 'nvece la 'ntensiû dè 'l kōr kè l'biv, a rēkoñōs ol rēgāl dè 'l Siñûr è spartîl sō... a? Gđsto dè otèr, lepèrû a dò lēngŕue, l'ã profetâd bēnone l'Isai dre a kèl kè g'è skriîd so det indē Bibia “Kèla set ke la ma unura kola sò lēngŕua, ma 'l sò kōr a l'ma sta a la largā. È isě i ma fa tate rièrēnsē è cèremōñe a ôfo, è intât i fa imparâ tace üsi ôbliqatōre kè i ê adoma parēr dè òmēñ”. È pròpe isě, otèr... lasî in banda i sò komandamēnc dèl Siñûr... è sa tèkî dre a i òste tradisiû d'i antènâc! Mai lèsîd sō be otèr, ol urdēn de tēaĝa via nēgđt a la lēge kè 'l Siñûr a l'g'á dac a 'l Mosē... è de suntaĝa dre nēĝota, a? A m'völèi fa sō du kōnc, è? –.

È l'ĝa disia amô isě, prèsempe: – Otèr bèatû, isě a la bunadèdio skancèlî fò ol sò komandamēnt dèl Siñûr... pèr fisâ a 'l sò pòst la tradisiû kè disî otèr. Ol Mòsê, lü, l'ã dic isě “te unûra ol tò padèr è la tò madèr”, è finâ a “κi kè fa ingōria a padèr è madèr a l'see kastigād kola mort”. È otèr invece disî kè sè ü l'ĝa dis isě a 'l sò padèr o a la sò madèr “kòrbân: kèl kè g'ávrs dè dat a te l'ō fac dèntâ òfèrta santa a 'l Dòm”... a l'pōl piō daĝèl a 'l sò padèr è a la sò madèr, kuando κ'í n'n'ã 'mbisōñ. È isě, pèr la òsta bèla tradisiû... otèr iskancèlî fò la sò paròla dèl Siñûr: kèl kè l'ã fisâd lü sō 'n cel, pèr kèl κ'í fisâd votèr in tèra... otèr kè 'l Mòsê, sura o sota 'l Sînai! Pò, dè 'nturcade isě bèle... m'na 'ndî a ultâ sà ñè poke amô! –.

Dòpo, kè l's'è trac insēm impò dè set, a l'g'á dic isě a tōc: – Iskultim a me, otèr, è sèntim be. A g'è nēgđt, dè fò dè l'òm, kè a indaĝa det a l'òm a l'fa dèntâ sporκ ol òm è 'l mond. Ma pötōst... l'è kèl kè e fò dè l'òm, kèl sé kè l'ispurkisuna sō è l'òm è 'l sò mond dènâc a 'l Siñûr. Ki kè òl sènt... a l'kapese ak, dokâ –.

È dòpo det in ka via dè la set i sò amîs i a intèrpèlaa sönkêl èsèmpe là. È lü a lur:

– A: pòa otèr si amô sènsa komprèndòño? G’á riî mia sò a kapî kè töt kuat kèl kè dè fò l’òm a l’sa porta det, a l’kasa so... a l’pöl mia fa dèentâ l’òm impür’: kè l’g’a a mia det indèl sò kôr, ma adoma so in pansa, pèr fènî pò fò amô, det indè latrina?

È isè, l’vülia di kè a ĭg’a fam è stòmèg’ a s’pöl maiâ dè töt, sènsa òfènd adoma è pròpe pèr kèl ol Siñûr. Pèrô, l’g’a disia amô a isè:

– L’è kèl kè sbòga fò dè l’òm... kèl, pròpe, a impiastrâ sò l’òm è l’ sò mond. Pò kapim be, otèr. Dè det dè l’òm, dè l’ sò kôr dèl òm a l’ve fò i pensèr katív è i bröte òie sura i otèr... è l’ robâ, ol kopâ, è l’ trèskâ, pò i brame dè solc... i katie rie è l’im-bròl, ol trèsendâ è la nvidia è l’ bèstemiâ, i söpèrbie è tôte i pòrkade è siemade dèl mond. Töc bröc laür kè sbòrña fò dè l’ sò kôr dèl òm, pròpe, è kè i spurkisuna sò è òm è mond –.

Partîd iviâ dè là, l’è indâc là indèla règû dè Tir è Sidû, è l’è indâc dè det indöna ka, è l’vülia k’i a l’sès nisû; ma l’è mia stac ü sègrèt tat long: è dèlè mia tat öna fon-na dè là, kè la sò scèta l’era invasada, pòèrèta a le... a sentî parlâ dè lü kè l’era là (è dokâ, i a kòñòsia sèmô impö a isè ilâ dèluntâ) l’è èñida là a ingünikâs so dènâc a lü. L’era pağana dè reliğû è serofèneca dè rasa. È i ã preğâd dè kasağ’a via ol sò diaol fò dè la sò scèta. Lü, pèrô, a l’ momènt a l’g’ã dic isè:

– Lâsèg’a l’ sò tep a i sò scèc dèl Padrû, dè maiâ a tâola, prima; kè l’va mia be dè tög’a fò dè boka l’ sò pa a i scèc... pèr bötagèl so a i kañî fò dè ka –.

Ma le l’è staca pronta, ispirada dè l’ cel dè sigür’, a dig’a isè: – Pròpe, maestro èbrè; ma i kañî kè sta sota l’ taol i lapa sò a lur i migle d’i sò scèc dèl padrû –.

È lü alura: – A, bèl, è ira. Pèr kèle paròle ke kè t’et dic, vâ pör a ka, te, kè l’ sò diaol l’è sa bèl è fò dè la tò scèta –. Kèla là, turnada a ka l’ã troâd là la sò scèta bèla köeta indèl sò lèc, kè l’ sò diaol l’era sèmô töld ol dèstürbo. È s’pöl di kè l’è staca le a konvèrtí l’ G’èsû dè ès a ü profèt mondiâl, è mia adoma sò d’i èbrè è pèr i èbrè.

Pò, dè Tir a pasâ fò dè Sidû l’è èñîd là amô a l’ sò lağ dèla Galelea, dè la banda

d'i Des Sitâ. Là, i g'ǎ portâd là ü pòer òm surd è môt, è i a pregâa dè stèndigâ sura i sò ma sò 'l ko... dè faġa almeno sènt impò. Alura lü, trâcèsèl impò in banda, via dè 'l muntû dèla sèt, a l'g'ǎ puġâd sò i sò dic a i sò orège dè lü là, pò ko' 'mpo dè salia l'g'ǎ tokâd la sò lènġua, è, arsâd sò i ög a 'l cel, l'ǎ trac sò ü bèl rèsprès dè 'l kôr (lù là l'sa fidaa ñèmô mia asè...) è l'ǎ dic isè: – Êffata! –. Kè l'völ pò di “Dèrvîs fò” (è lü l'disia mia cèrto apena a boka è orège, ma “dèrvès pò fò töt, a la fidüca dè 'l Si-ñûr”). È sòbèt i sò orège dè lü là i ġa s'è dèvrîde fò, è ġa s'è dèsligâd fò ol sò ġrop a la lènġua: tat kè l'ġa sèntia è l'parlaa normâl amò kompân dè prima.

A l'g'ǎ urdènâd a tœc dè diġèl ña a nisú: ma, ko' 'mpîö (kon in piö) lü l'koman-daa, è piö tat kèi là a prèdikâl fò; è a 'l kolmo dèla sorpresa i portaa fò la us isè: “A l'fa indâ töt be a 'l sò pòst, a l'ġa fa sènt a i surc è l'fa parlâ i möc!”.

8. È SÈMPÈR A KÈLA, ÖNA ĠRAN MÖCA DÈ SET

traca 'nsèm fò dè ma, è nèġt dè maiâ, in prâtika. Alura l'cama sà i sò amîs è l'ġa fa: – A sto mal, pèr tœta kèla set ke: l'fa tri de kè i è ke kon me, tace: è i ġ'ǎ dre piö ña nèġt dè maiâ. Sè i mande via a dèsus í ma borla a 'n tèra pèr la via, kè tace i ve a dè luntâ –. I sò i ġa fa: – È s'farèsèi komê, pò, a impiènni sò kon vèrġt ke indü dè-sèrt, è? –. Ma, èrèi pò mia sèmô proâd öna olta? È pör...

È lü a lur: – Kuace pa ġ'í lé otèr, è? –. I ġa dis isè: – Sèt, det töt –.

Alura l'fa sèntâ so tœta la sò braa set là in tèra, pò l'capa indi ma i sèt pa, a l'ġa dis sò sura ol sò bèl ringrasiàmènt a 'l cel, i a scèpa sò a tokèi, pò ġ'í da a i sò dè da fò: è lur ġ'í ǎ dac fò a la set. I ġ'éra là a kuak pèsî: è lü, bènèdîd sò a kèi, l'ǎ fac da fò pò a i pèsî. A i ǎ maiâd tœc asè, è i ǎ trac sò a ü sèt ispòrte dè tokèi ansâc. I sarâ stac ...ü kuatèrmela pèrsune, staolta: i ǎ salüdâc impò a la svèlta, l'è saltâd det in barka koi sò amîs, è l's'è portâd ilâ vèrs a Dalmanüda.

Dè kèle bande là, i ġ'è indâc inkontra dèi faresè, è i s'è inviâc là a dèsküt' kon lü, è i ġa sirkaa ü sèñâl so dè 'l cel, pèr mètèl a la proa. Ma lü, kondü' rèsprès bèl fond,

l'ă dic isě: – Kuandomai kèla rasa dè set ke éla (mia) dre a sirká sěňai, è? Va digě me kè, a òna rasa dè set isě... ġa sarà ñè mai (dac...) ü sěňâl kè l'ġa indaġe be –.

Pò i ă pièntâc là dè bröt, è l'ê turnâd dè là sönkèl'otra ria.

Kon töt ol sò pa κ'i éra lasâd indrě, i sò amîs i ġ'éra dre sul kè òna куак меке, sò la barka; è intât kè lur i ġa pènsaa ġösto a 'sta kōmbinasiû è i ġ'éra maġare a òia dè kasâ so èrgöt, a remâ... lü l'ġ'ă dic isě: – Stî pò atênc be, otèr: stim a la largă dè 'l sò lèât dèl Èröd... è pòa dè 'l lèât d'i faresě –.

È lur a dis isě: – A nò, nò: inkó' m'ġ'n'ă pròpe mia ke, dè 'l pa dè kèi fornēr lé kè ta digġet te! –. A l'sa n'ê rinkorsîd, è l'ġ'ă dic isě, amô:

– Kosè tontoñî a fa, dè ġġa mia ke 'l pa asě, otèr... è? Ö bèl è est, me: ġ'î ñèmô dè kapî: ġ'î pròpe det ü sòk, mia ü kōr, è! Koi öġ, sé: ma sènsa èdèġa è koi orèġe sènsa sèntèġa. Sa rēġordî mia dokâ kuankè v'ö scèpâd sò sik pa pèr i sikmela kuate sèste dè tokèi ĩ katâd sò dōpo? – I ġa fa: – Des... sé –. È lü:

– Pò kuate, dopo kè n'n'ö scèpâd sò sèt pèr kuatèrmela... è? –. – Amô sèt, sé –.

È l'ă pò têâd kōrt: – È dokâ 'ntèrèsis dè 'l me, dè pa, otèr! Ma... sè ma kapî ñèmô mia, alura pòèrèt a me! –. Lur là, pèrô, i éra pròpe mia ñèmô pronc a pènsâ sò κ'i ġ'éra semô dre ol so pa ġöst: lü; mia adoma kèl kè l'fa mela pa kon vü.

I ria là a Bèsâèda, è là i ġa porta là ü, örbo, è i a preġa dè tokaġġel adoma. Alura, lü l'capa sald ol pòèrèt pèr la ma, i a porta apena dè fò dè 'l païs, a l'ġa mèt sò ü falî dè salia sura i sò öġ, pò l'ġa fa 'ndâ dènâc i sò ma, è l'ġa domanda:

– A èdèt pò èrgöt, te, è? –. È kèl là, arsâd sò bèl drec ol ko, l'ġa rèspond isě:

– A ède, sé... dèi pèrsune, là in fond... me ma par: akâ sè me i ma sòmèa pötôt tate piante kè sa möv –. È dokâ l'sa rēġordaa amô i piante è i pèrsune... dè prima dè dèntâ örbo; ma 'ntat a l'vèdia maġare ñèmô mia be 'l Ģèsû.

A l'ġa stènd sura i so ma sò 'l ko amô òna olta: è isě l'ġa èd pò be dèltöt', tat dè isî, komâ dè luntâ. È isě i a manda a ka sòa; ma l'ġa dis dè pasâ mia det in mès a 'l païs, sèdènd l'ġ'avrès vüd adoma kè roñe koi faresě. Koi sò amîs, ol Ģèsû l's'ê in-

viâd ilâ pèr i paîs aturèn a la Cèsèrea dèl Felèp; è intât κ'í 'ndaa [κ'índaa] ilâ, l's'ê mèfid dre a intèroçai a 'sta manera κε:

– La set... dígèi kè so ki, pò, me, è? – I sò i g'ǎ rèspondid: – Èrgfú' i dis isè kè ta set amò ol Goân, kèl kè l'batèsa; èrgfú' l'dis kè ta set amò ol Èlí... o sèdènò amò ü dè kèi otèr profèc kè g'ê stac –. A l'g'ǎ domanda piö car amò:

– È otèr, pò, disí kè so ki, me... ki soi pò me pèr votèr, è? –.

A l'g'ǎ rèspond ol Piero: – A sé: te ta set ol Gèsù, o' scèt dè òm inviâd insâ è on-síd sò dè 'l Siñûr pèr salvâm töc notèr! –.

È 'l Gèsù a lü: – È brao Piero: bèâd te è l'âanima tò. Pèrò, mèi kè ta l'köntèt mia sö tat, aturèn, pèr intât, te –. [A m'vèdèrà, pò, a 'l sò momènt bu...]

Dòpo, l's'ê mèfid dre a prèdiga isè:

– Pèrkê... prima toka pröpe, êkola, kè o' scèt dè òm krist dèl Siñûr a l'patese asè... kè l'see rampòñâd dè bröt è skartâd d'i èci, d'i kapí prec e d'i skriâ... kè l'see infín'a tradíd... è kopâd fò: ma pèr turnâ iv amò a 'l sò tèrs de, nè! –.

A l'éra ü diskorsí pötöst car è κrüd: è dokâ 'l Piero l'ǎ trac in banda 'l Gèsù è l'g'ǎ impö baiâd dre, dè invèntân piö fò, è bötai mia so isè dè morâl. Ma 'l Gèsù... turnâd là söbèt in mès a i otèr, a l'g'ǎ baiâd dre lü a olta us a 'l Piero... è l'g'ǎ dic isè, intât kè g'l'éra amò dè dre: – Pâsa via dè me, te... bröt sèrvidûr dè diaol, kè adês ta rèsü-nèt è ta sèntèt adoma dè pòèr òm, è sèmò piö dè amís dèl Siñûr! –.

[“Öt pasâm innâc, te... è dim te a me kèl kè g'ǒ dè fa o mia, è?! Stâm dre a me, è 'mpàra, te... sè ta ò' (òt/òlèt) salvâs”.]

È dòpo, ön'otra olta in mès a la set koi sò, a l'gâ disia sö amò töc kèi laür κε:

– Sè èrgfú' l'völ vèñèm dre a me, a l'g'ǎ dè lasâs indrè lü, pò tö sö la (sò) κrus kon me, è isè stam dre a me. Kè, kèl kè l'völèrà tèñès dè könt lü è pasâm inâc a me... l'fènesèrà kol pèrdèm me è pòa pèrdès dèltöt', pröpe. È invece kèl kè l'sa pèrdèrà dre a me è a 'l me vangél, kèl sé kè l'sa salvèrà. Gâ n'vèñèràl iskarsèla kosè dè bu a ün òm, a gñadèñâ akâ 'l mond intrèg... sè l'sa pèrd lü, è? È darâl pò kosè a la fin-

fî... ακ a ĭġa töt ol mond kè l'è sò de lü, ma a ĭġa de mör, lü, è? I a κrompèrala amô kon kosê... la sò eta? Rèġfordis be, me v'l'ö a dic bèl car. Ki kè farâ finta de ĭm mia sèntîd a di kèi laûr κε... è l'farâ finta de kòñòsèm ñak, in mès a kèla bröta rasa κε de malfidéc è pok de bu... kèl l'avrà mia kòñòsîd è mia skoltâd o' scèt de òm mandâd κε a salvâ; pò, ġuai a lü, pòèrèt a lü, a 'l sò de sant kè scèt a l'veñèrâ so indèl isplendûr dèl sò padèr, dèl Siñûr, indèl sò trebünâl è koi sò ângèi! –.

Pò l'ġa disia a isë, amô: – Va digé me, è l'è ira... kè ġa n'è κε kon notèr a de kèi, kè... ακ a ĭ pèrdîd töt pèr vèñèm dre a me, i mörèrâ mia prima d'ĭ est de iv a riâ sà èġġot a la ġranda, de la sò potènsa dèl Siñûr! –.

9. SES DE DÒPO, L'Ā TÖLD DRE OL PĪERO

ol Ģakom è 'l Ģoân è i ā portâc iviâ depèrlûr, impö fò de ma, sò a 'l volt: è là l's'è trèsfurmâd töt sota i sò öġ de lur. I sò èstîc a i è deèntâc isë biank è löminûs, kè nèġġot è nisú kè laa so κε a 'l mond a l'sarês bu de fa kompâñ: insoma, proe de cel ke in tèra! Pò, ġ'è komparîd là ol Èlî kol Mòsê, kè i parlaa kol Ģèsû.

Alura, l'ġ'â dic vèġġot ol Pïero, a 'l Ģèsû: – Öö... maestro: kè bèl a sta ke isë, pèr notèr! Adès... notèr tri... m'va fa sò tri bèi tabiôc... ü a te, ü a 'l Mòsê, ü a l'Èlî –.

A l'sia [*i a l'sera*] pò be ña lü kèl kè l'κöntaa sò, nè: mia kè l'ès kapîd kèl kè l'pü-dia söcèdèġa, so là a la kapitâl, dre a i sò diskörs de lur là; kè lur invece i éra a töc tri impö piö sò l'ispaènt koñê kontènt, o padrû dèla situasiû. Ģ'è pò riâd insâ a ü neolôt... kè i ā kuarcâc det indê sò nèbbia, è de 'l neol ġ'è pasâd fò öna us isë: “Kèsto ke l'è ol me scèt præfèrîd: iskultîl, pò, otèr!”. È söbèt dòpo, de böt, a ardâs in ġir a i ā piö est là nisú, fò kè 'l Ģèsû kè l'éra amô là kon lur... töt normâl.

A indâ so a 'l pia, dòpo, ol Ģèsû l'ġ'â rèkomandâd de köntaġa sò a nisú kèl κ'i éra est, finâ a 'l de kè o' scèt de òm mèsia l'sarês turnâd indrè d'i morc. È lur tri i è pò stac a i sò urdèñ; ma intât i sa domandaa ülièl di kosê, pò, kèl turnâ indrè d'i morc là. Alura, i ā pò töldâ sò isë, a la larġa: – Kom'ela, pò, kè i skriâ i dis isë kè

prima mè kè l'veñe so amô l'Èli, a... pò, dòpo...? – Perô, i s'è mia askâc a digâ car, kèi tri là: “È èrèl pò mia sèmô èñîd so kon te... là dè sura, pront, a?!”.

È lü l'g'ã rèspondîd: – Cêrtosa! Prima l'g'ã dè ês mètid a pòst töt kompâñ kè dis ol Èli è kompâñ kè g'ê skriîd so det indè Bibia: kè scèt dè òm a l'g'ãvrâ dè patî asè è dè ês iskisâd sota i pe. Me va digê, anse: pròpe, kèl Èli lé l'era a sa turnâd so, è i g'ã a fac töt kèl κ'î ã ùlid ön'otra olta, töt kèl kè g'ê skriîd so dè lü –.

[À pò te a saî... sè diolte l'parlaa, a κιακ manere, dèl pòer batèsadûr.]

Turnâc so là d'i otèr növ amîs, i ã est là aturèn a lur ü karèt dè set è ü κιακ iskriâ κ'î dèskütia kon lur. A èdèl, i sò è la set i ê stac kontêc asè, è i ê kurîc là a salüdâl.

Lü l'g'ã domandâd: – Si pò dre a dèsküt' dè kosê, kon lur là... è? –.

È ü dè mès a la set a l'g'ã rèspondîd lü: – Maèstro, àda, t'ò portâd ke 'l me scèt, kè ü bröt isperèt môt ma l'porta via, fikèfoi i a capa è ma l'isbât dè sà è dè là, è l'ma fa scöma... l'ma mosa è l'iskrika i dec, è l'ma dèenta dè sas. A g'õ be sirkâd a i töt amîs ke, dè kasaqêl via: ma i ê mia stac bu, lur –. È 'l Gèsû:

– Aa... pôera rasa dè set sènsa 'mpo dè fidüca! Fin'a κuando va suportèrâl, ol Siñûr, è pòa me ma tokèrà suportâv, è? Sà... portimèl ke a me, 'sto scèt –.

È i g'ã portâd là. Ol sò diaol... apena kè l'ã est dè isî 'l Gèsû, l'ã sbatîd töt o' scèt kè l'ê borlâd so in tèra è l'sa ridolaa sö, kola baa a la boka...

Ol Gèsû l'g'ã domandâd a 'l sò padèr dè' scèt: – Dè kuat tep gâ söcedèl isè, pò?–

A l'g'ã rèspondîd: – A... sèmô dè scètî: tate olte m'l'ã a bötâd det indèl fòg è det indèl'akua pèr famèl mör. Adès dokâ sè te ta pödèt... fàgâ èrgöt almeno te: ìgâ kör pèr notèr, dàm òna ma!– È 'l Gèsû a lü: – Kom'ela, “sè ta pödèt”...? A κi kè gâ krèd... töt a l'ê pusibèl! –. È 'l sò padèr dè' scèt a röda è a olta us, là dènâc a tòc:

– Me gâ krède, sé: te, pèrô... dàm òna ma a κrêdègâ! –.

Ol Gèsû, a èd kè la set i sa muntunaa sö, a l'g'ã usâd dre dè bröt a 'l sò sperèt purkû dè kèl pòer iscèt là: – Te, bröt diaol kè ta fe(t)ol surd è 'l môt... sèntèm be, kosè ta digê me: fila via söbèt dè lü ke, è tûrna piö ñè indrè! –.

È kèl là, a usâ è a sbatèl töt dè svièmènsa: ma pèrô l'ê a skapâd via, è i ã lasâd là kompân d'ü kadaèr: tat kè èrgfú i disia isë "l'ê bèl è mort". Ma l' Gèsù i ã capâd sald pèr i ma, i ã trac impë: è kèl là l'ê stac sò bèl drec è sèntègà è parla dè suèn töt normâl! Kè isë, pò, èrgfú i disia "a i ã portâd indrè d'i morc!".

Dòpo, κυανκè i ê stac dè det in κα, i sò amîs i g'ã domandâd, indü kantû:

– Te: kèmanera notèr m'g'ái mia riâd a kasagèl via, è? –. È l'g'ã rèspondid:

– Pòta: kèl gènèr dè diâoi lé, g'ê mia mèsò dè kasai viâ... sè s'prega mia asë, prima, sè s'g'ã mia dèlbû òna gran fidüca –.

Alura, i g'a dis isë dè fağa imparâ a pregã, pò: ma lü l'ê èntrâd sò κ' i ùlia pötòst dèntâ bu dè fa mirâkoi bu mèrkât... è l'ã lasada boi là.

È partíc iviâ dè là, i indaa in gir pèr la Galelea, ma l'vùlia mia lasâ tra insêm tròpa set, intât kè l'g'a faa imparâ amò èrgõt a i sò amîs. È l'g'a disia ακ, òñe tat:

– A, sé: scèt dè òm sirkâd fò dè l' Siñûr... a l'veñèrà mètid indi ma dè kèi κ'i a kopèrà ακ; ma, κοπάδ, a l' sò tèrs de l'turnèrà iv –.

È cèrtosa i καπια ñamò mia ü parlâ isë; ma i éra in fastòde a fal parlâ piö car.

Pò i ê riâc là a Kafarèn. Κυανδ kè i éra là dè det in κα, l'g'ã domandâd lü, pròpe:

– Alura, cicaraèv pò dè kosè dè isë importânt... dre a la via, otèr, è? –.

È kèi là, pèrô, adês i faa sito: kè i éra dèskütîd ακâ κi kè dè lur a l'éra ol piö importânt... è κi kè l'g'ãvrês vüd ol pòst piö olt dè komandâ, dòpo.

Lü, sèntâd so, l'ã fac istâ atènc be tòc i sò dudès, pò l'g'ã dic isë:

– Ki kè òl vès ol prim, ke dè notèr, a l'g'ã dè ês kompân dè l'òltèm, è ol sèrvidür dè tòc –. Pò, camâd là ü scèti, dè kèi dè la sò κα d'i sò parèc dèl Piero, a i ã trac là indèlmès a tòc, i ã capâd imbrâs, è l'g'ã dic isë a lur:

– Ki kè sa lasa capâ in bras kompân d'ü scèti isë, êkola... ol padèr in cel a i a capa 'mbras lü isë. È κi kè ma capa me isë, kèl l'ê a lü ü brao scèt dèl Siñûr –.

Dòpo ü bèl momènt, dè pal in fraska, ol Gòân a l'g'a fa a l' Gèsù:

– Te, maestro: m'ã est là ü tal... a kasâ via diâoi κολ tò nòm dè te: ma notèr a

m'g'l'ă pò proebîd... sikome kè l'völ mia eñèt dre a te. M'ăi fac be... a? –.

Ma 'l Çësû: – Nègotafâc: g'ï mia dè proebigèl, otèr; kè, g'ê nisú kè l'fagè dè 'l be a me nòm... pò dòpo l'pöde parlâ mal dè me. Sè l'ê mia ü kontra dè notèr... l'ê dè la nòsta banda, l'ê 'l Siñûr a lasâl fa. È isè a ü kè l'gâ darâ ü bicèr dè biv a èrgfú dè otèr... o adoma ak a ü scètí isè, pèr ol fato kè i a rèkòñôs kè l'ê sò dèl Siñûr... va digè me è l'ê ira, kè l'rèstèrâ mia sènsa 'l sò premio. Ma pèrò invece ki kè l'g'ăvrâ dac iskandol sul ak a ü scètí isè, kè pèr votèr a l'kònta ña nègõt... è a kèi kè g'ă fî-düca dè 'l Siñûr kompâñ d'ü scètí 'ndèl sò papâ... kèl, a l'sarès mèi pèr lü κ'í gâ li-gfès a 'l kòl öna preda mülinera, pò i a bötès det indèl lağ. Sènti ke otèr... Te, sè la tò ma la ta e buna pèr da skandol, têtèla so te, kè l'ê amô mèi pèr te dè rèstâ iv sènsa öna ma, κοñê fèñî kon töte dò i tò brae ma a mör det indèla Çèèna, indèl föğ kè brüsa sèmpèr. È isè, pò a sè l'ê 'l tò pe a portât a da skandol: tètèl so te, kè l'ê ü tòk mèi pèr te dè rèstâ iv a dè sòp, dòpo... koñâ fèñî bötâd so intrèğ koi tò du bèi pe... det indèla al dèl föğ pèr sèmpèr. Pò sènti amô ke. Sè l'ê 'l tò ög a portât indü skandol, te kàètèl fò pèrtòkònt': kè, l'ê sèmpèr mèi pèr te dè rèstâ iv pèr ol rèñ dèl Siñûr kondün ög sul, pötòst dè ès bötâd det kon töc du i ög a 'l sò pòst... so det indèl föğ kè sa smorsa mai... è indokè i èrèm i fa det gurgina. Kol föğ, pò, mèrâ sé èñ a töc mètíc a konfrònt; kompâñ dè la sal, kè l'ê ü bèl laür, le... finakè la g'ă è la da saür: ma sè èrgõt l'ê fat, è g'ê ñè sal buna dè dağâ saür... l'ê adoma ròba dè brüsâ, mia dè rüstî è maiâ. Pèrkê, kola sal o sènsa, kol föğ töc a g'ê dè ïgâ a kè fa. È iura, pò, a l'sarâ mèi pèr votèr dè ïgâ la òsta part dè sal, kè la va fağè dèèntâ oferte savride è gradide a 'l Siñûr. Pò sirki a dè ès la sal buna ü pèr l'otèr: sèdènò, föğ è basta. Otèr dokâ... ñgâ pò sèmpèr impò dè sal buna a 'l pòst göst, êkola, dè saî pò sèmpèr dè èrgõt dè bu; è stî mia piö lé a tèkâ beğâ isè dè lok!

10. DÒPO, DÈ LÉ L'S'Ê INVIÂD ILÁ

pèr i pòsc dèla G'alelea è dè là dè 'l Gordá, è la set i g'a sa faa aturèn pòà là a muntû: è, komè sèmpèr, a l'g'a prèdikaa.

Òna olta, i g'ê indâc là apröf' dèi faresë, è pèr faça ü d'i sò èsâm dè lur i g'á domandâd sè l'éra lècèt a ün òm dè kasâ via la moër. È lü l'g'á domandâd a lur:

– Kosè v'äl dic kosè 'l Mòsè a otèr, è? –. I g'a rèspond: – A: 'l Mòsè l'ma lasa skriv so òna lètra dè kondana, dè mandala via –. Ma 'l G'esù a lur:

– Èe! G'osto pèr ol vòst k'or dè preda, l'ã mèfid so kèl prècèt lé. Pò, kala adoma kè l'g'a daa o' stès pèrmès a i d'one, a?! Ma, a 'l prènsepe dèla sò krèasiù ol Siñûr a i ã fac sò ü masc è òna fèmna... è isë in du i ã mèfic insèma... indèl sò gardî: è l'ê pò pèr kèl kè amò adès ü l'lasa là 'l sò padèr è la sò madèr pò l'va insèm kola sò moër pèr fa ü k'or sul è òna ka, kompãñ dè 'l sò padèr è la sò madèr, kompãñ dè l'Adâm è la Eva: è nègõt dè fòètî pèr la Eva, l'Adâm... dopo kèl kè la g'éra k'ombinàd! È dokâ, isë i è piö du amò kompãñ dè prima è kompãñ dè t'oc i otèr: ma i dèenta dò part k'i turna a fa ü 'ntreg, òna famèa, pèr lège dèl Siñûr kè i ã fac sò è mèfic insèma. È alura, pò, kèl kè 'l Siñûr a l't'ã mèfid insèma... l'ê mia sò òfese dè òm dè dè-stèkâl fò, o no! Va l'digè me: l'ê isë a pèr i pagã: è pòà lur i n'na rèspondèrà kompãñ dè notèr, dèante a 'l Siñûr –.

È dòpo, intrâ dè lur sènsa set dè mès, i sò i g'á domandâd vèrgõt amò sönkèl laür là dè òm è d'ona; è lü l'g'á rèspondîd isë:

– Ki kè kasa via la sò moër è l'sa tra in ka ön'otra fomna, l'ê in debèt koi sò komandamènc dèl Siñûr, è pòà kola sò dona; è stès isë pòà la d'ona kè piènta là 'l sò òm pò la sa mèt insèm kondün otèr. T'öt ke, êkola. È dokâ g'ê ñè kasâ via ñè kambia kè tèñe, a faça fa sò du parlâ a 'l Siñûr o a robaça 'l sò mèstèr, finakê i è iv t'oc du. Sè pò ü d'i du, èdov, o pièntâd là o kasâd iviâ sènsa kolpa... sè l'g'á amò bisõñ ...kè l'ê mia bu dè sta pèrsòk'ont' o l'g'á amò i scèc pisèñ... kèla l'ê ön'otra sunada, va parèl mia? Ma ña kèsto l'ê mia ü sög, pèrô: mè sta atènc, in kosènsia, ü, a t'ò mia

in gir ol Siñûr; è du, a inkadênâs mia sô a pès dè prima, ñè a òna lège ñè a òna pèrsuna. Me ma parèrês, amô amô... dè sta 'nsèma dè fradêl è sorèla, êkola –.

Kom'a d'i otre olte, i gâ portaa là i scètí, i sò madèr, pèr fâqëi tokâ è bènèdî, è i sò amîs dè lü diolte i gâ usaa dre... tat dè piö sè g'n'éra det dè kèi piö sporκ, o brütí ...o èndikapâc: impó, dè skiâ k'i dèstürbês ol maèstro (i pènsaa, lur), è 'mpó pèr das arie dè 'mportânc pòa lur. Staolta kè l'sa n'è rinkorsîd, a l'gâ n'ã üd a mal asè è skuase l'vusaa lü:

– Stî mia lé a tēñèm a la largâ i scètí, otèr... è lasimèi vèñ ke apróř: pèrkè ol reñ dèl Siñûr l'è 'l sò dè lur, è pèr set kompâñ dè lur. Va l'dige me, è l'è ira, kè 'l reñ dèl Siñûr a l'capa mia det dè sig'ur' set, k'i a capa mia a lur, ol sò reñ dèl Siñûr, kompâñ d'i scèc. È prui otèr a fağa kapí a i scètí kè la sò mama l'è piö la sò mama, o kè 'l sò papâ l'è ün otèr. Lur i sa dè iğâ òna madèr è ü padèr, è i gâ n'ã asè –.

È isè, a n'na capaa pò sèmpèr in bras ü κιακ, dè töc i kulûr, i a bènèdia è l'gâ mètia sô i ma sô 'l ko, dè fai sta be è krès brae.

Fò dre a la strada, òna olta, l'gâ kor inkontra ü tal, a l'gâ sa ingünika so dènâc, pò l'gâ domanda isè: – Kosè g'õi dè fa pò, me... pèr viğâ la eta pèr sèmpèr (*pèr iğâ sèmpèr veta kompâñ*) kè ta digèt te, è... maèstro sant? –.

È 'l Gèsû l'gâ dis isè: – A fa... ma camèt sant me, è... te? Dè Sant a gè n'è Ü Sul in cel... è fò dè Lü nisú. Pò, t'i kòñòsèt be a te i komandamènc, o nò: kópa mia, làsa sta i sò dònè d'i otèr, róba mia, gúra mai ol fals kontra nisú, imbròia mia sò indèi afare, unùra padèr è madèr... él vira o nò? –.

Kèl là l'gâ rèspond: – Maèstro: töc kèi laür ke i osèrve dè pòs kè ð kapîd vèrgòt... semô dè scèt, me –.

Alura, 'l Gèsû l'gâ arda intrè l'amirâd è 'l tènèr (lü i a l'sa, sé l'è pjötòst ü sbrofû o ü 'ntregòt...) pò l'gâ dis: – Bèl. Ta manka ü laür sul amô, te: vâ a ka, ènd fò töt kèl kè ta g'et dè tò, pò... dàğâ fò töt a i pòèrèc... è isè ta g'evrèt ü gran tèsòr indè banka dèl cel. Pò dòpo... êñèm dre a me, te, é via kon me –.

Ma, a kèl parlâ κε, kèl là l'dèenta töt prèokupâd è skür in faca, pò l'va via ñèκ... sükome kè l'ǵ'ǻ ü muntû dè ròba, lü. È sè l'éra èñîd insâ pèr daǵa èrgõt, a i pòèrèc o a l'Çèsû è a i so, pèr ǵuadèñâs dèi mèrèc... a l'sè n'è pò a dèsmèntèǵâd a la svèlta.

[Ü bèl tøk piö tarde i so amîs i pènsèrâ sò: la sula olta kè l'Çèsû l'ǵ'ǻ üd isè simpatèκ ü fò dè lur, mai vest prima... l'è stac pèr ü pòèr isiòrasû dè suèn.]

Dòpo, l'Çèsû l'sa arda aturèn è l'ǵa dis isè a i sò: – A sé, pò. L'è gran dèficèl... kè i siòre i pase det indèl rèñ dèl Siñûr, kon tötâ la sò ròba κ'i ǵ'ǻ –.

I sò amîs... i è rèstâc asè, pèr kèl parlâ lé dè lü; ma lü l'éra sèmô dre a diǵa amô:

– Pròpe, scèc: a l'è dèlbû malfâ, a pasâ det indèl rèñ. È pötòst kè l'ǵa pase det ü siòr kola sò ròba... l'pasa det prima ü kurdû dè pei dè kamèl indèl büs d'òna ǵoǵa –

È kèi là piö mèrvèâc amô i sa disia isè, intrâ dè lur:

– Öö là... è sa salvèrâl κi, pò, alura, è? I morc dè fam, maǵare?! –.

A l'kè, ol Çèsû l'ǵ'ǻ ardâd bèl drec indî öǵ a lur, è l'ǵ'ǻ fac:

– Pèrô, kèl kè l'è imposibol a l'òm... a l'è mia imposibol a l'Siñûr, nè: kè, a l'Siñûr töt a l'è posibèl. Töcimanere, me örès mia ès isiòr kompâñ dè tace kè ma n'kò-ñòs notèr, nè, a riaǵa là dènâc! –.

Alura, l'ǵ'ǻ dic isè ol Piero: – È... àda κε notèr, kè m'ǻ pièntâd là töt è m'ta s'é èñîc dre a te: a m'sèi bu pò dè pasâ det, notèr... a? –. È l'Çèsû a lur:

– Va diǵe isè me, è l'è ira: ǵ'é ñè nisú', kè l'ǻbe lasâd indrè κa fradèi sorèle madèr padèr iscèc κap barke pegre... tat o pok, pèr me è pèr ol me vangèl... kè l'ǻbe mia sòbèt, in kambe, òna famèa a piö ǵranda è bèla è tat dè piö... insèm a i sò brae dèfikoltâ è bastunade, fin'a l' tep dè la sò braa eta pèr sèmpèr: prope kompâñ kè ǵ'é tokâd a l'nòst brao Ǵòb, kuando kè l'ǻ pèrdid töt e l'è rèstâd fèdèl a l'sò Siñûr, kuntra töt. A 'sta manera κε, tace kè adès κε i sa 'nkrèd dè ès è i è tèñîc pèr kèi kè (v)al dè piö, a la finfî i sarâ tace nisú'; è tace kè adès i sa inkrèd è i otèr i ǵa dis κ'i val nèǵõt, a la finfî i sarâ lur kèi kè kònta dè piö dèlbû –.

[Buna pèr siòr è pòèrèc?]

Intât kè i éra dre a indâ sô a la kapitâl, ol Gèsû l'indaa dênâc dècîs, è i sò impö indrë, impö sô 'l pir impö sô 'l pom; è piö indrë amô g'éra a èrgü' kè l'kominsaa a ĩġa pura dè kèl k'i püdia indaġa inkontra. Ü bèl momênt, kè l'g'ă üd là adoma i sò dudès, a l's'ê mètid dre a kôntaġa sô töt kèl kè l'éra dre pèr kapitaġa:

– Notèr adès a m'va sô a Ġèrusalêm, êkola: è là o' scèt dè òm mandâd dè 'l Siñûr ...a l'ġa sarâ mètid indèi ma a kapi prec è skriâ, kè i a kondanèrâ a mort è i ġa l'darâ indimâ a i paġâ, k'i a skèrsèrâ, i ġa spüderâ adôs è i a frösterâ a sangf... pò i a masèrâ lur pèr kèi otèr; ma lü... tri de dòpo l'sarâ amô iv töt intrëġ –.

Tat kè i éra stac atênc, o k'i pènsaa dè indâ là a la kapitâl a èd tötotèr, a... ol Ġa-kom è 'l Ġoân i ġa dis, iskuase indön'orèga:

– Nè, maèstro, kè ta ma ferë a notèr du kèl kè m'ta sirka, è? –. È lü:

– A... dèm a èd: è kosè üli pò kè va faġè kosè, me a otèr du, è? –.

I ġa rëspönd, kola sò cera piö pèrsüasa è ġokonda k'i ġ'ă:

– Te ta ma ferèt sèntâ so ü dè sâ ü dè là in banda a te, kuando kè ta serèt sô 'l tò skran dor dèl tò rëñ! –. È 'l Ġèsû a lur du:

– A: brae scèc a otèr, sé. Àdèn ke du d'otèr, a dam a me dèi bèi konsèi, sè mia dèi urdèñ. A l'si pröpe mia, pèr vosta fürtüna, kèl kè si dre a sirkâm! Si pronc a otèr... a biv ol kalès amâr kè ġ'ö dè biv adès me, è... a kasâ so kèl kè ġ'ö dè mandâ so me, pò a ès batèsâc a otèr ko' stès batès kè ma tokèrâ prèst a me... a? –.

È kèi du là: – Sé, kè m's'ê pronc! –. È amô 'l Ġèsû a lur du:

– Sé, brae: a l'bièri a otèr, ü kalès kompâñ dè 'l me, è sirî batèsâc pò a otèr kompâñ dè me, va l'diġe me. Pèrò, dè stam a dreca o a mansina a me sô 'l me pòst d'u-nûr... ma toka mia a me dè sirkâ fò ki kè ġa tokèrâ, ma ġa tokèrâ a ki kè l'è dèstî-nâd dè 'l Volt –. (...Ülièl di a, kisapò, “stam d'i bande... in krus”?)

Kèi otèr des, kè èrgöt i ä sèntid èrgöt i ĩa indüinâd, i ġa baiïa dre a 'l Ġa-kom è a 'l Ġoân; alura 'l Ġèsû, trac insêm amô töt, a l'g'ă dic isë, pèr venèn pò a ko:

– Töt votèr a l'si a bènone kè kèi kè i ê tènîc pèr kapi indèl mond i spadruna su-

ra kèi κ'i g'ǎ sota... è tōc i rē è tace d'otēr amō i komanda è i va tēñ in kadene... do-re o dè piomb. A l'g'ǎ prōpe mia dè ês isē intrā dè notēr, va rēkomande! Ma ke, nè, intrā dè otēr pōtōst... kèl kè òl vēs g'rand è importânt a l'see sèrvidûr pèr tōc i otēr... è kèl kè òl vēs aderetûra ol prim, a l'g'ǎ dè ês ol piō inkadenâd sō a tōc. A èdèrî pò prèst, ormai, kè finakâ o' scèt dè òm, inviâd insâ dè 'l cel a salvâ... l'ê prōpe mia êñîd insâ pèr vēs rièrîd è sèrvîd... ma pèr sèrvî lû i otēr, pèr da via la sò eta lû in sò prò dè tace –.

Isē, i ê riâc là a Gèrèk. È dòpo, intât κ'i pasa fò dè là pèr indâ inâc, lû, i sò amîs, è ü karèt dè set... a g'éra là sèntâd so dre a là via a sirkâ la sò karitâ 'l Bartëmë, kè l'éra òrbo. A sènt kè g'éra in gir prōpe là 'l Gèsû, l's'ê mètîd dre a usâ sō, a kantele-na: – Gèsû, scèt dèl David, iġa kōr a pèr me, te... kè so ü pòèrèt è pok dè bu! –.

Tace, dokâ, i ġa usaa dre dè fa sito; ma lû l'vusaa sō piō fort amō:

– Scèt dè David... bu kōr pèr me... kè pōrġe i pèkâc a d'i me padèr! –.

Alura 'l Gèsû l's'ê fèrmâd là isî è l'ǎ dic isē: – Camimèl ke, otēr –.

Kèi là dokâ i a cama è i ġa dis, a l'òrbo: – Dâi, sâlta sō, forza te, kè l'ta cama là –

Lû là l'bōta via la sò mantèla, a l'salta sō impċ, è tēñîd pèr ma l'ê là dè 'l Gèsû, kè l'ġa domanda, apena kè g'l'ǎ là dèante:

– Kosè òlèt kè ta faġe kosê me a te, è? –. È 'l Bartëmë ol òrbo:

– A te, 'l me bèl maèstro: fâ in manera kè me ġa ède... fâs vèd pòa dè me, te! –.

È 'l Gèsû sènsa cèremòñe: – Va be: la tò fidüca la ta fa mèritâ dè ġuarî. Ta salüde.

È kèl là a l'ato l'g'ǎ est, a i ǎ est, è l'g'ê indâc idre ü bèl tòk pèr la via.

11. KEAND KÈ L'Ê STAC LÀ BÈL APRÖF'

a la kapitâl, d'i bande dè Bèfag è Bètaña, dre a 'l Mut d'i Ülie, l'ǎ mandâd inâc ü per d'i sò amîs, è l'g'ǎ dic isē:

– Indi dè det lé indèl borġ kè g'î lé dènâc, otēr, è apena dè det a troèrî là bèl ligâd ün asnî... kè va dige me nisú i g'ê mai ñèmò saltâc sō in ġròpa: dèslèġil fò pò

purtimèl ke a me. Sè èrgfù' i va dis isè “fì kosè pò?”, otèr disiḡa isè “a n'n'ã dè bisõñ ol Siñûr, ma l'ta l'manda ke amô indrè sòbèt” –.

Kèi du là i va, i troa là l'asnî liḡãd in banda a ün ös, fò sö la via, i a dèsligã fò... èrgfù' i a èd è i ḡa domanda kosè fai kosè pò lur a dèsligãl fò, è lur i ḡa rèspond kom'a l'ḡ'ã imparãd ol Gèsû. È kèi là i a lasa pò fa...

I ḡa l'porta là, dokã, ol sò brao asnî, a 'l Gèsû, i ḡa böta sö sura i sò mantèi, è 'l Gèsû l'salta sö sura. Alura... tata set a i ã stèndid so i sò mantèi pòa lur sö la via, è tace d'otèr i ã mèfid so a dèi fraske erde, tèade sö lé in banda, indèi kap. È tat kèi dènãc koma kèi dè dre i usaa sö isè, kol örbo kè l'ḡa èdia:

“Osana, bènèdèt kèl kè ria ke a sò nòm dèl Siñûr, itòria a 'l nòst padèr David, a 'l sò rèn kè l've amô: osana finã sö indèl piö olt d'i cei... a te kè ta ma salvèt, alèluiã!”.

[“Osana, sãlvèm bènèdèt, viva”: va be, sé: ma a l'ura dè sena... öñû' a ka soa, ḡ'è pò söcèdíd ü bèlnèḡõt, kompãñ dè tate olte d'otre... kisã kuace amô importãnc asè kompañãc det a la kapitãl a 'sta manera ke: “l'è stac bèl, ma... mè pör indã 'nnac a kampã... intãt!”]

È isè, l'è pò riãd là a la kapitãl, a l'ḡ'ã mandãd indrè 'l sò brao asnî kola sò bèla manca a i sò padrû, è l'è indãc là a 'l Dòm; l'ã fac be töte i sò brae òfèrte dèosiü cè-remõne... pò koi sò l's'è nviãd amô ilã a Bètaña, là dè 'l sò amís ol Lasèr dè là... kè l'éra sèmô a tarde.

A 'l de dòpo, intãt κ'i (v)e via dè Bètaña, a l'ḡ'ã fam dè èrgfota, è l'vèd là mia tat dèluntã òna pianta dè fiḡ' bèla piena dè fòe: è isè l'va là a èd sè ḡ'è sö èrgõt dè maiã so; pèrò l'troa là adoma kè dè ḡran fòie: kè l'è pò ña 'l sò tep d'i fiḡ. Ma, kosè ḡa saltèl pò pèr ol ko... l'ḡa dis dre isè, a 'l pòèr piantû: – Kè nisú l'ãbe ñè piö dè maiã i tò fiḡ, te... tè! –. È l's'è fac sèntí be a d'i sò amís, ñak.

Dòpo, i è riãc là amô a la kapitãl. A l'è indãc dè det a 'l Dòm, è l's'è mèfid dre a kasã dè fò kèi kè là dè det i èndia è i krompaa... l'ã bötãd a ḡambe in aria i taolì pò i skañ d'i kambiamonede pèr i òfèrte è i afare è i sò ḡabiòc d'i èndidûr dè kolömb

... è l'vùlia kè nisú' i portês inâc è indrè nègõt, dè det indèl Dòm.

Pò l'gã prèdikaa sò isè: – G'él mia skriîd so bèl car det indè Bibia “La me ka la g'ávra pèr nòm in töt ol mond ka dè pregã”... è? È otèr... a m'n'í fac det... òna kaèrna dè ladrû, kompâñ dè 'l sò tep dèl Gèrèmî! G'él mia pòst asè dè fò, dè fa mèrkât, è smèrdâ sò töt, è? Èñèrai ke dè töt ol mond a èd ü laûr kompâñ, det indèl Dòm dèl Siñûr Ol Piö Olt? –.

Dòpo kèi laûr ke, i kapî prec è i skriâ i sirkaa adoma la manera dè töl fò, oramai, tat k'i gã ùlia be, imaginâs pèrkê. Pèrò, i n'n'èra a gran pura, pèr via kè la set i rèstaa là inkantâc, a i sò prèdike dè lü: finâ a i spasí... boka èrta è skua stenka, bröc lèndènû... Pò, riâd sira, lü è i sò i s'ê inviâc iâ amô dè fò dè la sitâ.

A la matina dòpo, bunura i pasa fò amô dè là è i vèd là ol sò pòèr fig... sèkâd fò finâ so d'i sò raîs. Alura 'l Piero, kè l'sa règordaa be, l'g'ã dic isè a 'l Gèsû: – Àda là isè te, maèstro, ol fig dèla tò malèdisiù dè ier: a l'ê sa bèl è sèkâd fò! –.

È 'l Gèsû a töc: – Règordîs be dè 'l profèt Míkè, oter, è dè 'l Siñûr ke sirka bu fröc indèl so ort. Fidüca sèmpèr, dè 'l Siñûr, otèr. Va l'digè me è l'ê ira, kè a digã isè a kèl mut ke “tös via dè lé, te, è bötès det indèl lag”... pò ïgã mia dèi döbe in kôr, ma a krêdègã dèlbû kè l'ê ü laûr göst, è kè l'gã söcèd... va digè me kè l'gã söcèd, è l'sa böta so kon töt ol sò brao dòm kè g'ê sö! È alura va l'digè amô me: töt kèl kè sirkerî a pregã... l'ê asè krêdègã dè ïl sèmô otèñîd, è sè l'ê ü laûr göst pèr ol Siñûr a l'va sarâ dac sènsotèr. Pò, sa kè pregfî, pèrò, sè g'í èrgõt kontra èrgü, otèr ...fi mia kompâñ dè me kol pòèr fig, è; kèl, l'ê stac adoma staolta... è l'ê a tötotr'èsèmpe kè g'í dè kapî: mai rèstâ sènsa bune ovre! Ma otèr... pèrdunigã sèmpèr: dè manera kè pòa 'l vòst padèr in cel a l'va pèrdune sèmpèr pò a otèr i òsc dèbèc è pèkâc –.

È i éra ön'otra olta det in sitâ... Intât kè lü l'indaa inâc è indrè det indèl Dòm, i gã s'ê pò strènsîc aturèn kapî prec ansiâ è skriâ... è i g'ã domandâd, töc ñèk: – Kon kè rasa dè konfidènsa fet pò kèi laûr ke, te... ke dè det... indèl nòst Dòm dè notèr, è?

A nòm dè ki... ki kè ta pèrmèt dè komandâ ke dè det, a... dè brao... te? –.

A l'g'ǎ rèspondîd a tònò: – Va domandèrò a me adoma ü laursî sul a otèr. Rè-spondim a kèsto ke... è dopo me va rèspondèrò a 'l vòst, inkèmanera fo isě è isě. Sènti ke. Ol sò batês dèl pòèr Goân, èrèl ü laür dè èntraġa pòa 'l cel, o èrèl töt adoma òna facènda dè laàs so ke intradè notr'òmèñ è basta, è? Sö: disimèl votèr a me!

Ma kèi là, in cirkol i ġa raġunaa sò isě: “Sè m'ġa dis kè l'éra dè 'l cel... a l'ma di-ġèrà è inkèmanera ġ'iv pò mia dac iskòlt; ma sè m'ġa dis tötà ròba dè òmèñ... aia la set, ke!” . I ġ'éra pura dèla set, a diġa isě: kè tòc a i éra sig'ür', la set, kè 'l Ġoân l'éra stac dèlbù ü profèt a lü... fig'ürâs! È iura, i ġ'ǎ pò rèspondîd isě:

– A... kèl, notèr a m'ġa l'sa mia... mè pènsaġa sò impö be –.

È 'l Ġèsû a lur, dè sponda: – È brae, otèr: pènsiġa sò be, pròpe. È 'ntat, iura... ña me va diġe piö pèr kònt dè ki fo kèl kè fò; kompâñ sè v'l'ès mia sa dic tate ölte! Va lase l'unûr dè èntrâ sò oter, a pènsaġa sò amò ü falì –.

12. PÒ, L'È INDÁC INÁC PÈR TÖC

koi sò prèsempe. – Ün òm... l'ǎ mètid so a it ü bèl tèrè, a l'g'ǎ fac sò in ġir la sò bèla sesa... l'ǎ trac insêm i sò laür dè skisâ fò l'òa, è l'ǎ trac sò a òna bèla torèta dè ġuardia è pèr i sò fèr; pò l'ǎ dac iviâ 'l tèrè a fec a dèi kontadî, è lü l'è partîd pèr indâ dèluntâ a fas i afare sò. A 'l sò tep ġöst, l'ǎ mandâd là d'i kontadî ü sèrvidûr a sköd la sò part dè òa è d'i otèr fröc d'i otre piante dèl sò bèl tèrè cintâd. Ma kèi là i ǎ capâd, i ǎ bastunâd sò è i ǎ kasâd via a ma öde. Alura l'g'ǎ mandâd là ün otèr sèrvidûr, ü impö piö dèsd è frank: ma i ġ'ǎ a skhase spakâd sò 'l ko, è i ǎ ingöriâd asè. A n'n'ǎ spèdîd iġâ amò ün otèr, è i ġ'l'ǎ a kopâd. È aante isě kon tace d'otèr, ü skiè-sâd sò töt, pò ü töld fò d'i iv. Ġa manka adoma ü laür dè fa, oramai: mandaġa 'là ol sò scèt. A la finfî, l'ġa l'manda 'là pòa kèl, pròpe, è l'pènsa: “I ġ'avrà pò südisiû dè 'l me scèt, me diġe”. Kèi masèr là invece i sa disia ü kol otèr “Àda ke kèl kè l'èrè-detèrà töt: sà... dèm, kè ma l'kopa fò, è isě töt a l'ma rèsta a notèr”. Buna: sèġönd

votèr, farâl pò kosê adês ol padrû dèl tèrè è dèla it, è? Spètèrâl ol gübilè d'i sin-kuantâñ... pèr règalağa töt a lur là, è?! A l'veñèrà insâ lü, a l'töèrà fò dè 'l sak töc kèi kontadí bastârc là... è la sò braa it è 'l so bèl tèrè g'í fecerâ via a èrgjù dè mèi, o nò! Pò, sènti ke, amô. Īv mai lèsîd sò kèl pas dè Bibia kè dis isè, è: “La preda kè i kapmastèr a i ã bötâd via, l'è pò dèentada la preda dè kantû, pèr ol Siñûr: ol Siñûr l'è stac bu dè fa ü laûr isè spècâl, pèr notèr”. Nè, kè l'iv lèsîd sò be tate ôlte? –

I g'ran sòci kè prima i g'ëra fac ol sò bèl tranêl a lü, alura i s'è dac dè fa pèr vèd s'i g'â rîaa a mètègâ adôs i ma: ma i éra mia là in tance asè... è i g'ã üd pura amô ôna olta dè tata set aturèn. Pèrô, i ã kapîd bènone a lur, kè 'l'öltèma stòrièla i éra kôn-tada sò pròpe dè lur: è... kola kua in mès a i g'ambe, g'ã tokâd iskomparî lur, kè la set i éra mia siemi dèltöt', è i g'â ardaa è i parlaa.

Dèlè mia tat, i g'ã mandâd ilâ ü ккак faresè insèm a dèi amîs dè l'Èròd, pèr proâ lur a capâl in turta indi sò diskörs kè l'faa. È lur là i g'ã pò dic isè: – Te, maestro: ma l'sa töc kè te ta digèt sèmpèr adoma la èritâ... è ta g'â ardèt in faca a nisú, te, ma ta g'â fe 'mparâ a töc la via g'osta pèr ol rèñ. Iura, te: dimèl impö te bèl car a notèr: èl g'öst, o mia... dè pağağa la tasa a l'impèradûr româ, è? Dağèn, o dağèn mia? –

Lü, pèrô, kè i a l'sera bènone k'i g'â faa ü tranêl, dèkorde adoma sönkêl... abekê la sò braa tasa 'mprâtika i a pağaa töc pèr tèn bu i româ, simpatèk o mia... a l'g'â fa:

– Si dre a fam ü bèl èsâm, otèr, a me, è... otèr kè maestro! Sà, portim ke ü sold... dè famèl vèd be, a me –. È i g'â l'da 'ndi ma. A l'g'â dis:

– Dè ki él pò kèl müs ke, è? È... g'él iskrîc sò kosê ke sura, a? –.

I g'â rèspond: – Ma dè 'l Cesèr impèradûr, o nò! Set piö bu dè lès, te, adès? –.

È a lur ol Çesû: – Buna. È dokâ, diğâ a l'impèradûr kèl kè l'è ròba sò, otèr; ma, atènc be... a dağâ adoma è töt a 'l Siñûr kèl kè l'è dè dağâ adoma a Lü! –.

Pò l'g'ã dac indrè 'l sò bèl sold, è via.

È amô turna... g'ã tokâd restâ la dè bakalâ i profesûr; è la set i a portaa 'n palma dè ma, lü, isè mai tat sapiènt è sigjür' kè i a troaa.

Pasa fò amô mia tat, è i gja ria lé apróř dèi sadüsé, dè kèi k'i dis kè g'è mia nisú' kè `rèsüsita, a te!, è i gja fa sköla lur, adés:

– Te, maestro... ta l'se a te kè 'l Mòsè l'm'ã fac imparã kè sè l'mör sènsa scèc ol tò fradèl, te ta toka tö sö la sò moër... pò dağa te dèi scèc a 'l tò fradèl... mia ira? Skólta be a kèsta ke, te, adés. A g'éra sèt fradèi. Ol prim l'ã töld moër, pò l'è mort sènsa ĩğa dè scèc: è dokã le i ã tölda ol sègõnd d'i fradèi... kè l'è pò mort a lü sènsa scèc, pròpe kompãn dè 'l tèrs; è anse ñè ü d'i sèt a l'è mai dèentãd padèr. A la finfì g'è mort a kèla fomna là, pòèrèta a le. Mètém dokã k'i g'ès dè rèsüsità, a sò tep... komã k'i dis in tace... k'i g'la sa longã. Dìm te adés a notèr, alura: a koèl d'i sèt gja tokèrala le dè moër... dòpo ĩi proãc töc: pò, mağare pèr inviã fò amô turna la stèsa sunada: l'Abrãm kola Sara è la Agar, ol Ğakõb kola Lia è la Rakela è i sò sèrvènte, a, te?!–. I ã mia trac in bal pèrò ol sò Eròdĩ sö' skañi: kèl, i speraa kè l'gja pèn-sès mağare lü a sinsigãl... ol batèsadür nòmèr du... pò aante!

È 'l Ğèsù a lur, bèl kùet: – A, bèla kèsta, pròpe. Òi di: la sarès pròpe bèla asé, sè la g'ès dè 'nda dèlbû isé, dòpo, kompãn kè l'ĭ kapida otèr, nè. Ma, me ma par kè otèr ĩ pròpe kapid det a pèr o, staolta, a lèsi sö la Bibia. Sènsa köntã, kè si dre a diğa otèr a 'l Siñûr kèl kè l'è mia bu dè fa lü, pò: dè sirkã fò lü a ki kè la gja tokèrès dè moër kèla dèl rè David è dèl sò pòèr gènèrãl, o koela d'i sò des pèr ol ggrand Èròd, nè otèr? A rèsüsità, a otèr! ...gja sarã piö ñè 'mbisõn dè spusàs amô è dè kam-pã amô dè spusác, me diğè. O ma firĩ spusã pòa i àngèi, otèr, a? Ma sa: otèr ùli fam vèd, a me, kè s'põl pròpe mia rèsüsità, nè! È alura dokã lèsi sö kosè otèr amô, det indèl libèr dè 'l Mòsè, kuando kè là 'ndè rüida kè brüsaa sènsa 'nda 'n sèndèr... èrgũ l'g'ã dic isé “Me so ol padrũ dè l'Abrãm, ol siñûr dè l'Isãk, ol dio dè 'l Ğakõb, so me”... è? Va parèl mia dè sbałã sö èrgotina, otèr, a di kè 'l Mòsè l'ã sèntid a parlã ...ol siñûr dè tace morc, ol padrũ dè piö nisú', a: ñè d'i moske ie?! Pèrò, sè mağare otèr ùli pròpe pregã dè mör... pèr dèentã òna braka dè sèndèr pò fènida lé... sé, sè ...kon kèla bèada dè l'Abrãm: ...me 'nvece nò, êkola –.

L'ê ü skriâ alura a fas innâc è a diġa: – A sé: ta parlèt pròpiamènta be, te, maèstro! Brao... ta amire. Alura, adès ta ölerèt dim ακ a me, te, a... κual kè l'ê ol prim intra töc i komandamênc, kèl kè kōnta piö tat dè töc i otèr, è? –.

È l' Gèsû a röda: – Sigfür'... ta l'diġe söbèt, pò! Ol prim, a l'ê: “Skólta be l' Siñûr, te, Isdraël: ol Siñûr a l'ê l'ünèκ, è dokâ a l'ünèκ padrû ta ġa ölerè be, adoma a lü, kon töt ol kör, kon töt ol κο, è kon töt ol tò fiat è i tò forse kè ta ġ'et”. Pò, anse: ta diġe söbèt a l' sèġðnd, ala be? Ol sèġðnd a l'ê kèsto κε: “Ta ġa ölerè be a l' tò isí, te, kompâñ kè ta sa ölet be te in pèrsuna”. Pròpe, êkola: ġè n'ê mia d'otèr dè komandamênc, a tö fò 'sti du κε –.

È 'sto skriâ òn'otra olta: – A, sé, sé: t'et parlâd be amô, maèstro, pròpe; è l'ê ira kè lü l'ê l'ü, è nisüdotèr fò kè lü. È üliġa be a lü koma t'et dic te... l'val dè piö koñè töc i sakrèfese brüsâc sô sô l'altâr –.

L'ã ülid diġa brao pò a l' Gèsû a lü, dòpo, kè l'raġunaa be, è l'ġa fa: – Brao, te. M's'ê mia luntâ dè l'rèñ dèl Siñûr, sè in tance i raġuna kompâñ dè notèr –

[“Pèrô sè m'istâ mia κε a fas tace èsâm pò trabokêc, nè! So bu a me: öt vèd, te?” È 'ntat kè l'indaa 'nnac a kōntâ sô è fa 'mparâ là a l' Dòm, a l'disia:

– Sèġðnd votèr, inkèmanera i skriâ i dis isè kè l' Mèsia l'ê scèt dèl David, è? Ol rè David, lü, ãl mia dic isè pròpe lü, ispirâd sô dè l' volt: “A l'ġa dis isè ol Padrû dè töt a l' me padrû: sêntès so κε in banda a me, te, a l' me bras drec... finakê ta mètèrò sota me i tò aèrsare dè sġabêl a i tò pe dè te”. Iura dokâ... ol nòst padèr David a l'cama padrû l' Siñûr kè parla, pò l'cama padrû a èrġüdotèr. Camèrâl padrû ü d'i sò scèc, lü, ol rè David... è? O pötòst ü scèt dèl Siñûr, a? –. È nisü' i ê stac bu dè 'nda a fond dè la facènda: è i staa là töc a skoltâl a boka èrta, sènsa mèt piö det lèngua.]

È lü l'ê indâc inâc isè:

– Tèñis a la largâ d'i skriâ... otèr! Kè, a kèi là ġa pias a indâ inâc è indrè a fa l' paù koi sò bèi pedâñ è a fas rièrî fò sô i piase, capâ i skrañ piö bèi in sala dutrina è i prim pòsc a i bankêc d'i fèste. È i ġa maia fò i ka pò i ġa cica fò l' sang' a i êdoe...

intât kè lur i fa finta dè ès sèmpèr dre a pregã. Figüris pò otèr... sè gã tokerà ñak la sò bèla kondana piö düra dè töc i otèr! –.

Dòpo, sèntâd so là dènâc a i boke dèl tèsör dèl Dòm, a l'vardaa kuriûs komâ i faa la set a bõtâ det i solc. G'ëra là ü sfrak dè ssiòrâs... κ' i bõtâa det è i bõtâa det; g'ë pasâd dè là pòa òna pôera êdoa, kè la g'ã bõtâd det... du kuatrí, skuase nègõt dè nègõt. Alura lü l'ã camâd lé i sò amis a fa gã èd pò a lur, è l'g'ã dic isè:

– Va l'dige me, è l'è ira: kèla pôera êdoa lé la g'ã ofrîd dè piö dè töc kèi là kè i ã bõtâd det tate bèle palanke dore... dè fa bèla figüra dèante a la set, è ma gãre dèante a l' Siñûr. Kè, lur là... i ã portâd ke ña òn'on ga dè kèl kè gã ansa, i sarès ña 'n fastòde a bõtâ det ol dope; ma le, indi sò pañ istrèc, l'ã portâd ke dè l' sò nècèsare... kè l'gã sarès èñîd bu a le dè maiâ asè! – [...kola sò braa fidüca dè l' Siñûr kè l'gã l'farâ mia mankâ Lü, l' sò nècèsare, akâ pèr sò mèsò dè l' tèsör dèl Dòm kè l'g'ã dè pènsa gã pò a i êdoe è a i òrfèñ].

13. DÒPO, INTÂT K'INDAA DÈ FÒ

dè l' Dòm (è l'è pò staca l'òltima òlta, töc insèma), ü d'i sò l'gã dis isè:

– Te, maèstro, àda lé, è: kè rasa dè predû... è kè rasa dè fabrikâc! –.

È l' Gèsû l'g'ã dic isè: – Sigür! T'i edèt be a te, kèi bèi fabrikâc ke, è? È me ta dige isè kè n'na rèstèrâ ke ña ü blòk dè preda intrèg sura ün'otèr –. [...Áda te, inkó kosê n'nè rèsta lé: gösto òna mèsâ filena kórta isè, κ' i va là a piânsè gã sura...]

Piö tarde, sèntâd so sö a l' Mut d'i Ülie là in front a l' Dòm, in kuatèr i gã domanda, ol Piero, l' Gakom, ol Goân è l' Andrea, intât kè kèi otèr a i a sènt mia:

– Te, dim impö a notèr: kuand'él pò kè g'ã dè söcèd a l' Dòm kèl kè t'et dic te, a... è sarai kuai pò i sèñai kè l'è dre a kapita gã, è? –. Alura l's'è mèfid dre:

– Stî atènc be, otèr... kè nisú i va imbròe sö. A n'na èñèrâ fò tace, a di sö kol me nòm dè me “A so me, so l' Gèsû amò ke... so me l' vòst mèsia kè l'va salva otèr”. È i n'na imbròierâ sö a tance. A l' sò tep kè sèntèrî a di dè guèra dè sà è guèra dè

là... otèr istrèmîs mia piö dè tat. A s'pödèrà mia skiâl, a l'söcedèrà: pèrò, l'ê ñèmô mia këla, la fi. G'á sarâ g'uèra dè set kontra set è rèâm kontra rèâm, pò g'á sarâ a tè-rèmôc d'ôna banda è dè l'otra, è fam è karèstea: ma kël... a l'sarâ adoma kè 'l prèn-sepe d'i dulûr. Kwat a otèr, isti atènc be, otèr. È prima è dòpo i va mètèrà indi ma a i trebünai, i va mètèrà adôs i ma a indi sale dutrina... è pèr ol me nòm g'ívrî dè kom-parî dèante a g'oèrnadûr è rè, pèr dam ato a me dènâc a töc. È intât, ol me vangël a l'sarâ prèdikâd fò dèspèrtöt', kè mè kè l'g'á rie là a töta la set dèl mond. Otèr, pè-rò... prèoküpîs pò mia prim dè 'l tep, kosé g'ívrî dè köntâ sô, kuand k'i va tirèrà dre pèr mètèv indi ma a këla set là: kè va èñèrà mèfîd in kôr è in boka sô 'l mo-mènt kël kè g'ívrî dè diğá sô, è rèstèrî mai sènsa i paròle g'oste: sirî pò ña otèr a parlâ, s'pöl di... ma ol nòst isperèt sant in pèrsuna. A kël tep là ü fradèl a l'mandèrà a mör ü fradèl è ü padèr o' scèt, è i scèc i sa rèultèrà è i farâ mör i sò gènitûr. È pòa otèr i va ölèrà mal asè pèr ol me nòm dè me kè portèrî aturèn. Ma ki kè starâ frank finâ a la fi, kël a l'sarâ salvâd. Kèla olta là, kè èdèrî aderetüra o' skandol d'i skân-doi, ol sò müs dèla bèscâ pròpe là dè det indèl ünèk pòst indokè g'á dè èsğá det nèğôt dè nèğôt fò kè 'l fôğ sant è l'incèns... sènti be kosé va diğe me adès è kosé g'í dè diğá otèr a kèi k'i sarâ dè la nòsta banda. Kèl de là, ki kè sta in G'odea l'i-skape sô pèr i muc, è ki kè l'è sô sô 'l sò tèrâs a l'pase ñè so in ka a tö sô èrğôt... ki kè l'è fò pèr i kap a l'turne ña indrè a tö sô 'l sò mantêl. Pò g'uai a lure, pòèrète lure ...kèle kè in kèi de là i spèta è i laca, è bèate lure kële sènsa scèc, k'i g'ávra mia dè trâsèi dre o èdèi masâc! È preğî kè l'söcede mia d'inverno: pèrké i sarâ de d'ü tal tormènt, kè l'g'ê mai ñè stac prima, fò kè dèslövio è Sòdòma è G'òmòra [...ñè g'á n'sarâ piö kompân]. È... sè 'l Siñûr a i a skörtèrà mia, l'sa salvèrà ñè nisú dè ni-sú... dè këla kè inkó la sa cama la sò set. Ma i a skörtèrà, ol Siñûr, kèi de là: pèr i sò kè l's'è sirkâd fò lü dè salvâ komâ 'l Noè è 'l Lòt. In kèi de là... sè èrğú i va di-ğèrà isè “Adil ke, ol krist... adil là, ol mèsia” ...otèr krèdiğá pò mia. Kè, n'na saltè-râ fò asè dè fals inviâc è dè fals profèc, k'i va farâ èd è señai è mirâkoi, dè inkantâ,

s'i gâ riês, finâ a i piö atênc d'i nôsc. È dokâ otêr stî pò atênc be, kè me v'ò a sêmô isâd ü bèl tòκ prima. Indèl öltèm de dèlbû, invece, ü bèl tòκ dòpo o' skandol d'i skândoi... alura l'rièrà 'l tep kè îdoi dè sul è luna i dèèntèrà sèndèr, è 'l sul a l'sa sküresèrà sö töt, è la lüna la farâ piö ñè 'l sò carî, i stèle i borlèrà sö töte dè 'l sò cel è i sarâ skombüsölade sö töte i sò brae rëgöle dè töc i cei: finakê... s'vèdèrà a riâ fò dè mès a i nëoi o' scèt dè òm scèt dè David, bras fort dèl Siñûr, indèla sò glòria dèl Siñûr. È alura... l'mandèrà fò i sò ângei a traçâ insêm i sò salvâc dè töte i bande d'i kuatèr vènc, d'ü ko a l'otèr dèla tèra. Prui a imparâ amô öna olta èrgöt... dè 'l fig, prèsempe, otèr. Kuando kè i sò ram i sa smülsina sö è i böta fò i sò fòe, alura otèr kapî kè l'è dre a riâ la 'stat, è l'ê ura dè frötâ. Isë... a pèr töc kèi laür kè v'ò dic me: kuando kè i edèrî a söcèd, g'ïvrî dè saî kè l'ê ura, l'ê ke sö l'ös ol sò de dèl Siñûr. Va l'diçè me, è l'ê ira: la pasèrà mia fò töta kèla gènèrasiû ke, prima kè èrgöt dè gròs a l'söcede. Pò... l'pasèrà la tèra è pòa 'l cel, prima k'i pase fò dè 'l mond è pö-töst k'i indaçè a öd i me paròle. Ma, èñi mia ke a domandâm a me, pèrò, ol öltèm de è l'ura dè la fi: kèl, a i a l'sa niçü'... ña ançèl dèl Siñûr in cel ña scèt dè òm in tèra: kèl, i a l'sa adoma ol padrû sö dè sura. È dokâ, mèrà sta bèi dèsc è atênc, a saî mia kuando kè l'è 'l sò momènt göst. A l'sarâ... kompâñ dè kèl òm kè l'è partîd pèr ü vias bèl longè l'è indâc iviâ dè ka, dòpo ĩçâ dac i cav dè ka a i sò sèrvidûr, a öñü' 'l sò dèfâ, è a 'l purtinèr dè fa be la sò braa çuardia. Stîm pò bèi dèsc, alura: kè, l'si pròpe mia kuando kè l'rièrà indrè 'l padrû 'lla ka (*d'la ka*), a la sira o a mèsanôc, a 'l prim çal o a mès ol de. Kèl kè kònta, l'è kè l'va troe mia töc indormèc. Va l'diçè amô öna olta: stî dèsc bè, otèr, è 'l purtinèr prim dè töc, nè! –

14. A L'KALAA DU DE ADOMA

a ĩçâ dè fa fèsta pèr i Pa è pèr Paskua: è i kapi dè prec è skriâ è faresë i éra dre amô a invèntâ la sò braa manera dè dèèntâ padrû dè lü kol imbròi, pèr fal mör. È ormai i sa disia isë: “Forsa, dokâ: adès! Mia dòpo, a i fèste, kè diolte i salte sö la

set a fa kasôt, o ki kè e ke dè aturèn a fas inkantâ dè lü, è i româ a menâ so bôte”.

Lü, l'éra là a Bètaña in ka dèl Simû ol lèbrûs kè l'éra fac gjaarî lü. Intât kè l'éra là sèntâd so a tâola, g'ê riâd là öna dõna kon dre ü busî præsiûs bèl sigilâd, pie dè öngüent dè kèl gènuî è kar asê: l'ã scèpâd sô 'l kòl dèl sò bèl bosètî... pò la g'ã fac fò 'l sò öngüent sô 'l ko a lü. È sôbèt g'ê stac èrgü' ñèk è skandalisâd, kè l'sa disia isê: “Àda pò te! Dè fa pò, bõtâ via isê töt kèl bèl öngüent lé, è? A s'püdia èndèl fò, invece, è dağa i solc a i pòèrêc!”. È dokâ, dağa a tontoñağa dre a kèla là.

Oi Gèsû, alura, l'ã dic isê: – Lasila sta, pò! A fa gâ di impâs? L'ã fac ü bèl laúr pèr me, le. Dè pòèrêc, a n'n'ivri a sèmpèr asê, è pödèrî dağa töt kèl kè ölerî. Mía sèmpèr invece... ma g'ivri ke me isê insèma. Le l'ã fac kèl kè l'ã püdfîd, a ülm be inkô a pèr indomâ: la s'è portada inâc a onsèm sô... pèr kuando kè sorò sotràd. È va l'diğe me è l'ê ira: 'spèrtôt', indokè l'sarâ prædikâd fò ol me vangël a 'l mond... i köntèrà sô a kèl kè l'ã fac le, dè rèğordasèn pò sèmpèr –.

Oi Güda Skariôt, lü, ü d'i sò dudès... pròpe in kèl tep lé l'ê indâc là d'i kapi d'i prec pèr mètès dèkorde dè fağèl capâ. Kèi là i è stac otèr kè kontêc è i g'ã impro-mètîd dè dağa a dèi bèi solc (avrâl mağare acètâd ontera... pèr i pòèrêc, lü?). È dokâ l'sirkaa la sò braa manera dè fağèl capâ, a 'l momènt piö göst, dè rescâ dè meno.

A 'l prim d'i sèt de d'i pa dè frèsa... a l'urare dèl sakrèfese dè l'añèl pèr la Paskua, i sò i gâ dis a 'l Gèsû: – Indo' ölet kè m'indağe a parègâ so indoê... pèr fa la tò Paskua kon notèr, te, è? –. Lü n'na manda inâc ü per, kè l'gâ dis isê:

– Indi dè det in sitâ, otèr du. Intramês a tate fomne kola so braa bròka sô 'l ko... sa troèrî dènâc ün òm kondõna bròka dè akua indèi ma: gâ indirî dre a lü, è là indokê l'va dè det gâ diğèrî isê a 'l padrû dè ka “Ol maèstro l'ta manda a di: kuaél [kuaél] ol salú pèr me, ke, dè püdfî maiâ l'añèl koi me amîs, è?”. Lü l'va farâ èd ü bèl istansû sô dè sura, sa bèl è pront, kon det töt. Là, otèr parègî so pèr töt –.

Kèi du là i è indâc dè det in sitâ, i ã troâd là kompâñ kè l'g'éra dic lü, è i ã parègâd so pèr sena, kol añèl kè 'l Güda l'éra portâd insâ dè 'l Dòm, bènèdèt è teâd

sö ma sènsa òs iscèpåd fò. Vèrs a sira, l'ê riåd là akâ lü koi otèr, è dokâ i éra là a tâola, è i maiaa. Pò, a ü bèl momènt, ol Çèsù l'ã fac:

– Va l'diçe me è l'ê ira: ü dè otèr ke... sé, ü kè maia ke insèm a me... l'ê dre a endèm fò –. A i è deèntâc töc ismõrc è ñèκ, è i g̃a domandaa töc, ü pèr ü:

– Isto kankèr... sarês diõlte me, a? –. Ma lü l'ê 'ndâc aante isè:

– Pròpe ü d'i me dudès, ü kè l'puca det a lü indèl piat insèm a me. A, sé...: o' scèt dè òm adès a l'va via, dre a kèl kè g'ê skric so indè Bibia pròpe dè lü. Pèrò, g̃uai a kèl pòèrèt... kè l'vènd fò o' [ü] scèt dè òm. A, sé: avrês prèfèrid pòa pèr lü sè l'éra ña nasíd, põtòst dè nas è tradí ü amís prima dè mör – [pòl das, a l'vùlia di “mèi sè ün òm issè l'éra mai nasíd”]; ma l'éra kompâñ dè di sè l'Adâm a l'faa mia nas ol Kaí].

Dèlè ü falí, amò intât κ'i maiaa, nisú' piõ ñè impõ aleg̃er ormai, pèrò sènsa pèn-saça sö tròp a i laúr dè prima, lü l'ã capåd indi ma ü bèl pa, a i ã bènèdíd sö, i ã scè-påd sö è g̃a n'ã dac ü tokèlî pèr ü, kè l'g̃a disia isè:

– Capi ke, êkola. Adil ke, ol me kòrp, dac fò dè maia a töc votèr. Pròpe, sé: dè adès, a deènte me ol vòst brao pa dè maia pèr la eta nõa –.

È dòpo, l'ã töld sö ü bèl kalès, i ã bènèdíd sö, a n'n'ã biíd fò lü ol prim g̃otí, pò i ã fac pasâ è i n'n'ã biíd fò töc, intât kè lü l'disia isè:

– È kèsto ke l'ê 'l kalès [dèl me pato] kè m'sa salüda prima dè partí: kè, m's'ê dre a notèr a 'nda fò dè 'l Gito... è l'ma toka ol nòst brao dèstèrt, prima dè mèt in pe ol nòst bèl reñ pèr ol Siñûr. Kèl vi ke... l'ê 'l me sang, ispandí fò pèr tace, kompâñ dè kèl dè 'l nòst añèl sö a 'l Dòm inkó: dè traça insèm õna bèla famèa dè sanc a 'l Siñûr, töc kèi κ'i g̃a sta. È adès... va diçe me kè õ fèníd dè biv l'õa dè 'sto mond kafv ke: finaké dòpo bièrõ kèla nõa dè 'l reñ dèl Siñûr. È pèr votèr sorõ sèmpèr amò me ol vòs(t) vi dè biv pèr la òsta braa eta nõa –.

G'avrai pò kapíd det kòsè... l'g'ã mia lasád ol tep dè fa domande. È dòpo, dic sö töc insèm ol sò brao in d'i lòde, pèr fèní fò la sò cèremõña a pontí (però lü... l'ã mia biíd fò l'òltèm kales, kisapò kèmanera)... i s'è inviâc dè fò, dre a 'l Mut d'i Ülie.

A l'gã dis a töc i sò, ol Gjesù: – Rèstèrì töc iskandalisâc, a l' sò momènt dè èd dèlbû kèl kè g'ê skric det indè Bibia “Bastunèrö sö 'l pastûr è i sò bèsofî i sa span-dèrà fò töt aturèn”. Pèrò, va l'digè a samô adès: mai pura otèr, dòpo: kè, me turnèrö ke töt intrèg... pò va g'üidèrö amô òna olta töc, pròpe kom'a v'ö trac insèm me là 'ndè G'alelea –.

Lasém istâ g'avrai kapîd det kosê, amô; salta sö Piero, ke: – A, me... pò sè töc kèi otèr ke i sa skandalisèrà... me nò! –. A l'gã dis isè 'l Gjesù:

– Cêrtosa, a sé, te... pòta! Kânta mia dè galét fò dè urare, te, Piero! Te, ta l'digè me... è ö[l]èrès kè l'sarès mia ira, ma inkó' àda: stanôc te ta digèrèt trè olte dè kò-nòsem ñak... intât kè 'l prim gal a l'kantèrà òna olta è amô òna –.

Ma 'l Piero a dağà dè piö amô, è pòa töc i otèr kon lü: – A nò, è! Me... akâ sè g'ès dè mör insèm kon te... me ta sorö sèmpèr in banda fèdél! –.

È isè... i ria là dè det indú'tèrè bèl cintâd, κ'î gã disia ol “Gjesèma”, kè l'völ di “la mola d'i ülie”. Là, lü l'gã fa a i sò amís:

– Stì ke sèntâc so ke, otèr, intât kè me preğè –.

A l'tö dre 'l Piero 'l Çakom è 'l Çoân, è lé a du pas dè lur a l'dèenta töt ismört ...kè l'trèma a töt, è l'gã dis isè: – A g'ö ke 'l kôr kè ma e fò, dè tat kè sto mal... ma sa sènte a mör. Stì ke, otèr tri... è preğî impö –.

Lü l'fa amô ü kuatèr pas, a l'sa mèt so in tèra, è l'preğà kè sè l'è pusibol “a l'pase via dè lü kèl bröt momènt lé”. A l'dis sö:

– Padèr, papâ. Pèr te, töt a l'è posibèl: töm via... kèl kalès ke, tröp amâr dè biv, è...? Pèrò... so mia dre a dit dè fa kèl kè öle me, nè... ma kèl kè te ta ölèt: a l'so... kè ta ölèt ol me be... ol nòst be –.

Turnâd indrè dòpo ü bèl momènt... a i a troa là indormèc dè fa piètâ. Alura l'gã dis isè a l' sò brao Piero: – A te... Simunû: dormèt, pò?! Ñè dè preğã òn'urèta, ta set bu...? Sö bèi dèsc, è preğî, v'ö dic, dè pèrd mia i forse pèr la bataia! L'è mia asè ĩgã dèi bèi pènsèr indèl ko... sè l'ko l'komanda òna pastafròla sènsa filû. A, sé...

pregĭ dè ês mia camâc a kombât! –. Ma fôrse kèi là... i faa kōnt piō tat sura òna κυακ isbade κ'ì g'éra dre lur dè skundû: è dokâ, l'éra asè kè l'fès la ġuardia lü...

A l'sa sluntana amô òna olta, è l'preġa amô kompâñ dè prima. Pò l've indrè amô, è i a troa là amô tōc indormētâc. Pòta: i òg i ġa sa sèraa fò, è i sia ñè kosè rèspon-dèġa, intrâ diġerĭ lé a 'l frèsk, è κυακ bicēr dè kèl bu... è tate idèe care a l'inkon-trare. Ma daltronde, ormai, ñakâ sè i ès dèsunâd è preġad asè...

Pò l've aladè a la tèrsa olta, è l'ġa fa:

– Èe... amô lé a posâ è a dormî, otèr! Ma adès, basta: l'è ura. Komê, “èdf mia kè ura kè l'è”: l'è adès kè o' scèt dè òm a l'ġa e mètid indi ma a i pok dè bu. Sò impè, otèr, dokâ! Dóm: adi lé: kèl kè l'ma ènd l'è bèl è ke, uramai –.

L'è dre amô a parlâ, kè l'ria aladè 'l Ġüda, ü d'i sò du Ġüda, d'i sò dudès, è insèm a lü òna möca dè set koì sò sbade è bastû, mandâc iġâ d'i prec è d'i skriâ pò d'i èci. Ol tradidûr a l'g'éra insèñâd ü sèñâl isè: “Kèl kè basèrö sò, kèl a l'è lü. Capil sald be è sti atènc, a portâl via”. È apena riâd là l'ġa s'è portâd apröf' a diġa “Oè, te... maèstro”: pò i ã basâd sò dè sà è dè là.

Alura kèi là i ġ'ã mètid adôs i ma pò i ã liġâd sò. Intât, ü d'i sò amîs dè 'l Ġèsû l'tra fò la sò sbada è l'mèna so òna tiġa... kè la ġa dèstèka skuase via l'orèga a 'l sò sèrvidûr dèl κapo d'i prec!

Û momènt dòpo, ol Ġèsû l'dis isè: – A si[v v]jèñfc insâ a tòm... kompâñ dè ĭġa dè capâ ü brigânt... è sbade è korde è bastû. A s'ère là tōc i de in mès a otèr a prèdikâ, là a 'l Dòm... è là m'ĩ mai mètid adôs i ma, è! Ma l'è isè: è isè i ġ'ã dè indâ i laûr: komâ i è skriîc so det in dè Bibia! –.

È pròpe isè... tōc i sò amîs a i ã pièntâd là pèrsòkōnt' è i è skapâc iviâ tōc.

Ġâ 'nda a dre adoma ü suèñèt, inturcâd det biot indû lènsöl' bianκ. Kè isè i ã pò est a be, è i ã sirkâd dè capâl a lü; ma lü... l'ġ'ã lasâd là indi ma 'l sò lènsöl' pò l'è skapâd via isè, biot. Fürtüna... a l'durmia pò a lü là a i stèle, kèla nòc là, dè pèlè-ġrĭ, o a sköla dè èrġû in sitâ: isè, pò, l'm'ã kōntâd sò èrġöt a lü.

Portád là 'l Gèsû dè 'l kapo d'i prec, i s'ê trac insêm tace dè lur kapî amô d'i prec è d'i èci è d'i skrîâ. Ol Piero... kè l'g'éra stac dre impö dèluntâ fin'a det indèl bröl dèl kapo d'i prec... l'istaa là sèntâd so koi sèrvidûr, a skoldâs, in banda a 'l fôg. In-tât i kapî prec è töt ol sò trebünâl i sirkaa èrgfû a faça dè tèstemòne kontra 'l Gèsû, pèr püdf fal kopâ; ma i gâ rîaa mia: kè in tace i köntaa sô 'l fals kontra dè lü... ma i sa troaa mia dèkorde a dí sô i sò laûr.

A n'n'ê saltâc fò a èrgfû a dí sô isè: – A m'l'ã sèntîd notèr kè l'disia isè “Me dèsfè-rö sô kèl Dòm ke... trac impè dè tace òmèñ in κuarantasés añ: è in tri de n'na forö sô me ün otèr... sènsa ñè òmèñ a laorâ” –.

Ma... pòa kèi i sa troaa mia dèkorde sô i partikolâr.

Alura, 'l kapo d'i kapî d'i prec a l'ê lèâd sô lü impè in mès a 'l sò trebünâl, pò l'ã intèroçfâd lü 'l Gèsû: – Digèt nègðt, te, gâ rèspondèt mia... kè i könta sô töc kèi laûr ke a tò karèg, è? G'et mia dè pèntîs, te, dè sirkâ gfasia è pèrdû? –.

Ma lü pèrò l'faa sito, pròpe, è l'gâ rèspondia nègöta.

Alura amô 'l kapo pret a domandaça: – A l'set, κ'î könta sô 'n gir kè ta set te ol krist, ol inviâd, l'iscèt dèl Bènedèt in cel... glòria a lü? –. È 'l Gèsû, alura:

– Pròpe. A l'so, è so dèlbû, scèt è pò inviâd. È isè, komâ g'ê skrîid so, èdèrî gòsto ü scèt dè òm sèntâd so a dreca dèl Potènt a riâ so d'i nëoi dè 'l cel koi sò ângèi! –

A l'ato, ol kapo pret a l's'ê strasâd sô ü tòc dè mantèlina è l'ã dic isè:

– A, êkola! È m'g'âi 'mbisõñ dè kosê amô, adès, è? Ì sèntîd töc... kè rasa dè bèstèmia! Ün òm!, in banda a 'l Bènedèt in cel... è magare l' sarès lü ke in pèrsuna! Disî kosê otèr, è? –. È töc a usâ sô kè ol Siñûr a l'g'ávrs è ñè mai vüd dè scèc... è men kè mai bastârc... è kè l'éra dè kopâ pò fènila fò, òna buna olta. Κuaκdû i s'ê a mètic dre a spüdaça adôs... pò a κuarcaça so 'l müs è a digâ isè “Indüina κî, profèt!” a poñ è pèsade. È i sèrvidûr a scafunâl sô pòa lur.

Dè fò, intât kè 'l Piero l'istâ là skoldâs sô... òna sèrvènta dèl kapo pret a i a èd è i a fisa è la gâ dis: – Pòa te, ta serèt insêm kol Nasarè... kol tò bèl Gèsû –. Ma lü l'gâ

dis dè nò: – A l'so ñè kosè ta digèt, pròpe... καπεσε mia kosè ta òlèt di –. Pò, l'sa sluntana ü falì, dè fò; è... ü g'äl a l'kanta. Κυακ mènüc', è amò kèla sèrva là i a èd òn'otra olta, turnâd dè det, pò la g'ä dis isè a kèi là in giro: – Kèsto ke l'ê ü dè kèi là... ü dè lur –. È lü amò a di dè nò, mai piö... òn'otra olta. Pasa mia tat... è èrg'ü là aturèn a l'g'ä fa amò a 'l Piero: – Ta se pròpe ü dè lur là, te... kè ta parlèt a isè be g'ä-lelè, nè!? –. Ma lü l'tra so du purkü, è l'ispèrgüra ακ: – V'ö dic isè kè l'kòñòse ñak... kèl là kè parlì otèr... me! Ma... s'ère pò ke a fam bèkâ kompân dè lü... sè s'ère ü d'i sò... a? –.

È 'l g'äl a l'kanta la sò sègonda olta: isè kè 'l Piero... l'sa règorda pò kèl kè l'g'éra dic ol G'èsü “g'äl dò olte matina kantèrà, Piero trè ñè l'ma kòñòsèrà”.

È dokâ, g'è a skuase èññd fastöde... pò l'è scòpâd fò a löcâ... kola sò braa sbada uramai dè bötâ bia.

15. DÈ PRIMA MATINA, TÖC

i tipi dè kapì kon töt ol sò trebünâl i fa parlamèt; è dòpo, fac ligã sò amò be 'l G'èsü, i a porta dè fò, pò i g'ä l'da indi ma a 'l Pilât. Ol Pilât a i a intèroga isè:

– Set ü rè d'i güdè, te, è? –. È 'l G'èsü l'g'ä rèspond: – A... alura, ta l'set pò a te –.

I kapì i g'ä da a aküsâl dè tace laûr... è alura ol Pilât amò:

– G'èt nègöt dè rèspondègä, te? Èdèt mia, dè κυαε laûr i ta fa kolpa? –.

Ma staolta amò 'l G'èsü a fa sito è a di sò nègöt dè nègöt: è 'l Pilât a l'rèsta a impö.

L'è g'osto üsâd a lasaça indâ ü d'i sò prèsunër, a i sò fèste dè lur, kèl κ'i g'ä sirka. A 'l momènt, g'ä n'è de det ü, tal Barâb, capâd è sèràd sò insèm a dei otre κrape kolde kè indöna mèsa riolüsüü i éra kopâd vèrg'ü. Ol Pilât a l'fa mèt in gir la us, è... l'sa fa insèm ü ròs dè set, kè i sa mèt dre a rèklamâ 'l sò derito.

Alura, 'l Pilât a l'g'ä dis isè a la set: – Üli pò kè va lase indâ ol vòst rè... kè i m'ä portâd ke èrg'ü kè g'ä öl isè tat be a 'l nòst Èröd, è? –. Kè lü i a l'sia pò be κ'i g'éra portâd là i kapuriü adoma pèr invidia. Ma i kapì prec là dè bas i bofa sò 'l fög, è

otèr kè rè: i fa usâ sô la set kè piôtòst i vòl dè fò ol sò brao Barâb. Ol Pilât a l'gâ domanda amô òna olta: – È ùli kè n'na fo kosê, pò... dè kèsto ke kè camî 'l vòst rè, a, otèr brae güdê? –. Ma kèi là, tòc a usâ sò bèl car:

– Mètèmèl sô 'n krus, kèl lé... otèr kè rè! –. È 'l Pilât, proa amô òna olta:

– Āl pò fac det kosê dè mal, è? A n'n'āl mia fac gvarî tace... a? –.

Ma kèi là, piö fort amô: – In krus... sô 'n krus! –.

A la finfî ol Pilât, pèr fa kalmâ la set è tènèi kôëc pèr i sò fèste, a l'gâ lasa 'nda 'l sò Barâb kanaia; è dòpo ĩ fac fröstâ a sang' ol pòèr Gèsû (ma kèi là g'ê mia stac asê ña kèl; kè l'éra pò sèmpèr la fatūra prima de 'ncodâ so èrgŭ)... a l'gâ l'da indrè dè mèt in krus.

I soldâc româ i a porta prima dè det indèl sò kortîl, è ña l'födês karnèâl a 'l sò païs dè lur, pôtòst koñê paskua là d'i èbrè... dènâc a 'l batahû intrëg, i gâ kaa sô ü bèl mantêl ros dè komandânt, e i gâ mèt sô sô 'l ko òna kuruna dè ramètî dè spinû intrèsâc sô, pò i sa mèt dre a rierîl isê: “Ta salüde, rè g'rand d'i güdê”: è intât kondöna kana i g'la pika sô 'l ko, è i gâ spüda adôs, è i gâ sa ingünika so a faġa reè-rènsa. Pò, stöf dè töl in gir... via ol mantêl ros è adôs amô la sò tònèġa bianka, kè la gâ sa impalca sô tötâ a le kol sò sang'. Pò, i a porta fò d'i mure, pèr tèkâl via.

G'ê lé, fò pèr la via, ü kè l'turna indrè d'i kap, ol Simû dè Sirë, ol sò padèr dèl Lesandèr è dèl Rûf k'i (m')ā köntâd sô (a me) 'l sò fato è amô tace i ā kòñòsîc, lur du. Kèi là i a èd a riâ, è i gâ karġa sô la sò krus dèl Gèsû dè portâ sô.

È isê i a porta 'nsö sô là a 'l G'ölgöt, kè l'è ü riâls k'i gâ dis isê, è l'völ di “ol krap pelâd”. I (v)ölèrès faġa biv a impö dè (v)i mèscâd sô dè mera, dè fal indâ via impö dè ko, è fal patî impö dè meno, a la fi... pòèrèt a lü; ma lü l'völ mia.

È dokâ, incodèl so a la sò krus... tîrèla in pe a bèla esta dè tòc, lé pò a dèluntâ, a pasâ det è fò in sitâ; pò... spèta kè 'l laorâ l'fènese fò pèrsòkònt'; è intât, tra fò a sort i sò èstîc, ki kè g'â dè portai via, tat dè piö sura la paġa: k'i sarâ a dè laâ so a fadiġa, ma... mia du stras: ròbe dè buna fatūra.

L'ê aturèn a i dudèsure, kè i a tèka via. È i româ i gfa mèt sò tat dè avîs, kon sò inkèmanera l'ê lé: è g'ê skriîd sò sura “Rè d'i Gÿdë”. Insèm kon lü i tèka via a du ladrû, ü dè sa, ü dè là, è lü indèlmês... è isë l'ê pròpia amò kompâñ kè g'ê skriîd so det indè Bibia, indokè g'ê skric isë: “I g'á fac fa nömèr in mès a i dèlinkuènc”.

I gfa pasa dènâc, la set, è i gfa dis isë: “Tò... à(dè)l ke, kèl kè l'bötaa so 'l Dòm... pò in tri de i a faa sò amò lü dèpèrlü! Dèm a èd... sè l'salta so dè la sò krus è l'porta a ka la pèlasa, 'staolta... a?!”. I kapuriû i a skèrsaa amò a lur è i sa disia isë intrâ dè lur... sènsa ardağa sò drec a lü, pèrò: “A n'n'ã salvâd tace è pò tace, dè sà è dè là, a sèntèl lü! Buna: ü krist, ü rè dèl Isdraël... adès pò... a l'saltèrês be so dè la sò krus: è alura sé, pòa notèr a m'pödèrês krédèğa, a èdèl...”. È nfina a ü dè kèi du là tèkâc sò in banda a lü... i a ingöriaa sò, pèr impò.

Dèlè mia tat, a l've fosk töt aturèn, è isë fin'a i trè.

Adès, ol Gèsû l'vusa sò bèl fort, kola us kè gfa rèsta in gola:

– Èlòî, Èlòî... lèmâ sèbaktanî – kè pèr notèr a l'ê “[forsa dèl] Siñûr... Siñûr [fort]... m'et pròpe bandunâd a te?”

L'éra mağare dre a diğa a 'l sò Siñûr “a... alura, l'ê pròpe isë kè ta ma salvèt, te... me pò tòc, ke, è!?” ... o sènò a di sò l'öltèm salm dèla sò trèbölasiû, a lòdâ... a rèspondès kompâñ del Gòb “ma me l' so be kè ta set ke te, a libèrâm!”?...

Èrgÿ dè kèi kè i a sènt... è dè salm è dè parlade i sa na 'ntènd pròpe asë, i fa: “Àda te kè l'cama l'Èlî, adès”. Èrgÿ k'i ã kapîd invece “Èlòî, Dio, set mort a te?”... a i a malèdès amò, kè l'bèstèmiuna finâ 'ntat kè l'ê dre a mör. Ün otèr, a l'puca det indèl'asît òna sponga, i a infilsa sò söndöna kana... pò l'proa a fağa biv impò, è intât a l'dis isë: “Sà ke... kè m'va a èd sè l'ria sà dèlbü l'Èlî a tral so...”.

Ma, komâ la sponga dè (a)sit a i a toka... ol Gèsû l'tra fò ü gran vèrs amò... pò l'mör.

A m'sèntèrà a di, dòpo... kè 'l tèndû dèl Santöare, là a 'l Dòm, a l's'è strasâd sò dè sima a fond... è kè 'l kapitâ d'i româ kè l'éra là dènâc a lü, a èdèl a mör isë, a sèntèl

a di sô è a usâ in kèla manera là l'ã dic isê: “A... kèsto ke l'éra dèlbû ü scèt d'ü dio!” Êkòla: infin'a ü pagã de Roma i ã kòñòsîd, ma mia i sò fradèi, ña aèrsare ña amîs. È sé kè... g'ê a kí kè dis isê kè a kèl urare là g'ê turnâd viv ol pòer Batèsad-dûr, pò l'Èlí è 'l Mòsê, è tace d'otèr sanc, kè pèr impö i ê stac aturèn in sitâ, è ergfû i a esc a 'nviâs ihâ a la sò tomba dèl mort...

Buna: ma kèl, dòpo, pèrô.

Là, apena impö dèluntâ de la sò krus, intât, g'ê là pòa òna куак dòne a èd: prè-sèmpe la Maria Madèlena, la Maria la sò madèr dèl Çakomí è dèl Çosèp, è la Saloma... de kèle κ'í g'éra stace dre a skoltâl è a sèrvîl, so là pèr la Galelea, è κ'í g'éra èñide dre finâ 'nsö a la kapitâl. È isê, riâd sira, sikome kè l'è igiã santa dèl sò sabat sant, ol Çosèp de Arematea, ü siòr importânt de kèi dèl trebünâl, òm kè spè-taa pòa lü 'l rèñ dèl Siñûr (...a l'g'éra a stac dre a 'l Çèsû per impö, tep indrê), a l'sa fa forsa è l'sa aska a indâ là de 'l Pilât a sirkağã de püdfi tö via de là ol sò kòrp dèl Çèsû. Ol Pilât a l'rèsta a 'mpö, kè l'è sèmô mort: è dokâ, l'fa camâ là 'l sò kapitâ è l'gã domanda a lü sè l'è mort dèlbû, è de kuat.

È isê, sigfûrâd de 'l sò kapitâ, a l'gã lasa tra so la sò krus, è pò tö sô 'l kadaèr a 'l Çosèp. È lü, kè l'ã krompâd ü bèl lènsöl biank è fi, a l'fa slongã so 'n tèra la krus è tra so 'l Çèsû, i a ulta det be indèl sò lènsöl', pò i a puça so det indöna tomba, skaada det indèl sas viv. Pò, sô 'l büs pèr indâ de det a l'gã fa ridolâ dènâc òna gñan preda. G'ê là a èd töt insèm a lü la Maria Madèlena, la Maria de Çosèp è de Çakom.

In tate bune famèe d'i èbrê, intât, a s'pregãa “Él pò kosê l'òm, Siñûr... kè ta g'let tat a kör, te?! Èpör... ol tò òm... te t'let fac sô in tò figûra de Te, skuase stès a Te: t'let inkurunâd sô de glòria, t'et mèfid töt sota i sò pe: kè förtüna la sò èrèdetâ: ta l'lasèrèt mia det indè fòsa, l'istarâ sèmpèr fort in banda a te!”.

È s'sa spètaa 'n fidüca kèl òm là, pròpe, pèr vedèl rè dèl mond a sò nòm dèl Siñûr.

16. PASÂD FÒ OL SÒ SABAT SANT

kè l'ê mia staca òna bèla fèsta ñè òna bèla Паскua, pèr lure è pèr kèi otèr tòc là sèrâc sò... la Maria, la sò madèr dèl Гаком è la Saloma i krompa i sò laûr aromateк pèr indâ là a konsâ ol sò kadaèr dèl Gèsû sègǵnd i sò üsi dè lur... prima dè faǵèl vèd l'òltima olta a la sò madèr.

L'ê amò matina bèl prèst, kèl prim de là dèla sètimana nòa: lure, i ria là kè g'ê apena lêad ol sul, è i sa domanda “ki kè ma ridolèrà via la preda, pèr indâ dè det... è?”. Ma komâ i ǵa arda, la preda l'ê sa là in banda: è dò sire prima g'êra ülid куак òmèñ! Alura i va dè det... è i èd là ü suèn forestèr, sèntâd so là a ma dreca, töt vè-sfíd sò dè bianк, kè l'turca sò be 'l sò lènsöl dè 'l Gèsû... è i sa strèmës ñak asé!

Ma kèl là l'ǵa dis sòbèt isè: – Strèmis pròpe mia, otre! Otre ke sirkî 'l Gèsû, ol nasarè, mia ira?... kèl k'i ä mèfíd sò in кrus. Buna: l'ê piö ke, lü: l'ê turnâd viv. Sé... i l'éra puǵâd so lé, ède a me. È otre, adès, indirî [*a 'ndirî*] là è ǵa digèrî isè a i sò amîs dè lü, è prima a 'l sò Piero... kè lü l'va cama amò kompâñ dè kèla prima olta là in Galelea, è kè l'vèdèrî amò prèst, kompâñ kè l'véra a sèmò dic lü tate ölte, sé, pròpe. È isè pò in buna fi... kapesèrî a töt kèl kè l'v'ä dic pò fac vèd è 'mparâ là finâ dè prènsèpe –. Kèle là pèrò i skapa dè fò, i trèma tôte, tat k'i è sbalurdide, è isè i ǵa dis ü bèl nèǵtòt a nisü... kè i sa dècîd mia a rescâ dè sèntèn sò è pasâ pèr mate, pò. ... È la nòsta stòria la sòmèèrès fènida fò ke.

Sènòkè... Mia adoma i ä piö troâd là indê tomba èrta, ma...

Rèsüsität, dokâ, prima dè 'l sul dèl prim de dèla prima sètimana dòpo kèla Паскua là d'i èbrè, piö tarde l'ǵa komparès ak'a la Maria Madèlena, kèla kè l'g'éra kasâd fò i sò sèt brae diâoi: è le staolta la kor là a köntaǵèl sò a la sò madèr dè lü è a i otèr sò amîs k'i g'êra sèmpèr indâc dre a lü, è i è là k'i sa n'döl amò; è isè, apena kè le la ǵa dis isè... i ǵa pènsa pò ña impö, a krèdèǵa (fò kè la sò madèr, kè dè si-ǵür ǵa n'sia be samò èrǵtòt dè piö, le: è la ǵa lasa 'l tep a 'l tep, mia dè sforsâ i laûr).

Ma prèst a l'ǵa komparès ak a du dè lur, indön'otra manera, intât kè i è dre a 'ndâ

fò pèr i kap: è lur i turna indrè pèr kōntagël sō a i otèr, κ'í vōl mia κrêdêga ñak'a lur du. È a ü bèl momènt, intât κ'í ê là tōc sèntâc so a maiâ... a l'gâ komparès dèante akâ a i sò òndès... a l'gâ tira i orège pèrkê i fa i surc akèldiolè è i tèn ol sò kōr dè preda a üli mia κrêdêga a kèi κ'í ã sèmô est amô iv. Pò l'gâ dis isè:

– Spandis fò pèr tōt ol mond... a faça èd kosè l'gâ fa 'l me vangël a òñe κrèadü-ra, otèr: kè tōte i g'ã 'l sò bèl dirito dè saïl. Ki kè va èdèrà è l'ma κrèdèrà... l'sa batèsèrà, l'kambièrà lèanda è dirèsü, dre a me è a otèr... kèl a l'sa salvèrà. Ma κi kè òlèrà èd mia, è mia κrèd... a l'sarâ òn'otra facènda, pèr lü. È kèi κ'í κrèdèrà i a farâ a èd pòa lur koi sò bèi fati: kè kol me nòm i kasèrà via diâoi, i parlèrà dialéc kè i è mia i sò, i tōèrà sō indèi sò ma a i sèrpènc sènsa mör, è i pödèrà a daça so 'l vèlè, kè a lur a l'gâ farâ ñè negōt; è a mètèga sō i ma sō 'l ko a i malâc i n'nè farâ a gvarí –.

È dòpo kè l'ã fèñid dè kōntaga sō tōc i sò laür... ol Gèsü l'è stac solèâd sō finâ in cel: è adès l'è là a 'l sò pòst, a ma dreca dèl Siñûr, dèl sò è nòst padèr.

È pò, i sò amîs i s'è spandîc fò dèlbü dèspèrtōt' a prèdikâ... è 'l Siñûr a l'fa dèlbü lü a pèr lur kompâñ kè l'ã sèmpèr fac kol Gèsü, tace bèi sèñ dre a i sò paròle dè lur.

È otèr kè ma lèsî sō me, adès püdî pròpe a otèr lès sō mèi amô tōt dè 'l prènsèpe... è sta piö lé a pensâ sō pòa otèr “κi kè ma tōèrà via la preda, là... a la sò tom-ba”. È... sè pròpe si ñèmô mia pèrsuâs in kè manera 'l Gèsü l'ã püdîd komparî amô, dòpo mort, è ña me so bu dè div vèrgōt d'otèr fò kè “pèr la glòria dèl Dio sò padèr in cel, è pèr vès salvâc notèr ke in tèra” (mia kompâñ d'ü sperèt fantasma 'nsòñâd o camâd sâ a bakèta, êkola)... otèr, pèrô, g'ãvrèsèv piö dè ïgâ è dè fa pasâ tace döbe stès dè kèi sura κuando è indoe è a κi: dòpo kè uramai in tance a m'v'ã mètîd so niçèr sō bianκ in kosiènsa è in tace partikolâr, a ï kòñòsid pròpe notèr sō i pòsc prècîs, i prim tèstimòne dè paròle dice è dè laür fac, κ'í ã ultâd a 'sta manera ke kè èdî i sò è i nòste ete.

Pò, digè be: i è dre amô a ultala, la stòria... κi kè arda mia adoma 'l sò nas, è κi kè kampèrà pò asè dè skrîela so ü tōκ piö innâc dè inkö. ...È otèr! Amèn, pò stim be.

